

Biblioteca Scriitorilor Români

DIM. BOUȚINEANU

OPERE COMPLETE

P OESII

3308
BUCUREȘTI ED
•1905•
INST. GRAFIC
•MINERVA•

Prețul: Lei 3.—

DIMITRIE BOLINTINEANU

CASA COALELOR
BIBLIOTECA PEDAGOGICA

No 3308

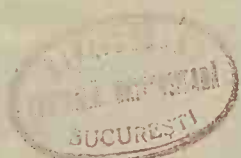
59361 sublet

POEZII

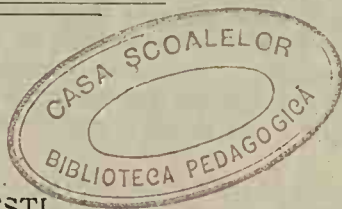
79493

LEGENDE ISTORICE. — FLORILE BOSFORULUI. —
BĂSME. — MACEDONELE. — REVERII. — DIVERSE. —
TRAIANIDA. — NOTIȚE.

142874

EDIȚIE DE LUX

BUCUREȘTI

EDITURA INSTITUTULUI DE ARTE GRAFICE
«MINERVA», 6, STRADA REGALĂ, 6 * *

1905

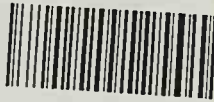
1956

Biblio: 59345 arđ
C. 142874
Inv. n.

POEZA

Editura Institutului de Arte Grafice «Minerva».

B.C.U. Bucuresti

C142874

SR-1

Prin 1869 apărea la București o carte de «Poezii din tinerețe» cărora autorul le deschidea drumul în lume, punînd în fruntea lor următoarele rînduri :

«...Sub impresiunea școlii antice scrisei cele mai multe din aceste poezii pe care nu le-am publicat nici odată... Această carte este o cestiune de curiozitate, de sentimente inspirate în țară, în străinătate ; dar creațiuni ale imaginației. Ca curiozitate: exilații din 1848 n'au avut tinerețe. Această școală nu mai este *de timp*. Cată a se cînta eroii, faptele lor strălucite, durerile și aspirațiunile națiunei...»

Cu aceste cuvinte își încheia Bolintineanu prefața la cel din urmă volum de poezii în care se cuprindeau întiiele încercări poetice ale sale, scrise în fragedă tinerețe. Cartea nu avu nici un răsunet în public ; cîntărețul, nu de mult sărbătorit de o lume întregă, se putea asemui acum unui mag care și-ar fi pierdut puterea de a fascina mulțimea. Iar cînd peste un an, la 1870, apăru «Traianida», acest poem nebulos și ciudat, scris într'o limbă și mai ciudată, în care scînteiază ici-colea versuri de o rară frumusețe, — poetul «Macedonilor» și al «Legendelor istorice», atins de paralizia generală, tinjia în părăsire la Spitalul Pantelimon, unde petrecu cei din urmă ani de suferință și uitare, până la moarte. Ciți-va prieteni — prea puțini la număr — însoțiră la groapă cosciugul sărac, lipsit de podoabele obicinuite la asemenea înmormîntări. Și cu toate astea nu trecuse decit vre-o 26 de ani de cînd cea dintii poezie a sa — faimoasa elegie «O fată tinăra pe patul morții» — fusese salutată ca zorile unei glorii naționale.

Dar în acest sfert de veac se petrecuseră prefaceri însemnate în gustul și spiritul publicului românesc — prefaceri la cari și Bolintineanu contribuise cu măsura talentului și a personalității sale, dar de cari el singur n'a voit să n'a putut să țină seamă.

Născut la 1826 în Bolintinu-din-vale, după cum se știe, Bolintineanu descindea dintr'o familie macedoneană. Tatăl său, Enake Cosmad, era român originar din Ohrida. Această origină depărtată ar explica până la un punct sensualismul oriental din cele mai multe poezii ale sale, potopul de «roze și rozioare, sîni de crini, farmeci voluptoși» cari se repetă cu o stăruință bolnăvicioasă în toată lirica lui din anii tineri, precum și inclinarea spre subiecte ca cele din «Florile Bosfo-

ului» — flori ce și-au pierdut azi «profumele» și culoarea, cari însă pentru vremea cind au înflorit în literatura noastră poetică, avură de sigur un farmec nebiruit. Aceiași origină și poate învățătura mai mult grecească și franțuzească ce o primise în copilărie, precum și influența directă a lui Heliade mai tirziū, ar fi în măsură să ne lămurească și asupra multelor și neiertatelor greșeli de limbă ale poetului nostru, care uneori pare aproape lipsit de intuiția limbei românești ¹⁾. Dar în atmosfera de înnoire și imitație, în care a trăit generația de scriitori de pe la 1830-60, acele rătăcirii erau socotite de cei mai mulți ca o necesitate pentru limba zeilor. Ce păcat că un temperament așa de puternic și o imaginație așa de fecundă, n'a ajuns să-și însușească acea comoară de energie și frumusețe care zace în graiul adevărat românesc, și care asigură pentru toate timpurile trăinicia operei unui Bălcescu, de pildă.

Cu toate slăbiciunile acestea, Bolintineanu rămîne totuși o figură simpatică în cadrul vremei sale. Ca ministru al lui Cuza, în scurtul răstimp cit a stat la departamentul învățămîntului, a căutat să dea ființă reformelor ce-i zăceau la inimă, cum a fost estinderea instrucției la sate și înființarea primelor școli în Macedonia; ca om, a știut să rămînă sărac și cîstit, chiar și după ce ajunse în fruntea bucatelor; ca poet, a cîntat «eroii și faptele lor strălucite, durerile și aspirațiunile națiunii» pe care a iubit-o așa de mult și așa de sincer.

El moare la 20 August 1872, fără să fi avut așadară fericirea de «a-și vedea visul cu ochii»: luptele pline de isbîndă peste Dunăre în cari aveau să se îndeplinească profețiile sale de cîntăreț inspirat, și proclamarea independenței. Un monument modest împodobește astăzi mormîntul de la Bolintinudîn-vale, unde poetul uitat își doarme somnul de veci... Însă cînd, în 1877, trîmbițe sună alarma pretutindenii și cete grăbite de călărași treceau pe șleauri, spre Dunăre, făcînd să se zguduie pămîntul sub copitele cailor, cine știe dacă nu va fi tresărit țărîna aceluia care-a cîntat:

«Mergi la bătălie, pentru țară mori
Și-ți va fi mormîntul cununat cu flori!»

ST. O. IOSIF.

¹⁾ În textul acestei edițiuni s'au subliniat neologismele cari nu se mai întrebunțează astăzi, precum și greșelile de limbă, atît de numeroase în scrierile lui Bolintineanu.

LEGENDE ISTORICE

CEA DE PE URMĂ NOAPTE A LUI MIHAIŪ CEL MARE

Ca un glob de aur luna strălucia
Și pe-o vale verde oștile dormia;
Dar pe-un vîrf de munte stă Mihaî la masă
Și pe dalba'i mină fruntea lui se lasă;
Stă în capul mesei între căpitanî,
Și rechiamă dulce tinerii săi anî...
Viața noastră trece ca suava rouă
Cînd speranța dulce ne surîde nouă.
Astfel astă dată viața lor cura;
Cugetele triste nu-î mai turbura.
Luna varsă raze dulci și argintoase:
Austrul le suflă coamele pletoase;
Căpitanii toarnă prin pahare vin,
Și în sănătatea lui Mihaiŭ *închin*.
Dar Mihaiŭ se scoală și le mulțumește
Și, luînd paharul, astfel le vorbește:

— «Nu vă urez viață, căpitanii mei!
Din potrivă, moarte: eată ce vă cei!
Ce e viața noastră în sclavie oare?
Noapte fără stele, ziuă fără soare.
Cei ce rabdă jugul ș'a trăi mai vor,
Merită să-l poarte spre rușinea lor!
Sufletul lor nu e mai presus de ferul
Ce le 'ncinge brațul, iaŭ de martur cerul!
Dar Romînul nu va cîmpuri fără flori,
Zile lurgî și triste, fără sărbători.
Astfel e vulturul ce pe piscuri sboară:
Aripele taie-î, că ar vrea să moară!
Astfel e Romînul, și Romîn sunt eŭ;
Și sub jugul barbar nu plec capul meŭ».

PREDA BUZESCU

De trei zile lupta n'a mai încetat,
 Și Tătarul pare c'a înaintat.
 Dar Buzescu Preda vede cu durere
 Floarea Romîniei ce pe vale pere.
 Trece înainte pe un cal în joc,
 Ce vărsa din ochi-i flacăre de foc.
 Strigă cu tărie cetelor sdrobite
 Ce la glasu-i mîndru se întorc uimate.
 Eată că nepotul Hanului tătar
 Trece pe-un sălbatec, ager armăsar:
 Unde se arată pe întinsa vale,
 Prin oștirea noastră își deschide cale.
 Iar Buzescu Preda, cum îl întilni,
 Îi eși 'nainte, și-astfel îi vorbi:
 — «Dacă nu 'ți-e frică, ș'ai credință 'n tine,
 O, Tătare! vino să te bați cu mine!»

Ei descălecară atunci amîndoi,
 Și se iaă la luptă ca doi junii eroi.
 Ochii tuturoră cată cu mirare
 La Buzescu Preda și Tătarul mare.
 Ei se bat la raza stelei ceî de foc;
 Flacările-i albe pe-a lor zale joc.
 Vîntul răcorește fruntea lor udată,
 Și miniea dulce sufletul le 'mbată.
 Ei se bat în spade — spadele se frîng;
 Și se iaă în brațe — se smucesc, se strîng
 Cînd tătărul scoate o secure mică
 Și lovînd pe Preda, pavăza îi strică;
 Dar el cu măciuca astfel îl lovi,
 În cît de odată căzu și muri.

Iar după aceasta, oastea romînească
 Pleacă și învinge horda tătărească.

MUMA LUI ȘTEFAN CEL MARE

I.

Pe o stîncă neagră, într'un vechiu castel,
 Unde cură 'n poale un rîu mititel,
 Plînge și suspină tînăra domniță,
 Dulce și suavă ca o garofiță;

Căci în bătălie soțul ei dorit
 A plecat cu oastea și n'a mai venit.
 Ochii săi albaștri ard în lacrimile,
 Cum lucesc în rouă două viorele;
 Buclele-i de aur cad pe albu-i sin:
 Rosele și crinii pe față-i se 'ngîn.
 Însă Doamna soacră lingă ea veghiază
 Și cu dulci cuvinte o îmbărbătează.

II.

Un orologiū sună noaptea jumătate:
 În castel, la poartă, oare-cine bate.
 — «Eū sunt, bună maică: fiul tău dorit;
 Eū, și de la oaste mă întorc rănit.
 Soarta noastră fuse crudă astădată:
 Mica mea oștire fuge sfărămată.
 Dar deschide-ți poarta... Turcii mă 'ncongior...
 Vîntul suflă rece... ranele mă dor!»

Tinăra domniță la fereastră sare.
 — «Ce faci tu, copilă?» zice doamna mare.
 Apoi ea la poartă atunci a eșit,
 Și 'n tăcerea nopții ast-fel 'i-a grăit:
 — «Ce spuī tu, străine? Ștefan e departe;
 Brațul său prin taberi miū de morți împarte.
 Eū sunt a sa mumă: el e fiul meū.
 De ești tu acela, nu-'ți sunt mumă eū!
 Însă dacă ce l, vrînd să 'ngreuneze
 Anii vieței ele și să mă 'ntristeze
 Nobilul să suflet ast-fel l'a schimbat;
 Dacă tu ai Ștefan cu adevărat;
 Apoi tu aice fără biruință
 Nu poți ca să intri cu a mea voință.
 Dute la oștire! pentru țară mori!
 Și-'ți va fi mormîntul coronat cu flori!

III.

Ștefan se întoarce și din cornu-i sună:
 Oastea lui sdrobită de prin văi adună.
 Lupta iar începe... dușmanii sdrobiți,
 Cad ca niște spice, de securi loviți.

FERENTARUL

(FRAGMENT DINTR'UN MARȘ VECHIÛ)

Nu e nici mîndria, nu e nici mulțimea,
Care 'n bătălie încunun' oștimea;

Nu e nici noroc.

Cela ce se bate pentru ne-atîrnare,
Are zece brațe, zece inimi are,
Inime de foc.

Roșiorul mîndru și frumos ca crinul,
Cînd pe mal s'arată, tremură Vidinul
La vederea sa.

Face de se miră toată arăpimea
Eniceri, Spahii, și Arnăuțimea,
Și-i strigă: ura!

Ferentarul ager și cu lungă chică,
Intră în oștime fără nici o frică,
Tare ca un leu.

Iute ca săgeata tabăra străbate,
Bate zece singur, cincisprezece bate:
«Ferentar sunt eû!»

Ast-fel Ferentarul știe ca să moară:

Pentru țara dragă, pentru soțioară,
Cine n'ar muri?

Unul ca acela blestemat să fie!

Nimeni să nu-l plîngă! nimeni să nu-l știe
Cînd el va peri!...

Junele fecioare, tineri, luptători,
Pe mormîntul nostru vor culege flori!...

FATA DE LA COZIA

Trămbița răsună sus pe coasta verde;
Armia lui Tepeș printre brazî se perde.

— «Eată, strig' vitejii, mîndru căpitan

Ce-a ucis cu mîna-i Pașa musulman!»

Domnul îl sărută și cu bucurie:

— «Spune-mi, vreî tu aur, ranguri sau soție?

Dacă vreî avere, da'ți-voiu cit vei vrea,

Dacă vreî soție, da'ți-voiu fata mea!»

— Doamne! nu voiŭ aur, nici onori deșarte.
N'am venit în lupte să-mi trag așa parte;
Plingerile țarei brațul mi-aŭ armat;
Pentru-a ei scăpare astăzi m'am luptat.
Iar de este vorba să-mi dai soțioară,
Află că eu însă-mi sunt o fetișoară!»

La aceste vorbe, junele frumos
Coiful își aruncă, păru-î cade-undos.
Toată adunarea vede cu răpire
O fetiță dulce ca o fericire.
Domnul se răpește de mîndrețea ei.
— «Care din boeri-mi, vrei bărbat să ei!

— Doamne, zise fata, vrei să fiu soție
Unui din ostașii care-mi place mie?
Toți sunt bravi la luptă; nu mă îndoesc;
Însă pe-al meu mire eu voiŭ să-l iubesc.»

Domnul fiŭ s'aruncă l'ale ei picioare,
Și cu o vorbire dulce, rugătoare:
— «Fii a mea domniță, și îți jur pe cer
Pentru tine 'n lume să trăesc, să per!»

La aceste vorbe tinăra fecioară
Rumenind la față ca o rozișoară;
— «Dacă vrei iubirea-mi să o dobăndești,
Pentru țară, Doamne, să mori, să trăești!»

UN OSTAȘ ROMÎN ÎNCHIS PESTE DUNĂRE

Porumbiță întristată,
Eu ca tine sunt strein!
Și într'o țară depărtată
Tu cînti tristă, eu suspin!

Însă tu ai aripioare,
Poți te 'ntoarce cînd vei vrea;
Iar eu plîng în închisoare
După dulcea țara mea!

Tu ai poate-o surioară
Ce te chiamă ne 'ncetat;
Iar eu am o drăgușoară
Ce în lacrimi am lăsat.

Însă tu ai aripioare,
Poți te 'ntoarce cînd vei vrea;
Iar eu gem în închisoare
După mîndrulița mea!

Sboară, pasăre curată!
Și te 'ntoarnă 'n țara ta;
Iar eu, floare aruncată
Pe alt țarm, mă voiŭ usca!

MIRCEA LA BĂTAE

Armia maghiară țara a 'nvălit;
Soarele văzind'o a îngălbenit.

Dar bătrînul Mircea nu se înspăimîntă:
Cu o mică ceată de voinici s'avîntă.

Nu oă el voește țara a scăpa;
Ci va să 'mplinească datoria sa.

Unde este timpul cel de bărbăție,
Cînd murea Românul pentr'o datorie?

Pe un cal ce mușcă spuma în zăbale,
Printre zi și noapte, el își face cale.

— «Frații mei! vorbește falnicul bătrîn,
Dumnezeu voit-a ca să mor român.
Cel ce a sa viață țarei sale 'nchină
Pere ca lumina într'a sa lumină.
Ce e 'n viața țarei viața unui om?
Ce e 'n primăvară floarea unui pom?
Ceea ce prin stele este-o stelișoară
Și 'n nemărginire un minut ce sboară!
Șoimul, cînd se vede prins de vînători,
Spun că își sfăramă cuib și pușori.
Astfel, de cît lanțul brațul să le 'ncingă,
Ce-i român, ce-i nobil, astăzi să se stingă.»

Unde este timpul cel de bărbăție,
Cînd murea Românul pentr'o datorie?

MIHAIŢ SCĂPÎND STINDARDUL

Noaptea se întinde și din geana sa
Argintoase lacrimi peste flori vărsa.
Dar, setos de lupte, în văi depărtate,
Un erou în noapte încă se măi bate.
Singur el se luptă în acele văi,
Unde mîna morței a culcat pe-ai săi.
Dar sub mii de brațe trebuie să cază:
Trece printre Unguri, fără ca să-l vază;

Și, stindardul țării el înfășurând
 Către sîn, îl strînge înapoi cătînd.
 Și în umbra nopței armăsarul sboară
 Ca o 'nchipuire albă și ușoară.
 Spre o apă lată calul s'a 'ndreptat;
 De maghiari resboinici fuge 'nconjurat.
 Luna după dealuri mergînd să se culce,
 Îi arată calea și-i surîde dulce.

Cei ce îl preurmă se opresc pe maluri;
 Dar Mihaiu cu calul se aruncă 'n valuri,
 Și, de ceea parte singur ajungînd,
 El îmbrățișează calul spumegînd.

Apoi scoate friul încă alb de spume,
 Și îi zice: «Liber mergi de-acum în lume!»

MIRCEA CEL MARE ȘI SOLII

Într'o sală 'ntinsă, printre căpitani,
 Stă pe tronu-i Mircea încărcat de ani.

Astfel printre trestii tinere 'nverzite,
 Un stejar întinde brațe vestejite.

Astfel după dealuri verzi și numai flori,
 Stă bătrînul munte albit de ninsori.

Curtea este plină, țara în mișcare.
 Soli trimiși de Poartă vin' la adunare.

Toți staū jos, mic, mare, tînăr și bătrîn...
 Era nobil omul cînd era Român.

Solii dau firmanul, Mircea îl citește;
 Apoi, cu mărire, ast-fel le vorbește.

— «Padișahul vostru, nu mă îndoesc,
 Va să facă țara un pămînt turcesc.

Pacea ce-mi propune este o sclavie,
 Pînă cît Românul să se bată știe!»

La aceste vorbe sala-a resunat.
Dar un sol îndată vorba a luat.

— «Tu, ce într'această nație creștină
Strălucești ca ziua 'ntr'a sa lumină!

Tu, o, Doamne, cărui patru țări se 'nchin',
Alah să te ție, dar ești un hain!»

În murmură surdă vorbele-î se 'neacă;
Cavalerii *trage* spadele din teacă.

Mircea se 'ndreptează iute către ei:
— «Respectați solia, căpitaniî mei!»

Apoi către solii Porții el vorbește:
— «Voî, prin cari Șahul astăzi mă cinstește!

Mircea se înclină de anî obosit;
Însă al său suflet nu e 'nbătrinit.

Ochii săi sub gene albe și stufoase
Cu greu mai îndreaptă săgeți veninoase.

Dar cu toate acestea feru-î va lovi,
Ș'albele lui gene încă n'or clipi.

Cela ce se bate pentru a lui țară,
Sufletu-î e focul soarelui de vară.

Mergeți la Sultanul care va trimis,
Ș'ori ce drum de pace, spuneți că e 'nchis!»

Apoi către curte domnul se îndreaptă.
— «Fericirea țării de la noi s'așteaptă.

De deșerte vise să nu ne 'nșelăm:
Moarte și sclavie la străini aflăm.

Viitor de aur țara noastră are,
Și prevăz prin secolî a ei înălțare.

Însă mai 'nainte trebuie să știm
Pentru ea cu toți martiri să murim!

Căci fără aceasta lanțul ne va strînge
Și nu vom ști încă nici chiar a ne plînge!»

CĂPITANUL DE VÎNĂTORI

Lăutarii cîntă, hora se 'nvîrtește,
 Și un cal în spume d'odată s'oprește.
 — «Pace vouă, oaspeți cu genele albe,
 Mume tinerele cu aure salbe!
 Bună zioă voă, junî dănțuitori,
 Vouă copilițe, tineri crinișori!
 Oști nenumărate țara ne *robește*,
 Și pe unde *trece* cîmpul înegrește.
 Soarele e galben, norii 'l învelesc,
 Rîurile albe în sînge roșesc.
 Cum subt o secure cade-o dumbrăvioară,
 Floarea țării noastre sub fer se doboară.
 Dacă e vre unul ce simte 'ntre voi,
 Vie a combate ș'a muri cu noi!»
 Soarele în abur ca un foc roșește.
 Lăutarii cîntă, hora se 'nvîrtește:
 — «Peste zece sute Căpitan sunt eū
 Și ca zece sute bate peptul meū.
 Ceata mea-î frumoasă, ageră ușoară,
 Și pe cai în spume ce ca vîntul sboară.
 Iar voinicii noștri se *chem* vînători:
 Aū lănci veninoase, iar la suflet florî.»

Lumea-l încongioară, ziua se sfîrșește.
 Lăutarii cîntă, hora se 'nvîrtește:
 — «Viața în sclavie este o povară,
 Iarnă nesfirșită fără primăvară.
 Însă țara noastră nu e scrisă 'n cer
 Pintre cele sclave ce prin veacuri per.
 Căci Românul încă știe a se bate
 Și uraște viața fără libertate.
 Ast-fel o pădure, cînd s'a vestejit,
 Pasărea suspină, chiam'al ei sfîrșit.»

Nu sciū Căpitanul dac'-a așteptat,
 Dar cu două sute voinici a plecat.

MĂRIOARA

Dragul dulce-al vieței mele
 La oaste s'a dus.
 Și de-atuncea, soare, stele,
 Toate aū apus!

Mîna mea l'a lui plecare
 Calu-î a 'nfrinat.
 Și 'ntr'o dulce sărutare
 Inima mi-a dat.»

Ast-fel cîntă Marioara
 Dup' al ei iubit,
 Și pe față-i lăcrimioara
 Dulce a 'nflorit.

Însă eată că sosește
 Mîndru ei amor,
 Și în noaptea ce domnește
 Spune al său dor.

— «În cîmpia singeroasă
 Frații mî-am lăsat,
 Și la tine-a mea frumoasă,
 Iată c'am sburat.

Căci, vezi tu, o dulce nume,
 Înger ce iubesc!
 Fără tine 'n astă lume
 Nă pot să trăesc».

— «Ce zici tu, o neferice,
 Mîndrul meu iubit!
 Așa dar eu nu-ți voi zice:
 Bine ai venit!

Dar de nu poți fără mine
 În lume-a trăi,
 La bătae eă cu tine,
 Haide, voi veni!»

Amîndoi pe cai s'aruncă
 Și prin noapte *sbor*,
 Și trecînd prin verde luncă
 Cîntă cu amor:

— «Dacă nu poți fără mine
 În lume-a trăi,
 Pentru țară, eă cu tine
 Dulce voi muri.»

DOAMNA LUI NEAGOE

Neagoe cel mare, în al său palat
 Ce domnește p'Argeș, zice întristat:
 — «Monăstirea noastră nu e săvîrșită
 Și a mea avere este isprăvită!
 Dragi ostași, ce ziceți? nu ar fi păcat
 Ca să înceteze lucrul minunat?
 — «Biruri noi pe țară pot ca să se pue!»
 Aă răspuns ostașii ca să îl mîngie.
 Zic, și ei *decide* biruri pe Romini,
 De la cei măi tineri pîn' la cei bătrîni.
 Doamna intră 'n sală; grațiile sclave
 Împletesc cu roze zilele-î suave.
 Ochii uzi de rouă spre pămînt se 'nclin;
 Rumenind la față, ea vorbește lin:
 — «Voi vreți biruri nouă! Neagoe, te teme!
 Mîne toată țara o să te blesteme.
 Astă monăstire ce atît iubești,
 Pintre fum de lacrimi poate s'o privești!
 Iată diamanturi! vinde-le, și-urmează
 Nobila lucrare ce te inimează.
 Căci aceste scule nu le pot purta,
 Cînd femeî pe față lacrimi vor păstra».

Zice, și arată un paner de aur,
 Unde închisese gîngășu-î tesaur.
 Ea îl dă, și fața ca un frag cocînd,
 Rumenă surîde drăgălaș și blind.
 Un bătrîn se scoală și-astfel le vorbește:
 — «Inima străbună încă viețuește;
 Țara care naște astfel de femei,
 Merită și viața și mărirea ei.
 Căci să știți cu toții că un neam se face
 Mare sau se perde cum femeii place,
 Și acum voiți zice: Doamne! pot să mor,
 Căci văzură ochi-mi mîntuirea lor!»

CUPA LUI ȘTEFAN

Într'o monăstire din trecut rămasă,
 În domneasca sală se întinde masă.
 Misail presidă ăst banchet voios,
 Și în timpul mesei zice dureros:

— «Ștefan după moarte lăsă moștenire
 Arcul său și cupa l'astă monăstire.
 Cu Cantimireștii, Leșii au venit,
 Și, prădînd locașul, arcul au răpit;

Însă nu răpiră cupa minunată!
 Ea trăește încă; de mirare!.. eată!
 El arată cupa., toți s'au minunat.
 Ea era săpată dintr'un matostat.

Serviî varsă 'ntr'însa dulce tămîioasă.
 Fie cine 'nchină pentru o frumoasă.
 Cînd la cel din urmă rîndul a venit,
 Misail ia cupa ș'ast-fel a vorbit:

— Unde este timpul cel de vitejie?
 Timpul de mari fapte, yaî! n'o să mai vie?
 A căzut Moldova, căci ori ce Romîni
 Se roșesc la gîndul a mai fi stăpîni.

Ei îmbracă manta de înțelepciune;
 Dar ca să-și ascunză trista slăbiciune.
 Dar înțelepciunea făr'a cuteza,
 E ca cutezarea, făr' a cugeta.

Cînd vedem sfoasă patria romînă,
Ne-aducem aminte vorba cea bătrînă:
Cel ce 'i mai aproape de mormîntul său
La ideea morții tremură mai rău!

Ștefan nu mai este... însă o să vie
Alți Ștefani cu viață și cu bărbăție.
Daca timpul d'astăzi ne apasă greu,
Viitorul este al lui Dumnezeu!

Însă, pîn' să vie lanțul să ne rupă,
Nu va mai bea nimeni din această cupă,
Cînd un suflet mare se va arăta,
Hîrburile cupei le va aduna».

Zice,-aruncă cupa și o sparge 'n trei...
Nimeni n'a strîns încă hîrburile ei!

SORA-ANA

De cînd a ucis prin știre
P'ace bun Cantacuzin,
Doamna Ghica 'n monăstire
Se ascunde cu-al ei chin.

— «Spuneți, maică, fermecătoare.
Fără frică de păcat:
Pruncul meu cu cosicioare,
Cine mi l'a deochiat?

— «Sora Ana, Anioară!
Să nu 'ți vadă fața ta!
Gelozia e omoară
Tot ce-o poate supăra.

Sora Ana cea plăvie?
Sora Ana negreșit!
S'o zidească hilie...»
Și chilia s'a zidit.

Chipul tău e rupt din soare,
Sinul tău din criniori,
Păru-ți din a seriî boare,
Buzele-ți din foc de zori.

Sora Ana, Anioară,
Ast-fel roagă pe zidari:
— «Să-'mi lăsați o ferestioară
În ferestrele mai mari:

Ochii i-ai răpit din mare,
Sufletu-ți e smuls din vînt,
De la flori a ta suflare,
Gîndu-ți de la duhul-sînt!»

Ca să nu se vestejească
Fața mea ca 'ntr'un mormînt,
Pînă să se dovedească
Că nevinovată sînt!

Sora nu dă ascultare,
Vorbelor ce i s'a zis;
Înainte Doamnei pare
Ca un fraged, dulce vis.

Eu sînt tînără, le spune,
Traiul mi-e atît de drag!
Loc puțin eu țiu în lume,
Rău puțin eu pot să fac.

— Nu se poate, copiliță!
Doamna ast-fel a voit.
Tacă-ți draga ta guriță!
N'ai nimic de dobândit!

— Spune-ți dară maicei mele
Că în lume nu mai suht,
Ca să verse lacrimile
Să ineece-acest pămînt...»

DANIEL SIHASTRU

Sub o ripă stearpă, pe un riū în spume,
Unde un sihastru a fugit de lume,
Cu vârsarea serii un străin sosi.
— «Ștefan al Moldovei, vine a-ți vorbi
— Ștefan al Moldovei! Daniel îi spune,
Să aștepte-afară! sunt în rugăciune.
— Bunule părinte! sunt rănit și 'nvins;
Însuși a mea mumă astăzi m'a respins!
Viū să 'ți cer povață: dacă nu-i mai bine
Turcilor Moldova d'astăzi să se 'nchine?»

Daniel Sihastru domnului a zis:
— «Mă înșeală-auzul ori eū am un vis?
Capul ce se pleacă paloșul nu-l tae;
Dar cu umilință lanțul 'l încovoaie!
Ce e oare traiul, dacă e robit?
Sărbătoare 'n care nimeni n'a zîmbit.
Viața și robia nu pot sta 'mpreună;
Nu e tot d'odată pace și furtună.
Doamne! tu ai dreptul a schimba 'n mormînturi
Pentru ne-atîrnare, oameni și pămînturi;
Dar nu ai p'acela ca să-i umilești!
Poți ca să îi sfarămî; dar nu să-i robești!
Dacă mîna-ți slabă scepstrul ți-o apasă,
Altuia mai harnic locul tău îl lasă!
Căci mai bine este supus lăudat,
De cît cu rușine Domn și atîrnat!»

Dup'-aceste vorbe, Ștefan strînge-oștire
Și 'nvingînd păgîinii, 'naltă-o monăstire.

FIASTRII

Sub Mihaiū viteazul s'a făcut unire;
Dar fiasrii umblă pentru despărțire.
La Pătrașcu Domnul, al lui Mihaiū fiū,
Într'o zi s'arată și-ast limbagiū îi țiu:

— «Nu mai vrem unire noi cu țara voastră:
Căci ea ne dăramă ne-atîrnarea noastră!»
Dar răspunde unul din cei cinci boeri
Ce Mihaiu numise mari consilierii:

— «Turcii vă însuflă astă cugetare,
Căci unirea face neamul nostru tare;
Și ei vor să vază pe acest popor
Slab, ca să-l supue lanțurilor lor.

Sintă Romînie! oare nu suspini?
Carnea ta se vinde la barbarii străini;
Singele și viața-ți sunt puse 'n vînzare,
Și tu, dragă țară, stai în nepăsare!

A slăbit poporul cel nebiruit?
Singele lui tînăr oare-a 'mbătrînit,
Ca să vază astăzi, fără de simțire,
Pe cei răi ai țării dînd'o 'n perire?

Și ce poate dinsul cit de tare-ar sta,
Cînd cei mari lucrează la robia sa?
Cînd cîrmaci molateci vasul duc spre stîncă,
Astui vas, tîria, ce-i ajută încă?

Voi nu vreți unirea vechiului popor,
Căci stăpîniții voștri încă nu o vor,
Dacă cu robia ce vă umilește
V'ați dedat, cit viața fără ea lipsește;

Cereți neamul vostru a se despărți
Mergeți, Lipovenii a vă stăpîni!
Țările romîne ori vor fi unite,
Ori vor fi în parte la străini robite;

Dar vor fi unite de nu astăzi, mine:
Căci tiranul trece... patria rămîne!
— «Piară toți fiastrii!» oastea a strigat.
Țara și poporul înc' au repetat.

Dar fiastrii țării fără de rușine
Merg s'aducă 'n țară oștile străine.

ÎNTOARCEREA LUI MIHAIŪ

De la lungi răsboae, MihaiŪ cu m\u0103rire
 Intr\u0103 'n capital\u0103 cu a lui o\u0219tire.
 El se urc\u0103 'n tronu-\u0163i, m\u0103ndru ocolit.
 Ce\u0163i ce a\u0177 puterea, \u0103st-fel 'i-a\u0177 vorbit:
 — «Doamne! focul arde \u0163n ace\u0103st\u0103 \u0219ar\u0103;
 \u0163nc\u0103 eri cu ur\u0103 mul\u0219i se rescular\u0103,
 Dar r\u0103svr\u0103titorii s'a\u0177 intemni\u0219at
 \u0219i prin zelul nostru \u0219ara \u0103 sc\u0103pat.
 — Voi\u0177 sdrobi r\u0103scoala ce \u0219ara ura\u0219te;
 Dar voi\u0177 sparge \u0103nc\u0103 pricina ce-o na\u0219te.
 Dac\u0103 ast\u0103 \u0219ar\u0103 umbl' a se scula,
 Este semn c\u0103 n'ave\u0219i simpatia sa.
 Lui Rudolf voi scris-a\u0219i c\u0103 e r\u0103svr\u0103tire,
 C\u0103 ai no\u0219tri cat\u0103 cu a lui *unire*.
 Dac\u0103 cel ce-o cere e rescul\u0103tor;
 \u0219ara mea, e\u0177 \u0163nsumi sunt r\u0103svr\u0103titor...
 Am \u0163nvins p\u0103g\u0103nii, 'i-am gonit afar\u0103;
 Dar a lor s\u0103m\u0103n\u0219\u0103 o g\u0103sesc \u0163n \u0219ar\u0103.
 Ea 'ncongioar\u0103 tronul pentru a'l r\u0103ci
 De inima \u0219arii, apoi a'l lovi.
 Neput\u0103nd acuma tronul s\u0103 loviasc\u0103,
 Ea \u0163i urc\u0103 scara ca s\u0103 \u0163l m\u0103njiang\u0103.
 Tronului nu-\u0163i pas\u0103 de loviri str\u0103ine,
 Ca d'acea tr\u0103dare ce s'ascunde 'n sine.
 Planta nu se teme de cei ce-o jicnesc,
 Ca de verm\u0163i ce 'n sinu-\u0163i nasc \u0219'o vestejesc.
 Dac'a\u0219i \u0219ti c\u0103 scep\u0219trul se robe\u0219te vou\u0103
 \u0219i ori cui s\u0103 fie, e\u0177 'l-a\u0219 rup\u0119 'n dou\u0103!
 Jugul celor barbari oare 'l-am spart e\u0177,
 Ca sub jugul vo\u0219tru s\u0103-m\u0163 plec \u0103pul meu?
 Prin\u0219ii fie liberi! a\u0177 cuv\u0103ntu-m\u0163 dat;
 Voi! intra\u0219i \u0163n noaptea d'unde v'am luat!

MIRON COSTIN

— Mari dureri, ai surioar\u0103,
 De-m\u0163 rup\u0163i inima gem\u0103nd?...
 — Mari dureri m\u0103 \u0163congioar\u0103!...
 Zice Marioara blind.

\u0219i al mor\u0219ii v\u0103l se 'ntinse
 Peste fa\u0219a ei de crin.
 Via\u0219a-\u0163i tin\u0103r\u0103 se stinse
 Intr'un dureros suspin.

Miron plînge cu suspine
 Și mai zice dureros:
 — «Cui mă lași aici pe mine,
 Suflet dulce și frumos!»

Marioara blindă moare,
 Miron cade înjunghiat;
 Și în ziua viitoare
 Două cruci s'au rădicat.

Dar în sală se arată
 De la curte un trimis,
 Să ucigă astă dată
 Cronicarul cel proscris.

Dar pe groapa lor cea sintă,
 Cum dă vînt de primăveri,
 Două păsărele cîntă;
 Cîntă ale lor dureri!

• MONASTIREA PUTNA

Sub un chip de înger, într'un vis ferice,
 Domnului Vasile gîndul rău îi zice:
 — «Monăstirea Putna, ăst locaș plăcut,
 S'a zidit pe aur de un Domn avut.
 Mergi și o dărîmă pînă 'n temelie
 Și-ei găsi tu aur să faci alte-o mie.»

Iar Vasile Domnul, d'aur pătimaș,
 Pune să dărîme ăst frumos locaș.
 Cînd ostașii sapă pînă 'n temelie,
 Un bătrîn călugăr zice cu minie:
 — «Domnii mari nălțară sînte monastiri,
 Să aminte țării zile de mării.
 Tu le surpî, o Doamne! tu nu le 'nțelegi,
 Căci tu nu ai fapte la urmași să legi;
 Cînd un Domn la aur inima-și robește,
 Tronul se degradă, țara vestejește.
 Insuși ca magnetul tragi și însușești.
 Aurul ori unde poți să îl găsești,
 Dar te teme, Doamne, să nu tragi la tine
 Cuile de aur ce de tron-ți ține.

.....
 Domnul nu ascultă în a lui orbie.
 Sapele răstoarnă vechia temelie.
 Domnul și boerii între ei se cert...
 Însă ce găsiră? — un mormînt deșert!
 Pe mormînt sunt scrise litere străbune;
 Un talmaciū citește și la toți le spune:
 — «Din comori ce stringem pe acest pămînt,
 Iată ce-î al nostru: un tăcut mormînt!
 Pe atuncea Domnul pierde-a lui domnie,
 Și curînd în urmă moare 'n sărăcie.

GHINEA GRECUL

— «Doamne! focul crește: dă porunci să piară
 Astăzi toți boerii ce-au născut în țară!»
 Astfel zice Ghinea lui Mateiū, rănit,
 Așteptînd la patu-i tristul lui finit,
 Dar Matei răspunde: — «Înțelege bine.
 Cînd la cîrma țării te-am chemat pe tine,
 Nu luaseși țara cu paloșul tău.
 Tu erai în lume un netrebnic rău.
 Nu ți-am dat eu cîrma să aduci în țară,
 Ura care schimbă fii săi în fiară.
 Cel ce de la cîrmă bate într'un popor,
 Este-o resbunare, nu cîrmuitor.
 Căci puterea cîrmei cu cît e mai vie,
 Cată să se plece spre mărînimie.
 Unde tronul poartă urî și resbunări,
 Moartea se așează p'ale sale scări
 Vezi să se 'njosească tronul țării mele.
 Făcîndu-l unealta resbunării *tele*:
 Asta nu se poate! Domnul, îți zic eu,
 Trebuie să fie drept ca Dumnezeu:
 Ca să piarz'o țară cerul cînd voește,
 Unii către alții fii învrăjbește.»

Zice; dar afară mii de voci *blestem*.
 Dorobanții strigă: capul Ghinei vrem!

STEFĂNIȚĂ DOMNUL

Stefăniță domnul pe Milescu chiamă.
 Cu aceste vorbe el îi cere samă:
 — «Tu erai de țară peste tot gonit:
 Din uitarea lumii eu te-am desvălit.
 Eu ți-am dat avere, cinste și mărîre:
 Și mai mult ca toate, chiar a mea iubire.
 Dar cînd al meu suflet ți se deschidea,
 Cugetai în sine-ți resturnarea mea!
 Tronul dar să fie țarin'arzătoare,
 Unde vestejește a credinței floare?»

«Spre-a avea prieteni tronul, e prea sus,
 Și 'ntre domni cu robii cerul ură-a pus.
 Tu ai scris o carte Leșilor să vie
 Să coprinză țara și a mea domnie.»

Fie-cine poate tronul a dori,
 Dacă simte dorul a o ferici;
 Dar lovește 'n față, căci un tron ce naște
 Printr'o mișelie, piere, vestejaște.»
 — Doamne, n'am scris carte Leșilor să vie,
 De va fi aceasta, să mă perzi c'urgie!

Domnu-arată cartea. El s'a spăimîntat.
 — «Vinzător, nu meriți spre a fi tăiat!»
 Zice și se 'ntoarce la călău ce-așteaptă:
 — «Să-î râteze nasul despre partea dreaptă!
 Însuși cu hangeru-mi pentru că-î boer!»
 Nasul lui s'abate sub tăiosul fer.

Stefăniță Doamne! d'ai veni tu iară,
 Cîte nasuri încă n'ar cădea în țară?

MIHAIŪ LA PĂDURARUL

Mihaiū perduse lupta. El umblă rătăcit,
 Și omul și natura acum l'a părăsit.
 E noapte, vijelie... Vestmintele-î sunt ude
 — «Bine-ai venit streine!...» o voce se aude...
 O voce virginală... «Urmează-mi... ai scăpat!»
 Și-o mină se întinse eroului mirat.

Intr'o colibă mică la zece pași îl duce.
 El intră; la lumină zărește-o fată dulce.
 Copila îi suride cu cele d'întîiu flori.
 Ce-anunță primăvara la triștiu călători.
 Părintele ei vine și amîndoi veghează
 Să aibă mulțumire acel ce-l ospătează.

— «Tu ești Mihaiū Viteazul!.. eu Ungur, tu Român,
 Dar nu ai nici o teamă! îi zice-acest bătrîn.
 Căci ospitalitatea în ceruri e născută
 Cînd ura între oameni era necunoscută.
 Ea își deschide sînul la toți cîți o doresc;
 Altminterea, ar perde caracteru-î ceresc.
 Sub simplele vestminte s'ascunde cîte-odată
 O inimă de ură și de trădări curată;
 Precum sub manta d'aur a omului bogat
 S'ascunde cîte-un suflet de patimi degradat.
 Așa dar, nu te teme! nu te 'ndoi de mine!
 Ca sufletu-ți și lutu-ți în pace să s'aline!»

Iar tînăra copilă cu buze de rubin,
 Eroulî la masă turna în cupă vin.
 Un plîns de tinerețe pe fața lui străluce
 Și crede înc'odată că viața este dulce.

COZIA

I.

Noaptea trece lină. Stelele voioase,
 Scutură în aer coamele-*auroase*.
 Dar pe lungul apeî, pe costiș întins,
 Miriade focuri Unguri-aû aprins.
 Ei cu fericire somnul dulce cată,
 Și de line vise sufletul imbată.
 Mai departe caii, nechiază duios;
 Codrul după codru sună sgomotos.
 Dar sub cortu-i mândru, regele Maghiar
 Chiamă cavalerii, și le zice-amar:
 — «Miine domnul Mircea la bătaie vine,
 Cu-ale sale cete de tilhari ca sine!
 Este timp s'aducem la îndeplinire
 Prin o nouă luptă planul de mărire;
 Plan pe care regii marelui popor
 A 'ntărit cu viața, cu sîngele lor,
 Pină unde Istrul să aruncă 'n mare
 Totul să se plece armelor maghiare!»

II.

Domnul chiamă capii și le zice 'ndată,
 Cînd frumoasa-i coamă soarele ne-arată:
 — «Azi tiranul țarei e creștin popor,
 Și d'aceea-mî pare mai spăimîntător!
 Sub vorbirî creștine, pline d'omenie,
 El ascunde noă lanțuri de robie!
 Nu cătați ce nume, ce credință are
 Cela ce vă surpă sînta neatîrnare!
 Ciți străini ce calcă pe acest pămînt
 Voitori de bine vouă nu vă sunt.
 Ori ce-ar fi străinul ce vă calcă 'n țară
 Suburgia voastră trebuie să piară!
 Oamenii se pleacă la apăsător,
 Cînd le putrezește inimile lor.
 Dar un nobil popor piere cu mîndrie
 Și, cit viețuește, liber va să fie!

Tari au stat străbunii pentru acest pământ,
 Să urmăm în faptă cei ce nu mai sunt!
 Cum au fost părinții, fi n'or fi oare?
 Pirul nu coboară dintr'o dulce floare.
 Unde rosa moare, rosele 'nfloresc.
 Pe eroici urme, eroi strălucesc!»

III.

Aerul răsună... muntele răspunde,
 Geme pretutindenă prin strimtori profunde.
 Arme, coifuri, zale varsă raze pline
 Ce prin nori *pulberici* răspîndesc lumine.
 Astfel cînd dumbrava se încinge 'n foc,
 Printre fum, în aer, flacărele-î joc.

IV.

Regele își perde marea lui armie
 Și prin fugă, singur, scapă de robie.

După luptă, Mircea și cu-a lui oștime,
 Naltă monăstire la Sînta Treime.

OGOGENII

I.

Domnul șeade 'n sala cea de sărbătoare,
 Iar alături pare Doamna-î gînditoare.
 Cum mai multe magici și suave flori,
 În buchet, se 'ngîină cu-ale lor colori,
 Astfel sunt în față-î dulcea tinerețe,
 Maiestate, grații, rară frumusețe!
 Peste păru-î poartă regala cunună:
 Din cunună cade coama sa cea brună,
 Riurînd pe sînu-î ca două-aripiori
 Ce un corb destinde iarna pe ninsori.
 Soli trimiși de Poartă dau al lor firman...
 Iată cum îi scrie marele Sultan:
 — «Pentru că e datul, cei ce-mi servă mie
 Terile-mi supuse, trei ani să le ție,
 Prin trimișii noștri te-am înștiințat
 Să depui puterea care ți-am fost dat!»

Matei se îndreaptă către toți și spune:
 — «Ne vom bate oare, sau ne vom supune?»

— Sabia străină, toți au cuvintat,
 Să nu taie 'n țară nici un cap plecat!
 Și d'a fi să cază țara în robie,
 Încă să ne facem sînta datorie!
 Căci mai dulce-i nouă liberă să perim,
 De cît cu rușine robii să viețuim!
 Strigă și toți jură cu-armele să piară
 Pe cîmpia luptei, pentru sînta țară.

II.

Cimpul Ogogenii luce despre zori,
 Nu de turme grase, nici de dalbe flori,
 Ci de multe corturi. Tabăra-i tăcută.
 Vasile-al Moldovei pe străini ajută!
 Ura care poartă domnului creștin,
 Pune 'n mină-i arme lîngă cel străin,
 Și îi zice: — «Du-te! sparge cu turbare
 Ori-ce simpatе sîngele tău are!
 Numai să astîmperi al tronului dor,
 Sclav al vanității, *miser* muritor!

Matei Domnul vine cu cetele sale.
 Sfăramă străinii răspîndiți pe vale...
 Domnul de Moldova scapă rușinat
 Și de conștiință dureros mușcat.

BOGDAN ÎN POLONIA

I.

Regele cu sora și cu mama ei,
 Dintre toți oaspeții rămîn cîte trei.
 Lamele revarsă valuri lucitoare
 P'ale-acestor oaspeți fețe gînditoare.
 Tinăra princesă, stă răpită blind:
 Păru-i blond pe umeri cade rîurînd,
 Ca un val de raze ce se vârs din soare
 Pe o delicată, fragedă ninsoare.
 Brîul ei albastru cu-aur semănat
 Luce ca eterul dulce înstelat.
 Gaz ușor, poetic, sinu-i învălește,
 Provoacă dorințe, dulce le 'mbrîncește.
 — «Sire! îi vorbește muma să regină,
 De amărăciune inima mi-e plină;

Suferi-vei încă, ăst barbar Romîn,
 După ce înfruntă pe al său stăpîn,
 Cerîndu-ne nouă, mîna ficei mele,
 S'arză, și să prade locurile *tele?*
 Regele-î răspunde: — Vai! acest barbar
 Pretutindenî oastea mî-a înfrînt amar!
 Cererea făcută, să devie mire,
 Pentru noi, o maică, este fericire!
 Dulce surioară! pentru-al țării-amor,
 Oh! primește mîna ăstuî vîngător!
 Dar Elisabeta pleacă-a sa cătare
 Îneacă'tă 'n lacrimi și în întristare;
 Și, cu vorbă dulce ca inima sa,
 Fratelui său june îi răspunde-așa:
 — «Am jurat credință unăi altuî mire
 Și cu vorbă, dat-am inima mea, Sire!
 — Sora mea cea jună! sufletele mari,
 Nobile, frumoase, generoase, tari,
 Prin mari sacrificii, cugete subline,
 S'osebesc în viață din oarba mulțime...
 Un eroū. dă viața plin de fericire
 Pentru o frumoasă, nobilă gîndire;
 Un martir, la umbra negrei închisori,
 Vede cum se scutur ale vieței flori,
 Și 'mbătat de gîndul că el face bine
 Prin a lui durere, patrii în suspine,
 Uită greutatea lungilor dureri,
 Zilele-î ce cură fără de plăceri.
 Țara ta, prin mine, astă-zî zice ție:
 Dă-mî, a mea frumoasă, pace, bucurie!»
 Dar Elisabeta lacrimi vărsa.
 Și sub alba-î mână fața-și ascundea.

II.

În aceeași noapte, Domnul trist s'abate,
 Varsă în tăcere lacrimi înfocate.
 Apoi cere calul. Cu o mie inși,
 Pasă către Liov, toți de ură-aprinși.
 Poarta este 'nchisă; dorul îl răpește;
 Domnu cu a lui lance, porțile lovește.
 Poarta e închisă, lucrul de mirat!
 O femeie 'n vălu-i i s'a arătat.
 Ese ca din umbră, la Bogdan se duce,
 Își ridică vâlul ce în aur luce...
 Luna, dintre neguri, ese un minut.
 E Elisabeta: chipul ei plăcut
 Pare trist și palid ca o frumusețe
 Dintr'o altă lume; plinsu-î arde 'n fețe.

— «Inima ta, Doamne, sub turbarea sa,
 P'o fecioară slabă cat'a-și răsbuna.
 Ai dreptate, poate; dar tu cazî pe țară,
 Cu a ta turbare, crudă și barbară!
 Dar ce e 'ntre mine, și acest pămînt,
 Ca să faci dintr'insul un întins mormînt?
 — O fecioară dulce! vino lîngă mine,
 Vino și-mi alină, tristele-mi suspine.
 Pentru ce-ți voiî spune cît te iubesc eu,
 Ce furtună geme în sufletul meu?
 Limba omenească n'are astă dată
 Vorbe să exprime patima-i turbată.
 Dar tu spune-mi mie oare nu te-ating
 Aste crude lacrimi ce-a mea viață sting?
 — Nu! răspunde fata, plină de 'ntristare...
 Ca să scap eu țara d'a ta resbunare
 Și să nu calc vorba ce în viaț'am dat,
 Unui nobil june a'l lua bărbat,
 Chiar în astă noapte am băut veninul
 Vezî această față unde rosa, crinul,
 Să 'nginau, ce tristă se arată ție?
 Ea desface vâlul, fața-i e plăvie.

— «Inimă, te rupe! brațe, vă 'nălțați!
 Iadurî! ură, sînge, moarte revărsați!»
 Strigă el atuncea... Paloșu-i lucește;
 Ochi-i varsă sînge... fața-i găbenește.
 Spre Elisabeta calul a lănțat,
 Însă umbra dulce s'a evaporat.
 Domnu 'nturnă fața ce să 'negura
 Și prin umbra nopții p'al lui cal sbura.

Mai un secol Leșii arătau cu jale
 P'a cetăței poartă urma lăncei sale.

NĂVALA LUI ȚEPEȘ

Noaptea-i furtunoasă, și superbul Domn
 În deșert măi chiamă fugătorul somn.
 O gîndire mare sufletu-i îmbată;
 Printr'o faptă rară să triumfe cată.
 Printre noapte, ploaie, tunete de foc;
 Cu cincî mii de Roșii el își face loc.
 Cum furtuna cade p'ape dormitoare
 Și d'odată 'nălță valurî mugitoare,

În urdia turcă Roșii năvălesc...
 Turcii se deșteaptă, strigă s'amețesc.
 Sunetele d'arme, strigăte turbate,
 Printre vijelie sbor amestecate;
 Caii calcă rînduri de fărămături;
 Singele ca ploaia cură din securi.
 Mahomed sub cortu-i dulcea pace cată;
 Vise grațioase sufletu-i îmbată.
 Ușele, la cortu-i, iată se smicesc,
 Și pe cal apare Domnul romînesc.
 Mahomed p'o poartă repede dispare...
 Printre umbra deasă caută scăpare.

Cînd pe fruntea nopții zorile se joc,
 Domnul cu Romîniî las' al luptei loc;
 Dar Sultanul cearcă spaimă-atit de rară
 Cit la Miezul zilei, fuge spre hotară.

APA BÎRSEI

Ca un fluviu d'aur, splendida lumină
 Peste patru taberi, varsă luna plină.
 Turcii și Tătarii, somnului se dau;
 Ungurii la mese, grijele 'nșelau;
 Ast-fel prin furtună, printre nopți, pe mare,
 Lopătarii varsă tinăra cîntare.

Dar Șerban nu doarme: căci dulcele somn
 Rar resfață geana unui mare domn.
 Grijele, în horă, turbure se duce
 Încotro lumina mai splendidă luce.
 Către astea, cîntul paserei prin flori
 Spune că se varsă splendidele zori.
 Domnul către ceruri 'nalță rugăciune;
 Apoi dă semnalul buciului să sune.

Lupta se începe, cetele tătare
 Pasă înainte, strigă cu turbare.
 Turcii le dau sprijin — Turcii și Tătarii,
 Se îndes, s'amestec... sprinteni armăsarii
 Nechează, spumează... armele răsună;
 Tremură pămîntul... muntele detună;
 Soarele pălește... apele roșesc...
 Pasărilor 'n aer sborul lor opresc.
 Omul se îmbată d'omenescul singe...
 Muma către sinu-i copilașul strînge.

Ungurii resistă furiei celei vii.
 Dar cum în suflarea negrei vijelii,
 Arborii resistă câte-va minute,
 Apoi își sfăramă crăcile bătute,
 Ast-fel, staū Maghiarii cu 'nfocatul dor,
 Cu puterea dalbă sufletelor lor;
 Dar 'necați d'a noastră crîncenă putere,
 Eată că se pleacă, bărbăția pierе.
 Dar atunci începe crudă *măcelare*.
 Furia scăpată urlă cu turbare;
 Caii calcă 'n sînge pînă la *copiți*,
 Calcă și sfăramă, morții și răniți.
 Strigăte trufașe, celui ce învinge,
 Se *confund* cu plînsul celui ce se stinge,
 Ast-fel cum bachanta, l'al plăcerei loc,
 Vine despletită, și cu ochi 'n foc,
 Și cu voluptate și nesăturată,
 De plăceri sălbateci, și de vin se 'mbată.
 Secheli s'abate: zilele-î se curmă;
 Patru mii de nobili în mormînt il *urmă*.

GROZEA VORNICUL

Iar prin lungul apei, prin dumbrăvi, s'arată,
 Pasă pe tăcute o măreață-armată:
 Armia lui Rareș, domnul lăudat.
 Luna p'a lor cale raze-a semănat.
 Ungurii cu spaimă somnul dulce lasă
 Și la datorie fie-care pasă...
 La lumina stelei, cei armați s'opresc...
 Din ambele taberi, bravii se privesc.

Lupta 'ncepe crudă; buciumele sună;
 Caii lor nechează, văile răsună.
 Zorile se scaldă p'azurul ceresc,
 Pe armele roșii de sînge-omenesc.
 Dar lumina spune cetelor maghiare
 Că numai prin fugă pot afla scăpare.

Zapolia aude cu plăcere vie...
 La Moldavii noștri, pasă 'n bucurie.
 Chiamă căpitanul care-a comandat;
 Tinde mâna dreaptă și l'a sărutat.
 Apoi dă lui arme rari și prețicase;
 Aur îi oferă și săgeți frumoase.

Grozea, căpitanul, armele-a primit:
 — «Iaū eū arcu-acela la luptași dorit.
 Dar auru-ți, Doamne, nu mi se cuvine.
 Domnul Petru Rareș m'a trimis pe mine
 Să sfăram vrăjmașiū într'acest resbel
 Numai pentru stima care-ți poartă el.»

MIHAIU REVENIND DE LA DUNĂRE

Domnul Rominiei către țară vine
 Strălucit de 'nvingeri de prin țări vecine.
 Lasă să porcează corpu-i de soldați
 Și rămîne 'n urmă cu șease bărbați.
 Dar le vine știre că 'n dumbrava deasă
 Îi pîndesc cincî sute Turci, oștire-aleasă.

Frintre-a serei umbră, cu-ai săi Scutieri
 Domnu-atacă 'ndată cincî sute-Eniceri.
 Turcii în bătae strigă cu putere;
 Iar eroii noștri se luptă 'n tăcere.
 O minune mare! Turcii sunt învinși!
 Numai Domnul taie patru-spre-ce inși!
 Apoi urmă calea-i. Iară luna plină
 Le așterne drumul cu flori de lumină.

DOMNUL MAVROGHENI

Domnul Mavrogheni pleacă cu oștire
 Și chemînd boerii, zice cu mărire:
 — «Astăzi este timpul să vă resboiți,
 Și prin dalbe lupte să vă nemuriți,
 Cea ce roșește a trăi 'n robie,
 Către-o mîndră moarte să-mi urmeze mie!»
 L'aste sfinte vorbe, vai! boieri-aū ris!
 Și cu ironie Domnului aū zis:
 — «Portul nu ne iartă, Doamne, a ne bate!»
 Nobilă minie sufletu'i străbate,
 Dar frîgîndu-și dorul iară le-a vorbit:
 — «Ce? în țara unde viața a domnit,
 Astăzi nu mai este nici un suflet mare
 Ce să bată încă de neatîrnare,
 Pe cîmpia unde numărau pe flori
 În trecut vitejiū ageri luptători?»

Nu mai e scăpare pentru ăst pământ!
 Inimile voastre sunt un trist mormînt,
 Unde nici o floare nu mai înflorește,
 Unde nici o rază nu mai strălucește!
 Să-mi aducă caii astor mari boieri!
 Lor le dau eu ranguri pentru cavaleri!
 Ei merg la bătaie fără 'mpotrivire,
 Numai lor se cade cinste și mărire.»

Astfel zice Domnul trist și abătut.
 Însă din mulțime iată-aū apărut
 Căpitanii de frunte, plini de vitejie
 De amorul țării și mărînimie.
 — «În aceste locuri, de și suferim,
 Însă pentru țară mergem să murim!»

Ei plecară 'ndată să se resboească;
 La Tismana bate armia nemțească.

HAN-TĂTAR

— «Unde'i tinăra domniță
 Floare de cerești visări,
 Să mă 'mbete din guriță
 Cu drăguțe sărutări?
 Cine poate cu tărie
 Pentru dînsa a lupta,
 Către mine-acuma vie
 Lancea lui a sfărâma!»
 Astfel leapădă cuvîntul
 Han-Tătarul îngîmfat,
 Și pe cal fugar ca vîntul
 Întră 'n curte la palat.
 Domnul geme de durere,
 Căci de cînd a'mbătrînit
 A perdut a lui vedere,
 Și-astfel toți 'l-aū părăsit!
 Pe un cal cu coamă plină
 Iată vine-un cavaler:

Fața'i arde de lumină,
 Ochi'i seamăn ruptii din cer.
 Ei se lupt cu agerime.
 Valură fugarii lor
 Și se mușcă cu cruzime;
 Lăncile, în țandări sbor.
 Spadele lucesc la soare:
 Se 'nvîrtesc neconținut,
 Se lovesc fulgerătoare.
 Dar o spadă a roșit.
 Cavalerul cel mai june
 Se doboară după cal;
 Păru-i galben se depune
 Cum sub soare luce-un val.
 Este tinăra domniță.
 Ochiul dulci se 'nchid în dor;
 Iar pe mica sa guriță
 Rosele cu vorba mor.

ROSANDRA

I.

Țara geme de-oșți străine;
 Sînu-i un mormînt.
 Ștefan trece în festine
 Viața pe pămînt.
 La o masă strălucită
 El se desșmerda
 Cu frumoasă lui iubită
 Și suita sa.
 — «Nu măi voiū, o, draguliță,
 Vinul de Cotnar;
 Ci mă 'mbată din guriță
 Cu ceresc nectar!»
 Fața ei se rumenește
 Ca o roză 'n flori;
 Și cu mîna învălește
 Aste vii colori.
 Pe cosița-i văluroasă
 Negri fluturași
 Cu-aripioară neguroasă
 Tremur drăgălași.
 Sînul ei îl învălește
 Valuri dulci de crin,
 Cînd suspinul înflorește
 Rotunzioru-i sîn.
 Două flacări luminate
 Ochi-i poleiesc;
 Astfel negre diamante
 La soare lucesc.

Cine-o vede, se răpește
 De mîndrețea sa,
 Din suflarea ei dorește
 A se îmbăta.
 Dăntuește răpitoare:
 Grațiile-o 'nsoțesc,
 Cum p'o rază din drag soare
 Fluturi ocolesc.
 Și în danțul ce-o îmbată
 Saltă grațios,
 Ca o stea lin legănată
 Pe un rîu fugos.
 Apoi cade leșinată
 Pe un moale pat.
 Unde Ștefan o desbată
 Cu un sărutat.

II.

Un poet cu plete albe
 La masă ședea;
 Și sub degetele-i dalbe
 Cupa strălucua.
 Cînd murmura contenește
 A cînta ceru,
 Și 'n tăcerea ce domnește
 Astfel începu :

— «Moldova mea cea dulce! o, țară mult iubită!
 De ce cu vâlul morței ți-e fruntea coperită?
 Nu ești tu semănată cu sînge vitejesc?
 Pe luncele-ți rizînde eroii înfloresc;
 Fecioarele-ți sunt dalbe, plăcute, grațioase,
 Ca stelele de aur în serî primăvăroase.
 Cosița ta bălae cu dulci flori împletită
 De rîulețe limpezi nu-î oare răcorită?
 O, țară! ce-ți lipsește de atît te-ai întrîstat?
 Dar ce strigare crudă tăcere-a turburat?
 Străinul intră 'n țară, și arma vitejească
 Nu să ridică însă pre barbari să zdrobească?
 Ah! umpleți pînă mîine paharul meu cu vin!
 Să uit rușinea voastră, să 'nec al meu suspin!

Mă îmbătați pe mine de dulce frumusețe
 Ca să-mi aduc aminte de mîndra-mî tinerețe.
 Atunci de zece brațe eu n'aveam nici o frică;
 Sburam la luptă dreaptă ca fulgerul ce pică;
 Iar sîngele din spadă cura ca un izvor!..
 Azi anii mă apasă cu greutatea lor,
 Și mina'mî tremurîndă abia mă cîrmuiește
 Tambura ruginită ș'un cal ce 'mbătrînește.
 Mai slab ca mine este poporul romînesc
 Ce-a strălucit odată în cîmpul vitejesc!
 Căci inima'mî tot bate la fală, vitejie;
 Iar el perdut-a toate: credință, bărbăție;
 Amara moliciune, mireasa celor morți,
 Intrat-a în locașul vechilor mei consorții!
 Dar către cine oare durerea mea voiți spune?
 Ah! cine la mărire vr'un preț aici măi pune?

— «Ah! să fie blestemată
 Suspinarea ta!
 Strigă Ștefan de odată.
 Doru 'l îneca.

Țara încă viețuește:
 Bravii n'au perit.
 Tu, ce dorul te orbește,
 Bătrîne, ai mințit!»

Dar poetul de o dată
 Barba și-aruncă,
 Și 'ntr'o albă dulce fată
 Fața își schimbă.

Peste umeri rizătoare,
 Cade coama ei
 Ce lucește 'n flori de soare
 Și în dulci scînteii.

Este dulcea soțioara
 Domnului Ștefan;
 E Rosandra-florioara,
 Crinul Moldovan.

Atunci Ștefan, domnul mare
 La oaste plecă
 Și de oștile barbare
 Țara curăță.

BĂRLAD

Turcii intră 'n țară, trec, se grămădesc;
 Alții tot d'odată la hotar murgesc.
 Dar Ștefan cel mare cu oștile sale
 Spre Bărlad se duce, și-i așteaptă 'n cale.
 Un boer îi zice: — «Doamne! mulți măi sunt!
 Mulți se varsă Turcii pe acest pămînt!»
 Ștefan îi răspunde: — «Și măi bine'mi pare:
 Nu vom sta noi nimeni fără de lucrare.»
 Zice. Late valuri, cetele-î pornesc:
 Pulberea se 'nalță, armele lucesc.
 Domnul pune oastea sub trei capi de țară.
 Avangarda pleacă... lupta 'ncepe-amară.

Numărul lor mare pe Moldavi îi stringe,
 Soarele s'ascunde sub un nor de sînge,
 Noaptea împrumută zilei vâl de dor;
 Negură și pîclă pe pămînt *cobor*.
 Cum din munți coboară două rezezi unde,
 Se 'ntîlnesc pe cale, scot muguri profunde.
 Apoi preunate, pe un singur pat,
 Spumegă, și-aleargă, și-alergînd se bat,
 Astfel se 'ntîlniră ambele armate;
 Și d'a lor lovire par împovărate.
 Oamenii puși să sune, prin adînci păduri,
 Sună din cimpoaie, buciume, tamburi.
 Turcii stau și-ascultă larma depărtată;
 Cu trei alte armii cred c'a'au să combată.
 Riul îi constrînge; umbra ce s'a 'ntîns
 Îndoiește spaima; focul lor s'a stîns.
 Cei mai mari s'adună... ce vor face oare?
 Buciumele sună, răspîndesc teroare.
 Unul ia d'a fuga... toți îl urmăresc;
 Ca pulberea 'n vînturi toți se risipesc.
 Ștefan îi preurmă; fuga lor nu'i scapă.
 Mulți, coprinși de spaimă, sar și per în apă.
 Alții, între dinșii singuri se ucig,
 Alții 'n spada noastră, năvălînd, să 'nfig.
 Astfel multe paseri, prin furtuni turbate,
 Sboară răsipite, par înpăimîntate!
 Unele s'aruncă peste rîpi și mor,
 Altele pe sinul celor ce le-*omor*.
 Riul spumă sînge: turburele-î valuri,
 Strînse de *cadaveri*, să *revărs* pe maluri;
 Ștefan, pretutîndenii îi doboară-amar
 Dîndu-le gonire pînă la hotar.
 Cum pe calea coasei, pe întinse crînguri,
 Maldărul cel verde zace rînduri, rînduri;
 Astfel pretutîndenii, zac și morții lor.
 Corbii, cete late, peste dinșii sbor.

Dar Ștefan cel mare, capii oști-unește
 La voioase mese și-astfel le vorbește:
 — «Raz' acestei lupte petrecută 'n noi,
 Luce ca lumina soarelui la zori;
 Dar a sa luminează foarte lucitoare,
 Să nu ne răpească prin a sa vulvoare!
 Fala e un soare mîndru strălucit,
 Ce orbește ochiul care l'a privit.»
 Astfel zice Domnul. Cupele-aurite
 Chiamă, prin toaste, zile strălucite.
 Tinere fecioare cununa cu flori
 Cu-a lor dulce mîină, bravii *vingători*;

Altele, pe harpe, cîntă, dulce, lin,
 Gloria romîna și-al Moldovei chin.
 Iar Ștefan ascunde fața-î strălucită
 În regala-î mantă cu aur mîndrită.

B A I A

I

Trage-ți, înc'o dată spada fulgeroasă,
 Țară de mari fapte, țara mea frumoasă
 Un minut în viață tu te-ai odihnit
 Și pe păru ți mîndru florile-aū pălit!
 Dulcile surideri pe buze fecioare
 Stinsu-s'aū la umbra grijei gînditoare.
 Peste tot răsună cîntece de dor
 Cu suspine triste înginate-ușor!

II

Cetele maghiare pe cîmpii s'adun;
 La cetatea Baia tabăra lor pun.
 Mateiaș solește marelui Ștefan
 Ca să-l recunoască drept un suzeran.
 Dar eroul nostru încă-î dă de știre:
 — «Pină ce Romîni, mîndri de mărire,
 Pentru țară moartea vor desprețui,
 Mînele de lanțuri nu-și vor umili!»

III

În cetatea veche Unguri-aū rămas;
 Și 'n plăceri molateci inimile las.
 Intr'o noapte tristă, într'o sărbătoare,
 Ei înșeală dulce grijea gînditoare,
 Viața, desbrăcată d'ale ei dureri,
 Cură pentru dinșii plină de plăceri.
 Dar p'atunci Romîni cu cel călător
 Nu beaū dintr'o cupă viața țarei lor;
 P'a fecioarei frunte, aste sărbători
 Nu puneau plăpînde și suave flori.

IV

Noaptea toate seamăn mai spăimîntătoare,
 Moartea le 'mprumută vălul de teroare.
 Congiurați d'odată, în orgia lor,
 Ei se dau ca mieii la cei ce-î omor.

Ștefan pune focul; flacăra s'unește
 Cu teroarea morții și pe toți uimește.
 Zorile se varsă. Pe cetatea lată
 Către cer se 'naltă flacăra turbată;
 Junele bachante, bete, despletite,
 Măi cătînd cu gura sărutări dorite,
 Cu amanții tineri, spectacol amar!
 Într'un rîu de flacări, repede dispar.

Iar Corvin cel mare, răvărșind suspine,
 Cu trei răni și singur, fuge cu rușine.

CODRUL COSMINULUI

I

Vînturile negre, în a lor turbare,
 Nu bat fața mării fără încetare;
 Iar tu, dragă țară, pace nu mai ai!
 Nu se șterse bine sîrgele pe plai,
 Și alt rîu de sînge mine o să-l ude!
 Mine alte lupte! alte doruri crude!
 Fii tăi trec viața sub armele lor;
 Pruncii lor îi uită părăsiți în dor!
 Eată vîntul luptei geme cu turbare!
 Un minut, o țară, cată desmerdare!
 Crude aū să fie luptele ce vin,
 Dar neperitoare fi-vor cel puțin!
 Ale tale lupte, splendide, sublime,
 Te-or scăpa de moarte în viitorime!

II

— «Nu a geme numai, și-a vărsa suspine,
 E lăsat la inimă nobile, sublime!
 Plîngerea purcede din suflet robit
 Unei vieți trîndăve ce l'a umilit!
 Cel brav nu s'abate cînd cel rău îl frînge,
 Ci cu arma 'n mină se îmbată 'n sînge.»
 Astfel strigă Ștefan și cu bravii săi,
 Pleacă cu urgie la Cosmin în văi.

Aū intrat Polonii pe văi la Cosmin;
 Între două măguri ei coboară lin.
 Soarele răsare: focul splendid luce;
 P'armele lor mindre, cade și străluce.

Liberă de grijă, moarte, său robie,
 Inima lor sboară către bucurie.
 Gîndul lor întrece pasurile lor
 Către dulcea țară alergînd cu dor.

Dar mai sus de măguri cei din țară vin.
Herăstrez stejarii ciți pe rîpi se 'nclin;
 P'ale lor tulpine aninați îi lasă.
 Iar mai jos de dînșii armiele pasă.
 Un semnal, și'aceste cete vor peri.
 Soarele dispăre... ceru 'ngâlbeni!

III

Munți 'nalți vechi, scutur coama lor virgină:
 Arburi se mișcă, se 'nvîrtesc, se 'nclină.
 Umbra se mărește... Aerul tăiat,
 Strins, s'aruncă 'n valuri, vijie turbat.
 Muntele tresare! trăsnete, mugiri,
 Șuerări bizare, vaete, răcniri,
 Să rădic în aer, cresc, se variază,
 Și din munte 'n munte, trec, se repetează.
 Brazilii vechi ca lumea, peste tot s'abat,
 Cad din rîpă 'n rîpă; ori și unde bat,
 Stîncile pe cale, gem, trăsnesc și saltă,
 Se sfăramă, pleacă, bubuesc, tresaltă...
 Cerul și pămîntul par' că se lovesc,
 Par' că se confundă și se nimicesc;
 Și-unde se revarsă pe văile-adînci,
 Alți munți se formează din copaci și stînci,
 Muntele rămîne negru desvălit;
 Riul schimbă cursu-î, geme năbușit.
 Caii, cavalerii, cetele faloase,
 Armele, iaū forme crude și hidoase;
 Riuri largi de sînge din pămînt țîșnesc;
 Codri 'n fund și 'n umbră urlă, clocotesc!..

Ștefan însă vine cu a lui armie,
 Ce mai e cu viață, sfăramă c'urgie.

ȘTEFAN LA MOARTE

Ștefan, Domnul țării, pe cei mari unește
 La Suceava veche, și-astfel le vorbește:
 — «Fiul meu cel june! voi Romîni doriți!
 Moartea mă culege dintr'ai mei iubiți!

Dorul pentru viață nu m'atrîstă foarte:
 Omul chiar cînd naște face-un pas spre moarte.
 Viața-i ca fantasma cu chipul plîpînd
 Ce prin nopți s'arată și se stinge blînd.
 Omu-i ca un verme ce 'n țărînă pare
 Un minut vederei și, lucind, dispere.
 Dar mă 'ntrîstă foarte norul furtunos
 Ce pe cerul țării trece neguros;
 Soliman ca mîine poate se prepară
 A lovi cu moarte draga noastră țară.
 Ungurul cel falnic se supune lui:
 În Poloni credință nu mai poți să pui.
 Un pilot cu minte prin furtuna tare
 Nu desface toate pînzele ce are,
 Astfel pîn' ce feru-i noi să-l încercăm,
 Cu temeiori bune țara să 'nchinăm.
 Iar de-ar vrea să surpe legi și dalbe date,
 Să muriți cu toții pentru libertate!
 Nimeni nu e în lume mai desprețuit
 Ca cel rob ce poartă jugul mulțumit!
 Nimic nu ne 'nsuflă hulă ca poporul
 Ce dorește viața cu robia, dorul!
 E mai demn, mai nobil, oameni și pămînt
 Fața lor să'și schimbe sub un dalb mormint,
 De cît în robie neamul să trăească
 Și de-a lui rușine lumea să roșească!

DUMBRAVA ROȘIE

I.

Albert face știre lui Ștefan cel mare.
 — «Să depui puterea și-armele barbare!»
 Pentru-aceste zise Domnul îi scriea
 Aste vorbe dalbe: — «Vino de le ia!»
 Iar la-ai săi le zice: — «În această lume
 Cît cerescul soare va purta un nume,
 Nimeni nu va spune, cît am viețuit,
 C'a călcat streinul ăst pămînt iubit,
 Și-a găsit în țară cugete 'njosite,
 Inimi degradate, brațe putrezite!
 Nu cățați mulțimea celor ce sosesc,
 Și ascund în umbră soarele ceresc.
 Inima la doruri e mai călduroasă,
 Steaora 'n noapte luce, e mai luminoasă!»
 Zice; cere calu-i... brava lui armie,
 Spre cîmpia luptei pasă cu mîndrie.

II.

Ce-ai făcut vitejii plini de bărbăție,
 O trufașe rege? Eri tu cu mîndrie,
 Le 'mpărțiai al țării lăudat pămînt:
 Astăzi n'aū nici locul unui strimt mormînt!
 Plîngi, trufașe rege! căci a ta mîndrie
 A lovit cu moarte splendidă Lehie!

III.

Mii de pluguri ară. La fie ce plug,
 Zece cite zece robii Leși se 'njug.
 Astfel ară cîmpul; iar prin arături,
 Tot cu dinșii Ștefan seamănă păduri.

IV.

Doi trimiși de unguri la Ștefan sosesc.
 — «Doamne! toți creștinii azi te fericesc
 Dar, ilustre Ștefan! toți se roagă ție,
 ! enru robii voștrii prinși în bătălie...»
 Astfel zic trimișii! dar Ștefan cel mare
 Eată cum răspunde plin de turburare:
 — «La vecinii noștri prăzi noi nu cătăm;
 Însă cînd ne calcă, știm să ne-apărăm.
 Nu-î in datul nostru cruda tiranie;
 Dar un aspru exemplu am voit să fie.
 Din această faptă naște-vor dumbrave
 Ce-or vorbi prin veacuri d'armele Moldave...
 Noi scrim istoria, nu pe cărți ce per,
 Ci pe frunți de *popoli* cu paloș de fer!

 MARIA PUTOIANCA

Maria căde roabă. E dusă la Divan.
 Acolo se presintă superbului Sultan.
 E jună și frumoasă sub ostășești vestminte!
 Frumoaselor-ămazone, ea mîndru ne aminte.
 E 'naltă și subțire, ca bradul copilaș;
 Pe albu-î sîn, păr negru se varsă drăgălaș,
 Cum plană întristarea pe cugete senine!
 Iar gura-î e o rosă cu sînge și cu vine.
 — «De ce-ai luat vestminte și arme de bărbat?
 Ca să te lupți cu Turcii? Sultanul a 'ntrebat.

Urmat'ai tu în luptă vre un ostaş ce-ţi place?»
 Şi a Mariei faţă mai rumenă se face.
 — «Nu am urmat pe nimeni, şi, dacă arme port,
 Voiu să'mi răsbun prin sînge părintele meu mort.»
 — «Mulţi Turci ucis-ai oare? eū pot a'ţi da ertare,
 De n'ai ucis nici unul! La astă întrebare,
 Maria îi răspunde: — «Îţi jur pe Dumnezeu,
 Ucis-am numai nouă, şi mult îmi pare rău!
 Îmi trebuia o mie ca să răsbun un tată
 A cărui scurtă viaţă fu de virtuţi bogată.»
 Sultantul cu mirare pe fata auzi:
 — «Fii liberă, trăieşte! eşti demnă a trăi!»

DRAGOMIR SAU CETATEA LUI RADU-NEGRU

Pe un pisc sălbatic şi vijelios,
 Unde urlă 'n poale Argeşul spumos,
 Este o cetate. Armia maghiară
 Va să o supue printr'o luptă rară.
 Acolo Romîni s'apără cit pot.
 Dragomir comandă oastea lui Laiot.
 Dup'o zi de luptă se aşează mese
 Cu plăcute vinuri şi bucate-alese.
 La aceste mese toţi Romîni vin,
 Varsă vin în cupe şi voioşi închin'.
 Soarele în aburi umblă să se culce,
 Grijele, învinse, las banchetul dulce;
 Orele se scură împletite 'n flori
 Şi ostaşii uită că sunt muritorî.
 Dragomir vorbeşte către adunare:
 — «Eată, fraţi de arme, ultima mîncare!
 Nu mai sunt merinde, tot s'a mîntuit;
 Ce-a rămas, de ripă eū am asvîrlit.
 Starea noastră tristă cere mîntuinţă,
 Ori prin moartea noastră saū prin biruinţă.
 Moartea nu spăimintă de cit pe mîrşavi:
 Moartea 'i logodită cu acei mai bravi.
 Cea ce nu moare pentru-al ţarei bine,
 N'are drept la viaţă, este mort de sine!
 Să eşim cu arme din cetate-afară,
 Să murim cu fală pentru sînta ţară!»

Zice şi ostaşii strigă şi închin'.
 Ale luneî raze îi sărută lin.
 Dragomir coboară cu oştile sale,
 Spulberă maghiarii tăbăriţi pe vale.

MUMA LUI MIHAIU

Lingă Olt, la Monăstire,
 Vine un ostaș din plaiu
 Și întreabă cu grăbire:
 — «Unde-e muma lui Mihaiu?»
 Teodora se închină;
 Roagă pentru fiul său.
 — «Maică schimnică, suspină,
 Nu mai este fiul tău!
 Ce nu aș putut repune
 Patru-zeci de lupte mari,
 Aș repus, vai! îți voi spune
 Două săbii de tilharî!
 — Sub a morții grea lovire
 El, căzînd, s'a apărât?
 — Prins în lance, cu mărire,
 Scumpa viață el și-a dat.

— Adevăr tu spui... el este,
 Fiul meu cel prea iubit...
 Dar poți tu a-mi face veste
 Pe Romîni de i-aș unit?
 — N'a putut el să-i unească
 Singuri nefiind uniți;
 Toți voesc ca să domnească,
 Și-așteptînd toți sunt robiți!
 — Știrea ta e tristă foarte,
 Nu că fiu-meu a murit;
 Dar că chiar prin a lui moarte
 Pe Romîni n'a desrobit.»
 Astfel zice Doamna mare
 Și 'n chilie s'a închis,
 Pînă ce de întristare
 Ochii 'n lacrimi i s'a 'nchis.

POPA STOICA

Pe o vale verde, sub stejari bătrîni,
 Trece Popa Stoica cu trei mii Romîni.
 Luna plină 'nalță discul ei pe munte.
 Stoica stă la masă cu cei mai de frunte.
 Acolo eroul, oaspeții, beau vin;
 Pentru a lor țară ei pe rînd închin'.
 Un sol Turc ajunge, ș'astfel le vorbește:
 «Cu cincî-zeci mii de oameni Pașa vă lovește.
 Armele depuneți, primiți a vă da,
 Căci cu caii numai vă vor sfărîma.
 Padișahul viața vouă dăruiește.»
 Însă Popa Stoica astfel îi vorbește:
 «Fiii Romîniei nu dau arma lor
 «Fără să se bată. Ei cu dînsa mor.»
 Zice, sună 'n cornu'i. Cei trei mii s'adună.
 Ei se bat în noapte la raze de lună.
 Cînd pe cerul negru zorile resfir
 Coamele de aur și de trandafir,
 Caii peste cîmpuri de Turci învelite,
 Înotaui în sînge pînă la copite.
 Popa Stoica luptă; mor bravii Romîni.
 Însă ca vitejii cu armele în mîni.

Paşa zice Popei: «Vino tu la mine,
Armele depune; un viteaz ca tine
E păcat să moară.» Popa cu-arma 'n mîni
Moare cum muriră cei trei mii Romîni.

DOAMNA LUI IEREMIA MOVILA

Doamna Ieremieî reintră în Iaşi
Pe un car, urmată d'Enicerî trufaşi.
Ea perduse lupta în potriiva Porţei
Şi acum căzuse sub minia sorţei.
Poporul, boerii, văd nepăsători
Doamna ţarei roabă la cotropitori.
Toţi însă 'i admiră rara frumuseţe.
Lacrimele sale curg p'ale ei feţe;
Părul ei în bucle, raze de lumină,
Rîură în unde p'al ei sîn de crini.
Ea zăreşte 'n cale pe boierii ţarei.
«Ascultaţi, le zice; voi, fii ai trădarei!
«Neferici sunt domniî ce'fac fapte mari
«Unde ţara este ţară de tilhari!
«N'aţi venit la luptă: aţi lăsat să peară
«Tronul; dar cu tronul pere-a voastră ţară.
«Unde-î vitejia boierilor bravi?
«Nu mai sunteţi nobili! Sunteţi robi mărşavi.
«În a mea onoare aū *fruntat* păgîniî
«Chiar onoarea ţarei, ş'aū tăcut Romîniî!
«Pentru-această faptă blăstămaţi să fiţi,
«În urmaşii voştri să vă înjosiţi!
«Ale voastre mame de virtute pline
«La păgîni s'ajungă roabe ca şi mine!»

Zice, dar boerii *tremur* ca mîrşavi;
Nu mai erau nobili, ci turme de sclavi!

MIHNEA ŞI BOERII

1659

Mihnea armă ţara; la boeri el zice:
«Vă armaţi de luptă! timpul e propice.
«Să unim Romîniî într'un mare stat;
«Eū să vă fiu vouă mîndru împărat.

«Mulți creștini ne-ajută. Franția, Anglia,
 «Aū să ne admire viața, vitejia.
 «Sunt destule veacuri de cînd ăst pămînt
 «Nu înfățișează de cît un mormînt.
 «Să desmintem lumea crudă care zice
 «Că plugari, robi mărșavi, locuiesc aice,
 «Că ursita dulce *popolilor* bravî
 «N'o merit Romîni, născuți a fi sclavi.
 «Să lovim cu moarte demonii călcărei,
 «Să sdrobim prin arme lanțurile țarei!
 «Ca d'aici 'nainte numele romîn
 «Să răsune în lume că este stăpîn;
 «Să'l auză dulce, și la auzire
 «Toți să'l înconjoare de a lor iubire!»

Zice; dar boerii, unii se ascund,
 Alții cu nedemne vorbe îi răspund:
 «Astă vorbă, Doamne ne 'nțeleaptă pare.
 «Ea poate să pearză ce azi țara are.
 «Paloșul Turciei este foarte lung
 «Și e scurt al nostru, 'n cît nu s'ajung.»
 «— Sub aceste vorbe de înțelepciune,
 «Ascundeți a voastră tristă moliciune,
 «Ascundeți vînzarea! Mergeți și cădeți,
 «Tot d'a-una d'arme frică o s'aveți!
 «Să nu luați arme de cît spre-a vă bate
 «Între voi pe tronul țarei ce s'abate!»
 Da, boerii-aleargă și la Pașă 'l tradă,
 Însă nu putură ca să 'i dea dovadă;
 Pașa se încruntă, tăcere-a păstrat.
 Însă Mihnea domnul capul le-a tăiat.

COPILUL DIN CASĂ

Pe cimpia verde de lingă Focșani,
 Mohamet în cortu'i stă 'ncărcat de ani.
 Pașii lingă dînsul, cu genuchî plecate,
 Ascultau ferice ordinele date.
 Lămpile lumină. Lupta 'ntre Romîni
 Și 'ntre Turci urmează. Enicerî păgîni
 Îi aduc în cortu'i un ostaș de țară,
 Prins în bătălie, încărcat de feară.
 Mîndru e ostașul și la față drag,
 Poartă lungă chică, e 'nalt ca un fag.
 «— Cine ești tu, spune, ghiaur al trădărei?
 — Sint Copil din casă din oștirea țarei.

Suntem una mie, sub un steag creștin,
 Unde este-Elena și cu Constantin,
 Noi purtăm o lance, arcuri și săgeți...»
 — Alte cete încă oare mai aveți?
 — Dorobanți ai țarei, sunt un număr mare,
 Ciți stejari, brazi, frasinii, țara noastră are.
 Roșiori de țară, Vinători semeți,
 Sărăcei, Scutelnici, ageri Călăreți;
 Ferentari, Aprozii și Lipcani mari cete
 Ce, ca fagi sub frunze, se ascund în plete.
 — Spune, unde'i Țepeș, de vreii a trăi!
 Dacă nu-mi vei spune jur că vei muri!
 — Unde este Țepeș, eă cunosc prea bine,
 Dar nu voiă a spune; nu mi se cuvine.
 E ceva în lume mai spăimîntător
 De cît moartea: Viața unui vînzător
 Care vinde țara și 'i ursește ferul,
 Fă să mor îndată, ca să merit cerul!»

El primește moartea, nu se îmlădie.
 Eată cum Românul mare a fi știe!
 Dar Sultanul zice: Ca ăst om ce pere
 Să am mulți, pămîntul aș lua 'n putere.»

RADU DE LA AFUMAȚI

Sta în tronu'i Domnul mare,
 Radu de la Afumați.
 Lîngă dînsul Doamna pare
 Dulce cu ochii plecați.

Căpitaniii strigă 'ntr'una:
 «Țara facă-se mormînt,
 Dar să fie tot-d'a-una
 Al Romînilor pămînt!»

Astfel lîngă bradul verde
 Ce se 'nalță către nori,
 Dulce-apare și se perde
 Edera cu dalbe flori.

Domnul zice cu măria
 Domnilor din timp sublim:
 «Tronul cere datoria
 Pentru țară să murim!»

Solul turc așa vorbește:
 «Dacă armele depui,
 «Viața vi se dăruiește;
 «Spune, dacă te supui.»

Turcul țara ne robește:
 El miî cete-a ridicat.
 Pe un pașă domn numește,
 Crucea țări-a răsturnat.

Doamna zice cu mîndrie:
 «Domniî țarei, mari Romîni,
 Nu plec fruntea în robie:
 Mor cu armele în mîni.»

«Bulevard umanității
 Fuse ast romîn popor;
 Sabia creștinătăței
 Azi o frînge sub picior.

«Țara facă-se țărină!
Dar sub jug să n'o lăsăm!
Să murim cu arma 'n mână!
Nobil moartea să 'nfruntăm.»

Astfel zice și pe gânduri
Pleacă: pe vrășmași distrug.
Bate Turcii 'n două rînduri,
Scapă țara sa de jug.

CORVIN ȘI ȘTEFAN

În cetatea Baia, regele Corvin
Trece noaptea dulce, bînd din cupă vin.
Chiamă-acolo dame din înalte case
Ca să'i toarcă oare d'aur și mătase.
Cum încins de stele luce-un cer senin,
Cu-ale lor ghirlande ele-aici *lumin*,
Regele le zice: Eū vă voiū fi rege,
Și regină mie din voi voiū alege
De aici 'nainte Moldova în lume
Numele 'și va perde într'un mare nume:
Pîn' la Neagra mare unde voiū domni,
De acum 'nainte toți maghiari vor fi.
Zice; căpitaniî mindri-aplaudară.
Vor domni maghiarii în această țară!
Toți ridic' atuncea cupele cu vin,
Și în nimicirea patriei *închin*.
Toți înclină capul!... zile dureroase!
Cînd dintre ghirlanda oaspelor frumoase,
Ana ia paharul în mîna'i de nea;
De cer însuflată, astfel răspundea:
«Omul își propune. Dar voiū zice eū:
Cel ce face totul este Dumnezeu.
Sire! ai credință că această feară,
Orî de unde vie, nu suferă țara;
Cîți au vrut să 'nvingă acest vechiū pămînt,
'Și-aū făcut dintr'insul al lor trist mormînt.
Bravii din Moldova cînd nu aū putere
S'apere prin arme patria ce pere
Se ucig ei însuși, cu mîndrie mor,
Inecînd vrășmașiî cu singele lor.»
Zice, dar afară trîmbița răsună.
Strigăte de arme! este o furtună?
Cerul se despică? fulgeru-a picat?
Mortii din morminte oare s'aū armat?
Fulgerul e spada lui Ștefan cel mare,
Focul pe cetate trece ca o mare;
Singele se varsă, marele Corvin
Fuge cu trei oameni încă beat de vin.

Astfel el întinse cetele maghiare,
Peste toată țara, pîn' la Neagra mare.

BANCHETUL LUI ȚEPEȘ

Mahomed-Sultanul cu oștire mare,
 Urmărind pe Țepeș vede cu mirare,
 O pădure deasă pe un câmp întins.
 El grăbește mersul, d'arșiță coprins.
 Oastea lui dorește umbre pădurateci,
 Aerul de arbori și de flori molateci.
 Dar când este-aproape, el ce a zărit?
 Căci de mare groază el a tresărit?
 Arborii sunt țepe două-zeci de mii,
 Turcii 'n tot atâtea țepe, morți și vii!
 Peste-aceste țepe este-o țepă mare
 Unde-un mare pașă la vedere-apare!
 Pe pădurea morței soarele lucea,
 Pe ale lor benișe vîntul adiea.
 Pasări prădătoare pe d'asupra sboară
 Cîrduri flămînzite, așteptînd să moară.
 — «Ah! zice tiranul de fiori coprins,
 Acest om nu poate a mai fi învins.»

Zice și se duce în pădurea morții.
 Țepeș stă la masă, rîde 'n fața sortii
 Gemetele celor ce în țepă mor,
 Îl imbată dulce și desfătător.

DOAMNA IEREMIEI LA BATAIE

Doamna Ieremieî tînără de ani,
 Tabără cu oastea lîngă Tătărani.
 Ea va să ia tronul lui Ștefan ce 'n țară
 Cată domn să fie cu oștiri d'afară.
 Zorile în ceață palide se 'ngîn.
 Pe un cal sălbatec care mușcă 'n frîn,
 Doamna Ieremieî merge la bătaie:
 Vîntul dulce bate buclele'i bălaie;
 Luce ca un soare sub vesmînt d'ostaș;
 Armele'i cu nuri se 'ngîn drăgălaș;
 Viață, bărbăție, nobilă aspreșe
 Se mărit ferice cu-a sa frumusețe;
 Părul ei bea aer, sînul ei bea vînt,
 Sufletu 'i bea flacări d'ură de mormînt.
 Ast-fel ea vorbește fiilor de țară:
 — «Moartea să lovească oastea mercenară.

Hula să se verse peste trădători,
Să se rușineze ai lor următori!
Dovediți prin arme, și lumea să vază
C'astă-zî o femeie a fost mai vitează
Decît aste turme d'oameni degradați,
Și de cît femeia mai puțin bărbați.»

Zice și cu calul spre vrășmași s'aruncă.
Riură oștirea ca trîmbe pe luncă.
Caii mușcă frînul, sboară, tropăesc;
Armele răsună, scîntee, roșesc.
Doamna merge 'n frunte peste călărime:
Călărimea fuge. Dorobanți mulțime
Părăsiți se urcă pe un mal crăpat
Și se apăr' încă, apoi s'aũ predat.
O femeie bate pe boeri-oșteni!
Rîse toată țara, pină la Munteni.
Și cînd Ștefan domnul, părăsit de soartă,
Tronul țarei cere încă de la Poartă,
Padișahul zice: «nu 'ți dau eu putere,
Tu ce-ai fost odată bătut d'o muiere.»

RADU ȘERBAN

Aurora-așterne cosițele sale
D'aur și purpură p'a soarelui cale.
Soarele s'arată pe un pisc în foc;
Peste două taberi razele lui joc.
Dar în cort la Bator pare o femeie:
Jună și frumoasă, seamănă a zee.
Buclele'i umbroase cad pe albu'i sîn,
Ca noaptea cu raza zilelor se 'ngîn;
Lacrimile udă fața sa curată.
Este a lui Radu Doamna întristată.
Ea era captivă. Batori cînta:
— «Înainte oastei mă vei săruta?»
Rîd mult căpitani. — «Nație barbară,
«Dumnezeu să arză cu foc a ta țară!»
— «Să lăsați pe Doamna fără alt vestmînt
«De cît crini și ruje ce pe corpu'i sînt:
«Ast-fel printre cete să o plimbe 'ndată!»
Zice. O trompetă sună de o dată.
Radu Șerban vine cu-ai săi Roșiori
Ce-aũ în lance moartea și în vorbe flori.
— «Da-voiũ una sută servi, barbarul zice,
«Căruĩ va aduce viũ pe Radu-aice!»

Lupta se deschide. Centrul se pleca,
 Însă Domnul țării inimă îi da.
 Cu cavaleria vine și lovește,
 Ca cerescul fulger pe Maghiari trăsnește;
 Cale de trei leghe este latul plaiu
 Coperit de arme, sînge, oameni, cai.
 Bator de la coifu'i penele aruncă,
 Cu rușine fuge singur peste luncă.

Radu 'naltă-o cruce pe care scria:
 Că acestui sînge cauza era
 Bațori, nu Radu Domnul cel din țară,
 Zece mii de Unguri aici se 'ngropară.

R A Ț U

Sechiel Moise, mindru de oștile sale
 Aștepta Romîni pe o verde vale.
 Dar p'un pisc sălbatic ce din nori eșia,
 Ca o frunte d'aur luna strălucia.
 Acolo s'așează căpitanii la masă,
 Dulcelor speranțe inima lor lasă;
 Între ei acolo stă Radu Șerban,
 Domnul Romîniei, mare căpitan.
 Ast-fel printre niște dealuri mai mărunte,
 Muntele înaltă ginditoarea frunte.
 Plosca lată 'n pînteci cu pelin spumînd,
 Ei la toți la masă o treceau pe rînd;
 Fie-care oaspe care o primește,
 Către adunare un cuvînt rostește.
 Cînd veni la Rațu, iacă cum vorbi:
 «Sechiel d'a mea mîină trebue-a muri!
 «Am jurat aceasta cînd Mihaiu cel mare
 «A căzut cu viața prin a lui trădare.
 «Ca o frunte d'aur luna luce 'n plaiu.
 «În lumină 'i trece umbra lui Mihaiu;
 «Ea ne-arată 'n noapte biruință mare
 «Și ne cere noă sfînta răzbunare!»
 Domnul îi răspunde: «Fericit cuvînt
 «Rațu, împlinește al tău jurămint
 «În această noapte!» Zice. Toți plecară.
 Și lovesc în noapte armia maghiară.

Crîncenă lovire! Ungurii cădea;
 Primiaș întreită moartea ce dădea;

Raț pe Sechiel vede și îl înconjoară.
 Sechiel cade... viața'i către iaduri sboară.
 Unguri mulți se 'nclină. Sufletele lor,
 Părăsind pământul, fac pe cer un nor.
 Biruința noastră e acum deplină.
 Ca o frunte d'aur luna sus lumină.
 Valuri dulci de raze plouă peste plaiu.
 Iar în raze 'i trece umbra lui Mihaiu.

DOAMNA ȚĂREI

Basarab încheie pace rușinoasă:
 La Maghiari închină țara sa frumoasă
 Și a lui coroană. Dar atunci erea
 Când pentru-a sa țară un Român murea;
 Brațul lui de lanțuri nu se umilise,
 Sufletul în vișuri nu se înjosise.
 Ungurii se 'nturnă în pământul lor:
 Printre stînci rîpoase se urcă, scobor,
 Însă Doamna țarei oștile adună:
 Unde trec Maghiarii la raze de lună,
 Printre stînci rîpoase, prin adînci strîmtori,
 Unde urlă apa, d'unde es deși nori.
 Dulce ca lumina ea *păru* călare.
 Trece printre rînduri. Soarele resare.
 Ochii ei sub gene ard d'un nobil foc;
 Buclele sub coifu'i larg în aer *joc*.
 «Fii ai Țarei noastre! fără a ne bate,
 «Țara noastră perde sînta'i libertate.
 «Un popor ce singur vrea a se robi,
 «Nu mai are dreptul liber de a fi.
 «Un mormînt răsună încă sub lăvire.
 «Inimile voastre nu mai aū simțire?
 «Pentru ce noi arme încă mai purtăm,
 «Daca noi cu ele nu ne mai luptăm?
 «Aruncați din brațe armele făloase
 «Și luați îndată lanțuri rușinoase;
 «Va ședeă mai bine brațului trîndav
 «Lanțul de cît arma ostașului brav.
 «Să lovim Maghiarii ce în țară pradă;
 «Să scriem istoria cu romîna spadă
 «P'a acestui *popul* frunte, spre a ști.
 «Ș'alții ce-aū să aște vînd a ne robi.»

Ast-fel ea vorbește. Toți recunoscără
 Pe a țarei Doamnă. Mult ei se bătură

Luptă patru zile: patru zile iar
 Riturile cură cu sânge maghiar.
 Regele ia fuga, blestemă-a lui soarte
 Tot Maghiaru 'mbracă doliul de moarte.

PUTEREA CÎNTECULUI

Domnul stă pe tronu'i cu mîndrețe mare,
 Dar pe fruntea'i luce palida 'ntristare.

Intr'o mantă neagră el e coperit
 Și e trist ca plopul ce s'a desfrunzit.

Împrejuru'i tineri cavaleri veghează;
 O semighirlandă damele formează.

Însă Doamna nu e în mijlocul lor!
 Într'un turn închisă plînge ea cu dor.

Domnul lasă ochii peste adunare.
 «Unde'i cîntărețul? zise cu mirare

«Cum de roua serii cîmpul întristat
 «Are trebuință de a fi udat,

«Ast-fel al meu suflet plin de întristare
 «Are trebuință d'o dulce cîntare.»—

Cîntărețul ese dintre căpitanî:
 Are plete albe și opt zeci de ani.

— «O cîntare, Doamne, poate stinge dorul
 «Numai într'un suflet unde e amorul;

«Pentru tine însă în darn voiū cînta:
 «Ca mărgeanul tare e inima ta.»—

— «Tu vorbești de Doamna... nu'mi aduce-aminte:
 «Lasă, lasă morții ș'ale lor morminte!

«O altă soție voiū alege eu
 «Printre trandafirii palatului meu.»—

Cintărețul tace; dar harpa înstrună
Și de dulci armonii palatul răsună.

«Un Domn odată avea soție
«Jună, frumoasă, cu suflet blînd,
«Ce de ferice și bucurie,
«Din zi într'alta trecea cîntînd.

«La curte însă atunci gema
«Un june nobil, pentr'o fetiță
«Pe a cărîi mică, dulce guriță,
«Sărutări dulce el culegea.

«Însă de față vrea s'o iubească:
«Nobilu'i suflet nu îl erta
«Această floare s'o veștejească
«În ochii lumii ce'l conjura.

«Dar e în lume o lege grea
«Care la unii zice: aveți toate!...
«La alții însă; nimic se poate!...
«Amor și lacrimi, el alt n'avea.

«Astfel la Doamna merge odată.
«O roagă, lacrimi de foc vărsînd,
«Să'i dea soție tînăra fată;
«Și în genunche cade rugînd.

«Atunci în casă Domnu-a intrat,
«Și în genunche un om el vede;
«Iși șterge ochii, nu poate crede...
«Apoi, trădare! el a strigat.

«În darn ei însă se îndreptează,
«Nu pot să fie nici ascultați:
«Nimeni la curte nu vru să'i crează,
«Și 'n închisoare fură-aruncați.»—

Cintărețul tace; Domnul îl privește
Și cu nerăbdare astfel îi vorbește:

«Tu, ce nici odată nu m'ai amăgit,
«Cu ce 'ncredințare astfel ai vorbit?»—

—«Dup'a mea voință cavalерul june
«A'ndreptat Domniței a lui rugăciune.»—

La aceste vorbe Domnul s'a schimbat:
Palida sa frunte s'a rebucurat.

Cu un semn ce face, iată, Doamna vine;
Genele'i aurii cad în lacrimi pline.

Apoi lingă dinsul loc pe tron 'i-a dat
Și pe alba'i frunte dulce o a sărutat.

Apoi cavalerul și fetița jună.
Fără 'ntârziere Domnul îi cunună.

MÎNIA LUI ȘTEFAN

Ștefan al Moldovei la Vaslui sosește:
Chiamă pe miniștri, ast-fel le vorbește;
— «Morți erați în viață și v'am înviat!
Cu a țarei cîrmă cinste vi s'a dat.
Să vă fac plăcerea fără mărginire;
Am lipsit pe rude de a mea iubire;
Am jertfit prietenii și ostașii mei
Ce-aū lucrat cu țara, la mărirea ei;

Numai să domneacă pacea p'ast pămînt
Și să pociu a zice: pentru toți domn sint

La mărinimia care am avut
Pentru toți, răspundeți ce fel ați făcut?
Voi primirăți cîrma ca să o slăbiți!
Apărați coroana ca s'o umiliți!
Ca să cază Domnul, ați voit să piară
Cu neatîrnarea-i sînta noastră țară.
Ați cătat mărirea, cinstea să-i luați,
La străini hulită s'o ingenuchiați!...
Căci a ei mărirea dată 'n al meu nume,
Mică și fără merit vă făcea în lume.
Neputînd să mergeți unde suntem noi,
Ați voit să cază Domnul pin' la voi.
Dar Ștefan cel mare încă viețuește!...
O Arcași! imi spuneți țara ce dorește?»

Moarte! Strig' Arcașii... Sălile răsun...
Treți miniștri mîndri capul lor răpun...

APRODUL PURICE

S'aprinsese 'n luptă Hroit cel tiran,
 Când s'abate calul marelui Ștefan.
 Purice 'i oferă calul său îndată.
 Domnul nu ajunge scara ridicată,
 — Doamne! Moviliță mă voi face eu,
 Ca să poți să 'ncaleci după gîtul meu?
 Zice și se pleacă. Ștefan fără muncă,
 Prin mijlocu-acesta pe fugar s'aruncă.
 — Purice sărace! de voi cîștiga,
 În Movilă 'naltă eu te voi schimba.
 Omul este mare, nu prin al său nume,
 Naștere, avere, ci prin fapte bune;
 Faptele sunt nobile, nu țărîna sa
 Ce de o potrivă vermi o vor minca.

Și acum, Movilă, aidi a ne lupta!
 Căci urmașii noștrii nu ne-or semăna!
 Mulți Romîni chiar astă-zî la străini aleargă
 Și prin ei așteaptă țara ca să meargă.
 Și cum vrei ca viața la ei a afla,
 Când tu nu o afli în inima ta!
 Cel străin nu'ți face nici odată bine
 Fără să cîștige drepturi peste tine.
 Nu zic c'o să piară neamul romînesc:
 Dar sînt timpî în care *popoli* slăbesc;
 Cum sunt anî în care pomul ce rodește,
 Nu dă nici o roadă, de și înflorește.
Populi se pleacă cînd mai marii lor
 În descurăgiare cu inima mor!...
 Când sunt robi ei însuși l'a lor slăbiciune,
 Cum vor face liber un popor în lume?
 Poporul acela este ca sfîrșit,
 Este cel din urmă: e la robî robit.
 Căci în tot-d'auna un popor să face
 Mare, ori nemernic, celor mari cum place.
 Și să știi, Aproade, că vor trece anî
 Pînă să mai vie Dragoși și Ștefanî».

Zice, pleacă, învinge. Hroit se umilă.
 Purice aprodul s'a făcut *Movilă*.

COPILUL DIN CASĂ LA MONASTIREA PUTNA

Trage cu săgeata Scutierul mare;
 Unde-atinge face poarta de intrare.
 Un copil din casă apoi a venit:
 Turla se clădește unde a lovit.
 Domnul Ștefan trage: unde-atinge, face
 Biserica Putnei ce 'ntre dealuri zace.
 Alt copil din casă a 'ntrecut pe Domn,
 A atins în dealul ce'l chemaș Sion.
 Însă Domnul Ștefan zice cu asprime:
 — «Un copil din casă m'a rămas pe mine.
 «Umilit de dînsul, domn nu măi pot fi:
 «Orî eș las domnia, saș el va muri!»
 Un bătrîn îi zice: «Domniî din vechime
 «Ar fi dat lui cinste căci a tras măi bine.
 «Doamne al Moldovei: tu l'ai pismuit,
 «Domnul pîn' la șerbu-i azi s'a coborît!
 «Dacă dai tu morții ceî cu hărnicie,
 «Cu acei nemernici ce-ar putea să fie?
 «Vrei să fiî domn mare printre ceî măi tari?
 «Pe supuși 'nainte fă-i să fie mări!
 «Farul cît de luciș, focul lui dispare,
 «Daca nu se pune p'o 'nălțime mare.
 «La o curte unde meritu 'i gonit,
 «Moartea și căderea scara 'i-aș suit.
 «Dacă prin răsboaie Domnul este tare,
 «Numai prin dreptate va ajunge mare».
 Ștefan se gîndește; apoi a vorbit:
 «O bătrîn cu minte! bine ai grăit.
 «Să se ierte dară cel copil din casă
 «Și de azi să șează la domneasca masă!»
 Mulți vrăjmași au Domniî, însă cel măi rău
 Este chiar minia sufletului său.

PETRU RAREȘ

Rareș l'ai săi zice: «Marele Sultan
 A jurat să nu-mi dea tronul Moldovan,
 Pînă nu va trece de trei orî călare
 Peste mine... Spuneți, asta cum vă pare?»
 Un bătrîn îi zice: «N'a jurat de loc:
 Va să te umilească cu acest mijloc».
 — Să mă umilească? asta nu mă-amină
 Mine-'oi fi în țară, și cu arma 'n mînă!»

— Mine-’i fi în țară, cel bătrîn ’i-a spus;
 Însă nu sub arme; ci ca Domn supus.
 La străini domnia cela ce o cere,
 Dă dovezi că n’are viață și putere,
 Tu ai fost o dată Domn neatârnat,
 Căci ai fost de țară pus și apărat.
 Azi te pune Turcul; azi nu mai domnești.
 Dintre toți Romîni singur tu rob ești.
 Nu poți să fii altfel fără de trădare;
 Și ea nu e arma sufletului mare.
 De-’i primi domnia c’umilința ta,
 Iară c’umilința tu o vei lăsa.
 Mulți au zis ca tine pîn’ la tron să vie;
 Ș’apoi toți căzură sub a lui robie:
 Tronul are lanțul cel mai greu de spart,
 De cit cel ce Domniî la supuși împart.
 Unul e de aur, celalt de-acioaie:
 Unu-abate trupul celalt gîndul moaie.
 Rareș, dacă astfel Domnu’i umilit,
 Ce va fi poporul? oare ai gîndit?
 Ori mai jos ca tine el o să coboare,
 Ori tu vei ajunge l’ale lui picioare.
 Nu primi domnia și rămii supus,
 Dar cu suflet mîndru și cu fruntea sus.»

Rareș nu ascultă. Merge Domn în țară,
 Și domnia-’i scurtă, viața ’i-e amară.

BARNOSKI DOMNUL

O săracă țară! Turcii cei mai răi
 Judecă și-omoară Domniî mari ai tăi!
 Încă azi Barnoski Domn cu nume mare,
 La serai purcede între Turci călare!
 Sala e întinsă; sfatul numeros,
 Chiar Sultanu-ascultă prin cafas umbros.
 — «Iată omul! zice satrazanul mare.
 Toți privesc la dînsul prinși de admirare.
 — «E ’nțeleș cu Leșii țara să predea,
 Astă carte spune în potriva sa.
 — «Cer să se ucigă el și toți ai săi!
 A mai zis vezirul marilor călăi».
 Dar Mufti răspunde: «Capul dacă pere,
 Gloatele reintră în a lor tăcere.
 — «Moară! strigă pașii — este osîndit!»

— «Voi mă dați la moarte. Domnul a vorbit.
 Voiu muri cu fală cum Românul moare
 Pentru țara sîntă! nu-s Român eū oare?
 Nu voiū să mă apăr, căci nu voiū să dau
 Turcilor în țară drepturi ce ei n'au.
 Dreptul vă lipsește... patria romină
 N'a învins'o nimeni cu armele 'n mină:
 Ea plătește vouă să o apărați;
 Nu ca să'o spargeți, nu să-o 'ngenuchiați.
 Mîndri de puterea cea materială,
 Peste țară drepturi vă luați cu fală.
 Dar acea putere fără de cuvînt
 E ca vasul mîndru părăsit la vînt.
 Dumnezeu repește sînta cugetare
 Popolilor barbari supuși la pierzare.»

Moarte!.. strigă Pașii. Domnul jos pe piață
 Cu virtute rară perde-a lui viață.
 Dar cînd cade capul, calul său ce-l *port*,
 Nichează, tresare, apoi cade mort.
 Turcii se 'nspăimîntă. Ei 'și-aduc amînte
 A le lui Barnoski agere cuvînte.

MIHAIŪ ȘI UCIGĂTORUL

În cetatea Clujul, într'un vechiū palat,
 Stă Mihaiū Viteazul rege coronat.
 Ungurii, Romîni, Sașii, i se 'nchină:
 Dacia revarsă vechea sa lumină.
 Dar atuncî s'aduce capul lui Andrei ¹⁾
 Ce fugind din luptă fu ucis d'ai săi,
 Ucigașul pare; crima îl mîndrește;
 Lauda mulțimei încă o mărește.
 Capul se espune. Domnul gînditor,
 Cu aceste vorbe varsă al său dor:
 •Crima cînd se face chiar spre-al nostru bine,
 •Ea rămîne crimă, merită asprime.
 •Cela ce o iartă este vinovat
 •Pe cit cel ce-o face este degradat.
 •Cela ce în umbră pe vrăjmaș omoară.
 •Dumnezeu și omul insultînd, coboară.

¹⁾ Cardinalul Andreiū Batori.

«Piară ucigaşul! voi înmormîntaţi
«Pe acest om mare şi onoare 'i daţi!»

Ucigaşul piere. Şi cu pompă mare
Batori primeşte sînta mormîntare.

MOARTEA LUÎ MIHAIU VITEAZUL

LUÎ C. NEGRI

Pe cimpia Turdeî, pe un verde plaiu,
Tabără oştirea marelui Mihaiu,
Acolo, în cîrtu'i Domnul se gîndeşte:
Fericirea ţarei inima'i răpeşte.
Are-o presimţire ce l'a turburat;
Şi pe mina'i mîndră capul a plecat.
În deşert speranţa inima'i resfaţă,
Lacrămile udă gînditoarea'i faţă.
Înaintea celor ce îl ocolea,
Cu o mantă d'aur el se ascundea.
Către căpitanii ce îl înconjoară:
— Dragii mei! ertaţi-mi astă lăcrămioară!
E o slăbiciune de care roşesc
Toţi ciţi au un suflet tare, bărbătesc;
Însă sunt minute, cînd natura cere
De la cel mai tare partea'i de durere...
Astăzi pociu să număr mai la nouă ani
De cînd noi ne batem cu atîţi duşmani.
Este adevărul... am făcut, în lume,
Neamului acesta cel mai mare nume:
Însă, ce'i mărirea, fără de folos?
Ceea ce'i în noapte focul mincinos!
Singura mărire nu'i destulătoare:
Nu voiu foc de stele, ci voiu foc de soare.
Cite mi'i de inimi moartea n'a 'nghetaţ?
Şi în cite case dorul n'a intrat?
Ţara este 'n lacrămî şi se pustieşte;
Floarea tinerimei cîmpul învăleşte!
Şi în raza slaviî unde strălucim,
Văz, pe nesimţite noi ne mistuim,
Astăzi lupta noastră ori ce luptă curmă;
Ea va fi lovirea cea mai de pe urmă...
Astăzi este timpul ca să isprăvim.
Sau Romîni ne perdem, sau Romîni trăim!

Astfel le vorbeşte... dar doi soli sosiră
Doi trimişî ai Bastei... capii toţi eşiră.

— Basta vă trimete ? spuneți ce dorește !
 Basta, iară Basta !.. nu măi isprăvește !»
 — Ce dorește ? zice unul din calăi,
 Basta poroncește la vasalii săi !»
 — Să pornești îndată banda ta în țară.
 Ii răspunse celalt cu o vorb'amară.
 — Mergeți, zise Domnul, l'al vostru stăpin !
 Spuneți-i că nu e încă un romin
 Care să dea arma pîn'a nu se bate !..
 De-i bărbat aice vie a combate !»
 — Este timp !.. șoptește un ucigător.
 Celalt trage iute paloșul ușor,
 Și c'o lovitură repede și tare,
 Il implintă 'n sînul eroului mare.
 Căpitaniii iute sar și'l inconjor.
 Dar Mihaî le zice : «Fraților, eū mor...
 Spuneți Doamnei mele să nu se mihnească,
 Și 'n iubirea țarei fiii mei să'i crească :
 Cînd vor fi în vîrstă să le spue ea
 Că nu voiū *răsbună* pentru moartea mea ;
 Număi pentru țară și neatîrnare
 Sînul lor să simță sînta răsbunare !
 Eară voi tovarăși, mie îmi jurati
 Nici odată mîna cu străin să dați !»

La aceste vorbe cade 'ntr'al său singe ;
 Toat'a lui oștire cu durere 'l plinge.
 Apele pe cale staū și se opresc ;
 Păsările 'n aer triste ciripesc.
 Moartea cu-a ei mînă fața lui atinge !
 Inima'i înghiață, vorba i se stinge :
 E'r viața'i mîndră sboară către nori,
 Ca mirosul dulce unei stinse flori.

VISUL LUI ȘTEFAN CEL MARE

Seara răspîndește umbrele'i ușoare,
 Și melancolia trece gînditoare ;

Dar Ștefan cel mare, rătăcit prin văi,
 Dintr'un corn de aur chiamă bravii săi.

Inima'i sdrobită ca a lui oștire,
 Țara'i întristată ca a lui gîndire !

Pe un colț de peatră șade el în dor ;
Vintul suflă păru'i lung fluturător.

Pentru 'ntia oară inima lui plînge ;
Ochii lui revarsă picături de sînge.

Acolo dă capul somnului mijind
Ce'i închide ochii cu-aripa'i d'argint.

Eată că'i apare o fecioară jună,
Ale cărei plete strălucesc la lună,

Negre și bogate sub cununii de flori ;
Ochii ei asupra'i cad pătrunzători ;

Cad cu doă rose, dulci și călduroase ;
Mina ei atinge coamele'i undoase.

«Ce? eroul mare, umbra a grăit,
Insuși el suspină și s'a îndoit?»

Înțeleg fricosul ce ascuns lovește ;
Robul ce sărută jugul ce'l strivește ;

Dar un suflet mare, suflet de bărbat,
Nu 'nțeleg, o Ștefan, cum s'a întristat?

Mergi pe a ta cale, nu sta nici odată !
Urmă datoria care'ți e lăsată ;

Orî ce 'mpedicare, stavili, vor peri ;
Cu-orî ce 'mpedicare țar'a ta va fi!»

Pe un nor de aur sboară ea cu fală ;
Un parfum de rose pasul ei esală.

Ștefan se deșteaptă, șterge fața sa
Unde-o lăcrimoară dulce se scura.

Luna argintoasă ride printre nori ;
Dulcea filomelă cîntă între flori ;

Iar la focul lunei, cînd mi se deșteaptă ;
Vede-a lui oștire, care îl așteaptă :

Vede căpitanii ce îl *înconjoar*.
 În tăcerea nopții le vorbește lor:

«Fraților de arme, fala românească!
 Dacă o să peară țara părintească;

Dacă 'n cartea soartei este însemnat
 A peri poporul cel mai lăudat;

Cel puțin atuncea peară vitejește
 Remușcînd toiagul care îl lovește;

Ca un ager șarpe ce lovit și 'nvins
 Caută să muște pe cel-ce l' atins!

Ast-fel e românul și 'n a lui cădere,
 Cine îl rănește, după dînsul pere!

Ast-fel e românul, ast-fel să perim,
 Și 'n căderea noastră chiar să ne mărim!»

Mii de glasuri strigă... luna bucuroasă
 Dintr'un nor de abur pare mai voioasă;

Stelele de aur mai cu foc lucesc
 Și 'n adîncul nopții văile mugesc:

«Ast-fel e românul, ast-fel să perim,
 Și 'n căderea noastră chiar să ne mărim!»

RADU DOMNUL ȘI FATA DIN CASĂ

Vin de mă sărută, dulce copilă.
 Și'ti voi face ție salbă și rochiță.»

— Salbă și rochiță, pentru'un sărutat,
 Nici odată, Doamne, eu nu am purtat.»

— Dă'mi o sărutare, mîndră fetișoară,
 Său te leg de coada unui cal ce sboară.»

— Printre cai sălbatici tu mă vei lega
 Dar pe tine, Doamne, nu te-oi săruta.»

Calul se aduce; suflă, bate, sare...
— Dragă copiliță, dă'mi o sărutare.»

— Pe-acest cal ce sboară tu mă vei lega
Dar pe tine Doamne, nu te-oiu săruta!»

Radu Domnul însă curtea sa adună,
Și cu mîndra fată vesel se cunună.

ȚEPEȘ ȘI SOLII

Temerea domnește peste București;
Poporul înecă curțile domnești;
Căci doi solii veniră de la 'mpărăție
Și aduc lui Țepeș ștreang și mazilie.
Toți boerii țării veseli i 'nsoțesc,
Și cu pompă mare spre palat pornesc.
Țepeș îi primește într'a sa mîndrie.
Solii 'naintează... «Doamne, pace ție!
Însă încetează de a mai domni.
Sau te pregătește astăzi a muri!»
Cu aceste vorbe toți sunt în unire,
Și toți *trage* pala spre a lui lovire.
«Ce? și voi?» răspunde Domnul turburat,
Cu dușmanii țarei moarte 'mă-ați jurat!
Ascultați, voi, care mai aveți simțire
De romini, și lacrimi în nenorocire!
Viață și domnie le nesocotesc;
Ale mele lupte vouă o dovedesc;
Însă țiu la țară, țiu la ne-atîrnare;
Țiū ca să'mi fac neamul lăudat și mare!
Am fost foarte aspru și ale mele mîni
Aū vărsat atîta sînge de Romini;
Dar al vostru sînge ce mi se tinjește,
Îl plătea cu lacrimi cel ce vă vorbește:
În mijlocul celor ce mă 'nconjuraū,
Și pe o coroană țara lor trădaū.
Nu puteam într'altfel face eū unire,
Ca să scap Romini de a lor robire
Dară, brațu-acestă este sîngerat;
Însă-aī țarei dușmani nu l'aū cumpărat!»

La aceste vorbe ceata ostășească
Strigă cu poporul: Țepeș să trăiască!
Speriați boerii, prin ferestre scap.
Iar pe solii îi bate cu piroane 'n cap.

MIHAIU ȘI CĂLEUL

Este ora cea cînd un fluturel
Scutură de roă capu-i tinerel,
Și lăsîndu-și patul cel de florișoare
Pe o rază dulce sboară către soare.

Dar Mihaiu Viteazul șeade 'ngenunchiat
Și își pleacă capul spre a fi tăiat.
Lîngă el se vede tinăra Domniță
Tremurînd de spaimă ca o porumbiță;
Printre geana'i neagră ai ei ochișori
Ard ca doă stele ce lucesc sub nori.
— De ce plîngi? întrebă bravul cu mirare.
Eû mor pentru țară și neatîrnare;
De aceea, dragă, să te veselești
Și cu flori cosița să 'ți-o împletești.
Cel ce pentru lege, pentru țară moare,
Își privește moartea ca o sărbătoare!»

— Pleacă capul! strigă palidul calău.
Iar Mihaiu întoarce spre el capul său.
Ferul se rădică... poporul șoptește;
Vă uitați!.. călăul se împletecește;
Ferul său aruncă, cade fermecat
Sub căutătura mîndrului bărbat.

Cine îi sfărîmă lanțurile sale
Și cu fală'l duce pe 'nflorita cale?
Fetele 'ncunună părul lor cu flori,
Tot Românul strigă de mai multe ori:
«Cel ce pentru lege, pentru țară moare.
Își privește moartea ca o sărbătoare!»

ANDREIU SAU LUAREA NICOPOLEI DE ROMÎNI

PARTEA ȐNTAIA

I.

De ce plîngi tu oare, o dulce Marie?
Ce abur umbrește voioasa-ți junie?
Uscatus'a rosa ce erî ai sădit,
Și 'n zîmbetu-ți tînăr azi a înflorit?

Perdut'ai vr'o cruce de mărgăritare,
 Saū paserea verde cu mîndră cîntare?
 Văzut'ai în cale vr'un chip mai frumos,
 C'un zîmbet mai tînăr, c'un păr mai undos?
 Copilă! dar este în lume fetiță
 C'o față mai dulce și mai drăguliță;
 Cu geană mai lungă pe verzi ochișori
 Ce flacăra 'și stinge în lungi lacrimiori?

II.

Ca salbă de aur steluta zimbește.
 Ce fantasmă dulce în noapte albește,
 Și trece supt arbori cu pașii ușori.
 Călcînd în picioare plăpînde de flori?
 Ai zice-o suavă și blîndă părere
 Ce 'n vise de noapte apare 'n tăcere.
 E dulcea Marie ce-așteaptă p'Andreï,
 Pe care 'l iubește ca zilele ei.
 Andreï se pornește, de astăzi în lume,
 Să'și facă, prin arme, avere și nume,
 Căci, poate Mariei să fie el drag;
 Dar lumea'i ciudată... Andreï e sărac.
 Andreï se pornește, și cine nu știe
 Cîți pleacă la arme, să nu mai revie?

Spre seară, noi ziua mai mult prețuim;
 Cînd viața ne lasă, mai mult o dorim;
 Așa, o durere! l'a lor despărțire,
 Nimic nu egală a fetei iubire.

În seara aceea era mai frumoasă
 De cit tot-deauna, nebun' amoroasă
 Vorbînd, făr' să știe, ce'i vine în gînd.
 Il strînge pe sinu'i rizînd și plîngînd;

Și alba ei mină cosița 'i răsfață,
 Inclînă pe buze-i suava ei față;
 Suspînă pe sinu'i, 'necat de oftări,
 'L-îneacă, 'l-îmbată de lungi sărutări,

«Tu plecî, drăguliță?... Vai! nu mă iubești!...
 — O dulce Marie! ce vorbă grăești!
 Frumoasă copilă! vezi, cerul o știe!...
 Dar tu ești, drăguță, a mea bucurie!
 Ah! dacă junie și viața iubesc,
 Iubesc, pentru tine, o nume ceresc!

În razele d'aur ce pică din soare,
 Eū vâz a ta față; în rouă pe floare,
 Eū vâz al tău zîmbet; în vîntul cel blind
 Sufierea ta dulce aud eū trecînd;
 În cîntul mierliței, cereasca-ți cîntare;
 În freamătul florii, a ta sărutare!
 Dar ce vrei, Marie? vezi tu, de pornesc,
 Mă duc ca să merit să-ți zic: te iubesc!»

— Ah! zise copila de plîns înecată.
 Dar tu mergi la moarte!... o tată! o tată!»
 — La moarte, Marie? nu, îngerul meu!
 Nu-i moartea de care mă turbur azi eū;
 Căci moartea e dragă, cînd cel ce se duce
 E sigur să-l plîngă o inimă dulce;
 E-o moarte mai crudă, o suflet curat...
 E viața, e viața, cînd omu 'i uitat!»

— O mindrul meu dulce! să te îndoești
 De stelele d'aur ce tu le privești,
 De privighetoarea ce cîntă 'n cîmpie;
 Dar crede, dar crede în dulcea-ți Marie!»

Atunci păsărica lumina vestea.
 «Rămii sănătoasă, o inima mea!»
 — Ah! dacă ursita așa risipește
 Ori ce fericire ce 'n viață'mi zîmbește,
 Purcede! îi zise copila cu dor;
 Dar cînd te 'i întoarce, o dulce amor!
 În dar căuta-vei pe mindra-ți iubită:
 Căci vîntul va geme pe piatra'i negrită!
 În dar întreba-vei, o dragă Andrei!
 În dar întreba-vei de numele ei!
 Căci florile vieței or să vestejească,
 Și ochi-ți în lacrimi or să se topească!..»

III.

«Porunca e dată... cînd dragile zori
 Vor pune'n cosițe ghirlande de flori,
 Vom trece pe ghiata, și vechea cetate
 În foc și în sînge, gemînd, se v'abate.
 Mihaiu de oștire'i va fi mulțumit,
 Or cum se va 'ntoarce norocul cumplit;
 Căci ori cetățuia ne cade în mină,
 Sau toată oștirea se face țărîna!
 Dar noaptea e lungă și gerul cumplit...
 Să facem să sune paharu-aurit!»

Căci cine ne-a zice, de azi într'o lună.
 De azi pînă mine, de-om fi împreună?
 Durerile noastre dar să le 'mpăcăm!
 Și 'ntîi, pentru țară, cu drag să'nchinăm.
 E dulce, e dulce să moară neștine
 Spre-a țarei scăpare, mărire, și bine!
 Ah, cerul aude! de cît a peri
 Pe pat de mătase, topiți din zi 'n zi,
 Și viața trîndavă cu lacrămî a plînge;
 Mai bine, peri-vom pe cîmpul de sînge,
 În crîncene lupte sub ferul păgin,
 Cu armele 'n mină cum moare-un Român!

În chipul acesta la focul cel mare,
 Vorbeaș' căpitanii, lovind în pahare.
 E greu. Lăcrimioara pe față curgînd,
 Se schimbă 'n ninsoare; iar steaua trecînd
 În aerul rece, voioasă și plină,
 Îneacă cîmpia de dulce lumină.

E mijlocul nopței. În aeru-umbros
 Tăcutele stele clipesc mai voios,
 Așa cît s'ar crede că-și dau o mișcare
 Ca să se 'ncălzească în frigul cel mare.
 Ostașii la focuri *spăl* armele lor;
 Iar unii modulă un cîntec de dor;
 Un altul adoarme și lauri visează,
 Un altul vorbește c'un cal ce nechează,
 Un altul, din fluer, sunînd lingă foc,
 Privește alături alți zece ce *joc*.

IV.

De ce, o copile cu păr gălbior,
 Cînd toți bucuriei dau inima lor,
 Tu numai pleci capul, și în suvenire,
 Deștepți, cu durere, o dulce gîndire?
 Mărire, copile, tu poate visezi?
 Dar știi, o sărmane, în ce zei tu crezi?
 Mărirea 'i lumină; iar cei ce-o adoară
 Sunt fluturi de aur ce nopți o 'mpresoară:
 Vezi colo 'n lumină acei fluturi?
 Pier toți cîți s'avîntă în flacăra ei!

Andrei! unde este a ta bucurie?
 Ți-aduci tu aminte de dulcea Marie?
 Ți-e dragă ea încă?.. în dar te ferești,
 Vezi tu, l'acest nume, te schimbă și roșești!

V.

Blind, noaptea închide stufoasele-î gene
 Pe ochi-î de aur și trece a lene.
 În vechea cetate tot pare-adormit;
 Abia cite-odată, Neferul, trezit,
 Ici, colo, pe ziduri, șezînd la veghere,
 Precurmă prin glasu-î a nopții tăcere.

Cu toate acestea, se fac pregătiri
 Să 'nfrunte în ziuă ghiaurele-oștiri;
 Dar mute ca moartea ce fără durere
 Se întinde cu 'ncetul p'o viață ce pere.

Da Pașa cetății, d'ăi săi conjurat,
 În somnul cel dulce era cufundat.
 El nu se gîndește la lupta ce vine:
 Mai multe mii pale lucesc lingă sine.
 Șai-zeci ani de viață răsboi a urmat;
 Cu-al armelor gemăt atît s'a dedat,
 Că trebuie-a crede că 'n pace, tăcere,
 El nu întilnește aceeași plăcere:
 Așa și vulturul pe piscul uscat,
 De tunet, de crivăț, de ploî, îngînat.
 Tîntind orizontul ce 'n foc se 'nvelește,
 Mai dulce se 'mbată, mai lesne-aromește.

Ca vița-amoroasă p'un abur uscat,
 Pe sinu-î o sclavă căpșoru-a plecat.
 Vedeți favorita, cît e de frumoasă?
 Văzînd'o, ați zice o floare voioasă
 Născută alături d'un trunchi veștejit,
 Ce-oprește să vadă un soare iubit.
 Ea doarme tăcută, ușor coperită
 De coama-î bogată, căzînd despletită,
 Și de o maramă de albă rețea
 Ce pare o pată alături cu ea.
 Ea doarme... suflarea-î atît e de blindă,
 Că fără parfumul ce sinu-î respîndă,
 Ați crede că viața-î, ca fumul de crin,
 S'a stîns într'un tînar și dulce suspin.
 Dormi! ce-ți pasă ție de lupta ce vine?
 Înaltă-se aburi de plîns și suspine!
 Inece-se cîmpul în sînge omenesc!
 Ce-ți pasă, ce-ți pasă, *imagîn* ceresc?
 Așa fluturelul, cînd vîntul mugește,
 Cînd ploaia se varsă, cînd norul trăsnește,
 S'ascunde în floare, și-acolo răpit
 D'amor, el adoarme voios, fericit.

VI.

Dar cine-î fecioara cu perî castanii?
 Cu gene bogate, cu ochi verzi și vii
 Ce arde în lacrimi? sprincene rotunde
 A căror codițe în păru-î s'ascunde?
 Pe mica-î guriță un zimbet senin
 S'arată și pierе gonit d'un suspin?
 Ah! cine-î fecioara a cării mîndrețe
 E dulce ca visul voioasei junețe?
 E oare-o femeie saū inger d'amor
 Ce plînge pe oameni și lungul lor dor?
 Orî-cine 'î fecioara, nimic măi frumos,
 Nimica măi fraged ca mîndra-î junie,
 Nu are un farmec de melancolie!
 O floare suavă născută în zi
 Să-și lase mirosul și 'n sear' a peri:
 Un dulce *imagin* ce 'n vise divine,
 Poetice, trece 'necată 'n suspine!
 E fiica lui Pașa. — Ea șede a-lene;
 O lacrimă lină îi pică în gene;
 Iar mîna ei mică, pe frunte-î trecînd,
 Părea că gonește un cîrd dulce, blind
 De tinere vise... sorbită'n gîndire,
 Prin lacrima-î lină, se'ngîn'o zimbire.

Pe creștetu-î părul udat d'al ei plins,
 În ace de aur cu grație-î strîns.
 O candelă arde; fumînda-î vulvoare
 Se varsă pe fața frumoasei fecioare.
 În casă s'esaia un mîndru miros
 De lemne d'aloes, ce arde frumos,
 Și într'o cătuie de aur turnată,
 Apururea pune a Istrului fată.

Păreții odăii aci ne'nvălesc
 În scumpe covoare pe care lucesc
 Cîmpii roditoare, dumbrăvi înverzite
 De dafini, și chitri cu roade aurite.

. . . . .
 Aproape de fată, la poalele ei,
 O tînără roabă cu ochi frumușei,
 Stă ca să mîngîie frumoasa-î stăpină;
 Deci ia mandolina, și coarda suspină
 În minele sale micuțe-albișori,
 Ca vîntul cel dulce ce trece pe flori.

«Sărutarea se deșteaptă
Tremurînd pe buza mea;
Ea pe tine te așteaptă,
Unde ești, lumina mea?»

«Tu ești tinerețea gândurilor mele;
Anii tăi *întunec* focul dulcele stele;
În lumina feți-ți zorile pălesc;
Lîng'a ta iubire, pere-orî-ce iubire,
Soarele e rece lîng'a ta zîmbire:
Îngerii din ceruri chiar te pismuesc!

«Buza mea e dulce ca un foc de miere:
Sinul meu albește ca un crin în sere:
Trandafiri pe buze-mi vecinic înfloresc;
Mirtul nu miroase ca a mea suflare,
Lacrimile-mi pică ca mîrgăritare;
Lasă la picioare-ți să le răspindesc!

«Călduroase lăcrămioare
Cură lin din geana mea;
Unde ești, al vieți-mi soare?
Unde ești, inima mea!»

Așa cîntă roaba, dar dulcea-i cîntare
Adaog' a fetii ascunsă 'ntristare.

— Bulbulă! Bulbulă! tu ai un secret?
Îi zise aceasta ce p'albul ei piept
C'o buz'amoroasă îi dă sărutare.
Ah! nu te ascunde! această schimbare,
Aceste lungi lacrimi, vezi tu, te-au vindut...
Sub alba ta mină tambur'a tăcut
De cîteva zile... tu nu ești din casă;
Și viața ta dulce cu somnul te lasă!
Tu nu mai acoperi în dragi sărbători
Cosița ta mîndră cu petre și flori!
Nimic nu-ți mai place, și'n visele *tele*
Affînd mulțămire, reversi lacrimile!
O dulce Bulbulă! de ce-mi tăinuești
Durerile tale? nu mă mai iubești?
Vai! unde sunt încă acele dragi zile,
Cînd una și alta, voioase copile,
Dorințele noastre cu drag le spuneam
Și una de alta nimic n'ascundeam?...

Bulbula, răpită de-o vie gîndire,
N'aude nimica... străină șoptire!...

Ascultă ce zice!... «O sufletul meu!
De ce nu sunt oare o pasere eū,
Să sbor spre acela ce inima-mi cere,
Să-l văd înc'odată, să mor de plăcere!»

Atuncea un zîmbet ferice și lin
Trecu p'a sa frunte gonit d'un suspin.

— În ce loc porți gîndul, frumoasă fetiță?
Ce vorbe șoptește micuța-ți guriță
Și nimeni n'aude? căci ori ce'i șopti,
Nu poate să fie, vezi tu, Bulbuli,
O rugă de noapte... ah! teme-te foarte!
Ce zici tu, copilă, te-ar duce la moarte,
S'auză urechea eunucului rău!
Căci nu este crimă ce'n sufletul tău
Se rostogolește; o crimă'i ertată;
Tu poți a ucide, tu poți totdeodată
Uri cu putere... dar nu a rubi,
Și amorul în sinu-ți s'a 'nfipt, Bulbuli!

Dar cine-i acela? ce ochi vre odată
Prin vălu-ți, fetică, putu să străbată?
Chipșorul 'ți-e vergin de ori-ce cătat
Ca gîndul ce încă nu s'a exprimat...
Ah! cine-i acela, ființă cerească!
Urmează el oare credința turcească?
E Timariotul al căruia fer
Lucește 'n bătălii ca fulgeru 'n cer?
Zaimul cel june a căruī albete
Întunecă crinul în prima-i junete?
Un Beiū sau un Pașă, un șef, un Spahiū,
Și cum, pînă astăzi, el încă e viu?
Nu; crima ta este de trei ori mai mare;
Femeea adultă tot are scăpare;
Dar tu, vai! nimica nu e pe pămînt
Să nu te-osîndească îndată 'n mormînt!
Căci... cine-o să crează? o crimă cumplită!
Nu; moartea n'ajunge să fii osîndită!

VII.

Bulbula iubește un june străin,
Un om făr' de lege, un cîne creștin!
Eșind la plimbare cu sclavele sale,
Bulbula 'ntilnise ghiaurī p'a sa cale;
Ca roabă, voinicii o poartă cu ei
In tabăra noastră la hatmanu-Andrei.

Acesta, nu numai îi dă libertate ;
 Ba încă dă ordin s'o ducă 'n cetate.
 D'atuncea, în lacrimi se scurg ochii ei!
 D'atuncea iubește pe junele-Andrei.
 Ca robul ce zace în neagra 'nchisoare
 Și lasă departe gândirea-i să sboare
 La cei ce iubește și pot a'l uita
 Așa Bulbulica la el cugeta.

«O vînturi! o vînturi cu line-aripete!
 Duceți către dinsul suspinele mele!
 Iar voi, nori ce treceți subt vesela stea,
 Departe, departe, duceți viața mea!»

Dar vorbele fetii rămîn spînzurate
 Pe buze-i ca niște bobite rotate
 P'o mică răsura cînd ploaea a stat:
 Căci tunul, de luptă semnalul a dat.

PARTEA A DOUA

I

Voios aurora în aer zîmbind,
 Punea flori de aur în păru'i d'argint.

Cu razele zilei Ali se trezește.
 S'ucigă toți robii ghiaurî, poruncește.
 «La arme! la arme! Zaimi, Iurucleri!
 Voi Timarioții, Azapi, Eniceri!
 La arme! la arme!.. iar voi, ulemale,
 Rugați pentru Șahul și oștile sale!
 Nainte Delii!.. să bată, să bată,
 Aici tembelicul!.. ghiaurul s'arată!..
 Să arză fitilul! topcii la loc!..
 Odată, de doă, a treia ori, foc!..

Alarma se dete, toți sbor l'apărare ;
 Bătrînii și junii, cel slab și cel tare.
 Femeia cu pruncii rămîne plîngînd ;
 Iar spaima, pe strade, aleargă țipînd.

II.

Răsboiul, *strig* unii, dar e barbarie!
 Nu numai atîta, ci chiar nebunie ;
 Cu toate acestea ori care răsboi
 Iși are o țintă : sau ca să despoi,

Său să se păstreze aceia ce are ;
 Un mijloc s'ajungem un țel oare-care.
 Dar ce folosește că tunul e mut,
 Că pala adoarme, că flint'a tăcut ?
 Prin alte mijloace noi tot ne slujim
 S'ajungem la țelul ce atîta dorim !
 Mijloace mai barbari căci ele s'arată
 Sub masca iubirei ce Iuda odată
 Luă să înșele p'al său Dumnezeu,
 Și alții în urmă, luară mereu !
 Să peară răsboiul, căci e barbarie :
 Dar' peară înainte acea lăcomie
 Ce, cînd nu armează pe oameni cu fiare
 Împarte veninul printr'o sărutare !..

.....
 Mii ani se scurară, și această-omenire
 Nu s'afle pe drumu-î de *înaintire*.

.....
 Răsboiul, îmi place să crez că odată
 O să înceteze ; dar cînd ? cu ce plată ?
 Cu jertfe, cum zise un vechi Ateneu.
 Cu jertfe, *dennî* numai de un Dumnezeu.
 .....

III.

Ca cele nisipuri ce în vijelii
 La poale de dealuri să string în pustii,
 Așa și Rominii *s'avînt* spre cetate ;
 Iar boambele roșii înuntru *s'abate*
 Și unde se lasă, *ard, stric, înspăimînt,*
 Și fie ce casă o schimbă 'n mormînt.
 Ca gemete d'oameni ce 'n mări furiate
 Se 'neacă'n mugirea de vînturi turbate,
 În vuetul crîncen al bombei de foc,
 Ori ce-altă strigare se 'neacă pe loc.

O ploae de gloanțe în vînt vijîește :
 Îneacă Pandurii ; ninsoarea roșește.

Dar cine'î acela ce s'a ridicat
 Pe poarta cetății, și ce a strigat ?
 Apare și pere ca o nălucire !..
 Ah ! poarta se creapă !.. a noastră oștire
 Aleargă acolo și află p'Andrei
 Ce poarta deschide și intră cu ei.

O spaimă adîncă aleargă 'n cetate ;
 Aci Musulmanii vin toți a combate.

O luptă amară... mii săbii lucesc,
 Și locul se 'neacă de sînge-omenesc,
 Acolo bătrînii, copii și neveste
 Cu petre și apă aruncă'n ferestre.
 Un Danu Spătarul, călare trecînd,
 În dreapta și 'n stînga pe trupuri călcînd,
 Un june turc, falnic, aci 'l întîlnește
 Și, vrînd să'l lovească, pe cal îl răneste.
 Viteazul răspunde: iar mîndrul Osman
 S'abate sub brațul Spătarului Dan.
 Cadîna îl vede, și de la ferestre,
 Ochește!.. Spătarul căzu fără de veste,
 Romîniî vād glonțul de unde-a venit,
 Turbați, la femee mai mulți s'aū suit:
 Ca leiî 'n mînie o sfișie 'ndată;
 Iar casa 'ntr'o clipă căzu sfărămată.

În capu-unei strade stă Pașa cu-ai săi
 O mie, din cei bunî mai falnici flăcăi.
 O ceată de Roșii aci se oprește;
 Andrei, cu mîndrie în frunte'i pășește.
 O ageră luptă începe 'ntre ei;
 Din pala tăioasă se varsă scînteî;
 Iar sîngele cură și flinta trăsnește,
 Și calul turbează, voinicul răcnește.
 La pepturi se luptă, se strîng, se lovesc;
 Cu dinții se sfișiu, cu pumni se isbesc!

Doi fii, la o parte se lupt lîng' un tată;
 E Pașa. În sînge 'i-e pala muiată.
 Odin căpitanul aleargă spre el.
 Sub brațul său cade un fiu tinerel.
 Bătrînul său tată geme cu turbare...
 Ear oastea Romînă se face mai mare,
 Îneacă tot locul... și Pașa cu dor,
 S'avîntă înainte pe calu'i ușor.
 Fugînd armăsarui mai colo s'abate
 Lovit de un glonte ce coasta 'i străbate.
 Bătrînul coboară, aci adăstînd
 Cu sabia 'n mînă să moară luptînd.
 Dar hatmanul Udrea acolo sosește;
 Rădică baltacul, pe Pașă lovește;
 Acesta se 'nclină, iar pîn' a muri
 Ursita voise amar a privi
 Căzînd lîngă dînsul, în prima junie
 Doi fii în morminte și-o fată 'n robie.

Îndată ce cade bătrînul Ali.
 Oștirea turcească începe-a fugi.

Îci calul înfige potcoave ușoare
 În fruntea și 'n peptul aceluî ce moare,
 Și care, 'n durere'i, ca șearpe călcat,
 Picioarul ce'l calcă, scîrșnind, a mușcat.
 Un cal mai colo, vărsînd cavalerul,
 Al cărui braț falnic tăiatu-l'a fierul,
 În voia'i turbată îci colo-alerga,
 Și o mină tăiată de friu se 'ncleșta.
 Îci unu 'n ninsoare dă zilele sale;
 Iar altul, din fugă 'ntîlnindu'l pe cale,
 Se 'mpiedică cade și alții sosesc,
 Și toți se restoarnă și se 'nvălmășesc.
 Iar alții, dînd arme își cer ertăciune:
 Un altul preferă, de cît a depune
 Jos armele sale, și a se preda,
 Să-și spintece sînul cu sabia sa.

IV.

Andrei, către-acestea, mergea mai nainte.
 Pe cale Bulbula îi vine în minte:
 Se teme de soarta ce-ar fi 'ncercînd:
 Decî, către seraiu'i pornește sburînd.

Seraiul e 'n flacări. Soldații 'n turbare,
 Ard, surpă și taie mai tot ce le-apare.
 Acolo aflară frumoase femei
 Ce, fără gilceavă, le 'mpart între ei.
 Cadine sfoase, plîngînde, gingașe,
 Cu față-albișoară și mult drăgălașe,
 A căror picioare nu aū fost călcat
 Decît pe covorul de flori semănat;
 A căror buze micuțe, rumioare,
 Abia sărutase o rază de soare,
 Acum, prin ninsoare, prin sînge omenesc,
 Aleargă desculțe, și plîng, și roșesc:
 De ger înghețate, de spaimă uimite,
 În brațul oștirea leșin despletite!
 Andrei se arată în mijlocul lor.

— Ce? Nu mă'nșel oare? le zice cu dor.
 Un șarpe nu mușcă pe cît îi dai pace;
 Nu suntem mai barbari, căci ce rău ne face
 Aceste ființe!... tovarășii mei!
 Cruțați slăbiciunea acestor femei!

V.

O tu ce poeții, în vise cerești,
 Îți dară coroana mîndreții-omenești;

Iar tu, spre resplată reversi pe-a lor liră
 Parfumul juniei ce drag îi inspiră!
 O tu, ce noi nu știm de unde-ți ei sborul,
 De naști ca o roză când suflă amorul,
 De vii ca un zîmbet ce o *ziuliță*
 Ne lasă să pice din mîndra-i guriță!
 O tu, ce suflarea-ți esală miros,
 Ce'neacă parfumul de crin grațios!
 O tu, ce privirea-ți lumina imbie,
 Pălind primăvara la dulcea-ți junie
 O tu, ce suspinul ai tinăr și lin
 Ca vîntul de seară ce suflă pe crin!
 Femeie! femeie! de unde vii oare?
 Din cer, sau din iaduri, din umbră, din soare?
 Tu naști, o femeie, pe tristul pămînt,
 Ca floarea ce crește pe negrul mormînt!
 Nimic nu-i mai tinăr c'a ta tinerețe,
 Nimica mai dulce c'a ta frumusețe!
 Precum statuarul antic s'amora
 D'o Venere mindră ce mîna-i săpa,
 Așa Creatorul l'a ta săvîrșire,
 Zîmbi de plăcere, d'amor, fericire!
 Dar spune, o fermec al vieți-omenești!
 La ce zeitate fatală slujești,
 Și care se joacă cu inima-ți blindă,
 Ca crivățul toamnei cu unda plăpîndă?
 O dulce ființă! o chip îngeresc!
 Tu ești, o femeie, un flutur ceresc,
 Ce după o floare pe alta s'avîntă
 Și ceea ce luce mai mult o încîntă!

VI.

Acel ce se duce, se uită îndată:
 E zisă cam proastă, dar adevărată;
 Și trebuie-un suflet ce'n lume e rar
 Să nu bea-al uitării prea rece pahar.
 Vai! omul nu este și nici n'o să fie
 Cum visul juneții adesea'l descrie!
 Mai mare durere e-atunci cînd perdem
 Iluzia dulce în care credem!
 Ori cine va zice aceia ce-î vine;
 Dar viața aceasta nu este un bine!
 Întreabă pe acela ce a suferit
 Și vede cu lacrimi, perînd ce-a iubit?
 Nu, nu, viața este o grea datorință
 De gemete, plîngerî și de suferință;
 Iar dacă vr'odată fericite gustăm,
 E, ca suferința mai crud să'ncercăm.

Andrei era însă o rară ființă;
 O inimă plină d'amor și credință,
 Gîndind ca fecioara ce 'n junii ochișori
 Se'mbată de toate, de vise, de flori,
 Maria'i ocupă gîndirea-î senină,
 Ea e pentru dînsul virtutea divină;
 Și nu'i vine'n minte să-l poată uita
 Acea ce domnește în inima sa.
 Această uitare ar stinge îndată
 A lui tinerețe de vise 'mbătată.

VII.

Andrei, către-acestea bogat, fericit,
 Avînd și un nume ce'n gloate rostit,
 Acel ce'l aude, se'ntoarce, șoptește,
 Se duce'n Moldova la cea ce iubește.

Andrei pe-a sa cale era însoțit
 D'un june rob negru de care'i iubit,
 Cu care împarte a lui întristare,
 A lui bucurie, a lui nerăbdare.

VIII.

Dar seara se'nalță tăcută din văi;
 Andrei e'n pămîntul părinților săi,
 Prin umbrele nopții, el vede 'n departe
 Lumini jucătoare în vechia-î cetate,
 Cu albele-î turnuri pe care se *joc*
 A lunii-argintoase cosițe de foc.

IX.

E timpul acela cînd steaua cerească
 Privește în față planeta lumească;
 Cînd apele cură în lungi *lăcrimi*ori!
 Cînd paserea cîntă speranța în flori:
 Cînd totul re'nvie și însuflețește,
 Și inima sboară la orî ce dorește.

Cărsteiul ce 'n rouă voios se scâlda,
 Ici colo, prin tufe pîrii 'ngina;
 Iar ceru 'mbrăcase cămașă cusută
 Cu flori aurite... o *aură* mută,
 Purtînd pe aripă-î parfumul de flori,
 Îmbată ai seriî tăcuți călători.

Andrei întilnește o dulce plăcere
 Și tot de-odată o vie durere,
 Văzînd tirgușorul în care-a născut.
 Nainte să intre, la porți a stătut.
 O lacrimă dulce pe față-i coboară
 Și gîndu-i aleargă la-acea ce adoară.

El intră 'n cetate... Ajunge acasă.
 Bătrîna lui mamă ședea lingă masă:
 Ea nu îl cunoaște pîn' nu 'i-a vorbit.
 — Vin! zise bătrîna, o fiu prea iubit!
 Căci întîrziaseam aicea 'n viață,
 Să văz înc'odată drăguța ta față!»

X.

Tăcerea și umbra domnesc în cetate;
 Iar stradele de-oameni erau deșertate:
 Abia cîte-o dată, cîte-un trecător
 Lasă să s'auză un sgomot ușor.
 Doi inși trec p'o stradă... ici colo s'arată.
 O mare ogradă c'o casă 'ntristată,
 Pe care mulțime de umbre trecea
 De cîte ori luna din aburî eșea.
 Asupra cetăței se 'nalță *tristătoare*
 Vechi turnuri cu tormă 'nspăimîntătoare:
 Ca geniuri triste cetatea domnesc;
 L'a lor tinerețe se par că gîndesc.
 Aici cucuveaoa, în noapte, cobește:
 Poporul, pe ziduri, adesea zărește
 Fantasme ușoare ici-colo trecînd
 Ce 'n noapte adîncă s'aud suspînd.

Andrei, la aceste vederi cunoscute,
 Și-aduce aminte minute plăcute
 Din copilărie, iar tînăru-i dor
 Îi smulge din ochi-î un plîns arzător.

Aproape de casa Mariei străbate,
 Și-oprește cu mîna al său sîn ce bate.

XI.

Ce muzică dulce eū am auzit?
 Ce mare lumină în ochi m'a isbit?
 Ah! poate că moartea a stins al ei nume!
 Sau ce va să zică aci acea lume!..
 «Vai! dacă ursita așa risipește
 Ori ce bucurie în viață-mi zîmbește,

Purcede! 'i zise Maria cu dor,
 Dar cînd te-î întoarce, o dulce amor!
 În dar căuta-vei pe dulcea-ți iubită:
 Căci vîntul va geme pe piatra-î negrită!

Așa gîndea mîndrul, cu temere stînd
 Și multe focuri din casă cătînd.

Andrei, prin fereastă înăuntru-a privit...
 Ce vede el oare? căci a 'ngălbenit!
 Ce vede el oare?.. făclii numeroase
 Răvarsă o undă de raze voioase
 Ce 'n *speculă* răsfrînte, *lumin* îndoios
 Și fac să străluce în părul undos
 Al junelor dame și *tineri* fecioare,
 Ca niște rizînde și dulci lăcrămioare,
 Cununi de brilante, de roze și crini,
 Și zîmbetul dulce acestor virgini.

Aci tinerimea, nebună-amoroasă,
 S'avîntă în danțuri săltînd grațioasă,
 Și-uitînd ori ce chinuri ce ani *înconjor*,
 Pe sînul plăcerii, descarc' viața lor.
 În ochi-î atunce Maria s'arată
 Voioasă, rizîndă, de flori coronată.
 Alături stă mîndru-î și tînăr bărbat,
 Subt draga-î privire cu drag fermecat;
 Nimic nu umbrește a sa fericire,
 Andrei nu mai vine 'n a sa suvenire.
 Ea nu îl mai crede aici pe pămînt;
 P'acest vis d'o noapte s'a 'nchis un mormînt,
 Pe care frumoasa copilă lăsase
 Gîndirea din urmă și 'ndată 'l uitase,
 Precum pe mormîntul a tot ce-a 'ncetat
 O ultimă floare să caz' am lăsat.
 Andrei la această fatală vedere,
 Crezu că încearcă un vis de durere.
 El perde d'odată pe cea ce iubea
 Mai mult de cît viața. Ah! inima sa
 Era generoasă, și-această lovire
 Putea s'o primească cu *indiferire*,
 Ca multe jertfe ce 'n viaț' a făcut
 De tot ce dorise de cînd s'a născut!
 Dar el avea încă credință 'n iubire
 Ca cea mai din urmă a sa fericire,
 În cît, pentru dînsul, în lume a fi
 Era de acuma, a crede, a iubi...
 Așa dar ideea c'amorul în lume
 Ca alte dragi vise, nu fu de cît nume,

In inima jună atît a lovit,
Cit pârul pe capu-i d'odat' a albit.

XII.

El intră în sală pe cînd se 'ncepu
O horă voioasă... Maria 'l văzu.
Andrei lîngă dînsa se prinde îndată;
A ei mîină 'n mîină-i era îngheţată.
— Marie, Marie! de ce m'ai vîndut?
— «Ce zici?.. nici odată eû nu te-am văzut!»
Răspunse mireasa... Andrei se uimeşte:
S'abate, şi moartea îndată 'l răpeşte.

XIII.

La Iaşi, pe o stradă trecea un convoi
De junî, cu cai ageri. Un car cu doi boi,
Cu coarne-aurite, urma acea turmă;
Mulţime de *popol* mergea mai pe urmă.

Flăcăii descarcă pistoalele lor,
Şi caii se spariu, nechiază şi *sbor*.

Lăute, cimpoae, în aer răsună;
Iar lumea, pe poduri, din ce 'n ce s'adună.

In car e Maria cu nunele mari;
Aproape de ele mai mulţi lăutari.
Cu toate acestea, nuntaşii s'opresc;
Un mort p'alor cale, aci întilnesc.

Naintea aceluî ce pleacă din viaţă,
Acela ce vine, înclin' a sa faţă.

Nuntaşii fac cale, se strîng, se abat,
Şi lasă să treacă al mortului pat.

Cu toate acestea, în sgomotul mare
Al nunţii, se 'necă funebra cîntare.

Un june rob negru coşciugul urma,
Tăcut ca durerea, şi lacrimi vărsa.

Pe lingă mireasă convoiul pornește.
 Maria din caru-î, pe mort îl privește;
 Dar repede 'ntoarce atunci ochii ei,
 Căci ea cunoscuse în mort pe Andrei.

XIV.

Intr'una din zile, într'o sărbătoare,
 O ceată de tineri și june fecioare,
 Mergînd la mormîntu-î, aflară aci
 P'Arap făr' de viață... era Bulbuli.

SORIN SAU TĂEREA BOERILOR
 LA TÎRGOVIȘTE

P R O L O G.

MEDICUL

(O casă rău mobilată ale căreia ferești dau peste rîu. Pe o masă cărți risipite și o hîrcă de mort. E noapte. O candelă luminează cînd și cînd).

Herman, (singur)

Nimic, nimic... Lumina mi se ascunde mie!...
 O studiū fără roadă ce m'ai înveninat,
 Tu 'mi-ai răpit plăcere și viață și junie,
 Și nu 'mi-ai dat nimica în loc ce 'mi-ai luat!
 A trebuit a trece cincizeci de ani de trudă
 Plecat pe cărți, să aflu că nu pot ști nimic...
 Căci, Belzebut din Tartar să-mi fie mie rudă,
 De știu mai mult ca prostul ce n'a 'nvățat nici pic!
 Am căutat misterul în lumī necunoscute:
 Pe oameni, pe natură, pe toți am întreat;
 M'am coborît în lumea mormintelor tăcute,
 Și pe țărîna lumei adînc am meditat;
 Am despicat țărîna precum și cugetarea;
 Și nu știu cugetarea e care-ar fi urmat
 Materiei, sau lutul a urmărit suflarea
 Sau alt-fel cugetarea (să fiu mai acurat?)
 Mai bine jucam ursul la porțile străine!
 Căci cel puțin ursarul tot crede în ceva;
 Dar eū nu cred nimica și nu știu de fac bine
 Să nu cred; nu știu iară de fac eū rău cumva?
 Dar am aflat că nu e mai mare bogăție
 De cît credința noastră, ș'atunci am pismuit
 Pe prostul care crede și trece 'n bucurie,

O viață 'n care nu știm la ce am mai venit...
 Ciudată, Doamne, este ființa omenească!..

(După o pauză, luînd hîrca de mort în mînă)

Ah! eată ce rămîne în lume după noi!..
 Ce-ai fost în astă viață, țărîină pămîntească?
 Tu poate-ai fost ca mine, împinsă de nevoi?
 Ori poate-o frumuseță l'a căreia picioare
 Ca pulbere-aurită junimea a călcat?
 Ai fost ferice poate? și mîndră, rîzătoare,
 Ca visul tinereței din lume ai sburat?
 Dar unde e mîndrețea și dalba ta junie?
 Voi, care ați fost iubit'o, vedeți ce ați iubit?
 Vedeți tot de-odată a voastră nebulie,
 Vis dulce ce se stinge îndată ce-ați gîndit!..
 Dar ce zic?.. el fu poate, vr'un domn aci în lume:
 Această hîrcă poate ce vîntu a *trențurat*
 Nu s'a plecat în viață: și poate l'al ei nume
 Mai multe milioane de sclavi au tremurat?
 Dar unde 'ți este tronul, coroană și mărire?
 Ah! unde 'ți-e mândria, poporul credincios?
 Un cap de sclav alături, nu este osebite
 Din tine și dintr'însul; — aveți acelaș os.
 Copii răi se joacă cu mîna-ți ce odată
 Țînd un sceptru falnic popoare cărmuea;
 Iar hărca-ți ce fusese odată coronată
 E adăpost de șoareci care adorm în ea!..

(După o lungă reflecțiune).

Dar eată noaptea trece!.. bălaia dimineată
 Trimite înainte-î un dulce foc ceresc,
 Să stingă lampa d'aur ce ardea încă 'n ceață,
 Noroasă coam' a nopței ce visele împletesc...
 Colo se sparge unda de undă alungată;
 Colo din frunză sună ai noștri călători;
 Colo privighitoarea suspină 'namorată,
 De vînturi legănată pe patul ei de flori...
 Răsai, o dimineată! și fie ca să paie
 Ca tine bucuria 'n sufletu-omenesc!
 Desfășură în aer cosița ta bălaie
 Pe care flori de aur și roze strălucesc!
 Sburată, minute blinde, cu arip' *aurică*!
 Vărsați-vă, o flacări, dintr'al zilei sin!
 Iar tu coroana lumei, o soare! te ridică
 În calea-ți semănată cu mîndre flori de crin!
 Vin, vin de dă lumină la cei ce vor viață,
 La cei ce fericirea în lume moștenesc!

Cit pentru mine, soare, tu n'ai nici o dulceață;
De-aceea de la tine nimică nu voesc!..

(După o pauză).

Ași da eu ori ce bunuri pe-o clipă de credință,
De dulce fericire, speranță și amor...
Dar vai! deșerte vorbe! căci nu mai e putință!
Unica-mi mângâiere ar fi numai să mor...
Ca pulbere de aur ce toamna răsipește
Din coame-i, de ce ani-mi bătrini nu se *avînt*?
Ah! dac' al nostru suflet ca visul se topește,
De ce nu caut pacea îndată în mormînt?..
Dar dacă din potrivă, spărgînd a lui prins oa
Nemuritor, s'avîntă... eu încă voiș să mor...
Și p'ale vîntulețe cu line aripioare
Ca un miros de rose în spațiu voiș să sbor...
Și ca acele stele ce scînteie 'n lumină
Pe bolta cea cerească voios să mă înclin;
Să mă îmbăt de viață în aria senină,
D'amor și de plăcere, și dulce să suspin;
La sgomotul ușure de-aripi de vîntulețe,
La freamătul cel vesel al sărutărei lor,
La flacăra suavei, eternei tinerețe,
Răpit de fericire într'un suspin să mor!..

Herman, Sorin.

Herman.

A! eată-te, copile!.. ce vii să faci la mine
Așa de dimineață? Ai poate vr'un necaz?
Vin, vin! A ta vedere îmi face mie bine...
Dar ce vād? întristarea ți-e scrisă pe obraz
Ești bolnav?

Sorin.

Nu, stăpîne. Dar de un timp încoace,
Nu știu de ce, mă crede, că așa voi să mor...
E turbure-al meu suflet... n'am un minut de pace...
Și aflu tot odată plăcere 'n al meu dor...

Herman.

Dar care e cuvîntul?

Sorin.

Cuvîntul? n'am cuvinte...

Herman.

Tu te ascunzi de mine... Ascultă, fiul meu!
Tu poți a-mi spune toate ca la al tău părinte...
Ce? nu mai are credet învățătorul tău?

Sorin.

De ce îmi vorbești astfel, iubitul meu părinte?
Cum n'ai avea tu credet la cel ce, aruncat
La poarta casei tale, gol, fără de veșminte,
A fost cules de tine, crescut și învățat?

Herman.

Nu îmi vorbi de asta!.. și spune-mi ce povoaară
Ce verme 'ți roade floarea plăpîndeii tinereții?

Sorin.

Tu vrei? Ei bine, ascultă!.. Mi-e dragă o fecioară
Frumoasă ca lumina aceștii dimineții...
Nu mă muștra, stăpîne!.. căci m'am luptat eū tare
Cu inima-mi aprinsă; dar nu am isbutit..

Herman.

Și care-i al ei nume?

Sorin.

Fiorița... cum îți pare?

Herman.

Fiorița? o sărmane! ce nume ai rostit!
O, jună nebunie! cum ai crezut vr'o dată
Un vis atît de dulce! să aibî inima sa!
Tu ce n'ai loc în lume la masa cea bogată,
Ce între-ai săi, roșesce de tine mîndra ta?
Dar tu ai zis: ce-mi pasă de sunt strein în lume?
Cu cei mari eū prin suflet de o potrivă sint...
O inimă frumoasă nu-i cît un mare nume?
Săracul și bogatul nu merg tot în mormînt?
Dar inima de înger ascunsă'n sărăcie
Este ca diamantul în pulbere 'nglodat
Ce lumea în picioare îl calcă făr' să 'l știe,
Și 'l prețuște numai văzîndu-l la bogat.

Știi tu ce va să zică, Sorine, sărăcia?
 Ea este mai amară de cât și moartea chiar.
 Ea degradează omul... Durerea, bucuria,
 În moarte-s de-o potrivă, căci una ș'alta iar
 Sint amuțite! mortul nimica nu mai simte,
 Iar tu sărac, ai voe, și nu poți a voi;
 Ai ochi, dar n'ai vedere; ai gură, n'ai cuvinte;
 Ai inimă 'nfocată, dar nu poți a iubi;
 Sărac, tu nu ai parte la nici o fericire.
 Sărac, tu porți pe frunte al ursitoarei semn;
 De tine întorc capul făr' de copătimire;
 Toți oamenii de dinșii te socotesc nedemn
 Cînd nu află în tine un interes ori care...
 A omenirei lege de ast-fel a voit...
 Și cel ce 'ți strînge mîna... dar fie-un suflet mare...
 Făr' interes, copile, mi te-ar fi ocolit!
 Amorul de femeie, sărmanul meu Sorine,
 E ca acele paseri ce nu se las' din sbor
 De cât pe 'nalte vîrfuri de mîndre stînci senine,
 Și-i scurt ca fericirea de-un vis amăgitor...

Sorin.

Nu, nu... Fiorița nu e cum ție ți se pare.
 Ea are suflet mîndru și de iubire plin...
 Ah! sufletu-î e plînsul căzut din întîmplare
 Din geana unui înger înamorat de-un crin.
 Sufletul ei e rază ce-o mîndră dimineată
 Șezînd lăsă să cază din sinîșorul său;
 Și 'n lume-î rătăcită ca steaoa seri 'n ceață.
 Ca zimbetul cel dulce pe-o față de om rău.

Herman.

Aceste sunt frumoase în cărți de poezie
 Ce fermecă o fată de zece anișori...
 Iubește a ta țară ce geme în robie!
 Ori ce iubire alta, aici, la muritorî,
 Afară de iubirea a toatei omenire,
 Pe lîngă cea a țarei se află mai pe jos.
 Ascultă, o Sorine! a mumei chiar iubire
 N'are nimic de mîndru, de rar, de generos.
 Aceasta o să-ți pară ciudat, amar, crud poate,
 De n'ai gîndit mai bine la ceea ce 'ți vorbesc.
 Dar este adevărul... Ah! de le-am ști noi toate
 Greșelele ce facem!.. ascultă ce 'ți vorbesc.
 O mumă-iubește fiul căci este al ei sînge,
 Căci l'a purtat în sinu-î, căci este viața sa;
 Dar inima-î e rece cînd fiul străin plînge...
 Aceluia i-e sete, el poate 'nsetoșă;

Aceluia i-e foame; i-e frîg; poate să moară!
 Ce 'i pasă? el nu este un fruct din viața sa:
 Nu este al ei sînge și doru-i n'o 'nfioară...
 Iubirea țarei însă, Sorine, nu-i așa...
 Căci ea ne 'nsuflă nouă o nobilă simțire
 Ce-avem pentru dreptate... Sorine, fătul meu,
 Iubește a ta țară, și uită o iubire,
 Ce inima-ți usucă și 'ți face traiul greu!
 Și cînd atîția oameni se dau la moliciune
 Subt jugul unei mîndre ca robii lăntuiți,
 Pe cîmpul nemuririi te du s'aduni cunune!
 E dulce-a șterge plînsul la cei nefericiți!
 Pe țară ta, copile, cînd lași a ta cătare
 Și vezi străinul barbar subt feru-i tot trecînd,
 Călcînd ale ei drepturi în oarba lui turbare,
 Și ale bătrîneței *albi* plete insultînd;
 Nu ai tu lăcrimioare în inima-ți rănită
 Să verși pentru dreptate și pentru cei trudiți?
 Ce? o femeie numai îți este mai iubită
 De cît o țară mare ș'atîți nefericiți!

Finele Prologului.

FIORIȚA

Pe malul Ialomiței, eterne lăcrimioare
 Ce din Carpata geană se varsă 'ncetinel,
 În fundul unei *silve* cu dese frunzișoare
 Se înalța o dată, un mititel castel.
 Acolo subt o leasă, pe mîna-i rezemată,
 Ca florea ce se pleacă pe lăstărica sa,
 Fiorița se gîndește, și 'n geana sa bogată,
 O lină lăcrimioară, plăpînd se legăna.
 Era momentu-acela, cînd paserea răpită,
 S'ascunde 'n coama verde a cîmpului rouos:
 Cînd cerul se prevede în valea înflorită,
 Său valea înflorită în cerul cel stelos.
 O *aură* suavă juca pe floricele
 Și răspîdea 'ndeparte mirosul dulce al lor;
 Iar und' armonioasă, rizînd pe petricele,
 Vârsa în sînul serei un vuet plîngător,
 A serei aripioară, muiată 'n lăcrimioare,
 Pe pletele cîmpiei ici colo se lăția.
 Departe unde ziua apune după soare,
 Pe niște stînci de abur o rază mai lucia,
 Ca un crater ce arde și 'neacă în văpae
 De felurite fețe, vecinii munțișori,
 Ghirlandă de flori roșii pe coama-i cea bălae
 Ce ziua după sine, las' a tirî prin nori.

Fiorița-î jună, mîndră, și crește 'n fericire:
 E jună ca 'nceputul a tot ce-î grațios!
 Iar frumusețea-î dulce ca tînăra gîndire
 Ce fermecă un suflet de fericiri setos.
 O frumuseță rară, streină, îngerească,
 Pe care, osebind'o din alte chipuri miî,
 Stă ochiul cu plăcere ca să se odihnească
 Ca pe stejarul verde ce-are în pustii.
 O coamă resfățată de dalbe vîntușoare,
 Părea că-î împletită cu gălbioare flori!
 Bogată și rebelă, rupea a ei prinsoare,
 Și ca o ploae d'aur, cădea adese ori.
 Subt fruntea ei rotundă s'arcau două sprincene
 Ca două salbe d'aur, iar ochi-î limpezi, viî,
 Ardeau sub ale fetei stufoase mîndre gene,
 Cît fluturul ce-aleargă prin spațiu și cîmpii,
 Cătînd să întilnească modesta viorică,
 Văzînd ai ei ochi mîndri, pe față-î se lăsa,
 Și beat de voluptate, gurița cea mică,
 Să fure-o sărutare din ochii ei, căta.
 E albă ca cea spumă de valuri fugătoare
 Ce vîntul risipește p'al mărilor pustii.
 Gurița ei descrisă pe flori de lăcrimioare,
 Ecsală tot d'odată mirosul lor cel viu.
 Ea este fericită, și 'ntîmpină 'n viață
 Ori care auroră ce vine a'î zîmbi;
 Ca și amantul care așteaptă cu dulceață
 Să cază-o sărutare din gura ce-ar iubi.
 Dar de o zi durerea pe fața ei s'abate!
 Sorin turbură traiu-î senin și rîzător.
 Ea 'nțelesese păsul ce pe Sorin străbate,
 Și nu putea răspunde la tînăru-î amor.
 A stelelor regină se 'nalță cu mîndrețe
 Pe calea-î înflorită cu aur în azur,
 Vărsînd lumină dulce p'ale copilei fețe,
 Pe ochii ei albaștri, umbriți d'un blond *amur*.

Sorin stă la picioare-î... Sorin cu lăcomie
 Privește fața-î dulce, precum un călător
 Ce vîntul rătăcește p'a mărilor pustie,
 Și-aruncă către țărături un ochi cuprins de dor.
 — «O viaț' a vieții mele, a vieți'mi turburată!
 Îi zise cu căldură Sorin cel întristat.
 Eū voiū pleca pe-o cale... pe-o cale depărtată,
 De unde nu mai vine acel ce a plecat...
 Sunt de prisos aice, sunt chiar o greutate
 Ce turbură în lume ai tăi dulci anișori...
 Lipsirea mea va șterge genele tale-udate,
 Și pe frumoasa-ți față va semăna ea flori.»

— «Crezi tu că ești povoaară în viața mea, Sorine?
Nu, nu! dar dacă 'n lume tu vrei să rătăcești,
Și dacă crezi că dorul ce simți tu pentru mine,
Cu mijlocul acesta tu poți să 'l risipești,
Te du atunci îndată! iar soră-ta rămasă
Gîndi-va l'al ei frate în lume 'nstrăinat:
Ea îi va toarce strae de aur și mătasă,
Pe cînd el va străbate pămîntul depărtat.»

Sorin atunci răspunde: «în țara depărtată
În care mă voi duce, o înger prea curat!
Nu este trebuință de manta ta bogată;
Acolo al meu suflet, de vînturi legănat,
Se va 'nveli în aer ca în mărețe strae:
Iar florile de aur cusute pe vesmînt,
Vor fi acele strae frumoase și bălae...»

Fiorița pleacă capul și cată în pămînt.
«O dulce copiliță! urmă cu tinerețe,
Tu singurică viața făcuși să o iubesc.
Tu singură-î dai fermec, plăcere și blîndețe,
Și mă 'ndemnai pe mine în lume să trăesc.
O viaț' a vieței mele! de mă iubiai tu oare,
Sub dulcea ta privire, ani-mi ar fi 'nflorit;
Dar vai! aici în lume amara ursitoare
A scris de mai 'nainte: al morții logodit!»
— «Ah! zise Fiorița, de-ași fi avut putere!
Dar inimei, Sorine, nu poți a porunci.»
— «Nu, nu, răspunse încă copilul cu durere,
Ori-care e ca mine, nu-i locul lui aci...
Frumoasă copiliță! eu voi pleca din lume,
Și după mine nimeni, nu va mai întreba.
Lua-voi după mine și umbra mea și nume,
Și nimeni nici odată nu mă va mai chema!
În urmă-mi nu va plînge nici o ființ' iubită:
Căci lacrima ce udă mormîntul de străin,
E roua dimineții pe miriști risipită;
Iar glasul care-l plînge i-al vîntului suspin!
În ziua ducei sale d'aici, în nici o casă,
Cu văluri negre pragul n'o fi acoperit,
Și cupele de aur suna-vor l'acea masă
În mînele acelor ce-atîta a iubit.
Cînd crivățul sufla-va în văile-ofilite,
Ei plînge-vor cel arbor ce timpul a uscat!
Iși vor aduce aminte de zilele 'nflorite;
Dar călătorul singur va fi de toți uitat!»

Așa vorbi copilul, dar plînsul îl îneacă...
Fiorița simte 'n sinu-i un dor sfișietor:

Se umple ochi 'n lacrimi și capul i se pleacă :
In sinul unei roze, s'unește plînsul lor.

Sorin purcede 'n gînduri ; iar mîndra Fioriță,
Revarsă singurică un plîns răcoritor.
A stelelor regină sărut'a ei guriță.
Și austrul resfață bogatu-î perișor.

MISTERUL.

(O sală la curtea Domnului).

Ghinea Vistierul, singur.

« Ferice mă numește acel ce nu mă știe !
El are drept a zice, căci eu sunt fericit.
Eri încă n'aveam masă, trăiam în sărăcie,
In umbra neaverei ascuns, desprețuit.
Un cîne chiar, un cîne, nu fu mai rău ca mine.
Iar astă-zî veneticul ce n'avea ce mîncă
Nu numai are stare și gustă ori-ce bine ;
Dar cîrmuește țara și face ori-ce va.
Acei ce mai 'nainte nu vreau nici să-mi vorbească,
Acei ce în picioare ieri încă mă strivea,
O, rîs al omenirei ! azi, mîndri să-mi vorbească,
Cu laudă, cu fală, aștept la scara mea.
Am aur, am putere : și cu o vorbă, stare
Și viața fie-cărui pot da și pot răpi :
Voința mea în cale-î nu află 'ntîmpinare,
Și prostul se grăbește spre a mă pizmui.
Ei bine ! dac' aceste se chiamă fericire,
Ei aū cuvînt să zică că eu sunt fericit.
Nu știu în ce 'ntunec se perde a-mea gîndire,
Cît viața mi-e amară, cît traiul mi-e sucit.

(Își vede chipul într'o oglindă).

Ah ! fața mea cea slabă, gonește-ori ce privire !
Eu însumi în oglindă privind mă înspăimînt !
O clipă, s'am o față ce-ar insufla iubire,
O clipă, și-a mea viață apue în mormînt !
Ori care-î fi, Putere, tu, ce mi-ai pus pe frunte
Ast semn ce mă 'nfoară, ce nu l-am meritat ;
Tu, ce sub flori ascuns'ai năpîrci spîrcate, crunte,
Și viața omenească cu boale-ai întristat ;
Tu nu ești, nu, dreptatea !.. Saū toate-acele rele
Prodsu-s'aū în lume fără de știrea ta !
De sunt aceste toate făpturi de ale tele,
Nu, nu, eu nici odată, tămîe nu-ți voiî da.

Cînd nu cunosc pricina, din care nasc în lume
 Nici erburî veninoase, nici șearpele-otrăvit,
 Nici boale, nici... ah! spune, misterioase nume,
 Făr' de aceste rele ființ'ar fi perit?
 Printr'insele se ține a lumei armonie?
 A fost trebuincioasă neapărat aici?
 Ca binele prin rele să poată să se ție
 Precum ne-a spus atîția filosofi multămiți?

Dar tu, pe-a căruî voe a 'naintat sînța,
 Tu, care le faci toate, din chaos, din nimic!
 Ce ștăvilă fatală ți-a 'mpedicat voința,
 In cît fără de rele binele-ar fi nimic?
 Dar ce zic? spre a ține a lumei armonie,
 A trebuit ca forma să mi-o batjocorești!
 O lume! ești ferice, și multămește mie,
 Căci prin a mea slufire, tu miști și vietuești!

Dar vorbele, sunt vorbe! eû ce voiû face oare?
 Ce am să fac? aice nu vine astă-zî ea?..
 Nu o să fie nunta-î la curte astă seară?
 Cîți-va voinici în umbră... Fiorița este-a mea.

GHINEA, DOMNUL MIRCEA.

Mircea, intrînd pe gînduri.

«Tu ești, sărmane Ghineo? ce vreî să-mî spuî tu mie?
 Eû am a-ți spune multe; vezi tu, voiû a sfiși...
 Făcutu-ți-am vr'o dată, vrînd saû nevrînd, rău ție?
 Asupra mea nimica tu nu ai cărti?
 N'ascunde, ci îmi spune, ai să te plîngî de mine?»

Ghinea.

Nu! nu, din împotrivă, prea 'nalt stăpînul meû!

Mircea.

O taină ce 'mî înghiață sîngele meû prin vine,
 Ce-mî depărtează somnul și-mî face traiul greû,
 Voiû să descopăr ție... dar ca otrava vie
 Ucide pe acela ce umblă rău cu ea!
 O taină ce tot omul, 'nainte să o știe,
 Ar trebui să roage, și-a se cumenica!
 Dar nu; tu nu'mî ești omul, cu toat'a ta credință...
 Acela vroiu să n'aibă nici gură a vorbi,
 Nici ochi ca să zărească, nici inimă să simțā,
 Nici voe... ca cuțitul ce trebuie-a lovi...

Ghinea.

Stăpîne, fă cu mine tot ce mi se cuvine...
 Sdrobește-mă 'n picioare, și zi așa voiū eū!
 Voiū săruta picioru'ți, zicînd : ucis de tine,
 E dulce să las viața, o scump stăpinul meu!

Mircea.

Atuncî ascultă, Ghineo, și fie-a ta credință
 Să nu-și răpue viața... ce știi? ce ți-am vorbit?
 A! știū... dar mai 'nainte, arunc' a ta voință!
 Arunc' a ta gîndire! fii rece, amuțit!...
 Fii rece ca o stîncă! dar mă pricepe bine!

Pe cînd al meu părinte domnea p'acest pămînt,
 Ciți-va boeri din ură porniră către sine
 Și-i dară-un fel de apă ce! dusă în mormînt;
 O apă care-adoarme, dar care nu omoară;
 Și bunul meu părinte fu îngropat de viū...
 Ce? tu nu tremuri, Ghineo? nimic nu te'nfioară!...
 Dar întîmplarea face în țară Domn să viū,
 Ciți-va pe la ureche sunară coarda morței
 A celor ce-l ucise... tu știi? l'am desgropat...
 Și bunul meu părinte, această pradă-a sorței,
 În groapă'i, în coșciugu'i pe față era culcat!
 Semn cum că se bătuse în chinuri, în durere,
 Pe cînd în sînul morței d'odată s'a trezit!...
 Tu înțelegi. o Ghineo, ce sete, ce plăcere,
 Eū simț de răzbunare?... minutul a sosit...
 Acei ce or să peară sunt peste doisprezece...
 Vezi, numele lor toate le-am însemnat aci!...
 De-seară este nunta... tu înțelegi? fii rece:
 Acei ce or să vie d'aci n'or mai eși!...

Ghinea.

Măria ta, dă-mi voie s'adaug două nume...

Mircea.

Ce? tu cunoști și p'alții? zi, zi, să-i știū și eū!

Ghinea, (La o parte).

E vreme... unul și-altul îmi sunt urîți în lume;
 Și făr' de ei mai lesne ajung la țelul meu.

(Scoate o listă și o dă lui Mircea : apoi tare).

Cetește! toți aceștia eri seară s'adunase;
Vorbiră să te surpe... vezi lista tuturor!...

Mircea.

Ah! să'mi răpească tronul! minia mă apasă
Ah! să'mi răpească viața! și ei încă nu mor!
Sorin, și Filip încă!... ciudată întâmplare!
Sorin crescut la curte-mă, și Filip ce'l cunun!
Ei încă mă înșeală!... o lume! o turbare!
Mânia mă abate... să mor ori să'mi răsbun!
Ah! vino, vino iute, amară răsbunare,
Și-adapă cu-al tău singe setos sufletul meu!

Ghinea.

Stăpîne, la picioare-ți eū sunt în așteptare...
Zi, și a ta poruncă îndeplini-voiu eū...

Mircea,

Să'nceapă nunta 'ndată!... da, preoții să vie,
Și'n umbră tot d'odată săpați mormînt cu zor;
Sub ale sărbătoarei coroane rizătoare
Șerpi veninoși și negri s'ascunză limba lor.

SMARALDA.

Sorin o zi ș'o noapte nu reintrase-a casă
El rătăcea 'mprejurul castelului numit.
Acolo întristărei el inima își lasă,
Acolo chiamă moartea de viață obosit.
Dar oarele se scurtă... El trebuie-a purcede.
Plecă dar spre locașu-i, trist, însă liniștit.
Urmează lungul apei în care se prevede
Jucînd al lunei pline imagin' aurit...
Mai nici odată seara nu 'i-a părut mai dulce,
Nici lună mai voioasă, nici stele mai sglobii!
Nici dulcea filomelă 'nainte să se culce
Nu a ținut concerte mai tinere, mai vii!
Tăcută, lină seară, pășind maiestuoasă,
Și aerul cu-aripa-i ici colo despîcînd,
Sculă miî vîntulețe în aria seroasă,
Ce după dînsa toate veneau ușor săltînd.
În treacățul lor dulce, aceste vîntișoare
Se legănau p'aripe în spațiul undos,
Sau se jucau cu-a serei cosițe plutitoare,
Ori adunau pe vînturi al florilor miros.

Iar unele din ele, fiind mai indiscrete,
 Mergeau ca să surprinză în umbră doi iubiți ;
 Jucau cu răsfățare în lungele lor plete
 Rizind de nebunia acestor fericiți.
 Piriul lin și dulce mugind în calea'i lată,
 Unea a lui murmură cu-al paserei suspin,
 Cu fremătul de frunze, în vînturi legănată...
 Aceste îmbătară pe junele Sorin.

El caută în apa în care luna vie
 Și stelele de aur *apare* luminînd;
 Acest tablou ecsală prea dulcea'i nebunie,
 Îl fermecă, 'l încîntă, înaltă al său gînd.
 « — Aicea apa este măreață și curată
 Ca plînsul de fecioară ce cură p'al ei pept ;
 De pulbere de stele, 'i-e fața semănată :
 P'aici dulci păsărele prin cîntece se *cert*.
 Ah ! unde pot să aflu o seară mai frumoasă ?
 Și a'mî depune anii, mormînt mai rizător ?
 Aici dar să să curme junia'mî viforoasă !..
 Vezi ! stelele de aur mă caută cu dor,
 Și apa murmurîndă în cale'i se oprește ;
 imi zice : vino ! vino ! de mult eū te doresc !
 Vezi, cît sunt de curată în luna ce lucește,
 Așa sunt credincioasă cu cei ce mă iubesc,
 Rămîneți sănătoase, voi zile tinerele,
 Dar pline de'ntristare, și tu, o cerul meu !
 Nemuritoare carte cu litere-aurele,
 În care învățații cetesc pe Dumnezeu !
 Și tu, și tu luniță, lumină argintoasă !
 Ce mă 'necai adese cu dalbe sărutări,
 Și voi, o floricele cu tinere miroase,
 Și voi, o filomele, cu mîndre, dulci cîntări !
 Ah ! dacă a mea viață fu scurtă, o ursită !
 Și-a trebuit a trece făr' de a fi iubit,
 De ce nu fuse oare încaltea strălucită
 Ca steaoa care cade ; dar dacă a lucit ?
 Aflați-mi, o ! aflați-mi necazurile mele,
 Voi, marturii acelor ce în ascuns *suspîn* ?
 Eram eū tînăr încă, o luminoase stele !
 Dar nu plîng tinerețea ce s'a curmat în chin.
 Nu plîng nici mîndrul nume, lumină trecătoare,
 Ce fermecă ș'orbește pe cei ce o-aū privit.
 Imi pare rău d'un lucru : în viața'mi gemătoare
 Și scurtă, niminî încă, niminî nu ni'a iubit ;
 Eū pot trăi, dar viața'mi e întristată foarte !
 Se zice că sunt oameni ce uită ce-aū iubit ;
 Eū pot trăi, dar colo pătruns'a cruda moarte,
 Și eū voi fi în lume un arbur trist pîrlit,

A cărui uscăciune va fi periculoasă,
 Va întrista dumbrava de tineri copăcei...
 O lume! crudă lume! rămii dar sănătoasă!
 Ca vara cu flori dalbe, mă duc cu anii mei!

Așa Sorin gîndește. Tot pare că se plînge.
 Se stinge luna 'n aer și stelele se *joc*;
 Cîmpia se preface în ocean de sînge;
 Și florile 'n șopîrle, și aerul în foc.
 Șerpî se *rădic* pe coade și limbele arată;
 Ei fug ca să se scape și 'n sinu'i se streacor,
 Și inima'i se simte de ei înfiorată!
 Iar bufnițe țipînde se las pe el în sbor,
 Nori negri se ridică, și foc și apă varsă,
 Cît nu încape locul aice pe pămînt.
 Pămîntul se despică în inima lui arsă,
 Și morții își scot capul și strigă din mormînt.
 Iar riul cură dulce cu undele-i spumoase,
 Ca vîrsta tinereței ce trece în cîntări;
 În sinul lui *s'aude* suspine amoroase
 Ș'armonioase șoapte de calde sărutări.
 Din sinul apei ese o horă grațioasă
 De tinere fecioare, frumoase, *rizători*,
 A căror coamă cade pe sinul lor undoasă,
 A căror guri essală parfumul cel de flori.
 Sorin urmat de hiară, de foc și de vâpae,
 Era să se arunce în iazul recoros...
 Sub forma Fioriței, frumoasă și bălae,
 Eși din apă moartea. «Vin', mîndrul meu frumos!
 Vin', vin', de încălzește cel sîn străin și rece
 Și mina'ti înghiețată la sinu'mi călduros!
 Și buza ta uscată pe care setea trece,
 Pe buza mea ce arde cu soarele focos.»
 Așa perdut în noaptea închipuirei rele,
 Copilul șovăește... voește a s'arunca
 În apa strălucită de lună și de stele;
 O ridere amară trecu pe fața sa.
 Un pas și 'n sinul apei ar fi aflat scăpare,
 Cînd, o suavă umbră, trecînd ca un suspin,
 C'un viers plăpînd și dulce, dar plin de tremurare,
 Îl strigă și îi zice de două ori: Sorin!

O jună copiliță îl chiamă pe-al său nume.
 — Te caut, zise-aceasta, de cînd a amurgit,
 Prin țîrg și pe acasă... am auzit din lume
 Că te-a zărit pe-aice... și fuga am venit,
 Să'ti spun a nu te duce de seară pe acasă...
 Tu nu știi ce se trece acolo la palat

Pe de o parte nuntă, petreceri, danțuri, masă,
 Iar pe de altă parte, tot pare turburat!
 În umbră se lucrează sicrie de morminte.
 Popi vestmîntați cu sfinte în casă stau pitiți!
 Ostași, pe la ferestre, cu lungile lor flinte
 Pîndind prin întuneric, abia șoptesc sfiți!..
 Eșiam de la Domnița; un Ciohodar îmi zise
 Că o să curgă sînge și lacrimi de foc;
 Că 'n cartea crud' a morții sunt multe nume scrise
 Acelor ce de Domnul zic rău sau își bat joc.
 Eū m'am temut de tine, ce zici adese-oare
 Că Domnul și Boerii despoae țara lor.
 Ce ai să te amesteci într'astea, dragă Soare,
 De ce nu ești cu-minte, s'ascuți pe a ta sor'?

Smaralda orfelină, de-o rară frumusețe,
 De mică o luase Domnița lingă ea.
 Aci i se formase a vieții tinerețe.
 Aci, în pace dulce mîndrețea'i înflorea.
 Era datoare viața amicului ei june.
 De-atunci ea îl iubește cu călduros amor.
 El nu știe nimica; nimica nu îi spune
 Că dorul ce'i arată nu-i alt de cît de-o sor.
 Ea este-o frumusețe de-acele ce răpește
 Ori care ochiū o vede... un chip fermecător;
 O talie subțire ce vîntul îndoeste,
 Un păr bogat și negru d'eben strălucitor;
 O față ce nici soare nici vînt nu sărutase;
 O frunte rotunjoară; ochi negri, mari, focoși;
 Umbriți de niște gene stufoase de mătase;
 Obraji, de și nu rumenî, dar frageți și voioși;
 Micuțe buzișoare cu purpură 'ndoite,
 Și albi ca cele fulguri căzute pe Carpat,
 Și mici ca niște boabe de roă risipite;
 Un sîn ca ghiocelul cel alb nesărutat
 De arșițele verei, și care juna fată
 Temîndu-se ca vîntul ce 'n plete 'i juca,
 Cu sărutări ce'i fură, să nu'i iea tot d'odată
 Secretul ce ascunde, cu grije acoperea.
 Purta o rochie albă cusută cu mătase;
 Pe capu-i o măramă cu dese flori de-argint
 Cădea cu-a sa cosiță ce 'n doă înodase,
 Ca două aripî linse ce corbu 'ntinde 'n vînt.
 La gît purta 'nodată o salbă auroasă;
 O leasă de mătase întrepletită 'n fir,
 Cu două pafte de-aur pe talia-î mlădioasă,
 Se prevedeau prin vălu'i cel alb și rar la fir
 Sorin l'a ei vedere rămase în răceală.
 •Îți mulțumesc, Smaraldo, îi zise însă el.

Dar viața mea nu face această osteneală
 Ce tu ți-ai da cu dînsa, o mîndru îngerel!
 Eu pot muri și nimeni să nu se întristeze:
 Și lipsa mea pe nimeni să fac' a întreba!
 Eu pot muri și nimeni să nu mă cerceteze:
 Și nici un sîn să bată, sau lacrimi a vărsa.
 Căci fără de-o iubire de-o seamă între toate,
 Viața'i o povară, o înger răpitor!
 Iubesc cu înfocare, cu nebunie poate:
 Dar oamenii prin ură răspund la-al meu amor».
 — Tu zici că nimeni încă nu te iubește, Soare?
 Că pentru aceea traiul ți-e dureros și greu?
 Dar tu, tu însuți, spune pe cine iubești oare,
 Ca să te plîngi de alții, o Sorinelul meu?»

Așa vorbi Smaralda c'un aer de muștrare:
 O vie rumenială cuprinse fața sa.
 — Smaraldo, îi răspunse Sorin cu înfocare
 Lăsînd din a lui geană o lacrimă a pica,
 Văzut'ai tu în visuri o dulce frumusețe
 Ce nu vezi nici odată aevea pe pămînt;
 Arzînd de frăgezime, dulceată, tinerete,
 Un înger blind și dulce, vorbind într'un cuvînt?
 Și poți tot de o dată să'ți faci închipuire
 Cît poate că să simți un suflet îndrăgît?
 Un suflet ce 'nsetează de dulce fericire,
 Un suflet ce iubește și nu este iubit?
 Ei bine! ast-fel este această frumusețe
 Pe care o iubește ast suflet turburat.
 Dar vai! această dulce, străină tinerete
 E rece la iubirea ce ea mi-a însuflat!
 Tu o cunoști, Smaraldo... de seară se mărită
 La Curte, unde-a merge voiai să mă oprești!»
 — Fiorița! zise fata cu inima rănită,
 Turnînd a ei cătare spre bolțile cerești.
 — Fiorița! îi răspunde Sorin ce mîna'i strînge.
 Ah! plînge-mă, copilă, căci sunt nefericit
 Ah! plînge-mă, Smaraldo, cu lacrimi de sînge;
 Și varsă mîngîiere în sufletu'mi zdrobit!
 De cînd iubesc, Smaraldo, vezi soarele e rece,
 Și stelele în aer, s'au stins și au perit;
 În darn se face zioă și noapte, timpul trece;
 Nimic nu mă deșteaptă din visu'mi fericit...
 N'aud, nu văd nimica de cît a ei făptură,
 A cării frumusețe mă 'mbată de amor,
 Și vorbele'i de miere ce cad din a ei gură
 Ca florile de aur din mîndrul pomișor.
 C'o vorbă ea ar face să cure al meu sînge.
 Pe-un zîmbet al ei numai ași da eu viața mea.

Ca slabă floritică ea sub picior m'ar frînge.
 Ucigător, copilă, m'ar face dac'ar vrea!
 Cînd ochiul meu o vede arzînd de frăgezime,
 Din creștet pînă 'n talpe mă prinde un fior
 Ce m'arde și mă 'ngheață, m'apasă cu cruzime,
 Și gura mi se 'nchide, și capu'mi pare 'n nor!
 Atuncea al meu suflet, cu sufletu'i de-odată
 Lăsînd a lui țărînă pe țarmul pămîntesc,
 Ași vrea ca două raze să se cufunde 'ndată,
 Și să s'avînte dulce în leagănul ceresc!

Smaralda 'neacă doru'i, și varsă lăcrimioare,
 Al căror curs fericit alină pasul său.
 Ea a simțit în sinu'i, și pentru prima oară,
 O crudă gelozie ce'i face-un mare rău.
 — La Curte este nuntă; iar teamă'mi este foarte,
 Că sub acele danțuri, plăceri sărbătorești
 Și cîntece voioase, s'ascunde cruda moarte.
 Tu poți scăpa mireasa pe care o iubești;
 Ia dar inelu-acesta cu pajură domnească,
 Ce spre a ta scăpare chiar Doamna mi l'a dat!
 Cu el ori cine poate ori ce să uneltească;
 Tot lui i se supune, tot este lui plecat.»

NUNTA

Mii de făclii luminează în sala spațioasă.
 Dar nu lucea nimic măi mîndru, măi voios,
 Ca ochii celor dame ce 'n hora sgomotoasă
 La sunetul vioarei s'avîntă grațios.
 Dar ca să descriu danțul, vai! muza mea nu are
 Nici grația cerută, nici bucuria lor!
 În dar o chem la horă! ea stă în nemișcare.
 Și gîndu'i în departe s'avîntă după dor;
 Căci de un timp încoace ea este gînditoare,
 Și sgomotu'i desplace, rari lucruri o răpesc;
 Marchisa scăpătată, așa 'i supărătoare;
 Lumina, fumul, danțul, îndată-o ostenesc!

Lăsînd dar tinerimea s'adune bucuroasă
 Pe sinul desmierdărei plăpîndeale ei flori,
 Vezi! muza mă invită atît de grațioasă
 Ca să salut mireasa cu perii gălbiori.
 Fiorița cununată, trecut' aici în sală,
 Cu toată adunarea ce-acum o admira.
 Frumoasa'i dulce față era puțin cam pală,
 Dar umbra întristărei un farmec nou îi da.

Pe capu'i de o parte, saricu'i de *velură*,
 Rouat de petre scumpe, lăsa pe sinul ei
 Să cadă 'n resfătare o fundă lat' *aură*,
 Ce atîrnînd sărută rotunzi-i umerei.
 Cosița'i împletită cu mîrgăritărele,
 Se despica în două căzînd pe spete'i strîns,
 Ca două ghirlăndițe de flori de micșunele,
 Ca doi șerpi lungi de aur, stropiți de-al serei plîns.
 În sinul ei, a căru'i albețe răpitoare
 Se prevedea prin vălu'i de gaz ce'l coperea,
 Ca marmurul în fundul de ape limpezioare,
 Ca crinul printre rouă își înfipse ea
 C'o grație *eschisă*, buchet de floricele
 Ce ecsala în preajmă'i un răpitor parfum,
 Și nu știaū orî ochi'i, plouate viorele,
 Saū gura'i răsurică, nășteaū dulcele fum?
 Pe briul ei de aur, astrînsă cu 'ngrijire,
 Se mlădiea ca floarea pe rămurica sa;
 Și semăna, copila, c'o dulce 'nchipuire
 Ce 'n visele juniei vine-a ne fermeca.

E fericită ziua cînd junele vergine
 Incep ca să iubească de faț' amanții lor!
 Căci din acea zi numai pot ele să esprime
 Cît inima lor fuse 'necată de amor.
 Dar astă fericire nu 'mbată pe Fiorița:
 O presimțire-amară o turbură mereū.
 Acolo, în tăcere, suspină copilița,
 Și lăcrimînd se uită la soțiorul său.
 Femeile geloase de-a fetei frumusețe,
 Găsesc c'acele lacrimi anunță un mister:
 Că umbrele întristărei pâlise-ale ei fețe,
 Că fata n'ar fi tocmai un îngerăș din cer.
 Dar printre toate una, și jună și frumoasă,
 Soția unui Stroe ce-era biv-vel Spatar:
 Dar rea, nesuferită, zuliară, vanitoasă;
 Crezîndu-se născută de neamuri foarte mari;
 Natura însă 'i dase o formă foarte rară
 Diametral opusă cu caracterul ei;
 În față-i frăgezimea de serî de primăvară,
 În ochiî săi dulceața de ochi de *columbei*!

Aceasta ia chip dulce și vorbă prefăcută.
 — În ziua nunței tale, îi zise fetei ea,
 Eu nu pot înțelege să fii tu abătută,
 În loc să fii voioasă, tu plîngi, copila mea!
 Bărbatul, copiliță, e seara ce umbrește
 S'ascunde de-ochiî lunei pe cei ce noi iubim,
 Cînd fața pentru inimî se'ntimplă de roșește.
 Ia spune, Fiorițo, ce s'a făcut Sorin?

Copila se roșește. Rivala'i triumfătoare
 O vede cu plăcere, și sub piciorul său,
 Sdrobește-a ei mindrie precum sfărîm' o floare,
 Și face să zîmbească ascultătorul rău.
 Pe o sofa prea scumpă, sta Doamna *conjurată*
 De mîndre jupănese, prin care s'osebia,
 Prin rara-i frumusețe, Smaralda, juna fată.
 De-acolo copiliță rivala își privia.
 Ah! mult e mindruliță! zicea copila 'n sine.
 De ce, o Doamne sfinte, n'am chipul ei frumos!
 Și ochii ei albaștri, și genele'i blondine,
 Și fața'i bălăioară, și păru-i auros!
 Atunci, ah! cine știe? putea c'a lui iubire...
 A mă iubi ?.. o dulce, fermecător cuvînt!
 Iubirea lui e viața... unica-mă fericire!
 E tot ce-mi face bine! e dorul cel mai sfînt!
 De ce nu mă iubește? el mi-ar fi drag mai tare...
 Căci făr' să mă iubească atîta îl iubesc!
 'L-ași fi iubit atîta, cît ura mea e mare
 Asupra Fioriței ce nu pociu s'o privesc!..
 Și iar nu pociu a ține aști ochi să o privească,
 Ca cînd mă trage-un farmec...» Aci ea se opri,
 Și ochii s'ațîntară pe fața îngerească
 A tinerei mirese, pe cînd o umili.

Smaralda le ascultă. Vorbirea lor îi place!
 Se simte răsbunată... apoi iar se gîndi:
 — El nu e drag Fioriței... femeea dar rău face
 Cu-atîta răutate pe fat'a umili!
 Dar poate jupăneasa, chiar ea poate'l iubește».

Fiorița, am zis, roșise; ea n'are-apărător,
 Nicî chiar o căutare ce-ades îmbărbătește;
 În dar cu ochii cată pe dragu'i soțior!
 Căci toți, mai toți boerii eşiseră afară,
 Lăsînd pe jupînese uitate 'n jocul lor.
 Din ordinea lui Vodă cu toții s'adunară
 În altă sală mare, în sala de omor.

A oaspeților voie se răsipește 'ndată,
 Și spaima 'nfiorează pe privitori uimiți!
 Căci de fustași cu flinta e sala înecată,
 Și ciți voesc să easă la uși să vād oprîți.
 Aici s'aduce-o masă, pe care'i așezată,
 O carte și o cruce, mai multe cununii;
 Și popi cu patrahire, în sală se arată
 Urmați de o mulțime de slugi și ediclii.

Înmărmuriți de spaimă, toți tac în adunare,
 Și nimeni nu 'nțelege acest amar mister.

Aici rămîne mută ori care întrebare;
Nimic, nimic nu știe, nici garda, nici chiar cler.

Dar Ghinea eat' apare în sală cu trufie.
Sinistra lui rînjire pe toți a 'nfiorat:
Pe fața lui lucește aceeași bucurie
Ce a simțit Satana cînd pe-oameni a 'nșelat.
— Bărbații voștri, (zise femeilor uimite,
Spînd tot de o dată numele tuturor).
Aū tras spre dinșii moartea cu crime dovedite!
Muerele d'acuma și tot avutul lor,
Le vor lua ciocoi ce 'n coadă le slujește...
Mueri! eată bărbații ce vouă se cuvin!...
El zice — și un vuet în sală se lățește,
Femeile strig... țipă, și unele leșin.

.....
Femeile, la urmă, văzînd că nu'i scăpare,
Se hotărâsc la toate cu suflet curagios.
Apoi, aceiași soartă n'aveau fiște care?
Chiar a muri 'mpreună cu alți'i mîngăios.
Dar unele zîmbiră!... căci scena dureroasă
Și crudă tot d'odată avea comicul ei.
Esemplu Spătărița, cea mîndră și frumoasă
Ce-a fost privit boerii ceî-lalți ca pe lachei;
Ea se văzu redusă în marea ei mîndrie,
Să iea de soț ciocoiul bătrîn și uricios;
Iar altele din ele trecute 'n ilichie,
(Cum zice într'aceasta un cronicar voios)
«Nu știu de ce pricină la față se roșise?»

Din toate Fiorița priimi mai cu amar
Această lovitură! Sărmana, mai murise!
Pe soțul ei cu țipăt îl chiamă în zadar!
Ea tremură, și plînge, și pierde-ori ce simțire,
Văzînd tradus în faptă decretul pronunțat.

Doi Ciohodari profită de lunga-î amortire,
Din ordinul lui Ghinea, cu ea s'au depărtat.

SILA ȘI MOARTEA

(O cameră abia luminată de o lampă. Fiorița leșinată pe un pat.)

«Acea ce-a mea formă pocită, uricioasă,
Să-mi dea nu fu în stare, îmi dete capul meu,
Căci eată-mă la țălu-mi... vedeți acea frumoasă,
Cea mîndră ne-'mblînzită ce-atit o iubiam eu?»

Ce-o apără? nimica... și nu mai e scăpare;
 Nicî o putere 'n lume nu poate-a o scăpa!

Vedeți cît e de jună, de albă, de frumoasă?
 Ce gură mititică! ce păr lung și bogat!
 Din geană-i cură încă o rouă călduroasă.
 Și sinu-i saltă dulce, și chiam' un sărutat!
 Ea doarme... o, plăcere! ce mă oprește oare?»

Așa vorbește Ghinea, cu capul amețit
 De fumul unei patimi brutale și-arzătoare.
 El perde minte, vorbă... obrazu-i e pălit,
 Și ochii lui acuma sunt încruntați în sînge,
 Ca ochii unui tigru ce prada și-a găsit.
 O mîna infernală se pare că-l împinge;
 Se clatină pămîntul... lumina-a dispărut.
 Abia 'și atinge mîna turbatul de fecioară,
 Aceasta de o dată atunce s'a mișcat.
 Mișcarea copiliței mai mult îl înfioară
 De cît un șerpe negru de care ar fi călcat.
 El geme 'n a lui sete văzîndu-și cupa plină;
 Dar cînd la gur' o pune, paharul a secat!
 Mânia lui e mare, și furia-i străină...
 Nimic nu 'l mai oprește... Fiorița a țipat!

O luptă ne-egală... ca vulturul cel tare
 C'o dulce porumbică ce va a o sdrobi...
 Pericolul dă fetei putere-atît de mare,
 Cît două-trei minute ea se împotrivi;
 Dar brațu-i ostenește, puterea sa slăbește;
 Bărbatul înțelege... adaoge al său zor...
 Cînd Ghinea-țipă, cade, sub ferul ce 'l rănește...
 Lovit în pept de-o mîna ce vine 'n ajutor.

El cade 'n al său sînge... o fată tinerică,
 Naintea Fioriței atunci s'a arătat.
 Aceasta e Smaralda!.. intrînd pe-o ușă mică
 Ascunsă în părete... «Copilă, te-am scăpat.»
 — Dar care-i interesul ce iaî tu pentru mine?
 Întreabă Fiorița luîndu-i mîna sa.
 Îți sunt datoare viața... ah! ce zic? fără tine,
 Mai mult de cît viața, barbarul îmi lua!
 Smaraldo, voiû fi ție o soră călduroasă;
 Voiû face pentru tine orî ce tu veî voi.»
 — Ah! zise copilița cu geana neguroasă,
 Ce voiû? dar ce voiû alta de cît a mi'l iubi!...
 Dar-spune, Fiorițo! o, spune-mî, dragă mie
 De ce ești rece oare la dorul lui Sorin?

El, ce iubește viața căci ți-este dragă ție,
 Ce-ar da zilele sale să 'mpace-al tău suspin?
 Dar de un timp încoace, e trist, îngălbinește;
 Pe gânduri tot-deauna, el umblă adîncit;
 Nimică nu-î măi placș; îl vezi că se topește,
 Ca floarea dimineții ce brumele-aū lovit;
 In sufletu-î se *trece* gândiri spăimîntătoare...
 El vrea să se ucidă... o dulce îngerel!
 Tu, care ești frumoasă și blindă ca o floare,
 Tu, care te iubește, îndură-te de el!

— Ce pot să fac, Smaraldo? mi-e inima 'nghetată
 Nu simț nimic văzîndu-l: lipsind, nu îl doresc.
 Dar spune-mî copilîță, e oare adevărată
 A mirelui meu moarte? sau eū mă amăgesc?
 — Ah cel puțin, îi zice Smaralda gînditoare,
 Tu poți să-l scapi de moarte, o Fiorița mea;
 Ea zise, și din ochi-î curg calde lacrimioare...
 — Poți, să-l întorci la viață, îi zise încă ea!
 Apoi luîndu-î mina o udă 'n lacrimioare,
 Și-o 'ncarcă tot d'o dată de calde sărutări.
 — Ah! scapă-l, zise fata căzîndu-î la picioare.
 Nu știu vorbi, o doamne! și n'am de cît oftări
 Și lacrimi! ah! copilă, să fi putut a-ți zice
 Cum simte al meu suflet, la slabul meu, trist graiū,
 Cu lacrime de sînge tu ai fi plîns aice!...
 Căci inima-ți e caldă ca soarele de Maiū!
 — Dar ce te întristează? întrebă Fiorița,
 Atînsă pin' la suflet; ce păs ai de Sorin?
 Ești oare a lui soră? măi zise copilîța.
 El îmi spusese-o dată că 'n lume e străin...
 — Eū, sora lui? răspunde șoptîndu-î al lui nume.
 Ascultă, surățică, și află ce sunt eū:
 N'am nici părinți, nici frate; pe nimeni n'am în lume.
 Dar el le ține locul la toți, îngerul meu!...
 Urechea-mî de 'l aude, și ochiu-mî de 'l privește,
 Perd graiul și cuvîntul, și minele îmi frîng;
 Și sîngele în sînu-mî arzînd se grămădește;
 Vorbesc orî ce îmi vine, și plîng, și rîd și plîng!
 Ah! scapă-l de la moarte! o vorbă mîngăioasă,
 O căutătură dulce pe ripă 'l va opri...
 Mîngie-l cu cuvinte, surata mea frumoasă!
 Mîngie-l cu cuvinte, de nu poți a'l iubi.
 Zicînd aceste vorbe, Smaralda 'ngenunchiată,
 Picioarele Fioriței, plîngînd le 'mbrățișă;
 Iar tînăra frumoasă, răpită și mirată,
 Pe lingă dorul fetei uita durerea sa.

ÎNCHISOAREA.

(Un beciu, paie așternute).

Stroe Spătarul; Coadă Vornicul; frate-său Radu Comisul; Dragul Stolnicul; Vintilă Comisul; Filip Căminariul, mirele Fioriței; și alți boeri hotărâți la moarte.

Filip, (Către Stroe).

Cu toate-aceste nunta se începuse bine;
 Mireasa frumoșică și ginere voios!
 Horî, muzică și masă, pahare cu vin pline...
 Dar dracul vîră coada, și totul cade jos!
 Dar cui să-i treacă'n minte, Spătare, mare-nune,
 Că moartea 'n ziafete de-al d'astea ascundea
 A ei sbărcită frunte?... Dar trebuie a spune:
 Ideea este rară, ba încă nu e rea!
 Și dacă'n ceea lume o fi să mă însoare,
 Spre-a nu măi cădea'n cursă lua-voiū măsurî tari!
 Acum rămîne numai, în viața viitoare
 Să știu de este nuntă, și domni și boeri mari?...
 Dar tu ești dus pe gînduri! ca popa ce rămîne
 Ne-ales de parohie la tronul păstoresc.

(Boeril se ceartă în fund).

Hei! cine strig' acolo?... ascultă, o stăpîne!
 Pe marginile groapei, ei încă se sfădesc!

Stroe.

Ce crezi tu despre suflet în viața viitoare?

Filip.

Nu te grăbi, Spătare... măi rabdă și vei ști.
 În viața ce-o să vie, ca'n viața trecătoare,
 Cît pentru mine, frate, tot vesel am a fi.
 Tot ce mă ne-odihnește e temerea cea mare
 Ce am să nu mă puie în raiul cel ceresc,
 Să staū cu umbre triste ca tine, o Spătare!

(Poarta închisorii se deschide; intră Sorin repede).

A! iată unul însă cu care să glumesc...
 Ce! și tu vii, Sorine? pe Dumnezeuū, bădiță,
 De știū ceva din toate ce ochiul mi-a văzut...

Sorin, (Trăgîndu-l la o parte).

Ascultă-mă, Filipe! Sărmana Fioriță
 În mîna lor spurcată se zice c'a căzut...

Ia, ține inelu-acesta, și manta de la mine;
 Și sboară spre scăpare'!... doi cai afară sint...
 Să vă ajungă ziua în țările străine!...
 Ia, ia inelu, du-te! și nu zi un cuvânt...

Filip.

Îți mulțumesc, o frate! dar tu, ce-o fi de tine?

Sorin.

Nu te'ngriji de mine... aceasta'i treaba mea.

Filip.

Nu, nu! orî staū aice, orî vei eși cu mine!

Sorin.

Te du, te du, grăbește; și sboară către ea!...

(Filip, ia inelul și manta: pleacă, apoi iar se întoarce).

Ascultă-mă, Sorine; dă-mi mîna a-ți o strînge.
 Îți jur pe al meu suflet să fiu fratele tău.

Sorin.

Dar, du-te! mergi; o clipă mai mult, și al tău sînge
 Va curge... sboară, sboară, de ești fratele meu.

(Filip arată inelul, și gârdele-I fac loc de ese).

Acuma vie moartea! mă va afla în pace...
 Fiorița e scăpată... acuma pot să mor.
 Să mor ca să trăiască aceea ce îmi place...
 Îți mulțumesc cu lacrimi, stăpîne ziditor!...

ÎNCHEIERE

A doua zi Fiorița, cu soțu-i împreună,
 Trecuse în Moldova, voioși și mulțumiți.
 Boerii se tăiară; și chiar Sorin cel june
 Perise de o dată cu-acei nefericiți.
 Iar într'o dimineață, mulțimea curioasă
 Pe malul unei ape s'adună a privi
 Cadavrul unei fete... Smaralda cea frumoasă
 Se asvîrlise'n apă, neavînd ce mai iubi!

FLORILE BOSFORULUI

E S M E

Ca Esme mai dulce floare
Cu desmerdător parfum,
N'a mai strălucit sub soare
De la Tunis la Batum!

Sub privirea'i s'aurește
Unda lină din Bosfor,
Și Văzînd'o, Gul roșește,
În grădină la Nichor.

Ca mărăgăritarul albă,
Și cu părul de Ebin,
Ochi de foc, și mină dalbă,
Gura, grațios rubin;

Naltă, delicată, fină;
Dar cu brațul rotunjour,
Sînul ei, sîn de vergină,
Unde dulci mistere s'întor;

De un an e măritată;
De ghiaurî, de musulmanî,
Și de frencî e lăudată;
Are opt-spre-zece ani!

Cînd o vezi la preumblare
Sub iașmac adus din Șam,
Ca o stea prin nori apare
Dulcea fiic' a lui Osman.

Feredjeaoa-i se 'mlădie
Pe kiahiul, bogat cerkez,
Cu dalga de selemie,
Cu șalvarî largî de geanfez.

Cînd ea lasă cu dulceață,
Vălul ei a flutura,
S'ai trei zile-aici în viață,
S'o vezi ast-fel tu, le-ai da!

Cînd Esme umblă prin casă,
Coamele-i de talpe trec,
Și 'ntr'o mie cozi se lasă
P'al ei sîrmali-elec.

La pîmbare cînd ea ese,
'Noadă pârui elegant
Peste cap, în vâluri dese
Cu un ac de diamant.

Oh! amar cui o privește
Un minut făr de iașmac!
Mai amar cui o iubește!
Dorurile nu'i mai tac!

De la frunte, la picioare,
E un farmec grațios!
Sufletul ei e un soare,
Corpul ei un criin frumos!

A sa inimă se duce
În secret dîp' un ghiaur!
Patimile, strînsă dulce
În arzîndu-i sîn, murmur.

G H I A U R A

Sub verdea leasă,
Unde se 'ndeasă
Visele 'n cor;
La umbră lină,
Unde suspină
Linul Bosfor;
Cînd raza beată,
Ca o săgeată
Cade mereu;

Sub neagra stîncă
Aș vrea, da, încă,
Să m'aflu eu,
Pe florî molateci,
Verzi și sălbateci
Florî de păduri,
Cu frunte-arzîndă,
Pe bucla blindă,
Unei ghiaurî!

R A B I E

E ora cînd s'aprinde a lui Lial făclie
Și varsă valuri d'aur pe marea azurie,
Lăsînd ca să se vază mișcînd din aripiorî,
O pulbere-argintoasă de miî de peștișori;
Frumoase mosaice, divine, infinite,
Ce schimbă-ale lor forme bizare, strălucite!
Lucrare minunată, tablou desfătător,
Ce ne *amintă* încă p'al vieții autor,
Făcînd ca să se uite durerea ce dărîmă!
O fiu al periciunii! om, *miseră* țerină,
Ce într'o zi trăește și un fatal minut
Coboară în morminte nestabilul tău lut!
Grăbește-te de gustă, cit viața ta lucește,
Acele frumusețe ce dulce ne răpește,
Ast fermec fără moarte, aceste străluciri,
Ce, resfățîndu-ți dulce arzînde simțiri,
Imbată al tău suflet și-l face de tresare
Sub mina prevedinții, d'amor și desfătare!
Oh! minî a ta țerină de vînt se va răpi!
Căci moartea stă ascunsă sub floarea ta d'o zi.
Alături cu lumina e umbra care zace;
Alături cu o stîncă prăpastia se face!
Dar să te bucurî numai nu este de ajuns;
Căci robul ce trăește de lanțul său pătruns,
Tiranul stînd pe tronul-i, aș tot acea durere,
Unul să poarte lanțul, cel alt a sa putere,
Și toți de o potrivă se bucură aci
De răul ce pot face 'nainte d'a peri.
De crimă-i ucigașul, vai! e ferice încă!
Și orbii chiar se bucur' în noaptea lor adincă.

Tu, bucură-te însă d'aceste dulci vederi
 Ce fac de o potrivă pe omul de dureri
 Cu zeii! Fii ferice, cînd ai putut în lume,
 Prin fapte generoase, să-ți lași un dulce nume!

Sultana favorită, în kioskiu'i răpitor,
 Cu ochii uzî de lacrimi, se uită pe Bosfor.
 Nici șoapta sărutării suavei *aurele*
 Pe unda semănată de pulbere de stele,
 Nici dulcile suspine ce'n pomi la Iscudar
 Exală'n sinul serii fia lui Ilbahar,
 Nici cîntul ce modulă pescarii'n depărtare,
 Nici splendida lumină ce scînteie pe mare,
 Nimic nu răspîndește din sufletu-i rănit
 Ideia răsbunării ce'n doru-i a zîmbit.
 Dar ea era frumoasă și jună și plăcută!
 Cînd cu atîtea grații de Ceruri fu născută,
 Ea fuse destinată să șteargă cu amor
 Pe-a oamenilor frunte al patimilor sbor,
 Așa precum o floare cu bucurie vine
 Și'n lacrimile noastre s'amestecă cu bine.
 Dar lumea îi schimbăse destinele-i cerești;
 Căci omul e că focul din care îți urzești
 Unealtă ce omoară sau care trebuiește.
 O lume! dacă suferi chiar ție-ți mulțumește!
 Dar valul ce se spargă pe'ntinsa Marmara
 În nopți de vijelie, nu are-albeața sa.
 Și bolta înstelată nu e strălucitoare
 Ca ochii favoritei, Rabia, dulce floare!

Un om stă în genunchi, și-ascultă cu tăcere.
 — «Ali, tu nu știi încă adîncă mea durere?
 Întreabă favorita pe vechiul ei hadîn.
 — «Nu știi nimic! răspunde fățarnicul bătrîn.
 — «Toți vor ca să mă peardă! Allah! toți mă înșeală!
 Căslar-aga îmi dete în fine o rivală...
 Știi tu ce-i o rivală? E moartea mea, Ali!
 Ambițiunea mică de a putea domni,
 Îl face să urască a mea înriurire
 Și prin mijloace crude să cheme-a mea peire.
 Rivala ce-mî dă mie usurpatorul meu
 Se zice că-i frumoasă! nu cred nimica eu!...
 Voiu sîngele, voiu viața acei ce mă doboară!
 O crimă! vezi, eu tremur! dar trebuie să moară!
 Sultanul de trei zile în kiosk la Candili,
 Petrece cu Cerkeza... tu o cunoști, Ali.
 Almeea ce în danțuri atît de rușinoase
 S'arată, cu talentul și formele-i frumoase!

Bogazul curge iute sub kioskiul ce am numit,
 Și care, despre mare, nu este îngrădit...
 Cerkeza dănțuește c'un negru oare-care,
 Pe-a cărui față scrie: *minciună și trădare!*
 Cinci-zeci de pungă de aur... pricepi ideea mea?
 O răpede săltare ne va scăpa de ea.
 Sultanul o s'o crează 'necată din timpulare,
 Tu, ca să faci să uite această înecare,
 Veți pune foc îndată pe mal la Scutari!
 — Întocmai se va face! răspunde-atunci Ali.

În kioskiul său cel verde, la Cantili, pe mare,
 Sultanul se îmbată de dulce desfătare,
 Privind când focul zilei pe dealuri strălucind,
 Când luna se'nalță ca salbă de argint,
 Când alba baiadera ce'n danțuri grațioase
 Arată ale-ei talente și forme voluptoase.
 Mărețul kiosk își udă picioarele'n Bosfor,
 Și'n unda fugătoare *se miră* cu amor.
 Sub kiosk curentul trece cu vie repegiune,
 Iar murmura-i invită la dulce moliciune.
 O sală octogonă formează acest local
 În care strălucește tot lux oriental.
 O grupă d'odaliște apar aici în sală
 Ca visele junetii ce inima ecsală,
 Colo, fumînd tăcută, o tînără hanîmă
 Se pleacă visătoare pe mica-i albă mină;
 Iar rumena-i guriță ca fragul părguit,
 Din narghelea ecsală un fum îmbălsămit.
 Mai colo o cercheză se joacă c'un handjer,
 Și pare ca fantasma ce a venit din cer,
 Când lupta încetează, la bravul adormit,
 Și joacă cu armura și coifu'i aurit.

Dar eată baiadera! ca steaoa în lun.ină,
 Ea arde 'n frumusețe lumească și divină!
 Cosițele-i se scutur' pe umerii de crin
 Muiate'n diamante, ca focul cel divin
 Al stelelor de aur, ce 'n umbră și tăcere
 Cu umbra împreună tresare de plăcere.
 Doi ochi focoși, dulci, negri, frumos se recoriau
 În umbra unor gene prelungi ce-o coperiau,
 Ca razele de soare ce printre nori văzute,
 Își perd vioiciunea, făcîndu-se plăcute.
 Dar Mahomet o chiamă, alături o invită.
 — «Vin! zice Padișahul, copilă fericită!
 Ești tu o muritoare d'aici din astă lume,
 Sau hurie eșită din ale mării spume?»

Ori ești o dulce floare ce tinerele zori,
 Jucîndu-se, perdură din sînul lor de flori?
 La sunetul tamburei, copila răpitoare,
 S'avîntă înc'odată pe scumpele covoare.
 Hadinul o preurmă.. Ea cade cite-odată
 Pe brațele lui negre, în aer legănată,
 Și seamănă, pe brațe-î, un farmec virginal,
 Ca o steluță dalbă în fruntea unui val.
 Dar musica 'ncetează. S'aude o strigare,
 Frumoasa baiaderă alunecă în mare!

Din lunga-î amortire Sultanul deșteptat,
 Caicul să-î presinte la robii a ordonat,
 Cît pentru baiadera ce unda o răpise,
 Sultanul cînd se duse, femeilor le zise:
 «Era o floare dulce ce tinerele zori
 Jucîndu-se, perdură din sînul lor de flori,
 Și cu apusul zilei, se întoarce către soare
 Așa precum venise, frumoasă, rîzătoare!»

ALMELAIUR

Pe unda poleită de miriade stele
 Se leagăn'un murmur,
 În horă grațioasă, suave aurele,
 Se *joc* cu resfățare în bucla dulcei mele,
 Frumoasei Almelaiur.

Colo suspină valul sub maluri cununate
 De kioscuri de porfir;
 Colo delfinul saltă în jocuri resfățate
 Pe undele încinse de brîuri colorate
 De raze dulci de fir.

Și cerul, și pămîntul, și marea fără punte,
 Saraiuri, toate *sbor*;
 Și luna cu chip d'aur se leagănă pe munte!
 Iar dulcea mea hanîmă ascunde alba frunte
 În sînu-mi arzător.

Cu vorbe amoroase, cu tinără muștrare,
 Îmi zice ea duios:
 «Cu mult e măi plăcută a noastră resfățare
 «Decît acele raze ce șcînteie pe mare,
 «Amantul meu frumos!»

Ea zice, și suspină, și două lacrimi
 Se scură tremurînd
 Pe ale feței albe garoafe dulci *junele*,
 Ce tremură sfoase ca razele din stele
 Pe valul mării blind.

Eă, ca s'adorm suspinul ce încă rătăcește
 În sinu-i delicat
 Rădic atunce vălu-i ce fața ei umbrește.
 P'o mandolină d'aur ce dulcea mea iubește
 Eă astfel am cîntat :

«Vino, dulcea mea iubită!
 Valul doarme liniștit.
 Vezî, caicul meu invită
 Cu catartul aurit!

Coardele-i sunt de mătase:
 Velele-i sunt de atlas,
 Printre unde, de vînt trase,
 Să plutim drag pe Bogaz!

Pentru muncă, floare dulce,
 Eă alt aur nu primesc
 De cît aurul ce luce
 Printre părul tău ceresc!»

Așa cîntam pe mare și alba mea frumoasă
 Pe brațu-mi adormea,
 Șoptind cu resfățare: «O noapte grațioasă,
 Oprește sborul dulce pe lumea mincinoasă,
 Pe fericirea mea!»

SĂRUTAREA

— «Sus pe stîncă luna luce,
 Valul pare-adormitor,
 Lasă-mă, hanîmă dulce,
 Să-i dau un sărut d'amor!»

— Nu voiî vorbă ce ne minte!
 Caidji, nu! nu voiî eă!
 Cînd iubim, să fim cu minte!
 Ce privești tu, dragul meu?»

— «Văz un val de vijelie,
Altele în urmă-î vin!
Ce îmi pasă însă, mie?
Noi mai iute-o să plutim!»

— «Să ne'ntoarcem! mor de frică!
Vîntul vine... a sosit!
Simț că valul ne ridică!
Oh! sărută, crud iubit!»

LEILI

O străine, vino, și te desfătează
Pe aceste maluri pline de 'ncîntări,
Unde tinerețea încă se păstrează
Unde-amorul are încă dulci visări,
Unde hurioara edenului dulce,
L'ale halaicii cîntece de dor,
Vine și resfață pină să se culce,
Florile rizînde după acest Bosfor;
Unde o femeie are frumusețea
Stelelor de aur ce în nopți lucesc,
Și fecioara dulce are tinerețea
Roselor sălbateci care ne răpesc;
Unde ziua 'î albă, noaptea înstelată,
Și-aerul bea dulce roua după crin.
O eden al lumii! fața ta curată
Cu atît ne 'ncîntă cu cît te privim!
Cît de mult copiii lui Osman cel mare
Cată să blasfeme frumusețea ta,
Causă de lupte și de turburare
Ce-a făcut și face lacrimi a vărsa!
D'astă frumusețe, dar fatal și dulce,
Spiritele noastre le-am văzut slăbind!
În locașul vieții moartea se 'ntroduce,
Ea le țese viața cu aur și argint.
Nu! nimic nu schimbă cruda ursitoare!
Tot ce fu prea mare, cată a slăbi!
Pretutindenî unde Dumnezeu, sub soare,
A creat o țară demnă d'a răpi,
Popolii suspină sub a lor durere
Și trăesc cu lanțul viața de amar!
Crimele virtuții urmă cu plăcere,
Peste tot în lume relele răsar!
Am putea să zicem, viață și lumină
S'a făcut, viază de la început,

Numai ca s'ajute a se face-o crimă,
 Și cu toate astea soarele'i plăcut!
 Totul *favorează* pe cei răi în lume!
 Nu mai e speranță pentru ăst pământ!
 Libertatea fuse însuși ea un nume?
 Nicî acea speranță fică de mormînt,
 D'a vedea odată într'o crudă oară
 Aste triste rele fără de fînit,
 Nedreptăți amare ce ne înconjoară
 Dispărînd cu lumea care le-a hrănit?

Aurele line trec cu resfățare
 Inflorînd *surfața* latului Bosfor
 Și formînd o cale 'n mozaici bizare
 Care 'ncîntă ochii cu lumina lor.
 Pe această cale unde se îngîină
 Ale luneî raze c'umbra deseî serî,
Scînteî peștișorii, splendidă țărîină,
 Cum în visul dulce sboară dulcî plăcerî,
 Albe odaliște se *cobor* pe mare
 Pline de plăcere din al lor serai,
 Ca un cîrd de paserî ce cu resfățare
Sbor la focul dulce soareluî de Mai.
 Sgomotul lor însă umple de plăcere
 Și de gelozie dalba Bulbuli
 Ce l'aceste șopte cînt' a sa durere
 Printre chiparișii de la Candili.

O sultană jună se uită pe mare
 De la fereastră din al eî seraiu,
 Care *niră* 'n unde formele bizare;
 Mina sa resfață părul eî bălaiu,
 Un caic sosește în tăcere-adîncă
 Și pe sub ferestre la serai a stat,
 Luna se ascunde dup'un vîrf de stîncă
 Și o voce dulce astfel a cîntat:

«Eü nu am serai pe mare
 «Cu coloane de porfir,
 «Ca s'atrag a ta cătare;
 «Nu sunt pașă, nicî vizir.

«Dar ce este-un mare nume
 «Și averî ce noi dorim?
 «Cine-a moștenit a lume
 «Ca și noi s'o moștenim?

«Ca o dulce sărutare,
 «Ca un val p'acest Bosfor,
 «Omul rădăcină n'are
 «Pe pământul cel de dor.

«Gustă dulcea bucurie
 «Astăzi cînd ea ne-a suris!
 «Mine dorul a să vie
 «Să-și ia locul lui promis.

«Cum o floare e ursită
 «A 'nflori, a se usca,
 «Viața noastră e trăită
 «D'am iubit pe cineva.

«Vin și dă-mi să beaŭ eŭ dulce
 «Roua de cerești plăceri,
 «După floarea ce străluce
 «P'ale tale primăveri!»

Cîntă — Dar o umbră blindă și ușoară
 Din seraiuri ese 'naintînd spre mal.
 Zice două vorbe, în caic coboară;
 Iar caicul pleacă legănat p'un val.
 Marea își încinge fața-î încrețită
 Într'un briu de aur dulce a privi
 Și a serii boare cu-aripe 'nflorită,
 Resfăta cosița albei Leili.
 Unde mergi, sultană, singură c'un june
 Pe aceste valuri, sub un cer stelat,
 Tu ce garda neagră, noapte zi supune
 Privigherei sale ce i s'a 'nsemnat?
 Oh! cit de arzîndă trebuie să fie
 Flacăra ce arde sufletu-ți d'amor,
 Cînd sdrobești tu astfel viață și junie
 Și onori ce-ți dase tronul răpitor!
 Ea iubește! Eată ce esplică toate.
 Înțelepți ai lumii, fruntea înclinați!
 A înțelepciunei carte de se poate,
 O rupeți îndată și o aruncați!
 Dumnezeu pe fruntea omului ce moare
 Scris'aŭ aste vorbe prin trăsuri adinci.
 «Dumnezeu și amorul!»

In. a lor *amoare*

Să urmăm amantii într'aceste stînci!
 — «Ali-bei, ea zice cu nespūsă-ardoare,
 Lasă-mă a soarbe ochi-ți înfocați!
 Tu ești vîntul serii și eŭ sunt o floare,

Vin și șterge-mi ochii de amor rouați!
Caldă-ți e privirea! dulce-ți este fața!
Dragă-ți sunt, oh! spune?»

— «Te iubesc cu foc!

Și pot face alt-fel mai ales cînd viața
Și a ta junie tu le pui în joc?
Tu ce lași mărirea, ca să vii cu mine!
— «Oh! de sacrificii nu voi să-mi vorbești!
Fericirea vieții-mi este lingă tine;
Unde e mărirea, amor nu găsești.
Fericirea este o ființă dulce
Ce-și deschide poarta numai de amor!
Auzi tu, o dragă, tu ce fața-ți luce
Mai plăcut ca focul zilelor ce *sbor!*
Ești frumos, ești dulce printre dulci fecioare,
Brav printre vitejii ce te *înconjoar*,
Cum prin stele dalbe a lucit un soare
Tu lucești în ochi-mi, visul meu d'amor!
Soarele meu dulce! rosa se exprimă
Prin al ei ferice și plăcut miros.
Pasărea prin cintu-i, steaua prin lumină;
Eu, n'am vorbe-a spune doru-mi amoros!
Inima-ți dau ție, corpul-mi al tău este.
Eu sunt a ta roabă, poți să mă sdrobești!
— «Spune, spune mie, ca cereasca veste,
Vorbe amoroase, zi-mi că mă iubești!
Tu nu ești, nu, roabă! ci a mea amantă;
Tu ești fericirea, Dumnezeuul meu!»

Luna și cu noaptea, dulce, odorantă,
Inunda sultana și p'amantul său.
Kioscuri și seraiuri după două maluri
Ca fantastici umbre după dinșii *sbor*;
Iar delfinii sprinteni trec ușori prin valuri
Urmărind caicul și al lor amor.
La Isar pe maluri ei s'opresc, coboară.
— «Am scăpat!» îi zice Ali-bei, răpit.
Însă tot d'odată iată-i înconjoară
Garda ce-i urmăse de cînd au fugit.

E ora de-amoruri, cînd în horă lină
Viile dorințe ne n'cetă plutesc
Pe vergine sinuri ce d'amor suspină,
În aceste țărături unde înfloresc.
Stelele de aur peste marea lină
Se prevăd cochete, dulce infinit!
Din azurul mării luna naște plină,
Ochiul vede dulce discul aurit

Și prin albe valuri pare și dispăre
 Ca suris ferice p'un chip suferiud!
 Ochiul se îmbată; vă uitați pe mare,
 Valul alb de spumă trece clocotind.

Cinci hadîni toți negri în caicul mare
 Merg pe Propontidă unde se *cobor*!
 Printre dinșii însă o hanimă-apare
 Este o sultană, floare de Bosfor!..
 Un mister, o crimă! Să fugim îndată!
 Păru-i este d'aur, fruntea-i e de crin!
 Unde mergi, Leili! Ochii tăi, vai! cată
 Printre umbra nopții visul tău divin!
 Printre valuri, raze, umbre și tăcere
 Caută să vază pe al ei iubit,
 Ca un gând ce zboară prin anii de durere
 După fericirea ce ne-a părăsit.

— «Ați făcut namazul astă dimineață?
 Strigă capul bandeii c'un ton rece, sec;
 Și cu mîna neagră paloșul resfață.
 Ordinul meu este ca să te înec.»

— «Ale tale vorbe inima-mi sfărămă,
 O hadîne! nu știu ce vrei tu să zici.
 Fruntea-ți e umbroasă!..»

— «Tinără sultană!

Veii muri îndată înecată-aici!»
 — «O hadîne, moartea-i plină de durere!
 Eui sunt jună încă, voiui să viețuiesc!
 Aerul e dulce, viața e plăcere...
 Am puținii ani încă, lasă să-i trăiesc!
 Eui murind acuma, plină de junie,
 Soarele de mîne, cînd va răsări,
 Crezi tu, c'o să aibă raza sa mai vie
 Ale lumii rele se vor îndulci?
 Nu ai tu o mămă? soră nu ai oare?
 Eui mă dau lor roabă numai să nu mor!
 Voiui scâlta cu lacrimi ale lor picioare,
 Dacă n'ai pe nimeni, eui îți voiui fi sor'!
 Cînd de bătrînețe viața ta s'o stinge,
 Pe mormîntu-ți negru voiui depune flori!..»
 Dar hadînul aspru brațul ei atinge,
 — «A sosit furtuna... trebuie să mori!»
 — «Oh! hadîne-ascultă, poți tu spune mie
 Ali-bei ce face?» — Astăzi a murit.»
 — «L'a ucis! murmură ea cu bucurie.
 Mort, și după dînsul eui am mai trăit!
 Iartă pe Leili, sufletul meu mare,
 Dacă după tine am trăit o zi...
 O hadîne, vino și m'aruncă 'n mare...
 Cu amantu-mi dulce, eui voiui a muri!»

SUSPINUL BOSFORULUI

Ai vărsa pe mare luminele-î în valuri,
Strălucitoare flori,
Formînd un pod de aur, unind ambele maluri,
Ca cînd erau să treacă ai zeilor *amori*.

Acest frumos pod d'aur, văzut din depărtare
Pe-o parte de Bosfor,
Părea că ne'nsoțește, și sta tot într'o stare!
Era senină seară și plină de amor!

Pescarii în caice, ușure legănată,
Veghiau neîncetat
Pe valuri, în tăcere, cu frunțile plecate,
Cu inima aprinsă d'un pescuit bogat.

Pe coastele 'nflorite, cîntări melodioase
În aer se vărsa;u ;
În umbra de seraiuri, suspine amoroase,
Profunde cite-o dată năștea;u și se stingea;u.

Acolo halaica, frumoasă, dulce floare
Ca crinul din Tabor,
Cu fruntea pe briliante, se vestejește, moare,
Sau Bosforul o soarbe cu dulcele-î amor.

La o fereastă pare o halaică dulce!
Cafasul a deschis:
Privește peste mare pe care luna luce,
Sorbînd parfumul nopții, poetic, magic vis!

Suspina și se pleacă: se lasă ca să cază
Ferice în Bosfor.
Și marea soarbe viața-î precum ar soarbe-o rază:
Era senină seara și plină de amor!

MEHRUBE

Asta e Bosforul d'unde s'aripează,
Pe-al lor car de rozé fragedele zori,
Din a căruî undă și-a făcut *mirează*
Bolta azurată, *aurînd* de flori.

Ale sale fice sunt strălucitoare
 Ca stelele d'aur rătăcind prin nori;
 Dulcea frumuseță este fugătoare,
 Piere ca o rouă după dalbe flori.
 Pe aici domnește blînda poezie
 Ce din cupa-î d'aur varsă drăgălaş
 Un parfum de roze și de ambrozie
 Care 'mbată dulce sufletul gingaș.
 'Î ora cînd tresare lina Propontide
 Sub al *aurelii* tinerel sărut,
 Scînteind la focul stelelor splendide
 Semănite 'n fundul cerului plăcut.
 Colo se arată niște insulițe
 Strălucind la raza stelei lui Lial.
 Astfel ca un negru cuib de alunițe
 Care încunună sînul virginal.
 Muntele Olimpul cu a lui cunună
 De ninsori eterne se zărește'n fund;
 Albele-î cosițe strălucesc la lună,
 Se răsfrîng pe sînul golfului profund.
 Însă cadrul dulce care ne răpește
 Peste Propontide, se schimbă 'n Bosfor:
 Arta cu natura acolo s'unește
 Să formeze cadrul cel mai răpitor.
 Căci Selim Sultanul merge de primește
 La gîmăia mare de la Top-hane
 O fecioară jună ce îi dăruiește
 Pe tot anul încă vechia Valide.
 Ori și ce lumină ce 'n Bosfor se frînge,
 Își alungă forma cu un plop de foc;
 Iar cînd vîntul serei marea o restrînge,
 Acești plopî de flacări, se sdrobesc, se *joc*.
 Peste fața mării, dalbe caicele,
 C'odaliști cu văluri trec și se deșir',
 Ca acele vise dulci și tinerele
 Ce lucesc în fundul unui suvenir.
 Aerul răsună de strigări voioase.
 Augusta mireasă trece... vă 'nclinați!
 Ochiî să nu vază grațiile frumoase!
 Și să nu profane *fermecii* curați!

Soarele apune peste Propontide:
 Însă la suflarea valului cel lin,
 Pare că se leagăn' bolțile splendide
 Dulce poleite d'aur și rubin.
 Unda, încrețită *d'aurele* line,
 Scînteie sub briul stelei purpurat,
 Cu colorî suave, magice, divine,
 Ce încîntă ochii, inima *îmbat*.

Dar Selim se uită, din seraiu, pe mare,
 Unde-aruncă boabe de mărgăritar,
 Ce picind, formează fără încetare
 Mii de grațioase cercuri ce dispar.
 Lângă el se vede favorita nouă:
 Capul ei pe mină cade gânditor,
 Ochiu săi de flacări 'noată 'n dulce rouă;
 Un suris *aură* chipu-i răpitor.
 — «Șterge aste lacrimi, resfățată floare
 Ce-am cules din munții vechilor Carpați!»
 La aceste vorbe alba plingătoare
 Către el întoarnă ochii lăcrămați.
 «Strălucite Doamne, lacrimile mele
 Cură pentru țara d'unde m'ai răpit...
 — Dacă pentru asta riurează ele,
 Șterge-le îndată, farmec înflorit!
 Mehrube! aruncă dulcea ta privire
 P'al acestor unde fraged legiver!
 Numai focul tinăr din a ta privire
 Poate fi mai magic pe pământ și 'n cer!
 Uită țara voastră unde nu 'nflorește
 Sicomorul verde! unde nu vedem
 Alcovanul tinăr care răspindește
 În havuzu-mi d'aur apa care bem!»
 — Colo unde raza unui dulce soare
 Peste stînci uscate nu s'a spulberat,
 Unde ca fecioara într'o sărbătoare
 Cu flori dulci de aur cîmpul s'a îmbrăcat;
 Unde limba dragă, tinăr' amoroasă
 Sună ca suspinul vîntului ușor,
 Prin dumbrava verde, fragedă, umbroasă,
 Printre flori rizînde, eū aș vrea să sbor!
 — Dar sub ceru-ți rece, omul nu iubește:
 Inima înghiață de al ernei vînt;
 Dalba-ți frumusețe care nu răpește,
 Trece ca o floare lingă un mormînt.
 Impărțește amoru-mi! el e o comoară
 Ce tot răsăritul s'aibă ar voi!
 Ai tu vr'o dorință? Cine vei să moară?
 Cine să trăiască? spune, și va fi!
 — Colo unde limba dulce și-armonioasă
 Sună ca suspinul vîntului ușor
 Prin dumbrava verde, fragedă, umbroasă,
 Inima mea sboară la un alt amor!
 — Dacă numai astă perlă albioară
 Face-atîtea cercuri pe acest Bosfor,
 Cite nu ar face tinăra fecioară
 Ce în altă țară are alt amor!»

Unda se despică geme cu turbare;
 Valurile albe cresc și se topesc;
 Niște late cercuri se restrâng pe mare,
 Și la focul undeî grațios lucesc.

O NOAPTE DE VARĂ

Suave aurele se legănă voioase
 Pe luciul Bosfor
 Ce, treerat de delfini cu aripe lucioase
 Revarsă ici și colo torente de fosfor.

În umbra ce domnește pe lumea adormită,
 Steluțe rătăcite scânteie ne 'ncetat
 Ca hora aurită
 A viselor ce zboară p'un suflet întristat.

Atuncea de o dată resună 'n depărtare
 Pe Bosforul senin
 O șoptă de lopată, și-o tină ră cîntare
 Pe vînturile nopții lăsă acest suspin :

«Ah! zboară de la mine, speranță-amăgitoare!
 Din cupa-ți înflorită, eu nu mai voi să beau;
 Din cupa desperării, a morții precursor, e
 Eu hrana voi să-mi ia!»

Te du și amăgește o inimă iubită
 De-adoarme legănată de tinere plăceri,
 Și scutură asupra-i aripa aurită!
 Iar eu voi trece viața în lacrimi și dureri!

Un șir de suferințe a fost a mea junie:
 O zi frumoasă 'n viață nu pociu să număr eu;
 Singurătatea tristă chiar din copilărie,
 S'a așezat în lacrimi la căpătiul meu.

Și nimeni nu cunoaște durerea ce m'abate!
 Suspinele-mi amare pe vînturi au sburat!
 Și lacrimile mele, în rîuri turburate,
 Cu sînge au picat !»

Dup'un cafaz, în umbră, ascultă o hamină
 Aceste dulci cîntări!
 Deschide lin cafazul și, cu o albă mînă,
 Îi aruncă o floare umidă 'n sărutări.

Iar vasul se ascunde prin marea adormită
 La umbra unui mal.
 Și cîntecul se stinse p' o lacrimă sdrobotită.
 Zefirul dulce-al nopții se legănă p'un val.

CAICGIUL

Caicgiu! vezi, noaptea vine	Este ora cînd suspine
După dealuri fumegînd;	Omul varsă lăcrămînd!
Ca o salbă de rubine,	Mergi spre stîncă neguroasă
Luna trece luminînd?	Unde-i kioskiul răpitor,
Caicgiu! vezi! să mîni bine!	Unde dulcea mea frumoasă,
Valul geme spumegînd;	Plînge dulce de amor!

ODALISCA

Sub o durere-adîncă sărmanu-mî suflet geme
 Și ochi-mî varsă lacrimi! d'ar fi s'aleg din dor
 Și din mormîntul negru de care tot se teme,
 Maî bine ași vrea să mor!
 În fundul astei inimî deșertul se 'ntroduce,
 Și nimenea nu știe! și cui voiû spune eû?
 Și cine mă ascultă, o Dumnezeu! meu!
 Ce suflet bun și dulce?
 Ilusiuni de viață, d'amor ce ne îmbată
 Pe sufletu-mî adesea se lasă și plutesc
 Ca focul dimineții pe marea azurată;
 Dar vai! se risipesc!
 Adinca întristare pe viața mea, vai! zace!
 Și nici o mîna dragă nu șterge plîsul meu!
 Și cine poate stinge un dor atît de greu?
 Ferice a mă face!
 Dar tu puteai a face să piar' această ceață,
 Să 'ntorci inimei mele ilusiile dragi,
 Să dai plăcere lumii, chiar morții să dai viață,
 Un zeu chiar să mă faci!
 În darn eû voiû atinge, o dulce neînvinsă,
 Amorul tău ce 'n sînu-mî mă arde ca un foc!
 Nimic nu-l poate stinge! vai! viața mea e stinsă!
 El însă stă pe loc!
 Eû nu cunosc, o dragă, nimic de cît durere
 Din patima frumoasă ce-mî dai, sufletul meu!
 Unic dar ce-mî faci mie la cite sufer eû,
 În noapte și 'n tăcere!

Tu care cu plăcere mă legănaî în lume
 De grații infinite, de vise dulci d'amor,
 Oh! trebuit'a oare, să faci, o dulce nume,
 Din viața mea un dor?
 Nu! nu mai e speranță să gust eu cu plăcere
 Odihna ce-mi lipsește de cit într'un mormînt?
 Și numai moartea poate la cruda mea durere,
 Să plîngă pe pămînt!

Așa cînta pe mare sub dalbele seraie
 În umbra nopții dese un june trecător,
 Și luna vărsa dulce lumina ei bălaie

Pe luciul Bosfor.

O voce din fereastră, suavă ca o miere,
 Unindu-se ferice cu al tamburei sun,
 Lasă să se auză ăst cîntec de durere
 Ce munții drag îl spun:

«Dar inima mea are atita trebuință
 D'amor, de fericire! ca tine sufer eu!
 Dă-mi sufletu'ti ce arde de foc și de credință,
 Să arză cu al meu!»

Ea cîntă și natura păru că se îmbată
 A nopții stea de aur în sinul unui nor,
 Și marea azurie și noaptea parfumată
 Tresar d'un sînt amor!

CÎZ-CULESI

Știți ceva mai dulce de cit o zîmbire
 Ce s'arată'n lacrimi, spuneți, muritori!
 Mai frumos ca arcul cel de strălucire
 După ploii, ce-și lasă razele pe flori?
 Ce voiū eu a zice, nu-î o rază dulce
 P'aripele d'aur a lui Ilbahar;
 E Sultana jună, Suade ce luce,
 Și'nfloreste'n turnul de la Iscudar.
 V'aduceți aminte, fi voișoi ai vieții,
 Cruda profetie unui învățat,
 Că la cinci-spre-zece ani ai tinereții,
 Va muri d'un șearpe crud și veninat?
 Chiar d'atunci Sultanul, vrînd ca s'o ferească,
 O depuse 'n turnul unde astăzi stăm.
 Însă mine soarta va să se'mplinească...
 Pentru-aceea, dulce noi să ne'mbătăm!

În această noapte mulți au ca să moară!...
 Însă ce ne pasă cine va peri?
 Cu fatala moarte cine nu să'nsoară?
 Astăzi, mine, moartea trebuî a veni.
 D'astăzi pînă mine, vai! e lungul vieții!
 Iată ce cu lacrimi plingem mulți aci!
 Ah! să soarbem încă roua dimineții
 Pînă miezul zilei n'o va risipi!
 Care om în viață crudă cit și dulce
 Gustă fericirea, numai un minut,
 O secundă numai, poate a se duce;
 Nu se mai întoarce ceea ce-a trecut!
 Temerea de moarte meargă'n locuința
 Fiilor robiei care'n viața lor
 N'au sorbit din cupa ce dă biruința
 Celor care'n lume pentru lege mor.
 Pentru noi toți frica e necunoscută
 Iar amorul vieții este mult mai jos
 De cit o voință lui Alah plăcută.
 Astfel musulmanul moare bucuros!»

Astfel printre fumul cupei rîzătoare
 Cuvîntău în noapte garzii Ianiceri.
 Tinăra dorință cu dulci aripioare
 Scutura pe dinșii vise de plăceri.

Un veghetor.

«Cine-i îndrăsnețul care'n vijelie
 În caic se luptă cu turbatul val?
 Vă uitați în umbră!... mi se pare mie
 Sau că'naintează colo către mal?
 Dar, p'Alah! el cîntă!... cîntul lui e dulce
 Ca mirosul Ghiulii, fîia lui Omar;
 Amoros ca plînsul dragii bulbuluce
 În grădina verde de la Iscudar!...»

Astfel veghetorul c'un pahar în mîină,
 La fereastră'n turnu-î, soților vorbea.
 Oaspeții cu pace înc'odată'nchină,
 P'a lor geană somnul aripa 'ntindea.

Dulce și frumoasă ca lumina vieții
 Pentru cel ce vede viața-i declinînd,
 Apărea Sultana, visul frumuseții!
 Cinci-spre-zece roze anii drag formînd.
 Însă vijelia care dură încă
 Turbură Sultana de la Iscudar.

«Marea încă muge, noaptea e adîncă...
 Iară n'o să vie, dulcele Omar!»
 Astfel își vorbește amoroasa fată:
 Două lacrimi udă geana-î d'abanos;
 Dar d'odat'o voce dulce, adorată,
 Îi gonește grija din sînu-î frumos.
 «Nu veni! îi strigă Saude cu teamă,
 Tremur să te vază venind servii mei!»

Vocea-î il respinge, inima-î il chiamă.
 Aruncă o scară pe fereastra ei.

Cine poate spune dorul și plăcerea
 Ce simțea Sultana cînd Omar sosi,
 Și-î căzu 'n genuche, și sorbea vederea?
 Oh! atunci furtuna chiar se liniști!
 În această noapte ea e răpitoare:
 Ochiul ei aș focul cel Dumnezeesc
 Ce revarsă ochii dulcelor fecioare
 Stînd în rugăciune în extas cresc.
 Briul ei lucește p'un mijloc subțire
 Ca un cerc de raze p'aerul umbros;
 Părul lung pe sînu-î cade 'n negre fire,
 Și mai alb îi face sînu-î grațios.
 «Iată-mă, o jună și frumoasă floare!
 Zice-amantul tînr, 'naintînd spre ea.
 Dar de ce se scură aste lacrimioare,
 Pe frumoasa-ți față, Suadica mea?
 — Pentru ce se scură lacrimile mele,
 Viața vieții mele! ce? tu nu ghicești?
 Mă întrebî tu încă? cum n'ar curge ele
 Cînd de lîngă mine de cînci nopți lipsești?
 — Astfel tu mă mustri, dulce Saudică?
 Îți retrage vorba! melaicul meu!
 N'am venit, știi bine, o mai zic, de frică
 D'a te compromite... jur pe Dumnezeu!
 — Moartea? și ce-mi pasă? Moartea este viața;
 Viața fără tine! Auzi tu Omar?
 Vino tot-d'auna! toată dimineața!
 A muri cu tine, e un fermec rar!
 Nu! tu nu știi încă cît fără de tine
 Viața-î dureroasă, suflet dulce-al meu!
 Inșă tu te affi tot atît de bine
 Pretutindenî poate unde nu sînt eū.
 Ce? nu sînt frumoasă? spune, spune mie!
 — O transport! o farmec! ce stai de gîndești?
 E ce-va mai dulce cît a ta junie?
 Cît aceste grații frumuseți cerești?

Mult mai drăgălașă și mai delicată
 De cit fluturelul, ce sburind din flori,
 La lumina zilei, vie, și curată,
 Scutură de rouă dalbele-aripiori;
 Încă mai curată ca o sărutare
 Ce pe *buzi* fecioare pânguește lin,
 Ca Gun-agarmasi ce rîzind resare
 Și se sparge 'n aur pe al nopții sîn!
 Astfel vii și scături roua grațioasă
 Viselor de rose ce ai secerat...
 Curgî în dulci torente, flacăr'amoroasă,
 Și făpește-mi viața într'un sărutat!
 —Vai! aceste vorbe, nu! nu le mai spune!
 Ori de fericire trebuie să mor!

Brațu-î alb ca crinul grațios ea pune
 După gîtul celui ce iubia cu dor.
 Și cu mini de rose dulcea voluptate
 Îi resfață valul părului noros.
 Vorbele pe buze-î mor întretăiate
 Și un rîu de lacrimi varsă amoros.
 Resfătări plăcute, plîngerî tinerele,
 Fragede suspine dulce se urmau!
 Iar în vijelie două cucuvele
 În apropiere dureros cîntău.

În seraiul splendid pe costișe malurî,
 Padișahul șade între curtezani.
 Ochi-î cu plăcere rătăciau pe valurî,
 Părul lui scînteie înălbit de anî.
 «Mare și întinsă fie-a ta putere
 În această lume! zise-un om sosit.
 Dulce și eternă fie-a ta ședere
 În Eden la dreapta celui fericit!

Dar a ta copilă a 'ncetat din viață:
 Astă noapte încă șarpele-a venit
 Cînd *Gun-agarmasi* scutură de ceață
 Și de roua nopții păru-î aurit.
 — Ați ucis pe șarpe? întrebă Sultanul.
 Pricepînd ce șarpe fiica i-a mușcat;
 Și cu mîna-î dalbă, mîngăie-Iataganul.
 — «Sîngele lui negru turnul a scăldat.»

FATA DE LA CANDILI

Cunoști tu pe alba fată,
Ea pentru care Biulbiul
Toate nopțile se 'mbată
In grădina din Stambul?

Cu păr negru, fața albă
Ca un crin după Burgaz,
Și surîde lumii dalbă
Ca lumina pe Bogaz.

Sub arzinda ei cătare
Muguriî îmbobocesc;
Și pe cîmpuri, și pe mare,
Ștecele se amușesc,

Ast-fel viața mea 'ntristată,
Caicgi, s'a ameițit,
Oh! de cînd frumoasa fată
Cu dulceață mi-a zimbîțit.

Și-a mea inimă se duce
Unde cîntă Biulbiuli,
Pentru draga mea cea dulce
In grădini la Candili.

FURTUNA

N'auzi tu acele valuri
Jos sub stîncă suspinînd?
Către-aceste negre maluri
Mîna, caicgi, curînd!

Iar tu, alba mea iubită!
Lasă pe gurița ta,
Să citesc a ta ursită,
Dacă ne vom îneca!

INSULA PRINCIPO

«Stii tu, lopătare, o insulă verde,
Eden bălsămit,
Ce 'n valuri de spumă și d'aur își perde
Picioru 'nflorit?
Acolo 'nflorește frumoasa mea dulce,
Un vis răpitor!
Acolo în noapte eū voi a mă duce,
In vasu-ți ușor.
— Sunt insule multe ce 'n marea spumoasă
Prin noapte privești;
Dar spune-mi cum este această frumoasă,
De care-mi vorbești?
— Pentru dalba mea fetică,
Roua luce peste flori,
Și un fluturul ridică
Grațioasele-aripori.

Cerul e făcut *mirază*
Din albaștri-i ochișori,
Diminița cu-a sa rază
Unge dulcii periori!»

SANTA SOFIA

Pe câmpiile senne
Ce Bizanțul *înconjor*,
Pe un cal spumegător
Mahomet Sultanul vine,
Cătră seară, gânditor.
El oprindu-se, privește
Cadrul serii înzeit,
Sînul mării înflorit.
Sînta Sofia 'l răpește
Cu-al ei creștet aurit.
P'acel creștet dulce plană
Raze rumpete în scînteii
Ca un cîrd de flutureri
Cu aripă diafană
P'un buchet de brebenei.
Iat' o tînără fecioară
Pare înaintea sa;
Pe fugarul ce sbura,
Ca o pasăre ușoară
Ce pe vînt s'ar legăna,
Fața-i are frumusețea
Aurului de la zori
Ce se varsă printre nori;
Iar divina-i tinerețe
E ca roua de pe florii.
«Ce vii tu să faci aici?
Zise fiica de 'mpărat
Padișahului mirat.
— Să te iaș! Sultanul zice.
Sunt de tine 'namorat.
Umbră dulce, spune mie,
Spune, spune, mă iubești?
Pentru ochii tăi cerești,
Dare-ași viață și junie,
Și tesauri omenești.
— Fugi, tirane, și mă lasă.
Cum te voi iubi, vai! eș!
Martor este Dumnezeu!

Mina ta de fer apasă
Țara și poporul meu!
— Umbră dulce! mine poate
Eu Bizanțul voi prăda;
Roabă mie te-oî lua;
Voiu călca 'n picioare toate,
Insăși frumusețea ta!»

Zice, apoi el s'aruncă
Către dînsa transportat;
Umbră dulce a sburat;
Și aleargă peste luncă
Cu fugaru-i ne 'nfrînat.
Ale sale cosicioare
Drag in aer fluturau
Și în urmă aruncau,
O lumin' zăgăitoare,
Raze ce pe toți uimiau.
Ca bălaie stelioară
Ce declină scînteind
Și se sparge strălucind,
Pare tînăra fecioară
Printre neguri filfiind.

Mahomed nu s'odihnește:
L'Adrianopol, în palat,
Chiamă somnul ne 'ncetat;
Insă somnul părăsește
Al său suflet întristat.
O dorință îl străbate!
Printre lacrimi a zărit
Visul lui cel fericit:
A Cesarilor cetate
Ce ferbinte l'a răpit.
El se plimbă prin odae.
Gîndul său este aprins;
Fruntea-i arde 'n foc nestins,
Și o undă de vâpaie

Peste ochi-î s'a destins.
 «O Bizanțe răpitoare!
 Dare-aș viața, sceptrul, eū,
 Un minut să fii al meu,
 Cu-ale tale dulci fecioare,
 Dulci ca foc de curcubeu!
 Dar o soartă ne 'mpăcată!
 Nu pociū scopu-mi să-l ating;
 Și ca visele se sting
 Dulci dorințe ce mă 'mbată
 Și cu focul lor mă 'ncing!»

In a zorilor albețe
 Ce prin umbre străbātu,
 Umbra dulce-î repăru
 Strălucind de frumusețe;
 Mahomet o cunoscu.
 Astă umbră grațioasă
 Fața drag și-a desvălit,
 In lumin' a strălucit
 Ca planeta radioasă
 Sub umbrosul răsărit.
 «Vino, sintă 'nchipuire!
 Strigă junele 'mpărat,
 De suspine înecat.
 Vino, dalbă fericire,
 Ce-a mea viaț' ai turburat!
 — O dorință răpitoare,
 Mahomet, de s'a 'mplinit,
 Tot d'odată a perit
 Ca un fulger de ninsoare
 Ce pe apă s'a lovit.
 — Piară via mea dorință,
 Numai ca să-mi împlinesc,
 Tot ce 'n viață mai doresc!
 Piară chiar a mea ființă!
 Lumea n'am să moștenesc!»

Dar fecioara grațioasă
 Răpede a dispărut
 Ca un vis frumos, plăcut;
 Brasdă, dulce, luminoasă,
 După dînsa s'a văzut.
 Peste marea ce spumează

Trece valul săngerat,
 Și se sparge 'nfuriat:
 Val pe val înștiințează
 Că Bizanțul s'a predat.
 Constantin, c'o gardă miră
 Se mai luptă p'un *rempart*;
 După coiful său cel spart,
Scuți de singe încă pică
 Și pe părul lui se 'mpart.
 Soarele se culcă 'n mare
 Sub un nor întunecos
 Și resfață grațios
 C'o duioasă sărutare
 Părul bravului frumos.
 Turcii intră prin cetate,
 Moarte, foc ei răspîdesc,
 Sfarmă orî ce întilnesc,
 Și 'n a lor *crudelitate*
 Nimic ei nu prețuesc.
 Mohamet mergea 'nainte
 La Palatu 'mpărătesc:
 Ianiciari il însoțesc;
 Peste strade de morminte
 Pașii lui se rătăcesc.
 Când d'odată el zărește
 Chiar în poartă la palat
 Pe fecioara ce-a visat.
 Iașmac negru învelește
 Chipu-î dulce și 'ntristat.
 Minele-î sunt lănțuite,
 Ochiî săî lăcrimători,
 Siniî ei singerători,
 Cosicioarele-aurite
 Umede de lăcrimori.
 «Vino, sintă 'nchipuire!
 Strigă junele 'mpărat,
 La vederea-î turburat.
 Vino, vis de fericire,
 Ce-a mea viaț' ai fermecat!»
 Dar fantasma plîngătoare
 In iașmac s'a învelit,
 Și p'un abur aurit
 A sburat stălucitoare
 In eterul înflorit.

SCLAVELE IN VÎNZARE

Oh! veniți, cumpărători!
Eată sclave delicate
Ce au genele plecate
Cum sunt nopțile pe zori!

Greaca dulce, spirit fin,
Cu perfidă frumusețe,
Ride cu lacrimi pe fețe,
Ploaia veriî din timp lin!

Eată cele vînzătoare:
O negresă, corp frumos,
Negru ca un abanos
Ce d'amor se 'mbată, moare!

Sirba și Bulgara blindă,
Viorele ce înflor:
Cumpărați cea mai rizîndă
Vă 'mbătați d'al lor amor!

Eată Copta din Misir
Albă sub ferbinte soare;
Frumusețe fugătoare
Ce încîntă pe Șair.

Dar n'atingeți nici de cum
Pe frumoasa mea Ioană,
Pe Romîna Macedoană
Floare cu plăcut parfum,

Eată una cu drag nume
Dulce crin din Iemen:
Sinu-i alb ca un Eden,
Cuib al viselor din lume!

Ea mă costă... scumpă foarte!
Vr'o trei-zeci mii de madjarî;
Zece mii askerî la moarte,
Și trei-zeci de palikarî:

Alta de la Ispahan,
Gene negre, mină dalbă,
Tinără, suavă, albă
Ca o floare din Liban.

Are 'n meși piciorul ei,
Nud, alb, mic, ca o Diană,
Sub al persicii tulei,
Sub șalvarii de sultană!

O Cercheză cam nebună,
Ochî albaștri, păr de fir:
Ea combate pe beghir,
Și-i frumoasă, blindă, bună.

Anteriü de selemie
Cu dalgal de fir deschis!
De se vede, credeți mie,
Sinu-i fraged ca prin vis!

Fiica de la Curdistan,
Tip de rară frumusețe,
Rosă cu arzînde fețe
Din munți de l'Aderbaidjan.

Din frumosul ei fakiol
Cu bibliuri aurite,
Cad cosițe împletite
Cum se poartă 'n Anadol.

Guega vie și plăcută
Arde 'n ură și 'n amor.
Oh! amar cui o sărută
Și o lasă 'n al ei dor!

Poartă soare pe figură,
Grația pe viața sa,
Gura-i mică picătură,
Singe ce-a picat pe nea!

GULFAR

P'o coastă rîzîndă ce'n mare își perde
 Picioru 'nflorit,
 Apare prin arbori cu creștetu-i verde
 Un kiosk aurit,
 O mie de lampe revarsă lumină
 In kioskul lucsos,
 Pe care maslinul și mirtul se 'nclină
 In noapte voios.
 O grupă de sclave în kiosk se adună
 Și toate *lumin*,
 Bălae și brune, ca raze de lună,
 Pe valul senin.
 Dar cine precurmă a lor desfătare
 Și cîntecul lor?
 D'odată resună o dulce cîntare
 Pe linul Bosfor.

«Prin Ișmacul feții tele
 «Am văzut un foc ceresc,
 «Doi ochi dulci ca două stele
 «Ce p'albastru val plutesc.
 «Două coame bălăioare
 «Peste sinu-ți rotunzior,
 «Aripî ce un dulce soare
 «Poleiește cu amor.
 «Ele chiar în nopți lumină!
 «De atunce fața ta

«Vine 'n noaptea vieții-mi lină
 «De amor a mă 'mbăta.
 «Blînda *Ai* se coboară
 «Peste valul poleit.
 «Dormi, frumoasă hurioară,
 «Dormi sub lanțul aurit!
 «Cela cărui ești iubită
 «Astă noapte va sosi:
 «Din prinsoarea'ți înflorită
 «Te-o scăpa său va muri!»

Cîntarea ce lasă aceste dulci șoapte
 De tînăr amor,
 Se stinge cu 'ncetul departe în noapte
 P'azur în Bosfor.
 Prin grupa de sclave, ghirlandă suavă
 A cestui harem,
 Lucia prin miî grații o tînără sclavă,
 Un vis din Eden;
 Buchet drag și fraged format de delicii.
 Bătrînul vizir
 Iubia pe cerkeza cu dalbe capricii,
 Cu bucle de fir;
 Frumoasă ca valul ce 'n noapte lumină
 Sub focul divin!
 «El este!» își zise gentila hanimă
 Cu sinul de crin.

Și fruntea-î se pleacă ca frageda floare
 Visînd amoros.
 Ea este frumoasă și desfătătoare
 Lăsînd ochi 'n jos.
 — «Vizirul!» strigară timidele sclave!
 Pașa Baraictar
 Prin albele huriî cu gene suave,
 Văzu pe Gulfar.
 Cerkeza-î surîde; se 'nchină tăcută
 La vechiul Vizir;
 El mîna-î întinde și apoi sărută
 Cosița de fir.
 In ochiî lui însă o lacrimă luce.
 «Eû nu m'amăgesc...
 Ai tu vr'o dorință, o suflete dulce,
 Ca să-ți împlinesc?
 Oh! zi! și să fie chiar sceptrupul puterii
 In mîna de Șah,
 Va fi împlinită, o floare-a plăcerii!
 Iți jur pe Alah!
 — Nu! nici o dorință acum nu mă 'mbată,
 Pașa Baraictar!»
 Și alba sa mîna se joacă distrată
 Pe albul handjar.
 L'aceste cuvinte, umbroasa lui față
 Reîntineri
 Sub mîna cerkeziî ce fruntea-î răsfață!
 Eî șed a vorbi,
 «Frumoasă copilă, tu nu ai în știre
 Cît eû te iubesc?
 Dar ești tu ferice d'această iubire,
 O farmec ceresc?
 — Ferice! se poate!...» Gulfar îi răspunde.
 Și 'n mânele-î albe ea fața-și ascunde
 Și tace gîndind.

Tambura răsună sub mîna noroasă
 A unor eunuci;
 Iar danțu'nfioară ghirlanda voioasă
 A sclavelor dulci.
 Văzuta-ți voi oare pe faț' azurată
 A splendidei mări
 Cînd soarele varsă o ploaie-argintată
 De dulci sărutări,
 Cum scânteie dulce aceste suave
 Torente de foc?
 Așa pe tapete frumoasele sclave
 In danțuri de joc.

Șerbetul cel dulce în cupe aurite
 Se varsă spumat:
 Din ambru s'ecsală sub buze 'nflorite
 Un fum odorat.

Iar noaptea purcede pe calea 'nflorită
 De stele cerești
 Și pare străină la tot ce agită
 Pe fiii omenesți.
 Făclia de aur se leagănă încă
 Pe linul Bosfor;
 Pe urmă dispare sub umbra de stîncă,
 Perdută în nor.
 Auzi tu departe o surdă strigare
 În aeru-umbros,
 Ca gemet de vînturi ce 'nalță pe mare
 Un val furios?
 Ascultă! nu este gemînda furtună
 Pe mările-adânci;
 Nici djinii fantastici ce noaptea adună
 Sub negrele stînci;
 Ei sunt ianicerii! pe negrele străde
 Ei rînduri se 'nșir,
 Și pleacă s'atace, să arză, să prade
 La vechiul Vizir.

În kiosk sărbătoarea îmbată, aprinde
 Pe dănțuitoři,
 Și moalea plăcere, pe viața lor tinde
 Aripa de flori.
 Dar garda albană, d'afară, vestește
 Pe vechiul ostaș
 Că oastea rebelă, armată-ocolește
 Mărețul locaș.
 «Să tacă tambura! Și roabele mele
 Să urce 'n harem!
 Tu dulce copilă, să nu ai griji rele!
 O să ne vedem!»
 El zice. S'armează, sărut' a ei frunte
 Și sinu-i de flori.
 Și ese cu garda în noapte să 'nfrunte
 Pe conjurători.
 Acei ce pe Pașa voiesc să 'mpresoare,
 S'abat la pămînt,
 Și sub a le sale giganteci picioare
 Găsesc un mormînt.
 Plîngi, Pașa bătrîne, cu lacrimi amare,
 Căci trebui să mori!

Dă-mi alba ta sclavă cu dulce cătare
 Cu sinul de flori!
 Ea-mi este amantă!» Așa îi vorbește
 Un crud Ianiciar.
 Iar pașa aude insulta, pălește,
 Și geme amar.
 Se 'ntoarce în kiosku-i la dulcea frumoasă,
 O află plingînd.
 «Hanimă! îi zice cu vorbă feroasă,
 Bătrînul gemînd.
 Juri tu pe profetul al lumii părinte,
 C'ast om a mințit?»
 Iar solava răspunde: «Bătrîn făr de minte,
 Poți tu fi iubit?»
 El varsă un răcnet; luînd o făclie,
 Aprinde-acel loc;
 Indată dispare cu alba-i soție
 În valuri de foc.

SANDALUL

Peste unda aurită
 Ce adoarme cu murmur,
 Peste brasa înflorită
 În cîmpia de azur;
 Caicci! nu vezi tu oare
 Printre umbre un caic?
 Pe cărarea plutitoare
 Crini de aur se despice?

Caicci! de mă vei duce
 Către visul meu cel dalb,
 Biulbiuli hanimă dulce,
 Cu păr negru, cu sîn alb;
 Iți voi da bacșiș sandalul
 Ce-are vâlul de atlas
 Ce întrece 'n fugă valul
 Când aleargă pe Bogaz!

ZIULE

E timpul când pe valuri eterul instelat,
 În toat' a sa podoabă, se scaldă în tăcere;
 Cu murmur dulce vîntul adoarme legănat,
 Iar inima-mi e plină d'amor și de plăcere!

Și timpul urmă cursu-i de rose împletit.
 Oh! să sorbim din unda plăcerii ce se duce!
 Vezi, noaptea e frumoasă, Bosforu îmbălsămit?
 Să ne îmbătăm de viață, amanta mea cea dulce!

Amoru-ți mă răpește! iar ochii dulci ai zeii,
Mă 'mbată de plăcere, robesc a mea cătare;
Suflarea gurei tale, e frageda suflare
Ce răspîndește gura amabililor zeii.

Plăcerea se 'nsoțește cu crude suferinți,
Așa cum pe mormîntul frumoaselor fecioare
Cu lacrămele calde ce vârsă tristeții părinți,
S'amestecă ghirlande de flori desfătătoare;

Dar florile se fană! dureri ce ne deșir',
Și lacrămele calde rămîn cu a lor tristețe...
O lacrimă lucește pe genele-ți de fir;
Să soarbem dar plăcerea, o dulce frumusețe!

Îmi place ca să turbur frumosul încarnat
Pe fața ta cea albă, prin vorbe tinerele;
Să văz nălțîndu-ți sînul sub gîndurile mele,
Și părul tresărîndu-ți, simțînd un sărutat!

Ca mîine se va stinge amorul tău divin.
De astăzi pînă mîine, vai! timpu-o să lipsească!
De astăzi pînă mîine nu are timp un crîn
Să nască, să suriză și să se vestejească!

Atît el trece iute! un dulce sărutat
Mai lungă urmă lasă pe buza virginală
De cît nu lasă omul, ce zilele înșală,
P'această vale tristă pe care-î esilat.

De este loc în lume, e numai pentru dor;
Să geamă, să suspine, să sufere într'una,
Să spargă doru'n locrami, e timpul totd'auna.
Oh! vin, a mea frumoasă, să ne'mbătăm d'amor!

Din sînul tău d'ivoriu de vise dulci plutit,
Permite mie-a trage complîngerii amoroase,
Să văz surisul candid cu focul aurit
Jucînd cu răsfațare pe buzele-ți frumoase!

Cînd am băut plăcerea, oh! fie un minut!
Ursita-î împăcată, și viața împlinită,
Atuncea moartea vie! mormîntul e plăcut:
Ce măi rămîne vieții la patimă ursită?

Frumoșii tei tesauri ce ai adus din cer
 Peri-vor cu-a ta viață și tu vei fi uitată,
 Și soarele tot dulce va arde în eter,
 Imbată-mă d'amoru-ți, copilă adorată!

F A T M E

Ca o copilă blondă, frumoasa dimineată
 În undele-azurate se scaldă cu dulceață.
 Într'un serai ce-și perde piciorul în Bosfor,
 Fatme abia născuse un prunc desfătător;
 Pe patu-i de mătase din somnu-i se trezește;
 Știind că este mumă, ea fericit zîmbește,
 Și zice să-i arate copilul ei iubit,
 Ce'n leagăn sub vâl mîndru e încă adormit.
 În vise ea își face copilului său dulce
 Un leagăn splendid d'aur cu-un diamant ce luce
 Ca soarele; veșminte curate ca un crin,
 Și grațios cusute cu petre de rubin;
 O sută halaice, tot fete de mușiri
 Să-l legene prin cînturî de tinere iubiri,
 Și ea, sârmana mumă! să șează lingă el,
 Să vază și să soarbă surisu-i tinerel;
 Să nu'i dea timp a plînge, nici să se înspăimînte,
 Să cate o femeie ce știe să descînte
 Deochiul, ca să șeadă în casă lingă el,
 Și cînd s'o face pruncul ce-va mai măricel,
 Să-i facă-o cărucioară cu roate aurite;
 Să-l tragă porumbițe cu pene poleite,
 Pe care să le mâie o fată de vizir
 Cu buzele de roze, cu coamele de fir.
 O palidă hanîmă încet îl desvălește.
 Sultana cu ardoare pe pruncul ei privește
 Și brațele-i întinde ferice, surizînd...
 Dar vai! copilul doarme, de somnul de mormînt!
 Cînd muma-adormise, o palidă bătrînă
 Se strecură în casă, țîind un ștreang în mînă:
 Ea sugrumă copilul, și astfel, sugrumat
 Cu ștreangul de mătase, îl lasă înodat.
 «E mort!» strigă Sultana. Durerea sa de mumă.
 Frumoasa-i jună viață d'odată o consumă.
 «Sultană! ai putere de'nfrînă al tău dor!
 A curții voastre lege făcu acest omor:
 Copii din vița voastră, din parte bărbătească
 Avînd drept la domnie, n'au dreptul să trăiască.»

Aşa vorbeşte manca; iar muma suspinînd,
 Pe pruncul mort răsfată, dulci lacrimi vărsînd.
 Resfăturile sale sunt dulci şi graţioase:
 Acei ce le ascultă, *vărs* lacrimi călduroase.
 Ea chiamă pe Sultanul; el vine, şi Fatma
 Salută p'al său frate şi îi vorbeşte-aşa:
 «O Doamne strălucite şi fratele meu mare!
 Vezi fiul meu în leagăn? e mort prin sugrumare.
 O mină protegiată de datine, gazi!
 A stins această floare născută de o zi.
 Această crudă moarte ucide-a mea viaţă.
 Eū mor! pe ani-mi tineri se'ntinde trista ceaţă
 Şi nici un soare dulce n'o poate risipi!
 Vream să te văz, o Doamne, 'nainte d'a muri.
 Nu ca să-ţi fac mustrare că ai lăsat să fie
 O lege-atît de crudă sub blînda ta domnie;
 Dar ca să vărs în sinu-ţi amarele-mi dureri
 Ce-mi stinseră o viaţă frumoasă de plăceri,
 Şi să te rog cu lacrimi, murînd în mare trudă,
 Ca moartea mea să schimbe o lege aşa de crudă!...»
 — Îţi jur! strigă Sultanul, nimic eū n'am ştiut!
 Această crudă lege de astăzi a căzut.
 Ca cel puţin în urmă-ţi, o soră, al tău nume,
 Prin moartea ta amară să *vieţuie* în lume!»

El zice; dar Sultana, luîndu-i mîna blînd
 Şi sărutînd'o dulce, adoarme suspinînd.
 Sultanul ţine vorba, şi datina trufaşă
 Se stinse prin martirul Fatmei dragălaşă.

D O R I N Ţ A

Eū aş vrea să fiu sultană
 În seraiū la Padişah!
 Pe ghiaură, musulmană,
 Să le văd geloase, Alah!

Voiū să am eū halaice
 Cum aū cei mai mari sultanî;
 Talici d'aur şi caice
 Cu caicgii musulmanî.

Să mă plimb, tot însoţită
 De hadîni, la keat-hanea
 Şi pe marea poleită
 Să plutesc cu curtea mea.

Să privesc de la Seraie
 În deniz, pe cînd Lial
 Vars' a dragosteî văpaie
 Pînă 'n sinul virginal.

Să ascult p'amanţi, ferice,
 Ce 'ntîrzie pe Bogaz,
 Geana unei halaice
 Ca s'o vază prin cafaz.

Să depuiū pe florî, vestmîntul
 Să-mi desfac coama de fir,
 Şi să 'not uşor ca vîntul
 În havuzul de porfir.

S'am cercei, rubine dalbe,
Demne de al meu sultan;
Să am djaruri, negre, albe,
Ce ne vin din Ispahan;

Și-ași goni aceste turme
De femei de la Seraiu,
Flori ce mor fără de nume,
Fără d'a iubi încă!

Să fiu roabă fericită,
Odaliscă m'ați vedea;
Chiar sultana favorită.
Mumă de un șah-zadea;

E rușine să mai fie
Aste datine, e rău!
Numai eu cu bucurie
Voi servi sultanul meu!

Vai! dar sunt o biată fată
N'am cifficuri, nici seraiu;
Am o inimă 'nfocată,
Am un păr lung și bălaiu!

MORMÎNTUL EI

Colo unde se inchină
Sicomorul plîngător
Cînd a lui Lial lumină
Cînge marea cu amor;

Unde 'n serile curate
Valurile murmuiesc
Pe sub maluri intristate,
Ca suspinul omenesc;

Caicgi, acolo mină,
Indreptează vasul tău,
Căci pe dulcea ei țărîină
Voi să vărs, vai! lacrimi eū!

NU MAI ESTE

Eată stîncă cu furtuna
Unde barca mă ducea
Cînd în nori s'ascunde luna,
Ca să văz pe dulcea mea!

Insă dalba mea frumoasă
Nu mai vine sus pe mal
Cînd în raza luminoasă
Vasu-mi lunecă p'un val;

Stelele, ca d'altă dată
Scaldă coamele 'n Bosfor;
P'al ei pat d'azur plecată
Luna ride cu amor.

Căci pe anii vieții sale
Moartea mîna și-a întins;
Și d'atunci p'această cale
Fericirea mea s'a stins!

APLEC OCHII

În caicul meu coboară
O frumoasă hurioară,
Hurioară din eden
Cu cosițe de eben!

Caicgi! poți a mă duce
Unde viața este dulce,
Cerul lin neconținut
Și amorul infinit?

— Te voi duce cu plăcere
Dacă tu l'a mea vedere,
Veți roși, d'acum frumos
Și-î pleca dar ochii jos!

Iar hanima se uimește:
Drăgălașă, ea roșește
Ca un trandafir născind,
Și-ochii dulci ea pleacă blind.

SINGURĂTATEA

În nopți d'amărăciune, în zile de plăcere
De când în umbra vieții, străin, mă rătăcesc.
Văzut-am pretutindenii o tină ră părere,
Frumoasă, ideală, cu chipul fecioresc:
Divina-î frumusețe pe privitori îmbată
Ca dulcile dorințe ce prin suspine trec;
Cosița-i e umbroasă și fruntea i-e curată;
Dar palidă i-e fața și lacrimile-o 'nec!
Când ea mi se arată prin serii de desfătare,
O văd plecându-și capul pe mîna sa visînd:
În locuri singurateci fantasma dulce-apare;
În serbători voioase ea vine lăcrimînd.
Adesea pleacă fruntea pe fruntea-mi abătută
În sinul ei vărs lacrimi și mă răpesc d'amor!
Atit e de frumoasă, poetică, plăcută,
Cînd lacrimile mele pe fața-î se streacor!
Voi ce de fericire vă bate sinul foarte,
D'amorul ei cel tinăr, o frații mei, fugiți!
În sufletele noastre amoru-î poartă moarte,
Cînd ați iubit pe dînsa, mai mult nu mai iubiți!
Eû am iubit această divină frumusețe
Și de atuncea lumea mereu o părăsesc;
Pe sinul ei se stinse frumoasa-mi tinerețe:
Singurătatea este fantasma ce iubesc!

CERCHEZA

Ah! dacă fie-care din lacrimile-mi line,
Curgînd, răpește mie o zi din viața mea,
Atunci te sparge 'n lacrimi, o inimă, mai bine!
Căci altă răsfatăre eû nu mai pociu avea.

Cînd rozele se 'nclină de vijelii suflate
Poeticele paseri se risipesc și *sbor*;
Eū sînt c'aceste paseri, de ce iubesc private,
Cu dinsele în lume eū voi acum să mor!

Amăgitoare vise! dorinți dulci și frumoase,
Plăceri cu aripi d'aur, angelici fericiri,
Pluțiți în calea vieții! surîdeți amoroase!
Încingeți fruntea voastră cu magie răpiri!

Acea ființă dalbă, angelică și dulce
Ce vieții dă fericire un farmec răpitor,
Perit'a pentru mine; nimic nu măi produce
Acea voioasă floare ce vindecă-al meu dor!

Cînd zorile se 'ngină cu lacrimile mele
În nopți d'amărăciune în sufletu-mi gemînd,
Imaginea-i cerească cu zilele-i *junele*,
Cu dulcea-i frumusețe mi-apare lăcrimînd.

Văz coama sa umbroasa pe sinu-i alb ca crinul
Jucînd cu răsfățare sub florile-i cerești,
Aud suava-i voce ce plînge ca suspinul
Și-mi zice cu durere: «de ce nu te grăbești?»

E Ū V I Ū

Luna doarme amoroasă
Peste roze, peste crini,
Iar tu, dulcea mea frumoasă
Ești deșteaptă și suspini!

Chiamă somnul ce adie
Genele-ți a săruta;
Iar de nu va'el să vie,
Eū viū cum mă vei chema.

LA LUISA

Ah! dac' a mea cîntare avea acea dulceață
A freamătului unde cînd boarea îi răsfață

Cosița de argint,
Și grația cerească de fluturi ce în soare
Iși scutură de rouă arzindele-aripioare
În aer scânteind;

Atunci aceste versuri, măi dulci, măi tinerele,
Ar fi putut să spue buchetul vieții *tele*
Cît este răpitor;

Dar lira mea perdut'a cerească poezie,
 Și inima-mi străină de orî ce bucurie
     Se 'nclină către dor;
 Când voiû să cînt un cîntec de dulce desmerdare,
 Vai! umbra țării mele d'odată imi apare
     La căpătiul meu;
 Cu ochii plini de lacrimi și întristată foarte,
 Imi cere mie cîntec de doliu și de moarte,
     O Dumnezeuul meu!
 Dar tu, suavă floare, care-ai păstrat ferice
 Profumul tău din ceruri, de unde vii aice
     Pe carul aurit,
 Cu hora grațioasă a viselor divine,
 Cu zorile, cu roua, cu *aurele* line
     Ce viața-ți a 'ndulcit?
 De ce, frumoasa-ți frunte se 'nclină întristată?
 Oh! crinul nu gîndește la vîntul ce-a să bată,
     Să plece fruntea sa!
 Pe rîul vieții tale, ferice legănată
 De vise, de junețe, te lasă și te 'mbată,
     Uitînd a suspina!

IDEALUL

Rizătoare, blîndă ca o suvenire
 Din frumoase timpuri în nefericire,
     Dulce ca un vis,
 Ce în faptul zilei dînd din aripioare,
 Iși răpede sborul către ceruri, soare,
     Către paradis;
 Dragă ca murmura ce sărutul dulce
 De amor, ferbinte și curat produce
     P'al fecioarei sîn;
 Pură ca lumină ce cu răsfățare
 Stelele de noapte scutură pe mare,
     Peste valul lin;
 Numai ast-fel poate să aveți idee
 Cît de răpitoare este o femee
     Ce p'acest Bosfor,
 Pe aceste maluri verzi și rizătoare,
 Aû adus'o 'n carul fragedelor oare,
     Viselor d'amor.
 Cum o floare smulsă din a ei grădină,
 A păstrat parfumul dup' a sa tulpină,
     Ale ei colori,

Ast-fel al ei suflet încă răspîndește
 Roua ce în ceruri face de 'nflorește
 Miriade flori.

Briul ei e splendid, fața 'i este dulce,
 Bucla sa în valuri bălăioare luce,
 Riură ușor ;

Ochi-i *port* azurul, și a sa cătare
 Varsă bucurie, varsă întristare
 Și ceresc amor.

Care 'i a sa țară? Nu voiū ști a spune.
 Ingerii poetici au ei națiune?

• Patima de foc,

Visele de aur ce ne încongioară,
 Dulcea fericire ce pe viață sboară,
 Pot avea un loc?

Intr'o seară lină ea vine cu mine
 Pe Bosforu-albastru ce cu dulci lumine
 Luna 'l auria;

Un caic despică undele gemînde,
 Malul cu seraiuri și grădini rizînde
 Dupe noi fugia.

În tăcerea nopței dulcile-aurele
 Răsfătau ferice coama dragei mele;
 Stelele sglobii

Revărsaū pe mare valuri de lumine
 Și formău fantastici, splendide grădine
 Cu-ale lor scînteii.

Valul geme dulce sub o coastă verde
 Unde, printe dafini, un seraiū se perde
 Cu-a le lui lumini;

Unde miū de paseri cu voce suavă
 Fac ca să răsune vesela dumbravă,
 Magice grădini.

Vis de fericire! Eū priviam pe mare
 Raza și cu umbra dîndu-și sărutare,
 Cadru ce răpea

Și în care-această dulce bălăioară
 Ca o floare d'aur, ca o stelișoară,
 Dulce se perdea.

Ea parcă ghicise gîndurile mele,
 Că înclină dulce genele-aurele,
 Rumenind ușor !

O iubiam ca viața cînd această viață
 Ni s'arată încă plină de dulceață,
 Plină de amor.

Eū visam ferice. Alba mea frumoasă
 Scutura de raze coama sa undoasă,
 Ca un val spumos

Ce eșind din umbră fulgeră la soare,
 Sau ca crinul care roua lucitoare
     Scutur' amoros.
 •Cine ești tu oare, tu ce 'n zile rele
 Imi apari în umbra lacrimelor mele
     Și cu răsfățări
 Faci ca să suriză inima-mi zdrobită,
 Și mă 'mbeți în vise, dulcea mea iubită,
     De dulci sărutări?
 Porți în ochi-ți focul ce imi arde viața,
 Porți pe a ta frunte raza și dulceța,
     Porți pe sînișor
 Rosele și crinii vieței ce se duce,
 Porți p'a ta cosită ce în umbră luce
     Visele d'amor!
 La aceste vorbe, pe frumoasa-i față
 Purpura 'n ivoriu 'noată, se răsfață,
     Rîură senin.
 «Eū sunt Idealu-ți. Ceru 'i al meū mire...
 Dalba-mi locuință e într'o gîndire,
     Ca o rază 'n crin!
 — Dacă al tău suflet ți-e gentil ca fața,
 Lasă-m' a-i culege grațios dulceța,
     Floare de o zi!
 Vino și mă 'mbată cu a ta amoare,
 Vis de tinerețe, flacăre din soare,
     Vin' a mă răpi!»
 Dulcea mea frumoasă tace trei minute,
 P'a sa față cură lacrimi tăcute!
     Ochi-i plîngători
 Se 'nălțau la ceruri plini de voluptate,
 Pe acele plaiuri d'azur semădate
     Cu-aurite flori.
 Stelele se scaldă în a lor vulvoare,
 Austrul ne suflă pletele ușoare
     Cu dulci sărutări.
 Murmura ne 'ncîntă, valul ne conduce,
 Și amorul magic ne îmbată dulce
     Cu cerești visări.
 Iar la raza d'aur a divinei stele,
 Eū unesc cu plinsu-i lacrimele mele,
     Doru-mi cu-al ei dor;
 Și p'a sa guriță cu înflăcărare
 În tăcerea nopței pun o sărutare
     Și mă 'mbăt d'amor.
 O! curgeți, torente dulci și voluptoase!
 Vă 'mbătați, vă stingeți, stele auroase,
     ! e albastrul cer!

Cînd se stinse visul ce mă fermecase,
 Dulcea mea frumoasă zborul își luase
 În suav eter;
 O văzuî prin umbre, o văzuî prin stele
 Și simții pe frunte-mi lacrimile *sele!*..
 Din acel minut
 Viața pentru mine nici un farmec n'are,
 Ceru-i fără stele și Bosforu-mi pare
 Un mormînt tăcut.

LEGIVERA

Către Carsa depărtată
 Unde șease lunî e nea,
 Ca o floare ecsilată,
 Piere Legivera mea!

«Pe la tine cine merge
 În deșertul înghețat?
 Lacrimile cine-ți șterge
 Suflet dulce, delicat?»

Cine coama-ți aurată
 O resfață grațios?
 Gura ta pe cine 'mbată
 Cu nectaru-i amoros?

Cine, miclele-ți picioare
 Le 'ncălzește 'n mîna sa?
 Pe ce buze arzătoare
 Tremură gurița ta?

Sufletu-ți cu bunătate
 Imi răspunde printre vînt:
 Palida singurătate
 Mă răsfață pe pămînt!»

SE SCALDĂ

Vedeți voi la umbra plină
 Unor sălcii ce se 'nclin',
 Pe această mare lină,
 Uu corp dulce ca un crin?

O ghiaură, albă, jună,
 Ce se scaldă, o vedeți?
 Venerea eșînd din spumă
 Cu cosiți de aur creți.

Unda bea cu voluptate
 Corpul ei amăgitor;
 Ea o sparge și o bate;
 Face spumă din picior:

Ear prin spumă, capu-i dulce
 Coperit de păr bălaiu
 Pare luna, vrînd să culce
 După codrii ninși de plaiu.

Apa face garofițe
 Peste corpu-i răpitor
 Și îi soarbe din cosițe
 Aurul strălucitor.

Cînd pe undă se zărește
 Dreaptă, coama-i tresărînd,
 Cînd pe spate s'odihnește
 Ca o pavază d'argint,

Grațiile o 'nconjoară;
Dulcele dorinți d'amor
O preurmă turmușoară;
Peștii mici o înconjor.

Singurele ei vesminte
Este apa de cristal,
Ear amorul cu-ochiū ferbinte,
Stă sub flori ascuns pe mal.

D I L R U B A M

I.

Cine-î tinăra hanimă
Ce pe finul mosaic,
Rezemată lin pe mână,
Bate apa din fintină
Cu piciorul alb și mic?
Ochi-î, dalbe bobioare
Adunate din Bosfor:
Aurite 'n dulce soare
Varsă raze arzătoare
Prin azurul dulce-al lor;
Ei îngin' cu voluptate
Genele-î de abanos
Și sprincenele-î arcate
Negri, lucii, *velurate*,
Farmec dulce și frumos.
Dilrubam învăluită
D'al ei păr desfătător
Ca o dulce stea sub nor,
Intr'o lepede 'nflorită,
Se prevede cu amor.
Lingă dînsa o fecioară
Cu ochi dulci și amoroși
O sărută, o devoară,
Cînd pe lungă-î cosicioară,
Cînd pe sinii grațioși.
Dar frumoasa ecscilată
Scoate iute din canal
Apa rece și curată
Și stropește juna fată
Peste sinu-î virginal.
Una p'alta se stropește
Și 'n resbelul lor voios
Printre arborul apos,
Numai aburu 'nvelește
Corpul lor cel grațios.
Dilrubam, indestulată,
Cere pace, se predă
Cu gurița-î parfumată

Pe învingătoarea fată
Cu căldură sărută.
Ast-fel juna favorită
A marelui Șeik-Islam,
Grațioasa Dilrubam,
Trece 'n Brusa liniștită.
Viața în ecsil d'un an.
Printr'o frumusețe rară
Dilrubam a fost născut
Gelozia cea amară
In sălbateca ghiulnară
A Sultanului Mahmud.

II.

L'ale-Olimpului picioare
Se întinde-un verde plaiū,
Printre flori desfătoare
Mii de păsări cîntătoare
Cîntă 'n soarele de Maiū.
Cu-ale sale minarele
Ce se 'nalță strălucind,
Brusa pare, predominant
Dealuri verzi cu verzi vâlcele
Cinse 'n riuri de argint.
Pe torentul ce mugește
Printre chiparoși și brazi
Pe cînd soarele sfințește
O talică se oprește
Ocolită de cavazi.
Servi-aleargă cu covoare
Ce le-așterne lingă riū;
Iar o grupă rizătoare
De hanime răpitoare.
Vin să șadă la pîriū.
Una drag își împletește
Perii săi strălucitori,
Altele adună flori,

Alta 'n apă își privește
 Ochiî negrii, arzători.
 Dar frumoasa ecsilată
 Fumă dintr'o narghilea,
 Și gurița-î purpurată
 C'un parfum de flori ce 'mbată
 Fumu 'n aer răsplinea.
 Grupa lor se risipește
 Printre iarbă, printre flori;
 Dilrubam le însoțește
 Cu-a sa roabă ce iubește,
 Și cu negrii veghetori.
 Dar frumoasa hanimică
 Urmă-un flutur aurit
 Ce în sboru-î ameițit,
 Îi luase-a sa gurică
 Pentru fragul părguit.
 Grațioasă și ușoară
 Fuge 'n câmpul însmălțat;
 Desfăcut de cosicioară,
 Vălul ei se desfășoară,
 D'aurele legănat.
 Dintr'o leasă înflorită
 Ese șeful veghetor
 Ce urmează al ei sbor.
 «Fața-ți este desvălită,
 Te-a vedea v'un trecător!»
 Dilrubam se învelește
 În ismacu-î suptirel,
 Căci hadînul ce-î vorbește
 Cu cazacii săi sosește
 Și-î vorbește 'n cetinel.

«Cînd al vieții soare dulce
 Dupe munte va sîni,
 Viața ta va vesteji.

Eată soarele se duce
 Dilrubam tu vei muri!
 Toți cavazii cu ardoare
 Iataganul ridicău.
 Dar hanima plîngătoare,
 Le aruncă la picioare,
 Vălii ce o coperiau.
 Frumusețea sa divină
 Fermecă p'ucigători.
 Din albaștrii ochișori
 Cade-o lacrimă senină
 P'ale feței sale flori.
 Ei lăsară să le cază
 Ferul lucitor, încet,
 Și jurară pe profet,
 Fața lui să nu o vază
 De-ar sdrobi acel alb piept.
 Vai! dar șeful se răpede,
 Strînge gîtul ei de crin,
 Cu-al ei lung păr de ebin.
 Printre arbori se prevede
 Încă soarele senin.
 Seara vine parfumată
 Lîngă-un corp ne 'nsuflețit,
 Și de flori acoperit!
 Plînge-o roabă 'ngenuchiată
 Sub un arbor înflorit.
 La a stelelor lumină
 Vine crudu-ucigător.
 «Care fuse a sa vină
 Zice fata ce suspină
 S'o ucideți fără dor?
 — Asta moarte, căzuliță,
 De la mine n'am făcut.
 Dacă traiul ți-e plăcut,
 Fă ca mica ta guriță
 Să nu spuie ce-ai văzut!»

TU DORMI

Seara-î dulce și senină,
 Aerul îmbălsămit;
 Luna poleită, plină;
 Umbrele s'au aurit.
 Roza, drag simbol al vieții,
 Răsplinește-al ei parfum;

Ear tu, fiica frumuseții,
 Dulcea mea, tu dormi acum?
 Tu lipsești și tot lipsește!
 În deșert a nopții stea
 Cu dulci raze strălucește,
 Tu lipsești, o! dulcea mea!

Vai tu dormi, cind timpu-duce
 Un minut atit de rar,
 Și cind gura ta cea dulce
 Arde plină de nectar!
 Și cind eū cu intristare
 Insoțesc un imn de dor
 Cu plăcuta suspinare
 Dulcelui privigetor?
 Uiți că timpul trece iute?
 Uiți că traiul e un vis
 Ce pe florile născute
 Ori ce dimineat' a scris?
 Mine juna-ți frumusețe
 Fața ta va părăsi,

Risuri, grații tinerețe,
 Orele le vor cosi.
 Coama ta cu spicuri d'aur
 Se va scutura sub nea
 Și al sinului tesaur,
 Va seca, frumoasa mea!
 Fluturatica junime
 De la tine va fugi,
 Numai genele-ți divine
 Lacrimele vor stropi.
 Alta poate să-ți ia locul.
 L'alta rosă va zimbi;
 Pentru tine siminocul
 Singur va mai înflori.

BLĂSTEMUL DERVIȘULUI

În toată viața voastră p'a voastră tristă casă
 Să cînte baibuh!
 O rudă să vă moară, cu ori ce an ce pasă
 Și voi să trăiți încă, domniți d'al morții duh!
 Durerile trecute să le-aduceți aminte!
 Uitarea dorul vostrul să uite a împăca!
 Flămînzii să roadeți iarba ce naște pe morminte!
 Ghiaurul să refuze mormînt a vă săpa!
 Să vă vedeți voi vița prin alții rădicată!
 Căzuți la băuturi,
 Să vă mușcați și brațul și mîna deșirată!
 Din lacrimile voastre să v'adăpați, ghiauri!
 Să vă tiriți pe străde cu brațele rănite
 Pe hărburi, ne 'ncetat!
 Ca să simțiți ce chinuri, ce suferinți cumplite
 Această seminție în lume a 'ncercat!
 Să auziți în noapte pe boarele sălbateci
 O șoptă ca de lanțuri ce robii 'n lume *port!*
 Pe ce veți pune fruntea în visele fantasticî
 Să vi se pară voă că-i capul unui mort!
 În casa unde puneți piciorul vre odată
 S'aflați v'un adăpost,
 Să intre cruda moarte de boale 'ncunjurată,
 Să nu mai fie pace, să nu mai afle rost!
 Pe ori ce-ți pune mîna, țărîna să se facă!
 Să vestejească floarea de care v'ați atins!
 Să se usuce vinul ce grijile vă 'mpacă,
 Să se schimbe 'ndată în plîns de foc nestins!

N A I D E

I

«O, veniți la rugăciune,
Credincioșilor iubiți!
Căci mult rău e încă 'n lume,
Mulți sunt încă rătăciți!»

Peste Brusa domnitoare
Ast-fel cînt' un muezin;
Paserile cobitoare
Îl îngină c'un suspin,
Dar prin noapte și furtună
Niște umbre se strecor,
Și, tăcute, se adună
Intr'un loc întristător.
Fulgerul c'o vie rază
Șerpuește printre nori;
Tună; face să se vază
Preoți turci conspirători.
Unii intră 'ntr'o giamie;
Alții pe la porți pîdesc;
Alții printre vijelie,
Printre arbori rătăcesc.
Dar îndată ce s'adună
Un șeh mare le vorbi:
«Mahomet ne împreună
Pentru lege a muri...
Astă noapte printre vise
Ingerul lui Mahomet,
Se arată și imi zise:
«Fiu al Marelui profet!
«De-ți lăsa mai mult în lume
«Și pe tron, pe Soliman,
«Va peri al vostru nume
«Din pămîntul lui Osman.»
Umbra dulce și frumoasă
Către mine se uita;
Ear pe fața-i luminoasă
Dalbe lacrimi rîura.
Pe cereasca-i cingătoare
Mii de raze străluciau;
Două splendide-aripioare
Dulce 'n noapte scînteiau.
Lacrimele își ascunde,
Aripele-a desfăcut

Și 'n eterul ce pătrunde
Prin flori de-aur s'a pierdut.

Astfel șehul le vorbește.
Toți imamiî au strigat:
«Mahomet ne poruncește;
Padișahu-î condamnat!»
Și pe vesele covoare
Ei în horă se 'nvîrtesc,
Și cu arii de teroare
Urlă, saltă, dănțuesc.

II

O femeie coperită
In giamie a intrat,
Porumbică rătăcită
Ce 'ntr'e vulturi a picat.
Toți imamiî cu teroare
Poartă mina la hanger;
Iar hanîma, gînditoare,
Naltă ochii către cer:
«N'aveți temere, le zice
Cu glas dulce fecioresc,
Căci eū n'am venit aice
Pacea voastră să răpesc!
Sunt o jună ecsilată;
Mă descoper... vă uitați!
E o crimă; dar ertată
Către voi, divini bărbați!
Ce-așteptați și nu dați semnul
Perderii lui Soliman?
Voi aveți a da îndemnul,
Voi onoarea lui Osman!
Și cu dînsul voiū să moară
Insuși crudul său Vizir».
Zice; vâlul se coboară
De pe părul ei de fir.
«O, splendidă tinerete!
O, minune!» toți striga,
Căci o rară frumusețe
Inflorește fața sa.
Păru 'n valuri rizătoare
Riura pe sinu-i alb,

Cum se varsă pe ninsoare
 Focul soarelui cel dalb.
 Ochi-i aŭ acea dulceată
 A fecioarelor cerești
 Ce promet în ceea viață
 Sufletelor vitejești
 Apoi, ca un vis de noapte
 Ea în umbră dispărea,
 Ale vijeliei șoapte
 Încă 'n noapte s'auzia.

III.

«Caicgii, veniți la masă!
 Viața-i dulce pentru noi:
 Grijele ce pe-alți apasă
 Nu aŭ lacrimi pentru voi!
 Dulce este-a trece 'n lume
 Liber și neatîrnat;
 Dar mulți port un mîndru nume;
 Știm mai mult de un bogat
 Care-ar da chiar avuție,
 Libertate chiar ar da,
 Caicgii ca noi să fie
 La viziru-Ahmet-Pașa.
 Dar, pe viață ce-a să fie!
 Unde-i albul Abdulach!
 Nebuneasca lui mîndrie
 Ne înfruntă, pe Alah!
 Nu ia parte nici odată
 L'ale noastre desfătări;
 Duce viața *retirată*
 Pradă crudei întristări.
 Astă noapte el se duce
 Cu vizirul, prefăcut,
 Către alba lui cea dulce
 Cu caicul cel tăcut.
 Sadrazanului îi place;
 Asta este un favor:
 Dar aceasta nu ne face
 Să-l urîm, pe Ziditor!»

Ast-fel la o masă mare
 Caicgii cuvînta.
 «Abdulach! caicu 'n mare!»
 Oare-cine îi striga.

IV.

Umbrele misterioase
 Se coboară pe Bosfor;

Raze dulci și argintoase
 Luna varsă dintr'un nor.
 Valurile spumegînde,
 Sub al stelei brîu de foc,
 Scutur coămele rizînde
 Și pe fața mării joc.
 Malurile colorate
 De seraiuri și grădini,
 Miră 'n undele spumate
 Milioane de lumini
 Aurele frăgezele.
 Poartă încă din grădini
 Un parfum de vioarele
 Flori de roze și de crini.
 Tot răpește și imbată
 Simțurile omenesti:
 Crezi că viața-i transportată
 În cîmpiile cerești.
 Dar în umbra unor maluri,
 Lîngă un măreț sălaș,
 Aștepta, jucînd pe valuri,
 Un caic și un vișlaș,
 Eat' o umbră se strecoară
 Și s'apropie de mal;
 Intră 'n vasul care sboară
 Vesel legănat de-un val.
 «Abdulach! de mă vei duce
 Printre valuri sănătos
 Către alba mea cea dulce,
 Dați-o-iu sufletu-mi voios!»

Luna palidă dispare
 După vîrful unui mal;
 Vîntul geme 'n depărtare.
 Vine 'n fruntea unui val;
 Stelele scînteietoare
 Printre nori acum lucesc;
 Valurile plîngătoare
 Se fac mari și se albesc.
 Iar caicul e departe;
 El aleargă grațios;
 Și se 'nclină de o parte
 Tras de vîlu-i fluturos.

«Caicgiu! te uită bine;
 Vîntul geme pe Bosfor!
 Vijelia urlă, vine;
 Valul este 'nșelător!»

— Mai puțin el ne-amăgește
De cât omul cărui dăm
Inima ce ne sdrobește,
Viața ce-i încredințăm!
Nu m'ai înșelat pe mine?
N'ai sdrobit sufletul meu?
C! dar iată moartea-ți vine;
Roagă-te lui Dumnezeu!

Zice; luna după munte
Luce încă un minut
Și revarsă pe-a lor frunte
Un torent de foc plăcut.
Abdulah atunci coboară
De pe cap turbanu-i greu,
Și o coamă gălbioară
Riură pe sinul său.

«Naide!.. o, fii-mi bună!..
Cer ertare... te iubesc!..
— După crimă, și minciună?..
Mori!.. Eū nu te mai voesc!..»

Zice: trage o supapă
Ce 'n caic a fost făcut;
Vasu 'noată plin de apă,
Și sub unde-a dispărut.
Ea aruncă o cătare:
Vede pe Vizir perind;
Apoi singură dispăre
În torentul de argint.
Dar un vas sosește 'ndată;
Poartă patru musulmani;
Scapă alba înecată;
Scăpătorii sunt imami.

HALALIA

Cîntă, biulbiuliță bună,
Prelungește somnul tău;
Tu frumoasă, blondă lună,
Treci pe noriorul tău!

Căci pe marea azurie,
Într'un chiosc dalb de profir,
Doarme dulce halalie
Cu cosițele de fir!

UNDE MERGI?

În această dumbrăvioară
Ce în nori s'a învelit,
Nu cunoașteți o căscioară
Cu coloane de granit?

Acolo eū mă voiū duce
Acolo eū voi să sbor,
Și pe sinul ei cel dulce,
Dulce legănat să mor!

CHIAMĂ-MĂ

Luna doarme sus pe stîncă
Și p'aceste verzi grădini,
Iar tu, dulcea mea, ești încă
Deșteptată și suspini.

Chiamă să-ți sărute ție
Somnul geana d'abanos;
Iar de nu va el să vie,
Chiamă pe al tău frumos!

FATA POPII

De-aş fi Paşă sau Vizir,
N'aş avea sileaf de fir,
Nici seraiul de granit
Cu pridvorul aurit;
Nici bogate caicele,
Nici eunuci privighetori,
Nici harem cu cadinele,
Nici grădini cu scumpe flori;

Dar mă jur pe prooroc,
Să mor fără de noroc!
Aş veni la voi aici,
Cu o ceată de voinici,
Şi-aş fura, făr' de păcat,
Fata popii din Galaţi,
Cu păr negru şi bogat.
Cu ochi dulci şi lacrimi!

O NOAPTE DE AMOR

I

În fundu acestui cadru ce ochii ne îmbată
Eterul şi cu marea unesc azurul lor;
Iar soarele ce-apune, pe marea azurată
Revarsă un fluviu d'aur, măreţ desmerdător!
Pe luciul orizonte acolo unde ceru
Cu marea se îmbină, apare luna blind;
C'un pas uşor pătrunde din ce în ce eterul,
Şi stinca se 'nveleşte sub umbre negurînd.
Îmbălsămatul aer ce cîmpul răspîndeşte,
Cu aerul de mare s'amestecă plăcut;
Sub malul singuratic un val abia mugeşte;
Zefirii dulci aleargă şi undele sârut.
Eram pe faţa mării în barca mea uşoară,
Perdut sub raza d'aur cu ceea ce iubesc,
A cărei dulce buză atunci întia oară,
Trăda cu fericire amorul ei ceresc.
Vai! ale noastre simţuri erau ca îmbătate!
O flacăr' amoroasă în inime curgea.
Speranţa şi 'ndoiala, cu patima 'nginate,
Din sufletele noastre suspine-adînci scotea.

II.

Cine eşti, sufletul meu?
Soarele are o soră?
Auror' altă-auroră?
Dumnezeu alt Dumnezeu?
Raza este-a ta zîmbire,
Crinul lacrima-ţi de dor:
Aurora a ta gândire,
Şi suflarea ta d'amor!

Iei surîsul de la zori,
Strălucire de la stele,
Şi în raza feţii tele
Nasc ale plăcerii flori.
Raza soarelui poleie
Buza-ţi mică de rubin
Lacrimile, o femeie!
Îţi dau farmecul divin!

III.

Oh, te iubesc! și 'n focul ce sufletu-mi aprinde,
 Când eū te văz cu dor.
 Simț voluptatea care p'o flacără cuprinde
 Când ea are să arză un crâng desfătător.
 Cu cât voiū să astîmpăr această sete-adîncă
 Prin calde sărutări,
 Cu-atît ea se 'ntărește și se mărește încă,
 Căci sufletu-ți revarsă comori de desfătări!

IV.

Ca un fluture ce zboară
 Prin deșertul azuros
 Legănat pe aripioară
 În eterul luminos,
 Sufletu-mi la tine zboară
 Printre valuri de amor,
 Ca o profumată boară,
 Beat ferice d'al său dor.
 Ești un farmec de 'mbătare,
 Spune blind, sufletul meu?
 Ești tu, sînta răsfațare,
 A acestui Dumnezeu?
 Grațiile varsă dulce
 Trandafiri sub al tău pas,
 Și pe fruntea ta ce luce
 Visele din cer se las.

V.

Cît de frumoasă și dulce ești!
 Ochi-ți se umplu d'un riū de rouă,
 De blinde raze, rechiamă nouă
 Visele vieții celei cerești!
 Coamele tale, umbre curate,
 Par'c'ar fi vălu grațiilor dulci!
 Pe sînu-mi capul tinăr cînd culci,
 Coama-ți tresare de voluptate!
 Ca vița verde și mlădioasă
 Ce 'ncinge-un arbor cu brațul ei,
 Pe viața-mi tristă, pe anii mei,
 Te pleci tu blindă și amoroasă!
 Cînd al tău suflet arde d'amor,
 Sînu-ți ecsală vorbe-adorate,
 Cerești tesauri de voluptate,
 Necunoscute de muritor!

Viața cu rose încunună
 Ca o fecioară în sărbători
 Aceste inimī, ca două flori,
 Ca două flacări ard, se consumă.

VI.

Vin' iubita vieții mele,
 Răspîndește ne 'ncetat
 Cupa tinereții tale
 Cu nectarul parfumat!
 Vin', te 'mbată de plăcere
 P'al meu sîn ce arde 'n dor,
 Unde, vai! ca tot ce piere,
 Va peri al meu amor!
 Oh! amoru-ī vînt de noapte,
 Inimele sunt un lac!
 Vîntul cade fără șoapte,
 Undele d'odată tac!
 Vin' la cel ce te adoară;
 Nu mai perde un minut;
 Căci pe fiecare oară
 Fuge farmecul plăcut!
 Cînd din viață te vei duce
 Sufletu-ți va fi 'ntrebat
 Ce-ai făcut parfumul dulce
 Anilor ce au sburat?
 Caută a face știre
 C'ast parfum desfătător,
 L'a sorbit cu fericire
 Gura dulcelui amor!

VII.

Vorba-ți desfătări mi-aduce,
 O, amantul meu plăcut!
 Voiū să lupt; dar fața-ți dulce
 Cum o văz, eū m'am pierdut!

Dulci sunt ochi-ți pentru mine!
 Domnul meu! amantul meu!
 Dulci ca zorile divine!
 Dulce cată să-ți fiu eu!

VIII.

Tu mă iubești? zi încă acest cuvînt frumos!
 El dulce mă învinge!
 Vai! pentru 'ntîia oară cuvînt așa voios,
 Așa plăcut, ferice auzul meu atinge.
 La aste vorbe luna surîde voluptos
 Și de amor tresare!
 Și florile pe vînturi revars' al lor miros
 Și sufletu-mi s'aprinde, suspină cu 'ntristare.
 Suspină! dragă suflet, te temi c'al ei amor
 Ca roua ce străluce
 Cînd soarele răsare, peri-va 'n viitor?
 Nu risipi, o soartă, credința mea cea dulce!

IX.

Cînd văzui înîntîia dată
 Chipu-ți dulce și plăcut,
 O, frumoasă adorată,
 Chipu-ți mi-era cunoscut!
 Printre vise ideale
 Ce pe viața-mi aș plutit,
 Prin imagini virginale,
 Totd'auna te-am zărit.
 Ce 'mi-aduci, o, bucurie!

Din locașul tău ceresc?
 Vino și îmi spune mie...
 Ești frumoasă, te iubesc!
 Adu-mi sînul tău ca crinul
 Unde dulci dorințe cresc,
 P'a ta buză chiar suspinul -
 E un *sun* Dumnezeesc!
 Oh! dă-mi mie, dulce nume,
 Aste daruri ce aduci,
 Căci prin suferinți în lume
 Merit aste bunuri dulci!

X.

Tu mă iubești, o dragă, și temerile mele
 N'au fost de cît păreri?
 Tu n'ai avut pe altul în gîndurile *tele*,
 Și nimeni n'a zis ție cuvinte de plăceri?
 Te superi, mi se pare? vai! ochi-ți lacrimează!
 Suspini, o dulce dor!
 Amorului meu iartă! și lasă ca p'o rază
 Să mi te soarbă ochii-mi sau lasă-mă să mor!

XI.

Fruntea ta din negru-ți păr
 Ese ca o dimineață
 Din a nopții deasă ceață
 Revărsînd lumină din cer:

Dar pe buzele-ți arzînde
 Sărutări divine cresc;
 Unele se pîrguesc
 Ș'alte se nasc plîpînde.
 Peste sînul tău de crin
 E o vale ce pătrunde

Sub o umbră ce-o ascunde,
De mistere loc divin!
Nimenea nu desvălește

Ast frumos, ceresc locaș!
Nici o umbră nu umbrește
Raza-amorului gingaș!

XII.

Tot de amor se 'mbată pe undele plăcerii
Și zice; «să iubim!»
Pe mare focul lunei, pe rose vîntul serii,
Și buza mea pe buza-ți, o, suflete sublim!

XIII.

Ceru-î semănat de stele,
Aerul îmbălsămit.
Noaptea, dulcea vieții mele
Cursu-î dulce și-a oprit;
Raza serii 'mbălsămită,
Respindește-al ei parfum...
Vino, dulcea mea iubită,
Să beașu sufletu-ți acum!
Orele-ale tale sclave
Îți deschid frumosul sîn,
Și cu degete suave
Vars' amorul tău divin.
Ție-amorul impletește
Verzi cununii de desmerdări!
Fericit cel ce răpește
Tinerele-î resfătări!
Vezi tu, noaptea e nebună,
La suspinele d'amor.
Cer, pămînt, eter și lună,
Aiurează, se 'nșior!
Timpul veștejește toate;
Mîine nu te va cruța!
Dulce floare, mîine poate,
Tristă te vei scutura!

XIV.

Vino, sînu-mî astă dată
Ți-e deschis, amantul meu!
Vino iute și te 'mbată
De plăceri ce-ți dau drag eu!
Te grăbește, dulce soare!
Orele se schimbă 'n sbor!
O femeie este-o floare,
Floare este-al ei amor!
Astăzi ne surîde nouă;
Dar se 'nturnă despre vînt;
Vin pe sînul meu de rouă,
Apoi stinge-te 'n mormînt!
Siniî mei sînt dragi grădine
Ce amorul, numai el,
Le deschide pentru tine,
Pentru tine singurel.
Timpul chinurii ne urzește,
O, amantul meu divin!
Ora trece, se topește
Și ne zice: să iubim!
O, cerească desfătare
Ochii mei în foc se scald',
Mor! și corpul meu tresare
Ca un crin sub vîntul cald!

XV.

Vezi tu pe orizonte azurul mării line
Cu-azurul cel din spațiu unindu-se, perind?
O rază cu o rază, lumină cu lumină,
Și umbrele cu umbre, fînța lor unind?
Așa să se unească în astă noapte-arzîndă
Amorurile noastre, ce 'n flacări se consum'!
Sufierea-mî cu suflarea-ți cerească, îmbătîndă,
Sărutu-mî cu sărutu-ți, și fumu-mî cu-al tău fum!
Dar pentru ce plîngi oare, o, dulce adorată!
De ce frumosu-ți sîn

Revarsă dulci suspine în noaptea parfumată ?
 — Oh! sunt prea fericită, amantul meu divin!
 — Tu ești prea fericită! o fericire lină

Revarsă-inima mea
 În inima-ți arzîndă că flacăra divină;
 Și-a sărutării tale dulceață va să bea.
 Mă lasă, al tău suflet să-l bea cu fericire
 Într'un sărut de foc!
 Mă lasă-a ta suflare s'o bea eū cu uimire
 Apoi să mor pe loc!

LA O MICĂ FATĂ DE GREC

Îmi ceri a-ți face versuri, a poeziei floare,
 Născută 'n vînturi calde, în țări de desfătări,
 Ce-alese aurora să-și mire rîzătoare
 În ale vieții-ți rose cereștele-i colorî.
 Să cînt copilăria-ți? ah! cată dar a-ți spune:
 Ar trebui un cîntec mai dulce, mai curat,
 Ca șopta sărutării ce zefirul depune
 Pe sinul dalb al mării de stele sărutat.
 Și lira mea perdui-a parfumul tinereții!
 Și dacă câte-odată am mai versificat
 Acele versuri seamăn, sub umbrele tristeții
 Ca niște flori ce 'n iarnă aū fost întirziat.
 Copilă, cînd buchetul ce anii junî formează,
 Va străluci pe frunte-ți cu focul său cel sfînt,
 Peri-vor ale vieții-mî flori ce mă desfătează,
 Și viața-mî, și cîntarea-mî se vor răpi de vînt,
 Atunci, ferice perlă, după-aceste maluri,
 De-î fi tu întrebată de bardul călător,
 Zi că el suferise pe-ale vieții valuri,
 Dar că iubia copila chemînd'o mică sor'.

VERMELIUL

Oh! cit e de răpitoare
 Roza împletită 'n crin!
 Cit sunt de strălucitoare
 Razele p'al serii sîn!
 Fluturul dormind p'o floare,
 În frumoase dimineți;

Lacrima udînd cu-amoare
 Geana dulcii frumuseți!
 Dar eū știu ceva mai dulce
 Părul tău pe sinu-ți alb,
 Fermec rar, ceresc, ce luce
 E *vermeliul* cel dalb.

SUSPINUL

Auzi tu pe lina mare
 Cîntecul cel trist și blînd?
 Cu arzîndă căutare
 Vezi un om în vas trecînd?
 Ca o stea ce se privește
 În Bosfor, pe anii mei,

Prin cafaz vezi ce lucește?
 Este ochiu-unei femei.
 Vîntul suflă cu plăcere,
 Valul trece mut și lin;
 Prin cafaz și în tăcere
 N'auzi tu un lung suspin!

ÎNTOARCEREA

La umbra păduroasă pe mägura bătută
 De valurile mării, de zefiri trecători,
 Cu fruntea visătoare, ea, dulce și plăcută,
 Venia de multe ori!

Acolo'n al meu suflet ea sufletul vărsase,
 Și lacrimile sale cu plinsu-mi s'aũ încins;
 Și inimile noastre ce-amorul îmbătase
 Aũ ars în foc nestins!

Acolo stinca pare de *silve* cununată;
 Acolo geme riul pe patu-i spumegos;
 Și razele și umbra pe mare azurată
 Se joacă delicios!

Acolo dimineață văz marea cristalină
 Posomorîndu-și fața sub cerul aurit,
 Vestind că vine boarea cu resfățare lină
 Din malu'mbălsămit.

Acolo ochiul vede cînd soarele dispare
 Azurul cum se'nsmaltă d'un splendid vâl de fir,
 Ce tremură, scîntee, la dulcea sărutare
 A dulcelui zefir.

Îmi pare că sunt încă în timpul vieții mele
 Cînd eũ veneam adesea în ast frumos locaș
 S'aspir a ei suflare, avînd martori pe stele,
 Și-amoru-i drăgălaș!

Ea singură lipsește, și dorul mă 'nconjoară!
 În darn cat a sa umbră, prin umbre, prin lumini,
 În darn o cer la grații, la farmece ce sboară
 P'aceste verzi grădini!

Nimica n'o întoarce dorinții și tandreții!
 Vai! unde pot să aflu acest tesaur sint,
 Pe care timpul aspru răpit-a tinereții
 Pe durerosu-i vînt?

Și cine'n al meu suflet va'nchide ran'adîncă?
 Și cine șterge urma durerii ce-a bătut?
 Nici inima ta dulce, nu poate, dragă, încă
 Să-mi dea ce am perdut.

Căci suflul crud al lumii ast suflet vestejește!
 Prin cîntecele-mi pline de vise de amor,
 Nu vezi tu ce'ndoială de moarte se zărește?
 Nu vezi adîncu-mi dor?

Din flacăra credinței amorul s'aripează;
 Dar sînta sa făclie s'a stins, sufletul meu!
 Și cruda îndoială a stins ultima rază
 Pe tot ce iubesc eu!

Nu! sufletu-mi nu poate cu lumea să se'mpece:
 Prin oameni, el se crede străin și sficios;
 Cătat-am făr' să aflu în lumea asta rece
 Ast bine mincinos!

Orî unde pasul trece, el cată să'ntilnească
 O urmă de lungi lacrimi ce *populi* presar',
 O crudă nedreptate, o crimă omenească,
 Și un destin amar.

Nemeritul de fală ferice se'ncunună,
 Și vițiul asupra virtuții triumfînd,
 Și răul peste bine domnind ca totd'auna;
 Ah! iată-acest pămînt!

Nu! nu mai e scăpare în cugete frumoase!
 Visări cerești în lume, amici, nu semănați!
 În loc de flori divine, vai! lacrimi dureroase,
 Odat'o s'adunați!

Tu nu mai ești aice, o umbră fericită!
 Dar pentru ce în sboru-ți, desfătătoare stea,
 Nu ai luat cu tine și viața mea sdrobotă,
 Luînd inima mea!

ȚI-ADUCI AMINTE

Ți-aduci aminte seara cînd noi plutiam pe mare,
 O suflet grațios!
 Torente d'aur luna vărsa cu răsfățare,
 Și 'n părul tău zefirul se legăna voios!
 Iar valul s'alinasă sub coasta 'ntunecată;
 Abia se auzea
 Ca sgomotul de pasuri pe valea depărtată
 Ce moare cu încetul în noapte, dulcea mea.
 Se auziau dulci cînturi trecînd p'acele unde
 De spumă și d'azur.
 Noi nu vedeam amantii ce noaptea îi ascunde,
 Și se părea, sub valuri, că vocele murmur'.
 Cînd terminarăm cursul vorbirei amoroase,
 Tăcuți, noi am visat.
 O lacrimă lucise în genele-ți umbroase
 Și sufletu-ți de doruri părea înconjurat.
 Tu ridicaseși ochii arzînd de tinerețe
 Spre cerul strălucit;
 Și cînd văzuși că-mi cură o lacrimă pe fețe,
 Strigași cu întristare: «Oh! de ce m'ai iubit!
 — Oh! Dumnezeu voiește, și singur, dragă, știe
 De ce te-am iubit eu.
 — Și ce Dumnezeu oare atît de crud să fie
 Să vrea ca să sdrobească amar sufletul meu?
 Acela ce cu suflu-i crează o dulce floare
 Ca să se stingă 'n vînt,
 Ca să parfume viața cu drăgălașa-i boare
 Și 'n urmă ca o roză să lase-acest pămînt;
 Ce te-a făcut frumoasă ca să iubești în viață,
 O fericirea mea!
 Ce învește păru-ți cu aur și dulceață
 Și degetele tale cu roze și cu nea.»

În lacrimi amoroase i se 'nvălea vederea;
 Și vîntul bălsămit,
 Și umbra și lumina ce răspîndesc plăcerea,
 Te resfățau pe frunte, o farmec fericit!
 Tu blestemaî în gîndu-ți aceste *elemente*,
 Complici misterioși,
 Ca cînd simțiai asupra-ți tot farmecul ferbinte
 Ce răspîndiau în sînu-ți și 'n perii tăi undoși.

O D Ă

Cerească frumusețe, o, tu ce *vener* ești!
 Ascultă cîntul dulce al celui ce te-adoară!
 Moderă-a ta minie! mîndria ta coboară!

Respectă dorul meu!

Alin' aceste-amare și crude suspinări!
 Vezi viața mea în lacrimi se schimbă și declină;
 Aceste crude lacrimi, o dulcea mea le-alină,

Cu dalbe sărutări!

Tu, Doamne, ce pe păru-î pui aurul ceresc,
 Și verși în căutarea-î angelică langoare,
 Ce semenî pe gurița-î parfum și rozioare,
 Ce dulce părguesc;

Zeu ce-mî însuflă cîntul, tu singur ai aflat
 Ce cauză produce durerile-mî sublime;
 Deschide-mî la cîntare-mî și tinere suspine
 Al ei sîn adorat;

Ascultă plînsu-mî dulce, prea strălucite zeu!
 Suspinele s'ecsală prin cînturile mele,
 Dă-mî inima-î curată ca niște floricele,
 Sau curmă traiul meu!

L A S Ă - M Ă

Vîntul nopții răspîndește
 Un *profum* îmbălsămit;
 Valul mării *murmurește*
 Și se stinge adormit.

Cerul semănat cu stele
 Cură 'n aur peste val,
 Lasă, dulcea vieții mele,
 Să bea suflu-ți virginal.

LA DOAMNA I

O, tu ce fumusețea, divină, poetică,
 Ecsală farmec dulce ca fumul după flori,
 Ești tu ilusiune dulce, melancolică?
 Sau raza dimineții ce trece printre nori?
 Din hora înflorită a viselor de îngeri

Tu poate ai venit,

Cu mina ta suavă să ștergi amare plîngeri
 Și să reverși lumină la cel ce-a rătăcit?

Vin', răcorește dulce pe bardul ce suspină,
 În față cu durerea ce lumea a coprins!
 Fă să se uite răul, la dulcea ta lumină,
 Ce 'n viața s'a întins!

LA VICTORIA Z.

O, tu ce n'ai, copilă, alți inimi în viață
 De cît acele roze ce nu văd cu ochi bun
 Pe nimeni ce le 'ntrece prin farmec și dulceață
 Și tînărul parfum;
 D'o zi femeie numai, bea, jună adorată,
 Aceste fericiri
 A căror dulci răsfrîngerî pe fața ta s'arată
 Ca zimbetele rozei în dulcele-i iubiri.
 Cînd se va 'ntinde norul pe fruntea ta senină,
 Nu ține socoteală, el este trecător.
 Mai dulce printre umbre e-a soarelui lumină
 Și omul naște 'n lume, să sufere în dor.
 Dar dorul e departe de inima ta jună.
 Ghirlanda vieții tale lucește grațios
 Sub roua și lumina ce dulce o 'ncunună:
 O dulce dimineață cu sînul amoros.
 Pe fața ta frumoasă, amara întristare
 Flori nu a secerat;
 Și gura ta păstrează divina sărutare
 Din raiul ce-ai lăsat.

B A S M E

FATA DIN DAFIN

I.

« Deschide-te, dafin! eü voiü a mă duce
Spre riul senin,
Căci stelele d'aur se leagăna dulce
Pe valul cel lin».

Aşa se *complînge* fecioara frumoasă
Ca viaţa din raiü,
Închisă 'ntr'un dafin p'o vale pletoasă,
Cu plete de maiü ;

Ear fata coboară voioasă din laur,
Aleargă prin florî,
Şi luna ce apare, ca bulgăre d'aur,
Luceşte prin norî.

Aleargă prin valurî de florî virginal
Cu vîntul uşor ;
Şi boarea o 'mbată ; privirile sale
O turbur' d'amor.

II.

« Cosiţele tale ce cad bălăioare,
Îi zise-un drumaş,
Lumină pe sînu-ţi ca focul de soare
P'un crin drăgălaş!

Dar fie rău zisă cereasca-ţi mîndreţe,
O vis fericit!
Căci inimă, viaţă şi dulce junete,
Acum mi-a răpit!»

Atunci rumeneala plăcutei fecioare,
Pe faţă-î luci
Ca sîngele mierlei, ce alba ninsoare
Voios ar stropi.

El zice și-aleargă spre fata sfoasă
 Cu chip purpurat;
 Dar dalba copilă se duce voioasă
 Pe plaiul cel lat;

Aleargă prin iarbă și cînd e departe
 De Domnul frumos,
 Își ostie pasul și șeade 'ntr'o parte
 Cătând amoros.

III.

«Regina bălae cu dulcele stele
 Adoarme pe nor!
 Adormi, o mireasă, pe brațele mele
 Uitînd al tău dor!»

Iar vergura doarme pe brațele sale
 Șoptînd amoros:
 «O Doamne din ceruri! fă să nu mă 'nșale
 Străinul frumos!»

Adoarme fecioara; dar cînd se trezește
 În darn l'a chemat!
 Buchet de flori dalbe sub capu-și găsește;
 Dar el a plecat.

IV.

«Deschide-te, dafin, acum pentru mine
 Să m'adăpostesc,
 Căci noaptea purcede și soarele vine
 Și-o să mă topesc!»

— Te du, copiliță cu coam' aurită,
 Cu chipul plăcut,
 Căci dup' a ta frunte cununa 'nflorită
 Acum a căzut!»

MIHNEA ȘI BABA

DUPĂ O TRADIȚIUNE

I.

Cînd lampa se stinge la negrul mormînt
 Atînsă de aripî, suflată de vînt, —
 Cînd buha se plînge prin triste suspine —
 Cînd răii fac planuri cum aș a reține
 În barbare lanțuri poporul gemînd, —
 Cînd demoni și spaime pe munți se adună
 De urlă la stele, la nori și la lună,
 Intr'una din peșteri în munte rîpos,
 Un om oare-care intră curagios.

II.

In peștera Carpaților
 O oară și mai bine
 Vezi templu Pacinaților
 Ce cade în ruine.

O flacără misterică
 Dă palidă lumină;
 Iar stîlpîi în biserică
 Păreau că se înclină.

Aci se fac misterele
 De babe blestamate
 Ce scot la morți arterele
 Și hîrcele uscate.

Și liliicii noptilor
 Ce aș aicea locul
 Ascunși în hîrca morților,
 Umblau să stingă focul.

Aci se ferb și oasele
 In vase aurite,
 Aci s'adun frumoasele
 Cînd nu mai sunt dorite.

O babă ce oroarele
 Uscaseră în lume
 Tot răscoala vulvoarele,
 Șoptind încet un nume.

III.

S'aude un sgomot de pași pe aproape,
 Cum calcă strigoii cînd va să desgroape
 O tînră fată... — Colo... ascultați!
 Să fie Satana cu ochii de focuri?
 «Hei! cine să calce în negrele-mi locuri,
 Se'ntreabă bătrîna... aici nechemați?..»
 Ea zice, și'n urmă un om se arată
 Cu ochi de sînge, cu fruntea uscată,
 Teribil ca locul în care intra.
 «Bătrîna, el zise îți fă datoria!»
 Și vorba-i cum geme în zid vijelia
 Din colțuri în colțuri grozav răsuna.

BĂTRÎNA.

«Ascultă-mă, doamne! aveam în ostime
 Un fiu oare-care vestit în mulțime
 Prin luptele sale; era fiul meu;
 Plăcut ca seninul, frumos ca o floare,
 Și pentru aceasta mai stam eu supt soare;
 Era pentru mine al meu Dumnezeu,
 Și pentru aceasta m'am dat în perzare:
 Să-l fac între oameni ferice și mare,
 Am dat al meu suflet la negrul tartar.
 Tu știi mai departe. Ce? gemi de turbare?
 Vrei sîngele mumei, tu vrei răzbunare?
 Lovește! na sînul, tirane barbar!
 Căci viața îmi este acum blestemată.
 Oh! cum nu pot oare să sorb astă dată
 Și zilele tale și sîngele tău!
 Dar nu pot, că fiu-meu în ultima-î stare
 Opri ori-ce mină a da răsbunare
 Tirane! vezi prada'ți, vezi cugetul său».
 Pe urmă c'o mină uscată și arsă
 Intr'una din hîrce un sînge ea varsă,
 Și dîndu-l lui Mihnea îi zise: «să bei!
 E sîngele fiu-meu, na! soarbe-l mai tare;
 E cald și e tînăr, cum vrei tu, barbare!
 Na, soarbe, să eu sorb p'al tău de nu vrei.»

IV.

Toți morții din mormînturi,
 Cu ghiarele 'nceștate
 Ca frunzele uscate
 Ce sbor cînd suflă vînturi,
 Spre Mihnea alergaui;

Iar vircolacii serii
 Ce chiar din lună pișcă
 Cînd frunzele se mișcă
 În timpul primăverii,
 Țipînd, acum sburaui.

Șoimanele ce urlă
 Ca vijelii turbate,
 Coloase deșirate
 Cu forma ca o turlă,
 Din munți în văi călcaui.

V.

Un glas în mulțime teribil gemu
 Și ceata *înfernă* îndată tăcu.

VI.

BLESTEMUL.

«Ori unde vei merge să calci, o tirane!
 Să calci p'un cadavru și'n visu-ți să-l vezi!
 Să strîngi tu în mină-ți tot mîini diafane,
 Și ori-ce ți-or spune tu toate să crezi.»

Să-ți arză plămîinii d'o sete adîncă,
 Și apă, tirane, să nu poți să bei!
 Să simți totd'auna asupra-ți o stîncă!
 Să'nclini a ta frunte la cine nu vrei!
 Să nu se cunoască ce bine vei face!
 Să plîngi! însă lacrămî să nu poți vărsa,
 Și ori-ce dorință, și ori-ce'ți va place
 Să nu poți, tirane, să nu poți gusta!
 Să crezi că ești geniū, să ai zile multe,
 Și toți ai tăi moară, iar tu să trăești!
 Și vorba ta nimeni să nu o asculte
 Nimic să-ți mai placă, nimic să dorești!.

VII.

Așa vorbi bătrîna
 Și Mihnea tremură:
 Ear Naiba, ce fîntîna
 O soarbe într'o clipă
 Și tot de sete țipă
 La dreapta lui zbură.

Ear nagodele-urite,
 Ca un mistreț la cap,
 Cu lungi și strîmbe rîte
 Cu care de pe stîncă
Rîm marea cea adîncă
 Și lumea nu le 'ncap;

El are cap de taur
 Și ghiare de strigoiu,
 Și coadă de balaur,
 Și geme cu turbare
 Cînd baba tristă pare;
 Ear coada-i stă vulvoiu,

Și șease legioane
 De diavoli blestemați
 Treceaū ca *turbiloane*
 De flacări infernale
 Călări toți pe *cavale*
 Cu perii vulvoiați;

Și miî de miî de spaime
 Veniaū din iad rîzînd
 Pe Mihnea să defaime
 Căci ast-fel baba are
 Mijloc de resbunare
 Pe mort nesupărînd.

VIII.

Mihnea încalecă, calul său tropotă;
 Fuge ca vîntul;
 Sună pădurile, fișie frunzele;
 Geme pămîntul;
 Fug legioanele, sbor cu *cavalele*,
 Luna dispore;
 Cerul se 'ntunecă, munții se cleatenă
 Mihnea tresare.
 Fulgerul scînteie, tunetul bubue;
 Calul său cade;

Demonii rîseră; o ce de hohote!
 Mihnea jos sare.
 Însă el repede iară încalecă,
 Fuge mai tare;
 Fuge ca crivățul; sabia-i sferie
 În apărare.
 Aripî fantastice simte pe umere,
 Însă el fuge;
 Pare că-l sfișie guri însetabile,
 Hainele-i suge;
 Baba p'o *cavală* iute ca fulgerul
 Trece 'nainte
 Slabă și palidă, pletele-i filfie
 Pe osăminte!
 Barba îi tremură, dinții se cleatină,
 Muge ca taur;
 Geme ca tunetul, bate *cavalele*
 Cu un balaur.

IX.

O, ce de hohote! rîseră demonii;
 Iadul tot rîse!
 Însă pe creștetul munților, zorile
 Zilei venise.

DOAMNA ȘI SCUTIERUL

O, scutiere frumos și june!
 De ce verși lacrimi neîncetat?
 Vai! a ta viață s'a întristat
 Ca zi senină ce 'n nor apune!

Care e vîntul ce suflă rece
 În aste ziduri dragele florî?
 Ca o ghirlandă de sărbători
 A ta junie apune, trece!

Stinsu-s'a floarea ce 'ncoronase
 Cu tinerețe acest palat;
 De cînd tu capul ai înclinat
 E tristă viața în aste case!

Cupa-mî de aur și de rubine
 Nu se mai umple de pajul meu;
 Fața lui dulce n'o mai văz eu
 Surizînd vesel pe lîngă mine.

Seara cînd vine luna auroasă
Pe bucle-mî lină a se juca,
Nu mai resonă ghitara ta
Pe stîncă naltă și neguroasă.

Dar spune mie a ta durere,
Ah! spune doamnei de ce suspini,
De ce de lacrimi ochi-ți sunt plini,
Și 'n plîns se 'nchid, o scutiere?

Tînăru-ascunde a sa 'ntristare,
Dar spre fereasta doamnei, 'ntr'o zi,
Cătînd el încă, curtea-l găsi
Rece ca peatra, fără suflare.

O NOAPTE LA MORMINTE

Mergeam pe căi sălbatice,
Cătam adăpostire;
Ear fantasme lunatice
Rîdeaū p'o monăstire.

Lătra departe cînele
La duhuri neguroase,
Scoteaū din groapă miinele
Scheletele hidoase.

Pe munți regina nopților
Păruse gălbenindă,
Așa cum fruntea morților
Se vede suferindă.

Atunci trecură ielele
De mîini în horă prinse;
Ș'un abur toate stelele
Îndată le coprinse.

Tipaū în sînul norilor
Vulturi cu grele pene;
Și vuetul prigorilor
Se auzia a-lene.

Un fulger!.. norul fumeză;
Ear tunetul răspunde,
Și ploaia cade, spumegă,
În turburoase unde.

Apoi s'aud răsunete
De vaete, suspine;
Înspăimîntat de tunete,
Un mort veni spre mine.

În preajma monăstirelor
Umblînd, mă rătăcisem;
La locul cimitirelor
Văzuiū că mă oprisem.

MORTUL

«Dechideți, schelete, aceste mormînturi
Căci ploaea se varsă pîrae din nor,
Căci vîntul mă bate, și cîni mă 'nconjor,
Și ielele albe duc hora pe vînturi.

Aseară cînd umbra cădea pe pămînt,
 Eșii să văz luna jucînd pe ruine,
 Căci două schelete gemeau lingă mine
 Și-un verde balaur sbura prin mormînt.

Dar luna s'ascunde d'o dată 'n furtună
 Și, ast-fel ca spicul de vînturi uscat,
 Virtejul pe mine în văi m'a sburat
 Pe unde infernul sabatul adună.

«Schelete tăcute, am fost împărat :
 Cum soarele trece din lume în lume,
 Din poluri în poluri sbura al meu nume ;
 Din poluri în poluri eram lăudat.

Precum un luceafăr străluce prin stele,
 Luciam printre prinții din epoca mea ;
 Dar vai ! amăgire ! virtutea-mă lipsia
 Și scepstrul se sparse în minile mele !

Toți îmi spunea mie că lumea e-a mea,
 Că pot p'un capriciu s'o calc în picioare ;
 Că ori ce dorință, de rău voitoare,
 Un semn, și 'mplinită să-mi fie putea.

Dar ochii Satanei în noapte lumină,
 Ca două stelute ce 'n nori strălucesc,
 Ca doi cărbuni roșii ce 'n umbră roșesc,
 Și negrele-î aripî pe capu-mî se 'nclină !

Credeam eū acestea, și-așa am urmat !
 Pîrae de sînge vărsam cu cruzime,
 Și-aceast' omenire ce geme în crime
 Un cap vream să aibă ca eū să-l abat.

Dar cîinii mă latră și corbiî crocnesc !
 Colo pe morminte *joc* albele Iele,
 Ce rîd cu hohot de oasele mele,
 Ear ochii Sataniî în noapte lucesc !»

În cele din urmă furtuna trecuse
 Și toată natura cu 'ncetul tăcuse ;

Scheletul acela ce morții rugase
 La locul său umed intrarea să-î lase,
 În groapă intră,
 Iar echo departe apoi repetă :

«Dar ochii Satanei în umbră lumină,
Ca doi cărbuni roșii în noapte roșesc,
Ca două stelute ce 'n nori strălucesc,
Și negrele-î aripi pe capu-mi se 'nclină!»

ZINA DOAMNA

Zina Doamna se coboară
Pe-ale sereî dese scări,
Scuturînd din aripioară
Ale luneî sărutări.

Printre valuri fugătoare
De lumină ce treceau,
Și sub albele-î picioare,
Crini de aur se spârgeau;
Pe cosițele-î rîzînde
Mii de raze s'aninau
Și în *aurele* blînde
Grațios se legănau.

Mii de paseri poleite
Cîntă 'n arbori înfloriți,
Uni 'n roade aurite,
Alții înc' abia 'nverzîți.
Ear pe unde ea se duce,
Unde pași-î rătăcesc,
Pasărilor *cînt* mai dulce,
Florile îmbobocesc.

Alba, juna zinuțiță,
Seade sub un pleop d'argint,
Și ascultă în cosiță
Vîntul nopții murmuind.

Dar mai colo 'n depărtare
Auziți un dulce cînt,
Răsunînd cu desfătare
Printre pomii și printre vînt?

«Stele dulci și drăgulițe!
Unde este zina mea,
Ce vă poartă în cosițe
Și vă are tot cu ea?
Spuneți, mie, viorele,
Care 'n ochi-î străluciți?
Spuneți mărgăritărele
Ce sub buze-î înfloriți!»

Coscioara-î strălucește
Ca-arcu ploaei printre nor;
Și pe față-î pîrguește
Florica de bujor.
Este mîndră și ușoară
Ca un flutur aeros,
Scuturînd din aripioară
Roua plaiului voios».

— Spuneți mie, florioare!
Ați văzut un păsturel
Ce-are 'n plete flori din soare
Și la briu un flutur?

El e viața vieții mele:
Pentru dînsul am venit
Printre flori și printre stele
Din eterul înflorit.»

La lumina călătoare
Eată trece-un păsturel
Ce-are 'n plete flori din soare
Și la briu un flutur.

«Vino, dulcea mea iubită!
 Și pe ani-mă rizătorî,
 Din cosița-ți înflorită
 Scutur' ale vieței flori».

Zina Doamna se uimește;
 Turnă chipu-i rumenel;
 Alba-i mină rătăcește
 Printre păru-i *aurel*.

«Du-te! du-te de la mine!
 Du-te! eū nu te iubesc!»
 Și se 'neacă în suspine;
 Lacrimile-i rîuesc;
 Și c'o vorbă înfocată:
 «Vino! vino! zise ea,
 Și din viața mea te 'nbată
 Tu ești fericirea mea!»

Zice, și cu resfățare
 Îi dă scumpele-i comori.

Sînul ei de desfățare
 Și gurița ei de flori.

Printre umbrele tăcute
 Mii de raze se strecor:
 Sbor ca visele plăcute
 Într'un negru viitor,
 Stelele scînteietoare
 Legămate strălucesc,
 Și 'n cereasca lor vulvoare
 Se topesc și înfloresc.

Ear în vînturi parfumate
 Fluturii aurii
 Peste florile rotate
 Se *balanță* adormiți.
 Printre flori și printre rouă
 Zinele voioase *sbor*,
 Și din genele lor plouă
 Un torent scînteietor.

DOMNUL DE ROUĂ

I

Luna ca o sferă după-o stîncă verde
 Varsă dulci lumini.
 O copilă jună trece și se perde
 Printre verzi grădini.
 Fața ei e dulce ca lumina nouă
 Lunii pe un nor:
 Ea 'mpletește 'n raze și își scaldă 'n rouă
 Părul bălăior.
 Poartă o cămașă splendidă ca focul
 Soarelui pe riū;
 Ca un arc în ceruri îi strîngea mijlocul
 Străluciosu-i brîu.

II

«Oh! fericite fie calul ce aduce
 Pe amantul meu!»

Căci de șapte zile fața lui cea dulce
 N'o văzusem eu.
 — De n'ai fost tu bine, zise cu mustrare,
 Mult îmi pare rău;
 De-a fost ne'ngrijire, și mai rău îmi pare,
 Suflătelul meu!»
 Apoi pleacă fruntea ca să o sărute
 Domnul cel frumos!
 Fața ei cea albă cu trăsuri plăcute
 Luce grațios.
 Ear la focul lunei sclava cu plăcere
 Plimbă calul alb,
 Ce sub mîna-i mică, merge în tăcere
 Peste plaiul dalb.

III

«Lasă-m' a purcede! nu vezi tu, fetiță.
 Razele de zori?
 — Nu e raza zilei; ci a mea guriță
 De *vermelii* flori.
 — Nu... aceasta-i ziua!.. trebuie a mă duce
 O amanta mea!
 — Nu! vei sta cu mine, viața este dulce!
 Fata îi zicea.
 — Printre vise rele trista mea ursită
 Una dată-a zis:
 «Lero împărate! tu iubești o Scită
 «Dulce ca un vis;
 «Cum se face noapte de la Istrul mare
 «Către Olt te duci,
 «Ca să ștergi de lacrimi cu o sărutare
 «Ochii ei cei dulci...
 «Află că odată soarele pe cale
 «De te va găsi,
 «Intr'o rouă dulce cu zilele tale
 «Te va răsipi!»
 — Este încă timpul, mirele meu dulce!
 Ziua n'a sosit...»
 Să aducă calul!.. Calul se aduce;
 Stelele-aū albit:
 Pe un drum de piatră domnul își repede
 Sprintenu-i fugar;
 După-un vîrf de stîncă draga lui îl vede
 Lăcrămînd amar.
 «Noapte-oprește-ți sborul! stele mîndrioare,
 Mai stați în eter!»
 Astfel roagă încă juna plîngătoare
 Căutînd la cer.

Eară printre umbră o cetate-albește;
 El s'a bucurat.
 Inșă, o, durere! soarele lucește...
 Domnul s'a 'nroat!

C O R N Ū L

Noaptea cu încetul văile-aburia,
 Și trăsura noastră pe un deal suia.

Suspînînd, o fată, dulce creatură,
 Mă 'nsoția în cale pînă la trăsură;

Pe străine țărături fiind a pleca,
 Unde nici un suflet nu mă aștepta.

Imi era ea mie mai mult de cît soră:
 A zilelor mele dulce auroră.

P'ale ei cosite luna se juca,
 Ș'o rouă de lacrimi din ochi-î cura.

Un corn de departe s'auzia p'o stîncă
 Revărsînd în noapte o 'ntristare-adîncă.

«Sunetul acesta cînd vei auzi
 «În străinătate unde tu vei fi,

Zise copilița revărsând suspine,
 «Cel puțin atuncea, cugetă la mine!»

Zile, ani trecură, toate s'aũ schimbat;
 Sufletu-mi în doruri, vai! s'a întristat!

Nu mă mai cunoaște dulcea mea iubită:
 În străine brațe ea e fericită.

Dar cînd sună cornul nu știu ce simt eu
 Că un riũ de lacrimi udă sînul meu!

DOAMNA LUI NEGRU ȘI BARDUL

E splendidă masa și vinuri străine
 Se varsă spumînd
 Prin cupe de aur; iar Domnul rizînd
 Voește să 'nchine.
 Aici cavalerii, vestiți în bătae
 Prin luptele lor,
 Cu tinere dame, brunete, bălae,
 Vorbiau de amor.
 Iar Doamna frumoasă și jună soție,
 Cu ochii în jos,
 Lăsa să se vază a sa bucurie
 Rizînd grațios.
 «Să vie străinul ce cîntă afară,
 Să cînte aci!»
 Așa vorbi Domnul și toți așteptară;
 Străinul sosi.
 «Cu voi bucuria și dulcea plăcere,
 Oaspeți străluciți!
 Iar viața-vă cure ca riul de miere,
 Să fiți fericiți!»
 Dar ce ai tu, Doamnă? ce iute schimbare?
 Ce-ai tu de suspini!
 Ca spicul cel galben tu fruntea înclinî,
 O, dulce suflare!
 De ce tăceți, oaspeți? o, doamne frumoase,
 De ce stați tăcînd?
 — Ia harpa, străine, cu bucle-auroase,
 Ia harpa curînd!
 Și pentru aceasta să dați lui îndată
 Tot ce-am mai scump eû;
 Să-i dați lui chiar cupa-mi în aur lucrată
 Și chiar calul meu!
 — La alții dă cupa, la alții dă calul!
 O Doamne, eû cînt,
 Cum fișie plopul, cum vijie valul,
 Cum vuvue-un vînt!
 Străinul începe o tristă cîntare,
 Oaspeții, uimiți,
 Se 'ncînt d'armonie, deșeartă pähare,
 Se cred fericiți.
 «Mie credință tu mi-ai jurat
 Pin' la morminte unde tot moare,
 Oh! frumuseții putem noi oare
 A nu îi crede cuvîntul dat?
 Pentru mährire mi-ai făcut rău;
 Jerfind iubire și resfätare

Viața ta trece în întristare :
 Cerul răsbună pe bardul său.
 Vai pentru tine eū pătimesc !
 Viața-mi se scurse fără junețe
 Plină de lacrimi și de tristețe ;
 Cu toate astea eū te iubesc !
 Amorul arde în sinul meū
 Bătut de doruri apăsătoare,
 Ca roua dulce p'o tristă floare
 Ce se inclină sub doru-i greu.
 Adesea chipu-ți desfătător
 Ca o lumină printre morminte,
 Vine, suride, mi-aduce-aminte
 D'acele timpuri de sint amor !
 Astfel aruncă ochii pe flori
 Pasărea blindă pînă ce moare ;
 Murind ea încă ar vrea să sboare
 Pe o ghirlandă de sărbători.
 O rugăciune voiū să-ți fac eū,
 Și a mea frunte să se incline !
 Revarsă două lacrime line
 Căci azi mă lasă sufletul meū !
 Străinul precurmă cîntarea-i îndată,
 El nu mai putea,
 Să cinte de lacrimi ; iar Doamna zimbea
 Prin plîns astă dată.
 A doua zi însă pescarii găsiră
 În Argeș pescînd,
 Un june cadavru și apoi o liră
 Aflară cîtînd.

N'AUDE, N'A VEDE, N'A GREUL PAMÎNTULUI

I.

Unde rătăciți voi oare,
 Spuneți mie, copilași ?
 De ce sint în lacrimioare
 Ochii voștrii drăgălași ?

Nu vă temeți : spuneți nouă,
 Spuneți, tinerelor flori !
 Astfel florile în rouă
 Intrebaū pe călători.

Copilița mai isteată
 Vorba repede-a găsit,
 Și cu viersuri de dulceață
 Aste vorbe a vorbit :

« Flori de veselă cunună !
 Suntem fi de împărat ;
 Dar o vitrigă de mumă
 De-a casă ne-a alungat.

— Vezi tu, soră mîndruliță,
Păsărelele ce sbor?
Taie-o viță din cosiță
Să fac arc ucizător!»

Iar copila albioară
Smulge vițe din cosiți,
Și fac arcul ce omoară
Porumbele și merliți.

II.

Dimineața aurită
Se arată printr'un nor.
Pe o vale înflorită
Doarme micul vînător.

Sorioara-î se trezește ;
Spală fața-î la isvor ;
Și de raze despletește
Părul ei strălucitor.

Cosicioarele-î pe undă
Joacă 'n aurite flori,
Și voioase, se confundă
Cu luminele de zori.

Ea își vede alba-î față
In torentul argintos,
Ca un vis ce se răsfață
Intr'un suvenir frumos.

Iar privindu-și fața dalbă,
Frăguitu-î sinișor,
«Mult sunt mîndră, mult sunt
[albă!]
Zice suspinînd cu dor.

III.

Eată colo pe potică
Un domn tînăr că trecea.
Ea 'nvălește în *cosică*
Fața ei ce strălucea.

Insă eată-ți dau ertare,
Ca să plîngi, să te căești ;
De-ai perdut a vieței floare,
Sufletul să-ți curățești !»

«Mult ți-e fața rumeoară !
Mult ți-e ochiul înfocat !
Ești tu tînără fecioară,
O dorință ce-am visat ?

— Du-te !.. zise mînioasă
Și roșind plăcut, ușor.
— Tu ești bună și frumoasă
Pentru ce voești să mor ?»

IV.

«Sorioara mea frumoasă !
Cine oare te-a răpit ?
Urs, Lup, Vulpe credincioasă !
Ce și voi m'ați părăsit ?

Ast-fel plînge vînătorul,
Cum se vede singurel...
— Nu te turbura cu dorul !
Îi răspunde-un voinicel.

Sora ta desfătătoare
După mine a venit...
Hiarele-ți sunt în prinsoare ;
Să-ți ia viața am sosit !

— Sunt copil și n'am putere
Pept la pept a ne lupta ;
Dar, o doamne ! pot a-ți cere
O cîntare a-ți cînta ?

O N'aude ! o N'a-vede
N'a greul pămîntului !..»
Hiarele prin crînguri verde
Vin' cu sborul vîntului.

V.

«Mîndruliță sorioară,
Am ucis pe-al tău iubit.
Ast-fel ași dori să moară
Toți cei ce m'aū amăgit.

FĂT-FRUMOS

Intr'o zi cu dulce soare,
 Drăgălaşul Făt-Frumos,
 Prin troene de ninsoare
 Trece mîndru și voios.
 Pentru dalbe păsărele
 Poartă arc săgetător,
 Pentru fete tinerele
 Poartă-n față flori ce-omor.
 El zărește-o porumbiță
 Cu cap mic și poleit;
 Și sub aripa-i liliță
 Cu săgeți o a rănit.
 Pe troene de ninsoare
 Singele s'a 'mprășiât,
 Și la razele de soare
 În flori dulci a înviat.

«De-ași avea o fetișoară
 Cu cosițe gălbiori.
 Rumenă și albioară
 Ca cel sînge scurs în flori;
 Și s'o fac să mă iubească
 Măcar numai într'o zi:
 Apoi moartea să sosească,
 Că ferice ași muri!

— De te-î ține de cuvinte,
 Eū pe fată țî-o voiū da!
 Zice-eșînd ca din morminte
 Un om negru în manta.

— Dă-mi copila ce-mî lipsește,
 Intr'o zi, apoi să mor!
 — Ai cu mine, ș'o găsește,
 Și te 'mbatā de amor!

Omul negru îl conduce
 Sub o stîncă 'ntr'un palat
 Către-o fată albă dulce
 Precum el a fost visat:

Rumenă și albuliță
 Și cu periū bālăiori,
 Cu grumazi de porumbiță
 Și cu flori pe sinișori.

«Vin cerească 'nchipuire
 Strigă albul vînător.
 Să mă 'mbeți cu-a ta iubire,
 Apoi fericit să mor!»
 Copilița rușinoasă
 Pleacă ochii suspinînd,
 Și pe fruntea ei frumoasă
 Trece mina-i cugetînd.

* * *

La palat e nuntă mare:
 Preoți, oaspeți sînt chemați,
 Junii miri de desfătare
 Și de-amor sunt îmbătați.

Dar, minune negîndită!
 Omul negru a sosit.
 «Iată pofta-ți împlinită!
 Zise mirelui iubit.
 Știi tu vorba de-altă dată?
 Iată fata; ești iubit.
 Eū sînt Moartea ne'mpăcată:
 După vorbă, am sosit!

— Moarte! 'nceată de-a mă cere!
 Alții 'n lume te-ău chemat;
 Mergi de curm' a lor durere,
 Al lor plîns neîmpăcat?
 Eū sînt june, sînt ferice;
 Nu voiū încă eū să mor!
 Bucuria înc' aice
 Înflorește cu amor!»

L'ale candelelor flacări
 Tot în negru se 'mbrăca;
 Florile se schimbă 'n lacrimi;
 Cîntecele înceta.

DOMNUL TIGHINEI

Domnul Tighinei șeade la masă
 Cu dame june și cavaleri;
 Viața lor fuge pe dulci plăceri.
 Domnul, durerii sufletul lasă.

Ochii în lacrimi pururea sînt;
 Inima 'n gânduri tristă se duce
 Către-o fecioară jună și dulce
 Stinsă sub vălul cel de mormînt.

Astăzi e ziua de sărbătoare
 A junei fete ce-a fost perit;
 Altă femeie n'a mai iubit
 În cursul vieții cei fugătoare.

Fruntea-i pe mină-i cade, răpită,
 Ochii de line lacrimi lucesc;
 Dar el ascunde plinsu-i ceresc
 În alba-i mantă cu-aur mîndrită.

În sală-apare nouă cavaler!
 Vorbe, vestminte se par străine.
 «Doamne! scăpare cer de la tine,
 Cer de la ceea ce-astăzi e 'n cer!

— Ori care fapta-ți poate să fie,
 Ori care fie cei ce te vor,
 Tu chemi un nume desfătător
 Astfel scăpare plină dau ție!»

Doi soli veniră de la Tătari.
 Cer desertorul cu-amenințare;
 Oaste străină stă la hotare
 Să prade 'ndată țările-amar.

Domnul răspunde: «Țara căzută,
 Cu timpul încă vom desrobi:
 Numai onoarea de va peri,
 Pe tot d'auna va fi pierdută.

Romînul încă n'a fost trădat
 Străinul care scăpare-i cere;
 Nu va fi 'n lume, bunuri, durere,
 Care să-mi schimbe vorba ce-am dat!»

Zice, se 'narmă, pasă, combate,
 Pune pe fugă străinii răi;
 Dar în bătae mulți per d'ai săi,
 Și Domnul însuși, rănit, s'abate.

De cruda moarte crud el coprins,
 Scoate din sinu-i floare trecută,
 O scaldă 'n lacrimi, dulce-o sărută,
 Și 'n sărutare-i viața-i s'a stins.

SENESLAS

Consulul Seneslas strigă în orgie:
 «Lumea-i fericită numai sub robie;
 Lumea se coprinde de proști și-ipocriți;
 Cei d'intiiu sînt prada, cei alți folosiți.
 Cine crede 'n altfel, vie-aici pe dată,
 Vie să-mi răspunză, vie să combată!»

Eată pare-un june d'arme coperit...
 «Doamne, fie-ți bine; dar eū am venit!»

— Vom lupta pe dată! Consulul răspunde,
 Dar alină dorul, care te pătrunde:
 Bea din astă cupă d'aur și rubin!
 — Setea ce mă 'ncinge, nu-i sete de vin:
 Dar onoarea sintă-a mîndruliței mele
 Cere să se spele cu zilele *tele!*

Ei se-apuc' la luptă. Spadele răsun;
 Domnul cade 'n sînge, zilele-i apun.

PEȘTERA MUȘTELOR

I.

În dumbrăvi poetici, în basin săpat
 În granit cu fețe,
 Se scaldă frumoasa fată de împărat
 Cu-ale sale sclave rari în frumusețe.
 Soarele se culcă 'n aburi de rubin
 Și se varsă dulce
 Pe-ale lor cosițe ce *nundează* lin.

Apa 'n bobișoare, p'al lor fraged sîn
 Ca roua 'n crini luce.
 Peste-ai lor albi umeri care strălucesc,
 Sub a lor ninsoare,
 Grațioase rose răpede 'nfloresc,
 Și lucesc la soare.
 Sclavele Domniței par în acest loc
 Astfel cum pe mare
 Printr'al lunei pline briu voios de foc,
 Miriade raze scînteie, se *joc*
 Fără de 'ncetare.
 Dar un smeu sosește p'un fugar spumos,
 Intră în grădină;
 Caută din dosul unui pom stufos,
 Sclavele frumoase ce se *joc* voios
 Cu-alba lor regină.
 Ochiul lui se lasă pe regina lor
 Și-ai săi ochi se 'ncîntă.
 După cal coboară, și pășește-ușor.
 Stă, privește, ascultă, și c'un iute sbor,
 Pe basin s'avîntă.

II.

Smeul încalecă, fuge cu vergura,
 Fuge pe vale;
 Calul se turbură; sboară, se spumegă,
 Mușcă 'n zabale

 Smeu 'i ia frinele, răpede-i sîngeră
 Coasta spumoasă;
 Calu-i se 'naripă, fuge ca negura
 Vijelioasă.
 Cerul se scutură, munții se leagănă...
 Brazii săltară;
 Cerul cu stelele, brazi cu stîncile
 Se confundară.

 Văile murmură, frunzele freamătă;
 Aerul sună;
 Pletele verginei, sparte sub aure
 Scînteie 'n lună.

Însă la peștera stîncilor alpice
 Calul atinge;
 Sforăe, nichează. Smeul cu vergura
 În umbră se stinge.

III.

Regele preurmă, cu călări d'ăi săi,
 Calul lor ce sboară.
 Dar din peșteri smeul varsă pe flacăi
 Muște veninoase ce 'n acele văi
 Caii lor omoară.

De atunci când pasă turmele pe plai,
 Lîngă grota lată,
 Smeul socotește că 's ostași pe cai
 Și revarsă musca care-ucide, vai!
 Ori-ce vită 'ndată.

H E R O L

Herol la morminte se duce și plînge
 Promisa lui moartă cu fruntea sub flori.
 Din fruntea lui cură sudoare de sînge;
 Iar stelele d'aur se'ngînă cu nori.

O rară minune! mormîntul tresare,
 Și'ndată deschide și sinu-î de lut.
 Frumoasa promisă pe marmură pare,
 Iar luna luminează din spațiul tăcut.

Pe mantia-î albă, cosițele-umbroase
 Ca noaptea cu ziua se'ngînă, apărînd,
 Și briul ei d'aur cu raze lucioase,
 Încinge ferice mijlocu-î plăpînd.

Dar fața-î străluce d'acea frumusețe
 Ce nu-î cunoscută la neam omenesc,
 Și rozele's stinse pe dulcele-î fețe,
 Cătarea-î perdut-a cel foc fecioresc.

«Părinți-mi nu vrură să fiu eu soție
 Acelui ce'n viață-mi atît am iubit!
 D'atunci în durere, plăpînda-mi junie
 Se stinse cu viața, cu tot ce-am dorit.

Dar relele tale mă turbură foarte
 În lumea de pace din care sunt eu,
 Și viū să te mustru de ce lași spre moarte
 Să caz'al tău suflet, o sufletul meu!

Acela ce moare se perde'n uitare;
 E lege-a naturei ce tot a coprins;
 Un om nu se perde căci alt om dispăre;
 Un crin nu se *fană* căci alt crin s'a stins!

— Prea dulce fantasmă! pe lumea de doruri
 Sunt singur... d'acuma, vai! nu mă lăsa!
 Când ești în locașul cereștilor horuri,
 O zi de plăcere mai pot eu gusta?

Oh! fără de tine tot este durere;
 Pământul și cerul în doliu imi par;
 Și sufletu'n viață nimica nu cere.
 Ori-care plăcere se schimbă 'n amar.»

Într'astfel amantul fantasmei vorbește;
 Fecioara-l ascultă pătrunsă de dor;
 Rădică la ceruri, ce'n aur lucește,
 Cătarea sa plină de plins și de-amor.

«Vai! dacă crezi însuți, mai zise răpită,
 Că nu poți 'n viață să fii fericit,
 Dorința ta dulce, să fie 'mplinită!
 Pe brațele mele dormi, suflet dorit!»

Pe sinul fecioarei el capul înclină,
 Se'mbată de vise și dulci resfățări;
 Și'n noapte s'aude șoptire divină
 De blinde complîngeri, cerești sărutări.

Dar când aurora prin noapte s'arată
 Și varsă flori d'aur pe tristul pământ,
 Drumașii găsiră cu fața'ntristată
 Un june cadavru zăcînd p'un mormînt.

PAJUL BĂTRÎN

Cînd aurora rîură'n țări
 Valuri largi de-aur și de purpură
 În depărtare toate-mi părără
 Pline de viață și de plăceri.

Văzuî eroii cei străluciți;
 Armii de lauri încununate;
 Cetăți și sate nenumărate;
 Populi de dulce pace răpiți;

Văzui palatul împărătesc,
Domni, cavalerii plini de mărire,
Văzuii regina ling'al ei mire,
Pletind cu roze trau-i ceresc!

Sîngele tînăr pe fața sa
Cura 'n dulci valuri pe lină-albețe
Tineri surîderi p'a sale fețe,
Voia cea bună le semăna.

Dar către seară tot se stîngea;
Palatul mîndru se părăsise,
În sala dalbă tronul perise,
Regina dulce nu mai era.

Timpurî ce-abateți tot pe pămînt,
Cu-acele visuri îmbătătoare,
Răpiți și viața-mi apăsătoare,
Căci azi sunt singur p'acest pămînt!

C E R B U L

ÎMPĂRATUL.

Cerbulețe, măi privește
Soarele ce-apare 'n nori,
Căci cu ziua ce-asfințește
In lungi doruri ai să mori!

Viața trece-așa de lină!
Soarele-î strălucitor!...
Doamne! n'am eū nici o vină,
Nici o vină ca să mor!

ÎMPĂRATUL

Ai să mori căci porți un nume
De divin său prooroc...
N'ai știut c'aici în lume
Prin tăcere ți-faci un loc?

«Cerul cu-umbre dulci se'ncinge.
Dragă, nu măi suspina...
Plinsu-ți inima-mi atinge...
Și nu pot a te scăpa!

CERBUL

«Doamne! lasă-mă cu viață
Pin' ce crinii vor păli,
Pin' ce merla cu dulceață
Printre flori va ciripi!

Moartea-ți Doamnei mele place...
Șterge-acele lacrimiori...
Mori ca să rămîn în pace!
Pentru mine, dragă, mori!»

CERBUL

Doamne! sunt atit de june,
Sunt atita de frumos!
Pentru ce mă vei depune
In mormîntul dureros?

«Voia ta 'mplinită fie,
De te face fericit!
Dar ascultă-o profetie
De la cerbul tău iubit;

Pin'ce soarele v'apune
 Două petre rădicați,
 Una pentru cerbu-ți june,
 Alta peatră de 'mpărați!

Din mormîntu-mî o să crească
 Brădiu cu virful lin
 Cu-a lui ramuri să umbrească
 Doamne, groapa-ți de străin.»

La lumina de la stele
 Împreună vom peri,
 Tu de mîna Doamnei tale
 Ce cu-amantu-i va domni.

Anul încă nu trecuse
 Și pe cîmpul uscăcios,
 Peste un mormînt crescuse
 Brădiu de munți frumos.

Bradul se pleca 'n durere
 Peste-un alt tăcut mormînt,
 Ca sinceră mîngiere
 Pentru cei ce nu mai sînt.

UMBRA RESBUNĂTOARE

Frate-meu spre tronu-mî cată,
 Oamenii m'au credințat...
 Capul său dar să se-abată
 Astă noapte la palat!»

Somnul ochii nu-i atinge,
 Visele plăceri nu-i *port*,
 De cum soarele se stinge
 Vede fratele lui mort.

Ast-fel Domnul își zicea
 Și pe cer o stea pălea.

Mîna fantasmei ce plînge,
 Îi arată cînd și cînd
 Hircă plină cu-al lui sînge,
 Cu-al său sînge fumegînd:

Iată fratele cel june.
 «Dulce frate, de te chem,
 Sunt coprins de-amărăciune...
 Umpleți cupele să bem!

Și-i vorbește: Doamne, bea,
 Singele și viața mea!»

Viața-i plină de 'ntristare.
 Fericirea pe pămînt
 Trece ca și-o sărutare
 Ca și-o floare pe mormînt!

Domnul caută scăpare
 În ospățuri și 'n orgii,
 În noui crime și turbare,
 În turbate bătălii;

Fratele măi mic zicea:
 «Doamne! ține cupa mea!»

Dar în lupte-omoritoare
 Bravi-alături toți s'abat;
 Numai el stă pe picioare,
 În cadavre îngropat;

Fratele cel mic murise
 De venin omorîtor;
 Dar din ora ce perise
 Domnul suferă greu dor.

Și 'n orgiile turbate,
 Cînd mesenii varsă vin,

Umbra junelui său frate
Vine printre cei ce 'nchin,

Și-i mai zice: «Doamne, bea,
Singele și viața mea!»

Iar pe patu-i de zăcere,
Unde capul și-a 'nturnat,
Vede-a fratelui părere
Ce-ocolește tristul pat.

Și-i vorbește: «Doamne, bea,
Singele și viața mea!»

CAPUL AVARILOR

Prin văile Carpaților
Misterici, neguroase,
Trecea capul Avarilor
Cu oarde numeroase.

Zărește ling' o peșteră
Dărămături romane,
Un templu de-albă marmură
Al Junei daciane:

Iar luna, suflet umbrelor,
Pe-o neagră stincă-apare
Și varsă foc pe fețele
Columnelor bizare.

În vestibulul templului
Se văd mai multe stane,
Cu chipul guvernatorilor
Ai Daciei Traiane,

Dar turma călătorilor
Văzindu-le, hulește;
Și capul lor, cu furie,
Descalcă, vorbește:

«Cit mi-or lovi vederile
Aceste chipuri mute,
Nu pot să 'mpac eū inima-mi
Cu visele-mi plăcute!»

El zice, trage paloșul,
Spre chipuri apoi trage,
Lovește-o stană repede
Pe sinul ei cel rece.

Atunci în aer stelele
Cu nori apoși se 'ngină,
Iar Stana 'nalță repede
Pe dînsul recea-i mînă.

Se mișcă toate stanele,
Pășesc spăimîntătoare,
Și 'n noapte, calcă, sfarmă,
Barbarii sub picioare.

MUREȘUL ȘI ALUTA (OLTUL)

I.

Dă-mi o florică din a ta cosiță
Să mă lecuiescă de-al meu aspru dor;
Căci așa se zice, dulce copiliță,
Și-ar fi rău, rău foarte să mă lași să mor!

— Mureșe! dă-mi pace; nu-s vindecătoare:
 Din a mea cunună nu dau nici o floare.
 Zice. Noaptea deasă cade peste vale.
 Ei se perd sub măguri, dupe brazii stufoși.
 Iar Aluta plînge: lacrimile sale
 Cură 'n căldă rouă din doi ochi frumoși.

Sub un ulm Aluta cată să se culce,
 Și cu flori de munte face fraged pat.
 Mureșul îi zice: «dalbă mi-ești și dulce,
 Oh! fii bunicică, dă-mi un sărutat!
 — De-î dormi cu pace și de-î deștepta,
 Mine mai în urmă poate că-ți voi da».

Amîndoi se culcă; fata 'n florioare;
 El mai pe departe sub un plop umbros.
 Amîndoi s'ascultă cine doarme oare,
 Pînă ce-î răpește somnul mîngăios;
 Dar Aluta dulce, se deșteaptă lin,
 Pleacă și pe cale-î zorile lumin'.

II.

Soarele sărută Mureșul pe gene.
 Mureș se deșteaptă, chiamă mindra sa;
 Nimeni nu-î răspunde, numai codru geme,
 Numai al său suflet dulce suspina.

El aleargă plaiul fără s'o întilnească,
 Via lui durere crește neîncetat.
 Ursitoarea vieței, ca să-î îndulcească
 Dorul ce pătrunde sufletu-î curat,
 P'amîndoi îi schimbă'n două riuri late,
 Mureșul și-Aluta puțin depărtate.

Aste două riuri de atunci țintesc
 Ca să se ajungă și nu se 'ntilnesc.

D O C H I A

Candela licurătoare
 Strălucește 'ncetișor...
 Ascultați?.. un pas ușor!..
 Luna mai dînd o vulvoare
 Se ascunde într'un nor.

Umbra Dochiei ușoară,
 Pătrunzînd închise porți,
 Vine-apare, se strecoară
 În camer' acestor soți.

E frumoasă biata fată!
 Însă chipu-i e pălit;
 Intr'un giulgiu e înfășată,
 Ca un om ce a murit;

Umbra candela aprinse,
 La oglindă s'așeză,
 Și din suflet suspină;
 Apoi fețele ei stinse
 Ea cu lacrimi le spală.

Domnul se deșteaptă 'ndată,
 Și deodat' a tresărit
 Ca tot omul fericit
 Ce al morței glas deodată
 Impregiur a' auzit.

«Fugi, o umbră întristată!
 Fugi, eu nu te mai iubesc;
 Ah! mă lasă să trăesc.
 Eată ziua se arată,
 Umbrele se risipesc!

— Dar eu sunt a ta Dochie;
 Lingă tine-i locul meu...
 Scoală, dragă; eu sunt, eu...
 Pe-a ta viață și junie
 Mi-ai jurat, sufletul meu!

— Fugi, o umbră! și mă lasă;
 Să nu scoli mireasa mea.
 Ți-oiu da aur cât vei vrea;
 Dar te du din astă casă
 Să nu se sperie ea.

— Morții nu au trebuință
 De-avuție pre pământ.
 Viu din tristul meu mormint
 Ca să-ți cer a ta credință,
 Al tău dulce jurământ.

— Fugi! și peste piatra-ți rece
 Candele voiu atirna;
 Mîndre flori voiu semăna,
 În cît cela ce va trece
 S'a opri și-a lăcrima!

— Oh! nu! eu voiu, drăguliță
 Lingă tine să trăesc;
 Mi-este frig, ș'acum voesc
 Inghietata mea guriță
 L'al tău foc s'o desmorteșc!

Zise, și c'o minușită
 Ea vestmintele-și stringea,
 Să se culce se gătea:
 Și din mîndra ei cosită
 Floricelele scotea.

«Fugi, o umbră fericită!
 Nu-i aicea locul tău
 Du-te în mormintul rău!
 Pe-a mea inimă răpită
 Alta 'nclină capul său.

— Nu-ți mai sunt eu dragă ție,
 Viața sufletului meu?
 Ah! dar ce ți-am făcut eu?
 Doamne, Doamne, spune-mi mie
 Care fu păcatul meu?

Dar tu plingi, o mîndrioare?
 Ah! tu plingi? mai zise ea.
 Pentru ce, inima mea,
 Curg aceste lăcrimioare
 Ce-ard ca focul mîna mea?..

Te mîhnește-a mea mustrare?
 Nume dulce ce iubesc!
 Spune să nu-ți mai grăesc
 Vorbe aspre și amare,
 Lucruri care te mîhnesc?

Vino, vin': să ne cunune,
 Drăgușorul meu bărbat!
 Ah! tu nu știi ce-am răbdat,
 Al meu mire drag și june,
 Să te văd tot depărtat!

Cînd gîndesc că o femee
 Capul ei și-a odihnit
 Pe-al tău sîn, al meu iubit,
 Soare, stele-aș vrea să pee
 Intr'un ceas nefericit!

Marturi sunt în nopți senine
 Stelele la al meu dor;
 Morții care mă 'ncongior
 Și la tristele-mi suspine
 Se trezesc din somnul lor.

Moartea cea fără'ndurare
 Văzînd cît am suferit,
 Insuși ea s'a îmblînzit;
 Ca să curme-a mea 'ntristare
 Către tine a venit.

A venit... ea ne cunună...
 Vino, scumpul meu bărbat!
 Vin' căci ora a sunat,
 Să trăim d'aci 'mpreună
 În al mormintelor pat.

Vin' căci umbrele se 'ndeasă...
 Vezi? ce bine m'am gătit!
 Cum mi-e părul împletit!
 Vezi ce tinără mireasă
 Ai tu, mîndrul meu iubit!»

Ea vorbește cu căldură,
 Și pe sînu-î se plecă,
 Calde lacrimi revărsa.
 Iar micuța-î rece gură
 A lui frunte săruta.

Dar cocoși 'n luncă cîntă...
 Umbra-atunci a tresărit...
 «Ah, te las al meu iubit!
 Căci se-arată ziua sîntă,
 Și 'n cer zori aū rumenit!»

FLUTURELUL

Intr'o vale lată
 Cu florî semănată,
 Trece-un fluturel
 Mic și sprintenel.
 Iată se oprește,
 Stă, se odihnește;
 Vede-o viorea;
 Merge lingă ea.
 «Viorică, lică,
 De-ai fi bunicică,
 Cît ești frumușică,
 Tu m'ai ospeta
 În foia ta!
 — Dute; fluturel,
 Mîndru, mititel.
 Cu-aripă pestriță
 Cu puf pe guriță,
 Flutur resfătat
 De florî sărutat!
 Căci mi-î săruta
 Cu gurița ta.
 N'am credință 'n tine;
 N'am credință 'n mine;
 Căci mi-ești frumușel
 Ca un îngerel.
 — Viorică, lică,

Lasă-mă! mi-e frică!
 Vintu-o să mugească,
 Ș'o să mă răpească;
 Cît sint de frumos
 Sint și de fricos;
 Voiu fi înțelept
 Culcat p'al tău piept;
 Nici nu voiu sufla,
 Nu te-oiu săruta;
 Și voiu fi tăcut
 Impetrit și mut.
 Iar de vrei mai bine,
 Voiu vorbi cu tine
 Și voiu spune ție
 Dalbă istorie
 Ce nime nu știe.

Dă-mi, o viorică,
 Bună, frumușică,
 Loc în sînul tău!
 Căci e ceasul rău:
 Morții s'aū trezit,
 Din gropi aū eșit!
 P'aici aū sosit!
 Elele pornesc
 Saltă, dănțuesc,

Mi-e frică de mor
De sgomotul lor.

— Dacă este așa,
Vino! zise ea,
Șireată ce-era!
Vino pe-al meu piept;
Dar fii înțelept
Și îmi spune mie
Dalbă istorie
Ce nimeni nu știe!

Floarea a primit
Fluturul aurit.
— Viorică, lică,
Lică, mititică,
Dă-mi un sărutat
Că-s de ploî udat,
Și voiî spune ție
Acea istorie
Ce nime n'o știe».

Cu un sărutat
Ea mi l'a uscat.

«Mîndră răsuriică
Fost-au o fetică;
Soarele 'ntr'o zi
Trecînd o 'ntilni

Pe un verde plaiî.
Fata cea de craiî
El că mi-o văzu
Și aci stătu;
Aci se opri
Cît nu trebui,
A mi-o căuta
A mi-o săruta,
Pe a ei guriță,
Pe a ei cosiță,
Răpit de iubire
Și de fericire,
Cerul supărat
P'acest împărat
Că a 'ntirziat
Schimbă pe fetică
Intr'o răsuriică:
D'atunci, surățică,
Mindra răsuriică
Cînd se 'nalță soare
Plînge 'n frunzișoare.

Iat'o istorie
Ce nime n'o știe».

Ast-fel a vorbit,
Fluturul-aurit,
Cu-aripă pestriță,
Cu puf pe guriță,
De florî resfătat,
De florî sărutat.

CAVALERUL ȘI FLUTURUL

O albă fecioară, pe vale de munte
La rece pîrîu
Adapă fugaru-î cu stemă pe frunte,
Cu aur pe friî.

O rouă de lacrimi scânteie în față
Pe roze și crini;
Cosița-î rizîndă, săltînd se resfață
De austrul lin.

Cu ochii în unda ce trece spumoasă
 Visează tăcînd;
 Iar calu-î privește pe doamna-î frumoasă
 Ce-o vede plîngînd.

E timpul cînd ziua și umbrele mute
 Pe piscuri se joc;
 Iar văile 'noată în valuri tăcute
 De umbră și foc.

Atuncea din umbre o umbră s'arată,
 Un june ostaș:
 El pleacă genuchi-î, la timida fată
 Cătînd drăgălaș.

«O, albă regină! tu ești grațioasă
 Ca visul din zori
 Ce scutură dulce pe-o frunte umbroasă
 Aripa-î pe flori!

Cînd ochi-mi văzură la cea dintîi oară
 Al tău chip frumos,
 Mi-eraî cunoscută, o dulce fecioară!
 O vis grațios!

Cu hora de vise, voios legănată
 Pe caru 'nflorit,
 Să ștergi de plîns ochi-mi, mai mult de odată
 La mine-ai venit.

Ca 'n visele-acele, o! vino, mă 'mbată
 Și azi de amor!
 El zice și fața-î de lacrimi rouată
 Esprim' al său dor.

L'aceste cuvinte, fecioara uimită
 Roși tinerel:
 Distrată, răsfață cu mîna 'nflorită
 Al ei călușel.

«Nu... nu... nici odată!...» ea zice, ș'ușoară
 Pe cal s'arunca;
 Iar calu-î prin noapte ca vultur ce zboară
 Voios înota.

II.

«Străine! Știu toate secretele tale!
 Îi zice sburînd,
 Un flutur de aur cu mici aripele,
 Gingaș și plătînd.

Pe-o rosă 'nflorită aproape de tine
 Dormiam legănat,
 Cînd vorbele tale 'nterupte 'n suspine
 Din somn m'au sculat.

Ea nu te iubește, sărmane străine!
 Dar: trebuî să mori!
 Mai bine o uită... fă, frate, ca mine
 Cu dulcile flori!

Poți încă să afli atîte fecioare
 Cu sînii de crin.
 Se perde din lume acela ce moare,
 Sărmane străin!

— Dar poate, sărmane! ea însuși răspunde
 La tînăru-ți dor,
 Adesea femeia iubește ș'ascunde
 Simțirea-i de-amor.

Oprește dar doru-ți! aproape de sine
 Eū merg a pîndi;
 Pe dulcea ei față, pe-ale ei suspine
 Voiū ști a ceti.»

III.

«Străine! te scoală și du-te îndată,
 Căci ești așteptat.
 Vezi; gura mea-i încă cu drag parfumată
 De-al ei sărutat!

La dragul tău nume răsuri tinerele
 Pe frunte-i nășteau.
 Vezi ș'aripa-mi udă de dulci lacrimile
 Ce 'n gene-i ardeau!

Dar vino cu mine; în valea 'nflorită
 E albul ei cort!
 Iar tînărul tace — la vestea dorită —
 Căci el era mort!

STRĂINUL

Lîng' un riulet
 Briu de cîmpuleț,
 Briuleț d'argint
 Ce cură mugind;
 Tristul călător
 Se oprește 'n dor,
 Și acolo plinge
 Cu lacrimi de singe,
 Plinge fără seamă
 Și pe moarte cheamă.

Eată, măre, eată!
 Moartea i s'arată
 Cu perii sburliți,
 De lacrimi stropiți,
 De șerpî împlețiți;
 Naltă și uscată,
 De boale urmată,
 Boale furioase
 Boale gălbigioase,
 Din aripî plesnind
 Ca esme rînjind.

«Eată-mă-am venit,
 Voinicel iubit!
 Puținteî în lume
 Cheamă al meu nume;
 Care-i dorul tău
 Atîta de rău?
 — Moarte! sunt străin;
 Curmă al meu chin!
 — Știi cine sunt eu,
 Voinicelul meu?
 Al meu sărutat
 Este înghețat,

Vorba-mi fioroasă,
 Mina-mi sîngeroasă...
 Cine a intrat
 Într'al meu palat;
 Nu a mai eșit
 Nu a mai simțit
 A purure-a stat
 Mut și nemișcat.

— Cine a intrat
 Într'al tău palat,
 Nu a mai eșit,
 Nu a mai simțit;
 A purure-a stat
 Mut și nemișcat;
 Dar nu ești mai rea.
 De cît viața mea!
 Nicî o bucurie
 Nu-mi mai rîde mie.
 — Ah! de este-așa.
 Vin, inima mea!
 Sărbătoare-așteaptă;
 Morții se deșteaptă
 Iat'o cade, nea!
 Vin, inima mea!»

Astfel ei vorbesc
 Boalele răcnesc,
 Saltă se 'nvîrtesc
 Din aripî bătînd,
 Împrejur săltînd,
 Asupra-î sărînd
 Ca esme rînjînd.

IELELE

I.

Veți spune voi mie, o dulci aurele!
 În ce loc se află frumoasele Iele,
 Ca să le sărut
 Pe sînul plăcut?

Căci cin' le sărută îi dau cu plăcere
Ce ochiul dorește și inima cere:

Și am să le cer
Ai maichî-ochișori
Ce-î țin' în ulcer
Smăltat tot cu flori!»

Intreabă pe *auri* ce umblă perdute
Prin flori și prin umbre, pe căi nebătute,
Păstorul cel dulce
Cu păr aurit.
O aură 'l duce
Pe plaiu 'nflorit.

II.

În dumbravă la răcoare
Ielele *cobor* din cer,
Scuturînd din aripioare
Raze dalbe din eter.
Pe cămeșile lor albe
Și cusute 'n flori d'argint,
Brîne lungi de roze dalbe
Cîng mijlocul lor lucind,
Iar din coamele lor plouă
Raze d'aur și de foc
Și bobite dulci de rouă
Peste sinul lor se *jo*c.
Hora lor se învîrtește
Peste albul păstoraș,
Ce se face c'aromește
Printre iarbă drăgălaș,
«Cîntă, june păstorele,
Cu-al tău fluer înflorit,
Printre flori și printre stele
Să jucăm necontenit!»
Voiu cînta, o dulci fecioare;
Dacă voi mă veți erta
Florile din fețișoare
Cîte un' a săruta!
— Nu se poate, păstorele,
Căci ești om de pe pămînt!»
Aū mai zis albele Iele
Legănîndu-se pe vînt.
Iar de vreî, cîntă-ne nouă
Și ți-om da un cal c'un frîu

Splendid ca lumina nouă
Ce se scaldă peste-un rîu.
— Nu se poate, albe zîne!
Căci eū flueru-am perdut;
Iar de vreți, veniți cu mine
Lîngă plopul cel căzut,
Ca să-l spargem împreună
Și să facem flueraș.»

Vesel Ielele s'adună
Lîngă mîndru păstoraș,
Colo plopul se despică
Fără a se deslipi.
«Pune mîna, zinulică!
Toți cu toți!.. eat' aci!..»

Dar abia prin tăetură
Ele mînele-aū întins,
Că el trage-a sa secură,
Și copaciul s'a închis.

Hora Ielelor se plînge,
Și se roagă de păstor;
Căci sînt sclave și le strînge
Plopul verde mîna lor.

Dar pe mica lor gurită,
Pe-al lor sîn de desfătări,
Și pe lata lor cosită,
El adună sărutări.

BUJORUL

Frumușică copiliță,
Cu dulci stele în cosiță,
Fii-mi mie drăguliță;
Căci de cînd tu ai venit
Din locașu-ți înflorit
Nici odată n'ai iubit.
Să te fac nemuritoare
Prin cîntări desfătătoare,
Prin iubiri răsfațătoare!»

— Nu se poate, voinicele,
Să dau floarea vieții mele
Pentru cîntecele tele.
Să am inimă de dat,
Buze dulci, de sărutat,

Aș alege-un împărat!
Ast-fel zice, apoi sboară
Ca o stea ce se coboară,
Iar voinicul făr' noroc
Varsă lacrimi de foc,
Pin' ce dreptul ursitor
Îl preface în isvor;
Iar pe fata făr' amor
O preface în bujor;
Floare mîndră, răpitoare,
Însă nemirositoare.

De-atunci cite fetișoare
Aū un suflet uricios,
Se fac toate florioare,
Floare fără de miros.

LĂUTARUL

Într'o noapte furtunoasă
Prințul cu-ai săi cavaleri
Într'o sală luminoasă
Se 'mbătaū de dulci plăceri.

Cupele de aur sună
Candelele strălucesc;
A plăcerilor cunună
Damele drag o 'mpletesc.

Noaptea este foarte rece;
Iar afar' un călător,
Prin furtuna nopții trece,
Intonînd cîntări de dor.

«Aduce-ți îndat' aice
Pe drumașul lăutar!»
Scutierilor le zice
Domnul casei cel barbar.

Lăutarul se aduce
Coamele-î voios se *joc*;
Fața-î palidă și dulce;
Ochi-î varsă dulce foc.

«Cîntă nouă, lăutare,
Tu ce 'n lume ai născut
Pentru-a noastră desfătare,
Pentru-al nostru traiū plăcut!»

Lăutarul cu mîndrie,
Sparge harpa de pămînt:
«Pentru inimî de robie,
Nu voiū, Doamne, eū să cînt!»

Dacă cînturile mele
June suflete răpesc,
Ale voastre inimî rele
Inimî moarte, nu 'nfloresc.

Ast-fel vîntul desvălește
Cu-al său fraged sărutat
Crinul care 'mbobocește,
Dar nu crinul cel uscat!»

Zice și pe loc dispăre!
Dar prin vînturi care gem,
Oaspeții cu 'nflorare,
Auziră āst blestem:

«Voi ce tartarul v'a revărsat
 În nopți fatale de voluptate
 Cu nori de crime și de păcate
 Pe fața lumii ce-ați insultat;

Voi ce dați moartea chiar în
 [amor
 Ca șerp ce 'n ora lor de 'nrodire,
 De voluptate și fericire,
 Turbați omoară complicii lor;

Voi ce cu hulă la cei mai tari,
 Tiriți josita voastră cerbice,
 Și pentru omul cel neferice
 Aveți disprețuri crude, barbari;

Fără de cuget nici Dumnezeu,
 Fii de minciună și înjosire,
 Astăzi cu cruda-mi disprețuire,
 Pe voi să cază blăstemul meu!

S'aveți repaus într'un mormînt
 Numai cînd corpul ars de durere,
 Răci-va 'n lume ori ce plăcere
 Prin desecatul său osămînt!

S'aveți vedere, rău să zăriți!
 Auz, ș'auzul să vă înșeale;
 Gură, și vorbe fără de cale;
 Inimi, și numai chin să simțiți!

Pe cît trăi-veți p'acest pămînt,
 Fapta cea bună ce-ți face 'n lume
 Să se topească fără de nume
 Cum pere 'n spațiu urma de vînt! »

Ast-fel cîntă cu durere
 Lăutarul rătăcit,
 Iar în sala de plăcere
 Candelile aū pălit.

Mina 'ngheață pe pahare
 Florile se sting pe loc:
 Iar în sala lată-pare
 O columnă grea de foc.

Pe columna 'nflăcărată
 Aste litere ziceaū:
 «Viața voastră 'i blăstemată!.. »
 Oaspeții amar plîngeaū.

MACEDONELE

ROMANELE DIN CAVAIA

Tropotă, bubue, plaiul Candavii
Lîngă Cavaia.
Caii se spumegă, puî ai Moravii
Răpînd bătaia,
Eată-î alunecă! umbra pămîntului
Nu îi soseşte:
Coama lor flutură p'aripa vîntului,
Nara lor creşte.
Nu vezi mişcările ce fac picioarele
Iuţi şi uşoare;
Şi cum miroasele le poartă boarele
Pe aripioare!
Ei *port* femeile, dalbe ca zorile
Cele de vară.
Brîul cu armele luce ca florile
De primăvară.
Nu sînt Avlonele, nici Tiranesele
Cele plăpînde.
Nici Elbasanele, nici Belardesele,
Fragede, blînde;
Nu sînt nici Gueguele aspre, sălbatice,
Nu sînt Albane;
Sînt flori de măgură, flori păduratice,
Mîndre Romane;
Fugî, trecătorule! pleacă-ţi cătările
A nu le stringe
Flacăra ochilor! Căci înfruntările
Se spăl cu sînge!
Boarea le scutură aurul pletelor
Ce riurează
Drag sub *fakioalele*, fermecul fetelor
Ce le visează!
Eată-le! armele şi frumuseţele
Le împovără!
Crinii şi rozele mîngîie feţele.
Ochii ard în pară.

Trec și în urmă-le umbra ce scînteie
 Se mai umbrește!
 Tropotul cailor, scade, se mîntuie,
 Se risipește.

PĂSTORIȚA ȘI MIAOA

Miorică, Miorea,
 De ce-ți faci inimă rea?
 Tu ești tristă, lîncezioară?
 Eū te port pe sînul meu.
 Spune ce vrei să-ți dau eū
 Să fii veselă, Mioară?
 Vrei să-ți dau eū flori de fin,
 Ce-am uscat în al meu sîn?
 Spune, draga mea frumoasă.
 Cere mie ce veī vrea.
 Și iți dau, pe viața mea,
 Numai fă-te sănătoasă!..
 — Nu-mī da mie flori de fin
 Ce usucī pe albu-ți sîn.
 Nu mai este vindecare
 Pentru viața mea în dor..
 Nu vezi, dragă, că eū mor?
 Dă-mī mai bine-o sărutare!
 Oiū să mor, stăpîna mea,
 Să nu-ți faci inimă rea!
 Și să nu spuī maicii mele!

Spune-ī numai că m'ai dat
 La o fată de 'mpărat
 Și mi-a pus la gît mărgele.
 — Ce zici tu, mușata mea,
 Ce vorbești de maica ta?
 Inima mi se sfășie!
 Ce cuvinte ai rostit?
 Vai! măicuța-ți a murit
 Intr'o noapte de urgie!
 — Smulge florile de fin
 Ce usucī pe albu-ți sîn!
 Nu mai sînt trebuincioase,
 Nu mai voiū ca să trăesc...
 Nu mai am ce să iubesc!
 Zile nu mai sînt frumoase
 Mă îngroapă sub un fag
 Unde vîntul bate drag.
 Primăvară viitoare
 Cînd la Pind te-ī înturna
 Și-amintind oița ta,
 Să verși dalbe lăcrimioare.

LUPTA ÎN PĂDURE

* Ascultă plînsul, dulce a celui ce-ī ești dragă,
 O, floare din Clissura, o, vis desfătător!
 Fă ca a ta zîmbire zîmbirea mea s'atragă!
 Copilă, vezi, eū mor!
 — Voiū îndrăgi păstorul ce va lupta cu mine
 Ce mă va 'nvinge 'n luptă prin cînturi, dragul meu,
 Ce va putea să cînte mai dulce și mai bine
 De cît știū să cînt eū.
 — Oh! să eșim în luptă, vis drag de tinerete!
 Eū voiū cînta mai dulce, încins de-al tău amor,
 Și Dumnezeū să verse cereasca frumusețe
 În cîntecu-mī de dor!

— Prea bine, zise fata, aidem colo în vie,
 Ca să alegem martori; dar iată că sosesc!
 De-oiu perde eū, bădiță, voiū fi a ta soție;
 Dar dacă isbîndesc?

— Voiū fi eū soțu-ți, dragă! vezi ce ciudată glumă!
 Atunci să-mi dai tărîmul ce-ai tăi ne-aū fost călcat!
 Așa! zicea păstorul. Și martorii s'adună;
 Ei astfel aū cîntat:

ZIOARA (*Roza*).

Dintre flori eū sunt frumoasă,
 Dragă dulcelui poet;
 Și Cybela grațioasă
 M'a născut într'un banchet.
 Sunt frumoasă pe cununa
 Mirilor desmerdători
 Cînd în cupe cură spuma
 Vinului în sărbători;
 Degetele aurorii
 Eū ferice le 'nvălesc;
 La apus cu mine norii
 Drăgălaș se poleiesc.
 Daū domneștilor mantile
 Roșul cel strălucitor
 Și pe buze de copile
 Ingrădesc zîmbirea lor.

CRINUL.

Fără crin ce-ai face oare?
 Ori și unde te-ai afla,
 Crinul cu a lui ninsoare,
 Naltă rumenețea ta.
 Dacă degetu-aurorii
 Tu ferice învelești.
 Și l'apus cînd pasă norii
 Drăgălaș îl ingrădești,
 Nu știi tu că lingă tine
 Pretutindenī eū lucesc?
 Cu frumoasele-mī lumine
 Oamenilor te vestesc?
 Gura junelor fecioare
 Nu-i înconjurată 'n crin?
 Drăgălașa mea ninsoare
 Nu plutește p'al lor sîn?

ROSA.

Dacă tu ești lingă mine
 Ori pe unde mă-aflu eū,

La amîndoi dar se cuvine
 Sceptrul ce a fost al meū!

PĂSTORUL.

Roză, dor de tinerețe,
 Eū în toate te zăresc
 Strălucind de frumusețe,
 Și de farmecu-ți ceresc!
 Tu, drăguță, și rivală,
 A molatecului crin,
 Frumusețea-ți vergurală
 Ochiī meī adapă lin.
 Cu costița dulce mele
 Drăgălaș te împletești,
 Și pe buzele-ī junele
 De surīsu-ī te-aurești.
 Cînd te văz pe sînul dulce
 Celei ce e umbră ei,
 Soarele ce 'n cer străluce,
 Se îmbată ochiī meī!
 Tu dai frumusețea vie
 Dragiī mele, sînt amor?
 Sau ea împrumută ție
 Farmecul desfătător?
 Tu imī pari și mai frumoasă
 Intre buclele-ī ce *joc!*
 Cum și ea mult mai voioasă
 Sub al tău ferice foc.
 Dar tu-ī ieai cînd din guriță
 Farmecele rumeori,
 Cînd din sînu-ī de liliță
 Drăgălașele ninsori.
 Tu ai viața sufletească!
 Tu născuși, ceresc odor,
 Pe o buză femeiască
 Dintr'un sărutat d'amor!
 Popolul care se teme
 Să sfărâme lanțul său,
 Toate aste frunți nedemne,
 Nu aū, dragă, focul tău!

Nu ești tu, frumoasă floare,
 Umbra vieții omenești?
 Tu ca omul naști la soare
 Și ca dînsul vestejești!
 Pe o frunte de mireasă
 Faci locașu-ți rizător
 Și te împletești voioasă
 Cu privirile-i d'amor.
 Coperi fața ce lucește
 A nevestei fără vâl
 Cînd imenul desvălește
 Frumuseți ce ne înșâl.
 Cînd ziceam frumoasei mele
 Lucruri ce atît iubea,
 Oh! de roze tinerele
 Fața ei se coperea!
 Cînd te văz eū, tot d'odată
 Simț un dor adînc și sînt:
 Tu vei coperi odată,
 Al Ziorii trist mormînt!

ZIOARA

Fericit e călătorul
 Ce 'n deșertu-i rătăcit,
 Abătîndu-se cu dorul
 Află-un arbor înflorit!
 Astfel în această viață,
 Dulcea mea, tu ai părut
 Și în umbra-ți de dulceață
 Mă așez eū un minut.
 Un minut! vai! tot ne spune!
 Este viața pe pămînt.
 Eri eram un mîndru june,
 Astă-zî abătut eū sînt.
 Viață, nuri și fericire
 Tot ce fermecă, plăcut,
 Amicie și iubire,
 Tot șoptește: «un minut!»

PĂSTORUL

Oh! femeia e ca vîntul
 Și nici un cărmaciū mintos
 Nu dă nimenui cuvîntul
 Socotînd p'un timp frumos.
 Voi, copii, vă perdeți viața
 De voiți să o schimbați!
 Rozei nu luați roșeața,
 Cît de mult să o spălați,

Cine știe ce mai este!
 Dacă chiar schimbarea ei,
 Nu e bine, la neveste,
 Nu-i un farmec, dragii mei?
 Apoi ce puteți a zice?
 Suntem noi mai credincioși?
 Suntem noi mai fără price?
 De cît acești draci frumoși?
 Oh, lăsați să se desmerde
 Roza, ce născînd în zori,
 Pînă seara totul perde,
 Viață și parfum, colori!

ZIOARA

Fete, tinere lilițe,
 Ruga mea îmi ascultați!
 Rozele dupe gurițe
 Toate astăzi le-adunați,
 Și-mi faceți cunună mie!
 Mine moartea va veni,
 Astăzi poate chiar să vie,
 Poate linga mine-a fi?

PĂSTORUL

Mă gîndeam gîndiri frumoase,
 Și beam apă din pahar
 Cînd ce-va frumos miroase;
 Un miros ca de nectar!
 Cînd în amintire-mi luce
 Ceea ce-i adevărat,
 A drăguții gură dulce
 Mai n'ainte-am sărutat.

ZIOARA

Soarele dulce și luminos
 În tot-d'auna o să lucească,
 Și cîmpul verde o să 'nfflorescă
 Și e să fie cerul frumos;
 Dar eū ca frunza ce 'ngălbenește
 Din zi într'alta fruntea înclin,
 Și al-meū suflet rece, străin,
 Vai! numai simte, nu mai iubeste!

PĂSTORUL

Dragii mei, vedeți voi oare
 Ce-am ajuns p'acest pămînt?

Nici o față rizătoare!
 Pe toți duce-al urei vînt!
 Nu vezi doi să-și stringă mîna,
 Să-și vorbească blîndișor.
 Oare a învins țerina
 Focul sufletului lor?
 Ei visează fală naltă!
 D'al ei farmec îmbătați,
 Uită că din oră 'n altă
 Moartea le va zice: stați!
 Știu ei cîte griji amare
 Pe mărire se abat?
 Peste stîncă cea mai mare
 Vinturile mai mult bat!
 Eū plecaser p'altă cale,
 Dar o mîna m'a oprit:
 «Fugi d'această tristă vale
 «Unde moartea a sosit!
 «Căci puținî ajung la țintă;
 «Ceî mai mulți cad pe pămînt.
 «Staî cu mine și-mî amintă
 «Ariî dulci ce ne încînt'.
 «Și-ți voiî da, să te inspire
 «O fecioară cu chip drag,
 «Dulce ca o fericire,
 «Cu gurița ca un frag.»
 Astfel zîna mea îmi zice.
 Ea de vorbă s'a ținut.
 Cu Zioara mea ferice
 Cînt plăceri ce ne încînt'.

ZIOARA.

Nu te plînge, o, junică,
 Căci nu ai pe sinu-ți crin!
 Vioreaoa-î ochșică;
 Însă știi, cit o iubim?
 Nu știi, dragă, că amorul
 Locuiește-al nopții sin?
 Fulgerul îl naște norul,
 Zorile din nopți lumin'.

PĂSTORUL.

Aerul bea foc de soare,
 Soarele bea negrii nori;
 Roua cea tremurătoare
 O bea tinerele flori.
 Dar a rozei sărutare
 O bea însuși draga mea;

Și eū bea a sa suflare,
 Și cit beaū, voiū a mai bea.
 Aer, soare ce străluce,
 Rouă, flori ce beaū mereū,
 Tot nu beaū atît de dulce
 Și de drag precum beaū eū!

ZIOARA.

Cînd să fiū eū soarele,
 Aș lăsa pîriū și mare,
 Aș bea lacrimioarele
 Ce tu verși cu întristare.
 Cînd să fiū un fluturaș,
 Aș lăsa zambilele
 Și pe sinu-ți drăgălaș
 Eū mi-aș trece zilele,
 D'aș fi vîntul plaiului
 Aș răpi a ta cîntare,
 Și aș duce-o raiului
 De-unde rătăcită-mî pare.

PĂSTORUL.

Stele frumoase, *aure* flori,
 Cu care noaptea lină, curată,
 Încinge coama-î întunecată,
 Mai stați în cale, dalbe surori!
 Seara 'mprumută cu tinerețe
 Musei parfumul desfătător.
 Nu voiū s'auză nici un păstor
 Cîntu-mî ce arde plin de junete!
 Hora de grații să însoțească
 Cu fericire imnu-mî divin,
 Și dulci mistere vie, plutească
 Peste-al ei sunet de doruri plin!
 Sinul meū fierea soarbe mereū;
 Zilele-mî cură fără plăcere;
 Nimenî nu știe cruda durere
 Ce împovără sufletul meū!
 Somnul pe toată fruntea se 'n-

[tinde;

Numai pe frunte-mî el n'afă loc!
 Și cum să afle, cînd ea s'aprinde
 Și ochi-mî varsă riuri de foc?
 Timpul, nici lipsa nu aū răcit
 Inima-mî caldă de-a mea iubită;
 Și-a mea iubire neadormită
 Prin suferință s'a mai mărit.

Dar jos în lume unde tot moare
 Și fericirea și crudul dor,
 Vedea-voiū fața-î cea zîmbitoare
 Prin ale mele lacrimi de-amor
 Vedea-voiū coama-î vâl aurit
 Jucînd ca raza, cu resfățare
 Pe sînu-î dulce ce-o sărutare
 Făcu odată de-a răsărit.
 Eū auzi-voiū pe buza-arzîndă
 Murînd suspînul îmbălsămit,

Eșînd din sînul ei fericit.
 Bea-voiū suflarea dulce și blîndă
 Oh! dă-mi aceste cerești comori
 Ce al tău suflet mie-mi ascunde
 Și beat de focul ce mă pătrunde
 Lăsa-voi lumea și muritori!
 Dar dimineața eată se 'ntinde
 În valuri d'aur p'al nopții nor.
 Stelele nopții lumin' murînde,
 Noaptea iuțește pasu-î ușor.

Ei cînt'; ascultătorii nu știu ce aū a face,
 Cînd tînăra Zioară le zice dulce lor:
 «Vai! eū sînt cea învînsă; acest păstor ce-mi place
 M'a 'ncins c'un dulce dor».

COPĂCIARUL

• Fată albă din Beliță,
 Unde mierea după fragi
 Strălucește
 Răspîndește
 Ca frumoasa ta guriță
 Dulcele miros de fragi!
 Ești tu fată sau muiere?
 Spune-mi mie mai curînd?
 O vulvoare
 De la soare?
 Ești tu dulce fag de miere?
 Ești tu nurul unui gînd?
 Spune mie, ești tu fată,
 Să te fac nevasta mea?
 Și 'n ospățuri
 Și 'n răsățuri
 Și în cînturi legănată
 Să se 'mbete viața ta?

Să sărut cu înfocare
 Fir cu fir cel perior,
 Și pe sînul,
 Alb ca crinul,
 Sub ori care sărutare,
 Să răsără-un nou amor?
 La Sestița răpitoare
 Am palate și grădini
 Cu băi dalbe
 'N marmur albe
 Să-ți scald albele picioare
 Și-acei perî de aur plini!
 — În Sestița răpitoare,
 Nu voiū case, nici grădini,
 Nici băi dalbe
 'N marmur albe
 Să-mi scald micile picioare,
 Să-mi scald fragezii mei sîni;

Nu voi să-ți dau a mea mîna,
 Nu voi șerbă să-ți fiū chiar,
 Căci nu-î fire
 De iubire
 Eū sunt fată de romîna,
 Și tu ești un copăciar!.

FECIOARA DIN MILIA (AMERUL)

« Spune, albă copiliță,
 Cum nu porți tu pe cosiță
 Roza, rumenă liliță?
 Plîngi o mumă? plîngi un tată?
 Plîngi o soră 'nmormîntată,
 Sau ursita ne'mpăcată?
 Soarta ta fu pătinoasă:
 În Milia munteoasă
 Nu e fată mai frumoasă!
 Coama ta-î o rază plină,
 Fața ta e o lumină,
 Sinul tău e o grădină!
 Cîte flacări trec pe lume,
 Pe Ohrida albe spume,
 Și pe Pind Romîni cu nume!
 Cîte raze sunt în soare,
 Sint pe sinu-ți, dulce floare,

Vise dragi, desmerdătoare.»
 — Nu plîng mumă, nu plîng tată,
 Nici o soră 'nmormîntată.
 Nici ursita ne'mpăcată;
 Ori-ce Pindul naște 'n ceață
 Are farmec, are viață,
 Fiicele lui au dulceață:
 Flacăra le e periorul,
 Zorile le sînt chipșorul,
 Crinul le-este sîniorul,
 Și a rozelor suflare
 Este a lor sărutare;
 Gura lor foc, miere are.
 Dar în Milia cea bună,
 În biserica străbună
 Limbi străine-acum răsună.

LUPTA PĂSTORILOR

« Aici primăvara desface-al ei sin.
 Pe maluri de riuri
 Oleandru roșește; pădurea cu briuri
 De viță se 'ncinge, de plopii îngin
 Sub boarea cea caldă, amanta verdeței!..
 Cîntați, păstori tineri, dulcețile vieței!
 Acel ce în luptă va fi 'nvingător
 Prin dulce cîntare,
 Pe sinu-unei mindre va da sărutare!»
 Așa le vorbește bătrînul păstor.
 Doi inși se arată, doi tineri feciori
 Cu fața plăvie,
 Cu buzi rumeoare, cu păr de gazie,
 Din cei mai de frunte vestiți cîntători.
 Un cerc se formează pe niște verzi lese
 De mii de vioarele suave și dese:

ÎNȚIUL PĂSTOR.

Oh! de cînd ea împletește
 Pentru altul coama sa,
 Coama sa ce strălucește
 Ca un soare p'alba nea,
 Umbră s'a întins pe viață,

Cu nimic nu mă împac,
 Soarele se schimbă 'n ceață,
 Toate lacrimi se fac.
 Moartea crudă fioroasă,
 Numaî ea p'acest pămînt,
 S'a făcut acum frumoasă
 Și mă chiamă în mormint.

AL DOILEA PĂSTOR.

Cît un flutur locuiește
 Sînul unui dulce crin,
 Vai, amorul viețuiește
 Pe al frumuseții sîn!
 Fericit acel ce știe
 P'o guriță de răsuri
 Să se 'nbețe de-ambrosie
 Și să cate alte guri!
 Dintr'o cupă toată viața
 Cine oare a băut?
 Cine, rozei dimineța,
 Viața lungă i-a cerut?

ÎNȚIUL PĂSTOR.

Ea lucea aici în viață
 Sub cosița sa de fir,
 Cum sub soare dimineța
 Strălucește-un trandafir
 Trecătorul cu răpire
 Se uita la ea privind,
 Lîngă junele ei mire
 Sub mesteacănii de argint.
 Fuse părul aurorii
 Ce pe florii să zugrăvea?
 Fuse umbra zîinii Florii?
 Seara, vai! nu mai erea!

AL DOILEA PĂSTOR.

Numai grațiile line
 Să 'ncunune cîntul meu!
 În cîntări, nu voi suspine,
 Intristare nu voi eu!
 O femeie ce iubește,
 Ce iubim, pe viața mea!
 E o cupă ce lucește
 Și se umple spre a bea,
 N'o să moștenim noi viața,
 Ca plăcerea s'aminăm!
 Se arată dimineța?
 Dimineța să o bem!

ÎNȚIUL PĂSTOR

La Ohrida la fîntină
 Sta p'o stană de profir

Și plecase pe-alba'i mină
 Capul ei cu păr de fir.
 Ea visa... O, dulce seară,
 Pentru ce nu am murit!
 Ochiii săi se ridicară,
 Sufletul mi-a 'ntinerit.
 Palid, tremurînd ca firul,
 Vream să-i zic ceva frumos;
 Am roșit, am pierdut șirul,
 Și ea lasă ochii 'n jos.

AL DOILEA PĂSTOR

Alba Dora din Caștrița
 Demon cu cosiți de fir,
 Ce ridică sus rochița
 P'ale-ei pulpă de trandafir,
 Cînd ea trece rîurașul,
 Rîu de șeasă luni uscat,
 Unde nici chiar fluturașul
 Aripa nu și-a udat,
 Mă numi, și în livadă,
 Piere 'n lesii de trandafir,
 Dar lăsînd să i se vadă
 Capul ei cu păr de fir.

ÎNȚIUL PĂSTOR

Ce vrei, dragă, să-ți dau ție?
 Am trei oi și un berbec;
 Valurile 'n vijelie
 Prin albețe nu le 'ntrec.
 Am un cal sirep sălbatec,
 Să te poarte printre nor,
 Am un suflet de jeratec
 Să te ardă cu amor;
 Dacă pașa pentru ele
 Șapte roabe îmi va da,
 Nu le dau pre cer, pre stele!
 Numai ție le voi da.

AL DOILEA PĂSTOR

Vai! ce e mai greu din toate
 Este simplu a vorbi:
 Fie-care om nu poate,
 Nu e dat la cine-a fi.
 Fetei de la Soagora
 Drăgălașă ca un vis

Ce urmează aurora,
Intr'o zi așa i-am zis:
«Tu ai două porumbițe
Colo 'n sinul tău cel drag.
In micile lor gurițe
Fie-care ține-un frag».

ÎNȚIUL PĂSTOR

O voi, ce prin floricele
Fragi sălbateci căutați,
Buzele drăguți mele
Nu cum-va să sărutați!
Ca să știți: la umbra genii
Ochii varsă-un dulce foc,
Printre salba sinti-Elenii
Poți petrece-al ei mijloc.
De la cap pîn' la picioare,
Se coboară păru-i drag:
Ride ca o sărbătoare,
Fragedă cum este-un frag.

AL DOILEA PĂSTOR

Mirta amăgi păstorul,
Și păstorul s'abātu.
Nimănuî nu spune dorul!
Nimeni nu îl pricepu!
Dorul mare nu se spune.
In pădure, într'o zi,
In adîncă rugăciune
Din păstori îl întilni.
Adormind, el trist la față.
Și răpit ca într'un vis,
Ochii către cer înalță,
Și plecînduî i-a închis.

ÎNȚIUL PĂSTOR

Oaspeții voiși la masă
Beau vin dulce de Bojani,
Uită grijea ce 'i apasă,
Uită jug și cruzi tirani.
Greaca jună toarnă vinul
In pahare pentru ei,
Mina 'i albă cum e crinul
Te invită să mai bei.
Dar amar aceluî care
Bea din cupa grecii vin!

Și depune sărutare
Peste sinul ei de crin!

AL DOILEA PĂSTOR.

Printre vise o vergină
Imi întinse mina sa,
Intre umbră și lumină
Ea era așa ceva
Par'că zorile s'arată!
Căci avea păr aurit!
Printre noapte de odată
Sinuî alb eu am zărit,
El era ca trandafirul
Cînd în noapte s'a deschis...
Nu pot a mai duce șirul...
Căci se stinse al meu vis.

ÎNȚIUL PĂSTOR.

Toți se 'mbată în natură:
Pasărea de ciripiri,
Arborile de căldură,
Riurile de mugiri,
Florile de rouă lină,
Aerul d'al lor miros,
Și de valuri de lumină
Fluturile cel frumos.
Eu, o, dulcea vieții mele!
P'al tău sin desfătător,
Plin de vise tinerele,
Voiu să mă îmbăt d'amor.

AL DOILEA PĂSTOR.

Toți murim, nimeni nu scapă
Mai tîrziu sau mai cîrînd
Malul de sub noi se sapă,
Cînd va fi al nostru rînd!
Regiî tronul lor il lasă,
Robiî lasă lanțul lor,
Regi și robî, murind, le pasă!
D'o potrivă toți simt dor!
Fericit cel ce se duce
Și se stinge în mormînt
După ce se 'mbată dulce
D'un amor curat și sint!

ÎNȚIUL PĂSTOR.

E o luptă astă viață
 Intre bunî și între răi,
 Noaptea 'ntinde a sa ceață
 Peste luptătorii săi.
 Perdere, cîștig, sunt una,
 Zis-am eu la cei ce lupt',
 Intră 'n luptă tot d'auna,
 Chiar furnica d'un minut.
 Eu mă lupt cu o frumoasă,
 Are ochii drept săgeți
 Paveză, geana-i, noroasă
 Ce se lasă 'n valuri creți.

AL DOILEA PĂSTOR.

Cîntă visul meu cel drag.
 Dulcea mea cerească zîină,
 Cu cosițe de lumină
 Cu gurița, rumen frag!
 Cum la masă ride ea,
 Cum mă 'ncinge ca o viță,
 Cu micuța ei guriță
 Pare-un flutur ce 'n rozî bea!
 Și de poți a o descri,
 Ast-fel precum ea s'arată,
 Sparge lira ta îndată,
 Nu mai ai la ce trăi.

ÎNȚIUL PĂSTOR.

Nu! nimic nu pere 'n lume.
 Suntem? încă vom mai fi,
 Cu altă formă, cu alt nume,
 Poate chiar o rază-a fi.
 Eu aș vrea să fi schimbată,
 Intr'o rouă, dulcea mea,
 Eu în rază înflăcărătă,
 Pentru-ca să te pot bea!

AL DOILEA PĂSTOR.

Lupul urmă o căpriță,
 Capra iarba de păduri,
 Eu urmez o păstoriță
 Cu ochi dulci ca două muri.
 Lupul s'o mănince cată,
 Capra iarba de păscut,
 Eu urmez pe alba fată
 Ca să-i dau un drag sărut.

ÎNȚIUL PĂSTOR.

Dulcea mea, știi ce se zice
 Că tot omul peritor
 Bînd nectarul cel ferice,
 Se făcea nemuritor?
 Dragă, gură-ți rumeoară
 Este plină de nectar,
 Las' să bea, o surioară,
 Gura ta, ceresc pahar?

AL DOILEA PĂSTOR.

Voiu să fiu martir și eu,
 Unul ars în flăcări moare,
 Altul piere în prinsoare,
 Sub un lanț amar și greu;
 Eu vă spui adevărat
 Voiu să mor acum aice,
 P'al Liliî braț ferice
 De crini, roze, sugrumat!

Dar soarele-apune, dînd luptii
 [ncetare
 Păstoriî amîndoi,
 Merită isbîndă: dar care din doi
 Pe fruntea fecioarei va da să-
 [rutare?
 Și unul și altul această cătară,
 Și pentru aceea ei nu sărutară.

FECIOARA MARIA

Vă uitați cît de frumoasă
 Se înalță în azur
 Intr'o ceață argintoasă
 Cu flori d'aur împregiur!

Sinul nopții se despică;
 Norii fug să lase loc;
 Heruvimii o rădică
 Pe aripa lor de foc.

Coama-î d'aur rîurează
Peste umăru-î de crin;
Grațiile o urmează
Stelele pe dinsa vin.

De-o rochie de purpură
Corpul ei e coperit;
O cunună de vergură
Cu lumina s'a 'mpletit.

Prin azur și printre stele
Intră, îngerii-o admir.
Ast-fel între viorele
Se înalță-un drandafir.

Oarele s'opresc în cale,
Vînturile se îmbun',
Și sub pasurile sale
Naște un ceresc parfum.

Cine poate ca să fie
Și să meargă-atît de sus?
E fecioara, e Marie,
Muma dulcelui Isus.

CÎNTECUL NUNȚII ÎN CASTARIA

Danțurile să 'nceteze!
Pin' p'ăi zilei trandafirî,
Orele să se păstreze
Numai pentru junii mirî;
Zilele sunt ale noastre,
Noptile sunt ale lor.
Plecați dar frunțile voastre
Celui mai curat amor!
Să se verse dulci parfume
In cămara de mister!
Crinul, roza să 'ncunune
Patul dulcilor plăcerî!
Căci o roză mult mai dulce,
Căci un crin mult mai cochet
Grațiile vor aduce
Să 'mpletească un buchet.
Luptă dragă o să fie,
Mirele învingător,
Va fi 'nvins cu bucurie...
Luna se ascunde 'n nor.

Vino, rumenă mireasă
Pin' ce zorile nu vin!
Arde fața ei frumoasă!
Tremură frumosu-î sîn!
Muma ei o desvelește.
Fața ei a rumenit,
Și de ciudă că roșește,
Și mai mult ea a roșit.
Cum o roză de iubire,
Sub al serii vînt iubit
Tremură de fericire,
Ast-fel ea a răsărit.
Cu rotunda'i albă mină
Învălește fața sa
Unde trandafirî 'ngînă
Cea mai drăgălașă nea.
Inșă iată se arată
Al ei mire sficios;
Amîndoi roșesc d'odată,
Tac și lasă ochii 'n jos.

SAN-MARINA

San-Marina astăzi are
Sărbătoare de păstori,
O serbare
De plecare
La Vardar ce cură 'n mare
Alergînd pe pat de flori.

Se întinde masă dalbă
Pe un plaiu lîngă Cătun
Cu smîntînă
De la stîină
Cu faguri de miere albă
Și cu vin de la Zeitun.

Dintr'o mîină 'n altă mîină
Cupa pregiurată 'n flori
Trece plină;
Beaū, închină
Pentru țara lor Romină
Pentru turme și păstori.

Cei bătrini cu albe plete
Cei d'intiū la masă 'nchin';
Hora pasă
Lingă mașă
De flăcăi și june fete
Că păr negru, cu alb sîn.

Fluerile și cavale
Sună vesele cîntări.
Lingă mese,
Cete dese,
De copii se joc pe vale
Ca 'ntr'un vis de desfătări.

Popii bine-cuvintează
Și atunci toți s'aū mișcat
De plecare
Către mare,
Turmele înaintează
Toți cu totul le-aū urmat.

Caii poartă în spinare
Corturi, pături, așternut,
Toată casa,
Toată masa
Și vestminte de 'mbrăcare,
Tot ce aū, tot ce-aū avut.

Mumele în glugă pe spate,
Poartă prunci cu păr bălaiu
Saū mioare
Lincezioare.
Clopotele, legămate,
Sună depărtat pe plaiū.

Turma beagă, cîinii latră,
Caii nichează ușor;
Mai departe,
La o parte
Sub o măgură de piatră
Cîntă 'n fluier un păstor.

Și pe cale mic și mare
Stă, mai cată către sat
Cu plăcere
Și durere,
Îi trimite fie-care
Cite-un dulce sărutat.

Seara vine, și păstorii
La pîriū toți se opresc.
Și fac focuri
Și fac jocuri
Pin' ce razele-aurorii
Peste geana lor plutesc.

Ast-fel trece scurta viață
De străini neatirnați,
Ca cocorii
Și ca norii
Cînd pe cîmpuri de verdeață,
Cînd pe munții cei înalți.

Oamenii aū arme dalbe
Și femeile dulci nuri,
Cu gurițe
De lilițe,
Coame d'aur, fețe albe,
Ochii lor ca niște muri.

Dar durerea, vai! nu lasă
Nicăiri pe muritor.
Ce dor mare!
Ce 'ntristare
Inima lor le apasă
Cînd oițele le mor!

D O R A

Ați fost voi la Călăreți
 Unde sunt Romîni semeți
 Ripe negre, case albe
 Ce se 'naltă prin păduri
 Ca locașuri de vulturî
 Agățate de stînci dalbe?
 Acolo ascunse 'n nori,
 Nasc fetițe, mîndre florî.
 Soarele nu le pălește
 Fermecul desfătător.
 Dar prin ele strălucește,
 Dora ce e doamna lor.
 «Dora, Dorioara mea
 Coama-ți lucea ca o stea
 Peste marmura cea albă
 Semănată de porfir.
 Și gurița ta cea dalbă
 E un dulce trandafir!

Spune mie unde duci
 Frumuseți atît de dulci?
 Ele nu sunt date ție
 Să le duci la un mormînt
 Ci să le dai pe pămînt,
 Poate chiar să le dai mie?
 Ia aminte, draga mea,
 Cînd la raiu tu vei intra
 Îți va cere socoteală
 Omul căruia le-ai dat,
 Le-a 'nțeleș, le-a meritat?
 Dă-le mie, n'ai sfială!
 Pune masa, viața mea,
 Să serbăm logodna ta.
 Nu voiu cupe aurite
 Căci eu am gurița ta
 Nu voiu vinuri balsămite,
 Căci am sufletu-ți a bea!»

I O A N A

Știți voi crinul ce străluce
 În Vescopolis frumos?
 Păru-i ca o rază dulce
 Cinge corpu-i pînă jos.
 Este tinăra Ioană
 Nimfă albă din Vardar,
 E Romîna macedoană,
 Dulce ca ceresc nectar.
 Patru neamuri o reclamă,
 Șapte sate mîna 'i cer.
 Toți cu toții o aclamă,
 Rază ce-a venit din cer!
 Acvila lăsîndu-și sborul,
 Boabe ia din mîna sa,
 Turcul părăsînd Bosforul
 Vine a o vizita.
 Grațiile 'i sunt surate,
 Poartă jocu 'n jocul ei
 Și plăcerile-adorate
 Sbor pe ani'i tinereî.

Geniul pe frunte-i sboară;
 Peste umbre și vulvori
 Umbra 'i dulce și ușoară
 E o noapte peste zori!
 Buza ca mărăgăritarul,
 Are-un farmec foarte rar,
 Crez că a băut nectarul
 Din al zeilor pahar.
 Ochi'i sunt dulci vioarele
 Ce la soare strălucesc,
 Genele lungi, aurele,
 Resfrîng umbre și lucesc.
 Sînu'i e o dulce floare;
 Două roze pe două crini,
 Sub al amorului soare
 Tremură pe dulcii sîni.
 Eu mă duc, vis de dulceață!
 Tu n'o să mă mai zărești
 Tu mă lași să plec cu viață
 Și vai! inima'mi oprești!

L A O S P Ă Ț

Pentru ce frămîntî tu gîndul
 Pe cei răi să îmbunești?
 Știi tu dacă mai bun ești?
 Mine o să'ți vie rîndul
 Toate să le părăsești!
 Faci ca cel ce rătăcește
 Prin deșertul arzător,
 Și sădește doritor,
 Unde tot se veștejește,
 Unde tot e peritor!
 Bea din cupa'mî aurită
 Visul meu fără prepus,
 El aruncă spuma 'n sus,
 Ca amantă el te 'nvită!
 Din Morea este-adus.
 Arapoaică, fă să vie
 Chiar oglinda astui vin.
 Știi hanima mea plăvie
 Cu cosița aurie
 Și cu brațele de crin?

Fața-î dulce dă lumină!
 Cînd se scutură de șal,
 Umerele ei oval,
 Luce ca o lună plină
 Peste riul de cristal.
 Coama-î d'aur s'o resfire
 În colanul ei de fir,
 Și pe mijlocu-î subțire
 S'aibă briul de safir
 Ce se varsă 'n dalbe fire;
 S'aibă portul dimineții
 Cu cămașa de rătea,
 Să se vază drag prin ea
 Trandafirii tinereții
 Printre crini, pe viața mea!
 Cu picioare descălțate
 În papuc de la Seris;
 S'aibă sînul cam deschis,
 S'aibă genele plecate
 Ca un farmec într'un vis.

PĂSTORUL MURIND

«Toți păstoriî se cobor';
 Toți resuflă desfătare;
 Numai tu, frumos păstor,
 Te înclinî în întristare?
 Spune nouă ce gîndești?
 Spune nouă ce voiești?
 — Dați-mî pace, dragi oițe!
 Dați-mî pace, dragi fetețe,
 Că eû doru-mî nu vâ zic
 Pină 'n ziua de tunsoare;
 Iar atunci, în sârbătoare,
 N'am să vâ ascunz nimic.
 — Azi e ziua de tunsoare.
 Cînd ne zici să ne vestești
 La această sârbătoare,
 Pentru ce tu pătîmești?
 — Ici la murmura fîntînii
 Ascultați dar dorul meu.
 Dar chemați să vie cîinii.
 Cîntec trist am să cînt eû:
 «Ați văut o dulce stea,

«Ați văzut lilița mea,
 «Cu cămașa d'albă lină
 «Fluturată de lumină?
 «Roză e a sa guriță,
 «Flacăra a sa cosiță,
 «Ochii ei în lacrimile
 «Sunt ca două viorele;
 «Sufletu-î miros de floare,
 «Inima-î chiar foc de soare.
 «Vorba ei mă desfăta,
 «Cîntecu-î mă îmbăta!
 «Nu l'ați auzit voi oare
 «Printre nopți desfătătoare,
 «Cit scotea de multe ori
 «Lacrimi de la călători?
 «Dar acum acele șoapte
 «Nu mai sună printre noapte.
 «Sufletu-î s'a dus pe vînt,
 «Lutul într'un trist mormînt.
 «De cînd ea nu mai trăește,
 «Viața-mî jună veștejește.»

TESTAMENTUL UNUI PĂSTOR

Mor, copile, dragi oițe,
Ale Pindului lilițe!
Însă voi cînd veți avea
Stăpîni greci cu firea rea,
Fără dor și căutare,
Suferiți, aveți răbdare!
Numai pe mormîntul meu,
Să vă spuneți dorul greu!
Cinii groapa mea să-mi sape
De Zioara mea aproape.

Să-mi dați armele, o, cinii,
Nu la greci, ci la romîni!
Să dați pila mea cea largă,
Lanțurile lui să-și spargă,
La Romînul ardelean!
Paloșul la un muntean!
Moldoveanului să-i lase
Arcul meu cel de mătase.
Calul meu la albaneaz
Că e drept, că e viteaz.

AMANTELE CILII

Dup' o lipsă 'ndelungată,
«Mă întorc de la Vardar,
«Gura mea e însetată
«De cerescul tău nectar.
«Ochii mei nu te priviră,
«Brațul meu nu te-a simțit,
«Vorbele-ți nu se-auziră,
«Și eu încă am trăit!
«Am trăit, dar crudă viață!
«Cerul fața-și învălea!
«Soarele era o ghiață,
«Umbra nopții mă ardea,
«Dar mă 'ntorc și tot dispere
«Ca un vis ce a trecut:
«Viața mult mai dulce-mi pare,
«Chipul tău mult mai plăcut.

«Viersul meu pe vînt se duce,
«Al ei viers nu mi-a răspuns!
«Numai riul geme dulce
«În tufișul cel ascuns!
«Eată dragele oițe,
«Eată cinii pe vilcea!
«Spuneți, spuneți, voi lilițe,
«Unde e Cilia mea!

OILE.

O stăpîne, ai răbdare;
Într'o noapte de amar

A venit o doamnă mare,
Și-a luat'o p'al ei car.
Ea nu vrea s'o însoțească.
Doamna mare îi zicea:
«Lasă viața omenească,
«Vin' cu mine, draga mea!
«Vin' cu mine, albă floare,
«Către cerul înstelat,
«Unde viața nu mai moare,
«Unde-amoru-î necurmat!
«Unde visul tînar duce,
«Unde roua trece 'n fum
«Și dorințele sbor dulce,
«Cu al crinilor parfum.»
Ochii ei de lăcrămioare
Ca de rouă se umplea,
Și cu vorbe întristătoare
Nouă astfel ne zicea:
«Voi oițe, voi mioare,
«Cînd păstorul va veni
«Ochii lui în lăcrămioare
«Lipsa mea îi va topi.
«Spuneți lui cu 'ndemănare
«Că 'ntr'o noapte de amar
«A venit o doamnă mare
«Și m'a luat pe al ei car.
«Că în roche de mireasă
«Ea pe mine m'a 'mbrăcat,
«Și mi-a pus pe frunte leasă
«De lilițe de grenat.»

PĂSTORUL.

Ce îmi ziceți voi, oițe,
Nu pricepeți c'a murit?
Și prin vorbe drăgulițe,
Dulcea mea v'a amăgit?

PĂSTORUL. (Cîntă).

Ea veni aici în viață
Cu al viselor lin hor
Ce plutește cu dulceață
Pe acest pămînt de dor!
Dar aceste vise line
Se 'nturnară către cer
Și pe valuri de lumine
O răpiră în eter.
Vai! în urma sa în lume
Cîte lacrimi nu lucedesc?
Cîte flori cu dragu-î nume
In trecut nu se 'mpletesc?
Buzele ei parfumate
Cu dulci aure ce sbor

Iși schimba cu voluptate
Dulcele miros d'amor.
O gazie se-ofilește
Și se 'nclină la pămînt;
Dar mirosu-î ce răpește
Sboară către cer pe vînt,
Astfel dulcea sa junețe
Către soare s'a 'nturnat;
Al său sîn în frumusețe
A căzut, s'a scuturat!
Dar în viața trecătoare
Zilele ce s'aū grăbit,
Cu plăceri desfătătoare
Cursul lor și-aū împletit.
In morminte în tăcere,
Dormi acuma, suflet blind!
Vîntul nopții cu durere
Ne va zice cînd și cînd:
«O junie, te grăbește!
«Viața, trece, să iubim!
«Omul un minut trăește...
«Timpul nu îl mai găsim!»

LA MORMÎNTUL CILII

Aici se stinse a ta frumusețe,
Și anii tăi tineri ce-avuși pe pămînt,
Acea drăgășie, acea tinerețe,
Aici în mormînt!
Cununa de dafin nu e veștejită,
P'acest mausoleu.
Eri încă în lume visai fericită
Roșind ca răsura, l'al tău imeneu;
Și moartea răpește junica ta viață
Pe vîntul geros;
Și lumea se-umbrește, și soarele 'nghiață,
Deșertul se 'ntinde pe tot ce-î frumos.
In păru-ți de aur, a ta minușită
Nu trece d'acum;
Răsurile stinse pe mica-ți guriță
Perdut-aū culoare și dulce parfum;
Răcit-a vai! sînu-ți 'nainte s'apuce,
O visul meu lin,
Amorul și tinăr, și rumen și dulce
Să-î sfișie vâlul cu mîna de crin!

Tu ești ca răsura ce n'a văzut soare.
 Bind mustu-î dorit,
 Ce sub răsfățarea sălbaticii boare
 Ce-î soarbe mirosul. vai! n'a tresărit!
 Și care îndată ce naște în lume,
 Se 'nclină sub dor,
 Cînd vîntu-î zîmbește, cînd roua îi spune
 Că viața-î plăpîndă, dar plină d'amor;
 Cînd cupa în mină-ți era abia plină
 Cu al vieții nectar,
 Vai! moartea amară, în ziua senină,
 Varsă de odată acest drag pahar!

LA BALȚAT

În serile de earră la Mezzova frumoasă,
 Păstorii se adună cu toții la un loc.
 A tinerimii floare acolo e voioasă;
 Lucrează, cîntă, joacă în casă lingă foc.
 Dar pînă să nu joace, cîntări de dor ei cîntă,
 Deci iată cum o dată Balțatū-a început.
 Un lăutar jucase, cînd Lina ce încîntă
 Prin versu-î drag și dulce să cînte a cerut:

«O cîntare de iubire!
 Tu ce sufletul răpești
 Și îl scalzi cu fericire
 Printre visele cerești!
 Ca un fluture ce zboară
 Către cerul înflorit

Legănat pe aripioară
 De un foc ceresc răpit,
 Sufletul meu se avîntă
 În al tău locaș ceresc
 Unde dorul chiar încîntă,
 Lacrimile chiar răpesc.»

Un june se ridică și cere ca să cînte.
 Inima-î e un foc
 Ce s'aprinse-se-atuncea în simțăminte sînte
 Și iată cum revarsă cîntare în ăst loc;

«O, lilică a plăcerii,
 Ce ca fluturul pe plaiū
 Rizi în sînul primăverii
 Cu dorințele ce dai!
 Lasă inima-ți s'adie
 Un parfum d'amor voios,
 Ca un crin ce pe cîmpie
 Cîmpu 'mbată de miros.

Pe-al meu suflet ce s'abate
 Scutură din dragu-ți sîn
 Fermecile lăudate
 Ce cu crinii se îngîn'!
 Fă să uit că timpul zboară,
 Fă să uit că sunt pămînt,
 Fă să uit că ori ce oară
 Poate ascunde-al meu mormînt!»

PĂSTORIȚA.

Rîul în vale cu drag îngînă,
 Pasărea cîntă lingă isvor;
 Floarea resare beată d'amor
 Sub boarea dulce lingă fîntînă:
 Și călătorul cîntă voios,
 În umbra serii în depărtare,
 O nouă viață la toți apare;
 Grijele triste sbor rușinos.
 La tot dai viață și tinerete
 Venind pe carul viselor dulci.
 Dar țării mele ce îi aduci?
 Viață, mărire, ani de blîndețe?
 Vai! pentru dînsa nu te-ai gîndit!
 Pentru ea toamna e neschimbată,
 Pentru ea frunza cade uscată,
 Chiar cînd mormîntul a înverzit!

PĂSTORUL.

Brațu-i e de flori frumoase!
 Este încă poleit
 De tulleie auroase
 Ca o persică d'Ismit,
 Coama-i întunecătoare
 Și-aurită ușurel
 Ca d'o rază de la soare,
 Demnă d'un măreț penel!
 A Olimpului lumină
 Arde 'n ochiul ei focos
 Cu-o dulceață mult străină,
 Gîtu-i neaoa din Sigos.
 Unde fruntea ei se curmă
 Două arcuri fac hotar,
 Nasc și mor și las în urmă
 Dulci dorințe ce resar.
 Sufletul ei este-o boare
 Și suflarea-i un parfum;
 Inima-i un dulce soare;
 De puteți, ghiciți acum!

PĂSTORIȚA.

Rîndunelele plăpînde
 Cînd trec marea, ostenesc:
 Pe cocori se lasă blinde,
 Berzele nu le gonesc.
 Numai oamenii pe cale
 Ce ursita le-a 'nsemnat,

Pe cel slab în astă vale
 Îl resping neîncetat.

PĂSTORUL.

Rouă, semn de tinerete,
 Tu amînți p'acest pămînt
 Vise, nuri și frumusețe
 Ce plutesc pe-al lumii vînt
 Tu ești dulcea ambrosie
 Ce-auritele surori
 Deșteptate, pe cîmpie
 Beaū din cupa lor de flori.
 Viața ta e-o dimineață.
 Cu flori te-aș asemăna
 Dacă vai! a noastră viață
 Mai mult nu ți-ar semăna!
 Roua scaldă roza blîndă
 Fără a-i răpi nici cum,
 Nici roșeața ei arzîndă,
 Nici plăcutul ei parfum.
 Vai! ca roua e plăpîndă
 Păstorîța ce-am iubit!
 Dar sub buza ei arzîndă
 Sufletul meu s'a răpit!

PĂSTORIȚA

O păstori, goniți de cînturi
 Umbra negrelor dureri!
 Și chemați prin nori, prin vînturi,
 Raza dragelor plăceri!
 Fluierul ce încă sună
 Sub dragi flori, e mai frumos,
 De cît cele ce răsună
 Sub foi verzi de chiparos.

PĂSTORUL

Voî, tulleie aurite
 Ale soarelui ceresc!
 Zori! cît sunteți de iubite
 Cînd în umbră vă zăresc!
 Cînd în noaptea ce se ducē
 Spargeți umbre ce se 'ngîn',
 Arătînd ninsoarea dulce
 Pe-al fecioarei tinăr sin!
 Cînd aripele de flutur
 Voî de rouă le svîntați,

Și la focu-vă se scutur
De-al lor lanț ce fărâmați,
Cînd prin vise ușurele
Voi luciți și eu vă ia
Drept cosița dulcii mele,

Și din nou la somn mă dau;
Cîte ori, o raze blînde!
Voi la rugă m'ați găsit
Lacrimi revărsînd arzînde
Pentru cruda ce-am iubit!

Dar păstorița curmă cîntarea ei cea lină;
Ea simte sinu-i tînăr d'amor curat arzînd;
La dragul ei privește și drăgălaș suspină.
Feriți-vă de versuri, femeii cu chipul blind!

LA O PĂSTORIȚĂ

Lasă, dulcea mea frumoasă,
Cortul tău perdut în nori.
După stîncă furtunoasă,
Vin' la mine 'n sărbători!
Vin'! te-așteaptă bucuria,
Jocuri, risuri, desfătări,
Și amorul, ambrosia
Să ți-o dea prin sărutări!
Vino, neîmpodobită
Sub ilecul alb de fir

Sub o cingă împletită
Cu boboci de trandafir.
Coama-ți d'aur, înodată
Pe la spate drăgălaș,
Să se verse și să bată
Ăst picior de copilaș.
Grațiile jumătate
Nude, spun că dănțuia
Cînd în timpuri depărtate
Zeii la ospățuri beau.

FLUTURUL ȘI FLOAREA

Pe un verde delușel,
Flutur
Vede drăgălaș floare.
«Viorea,
Draga mea,
Mă primești în foșoare?
— Fugi d'aice, mic limbut,
Cunoscut!
Tu ce porți p'a ta guriță
Lăcrimiori
De dragi flori,
Du-te-aiurea, măi bădiță!
Mi-este frică! tu și eu,
Dragul meu,
Suntem tineri fără minte!
Ne-î putea
A nu bea
Sărutarea mea ferbinte.

Inimioara unei flori
Trecătoare
E aproape de guriță,
Fluturaș
Drăgălaș
Cu-aripioara ta pestriță!
— Junioară Viorea,
Nu fii rea,
Vezi de umbre mi-este frică!
Aspru vînt
Îe pămînt
Sufică tare, mă ridică!
Vezi cît sînt eu de frumos,
Sînt fricos!
Și a-ți da o sărutare
Ar fi zău,
Foarte rău;
Ar fi, dragă, o trădare

Voii dormi dar lin și blind
 Și visînd
 Că sărut a ta gurită.
 Ear de-î vrea,
 Draga mea,
 Îți voi spune, drăguliță,
 De trei zile dragi *amori*,
 Dintre flori,
 În această luncă mică,
 E frumos,
 Grațios.
 Mă primești, o viorică?
 — Ah! tu știi dar dragi *amori*
 Dintre flori
 Din această luncă, bine!

Unde-ai fost,
 Și-adăpost
 Imi mai ceri? nu ți-e rușine!
 — Nu sunt, dragă, vinovat
 De păcat.
 Roza nu imi place mie,
 Are nuri
 În păduri,
 Dar e mîndră nebunie!
 — Vin atunci în al meu sin:
 Spune lin,
 Ale lor amoruri nouă,
 O amant
 Intrigant,
 Dar te scutură de rouă!>

CÎNTECELE GRAMOȘTENILOR

MOARTEA

Nu-î întreagă fericire
 Pe acest pămînt de chin!
 Ori ce tînără zîmbire
 Are 'n umbră un suspin.
 În deșert tu strîngi avere,
 Viața n'ai s'o moștenești;
 Moartea vine și te cere,
 Și cu aur n'o oprești.
 De te urci pe tron, ea vine
 Lîngă tine a ședea,
 De te 'mbarci spre țări străine,
 Dupe tine vine ea.
 În ospete răpitoare
 Cînd închini ca să trăești,

Ea s'arată rizătoare:
 Cupa morții tu lovești.
 Cînd pe sinul frumuseții
 Tu plecî capul fericit,
 Moartea-ți tae firul vieții
 Și îți zice: «ai iubit!»
 Dorul nostru se precurmă,
 Viața cînd o părăsim:
 Moartea-î vorba cea din urmă,
 Și cu ea nu socotim!
 Cu ori-cine e grăbită,
 Cu bogat, cu cerșetor.
 Moartea este mai cinstită
 De cît omul muritor.

PĂRUL ALB

Anii tineri, vai mă lasă?
 Perii mei se *cărunt*ez,
 Grațiile mele pasă
 Și cu ei se *depărtez*.
 De junia cea din urmă

Mai avar eü voiü să fiü;
 Dragostele, dulce turmă,
 Rid și strigă: «*i prea tîrziu!*»
 Prea tîrziu! e vorbă mare!
 Cînd auz așa grăind

Anii mei, atunci îmi pare,
 Că-î aud pe toți fugind.
 Dar ce-mi pasă oare mie,
 Dacă lutul a slăbit
 Și-a pierdut a lui junie?
 Sufletul n'a îmbătrînit!
 El iubește, el visează
 Și îi place a visa;
 E bătrîn cel ce 'ncetează
 De-a mai crede în ceva!
 Am văzut în tinerețe

Junii bătrîni ce nu mai *port*
 Nici o urmă de junete
 Fără timp întorși la port;
 Abătuți de-amărăciune
 Și înviși cum au venit,
 Și am zis: «eū sunt mai june,
 De și părul mi-a albit!»
 Nu rideți, fetițe crunte,
 Că pe părul meu port crini,
 Eū îi port pe a mea frunte;
 Iar voi îi purtați pe sîni?

V I S U L

Coama rumenelor zori
 Vălura pe negri nori,
 Cînd d'odată somnul dulce
 Vise și mai dulci mi-aduce.
 De odată într'un vis
 O femeie mi-a suris,
 Părul ei făcut cosițe,
 Cade pe-albu-i sîn în vițe:
 P'a ei față, p'al ei sîn,
 Rosele pe crini îngîn'.
 Ai fi zis o fată dulce
 Ce la patul nunței duce,
 Și roșește ca un frag
 La un gînd ce-i este drag.
 Ochiî ei vii viorele,
 Inotaū în lacrimel.
 Două arcuri de mătase
 Fruntea ei îi însemnase;
 Unde ele începeau
 Nesimțit, treptat mureaū.
 Pe mijlocu-i roche albă,
 Cîngă d'aur, scumpă, dalbă,
 Sînul ei cel tinerel
 Părea pept de porumbel.
 Mina mică și piciorul
 E făcut să calce norul,
 Cum trec boarele pe nori,
 Cum trec razele pe florî.
 Eū sătul de vise d'aur,
 Ce se scutură ca laur,
 Ochiî bine i-am închis
 Și cu suspinări am zis:
 «O, fugiți, figurî iubite,

Printre vise rătăcite!
 Toată viața mă încînt'
 Pe al vostru sîn de vînt!
 La aceste vorbe, ea,
 Rumenind, așa zicea:
 «Nu sunt raza ideală
 «Ce pe muritorî înșeală.
 «Păru-mî d'aur poți să tinzi,
 «Mijlocu în minî să-mî prinzi;
 «Peste sînu-mî nea ce luce,
 «Poți să plecî tu fruntea dulce;
 «Gura-mî să sâruti de vreî
 «Și suflarea mea să beî.
 «Unde merg, plăcerea vine,
 «Relele se schimbă 'n bine,
 «Lacrimile se fac florî,
 «Noptile se schimbă 'n zori.
 «Port pe față strălucirea
 «Și în suflet fericirea,
 «Pe cosiță foc de zori,
 «Pe guriță fum de florî.
 «Am în ochi-mî lăcrimioare,
 «Am pe buze rozioare.
 «Unde port ușoru-mî pas,
 «Un parfum de ceruri las.
 «Toate astea 's pentru tine;
 «Bea acum, căci rîndul vine!
 «Însă mine să nu cerî
 «Să mai guști tu noi plăcerî.
 «Bea acum și fiî ferice!
 «Mine moartea îți va zice,
 «C'un suspin amar și greū:
 «Astăzi este rîndul meu!»

LA OSPĂȚ

Destul muncirăm vara prin munți și pe piraie,
 Să ne odihnim acum,
 La masă între fete cu geana lor cea laie
 Și fragede lilițe cu drăgălaș parfum!
 Vă puneți toți la masă sub ulmii de cîmpie
 Pe ast pîriū spumat;
 Să cure vinu 'n cupe! să cînte cine știe!
 Tu, albă păstoriță, să-mi dai un sărutat!
 Ospățul este rodul ce pacea ne aduce,
 Decî să ne folosim
 De zilele de pace a trece viață dulce,
 Căci mine griji amare noi poate să 'ntilnim!
 O, dragă, spune mie, acești crini împrumută
 Cu-albețe al tău sîn
 Său sinul a lor rază? Din cupa ta plăcută
 Pe brațu-ți de ninsoare se varsă-un pic de vin!
 Te șterge! o batistă... nu te sfii de oaspeți!
 În gura mea de foc!
 Ce? Soarele nu șterge pe trandafirii proaspeți
 Bobițele de rouă ce 'n foaia lor se *joc*?
 Bunî oaspeți, ea acuma pe viața mea domină
 O dragă, te rog eū,
 Desfă a ta cosiță ce 'n valuri de lumină
 Din creștet pîn' la talpe aură corpul tău!
 Arată-le lor pulpa ce 'n jos se subțiază,
 Cu talpele se *cert*!
 Arată-le piciorul să vază și să crează
 Că zînele din basme n'au fost un vis deșert!
 Dar vai! ascunde bine acele două mere
 Atît de dulci, de dragi,
 Ce Venerea c'o mină le-ar prinde cu plăcere
 Și care dau mirosul sălbatecelor fragi.
 Junețea e nebună și poate să îmbete
 Parfumul dulce-al lor;
 Și slaba bătrînețe sub albele ei plete,
 Nu este mai cu minte, o drăgălaș amor!

CILIA CULCÎNDU-SE

Revarsă-te, roua cîntărilor mele,
 Și fii învălită de-un dulce mister
 Ca prime săruturi, și dragi, și junele
 Ce caută umbra și liniște cer!

Eū cînt pǎstorîța cu sǎlbi albioare,
 Și chipul ei fac,
 Cînd dulcile grații cobor jucătoare
 Și vǎlul pe sinu-i de nea îl desfac.
 Ea umblă sub lene și luna lumină
 Depune vestmîntul pe ramuri de fag
 Precum un crin dulce de puf se desbină,
 Coșița de vǎlu-i se scuturǎ drag.
 O pasăre mindră cu pene noroase,
 Rupînd legătura ce greū o strîngea,
 S'oprește, întinde aripe noptoase
 Pe valul de nea;
 Așa și pe sinu-i tot pǎru-i se lasă,
 Pe-o peatră ridică frumosu-i picior,
 Descalță condurul, ce greū o apasă,
 Un hor de dorințe în jurul ei șbor.
 Se culcă pe maldăr și grațiile dalbe,
 D'amor îndemnate, cu mîna de crin,
 Apucă cămașa de poalele-i albe
 Și-o face să crape spre albul ei sîn.
 Ca floarea de rodii atunci ea roșește
 Și brațu-i gol trage un țol albior,
 Dorințe plăcute pe brațu-i ce-albește,
 Ca fluturi pe-o rosă plutesc cu amor.

ZI DE SĂRBĂTOARE

Azi e zi de sărbătoare
 Cîntecele vin' cu ea.
 Bucuria se coboară
 Astăzi peste casa mea!
 Moșii noștri înainte
 Își rîdeau de sărbători
 De necazuri, de morminte,
 Cupa cununînd cu flori.
 Noi în gînduri turburate
 Sărbătorile uităm;
 Umbre triste, negurate,
 Viața grijelor o dăm!
 Cel bătrîn pe gînduri pare
 Capul clătenînd sfiit,
 Martorii cu întristare
 Văd cum părul le-aū albit.
 Iar flăcării cu durere
 Pleacă fruntea, se gîndesc
 Tinerețea lor le pierde.
 Frunțile lor le pǎlesc,

Pruncii joțul încetează;
 E bătrîn ori-care prunc.
 Fetele ce se 'ntristează
 Florile din pǎr arunc'!
 Nu mai ascultăm cuvîntul!
 Care ne închipuim
 Ca să moștenim pămîntul,
 Cînd cu zilele murim?
 Nume, fală și putere
 Merită atîta dor?
 Tot, cu noi se stinge pierde,
 Satură pe muritor.
 Toți avem tot o menie.
 Trageți oasele-omenești,
 Huma lor, domni, rîbi să fie,
 De-o potrivă o găsești.
 Ast-fel vie bucuria!
 Mesele împodobiți!
 Danțul cheme-aici junia!
 Bine fie toți veniți!

Pin' la anul ce-a să vie
 Mulți din noi nu vor mai fi!
 Cine-î ăla? Cine știe?
 Poate însu-mi voi peri?
 Ce folos am de la soare
 Când sub raza-î sufer eu?
 Când pe tot minutul moare
 Inima în sinul meu?

Pare că o văd cum ride
 Printre dalbe lacrimiori!
 Garofina ce *arîde*
 Printre roua despre zori!
 Timpuri, voi ce stingeți toate,
 Ce-ați făcut al ei amor?
 Spuneți mie, nu se poate
 Să 'nturnați al vostru sbor?

LA O UMBRĂ

Unde ești, o umbră dulce?
 Ori te-ai dus tu către cer,
 Cum un fluture se duce
 Cu zefirii din eter?
 Stea frumoasă cu lungi *vele*,
 Ești pe-acest pământ de dor?

Ești tu pusă printre stele,
 Cu al razelor drag hor?
 Dacă nu mai ești în viață,
 Spune, suflet ce iubesc,
 Să las lumea cu-a sa ceață,
 Și să viu să te 'ntălnesc!

LA O PĂSTORIȚĂ NECREDULĂ

Iasomia în cădere
 Perde tinăru-î parfum,
 Se usucă, tristă, piere,
 Vîntul fură al ei fum.
 Ast-fel ca plăpînda floare
 Ai perdut al tău amor;
 Însă tu, nepăsătoare,
 Nu te veștezești sub dor!
 Ci mai jună, mai voioasă,
 Tu ceri nouă desfătări,
 Și-a ta buză amoroasă
 Cătă alte sărutări!
 Oh! ce depărtare 'ntinsă!
 Cite riuri, cite mări
 Mă despart d'acea ne 'nvinsă
 Cu arzînde răsfătări!
 Însă gîndul meu se duce
 Către tine ne 'ncetat
 Și pe sinul tău cel dulce,
 Se desmeardă legănat.
 Pare că te văd frumoasă
 C'ochii plini de foc divin,
 Cu costița neguroasă
 Peste umăru-ți de crin!
 Și în mina ta gingașă
 Ascunzîndu-ți fața lin

Ca o roză drăgălașă
 Ce s'ascunde după-un crin.
 Vai! dar cine îmi va spune
 Dacă timpul n'a cosit
 Drăgălașele cunune
 Ce amorul ți-a 'mpletit?
 Jos ori-care tiranie,
 Ori de Turci, ori de Ghiauri,
 Ori de unde ea să vie,
 Din seraî ori din păduri!
 Fruntea mea cu umilînță
 La tirani nu voi pleca,
 De mi-ar face-orî-ce voință,
 Său chiar moartea de mi-ar da!
 În tot locul, o, Cilie,
 Eu voiî sparge jugul greü,
 Contra-a ori ce tiranie,
 Mă voiî face hain eu!
 Toți sunt d'o potrivă'n lume,
 Toți făcuți dintr'un pământ,
 Toți ne stîngem fără nume
 Într'un neguros mormint.
 Numai brațu-ți de ninsoare
 O, Cilie, pot purta,
 Sub ast jug de rozioare,
 Și de crini, eu voiî a sta!

LA AGNESA

Draga mea, să ai tu parte
De-al tău perișor frumos,
Mina-ți albă a-l desparte
Până pe călcâie jos!
Și de dulcea rotundire
Ce-are brațul tău cel alb,
Și de frageda zimbire
Pe obrazul tău mult dalb!
Iar gurița să-ți rămie
Ca al rozelor boboc,
Sinu-ți tot rotund să-ți fie,
Pân' la moarte, o, te rog!

Nu lăsa cînd sunt de față,
Ochii tei pe ochii lui,
Plini d'amor și de dulceață!
Vai! și cată să-ți mai spui,
O, Agnesa grațioasă,
Că i-ai rîs și i-ai vorbit
Și numindu-te frumoasă,
Ai tăcut și ai roșit!
Căci de-mi vei minți vr'o dată
Păru-ți lung se va rări,
Pe gurița-ți parfumată
Trandafirii vor păli!

ARMELE NOASTRE

Cu cît dorul e mai tare,
Cu atît mai tarî să fim!
Prin a noastră nepăsare
Grijele să lăntuim!
Arma noastră să ne fie
Cinturile ce răpesc,
Musică și poezie
Cu parfumul lor ceresc!
Cum și-amorul ce pe lume
Ține vâlul lui de florî,

Cum și-al dragii mele nume,
Aurul din periori!
Fie florile curate
Ce pe chipu-i rătăcesc!
Sărutările-amarate
Ce pe buza ei mijesc!
Dorul ce-o să ne lovească
Nouă nu ne va strica.
Moartea însă-și să sosească,
Nici nu mă voiî turbura!

AMORUL

Ce-î amorul? o beție:
Dar frumoasă'n al ei sbor!
Dulce-î a lui bucurie!
Dulce este a lui dor!
Vai! în viața fugătoare
Nu mai știu ce să doresc!
Zilele strălucitoare?
Noptile ce răcoresc?
Bătrînețe, te înclină!
Cărturari, tăceți acum!
Voi vreți foc făr' de lumină,
Trandafiri făr' de parfum!

Inima fără iubire
Încă 'n viață nu a stat!
Inima 'n a sa simțire,
Cu cuvîntul s'a certat.
Dacă legături ce place
M'a oprit să iubesc eu,
Legătura o vom face,
Dar p'amor, chiar Dumnezeu!
Să 'nceteze să iubească
Muritorul obosit
Ce pe calea omenească
Inima i-a vestejit;

Eu voiü tãmiia amorul,
 Și 'n parfumul lui ceresc
 Beat, uitînd ferice dorul,
 Zilele voiü sã-mi rãpesc!
 Chiar robia-i place nouã;
 Lanțurile-i sunt de flori;

Lacrima-i o dulce rouã,
 Doliul lui sãrbãtorî.
 Dar departe o iubire,
 Și plăceri ce obosesc!
 Ce degrad' a lui mãrire
 Și parfumul lui ceresc!

LA O VIORICĂ

Vioricã dupã cale,
 Drag odor venit din zori,
 Inaintea serii tale
 Tu plecî capul printre flori!
 Eü ca tine jos în lume
 Am a trece pe sub vînt,

Și ca tine, fãrã nume,
 Mã voi duce în mormînt;
 Inșã tu, în frumusețe
 Strãlucit-ai un minut;
 Eü în scurta mea junete,
 Zi ferice n'am avut!

CINE SUNT

Colo sub o neagrã stîncã
 Geme riul spumãtor;
 Pacea nopții e adîncã.
 Luna doarme pe un nor.
 Și-al meu suflet în tãcere
 De-al sãu lut deslãnțuit,
 Se întrebã cu durere
 Viața ce i-a trebuit?

Cine ești? ce-ți pasã tie?
 Unde mergi? ce-ți faci tu dor?
 Frunzele în vijelie
 Știu ce sunt și unde sbor'?
 Crede, crede, și iubește!
 Iatã, frate-al tãu ursit.
 Și cînd moartea te lovește,
 Sã poți zice: «am trãit!»

LA O FEMEE SÎNTĂ

Timpu-adunã cu cruzime
 Nuriî dupã sînul tãu;
 Intristarea peste tine
 Iși intinde vãlul sãu.
 Ori ce gînduri de dulceățã
 În dureri s'aü prefãcut.
 Ești ca valea înfloritã

Cînd al toamnei rece vînt,
 Suflã fața-i auritã
 Și o schimbã în mormînt.
 Vai! și nu poți încã zice:
 «Pot sã mor, cãci am trãit!»
 Nu, o, dulce neferice,
 Tu în viața n'ai iubit!

F E M E E A

O femeie ca o floare,
Are un parfum ceresc,
Și întocmai ca un soare
Razele ei strălucesc.

Cum pe gura lui păstrează
Fluturile puf din crin,
A rămas și mă urmează
Dulcele-ți parfum din sin!

S Ă N E B U C U R Ă M

Timpu'l fuge, ne împinge
Ca un val de vînt purtat;
Viața omului se stinge
În trecutu' ntunecat.
Să uităm dar dorul vieții
Și cu flori să împletim
Lanțul anilor juneteii
Ce-ale morții mîni îl țin!
Nu voiū desmerdări nebune
Ce nebunii junii răpesc!
Ce 'nctînd să ne cunune,
Urme de desgust opresc!
Cum o fată în junime
Cu blîndețe s'a 'nyălit,

Traiul nostru cu rușine
Cat' a fi acoperit!
În iubire ce se stimă
Într'un suflet mîndru, lîn,
Limpede ca o lumină,
Dulce ca un fum de crin;
În simțiri mari inimoase
Ce din oameni zei ne fac
Fapte bune, generoase,
Ce cu viața ne împac';
Iată riul de plăcere
Unde voiū a fi răpit,
Apoi vîntul de durere,
Sufle, căci am vietuit.

G R I J A

Grija este umbra vieței,
Ea ne urmă pe pămînt,
Din ajunul tineretii
Pin' ce mergem în mormînt,
Peste viața ea se 'nclină
Ca un nuor ce ar pluti;
A măririlor lumină
Nu o poate risipi.
Nici coroana 'mpărătească,
Nici comorile lumești,
Nu pot ca să risipească
Grijele pe cît trăești.
Grija mai curînd se duce
Unde toți plăcerea cred;

Unde rosa mai viū luce,
Umbrele mai mult se vād.

Nu-mi vorbiți d'această lume,
Nici de domniile ce domnesc!
Osebiria este 'n nume:
De-o potrivă pretuesc.
Ca tirani să se mai vază,
Trebue să fie sclavi;
Un tiran e chiar mirează
Unui popol de mîrșavi,
Cînd tiranul se precurmă
Toți se fac tirani măreți!
Lumea este-o tristă turmă
Dată celor mai șireți.

Varsă, dulcea mea frumoasă,
În paharu-mi vin de plaiu,
Și pe buza mea setoasă
Sărutări născute 'n raiu!

Între sărutări, o, dulce,
Și paharele cu vin,
Nu e loc a se 'ntroduce
Umbra celui mai mic chin!

LA ZIUȚA

M'ai iubit; plăceri și chinuri
Inima-ți au înginat.
Multe visuri și suspinuri
Sînu-ți drag au legănat.
Multe ori, cînd să se culce,
Printr'un vâl între-deschis
Ea zărindu-și sînul dulce
Ca plăcerea într'un vis,
Nu a zis cu bucurie:
«Pentru dînsul le păstrez!»
O durere, o minie;
Ce doar trebuie să crez?
Astăzi p'al tău pat aice
Altul pune capul său,
Și cu mîna sa ferice
Desvălește vâlul tău!
Timpul care trebuiește,
De-a trăi, de-a se usca
Rozei, este cît trăește,
Draga mea, iubirea ta!
Vino, dac' amorul dulce

Arde buza-ți de porfir!
Mine poate se va duce
Cu al zilei trandafir!
Voî, păstori, umpleți paharul
Și priviți ce am perdut!
Zeiî ar fi dat nectarul
Pe parfumul ei plăcut!

Varsă vinul în pahare!
Azi eu însu-mi voiî a bea!
Cea din urmă închinare
Fie pentru țara mea!
Știți ce este ăst drag nume?
E mormîntul fericit
Unde merge tot ce 'n lume
Tot ce 'n viață am iubit.
O păstori! jurați-mi mie,
Pe-acest vin desfătător:
Să muriți cu bărbăție
Pentru-al țerii viitor!

TILIA

— Tilia, ce mi-ai făcut
După buza-ți de vergură,
Boboceii de resură?
Care vînturi i-a bătut?
Soarele i-a 'ngălbenit?
Toamna le-a răpit junetea?
Lacrimile frumusețea?
Sau durerea i-a pălit?

— Vîntul nu i-a scuturat
Nici nu au pălit la soare,
Nici s'au stins de lacrimioare;
Toamna încă i-au cruțat:
Iar imenul fericit
I-a răpit în noapte-arzîndă
Floarea sînului plăpîndă,
Trandafirul a pălit.

INȚELEPȚII NEBUNI

Oboșită căruntețe,
De mărire tu vorbești,
Și pe-amor, pe frumusețe,
Parî că le desprețuești!
Dar mărire, nume, stare,
Se cîștig' mai puțin greu
Ca o dulce sărutare
Peste sînul dulce-al său!
O cetate 'nconjurată
Totd'auna a căzut;

Ea rămîne nemișcată,
Ori ce salturi am făcut.
P'ale gloriei cunune
Capul meu am odihnit;
Dar pe sînu-î alb și june
Păn'acum n'am adormit:
Ce mărire pentru mine
Toată lumea s'o supui,
Cînd eî însu-mî, voi știți bine,
Ca un rob eî mă supui?

LA O GRĂMUȘTEANĂ

Eū te rog, grămuștenică,
Învălește brațul tău
Păn' la mîna-ți mititică.
Ce faci tu e foarte rău!
Tigrului ce flămînzește
Îi arăți tu prada sa?
Nu te temi că se gîndește
Într'o zi a te mînca?

Brațu-ți, tînără femee,
E un lucru foarte rar!
Alba zină Dionea,
E pismașă d'acel dar.
Roza, crinul, il congioară,
Vise dulci îmi dă el, zeu!
Vai! ascunde-l, surioară,
Său il dă pe gîtul meu!

LA PRIMĂVARĂ

Tu vii încă, primăvară!
Paseri, fluturi, flori aduci
Pe aripa ta de ceară,
Pe-ale tele coame dulci.
Vino, viața'ntinerește
Cu arzînde resfătări!
Dă aceluî ce iubește,
Drăgălașele visări!

Pune roze pe cosița
Fetelor ce te salut',
Și parfumă-le gurița
Cu un drăgălaș sărut!
Eū voiū toamna să s'arate,
Să văz frunzele în crîng
Coborindu-se uscate,
Una, una... voiū să plîng!

INSECTA

O insectă trecătoare,
Naște ziua, seara moare,
Traiul eî e foarte mic;
Ea trăește cit o floare;

Timpu nu face nimic!
Omul mai statornic este,
Și nu pere fără veste
Într'o zi p'acel pămînt,

Lutu-i nu se risipește
 Ca un fum gonit de vînt!
 Noi nu știm din doi, vai! care
 Drept mai mult în viață are;
 Omul crud, al ei calău,
 Ori insecta ce dispare

Făr' a face nici un rău?
 După moarte se vedește
 Care e mai bun din doi?
 Cine se cheazășuește?
 Vintul nu îi risipește
 De-o potrivă p'amîndoi?

DAC' AVEAM PUTERE

«Dacă' eū aveam putere
 A săruta,
 Astfel pe cît am plăcere,
 Gurița ta;
 Gură, sînu-ți de ninsoare,
 Nu aș cruța.

Ca un crin arzînd sub soare
 Aî tremura!
 — Corpul meu cel de ninsoare
 Să nu săruți!
 Neaoa se topește 'n soare
 Vai! să nu uiți!»

LA TILIA

Roza înflorește cînd amorul suflă.
 Paserea ce 'n frunze cîntă al ei dor
 Lîngă o fîntină, oare nu se 'nsuflă
 De un sînt amor?
 Tilia! amorul face de tresare
 Crinul la suflarea dulcelui zefir,
 Cînd p'a ta guriță un surîs apare
 Și o rouă udă geana ta de fir;
 Cînd o sărutare gura ta dogoară.
 Și tu ceri o buză să o răcorești,
 Află că pe frunte-ți a trecut o boară
 De amorî cerești!
 Rara frumusețe și a ta dulceată,
 Farmecele-ți mîndre ce te încongior,
 Ele-ar fi, copilă, reci cum este-o ghiată,
 Făr'al tău amor.
 El face frumoasă aspra urîciune,
 Părului alb încă dă el farmec rar,
 El învinge însuși pe înțelepciune
 Prin cerescu-i dar.
 Tot ce vietuește, tot ce-î rău sau bine
 Este dară fapta astui foc ceresc.
 Pentru ce, Tilia, mă oprești pe mine
 Ca să te iubesc?

LA ACEEAȘI

Îmi ziceai, o ce idee!
Să culeg, ca un buchet,
De la ori și ce femeie
Și să fac un rar portret?
Am răspuns, ți-aduci aminte?
«Brațul tău de trandafir
Eū il iaū mai înainte!
Apoi... părul tău de fir.
Apoi gura-ți d'amarante
Mică cit un sărutat;
Ochii tăi, vii diamante,
Ce 'n azur s'aū inecat...
Să mai iaū, a mea Tilia,
Mijlocu-ți de zină strîns,
Și parfumul-ți d'ambrosie,
Risu-ți mestecat în plîns;
Genele-ți ce se coboară

Cînd roșește fruntea ta,
Ca bălaia aripioară...
Apoi cat' a mai lua
Zîmbetu-ți dupe gurîță.
Flutur d'aur pe buchet!
A ta albă mînușîță...
Eū aș face un portret.»

Tu păstrai tăcere mare;
M'ai lăsat d'am terminat,
Iar atunci cu o strigare
La cuvînt tu m'ai chemat.
De atunci, de cite oare
De portrete îți vorbesc,
Tu schimbî vorba gînditoare.
Fețele îți rumenesc!

CÂT VA VIEȚUI

Cât va viețui amorul,
Dragul meu nu pot a ști.
Care zi lua-va sborul,
Nu pot încă a ghici;

Dar va ține, o bădiță,
Pină ce vei termina
Fir cu fir a mea cosiță.
Aurită-a săruta!

TILIA, DULCE NUME

Tilia, o, dulce nume!
Eū în toate te privesc.
Toate par c'aici în lume
Cîte-un farmec îți răpesc!
Eū văz ochii tăi în soare,
Și în noapte păru-ți brun,
Sufletu-ți il simț în boare,
Răspîndind al tău parfum.
Văz junețea gurei tele
P'ale primăverii florî;
Văz surisele-ți junele
Printre aurele zori.
Dar cînd văz p'o roză dulce
Umbra după buza ta,

Și văz roza ce străluce
Intr'o zi a se usca,
Mă gîndesc la tine 'ndată
Și încep a suferi
Căci ca roza purpurată.
Tu vei trece într'o zi!
Depărtați curînd d'aice
Aste roze ce 'mi amînt
Că Tilia mea ferice
O să piară în mormînt.
Iar tu, jună, albă fată,
Pin' a nu te vesteji,
Cu parfumul tău mă 'mbată.
Astfel beat eū voiū muri!

FATA DIN TURN

I.

Umbra serii cum se lasă
Pe Bitolia prelin,
Episcopul grec la masă
Și alți oaspeți beau la vin.
Dar în sală a venit
O copilă, o romină;
Episcopul necăjit,
Zice: «ce-ai făcut, păgină!
Vrei să te măriți, știu bine...
Cu o rudă, c'un Țințar!
Lumea plînge pentru tine!
Eü te scap d'acest amar.
Fugi de dînsul ca de dor!
Sau te pui în închisoare!
— Sfinte! pune-mă 'n prinsoare,
Mai voioasă sunt să mor!
— Aruncați-o 'n închisoare,
Strigă către doi askerî,
Ca să moară în dureri
Fără aer, fără soare!»

II.

Două primăveri trecură.
Fața sa s'a veștejit;
Ochii 'n lacrimi s'au topit.
Rozele s'au stins pe gură.
«De vrei tu să-mi fii iubită,
Lanțurile-ți voiü sdrobi;

Iar de nu, tu vei muri
In durere părăsită.»
— O, prea sfinte! voiü muri
In durere părăsită;
Insă nu-ți voiü fi dorită,
Nici chiar servă nu-ți voiü fi!»

III.

Alte două veri trecură,
Moartea crudă i-a sosit;
Moartea crudă i-a răcit
Sinul dulce de vergură.
«Lanțurile-ți voiü sdrobi
De vrei tu să-mi fii iubită.
— Sfinte! moartea ne 'nblinzită
Vine-acum a mă răpi.
Nu-ți fac nici o grea muștrare
Pentru cîte sufer eu.
Dar te du la mîndrul meu
Ce se-abate de 'ntristare.
Spune-î, spune-î c'am perit;
Dar nu-î zice că 'n durere
Pentru dînsul viața piere
Să nu-î spuî c'am suferit.
Ci să-î spuî că 's vinovată,
Că de mult l'am fost uitat,
Să nu sufere 'ntristat...
Ci pe loc să fiü uitată!»

BLESTEMUL PĂSTORULUI

Draga mea cu gene crețe
Pentru altul tu mă lași!
La nebuna tinerete
Tu 'ntorci ochii drăgălași?
Te blestem dar cu căldură:
Părul tău cel bălăior,
Scutură-se ca răsura
In al toamniî vînt de dor!
Gura-ți de mărăgărire,
Ingrădită cu rubin,

Mică cit o sărutare,
Să pălească de suspin!
Brațul cînd gros cînd subțire
Alb și rumen și grăscior,
Să se schimbe c'o clipire
Intr'un fus sau răschitor!
Mijlocu-ți ce briul strînge
Cu sfiälă, binișor,
Tremurînd a nu îl frînge,
Să se 'ngrașe ca un nor!

SFIICIUNEA

Pentru 'ntiia oară 'n viață
 Eū i-am zis cuvinte dragi.
 Ea întoarce alba-î față
 Unde pîrguiaū dulci fragi.
 Dar atunci îndat' aice,
 Știre bună i-a sosit.
 Ea se 'ntoarce și îmi zice:
 «Ce-am dorit tot s'a 'mplinit!»
 Mai de mult, mi-aduc aminte,
 Îi ziceam draguț, încet:
 În cinci ani de-aici 'nainte,
 Îți voiū spune un secret.»
 Rumenind ea îmi mai zise:
 «Pentru ce nu-mi spuî acum?»
 Zilele noastre sînt scrise
 Pe al crinilor parfum!»
 Eri i-am zis că altă dată
 O iubiam atita eū:
 Dar iubirea înfocată
 Am ascuns-o 'n sinul meu.
 Ea atunci îmi răspunse:
 «Bine este c'ai tăcut;
 Dragostele cele-ascunse

Sînt tot ce e mai plăcut.»
 Am răspuns atuncea, încă:
 «Crezi că cine a iubit
 Cu o patimă adîncă,
 Vre odată s'a răcit?
 — Ca o soră mă iubește!»
 Îmi zicea necontenit.
 Vai! dar inima gonește
 Tot ce gura a vorbit.
 Mina-î mică, albioară
 De la sînu-mî retrăgea
 Și-a sa frunte rumeoară
 Se pleca sub gura mea
 Și zicea cu dulci suspine:
 «Oh! te jur, de mă iubești,
 Apără-mă chiar de mine!
 Dute! ca să nu slăbești!»

Eū m'am dus, o nebulie!
 Astăzi văz că am greșit
 Și că numai cel ce știe
 Să cuteze fu iubit.

MARINA

Ați văzut voi păstorița
 Ce-al meu suflet a răpit,
 Și a turburat Castrița
 De trei zile ce-a venit?
 Îi cîntam d'acele multe
 Cîntece. Ea îmi zicea:
 «Ce femei pot să te-asculte
 Și-al lor suflet să nu-ți dea?»
 Apoi mă 'ntreba pe mine
 Pentru cine le-am făcut,
 Răspunzînd că pentru sine,
 Îmi zicea: «eū am știut!»
 De atunci mi-a dat parfumul
 Sufletului înfocat.
 Sufletul fiind dar fumul
 Floarei, floarea ea mi-a dat.

Cînd amorul îi aduce
 Cupa cu nectar și bea,
 Și cînd grațiile, dulce
 Vin de se îmbăt cu ea;
 E nebulă și tresare
 Ca un crin în vîntul cald;
 Intr'o dulce sărutare
 Buzele-î de foc se scald'.
 Uită moarte, uită viață,
 Aiurează, n'are loc,
 Plînge, rîde, se resfață,
 Tremură și arde 'n foc.
 Cine poate ca să văză
 În acest minut de-amor
 Păru-î ca o dulce rază
 Peste sînu-î albior;

Brațul ei formînd cunună
De crini, roze, un minut,
Gura ei cerînd nebună
Ca să spargă un sărut,
Și al rozelor tesaur
Într'o clipă dispărînd,
Sub o pulbere de aur
Pe tot chipul ei arzînd;
Cine poate să privească
Toate aste frumuseți

Și să nu se ametească
De plăcere dulce beți?
Cînd pe fruntea-mi gînditoare
Tresărînd simț bucla sa,
Ast minut, p'acestui soare
Sceptru d'aur n'ași schimba!
Cintecel-mi amoroase
Se revarsă 'n al ei sîn,
De aceea și miroase
Cînd a roze, cînd a crin.

E D E S S A

Eū vā salut, o, noapte și voi o, stele albe,
Ce disputați domnia acestui loc mereu!
A voastră luptă 'i demnă s'o vază Dumnezeu!
Vai! omul trece iute cu faptele lui dalbe
Ce perd pe calea vieții nestătătorul pas!
Tu singură natură, tot tinără-ai rămas!
Ce s'aū făcut acele troene de popoare?
Acele generații ce 'n lume aū trecut?
Și sclavii și 'mpărații? trăiră un minut,
Născînd spre a se face țărîna trecătoare!
Ce s'aū făcut acele divine frumusețe
Ce 'mpodobeau cu rose paharele 'n ospete?
Acei luthi cu sun dulce ca miera Adoniei
Ce rechiemaū nectarul și zeii drăgălași!
Epiriana floare ai cărei sînî gingași
Produs-a pe eroul, Europei și Asiiei?
Junia, frumusețea pe ani-i se certaū
Și visele din secolii idea ei ne daū.
Vai! tot s'a stins! putere, și viață, și mărire
Urmat'aū în uitare pe generațiuni!
Tot ce lăsară 'n lume aceste națiuni,
Sunt negrele morminte ce n'aū nici amintire.
A numelui lor șoptă, dintr'un trecut de dor,
Ca sgomotul ce moare, ajunge 'n viitor.

Chiar dacă amintirea ne-ar fi păstrat mărirea
În secolii ce-aū să vie, morți, ce-ați fi știut voi?
Și cugetele voastre trăesc ori printre noi?
În negrele locașuri aveți voi mulțumirea?
Vai! moartea despărțit'a prin ziduri pîn' la nori
Pe morți de vii, în lume, sărmani, slabi muritori?
Tot cade în uitare! popoare 'mpovărate,
Popoare fără țintă și fără obiect

Să rătăcesc în noapte: durerea le deștept.
 Dar grecul, rob el însuși, aspiră libertate
 Și câtă să supue pe poporul român!
 El singur va să fie și liber și stăpîn!
 În aste locuri viața atîta de frumoasă,
 Dar și atît de tristă, e toată în mormînt
 Mai mult de cît în oameni, p'acest căzut pămînt!
 Omoară crud p'un popor sclavia rușinoasă!
 Poporul, sub robie se 'nclină abătut,
 Atunci cînd energie, virtute a perdut.
 Colo din vîrfurile stîncii cascada gemătoare
 Se varsă 'n valuri albe și geme printre noapte:
 În lac d'azur ea fuge, vărsînd duioase șoapte
 Idată ce s'aruncă din coasta 'ngrozitoare.
 Colo revarsă luna torente dulci de foc,
 Și stelele ca vise bălaie vin, se *jo*c;
 Zimbesc cu fericire acestor triste locuri
 Ca cugete plăcute ce plană un minut
 În suflete sdrobite d'un chin neabătut.
 Lumina lor pe unde se varsă 'n dalbe focuri.
 Mai colo în pădure șacalul de mormînt
 Amestecă urlatul cu murmura de vînt.
 Pe orisonte ochiul zărește cum se 'ntinde
 O mare azurie sub focul cel ceresc...
 Plăceri neesprimate ne 'mbată, ne robesc;
 Căci marea tot-d'auna vederea drag aprinde.
 Cu cît suntem aproape d'al veții creator,
 P'atîta fericirea alin' al nostru dor!
 Să cercetăm țărîna scăpată insultării
 De timpuri care seamăn' și secer' totul jos,
 Tot pîn' la suvenirea d'un nume mincinos
 Ce moare d'o potrivă în nopțile uitării!
 Să turburăm mărirea mormintelor în dor,
 Și să vedem în urmă-î ce lasă-un muritor!
 Edessa nu ne lasă de cît țărîna oarbă,
 Ce omul și cu timpul în fine aș stricat:
 Umana lăcomie chiar moartea-a despoiat
 În rețele lăsate mormintelor să soarbă.
 Așa se vor abate ce noi am ridicat,
 Așa lua-va vîntul cenușa ce-am lăsat!
 Așa peri-va încă a gloriei lucire;
 Țărîna răsipită de crivățul gemînd
 Nu va putea să știe de am lăsat trecînd
 Pe viitorul lumii a noastră amintire.
 În darn locuitorii acestui loc frumos
 Cred să auză noaptea, în vîntul dureros,
 Pe piața unde fuse Edessa altă-dată,
 Sunări de muzică, sgomot de cupe ce închin',
 Și nichezări profunde, ce strigătele 'ngîn',

Strigări de oameni, sgomot ce face o armată.
 În darn ei cred să vază în nopți cum se formează
 Grădini, palate, teatru, lumini că variază!
 Nu! moartea nu întoarce aceea ce răpește!
 Trufia ce încinge pe *populi* cei mari,
 Pe regi, cată să cază sub timpii cei amari;
 Căci Dumnezeu răsbună pe cel ce s'asuprește.
 Cascada varsă 'n noapte desfătătoare șoapte
 Și luna d'aur trece pe sinul negrei noapte.

Z I O A R A

Mult bine ție, țară, locaș desfătător
 Și unde vîntul poartă parfum îmbătător
 Mulți secolii de durere, pe față-ți se 'nsemnează:
 Străinul, spada, focul trăsura lor păstrează.
 Dar răul ce-ți făcură sălbatecii tirani,
 Se șterge sub suflarea celor din urmă ani.
 Ori ce popor ce geme sub oarba tiranie,
 Și cheamă c'ochii 'n lacrimi ursita în minie,
 Se liberă odată de al robiei semn,
 Cînd Dumnezeu îl află de libertate demn,
 Prin fapte meritorii, și prin virtuți plăcute.
 Durerile-unui popor din viciu sunt născute.
 Tiran și rob aicea, sunt de-o potrivă răi,
 Tiranul piere, robul urmează pașii săi.
 Căci nu mai e barbară, Turcia se 'mlădie;
 Avea ce-va virtute această barbarie.
 Azi ea se *civilează*, credințele-î anticî
 Se scutură de vîntul ce suflă-acum aici.
 Civilizațiunea pe jumătate încă
 Ucide: ochiul vede mai bine 'n noapte adîncă,
 De cît între lumină și umbre ce mijesc.
 Tiran și rob d'aceleași nevoi se bîntuiesc.
 Aū dreptul de-o potrivă toți la acea iubire:
 Le trebui de-o potrivă și viață și gîndire.
 Ce-mi pasă dacă astăzi domnește-un musulman,
 Său un creștin? și unul și altu-ar fi tiran.
 Și am vedea alți populi sub altă tiranie
 Plîngînd ale lor drepturi pierdute în robie.
 Colo se plînge greceul sub jugul otoman.
 Dar plînge libertatea, visînd a fi tiran.
 Albanul și Românul, Bulgarul ce 'ntîrzie,
 El îi privește astăzi născuți a fi 'n robie;
 Popoarele adesea prin nedreptatea lor.
 Daū viață și tărie ursitei lor de dor.

Ioanina adoarme pe linul lac al său,
 În noapte, tremurîndă, sub ghiara unui leu
 Ce-ascultă și veghiază în somnu-î de durere,
 Ali pașa satrapul! Tot este în tăcere;
 Abia în depărtare un cîine cînd și cînd,
 Neodihnit de-o umbră, a răsărit lătrînd.
 Ici colo o lumină pe a cetății frunte
 Trăsurile-î de moarte le face și măi crunte.
 Eū nu cunosc nimica măi trist, măi suferînd,
 Decît surîsul dulce pe-o față d'om murînd!
 Saraiul strălucește în valuri de lumină
 Și se prevede astfel în lacul ce suspină
 Sub poalele-î bătute de valul spumegos.
 Un gemăt se aude adînc, misterios;
 E resuflarea apei, e plînsul ce vestește
 Durerea cetății sub jugul ce-o strivește?
 Pe vîrfu unu munte văzut de la seraiu
 Se 'nalță printre umbre a luneî disc bălaiu,
 Ca un turban de aur, vârsînd a sa lumină
 Pe unda încrețită d'a serei boare lină.
 De la seraiu, în noapte, ciți ochi, arzînd d'amor,
 Pe unda azurată se rătăcesc cu dor!
 Ici colo la ferestre perfida, blondă lună
 Ne lasă să se vază măi mult d'o față jună,
 Măi mult d'o buclă d'aur, măi mult de doi ochi vii,
 Murînd de voluptate și crude gelozii.

* * *

Pe o sofa lucsoasă stă palida Almee,
 A lui Ali nororă, a lui Muhtar femee,
 Almeea e frumoasă; dar ca acele flori
 Ce 'n țerile geroase nasc iarna sub ninsori;
 E marmura și arta; e marmura cea rece
 Ce ea o formă dulce sub foarfecel grece.
 Ca doi smaranzî în aur, verzuî ochi lucesc,
 Sub genele-î bălaie ce grații le 'mpletesc.
 Pe coama-î de beteală se vede-o velă albă,
 E neaoa și cu soare! amestecare dalbă!
 Gurița-î ca rubinul în marmur încrustat.
 Ea semăna c'un arbur ce 'n flori s'a desvoltat.
 Amorul e în sînu-î: cum vermele fărămă
 Un crin, așa amorul în inima-î deramă.
 Ea își iubește soțul; dar gelosia ei,
 Ast monstru ce devoră și anii tinerei
 Și dulcile amoruri, făcea să simțā dorul,
 Și ochii săi să verse un rîs de plîns ca norul.
 Muhtar era sburdalnic. Pe altele iubea.
 «Curați, arzînde lacrimi! Almeea își zicea:
 Deșarta-mî frumusețe făceți să vestejească!
 De ce folos ea-mî este în viața omenească?

Sunt oare eu frumoasă doar ca să desfătez?
 Aceste ziduri triste, ce viața mi-atrîstez?
 Am inima mea plină d'amor, ca să se spargă?
 Născut-a frumusețea-mi ca în mormînt să meargă?
 De n'ași fi fost frumoasă și nu ași fi iubit,
 I-ași fi ertat eu poate că el m'a părăsit?
 Știu p'ale lui amante, ghiauri fără rușine
 Ce își arată fața la cel d'intîiu ce vine,
 Ce fără martori încă cu oamenii vorbesc.
 Neam necurat și negru ce blestem și urăsc!
 Ar trebui să scape acest pămînt de ele!
 Am să le 'nchiz eu ochii cu flacări tinerele!
 Ca soțul meu cel june, neavînd ce mai iubi,
 La dulcea lui Almee să poată reveni.»
 Ea zise și o rază de-adîncă răsbunare
 În ochii săi scînteie cu vie 'nflăcărare.

Ali atunci s'arată. «Ce vrei, frumoasă floare,
 Tu ce p'a ta tulpină te pleci surizătoare?
 Vrei oare să-ți dau știre de soțul tău Muhtar?
 Acest iubit al nostru, făcut cu Ilbahar?
 Tu plîngi, Almee dragă? știu ce-î a ta durere.
 Dar să ședem! vin' spune ce inima ta cere.»
 Ali pașa fusese tiran; să cercetăm!
 Era 'nzestrat cu patimi ce noi le condamnăm.
 Amorul despre aur, din sufletu-î făcuse
 Un apostat fantastic, ce în tiran trecuse.
 Al său scop fu averea, puterea un mijloc,
 Minciuna, prevedința-î, și crima al său joc.
 Silit ca să se scuze de ale sale crime,
 Se face protectorul principiilor sublime,
 Și ascunzîndu-și gîndul de falsitate plin,
 Chemă la libertate al său popor creștin.
 Reformator fu încă cum hoții pot să fie,
 Prădînd, și vărsînd sînge în oarba-î tiranie,
 Și reformînd tot lucru, și neînțelegînd
 Că-acela ce dărîmă, clădește l'al său rînd,
 El, insuflat de rele, pornind d'al său capriciu,
 Va să regenereze popoarele prin viciu.

«Dar să vedem ce face să cure plînsu-ți lin?
 Urmă bătrînul pașă. Eu cam ghicesc puțin.
 Muhtar nu-ți scrie încă: crezi că te ne'ngrijește?
 E la răsboi; răsboiul la grijă îl robește.
 — Dar astăzi chiar, știu sigur, că soțul meu a scris
 Frosini, as'ă greacă, printr'un tatar trimis.»
 A gelosiei umbră pe fața-ei s'arată;
 O face mai frumoasă. Ali răspunde 'ndată.

«Și ce pot eu a face? — Pe greacă să omori!»
 Răspunse juna turcă, și dalbă lacrimiorî
 Din genele-î bălae picară pe-a ei față.
 Vai! lacrima menită de a ruga de viață
 Ruga acum de moarte! «Almea, fata mea,
 Această cugetare nedreaptă e și rea.
 Vorbește-mi de amendă eu înțeleg măi bine,
 Căci soțu-î are aur măi mult și de cît mine.
 Să fim cu sînge rece și drept a judeca!
 Frosina nu se cade s'o crezi rivala ta.
 Tu n'ai în ea rivală; nu merită ast nume.
 Ea este o femeie cum sunt atitea 'n lume:
 O floare ce surîde pe un buchet de-o zi,
 Ce trece și se uită, menită a peri;
 Ea este-a tutulora și nimeni poate zice:
 «E-a mea!» Ea nu iubește pe nimene aice.
 Muhtar nu o iubește.» Almea, suspinînd,
 Cu vorbe prefăcute și viers plăcut și blînd,
 Răspunde! «O stăpîne, el poate să iubească:
 Aceasta nu m'atinge; nu poate să privească
 O soață musulmană supusă la bărbat,
 Dar trebuie a-ți spune? Muhtar e ruinat!
 Avera sa se schimbă în pietre prețioase
 Și trece la aceste ghiauri nesățioase.
 Sunt ele cincî-spre-zece!.. curînd și casa ta
 Va rămînea săracă!» Almea triumfa.
 Ea atinsese coarda ce răsuna măi tare.
 Ali pașa visează o crudă răsbunare.
 «Vai! sunt perdut cu totul! strigă acest avar.
 Căzut în sărăcie!.. o traiu crud și amar!
 Ce trebe a face ca să trăesc, îmi spune?
 Pe bunele raiale imposite voiu pune.
 Voiu sărăci bărbații, ucide pe muierî.
 Căci ei produc, iar ele risipă în plăcerî.»

* * *

Ați cunoscut voi floarea acestui lac dormind
 Născută la suflarea zefirilor din Pînd?
 Ea vine rizătoare ca visul dimineții!
 A soarelui lumină e umbra frumuseții.
 Zioara se numește; părinți-î sunt români.
 Ioanina formase frumoși-î, tineri ani.
 A lacului murmură junia-î legănase
 Și vîntul lui cel fraged cosița-î răsfățase.
 De opt luni măritată, ea trece viața lin
 Și-î pare o cămoară de farmec, drag, divin.
 Durerea ce în lume tot omul însoțește,
 Cum fumul tot-d'auna pe flacăra unește,

Părea că o lăsase, a se 'mbăta puțin
De vise mincinoase, dorințe ce declin'.

În casa lor întinsă, pe lacul azuratic,
Ea lasă să se joace privirea ei, molatic.
Era frumoasă seara, și cerul înflorit;
Iar lacul cel albastru părea însuflețit,
Sub lina sărutare de zefiri și de stele
Ce se scâldeau în sinu-i ca fete tinerele.
Și umbra, focul, vîntul, vărsînd un lin murmur,
Unite, mișcătoare, cu viață și junie
Trădînd o tain' adîncă, străină armonie,
Păreau a se 'nțelege, păreau a-și zice lin
Misterioase lucruri într'un limbagiū divin.
Atunci, întîia oară, Zioara cea frumoasă
Simți gîndirea tristă în inima-i voioasă.
I se păru că traiul e prea desfătător
Ca să nu aibă 'n urmă și zilele de dor...
Gîndind la a sa țară, de-o frumusețe rară,
Și-atît de apăsată sub sabie barbară,
Simți o lacrimioară în ochii săi curgînd!
Cu degete de roze o șterse, suspinînd.
Atuncea soțu-i june, se înturnă a casă
Scăpat de ale zilei griji care îl apasă.
«Ce-ai tu, o dulce suflet! te văz cam îngrijit?
Cu umbra grijei fruntea-ți de ce s'a 'mpodobit?
Ce nor de întristare, trecînd pe lîngă tine,
Lăsat'a a lui umbră pe zilele-ți senine?
Oh! pentru 'ntîia oară, acuma dragul meu,
Te văz răpit de gînduri și simț că-mi face rău.
Făcut'am eu vr'un lucru ce ție nu îți place?
Imi spune; altă dată mai mult nu voiū mai face.
Eu voiū să-ți plac în totul, căci voiū să mă iubești,
Auzi, o soț ferice! tu ce abia zîmbești?
Vin'! dă-mi o sărutare sau lasă să-ți dau ție,
Și grijea s'o preface în dulce bucurie.»
Ea îi luase mîna și o strîngea pe sîn...
O lacrimă cerească luci în ochi-i lin.
«Ascultă-mă, Zioară, să-ți spuī o cugetare...
Tu n'ai făcut nimica să meriți o muștrare.
Eu te iubesc. Virtutea, înțelepciunea ta,
Egală frumusețea-ți; decī nu te turbura.
Dar ce mă preocupă, o, soața mea iubită,
Și face ca să tremur în viața mea 'ngrijită,
Și 'n mijlocul plăcerii m'oprește a zimbi,
E umbra astui tigru, acest tiran Ali.
Sunt fiii lui sălbateci, e cruda tiranie
Ce casa lor exerță și nu-mi convine mie.

Știi tu, Zioară dragă, ce este un tiran?
 Deluviu, trăsnet, lavă și negru uragan,
 Nenorocirea, moartea ce cade, ce răpune,
 Aă încă a lor lege, și-adîncă rațiune;
 Tiranul ce lovește, nu poate-avea cuvînt.
 E mai absurd ca moartea ce naște un mormint.
 Mă tem dar că tiranul ce ne 'ncetă veghiază
 Să nu te smulgă, dragă! aceasta mă 'ntristează.
 Am din păcate, nume de om cu mari averi,
 Și tu ești drăgălașă ca stelele din cer.
 Aceasta ne ajunge să tragem a lui ură
 Pe viața fericită ce 'n casa noastră cură.
 Zioara mea, îmi spune, vrei tu ca să plecăm
 Cu dulcea libertate o țară să cătăm?
 — Ori ce tu vrei, voiî însu-mi! Zioara îi răspunde.
 Ordonă! eă voi face, nu-mi pasă cînd, nici unde.
 Cînd sunt cu tine, dragă, eă sunt cu țara mea!>
 Ea zice, fericirea în ochii săi ardea.
 «Eă voi să fii ferice! de astăzi într'o lună,
 Aice saă acolo, tu știi, eă voi fi mumă?
 Auzi? eă voi fi mumă? știi tu acest cuvînt?
 Atunci voi fi mai mîndră de mine pe pămînt.
 Știi tu ce este o mumă? e mult... sunt încîntată!
 Ceva ce face-a rîde și-a plînge tot-d'odată!
 Eă bine nu știu lucrul; dar sinu că-i un mister
 Că este un mare bine, că este dat de cer,
 Va fi ferice ziua cînd pruncul cu plăcere
 Printr'o zîmbire dragă al meă sîn drag va cere.
 Cum o să mă desmerde! și cum va fi frumos!
 Dar tu, nu este astfel? tu nu vei fi gelos?...>
 Așa vorbi femeea, el fericit se simte
 De dragele ei vorbe, de inima ferbinte,
 De farmecele-î rare, de grații, de amor,
 Și zilele lui bete, se uită 'n al lor sbor.
 Dar ea era frumoasă cu coama-î cea norată
 Ce 'n sînu-î de ninsoare d'amor par că se 'mbată;
 Cu ochii vii sub gene noroase, ce se 'nclin',
 Cu brațele rotunde, de nea și de rubin.
 Pe soțu-î înclinată, cu gura-î răsărindă,
 Sub un suris ferice ca roza pârguindă!
 Dorințe, grații, vise d'amor, în âst locaș,
 Din horele divine coboară drăgălaș,
 Il schimbă 'n rai de viață, frumoasă poetică,
 Vărsînd parfum din ceruri și rază serafică,
 Și îmbătând tot simțul, și inimele lor:
 Iar orele din aer îi cununaă cu-amor.
 Fericea e ca visul ce 'n nopți se risipește,
 Ce nimeni nu atinge și nu se împlinește.

Dar fericire poate aici în lume-a fi,
 Acolo unde viața e numai de o zi?
 Și-adesea zioa însăși de timpuriu declină!
 Nu! fericirea dulce în lume nu domină!
 Ah! dacă omu 'ncepe în lume traiul său,
 El cată să'l termine prin moarte!... viața 'i rău!...
 Atunci ce-ar fi cuvîntul ce la produs aice?
 Ce-ar fi dar încă scopul acestui neferice?
 Nicî unul! ne veți zice. Dar mîndrul univers,
 Planetii cei de flacări neschimbători în mers,
 Și spațiul și timpul, și-această armonie,
 Ca omul, tristă umbră, tot fără scop să fie?
 Om muritor, știu însu-ți, ce este-un infinit?
 Il știu tu mai 'nainte, spre-a știu la ce-ai venit?
 Să nu punem pe lume speranță și credință!
 Căci ea va fi eternul locaș de suferință.
 Durerea-i e nestinsă, și binele-i ușor.
 Și răul o să fie stăpîn în viitor.
 Da, lumea este dată a celui rău avere.
 Și răul, în domnie-i, un drept mereu va cere.
 Și cel ce vre odată ăst drept crud îl lovește
 Va perde al său suflet ce crede și iubește.
 Pe ăst pămînt de doruri, să nu întirziăm!
 Și ce lăsăm în urmă să nu mai regretăm!
 Că cît apropii capul acestii căi a vieții,
 P'atît ajungi la scopul iubirii, tineretii.
 Căci dincolo de noapte e zioa ce dorim,
 Și dincolo de moarte, e viața ce iubim.
 Iar moartea e un bine; spre a trăi se cere,
 Ca să murim 'nainte: fericea e 'n durere;
 Ce este, o să fie, nimica n'a perit;
 Nu este transformarea al omului finit.
 Atuncea, și d'odată, o voce tunătoare
 S'aude. E satrapul! urgie și teroare!
 O ușă se deschide. Ali pașa intra
 Cu garda dupe sine și ochiu-i sîngera.
 D'odată către garda el zice cu teroare:
 «S'o ducă la Perama, s'o pue în prinsoare!»

* * *

Acolo unde lacul termină lungul său,
 Sub o rîpoasă stîncă, se 'nalță un sat rău.
 Aproape e Perama. O casă și o bae,
 Și schitul ce-are nume de sîntul Nicolae,
 Capelă ce se surpă. Aici să ne oprim,
 O dramă sîngeroasă prin noapte să privim.
 Trei nopți se împliniră: era a treea noapte
 De cînd se arestase Zioara. Triste șoapte
 Avea atuncea lacul și palide vulvori
 Varsă bălăia lună sub vălu-i rupt de nori.

Gemea sub valuri lacul. Nu auziți voi oare
 În schitul ce se surpă, în neagra închisoare,
 Suspine dulci și triste? vai! în acest mormînt,
 Zac. cinci-spre-zece mume! și toate june sunt!

O popor neferice, său popor miserabil
 Ce mori cu tot minutul sub rău-ți incurabil,
 Și nu ai bărbăția odată ca să mori
 Sau să îți sfărîmi jugul și-ai lăi asupritori!
 Te temi să mori, sărmane, cînd moarte îți răpește
 Neîncetat tot lucrul ce inima-ți iubește?
 Cînd viața și averea, și onoarea ne 'ncetat
 Sunt sparte, vestejite! în sufletu-ți stricat
 Atîta lașitate domnește, îl inghiață,
 Că 'n loc de-o moarte dulce să vrei o tristă viață?
 Orî ce popor de moarte cu spaimă va fugi,
 Sub brațul tiraniei curînd se va sdrobi.

* * *

Pe valurile-albastre, locaș de frumusețe,
 De boare parfumate, p'aceste unde crețe,
 Spumate, aurite, d'odată a părut
 O barcă. Printre trestii lopețile-aū gemut.
 La luciū barca ese, acolo se oprește.
 Din aburî luna plină, apare și lucește.
 Ai fi crezut că este momentul cel de dor
 A unor cataclisme 'nainte mergător,
 Ce sufletul ne-apasă, și 'l sparge, și 'l topește,
 În lacrimi de 'ntristare; momentul cînd lovește,
 Din cer pe muritorii plăpinzi, nedrepti, trufași,
 Pe robul și tiranul tot pe atit culpași.
 Dar unda mi se pare să fie ametiță,
 Și bolta neguroasă cu fulgeri e 'mpletită,
 Și stelele în aer par că de tot se sting,
 Și cat s'ascundă fruntea în nori ce le resping.
 Și vîntul între trestii dă sunete sălbateci
 Ce se unesc cu vocea de vijelii fantastici,
 Cu urlētu-unui cîne făcînd concert amar
 Și-adap' al nostru suflet din crudul lor pahar.
 Am zis că 'n luciul apeî caicul se indreaptă.
 Acum sosește, eată, ceva pare c'așteaptă.
 Acolo geme lacul de cinci-spre-zece orî;
 D'atîtea orî se crapă, se 'nchide cu bolborî,
 Spumînd, și spuma pierе, mari cercuri se formează,
 Se 'ntind, se perd departe, și altele urmează,
 Și se lătesc și iară dispar la rîndul lor;
 Și apa se alină, și luna dintre nor,
 Arată la fereastra castelului Peramei
 Un cap cu plete albe: pe autorul dramei.

REVERII

O FATĂ TÎNĂRĂ PE PATUL MORȚII

Ca robul ce cîntă amar în robie,
Cu lanțul de brațe, un aer duios, —
Ca riul ce geme de rea vijelie,
Pe patu-mî de moarte eū cînt dūreros.

Un crin se usucă și 'n laturî s'abate
Cînd ziua e rece și cerul în norî,
Cînd soarele 'l'arde, cînd vîntul îl bate,
Cînd grindina cade torente pe florî;

Așa făr' de veste pe zilele mele
O soartă amară amar a bătut,
Și astfel, ca crinul de viscole rele,
Pe patu-mî de moarte de-odat' am căzut.

Abia 'n primăvară cu zilele mele
Plăpîndă ca roua abia am ajuns;
Atuncea cînd cîntă prin florî filomele,
O crudă durere adînc m'a pătruns.

Amară e moartea cînd omul e june,
Și ziua 'î frumoasă, și traiul e lin,
Cînd paserea cîntă, cînd florile spune
Că viața e dulce și n'are suspîn!

Să moară bătrînul ce fruntea înclină,
Ce plînge trecutul de ani obosit, —
Să moară și robul ce 'n lanțuri suspînă, —
Să moară tot omul cu suflet sdrobot!

Iar eū, ca o floare ce naște cînd plouă,
Creșteam pe cunună să am desmerdări,
Și mie amorul cu buze de rouă
Cu inimă dulce imî dă sărutări,

Ca frunza ce cade pe toamnă cînd ninge
 Suflată de vînturi aici pe pămînt,
 Ah! juna mea viață acuma se stinge
 Și anii mei tineri apun în mormiut!

VISIUNILE

Precum se varsă norul în unde gemătoare
 Cînd este foarte greu,
 Asemenea în cînturi amari și plîngătoare,
 Și inima sdrobotită revarsă dorul său.
 De ce p'această lume lucește încă soare?
 De ce pămîntul are atîtea dalbe flori,
 Cînd sub a ei durere, vai! inima mea moare,
 Și varsă lungi plînsori?
 Din toate aste zile d'amor și de plăcere
 Ce peste lume sbor',
 Nici una pentru mine s'aline-a mea durere?
 Ce? sub amărăciune eū trebuie să mor?
 O, zile de plăcere, d'amor, de fericire,
 Ce mă'nbătați d'un farmec, ceresc, necunoscut,
 Ce atrăgeați din sinu-i dulci valuri de iubire,
 Ce oare v'ați făcut?
 Îmi pare că-i acolo, ca dulcea dimineată
 Frumoasă surizînd.
 Că văz suava-i coamă ca o cerească ceață,
 Schimbînd cerești sărutări cu umăru-i albind.
 C'auz cite odată în vîntul ce se duce,
 A sa frumoasă voce ce dulci dorinți congior
 Și vorbe amoroase ce dau un farmec dulce
 Plăcerilor d'amor.
 O, sînte mesagere, voi visiuni ce-amorul
 Răvarsă drăgălaș,
 Nu mai veniți la mine! de cum luați voi sborul
 Și mă lăsați, măi negru îmi pare ast locaș!

CĂLĂTORUL ȘI SUFLETUL

Călătorul nopței în a ei tăcere
 Trece și revarsă cînturi de durere
 Printre stînci îndreaptă pasu-i tremurînd,
 Și din aburi luna îi suride blînd.
 Dar cînd steaua nopței după munți s'ascunde
 O'ntristare-adîncă sufletu-i pătrunde

Și cătînd în urmă stă cugetător...
 Vai! prin întuneric ce va face or?...
 Drumul nu se vede; noaptea e adîncă;
 Colo este riul, dincolo o stîncă.
 Însă tot d'odată aurele zori
 Par surizătoare dincolo de nori.
 Ziua răspîndește umbrele ușoare;
 Fluturii se joacă p'o rază de soare;
 Florile suave cu parfumul lor
 Face de surîde tristul călător;
 Paserile cîntă, aurea adie
 Și speranța vine ca o bucurie.
 Astfel, al meu suflet, nu te întrista
 Cînd această viață se va precurma!
 Dincolo de noapte ziua aurită,
 Dincolo de groapă viață infinită.

CÂNTEC DIN EGZIL

Insecta chiar se 'mbată de soarele cel dulce
 Sub care provedința un loc i-a însemnat,
 Și paserea, în toamnă în alte țări se duce,
 Dar iară se întoarce cînd timpul s'a schimbat.
 Dar pentru noi, al țării plăcut și dulce soare
 A încetat în viață d'acum a lumina.
 Oh! plîngeți țara voastră cu lacrimi arzătoare!
 Oh! plîngeți România ce 'nclină fruntea sa!
 Da, inima bătut'a l'a țării înviere;
 Decî inimile voastre, să se fărâme 'n chin!
 Da, ochii-aū vărsat lacrimi la marea sa durere;
 Decî ochii să se stingă pe un pămînt străin!
 De ne luaū ei viața, o patrie iubită!
 Nu ar fi fost mai aspri cu fii egzilați;
 Am fi voit cununa martirilor iubită
 De cît pe alte țărături de tine depărtați.
 Ei ne-aū respins, o, țară! în țările străine
 Ca astfel să răcească amorul ce 'ți păstrăm,
 Și inimile noastre să fugă de la tine,
 Și amăriți de doruri noi să te blestemăm!
 Mă bucur d'aer liber, de viață, de lumină,
 La neamuri ce virtutea a nobilat măreț,
 Aicea nici o frunte sub sabia străină
 Nu vine să se plece în hulă și dispreț.
 Dar este fericire cînd nu sunt lîngă tine,
 Cînd știu ce suferințe vin a te întrista?

Pot fi ferice oare, și pot gusta vr'un bine,
 Cînd sabia străină înclină fruntea ta?
 Acela care vede plăpînda fericire
 Perind ca visul d'aur sub ochiu-î întristat,
 Acela care vede sărutul de iubire
 Pe a miresei buză sub moarte înghețat;
 Acela ce 'mpletește ghirlanda cea de nuntă
 Și 'n loc d'o dulce frunte, o pune p'un mormînt,
 Acela singur știe ce suferință cruntă
 Simțit'a al meu suflet la dorul țării sînt!
 O, țară, Romînie, o, drăgălașă floare!
 Tu pleci pe moarte fruntea în dimineața ta,
 Ca o fecioară dulce ce jună încă moare,
 Și lacrimile noastre nu pot a o scăpa.
 Ah! dacă aste plîngerî ca un parfum de noapte,
 Spărgînd acele valori albastre de eter,
 Ajunge-vor la tine în dureroase șoapte,
 Divină prevedință, fă 'ndată ca să per!
 Ce rău făcut'am ție, o, țară de durere!
 Ca să atragem ura-ți? într'un egstas d'amor
 Am vrut să fii ferice, s'ai viață și putere,
 Și pentru-a ta mărire, voios am vrut să mor!
 Cu toate-acestea, țară, tu ești nefericită,
 Și te iubim mai tînăr în suferința ta.
 Imaginea ta dulce ca fantasma iubită
 În nopți d'amărăciune vine-a mă îmbăta.
 Eū te iubesc, o țară, precum iubim o floare.
 Pe care vîntul morții înclină pe pămînt;
 Mi-ești dragă ca lumina ce 'n sînul nopții moare,
 Ca o amantă dulce ce cade în mormînt,
 Ferice este-eroul cu fruntea 'mpodobită
 De lauri glorioase, și 'nceată d'a trăi!
 Ferice este-amantul ce vede-a lui iubită
 Ca floarea dimineții pe sînu-î a zîmbi,
 Și savurînd nectarul în prima sărutare,
 Depune a sa viață și zice: am trăit!
 Cînd ochii te văzură, o țară de 'ntristare,
 Săltînd de fericire, de ce nu am murit?
 O, timp ce schimbî în lume tot lucrul, rău și bine,
 Și țară și plăcere tu nouă ne-ai luat,
 Lăsîndu-ne abateri, dureri, amare chine,
 Și-o inimă în care credința s'a uscat;
 Nu-ți cer eū fericire, nici zile dulci și line,
 Nimic din cîte 'n viață eū încă n'am gustat,
 Nu voiū, nu pot a-ți cere nimica pentru mine:
 Îți las cu trista-mi viață tot ce tu nu mi-ai dat;
 Dar cer o zi frumoasă, o zi de bucurie,
 De glorie de viață, acestui drag pămînt.
 O, timp, dă-î libertatea, dă-î vechea vitejie!
 Și astăzi sufle vîntul pe tristul meu mormînt!

SCOPUL OMULUI

Spre țărmul ce se perde în noapte și în ceață
 Curînd o să atingă al vieții-mi vas fragil.
 Și mă întreb pe mine aici în astă viață,
 De cînd trăesc în doruri, la ce am fost util?

Și sint mai mult în lume ca umbra trecătoare
 Ce-o lacrimă aruncă în cursu-i d'un minut,
 Ce nici nu 'nveselește, nici dă acestui soare
 Mai multă strălucire, nici farmec mai plăcut?

Mă 'ntreb ce este oare a noastră misiune
 Noi care-aici în viață n'avem de cît o zi?
 Noi ale căror fapte, țărînă, fală, nume,
 Se spulberă în vînturi 'nainte d'a luci?

Cărarea mea în lume se șterge de sub soare:
 Amara calomnie pălește-al său color.
 Tot omul lasă 'n urmă-i, ce lasă-o dulce floare:
 Parfumul d'o secundă pe vîntul trecător.

A unei soarte ast-fel, vai! prețuia durerea
 Ce inimele noastre adapă cu venin?
 Necazul unui nume, ce și-a sdrobot plăcerea
 Veghind cum se formează al ei prunc pentru chin?

Acest argil molatec ce vîntu-o să răpească,
 Orî merită onoarea să poarte 'n al său sin
 O flacăra de spirit, răsfrîngerea cerească,
 Ce ca un rob ascultă de lut ăst crud stăpîn?

Așa mă 'ntreb și Domnul răspunde blind dorinței:
 •Tot ce trăește 'n lume are cuvînt profund,
 O floare să parfume în capiștea ființei!
 O rază s'aurească abisul fără fund;

O lacrimă s'aline un suflet în durere,
 Și roua să *fragide* arșițele de zi.
 Și tu s'aduni p'o frunte sărutul de plăcere.
 O, muritor! iubește, că mine vei peri!

LA LAMPA MEA

Tu te consumi, o, lampă! dînd raze luminoase;
La lucrul meu ca tine eî însumi mă consum,
Voind a da lumină acestei țări frumoase
Ce relele supun.

Avem aceiași țintă, aceiași misiune.
Dar tu de cînd servi mie, o, lampă-ai ruginit,
Și eî de cînd serv țarei, vai! trebuie a spune?
Cu inim' am slăbit!

Și n'am produs nimica! Acum ca altă dată
Copii săi cei vitregi în taberi se desbin':
Acum ca mai 'nainte ea este 'ngenunchiată
Sub jugul cel străin!

Nu simte nici durerea ce suferă de hiară,
Nu simte nici rușinea de umilința sa,
Nu simte că mai bine într'un mormînt să piară
De cît a se pleca!

Tu știi, o, dragă lampă! acele nopți amare,
Trecute în veghere, ca să-î aflăm cîntări,
Prin care să-î aprindem, în sufletul ei mare,
Frumoasele-aspirări?

Dar vîntul de la dînsa aî dus aceste cînturi;
Ea nu le-a ascultat.
Tot ast-fel și suspinu-î s'a mestecat pe vînturi,
Și lacrima-î cu sînge în rîuri a picat!

Cîntarea libertății acum e înecată
De strigătul acelor ce chiamă arzător,
Să-î urce la putere, și să devie 'ndată
Tirani, la rîndul lor!

Și sufletele slabe, și fără de mărire,
L'a patimilor voce, mai repede alerg,
Tirani, și robi în noaptea de moarte 'n rătăcire,
De o potrivă merg.

Lumină încă, lampă! o odă, o cîntare,
Și dacă, și d'acuma noi nu vom isbîndi,
Atunci, avînd dovadă că nu mai e scăpare,
Chiar eî te voi sdrobi.

ÎNGERII LA RUGĂCIUNE

ÎNȚIUL ÎNGER

Tu ce viață dai la toate
De la sorii ce plutesc
Pin' la magicele șoapte
Ce pe aer rătăcesc!
Ca o delicată rouă
Ce se lasă peste flori,
Varsă-o bunătate nouă
Pe plăpînzii muritori!

AL DOILEA ÎNGER

Sune coarda lirei mele,
Cum o boare lină 'n noapte
Scoate după viorele
Dulci și delicate șoapte,
Tu, ce vise lași să sboare
Lingă pruncii care crești!
Și gurița lor cu soare
Și cu purpură 'mpletești;
Delicata lor junete
O formează de acum
Cu cereasca frumusețe,
Cu al grațiilor parfum!

AL TREILEA ÎNGER

Cum suspină vînt de seară
Pe ai frumuseții perii,
Lirele răsune iară
In tăcere-acestei seri!
Pentru tinăra fecioară,
Viața are desmerdări;
Mii dorințe 'n sinu-i sboară;
Și revarsă resfătări.
Unda vieți-i schimbătoare
Și amoru-amăgitor;
Inima-i, debilă floare,
Se înclină după dor;
Fă ca frageda-i junie
Să se scure 'n viață lin,
Și-al ei suflet să nu știe
Al regretului suspin!

AL PATRULEA ÎNGER

Cum un plop în vijelie
Varsă plîngere de dor,
Nalțe-se o melodie
P'aure ce 'n noapte sbor!
Vin'! protege, o, părinte!
Orfelinul delăsăt
Cărui nimeni ia aminte
De-i voios ori întristat!
Varsă o speranță dulce
P'a lui chinuri, lacrimiori,
Cum dușmanul vrînd să culce
Află 'n nopți un pat de flori.

AL CINCILEA ÎNGER

Cîntul meu acum răsune
Ca un rîu în vijelii!
Astfel plîng d'amărăciune
Națiile sub tiranii!
Ceî răi încă sînt în lume
Biciu de foc apăsător,
Națiile la al lor nume
Pleacă încă fruntea lor.
Varsă pe a lumii față
Adevărul cel sublim
Și 'n lumina ta 'i înalță
Cătr' amorul cel divin!

AL ȘEASELEA ÎNGER

Ca suflarea parfumată
Fluturilor în sbor,
Ca murmura delicată
Primei sărutări d'amor,
Cîntecele-mi să ia sborul
Spre eterul fără nori!
Tu ce 'n inimă puî amorul
Și parfumul dulce 'n flori:
Doamne, 'n sinul tău primește
Rugăciunile-omenești!
Dorul încă vestejește...
Tu poți face ce voești!..

CHORUL

Glorie! onoare, ție,
 Tu al vieții creator!
 Orele p'a ta junie
 Nu înseamnă urma lor.

UMBREI SORU-MEI CATERINA

Dragă sorioară, te duci și nici odată
 Nu ne vom mai vedea!
 Nici plîns, nici rugăciune, pe moartea ne'mpăcată
 Nu pot s'o îmblînzească, o, surioara mea.

Copiii tăi se miră de palidele-ți fețe;
 Te rog să te deștepți,
 Și mîna ta e rece, nu poate să resfețe
 Cosița lor bălae, o, drăgălași băieți!
 De cînd aceiași moarte cū-aceiași nepăsare,
 Pe soțul tău lovi,
 Pe viața ta se'ntinse o noapte de'ntristare;
 Crezuși o datorie a nu mai viețui!

Aceasta e durerea sub care viața plină
 De griji, s'a abătut!
 Durere fără nume, și rară, și sublimă,
 Și demnă d'alte timpuri ce'n lume aū trecut!
 Ah! tînără în lume, tu n'ai avut junie!
 Bogată, n'ai cules
 Pe sînul vieții tale o zi de bucurie!
 Voiai să mori și nimeni, vai! nu te-a înțeles!

Tu vrei să mori? dar locul ce lași deșert în casă,
 Cu ce-ai înlocuit!
 Tristeța c'ochi 'n lacrimi s'așează l'a ta masă
 Și pentru totd'auna ea pare c'a venit!

Simț viața jumătate de umbră coperită!
 Ea poate-a mai zîmbi;
 Uitarea să'nvălească ființa ta iubită;
 Dar plină fericire eū nu mai pot simți

PALATUL DOMNILOR

Junele fecioare, delicate flori,
 Cununa cu roze junii vingători,
 Său cîntău eroii abătuți de dor
 Pe cîmpia luptei pentru țara lor.

Dar ajunse timpul unde tot se stinse
 Ca parfumul dulce risipit de vînt;
 În domneasca sală doliul întinse
 Cu a morții mină vâlul de mormînt.

La banchete bravii nu se mai adună;
 Aurita cupă d'astăzi nu mai sună;
 Mina virginală s'a topit de flori,
 Nu mai încunună pe învingători.

Umbra și tăcerea, fiecele de moarte,
 Predomnesc în sala cea de sărbători;
 Paserea nopturnă varsă, tristă foarte,
 Cîntecele sale pline de flori.

EGZILATUL

Rizînda bucurie lumină juna față;
 Cu vise dulci speranța tot sufletul resfață;
 Dar tu stai în tăcere, străin necunoscut!
 În sărbătoarea noastră tu singur ești tăcut!
 Îmbată-te de viața ce ne surîde nouă!
 Căci viața omenească se duce ca o rouă!
 —Nu voi plăceri molateci născute 'n sărbători!
 Nici tinere fecioare, fragile, blinde flori;
 Dar dați-mi mie țeara ce sufletului place,
 Și grijile-mi amare în flori se vor preface! »

LA PATRIE

I.

Revarsă, dulce patrie
 În cînturile mele
 Și tineretea dorului
 Și lacrimile tele!

Aici afla-vor sinceră
 Și caldă răsfațare;
 Aici ori care lacrimă
 Se va preface 'n floare.

In cîntecele-mî tinere,
In doru-ți nobilate;
De grații dulci, angelice
Vor trece 'ncununata.

In noaptea viitorului
Durerea ta vor spune,
Făcînd să cure lacrimi
Din inimele june!

II.

Nu mai este țară mai desfătătoare!
    Ceî străini se mir!
Acolo străluce ca june fecioare,
    Luncile la soare
Cu briuri lucioase, cu plete de fir!

Dar, o crudă soartă! cetele străine.
Smuls-aū din cosițe florile divine;
Sub a lor picioare sînu-î a călcat,
Oh! și nici un suflet dorul n'a mișcat!

III.

Albele fecioare cu cosiți frumoase
    Colo dăntuesc,
Ca fluturi ce scutur' aripî auroase
    Pe crinii ce cresc;

Dar vai! ochiul nostru dacă le privește,
Intr'un rîu de lacrimi dulce se topește,
Cugetînd c'aceste fiice sunt ursite
Să desmerde numai inimî înjosite!

IV.

Multe harpe cîntă cînturi tinerele,
Blînde ca murmura dulceî aurele
    Printre viorele;
Dar aceste harpe nu mai îndulcesc
Chinurile tale, țară ce doresc!

V.

Fii tăi sunt mîndri de mîndrețea lor!
    Dar ce folosește
Patriei romîne chiar al lor amor?
    Umbra-î învălește!

Viața lor se scură fără de mărire;
La banchetul vieții n'aū nici o numire!
Ceî mai răi acoper pe ceî bunî ai tăi
Cum coprinde pirul rozele pe vâi!

NU MAI VOIŢ CONSULAŢIUNE

Colo se'naltă luna prin umbrele seroase.
Aşa o cugetare luceşte 'n sinul meu,
Şi ca această rază în undele umbroase,
Ea vine, mă mîngie, în dorul lung şi greu.

Un gînd de mîngiere? ilusiuni? minciună!
E o durere-adîncă ce nu pot vindeca!
Dar mîngierea este ca vise ce s'adună,
Dorinţele umane cu dor a legăna.

Noi coperim mormîntul cu flori desfătătoare!
Dar cine se înşeală? suntem noi toţi copii?
Suntem mai mult în lume ca ori-ce trăitoare?
O mină de ţărîna expusă 'n vijelii?

Suntem mai bine oare, căci vise surizînde
Ne-aŭ legănat ferice 'nainte d'a peri?
Am rezolvat problema acestor lumi plăpînde
Ce o ursită crudă le naşte spre-a muri?

Aceste rele crude ce datorim chiar nouă
Le-am vindecat noi oare, o, visători născuţi!
Tot secolul ne-aduce sub altă formă nouă
Aceleaşi suferinţe ca secolii trecuţi!

La rău urmează răul, sub nouă poleire.
Acesta-î rezultatul atitor stăruinţi!
Şi ce? atîta sînge vărsat, şi suferire,
Aŭ fost ca să ne întoarcem l'aceleaşi suferinţi?

Dreptatea nu fu oare aici de cît un nume?
Cu care speculează cel rău pe crezător?
Şi cerul părăsit-a pe om aici în lume,
În voia unei soarte de lacrimi şi de dor?

Tot moarte, tot se perde? şi spirit şi ţărîna?
Şi omul este jocul acestii crude sorţi?
A sufletului nostru mărire se dărîmă?
Fu numai ca s'ascunză fiinţa asprei morţi?

Ştiu că 'n mormînt tot omul o zi o să se culce;
Dar eu nu am nevoie de loc de mîngierî.
Sunt abur, sufle vîntul! suflarea lui e dulce,
El are să răpească şi lungile-mî durerî!

Sub dor un suflet crește sau se sfăramă; piere.
Al meu a prins putere sorbind veninul său;
Uleiul lampii mele e valul de durere;
La raza lui deșertul în tot văzut-am eu.

PLÎNGERILE POETULUI ROMÂN

«O pentru ce, poete, în cînturile tale
Tu plîngi această țară în care te-ai format?
Și florilor ce crește în astă verde vale
Le spuî cu ochii 'n lacrimi că iarna-a'naintat?

Dar ce lipsește oare acestor țări frumoase?
Nu vezi locuitorii cît sunt de mulțumiți?
Că nimeni nu se plînge de zile dureroase;
Ș'aceasta dovedește că ei sunt fericiți.

Cînd plîngi această țară tu ești în amăgire;
Legi, arte, instituții, în sînu-i înfloresc;
Tot ce cheazășuește o dulce fericire,
O dulce 'ndestulare, nimica nu lipsesc.»

— «Nimica nu lipsește din cîte zici tu mie.
Aici pămîntul nostru e bine-cuvîntat:
El varsă rîuri d'aur; dar îți voi spune ție:
Lipsește libertatea, și tot e întristat.»

FERICIREA

În fundul unei rîpe, mugind adînc, albește
Un rîu ce umbra serii ascunde de acum,
Pe munte luna blondă se 'nalță și privește
Din norul ei cum focul s'acopere sub fum.

Și stelele, flori d'aur, în spațiu drag se scaldă,
Azurul le aspiră cu sete de amor.
Recoarea se revarsă; și 'n inima mea caldă
S'aprinde de odată un simțimînt de dor.

O, inimă, te 'mbată de vise, de plăcere,
Ce-ți dă natura ție în sînu-i fericit!
Întoarce lumii cupa unde-ai băut durere
Crezînd să bei delicii din visu-i aurit!

Vai! fericirea n'are în lume rădăcină!
 În darn dorește omul aice pe pământ,
 Uitînd că timpul schimbă pe oameni în țărînă
 Și tot se risipește pe al durerii vînt!

O, farmec drag al vieții! o, magică natură!
 Tu îmi îmbeți simțirea, și gîndul meu mărești!
 Dar poți lungi tu viața ce către moarte cură?
 Poți spune ce-î ursita ființii omenеști?

A regreta trecutul, a cere viitorul,
 Și a vedea în viață dorințele perind,
 Și a lăsa prezentul să-și ia în lacrimi sborul,
 A aspira la fală, și-a s'amări dorind.

A geme 'n sărăcie precum și în avere,
 Pe piatra țărînoasă, pe patul aurit,
 A geme 'n întuneric, a geme la putere,
 Acesta este-al lumii destin neîmblînzit.

Și ce îmi pasă mie de visul ce ne 'mbată,
 De imoralitatea ce-atît ne-a legănat?
 Voiu face bine 'n viață să merit o răsplată?
 În sufletul meu arde un foc mult mai curat!

MOARTEA

Știu unde am a merge, știu ce m'așteaptă încă:
 Că viața e făclie espusă 'n aspru vînt
 Pe care o să treacă curînd o noapte-adîncă...
 Dar ce e bună viața, în față c'un mormînt?

În darn al nostru suflet vom îmbăta în viață;
 Cu razele puterii în darn ne-am coperi;
 În darn dorim a soarbe a gloriei dulceată,
 Cînd tot ne strigă nouă: «tot este pentru-o zi!»

Acel ce trece viața de lacrimi învălîtă,
 Va zice celui mare: «ești tu mai fericit?
 Ce? moartea doar nu varsă și 'n cupa-ți aurită
 Veninul în plăcerea ce ție a zîmbit?»

Cel tare îi răspunde cu recea sa zîmbire :
 «E adevăr că moartea ne seceră pe toți;
 Eū mor culcat pe aur și petre de porfire,
 Tu mori pe lutul rece : tu nici să mori nu poți!»

Ferice cel ce spune cînd cată să coboare
 În negrele morminte, l'ai săi bunī cunoscuți
 Aceste vorbe sînte : «ferice cel ce moare
 Cu fruntea cununată de stimă și virtuți!»

UN TÎNĂR ROMÎN MURIND ÎN STRĂINĂTATE ¹⁾

Cum paserea ce pleacă în locuri depărtate
 Se'ntoarce iar în țara de unde a plecat,
 D'o suvenire dulce, vai! inima mea bate
 Și sboară spre pămîntul în care s'a format.

Căci am văzut adesea pe muma doritoare
 Copilului său dulce, o lacrimă ștergînd ;
 Eū nu aveam o mumă să-mi șteargă-a mea plînsoare,
 Eū nu aveam pe nimeni, și am trecut plîngînd.

Dar hora grațioasă a zilelor junele
 Acum se înterupe ; eū trebuie să mor !
 Frumoasă rîndunică, pe aripile tele
 În țara mea iubită, de ce nu pot să sbor !

O ! moarte, mai așteaptă, căci eū sunt tînăr încă :
 De douăzeci de roze îmi număr anii mei !
 O ! moarte, crudă moarte, abia-am ajuns subt stîncă,
 Și tu din vîrfu-î numai, ai dreptul să mă ceî !

Cînd toamna vieții vine, o frunte se'ntristează ;
 Amorul rupe arcul și sboară rizător ;
 Ghirlanda aurită de vise încetează,
 Și inima ce'ngheață nu simte nici un dor !

Așa acel ce trece pe-o vale'ncîntătoare
 Și-adună toată floarea ce el a întîlnit,
 Mai caută să vază d'a mai rămas vr'o floare,
 Și dacă nu mai vede se duce mulțumit ;

¹⁾ Goga, mort la Paris.

Iar eū a cărui viața fu numai poezie,
Ghirlandă împletită de grații și d'amor,
Voiam să gust suava-i și dulce ambrozie
Și'n aurora zilei eū nu voiam să mor!

Așteaptă, dragă moarte, ca să mai văz odată
Acele văi frumoase în care m'am născut;
Să simț, murind, pe sinu-mi o lacrimă'nfocată,
Să'mbrățișez părinții și frații ce-am avut!

Dar vai! deșartă rugă, căci viața-mi se va stinge
Cu soafele de astăzi pe-acest străin pământ,
Și fruntea mea cu roze, ah! nimeni nu va'ncinge,
Și nimeni nu va plînge pe tristul meu mormînt.

PROSCRISUL

O văi încintătoare, dumbravă înverzită,
Ce-ați desfătat adesea copilăria mea,
Cascade murmuroase, și tu a mea iubită,
O dulcea mea frumoasă, nu vă voiū mai vedea!

Proscris, în a mea țară, eū nu mă voiū re'ntoarce;
Și ochii mei în lacrimi va'nchide un străin;
Dar către voi adesea gîndirea voiū întoarce
Șoptind al vostru nume în ultim-mi suspin.

O frunză deslipită de ramura sa verde,
Îngălbenește'ndată, nu poate exista:
Asemenea proscrisul ce patria își perde,
Pe aripele morții înclină fruntea sa.

Și-aicea stîncă neagră ascunde fruntea'n ceață,
Și-aici doi ochi albaștri în lacrimi strălucesc,
Și-aicea valea are cascade și verdeață;
Dar țara e străină, nu pot să le privesc.

Ah! tinăra ghirlandă ce fruntea mea încinge
Usuce-se acuma! eū nu simț nici un dor;
Căci inima-mi sdrobotă nimic n'o mai atinge;
Depart e d'a mea țară, eū voi acum să mor!

Căci am văzut pe frate dînd dulce sărutare,
Pe frate cu căldură la sînul său strîngînd;
Eū nu aveam un frate să-i spun a mea 'ntristare,
Eū nu aveam pe nimeni, și am trecut plîngînd.

Aşa o păsărică pe calea sa percută,
 Tot zboară înainte neîncetat cîntînd,
 Căci pentru dînsa nu e dumbravă cunoscută,
 Nici floare ce-î e dragă să-şi pue capul blind.

Proscris, în a mea țară eū nu mă voiū re'ntoarce,
 Şi ochii mei în lacrimi va 'nchide un străin!
 Dar către ea adesea gîndirea voiū întoarce
 Şoptind al său scump nume în ultimul-mi suspin.

E L E G I E

De lacrimi înfocate, vai! genele-mi sînt pline
 Şi mina-mi acum rece pe harpă a 'ngheţat;
 Străină mi-este lumea d'acuma pentru mine,
 Căci ce-am iubit în viaţă ca visul a 'ncetat.

Aveam un frate tînăr, a căruia junie
 Ca riuşor de lapte luase cursul lin,
 Ce în a sa ferice, plăcere, bucurie,
 Zicea cu vorbă dulce: eū nu voiū să suspin!

Aveam şi-un tată încă, amic cum şi părinte,
 A căruī gene albe în plîns aū fost albit,
 Dar vai! ei dorm acuma în tristele morminte,
 Copilul lîngă tată, precum aū vieţuit.

Iubeam o copiliţă, o tînără suflare,
 O floare matinală ce creşte surizînd,
 Ce fără să adune în viaţă-o sărutare,
 În dimineaţa vieţii a încetat cîntînd.

Tot ce-am iubit în lume a încetat din viaţă,
 Şi iarba primăverii sub paşi-mi s'a uscat;
 Al vieţii mele soare s'a stins colo în ceaţă
 Şi anii mei de tineri în dor s'aū întristat.

Eū am trecut cu floarea aici în astă lume,
 Dar inima-mi sdrobită atît a pătimit!
 Ah! d'aş fi fost o floare purtînd un dulce nume,
 Aş fi trecut prin viaţă şi n'aş fi suferit.

ELEGIE LA O TÎNĂRĂ FATĂ

Eū trec pe frunza ce 'ngâlbe-
[nește]
Și cade tristă subt arbore jos ;
Eū trec pe valul ce murmuște ;
Eū trec pe cîntul melodios.

Eū sunt ca iarba primăvăroasă
Ce vîntul toamnei o va usca ;
O tu, fetiță, dulce, frumoasă,
Atunci pe mine nu mă uita !

Așa străinul, cîntînd se duce
Și varsă lacrimi pe calea sa :
Eho al văii cu șoptă dulce,
Trecînd, ne spune că el ofta.

Dar vai ! se uită acel ce moare !
Astfel în gîndu-ți voiū fi uitat :
Fecioara pune la sîn o floare ;
Dar o asvirle cînd s'a uscat.

DEȘERTUL

Primește-mă în sinu-ți, natură, bună mamă,
Auzi cum al meu suflet suspină 'n doru-i greu
Eū ție îți voiū zice ce dor adînc consumă
Acum sufletul meu.

Ast suflet înflorise în vise de junete.
Așa în primăvară un cîmp a înflorat.
Dar visele căzură sub vîntul de tristețe,
Sub plînsu-mi înfocat.

Așa un arbor pare în toamna ce sosește :
El poate să 'nfrunzească în timpul de plăceri ;
Dar inima-mi sdrebită ce viața părăsește,
Nu are primăveri !

Ea nu mai are viață, nu are nici iubire ;
S'a stins a sa lumină d'al chinurilor vînt ;
Din valul întristării se 'mbată cu răpire
Ca și un trist mormînt.

Nu ! focul nu aprinde cenușa ce se stinge
Pe care el a ars'o c'un suflu furios.
Tot astfel p'acest suflet d'acum nu-l mai atinge
Avîntul generos.

A inimii junete s'adapă de credință ;
Dar inima-mi nu crede d'acum în viitor.
Din dimineața lumii trăim noi cu dorință
Și tot gemem în dor !

Frumoase zile, nouă, de soartă n'aũ fost date!
 O singurã dorințã măcar nu s'a 'mplinit!
 Nici sã vedem în lume o oarã de dreptate!
 Va! rãul crud domnește ori unde ai privit.

Ne-amicul cel mãi mare al omului e omul.
 Voi, stînci, pe care iarna își face-al ei locaș,
 Colnice, unghiuri sterpe din care crește pomul,
 Tu vulture trufaș!

În sînul vostru aspru primiți a mea ființã
 Ce-a frãmîntat-o lumea în tot ce are sînt:
 Voi nu-mi puteți întoarce junețe și credințã;
 Dar dați-mi un mormînt!

M O R Ţ I I

N'o sã mãi vie ziua cînd am sã las ăst soare
 Ce nu 'mi dete viața de cît sã pătînesc?
 Sub o durere crudã, va!, inima mea moare!
 Și eũ tot mãi trãesc!

Nu ești sãtulã, soartã, acum d'atita fiere,
 D'atita apãsare sub care m'ai sdrobit?
 D'atita suferințã, tu palidã durere,
 Ce? nu ai obosit?

Durerea vrea o pradã și prada-i muritorul!
 Dar e nãscut el oare aici a suferi?
 Aceasta-i este viața ce-o risipește dorul?
 Cuvîntul lui d'a fi?

Plãcerile plãpînde și-atita de dorite
 Ce într'a vieții umbrã pe suflète se 'nclin',
 Aũ fost dar ca sã facã mãi vii și mãi simțite
 Durerile ce vin?

Așa cînd cerul noptii în negurã dispãre,
 Prin umbra vijeliei s'aratã dragi luminii;
 Dar ele fac mãi aspre, mãi negre, mãi amare
 Acele 'ntunecimii.

Cãci ce sînteți voi oare, o, fericiri frumoase,
 Mãi mult ca niște flacãri în nopti de mare dor?
 Voi ați lucit pe viața-mi ca raze mîngioase,
 P'abisuri ce 'nfior';

Și cînd lăsarăți ochii să vază-aici în viață
 Tot ce ne înspăimîntă, tot ce e dureros,
 Luarăți iute sborul, vă stinserăți în ceață,
 Cîntînd melodios.

Văzuî 'naintea serii perind de lîngă mine-
 Ființele plăpînde ce 'n viață mă iubeau!
 O, Doamne! dacă ast-fel căta ca să decline,
 De ce să mai nășteaū!

Ferice cel ce poate ferice să 'ntilnească
 Deșertul trist ce moartea alături i-a făcut,
 Prin vise că în ceruri odată-o să 'ntilnească
 Pe cei ce a perdut!

Această mîngiere nu este dată mie!
 Pe cei perduți odată, noi n'o să-i mai vedem!
 Sunt morți să nu mai nască, sunt duși să nu mai vie,
 Să nu-i mai revedem!

F E C I O A R A

Plîngeam pe sinu-i fraged un plîns d'amărăciune
 Și lacrimi înfocate pe frunte-mi se scura,
 Căci tînăra vergină șoptea o rugăciune
 Suavă ca amorul ce 'n sinu-i palpita.

Era un înger dulce ce 'n visurile mele
 D'atunci în tot d'una plîngînd am întilnit;
 Așa ca o fantasmă ce 'n noapte fără stele
 Trecînd printre morminte, șoptește: am trăit;

Odată, dimineața cînd vesel se resfrînge
 Purpura matinală ce omu-i zice ziori,
 Cînd muritorul palid, subt lanțul ce îl strînge,
 Salută aurora în cerul fără nori:

Mergeam atunci la dînsa cătînd la alba lună
 Ce 'n unda aurorei cu 'nctul se 'neca!
 Frumoasa copiliță lucra la o cunună
 De rozî ce 'n răsfățare pe sinu-i se juca.

Cu flori încongiurată ca cerul cu lumină,
 La candela murindă ea tristă căuta;
 Iar aurele-i bucle ca spice ce se 'nclină
 Și strălucesc subt roă, în lacrimi unda.

«O vin', iubite vino, căci iată vîntul bate
 Și floarea dimineții curînd va veștezi:
 Veni-va călătorul din locuri depărtate
 Și ochii săi în lacrimi nu o va mai găsi.

Dar vino lîngă mine, și moartea-mî va fi dulce
 Pe ale tale brațe cînd capul voiî pleca!
 Așa drumașul serii în cîmp voinî să culce,
 Ferice-î cînd p'o floare își pune fruntea sa!

Acel ce-mî dete viața, la moarte mi-o espune,
 Unui străin cu aur va mîna s'o dau eu;
 Și n'am spre apărare de cît a mă supune,
 Și n'am a le respunde de cît suspinul meu.»

Acolo unde luna din cale se oprește
 Și lasă o cătare mai dulce pe pămînt,
 Acolo unde mirtul mai vesel înflorește
 Acum eu merg adesea și plîng p'al ei mormînt.

O CUGETARE

Vedeți acele măgure
 Înalte, furtunoase?
 Acolo cugetările
 Sunt libere, frumoase.

«Aceste țări eroice
 «Pot să se desrobească
 «Și numele romînilor
 «De fală să lucească!»

De-acolo căutările
 Coprind vechea Dacie,
 Colonia Romanilor
 Ce pare sub robie.

Dar coborînd din măgură,
 Să merg în valea mare,
 Fecioara dulce, candidă,
 Stă, rîde și dispare,

Acolo 'n vîrful stîncilor
 O cugetare dulce
 Ca fața junei vergine
 În umbră îmi străluce.

Revin, bălae vergină,
 Cu coame plăvioare
 Și arată calea 'negură
 Acestor dragi popoare!

O PATIMĂ

Văi! un foc mă arde! arz și tremur eu!
 Ca un crin în vînturi saltă pieptul meu.
 Ochi-mî varsă lacrimi și tot de odată
 Razele-aurorei în față-mî s'arată.

Cugetele mele sunt ca niște nori,
 Și tot de odată ca dulcele zori.
 Blestem muritorii ș'ale lor suspine,
 Și tot de odată aflu toate bine:
 Când pe carul morții eū voesc să sbor,
 Când găesc că viața e numai amor;
 Și cu toate astea dorul meu cel mare
 Dulcea mea l'ar stinge cu o sărutare.

C Î N T E C

Valuri de aur, mărgăritare, Purpură, roze și diamant, Din carul zilei de amarant Răvarsă Febus fără 'ncetare.	Soarele dulce și luminos În tot-d'auna o să 'ncâlzească, Și cîmpul verde o să 'nflorească, Și o să fie cerul frumos.
--	---

Iar eū ca frunza ce 'ngălbenește,
 Din zi într'alta fruntea înclin,
 Și al meu suflet rece, străin,
 Vai! nu mai simte, nu mai iubește!

MUMA TINĂRĂ

I.

Lăutarii cîntă hore grațioase;
 Tinerii feciori
 Cată după părul fetelor frumoase
 Să răpească flori.
 Ca dulci fragi de cîmpuri albele fetețe
 Dulce rumenesc,
 Apărînd cu mina mîndrele cosițe,
 Sărutări pe gură las' de le răpesc.

II.

«Dar tu, femee tinără, De ce stai gînditoare? In gene-ți vâz o lacrimă Ca roua pe o floare. Vezi! pruncul tău ne farmecă Cu chipul său cel dulce; Ca fluturul sub auru-i, El sub cosița luce.	Da tu-l privești și lacrima In gene-ți strălucește... O, spune, mumă, tinără! Ce cuget te răpește? — Când ochii mei îi caută, Eū cerc durere-amară, Gîndind că 'n cursul anilor Va fi rob el în țară!»
--	---

INVOCĂȚIE

O Doamne-al bunătății, putere creatoare,
De care nici o dată eu nu m'am îndoit!
Tu ce ai pus amorul în inimă simțitoare,
Și floarea aurorei cu rouă-ai învelit;

Tu ce-ai sădit în inimă speranța și credința,
Căci una fără alta nu poate egzista,
Ce-aduci după durere surisul și dorința
Și după vijelie un soare-a lumina;

Ce fără încetare dai zilelor lumine.
Și cîmpului verdeață, și pasării cîntări,
Și frunzelor șoptire, și undelor suspine,
Și pe vergine buze suave sărutări!

Aruncă o cătare asupra țării mele;
Ea este ca o barcă pe-un ocean plutind
Cînd geme uraganul în nopțe fără stele,
Ce, încă o suflare, ș'o vom vedea perind.

Trimite-ne, o Doamne! lumina ta cerească,
Căci lungă fuse noaptea în care suspinăm;
Ca să vedem furtuna ce va să ne răpească
Și sub un mal ferice un port să căutăm!

CÎNTECE ȘI SĂRUTĂRI

« Ia harpa de aur, poetule june,
Și cîntă, căci ochi-mi de lacrimi sunt plini.
Iar pentru aceasta, pe frunte-ți voi pune
Ghirlande de crini.

— In darn tu vei pune, suflare curată,
Pe frunte-mi ghirlande; eu tot voiuri muri.
Vai! roua nu poate p'o floare uscată
A re'tineri.

— Ia harpa de aur și fă să răsune
Palatul acesta, d'aure cîntări,
Iar pentru răsplată pe frunte-ți voi pune
Euri dulci sărutări.»

Apoi copilița cu cît săruta
Cu atit poetul mai dulce cînta.

LA O RÎNDUNICĂ

Păsărică trecătoare
Ce eterul străbătînd,
Legănată pe-aripioare,
Vii din patrie cîntînd!

Te salut cu bucurie
Pe acest pămînt străin,
Unde nimene nu ştie
De-s voios sau de suspin!

Numai ție, drăguşoară!
Îți voi spune dorul eû:
Depărtat de țărișoară
Nu măi tace plinsul meû!

D'aurele legănată
In eterul înflorit,
Du-te, du-te, înc'odată
In pămîntul fericit;

Iară noi prin țări străine
Plîngem țara ta cu dor,
Trîști de ale ei suspine,
Insetați d'al ei amor.

Cînd în țara 'nstrăinată
Încă te veî înturna,
Vino, dragă, înc'odată
Pe ai tăi a cerceta,

Însă la a ta privire
De-ar fi unul măi puțin,
Nu'ntreba de-a lui lipsire
Din pămîntul cel străin;

Pe mormîntu-î de tăcere
Părăsit de trecători,
Mergî și cînt'a lui durere,
Mergî și sparge lăcrimiori!

ZIUA BUNĂ LA ȚARĂ

Țară dulce și frumoasă,
Tu ce-ai fost gloria mea,
Eû mă duc, fii sănătoasă!
Nu știu de te-oî revedea.
Dar ce-mî pasă oare mie.
Dacă pe pămînt străin,
Dacă în călătorie
Moartea îmi va zice: vin'!
Vai! în sinu-ți dulce oare,
Sunt eû măi puțin străin,
Cînd pe toată ziua moare
Visul sufletului lin?
Iată să ridică norul...
Vasul tău nu este 'n port'.
Vînturi rele, ca și dorul,
Către negre stînci te port.
Mîne va veni străinul
Să te prade, țara mea!
Mîne îți vor smulge sinul,
Mîne te-or îngenuchia.

Și tu n'ai nici mîngăerea
Apărîndu-te să mori...
Ei ți-au degradat durerea!
Și mormîntu-ți n'are flori!
Ți-au făcut cununî de spine
Ca Iudeii lui Isus,
Și rîzînd amar de tine,
'Ai unirea!' ei ți-au spus!
Dar ei ți-au luat din mînă
Armele ce ai avut.
Dragă patrie romînă,
Ce rău oare le-ai făcut?
La străini te-or da 'n prădare.
Vai! și pe cămășa ta
Fii vitregi cu turbare
Sortii lor vor arunca.
Te-au lăsat în slăbiciune,
Fără legi, să putrezești,
Și prin dulce moliciune
Te-au lăsat să te slăbești!

Cînd chiar fii-ți te ucide,
 Ce blestemî pe cel străin?
 Țara mea se sinucide!
 Moartea este 'n al ei sîn!
 Fii tăi nu vor dreptatea;
 S'a văzut atîția ani!
 Ei invoacă libertatea
 Ca să fie ei tirani!
 Către-acestea, dragă țară,
 Tu poți încă a trăi,

Numai cei ce te 'ncărcară
 Numai ei vor vestezi.
 Ast-fel toamna cînd sosește
 Frunzele în pomî pălesc,
 Vîntul aspru le răpește,
 Putrede se risipesc;
 Dar cînd primăvara vine
 Pomul a reinverzit,
 Paseri cu cîntări sublime,
 Nouă viață i-au vestit.

1862.

T I M P U L

Pe malul cel verde ce riul stropește,
 Un om dupe cale puțin se odihnește,
 Visînd fericit;

Iar razele zilei cu umbrele serii
 Sub ochi-i se luptă în sînul tăcerii
 Pe valu-adormit.

Pe măgură luna se 'nalță-atunci plină
 Și varsă pe fluviu un val de lumină,
 Un brîu lucitor;

Eterul albastru cu stele-aurite
 Se scaldă prin valuri ușor încrețite
 De vîntul ușor.

Pe fluviul luciú o barcă s'arată
 Cu pup'aurită, cu flori cununată,
 Cu vâl de satin,

Cu june fecioare ca visuri frumoase
 Ce-n viața fugindă se 'nclin' amoroase
 P'al nostru trist sin.

Un om cu cosițe și gene albite,
 Cu brațe secate, cu fețe pâlite,
 Cu coasa de fer,

Apare în barca cu dalbe fecioare:
 E Timpul; iar ele sunt blîndele oare
 Ce vin' și iar pier.

Și barca se duce prin valuri purtată;
 Iar grupa de fete, de visuri se 'mbată,
 De viață se 'ncînt';

Cosița lor saltă sub aurea dulce
 Și flacăra lunei pe brîul lor luce,
 Și iată cum cînt':

«Vin' cu noi străine june,
 Să te 'mbeți de răsfătări,
 Vin' pe tinere cunune
 De adună desfătări!

Vin' cu roze de'mpletește
 Anii tei cei fugători
 Pin' ce timpul nu cosește
 Ale vieții tale flori!

Să n'amii plăcerea dulce!
 Timpul este-amăgitor:
 Ce răpește, nu mai duce
 Fragedului muritor,
 Astăzi toate pentru tine
 Jos în lume strălucesc,
 Și plăcerile divine
 Cu-a ta viață se 'mpletesc.
 Mine se vor stinge toate
 Ca parfumul serii 'n vînt;

Al tău suflet mine poate
 S'o prefacă în mormînt
 Timpul trece... vin' mai tare,
 Toate cîte 'n viață plac
 Trec cum trece-o sărutare;
 Toate lacrimi se fac.
 Vin' acum la fericire!
 Mine fi-va prea tîrziu,
 Vino pînă ai simțire,
 Pînă sufletul ți-e viu!

Spre barca ce fuge pe fluviu la vale
 Străinul îndreaptă cîntările sale,
     Ce riură dor;
 Întinde-a sa mîna și sufletu-i bate
 Răpit de dorința ce viu îl străbate
     De vise d'amor;
 Dar vasul se duce și 'n umbră dispăre!
 Se stinge cu 'n cetul cereasca cîntare
     Pe riul tăcut.
 În darn călătorul s'o urme se 'ncearcă,
 Și riuri de lacrimi ai săi ochi îneacă,
     Căci timpu-a trecut!

LA ȘTEFAN GOLESCU

S'a găsit și pentru tine
 Hulitori, cu un cuvînt!
 Pentru ei nimica bine
 Nu mai este pe pămînt!
 Fruntea ta cea fără pată
 Turbură pe hulitori.

Cobea nopți-i mai turbată
 Cînd e cerul fără nori!
 Tu surîzi cu bunătate
 Calomniilor ce sbor';
 Nicî o ură nu străbate
 Sufletul tău ertător!

LA CONSTANTIN NEGRI

O Negri! inamicii a tot ce dă mărire
 Și viața României nu-ți vor putea erta
 Că ai luat o parte de lauri la unire
     Prin insistența ta!
 A face-un singur *popol*, o singură domnie,
 Din două; a restringe atîtea *postulani*,
 Crezi tu că o să facă vr'odată bucurie
     Acestor sclavi tirani?

Cuvîntul datorie spre țară, e un nume!
 Și patria o umbră, mărirea, un eres!
 A face să rămîie disprețuită 'n lume,
     Și 'n umbră mai ales;
 A pune interesul persoanelor 'nainte
 De interesul țării; a nu simți vr'un dor
 Cînd jugul rău apasă aceste locuri sfinte,
     Aceasta-î legea lor!
 Ei nu știu că rușinea, că viața degradată
 A țării lor, pe dinșii d'o dată îi lovesc,
 Că arborul cînd cade, și frunzele-î d'o dată
     Cu el se ofilesc.
 Intrebe pe un verme ce naște într'o floare
 De-î pasă dacă planta, plăpînd locaș al său,
 E verde și frumoasă, sau veștejește, moare
     Sub dintele lui rău?
 Intrebe-l dacă știe că floarea ce devoară
 O dată veștejită, surpată pe pămînt,
 El însuși se abate și trebuie să moară?
     Să intre în mormînt?
 Nu face însă astfel văslășul cel cu minte:
 El îngrijește vasul a nu cădea pe stînci,
 Căci vasul spart, el însuși coboară în mormînte,
     In undele adînci!
 Unirea are încă mulți inamici puternici,
 Căci noaptea și cu ziua se 'ngîină depărtat,
 Și paserile nopții, simțîndu-se netrebnicî,
     S'agită ne'ncetat!
 Nu! noaptea nu își lasă umbra ce ea apucă
 De cit cînd e respinsă de soarele ceresc.
 Ne trebuie lumină, ca noaptea să se ducă
     Cu cei ce o doresc!

MIREASA MORMÎNTULUI

Fost'a cînd în noapte aurora luce,
 Cînd se luptă omul cu adîncu-î chin,
 Pe atunci cînd somnul, mincinos și dulce,
     Curmă-al său suspin.

Ea era tăcută, tristă florioară!
 Fruntea-î visătoare, dulce se'nclina;
 'N aurul cosiței mîna-î albioară
     Distrată juca.

Vino mai aproape! dulcea mea-mi vorbește,
Ascunzându-și ochii plini d'amor ceresc;
Tinăra mea viață cursul își oprește,
Pentru totd'auna eū te părăsesc.

Și uitarea tristă mine o să vie
Cu-ochii plini de lacrimi pe al meu mormint:
Dorul ce m'apasă nimenea nu-l știe
Pe acest pământ.

Rara-i frumusețe arde de splendoare...
Să rugăm! imi zise, în genuchi căzind,
Ochii plini de moarte și de lacrimioare
Se 'nălțau la ceruri amoroși și blind.

Cînd se curmă ruga, dulcea ei cătare
Se 'nturna spre mine plină de amor;
Peste ochi-i geana cade cu 'ntristare
Consumată 'n dor.

LA UN ORB

Tu n'ai văzut prin ochi-ți lumina nici odată:
O noapte fără fund
Vederea ta absoarbe și, viața ți s'arată
Un rîu ce geme 'n umbră și umbrele-l ascund.

Da, tu ghicești lumina prin ochii minții tale,
Printr'inșii, tot despici;
Prin ei tu mergi la bine, și te ferești de rele,
Prin ei d'amorul țării atît de drag ne zici!

Sint însă orbî în lume de inimă, de minte:
Aceștia, c'un cuvînt,
Merită ca să-i plîngem de tine înainte,
Trăesc, orbî în lumină și morți în viață sint!

Orb este cel ce cată lumina să oprească.
In cursu-i regulat;
Ce crede-această viață ironie cerească,
Că lumea moștenire la cei vicleni s'a dat!

Insecte mici de noapte ce luptă cu vulvoarea
Și arse 'n sinu-i, per.
Dar tu nu ești ca dinșii! speranța și amoarea
Revarsă p'a ta față lumină ce vin din cer.

LA UN AMIC SĂRAC

Bogații, în mijlocul plăcerilor nebune,
 Tresar de multe ori,
 Crezînd că umbra morții pe fruntea lor se pune,
 Și că se schimbă 'n lacrimi ale ursitei flori!

Tu știi că tot ce are o formă, se sdrobește.
 Tu știi amicul meu,
 Că după om în viață nimic nu mai trăește,
 De cît virtutea dalbă a sufletului său.

De îți lipsește ție o casă strălucită
 Cu marmor răpitor,
 Și dacă locuința de toți e părăsită,
 Tu știi ce preț a pune pe vizitele lor;

Tu știi că interesul conduce astă lume,
 Și-acești trăitori morți
 Spēculă simțimîntul, virtute, fală, nume,
 Și pe a țării viață aruncă ai lor sorți.

La poarta sărăciei, nu, cîinii nu s'adună!
 Și tu ce-ai deșirat
 După a lumii frunte rizînda ei cunună,
 Ce trebuie să cugeți 'nainte ai suflat!

Ferice cel ce poate, de ori ce lanț 'nainte,
 Să spargă jugul său!
 Acela singur poate să meargă în morminte
 De ori ce lanțuri liber, cum tu faci, dragul meu!

LA UN MARTIR

Tu ce mori cu fericire
 Pentru cei-lalți muritori,
 Cine ești tu, o, martire?
 Cine te trimite ori?
 Ești om? și un zeu mai bine,
 Căci adesea ai căzut
 Pe cînd nu lași după tine
 Nici un nume cunoscut!

Norul oare se gîndește
 Cînd se sparge, ca să dea
 Văii ce îngălbenește,
 Viața, frăgezimea sa,
 Dacă lasă după sine
 Nume bun p'acest pămînt?
 O, martire, porți în tine
 Voia unui nume sfînt!

N'ai în viață nici o oară,
 Tu nu ai nimic al teū,
 În martiri ce ei omoară
 Eiucid pe Dumnezeu!
 Mergi, fărămă, risipește
 Al tău suflet și-al tău lut.
 Pentru țară te jertfește!
 Cerului va fi plăcut.
 Cei răi au să calomnie
 Numele și-al tău mormînt.
 Un tâlhar are să fie
 Lîngă tine un om sfînt!

Căci pe viața mea curată
 Calomniile-omenești
 Lasă mai adîncă pată;
 Trebuie să te gîndești.
 Oamenii fără de onoare,
 Vor huli onoarea ta;
 Sufletele tiritoare,
 Gloria îți vor lua.
 A eroilor țărîna
 Pe acest pămînt de orbi,
 Este ca în tot-d'auna
 Prada turmelor de corbi.

LA UN SCHELET

Ce-ai fost tu aici în lume?
 Rege, sau un sclav nedemn?
 Căci pe frunte-ți nici un nume,
 Nu ne spune nici un semn.
 Regi sau sclavi, tot se abate.
 Oasele ce le-a rămas
 Au aceeași greutate,
 Pentru cela ce le-a tras.
 Sceptrul, lanțul, nu lăsară
 Peste brațe urma lor;
 Pe nici unul nu crățară
 Orele în sborul lor.
 Regi și sclavi ce au să facă?
 Nu sunt tot un trist pămînt?
 D'o potrivă nu-î atacă
 Vermele cel de mormînt?

Unul beat d'a lui trufie,
 Altul de al său lung dor,
 Se deșteaptă cu urgie
 Cînd se curmă viața lor.
 Vai! amar celui care
 Zi ferice n'a avut!
 Și cu-a vieții chiar perzare
 N'a trăit nici un minut!
 Tu, schelet, ne-aduci aminte
 Că e scurt al vieții pas,
 Și-orî ce cugetă, ce simte,
 Vai! ca tine a rămas!
 Poate că ai fost ferice
 Tristă urmă! noi nu știm!
 Gura ta par'că ne-ar zice:
 «Timpul trece, să iubim!»

LA FLORI

Flori frumoase! sunteți oare
 Dulci surisuri de la zori!
 Căci p'a lor încingătoare
 Voi lăcîți, o, scumpe flori?

Sunteți vise aurite
 Ce din cer se risipesc?
 Căci ca ele 'mbălsămite
 Foile vă strălucesc.

Sunteți sufletele blinde
 Fetelor ce numai sunt?
 Ah! ca ele de plăpînde,
 Treceți viața pe pămînt?

Sunteți raze fugătoare
 Ce plutesc prin sărbători?
 Ca lumini de sărbătoare,
 Voi lăcîți, suave flori!

Sunteți lacrimi divine
 Dup'al frumuseții sîn?
 Căci cu voi în zile line
 Grațiile se îngîn!

Vai! ca voi strălucitoare,
 Sufletu-mi avea plăceri,
 Și ca voi nestătătoare
 Aă perit în lungi dureri.

Voi pe sînul primăverei
 Către viață a-ți venit.
 Numai eă nu iaă durerii
 Anii care 'mi-a răpit.

LA UITARE

Tu ești o ferice floare
 Ce în cîmpul morții crești;
 Pururea surizătoare,
 Dorurile lecuești.

Dar cu tine, ori ce rele,
 Ori ce bunuri, se topesc
 Și pe urma fugei tale,
 Nuoă dorințe înfloresc.

Între cei rămași în viață
 Și'ntre cei ce nu mai sînt,
 Tu reversi o dulce ceață;
 Tu ascunzi al lor mormînt.

În durerea lui, amorul
 Te consultă multe ori;
 Tu îi vindeci dulce dorul
 Cu-ale tale triste flori.

Cu o mînă înflorită
 Lacrimele ștergi plăcut
 Și durerea infinită
 O gonești către trecut.

Și cînd vinul se revarsă
 Cînd ospeții dăntuesc,
 Sînul tău pe lume varsă
 Un parfum Dumnezeesc.

LA ROMĂNI

Romîni! ce faceți oare mormintele străbune?
 Ori ce popor ar fi
 Ce n'are monumente, aceste mari cunune
 De secolî de mărîre, nu are drept a spune
 Că este el un popor! nici are drept a fi!

Mormintele se află; dar turme rătăcite,
 Romîni! de robi tirani,
 Ce aă trecut pe țară cu inimi înjosite,
 Lăsară să se surpe; eraă prea strălucite;
 Și ei prea orbi să rabde lumina-acelor ani!

Vai! secolii din urmă deschiseră intrare
 Străinilor perduți:
 În pături nopțiale, aceste sanctuare
 De unde altă dată, spre fală și mirare,
 Nășteau eroii țării și dalbele virtuți.

Străinii risipiră țărina strămoșească,
 Și ce n'au risipit,
 Rominii dărîmară!.. o, țară romînească!
 Fii demnă prin virtute, de fala strămoșească,
 Sau leapadă un nume ce tu ai umilit!

LA PIRAMIDE

I.

Acei ce vă 'nălțară, periră în uitare.
 De cincî-zeci evi, pe dinșii s'a 'nchis al lor mormînt.
 Țărina lor perit-a l'a vîntului suflare
 P'acest deșert pămînt.
 Popoare noui venit-au și au trecut din viață.
 Mai multe tronuri mindre d'atunci s'au răsturnat
 Și lumea fugătoare schimbat-a a sa față
 În cursu-i minunat.
 Chiar mintea omenească luat-a o schimbare;
 De zeii săi poetici și cerul a scăpat;
 Iar voi, o, monumente d'eternă admirare,
 Nestrămutate-ați stat!

II.

Colo se arată valea dalbă, verde,
 Unde Nilul vesel, șerpund, se perde
 Printre sicomorii;
 Cairul înalță albele-i palate,
 Vesele moschee, grațios săpate
 'N marmură cu flori.

III.

Dar mai colo se zărește
 Cel deșert spăimîntător;
 Unde viața își oprește
 Pasu-i verde, rîzător.
 Emblemă de tăcere a tristelor mormînturi,
 În care tot adoarme, plăcere, lungul chin;

În care numai pasul fantasticelor vînturi,
Deșteaptă un suspin.

Unde vîntul ce omoară
Nalță munții de nisip,
Ce pe fie-care oară,
Schimbă forma, se risip'.

Dar luncele deșerte atît sunt de mărețe,
Atît de melancolicî, cît ochiul privitor,
Ce cată tinerete,
Se 'ntoarnă să ascundă o lacrimă de dor!

IV.

Dar ziua se abate. — Pe undele pălite
A mării de nisip
Se luptă umbra tristă cu razele ei mute
Ce 'n noapte se risip';
Iar formele lor albe se schimbă cu durere
Pe fie ce minut,
Și tremurînd înnoată în umbră și 'n tăcere
Sub vâlul lor tăcut.

V.

Dar colo pe hotarul deșertelor tăcute
Era odinioară acel vestit Memfis.
Luminele, știința și artele plăcute
Făcuseră acolo al lumii paradîs.
Aici era cetatea cu magice palate,
Aici locuitorii trăiau ca 'n sărbători;
Dar una dată moartea aice se abate
Și mîna lor înghiață pe cupe și pe flori.
D'atuncea, în tăcerea anticelor deșerte
Șacalul cel sălbatec se plînge întristat,
Și vînturile 'ntoană lugubrele concerte
În vechile ruine ce timpul a 'nfruntat.

VI.

Voî umbre nevăzute, o fi de 'nchipuire!
Sculați-vă odată din ăst tăcut mormînt!
Iar tu, lumina vieții! învie c'o zîmbire
Al lor trufaș pămînt!
Tăcere! eată noaptea!.. o umbră se arată...
Răsare din pămînt!
Ea face semn cu mîna-î plăpîndă și uscată,
Și miî de alte umbre, se 'nalță din mormînt.
Treî regi ce rădicară aceste piramide,
Treî umbre, în tăcere s'așează la banchet;

Trei cupe aurite, la stelele splendide
 Rădică de odată o mină de schelet.
 O tinăra princesă s'așează în tăcere
 Și chiamă lingă sine fantastici trecători,
 Și întonind armonii d'amor și de plăcere,
 Deschide vălu-i d'aur pe sînul ei de flori.
 Dar iată se aude o surdă nechezare

De ageri cursieri;

Cambis pășește 'n capul popoarelor barbare...
 Mii țipete se 'naltă în sînul desei seri!
 O luptă cruntă 'ncepe și armele în vînturi
 Răsună cu tărie pe brațele de os;
 Iar cetele-Egiptene reintră în morminturi
 Și aerul răsună d'un sgomot fioros.
 Eroul Macedonic în urma lor apare.
 El trage după caru-i popoli ce cuprinși;
 Aceste turme sclave se luptă cu turbare;
 Să 'nvingă în robie alți popoli neînvinși!
 Oh! nu mai e speranță d'această omenire!
 Tu, dulce libertate! ce lumea-ai amăgit,
 Ori nu ai fost tu oare de cît închipuire?..
 O popul, încetează d'a cere-o fericire
 Pe care nu știi însu-ți s'o lași la cel robit!

Dar cine sparge încă nisipurile dalbe?
 Soldații lui preurmă al său car aurit;
 Ei sunt fieroși și falnici și pletele lor albe
 Sub arme aū albit;

O mantă de purpură pe umeri-i s'abate;
 Iar briul lui lucește ca cerul înstelat;
 Alături stă amanta-i: divina-i voluptate
 Pe toți a fermecat.

El trece; dar s'arată ordiile păgine:
 Sub pașii lor pămîntul în doliu s'a 'nvălit;
 Dar ei chiar se strecoară și 'n urmă nu rămîne
 De cît o suvenire de dor ce a perit.
 Dar cine e eroul a cărui strălucire
 Pe toți a întrecut?

Soldații lui sunt palizi de lungă nedormire;
 Ei n'aū nimic în față și 'n vorbe neplăcut.
 Eroul îi conduce în valea glorioasă;
 În purpură, în aur, el nu-i învesmîntat:
 Un redingot albastru, o șlapă colțuroasă,
 Acoperă scheletu-i, de vînturi legănat.
 Dar ochiul lui străluce de-o flacăra străină
 La cei alți muritori!

Tăcere! Mamelucii s'adună, se desbină,
 Prin umbra nopții deasă pe caii lor ușori.
 El face semn din mână... ostașii lui s'adună;
 Scadroanele s'avintă prin cîmpul nisipos;
 O luptă crudă 'ncepe și armele răsună
 Pe albele schelete ce strălucesc la lună
 Pe hircele de os.

Dar Mamelucii sboară prin cîmpii cei sălbateci
 Ca pulberea în vînt,
 Și umbrele lor mute, cu caii lor fantastici,
 Reintră în mormînt.

O tu, sublimă umbră, a unui zeu mărit!
 Tu ai trecut în lume și globu-a tresărit,
 Și trounurile mîndre săltară spăimîntate,
 Și regii coborîră, cu frunțile plecate
 Pe noul domn al lumii, smeriți întîmpinînd,
 Și dreptul vechi cu frică la poale-î aruncînd,
 Ori ce putere, suflet și viață, și tărie,
 Voință, libertate, adîncă energie,
 O zi într'un om singur, unic, s'au concentrat;
 Și jugul lumii veche măreț a sfărămat.
 El este, Bonaparte, sau flacăra divină
 De care Creatorul formă a lui țărîna
 Așa cum form' un fulger și-un vînt vijelios
 Și îl aruncă 'n aer și urlă furios,
 Și cînd se 'mplină aste proiecte-adînci, sublime,
 Al vieții Domn le cheamă în negrele abime.

LA ȚARĂ

Pilotul are ochii, prin nopți de vijelie,
 Pe al busolei ac;
 Și regii ce plecară să aște pe Mesie,
 O stea strălucitoare priveau pe cer cu drag.
 Tu, țara mea frumoasă! în ținta de mărire
 La care tu pășești,
 Ce stea împodobită de sintă strălucire
 Ți-arată a ta cale cu razele-î cerești?
 Ești jună, ești frumoasă, ai munți cu stînci rîpoase,
 Ai riuri argintii,
 Ai văi cu plete d'aur, păduri verzi și umbroase,
 Și pulbere pe turme, femei cu ochii vii.
 Prosperitate, pace, amorul și plăcerea,
 În sînu-ți locuesc.

Și călătorii cari nu îți cunosc durerea,
 Răpiți de-atâtea daruri, stau și te fericesc.
 Dar astă soartă dulce ce oare-ți folosește,
 O, țară de amor!
 A spiritului pine, lumina, îți lipsește,
 Și toate aceste bunuri, perd farmecele lor!
 Dă toate-aceste daruri p'o zi de luminare
 O, dulce țara mea!
 Tu ai născut în lume, și liberă, și tare...
 Și astăzi ignoranța înclină fruntea ta.
 Străinul ce te știe, plingînd l'a ta durere,
 La numele tău bun,
 Își zice: această țară în întuneric pierе!
 Cu-oțetul te adapă, cu spini te încunun'!
 Acele certe surde ce 'n sinul tău răsună,
 O, țară, te slăbesc:
 Și cauza lor fie în fundu-i cit de bună,
 Tot pe străini slujesc.
 Fii, țara mea, unită, de vrei să fii tu mare!
 În cap cu al tău domn,
 Așteaptă! ziua vine și fericit e care
 La dulcea ei sosire n'o fi surprins de somn!

LA ROMÎNIA

Astfel cum se'nclină crinul
 Fără viață și color,
 Cînd un verme-i roade sinul
 Fraged, și desfătător;
 Astfel, duce Romînie,
 Tu începî a te *fana*,
 Și nimic n'aduce ție
 Viața și mărirea ta!
 Dragă, moartea locuește
 Chiar în sinul tău frumos.
 Unde mergî ea te'nsoțește;
 Ori ce faci e de prisos.
 Cînd, în dorul ce te-abate,
 Tu încaleci să combați,
 Un fiastru urcă'n spate,
 Și îți zice să abați;

Cînd pe rîu-organisării
 Vasul tău vei a-l purta,
 Un fiastru, al perzării,
 Pune mîna 'n cîrma sa.
 Unde mîna ta plăcută
 Scrie fericire,-amor,
 Altă mîna nevăzută
 Scrie'ndată: *ură, dor!*
 Cînd tu faci o faptă bună,
 Fii tei o vestejesc,
 Rozele pe-a ta cunună
 Cum le puî, se ofilesc,
 Și speranța ta se curmă!
 Cu nimica nu te'mpacî!
 Toți s'arată pentru cîrmă;
 Dar eü nu mai văz cîrmacî!

LA PISMĂ

Pismă, tu eșii respălătirea
Faptelor celor mai mari!
Tu stingi pacea și iubirea
Și faci zilele amari.

Tu faci ca să nască calomnia rea;
Ast cărbun ce arde fruntea ce atinge,
Dar care minjește, după ce se stinge,
Insuși pe acela care îl ținea.

Tu'mpletești cununa morții
La martirii renumiți,
Tu tragi jos în lume sorti
Regilor neodihniți.

Pismă, ori și unde naște o virtute
Un talent, un merit, un present ceresc,
Ale tele umbre palide și mute,
Nasc de o potrivă și le învălesc!

În colibă tu născută,
Fugi de dînsa ne'ncetat,
Și cu forma ta plăcută
În palaturi ai intrat.

Tu faci de pălește viață, tinerețe,
Dulce bucurie între muritori;
Fragedă junie schimbă în bătrînețe
Și prefaci în lacrimi ale vieții flori!

Nimănuî nu dai cruțare!
Cînd se varsă-al tău fior,
Regii sunt a ta suflare
Și pălesc pe tronul lor.

Cei ce-î înconjoară, cercă-a ta putere:
Inima se umple cu al tău venin,
Care o îmbată și o schimbă'n fere.
Ura'nlocuește amorul divin.

Eu te văz pe ori ce față;
De la domni până la sclavi.
Fumul tău pe toți răsfață,
Pe cei slabi și pe cei bravi.

Tu inspiri adesea pana care scrie,
 Vorba roditoare unui orator,
 Ce combate crincen oarba tiranie,
 Și reverși minia până în amor.

Lauzi cu nerușinare
 Pe acei ce slabi gîndești;
 Și pe cel ce merit are
 Il ascunzi, cînd nu-l lovești.

Cum în bătălie vulturul de pradă
 Ūrmă o armată, șade priveghind,
 Și cînd se doboară corpuri în grămadă,
 Se aruncă-asupra-î însetat crocnind,

Astfel tu aștepti în noapte
 Laurii a se'mpleti
 Și cu ne'mpăcate șoapte
 Te repezi a le sdrobi.

LA UN AVUT

Da, dintre toți avuții din astă țară mică
 Acela care știe mai bine-a risipi
 Comorile de aur cu arta cea antică,
 Ești tu, nu te'ndoi!
 Porfirul, și ivorul, și aurul, înșină
 Locașul tău ferice în gustul cel mai fin.
 În luxul cel mai splendid la care-a artei mină
 Dă sufletu-î divin.
 La masa ta de oaspeți cu inime voioase,
 Cristalul rivaliză cu porțelanul dalb,
 Și rozele, și crinii, cu june grațioase
 Cu gîtul lor cel alb.
 In cupe ride vinul cu spume 'mbălsămite,
 Și face să recheme pe zeii cei uitați,
 Și roabele antice să vād înlocuite
 De servii muiăți în aur ca fii de 'mpărați!
 Dar poți a-mi spune mie cum în apropiere
 D'a trece astă vale pe care ai albit,
 Tu mai înalți palaturi la viață și plăcere,
 Cînd viața s'a finit?
 Știi dacă de la tine și pînă la morminte
 Mai este loc d'o noapte, sărmane peritor?
 Te-ascunzi fricos, de moarte, bătrîn fără de minte,
 Cînd tu ești muritor?

In darn vei da tu aur arhangelului mortii,
El nu primește mită, și-atuncea, vai! în plîns,
Vei înțelege oare, că împotriva sortii

În darn averi ai strîns.

Vei părăsi palatul, femeile frumoase,
Și oaspiii tăi, și servii, și toți te vor lăsa.

Moștenitorii însă la mesele-ți luxoase

Bind, vai! te vor uita!

LA UNIRE

Așa dar nici Unirea, a Romîniî soartă
Nu poate să o schimbe aicea pe pămînt?
In cărțile ursitei ea este scrisă moartă,
Ca cele alte neamuri ce astăzi nu mai sînt?
Așa răsună tristă cîntarea desperării
A celor ce văd umbra plăpîndeii lor ființi
Mai mare de cît umbra nemărginită-a țării
Și a viitorimii! bărbați cu mici credinți!
Nu! nu, Unire dragă! tu nu faci ce zic ei!
Un rîu, eșind din sinul sorgintii ce îl varsă
E mic, dar cît se scură, cît trece printre văi,
Se umflă, se lățește, și mare se revarsă.
Așa și tu vei crește, cu timpul, o, Unire!
Peri-vor și tiranii și robii demni de ei.
Ursita îți păstrează în viitor, mărire.
Și viață și putere să dai la frații mei
Atunci aceste patimi ce nu cunosc cuvînt,
Ce nu cunosc nimica a fi mai sus de ele,
Unire! se vor stinge ca niște nori la vînt
Ce 'ncongiură de umbră lumina unei stele.
Al lebedei puiū este, cînd a venit la viață,
Urit; nimic nu spune că va veni o zi
În care o să fie o pasăre măreață.
Așa, Unire sîntă! tu ești ursită-a fi.

LA UN POET

O poete, musa ta,
A perdut a sa junie
Și suava poezie
Ce pe toți îi îmbăta
Cu torente d'armonie?

Unde rozele-aū zîmbit,
Spiniile le luară locul;
Floarea mortii, siminocul,
Peste crini a răsărit.
Ghiața 'nlocuește focul!

Nu știm noi c'aice jos	Dar atit cît să faci bine,
E o vale de suspine?	Și să nu îneci în riū
Cată să o știm prin tine,	Zilele cele puține.
O! poetul meu frumos,	Pasările negrii seri
Cu cîntări dulci și divine?	Sunt destule să cobească
Cerul roza-a născocit,	Vijelii, să vestejească
Prin parfum să ne răpească,	Florile de primăveri,
Boarea să ne răcorească,	Și tirani ca să lovească.
Și poetul fericit	Tu încinge lira ta
Înima să 'ntinerească.	Cu a zeilor 'cunună,
Iară tu, poetul meu,	Și cum varsă dulcea lună
Poți să verși, veninul tău,	Varsă inima ta jună!
În cîntările senine	

LA AVERE

Fericire-adevărată	Și nu uită să ne poarte
Este a se mulțumi	Viața pe aripa lor?
Cu ursita ne'mpăcătă	În mormînt ce-ți folosește
Orî și care ea ar fi.	Aurul ce-ai aduna?
Fericit e cel ce știe	Și în lume cît trăește,
Pentru țară a muri!	Cine-î singur a-l păstra?
Mai curînd mort vrînd să fie	Dacă însuși el se 'ntrună
De cît rob a vieții.	Către muma lui pămînt?
Fericit e cel ce 'n lume,	Dacă toate aū la urmă
Fără de a fi roșit,	Resultatul un mormînt?
Poate încă a ne spune	Fală-onoare și virtute
Cu mîndrie: sunt cinstit!	Singure mai dăinuesc.
Muritori, gîndiți la moarte!	Faptele mari și plăcute
Strigă orele ce sbor;	Urma noastră o vestesc.

LA CILIA

Cum palida roză, se 'ntoarce de ploae,
 Roșește, suride la viață voios,
 Sub roua ce-o scaldă, sub vîntul ce-o 'ndoaie,
 Sub soarele ziliî, o, suflet frumos!
 O, dulce Cilia, din lînceda stare
 Te 'ntruni către viață, ca roza la ploî;
 Din zi 'n zi pe față fericea repare,
 Purpură, surisuri, și fermece nooi!
 A ta mînușită, se 'mplină, s'albește,
 Și brațul se umflă sub dragi aluniți,
 Și sînul tău, dragă, iar se rotunjește,
 Bărbia se 'ntinde și face gropiți;

In ochi-ți un soare măi viū acum luce ;
 Zăresc sănătatea pe tot corpul tăū
 Vărsind crini și roze cu mīna ei dulce,
 Și hora de grații urmīnd pasul tăū.
 Amorul în umbră așteaptă, veghează,
 Aruncă asupra-ți un hor de visări ;
 Dorința în sīnu-ți roșind, s'aripează,
 Și buza-ți s'aprinde de dulci sărutări.
 In timpul acesta, amara ta soarte,
 Rugaiū ca să scape al tăū așternut
 D'această bătrīnă ce-ī zic toți *moarte* ;
 Oprește-mī dar mie īntiul sărut.

CLAVECINUL

Cum sub vise d'aur frageda junețe
 Pare la vederea minței omenești,
 Apărut în sală, dulcea frumusețe,
 Sub grații cerești.
 Adunarea toată răpede 'ntorcea
 Ochii, cu plăcere, către dulcea mea,
 Intre păru-ī negru strīns în cosițele
 Albele camelii se perdeau plăcut,
 Cum prin geana nopții, depărtate stele
 Scinteie-un minut.
 Fie-care sunet ce-orologiul vărsa,
 Sufletu-mī, lovindu-l, crud il fărāma,
 Astfel sună 'n inimī or ce lovitură
 De ciocan pe cuiul tristului sicrin,
 Unde se închide dulcea creatură
 Care noi iubim.
 Ea 'nțelese dorul ce mă 'mpovăra
 Și de rozioare fața-și scutura ;
 M'adora pe mine, dulcea mea frumoasă ?
 Cine poate spune misteru-ī divin !
 Se 'ntrista tăcută, se punea sfoasă
 Līngă un clavecin.
 Minele-ī p'octave se jucaū ușor
 Deșteptīnd lugubre sunete de dor.
 Ochī aprinși de flacări ce-ī īndivinaū,
 In născīnde lacrimī dulce se scāldaū.
 Ca plāpīnda rouă peste-o rozioară,
 Ca la zori deschide grațiosu-ī sīn,
 Rătăcea surisul p'a sa buzioară
 Cu purpur divin.
 Sub or ce mișcare, formele-ī lumești
 Răspīndeau tezauri de grații cerești.

Danțul urmă cursu-î... muzicele sună;
 L'a plăcerii undă sufletele sbor';
 Numai eū cu rideri, vorbe de minciună,
 Ascundeam crud dor.
 Căci la faptul zilei fost-am preursit,
 Ca să las pămîntul inimei dorit.
 Vocea-î adorată, dulce,-amăgitoare,
 Dar învăluită de profundu-î chin,
 Se 'ntruni cu aceste vorbe 'ntristătoare,
 Dureros suspin :

«Dacă și cerul încă a voit
 Ochi-mi d'acuma să nu mai vază
 Chipul tău dulce ce mă 'nviază,
 Decretul soartei fie 'mplinit!
 Uită-mă 'ndată! la ce vei duce
 Cu tine dorul unei simțiri,
 Din care nu știî de cit trudiri
 Și nici odată farmecu-î dulce!
 Vai! pentr'un suflet ce s'a sdrobit,
 Uitarea-î floarea vindecătoare
 Floare ce crește surizătoare
 În cîmpul morței cel veștejit;
 Eū mă voiū stinge p'acest pămînt
 Ca crinul dulce ce 'n lacrimi pere
 Și nimeni știe cruda durere
 Ce-î pleacă fruntea către mormînt.
 Cînd te-î întoarce din întîmplare,
 Afla-vei toate la locul lor,
 Pline de viață, junețe, amor
 Precum fusese l'a ta plecare.
 Ochii tăi poate m'or căuta...
 Eū voiū fi lipsă, vai! dintru toate!
 Atunci la mine, gîndi-vei poate,
 Și-ochi-ți de lacrimi s'or îneca!»

Astfel răspindește tinăra-î cîntare;
 Dalbe lăcrămioare 'nrouă fața sa.
 Sufletul ei fraged, într'o căutare,
 Se părea că-mi da.
 Aū trecut pe viața-mi zile de durere,
 Chipul ei cel dulce de cînd n'am zărit;
 Dar nimic nu stinge din a mea vedere
 Îngeru-mi dorit.
 Iar cînd văz femei lîngă-un clavecin
 Inima-mi ecsală un adînc suspin!

LA BĂILE CLEOPATREI

I.

Să stăm p'această stincă ce se prevede 'n valuri!
 Aceste scări tăiate în lespezi de granit,
 Rechiamă o regină ce 'n umbr'acestor maluri
 Venea să răcorească al ei sîn înflorit.
 Vedeți această scară de dalbe mosaice
 Ce duce către băi?
 Picioarele-î plăpînde călcat-au pe aice
 Cînd trupa grațioasă de vergine Finice,
 Ierihoene roze puneau sub pașii săi.

II.

Dar soarele se culcă... tăcere!.. o femeie
 Apare 'n acest loc!
 Cosița-î voluptoasă, în aure, scîntee
 Și briu-î scump răspînde torente dulci de foc.

Ca soarele în raze-î ea arde 'n voluptate.
 O mantă de regină pe umeri riura:
 Iar albele ei sclave, de vise îmbătate,
 Tapete prețioase aștern în calea sa.

Pe lespede de marmur cu aur poleite,
 Mantila-î purpuroasă, se mișcă... a căzut!
 Și sclavele-î suave, ca vise înflorite,
 Formează împregiuru-î un cerc nestrăbătut.

Dar iată steaua dulce din umbră se ridică
 Pe umedele-î scări;
 Și razele-î tăcute resfață-a lor cosică
 Și albele lor sînuri cu dalbe sărutări.

Căci grupa-acestor vergini, *folatre*, tinerele,
 Prin valurile limpezi, prin raze, se juca,
 Lucind ca vise dalbe ce'n nopți amari și grele
 Vin' a ne înșela.

Pe albele tunice în flori d'argint cusute,
 Se sparge-al stelei foc,
 Cînd vesele, uitînde, în undele tăcute,
 Fecioarele se joc'.

Dar alba lor regină cu genele umbroase,
 P'o lespede-aurită, răpită șeade 'n dor.
 «O dulce tinerețe! o zile mult frumoase!
 Nu-î oare cu puțință s'opriți al vostru sbor?»

Așa vorbi regina. Din harpa-î aurită
 Atrage cîntec dulce, curmat de dulci oftări;
 Iar vocea-î întristată, cu cîntecu-î unită,
 Lăsă să se audă aceste suspinări :

«În darn cerem se 'nturne frumoasa tinerețe,
 Fataleî noastre sorți!
 Căci zilele umane sunt flori de frumusețe
 Născute în grădina neimpăcatei morți!

Oh! cursul vieții trece cum trece-o sărutare
 Aicea pe pămînt!
 Putere, fericire, și nume mîndru, mare,
 Nu vor putea să'mpuiă la vermiî din mormînt.

O floare se usucă de crivețe bătută;
 Dar soarele cel dulce o poate 'ntineri;
 Iar tu, o vană umbră! odată abătută,
 Nu vei mai înflori!

Dar unde-î frumusețea a cării dulce rază
 Atita fermeca,
 Cît August nici odată n'a vrut ca s'o mai vază,
 De frică să nu pice în fermecarea sa?
 Și unde-mî e puterea, averile-mî pompoase
 Și populi-umiliți?
 Și voi, gentile turme de inimi grațioase,
 Frumoșii mei iubiți?
 Ah! toate-acele bunuri luciră 'n dimineață
 D'un farmec strălucit;
 Dar la apusul zilei, a morții tristă ceață,
 Tot a învăluit!»
 Așa cîntă regina și mina-î diafană
 Pe marmuru 'nflorit
 C'un ac de aur mîndru a scris: o lume vană!..
 Și 'ndată a perit.

O D A

O Doamne cu tron d'aur, cu fulgerul în mână,
 Ce locuești în cer,
 Aruncă o privire pe patria Română,
 P'aceste dulci popoare ce în durere per!
 Și tu, Marie dulce cu coama aurită,
 Cu ochii lacrimați!
 Oh! faceți o minune popoarelor iubită!
 Din trista lor cădere Romîni înălțați!
 La voi e cu puțință tot ce la oameni pare
 Neputincios și greș.
 Căci nici odată omul prin slaba-i cugetare
 Nu va ghici natura-ți, putere, Dumnezeu!
 Dar tu ce 'nalți un munte cînd trebuința cere,
 Al zili-imperator!
 Înalță și gîndirea Romînului ce piere,
 Lumina a lor suflet în noaptea cea de dor!

O U M B R Ă

Stinsu-s'a timpul desfătător
 Cînd printre hora de dulci fecioare,
 Cu frumusețea strălucitoare
 Treceaî în lume, umbră ce-ador!
 D'acum 'nainte, vai! nici odată
 Nici o ființă nu va putea,
 Aici în lume, o, dulcea mea,
 Să-ți vază fața ta adorată!
 Ca din dormire azi mă deștept;
 Mi-aduc aminte vorbele tale!
 Cu ochii umezi de lacrimi de jale,
 Mi-ai zis: «în ceruri ești te aștept!
 În ceruri poate să se unească
 Umbrele noastre, o, dragul meu!»
 D'atunci în lume, drag aștept ești
 Aceste vorbe să se îplinească.

O timp, repede caru-ți fugos,
 Răpește-mi viața fără plăcere.
 Sufletu-mi geme plin de durere,
 Ia-mă pe caru-ți alunecos!

UN REGRES

Viața trece în durere,
Dorurile nu măi tac.
Orî ce vise de plăcere
Toate lacrimi se fac.
Zile, serî desfătătoare,
Trec p'al lumîi dulce sîn;

Nasc și sting orî ce suspin
Cu suavele lor oare.
Pentru mine noapte-amară,
Noapte ce nu are ziorî,
S'a întins cu întristare
Peste anîi-mî trecători.

L A . . .

Ce distanță infinită!
Cite rîurî, cîte mări,
Te despart, a mea iubită,
D'ale mele sărutări!
Însă sufletu-mî se duce
Către tine ne'ncetat,
Și pe sînul tău cel dulce
Doarme dulce legănat.
Eū prin vis te vâz tot jună,
Cu ochii plîni d'amor divin,
Cu costița lată, brună,
Riurînd pe albul sîn.
Buzele dulci, parfumate
Sufletu-ți ceresc trădînd
Prin cuvinte innecate
D'un suspin adînc și blind,

Și răpită de plăcere,
Murmurîndu-mî: «te iubesc!»
Apoi iară în tăcere,
Recăzînd, amor ceresc!
Și în alba-ți minioară
Ascunzîndu-ți fața lin.
Ca o roză rumeoară
Ce s'ascunde dup'un crin.
Astăzi cine îmi va spune
O' suav și dulce dor!
Dacă 'n sînul tău cel june
Nu s'a stîns al tău amor?
Căci se zice c'o iubire
În al femeilor sîn,
Trece ca o fericire,
Ca un zefir pe un crin!

L A . . .

Cînd o floare în durere
Perde dulcele-î miros,
Veștejită cade, pierce:
Suflet dulce, amoros!
Ca această dulce floare,
Tu perduși al tău amor;

Dar nu pari suferitoare,
Nu plecî capul tău sub dor;
Ci măi jună, măi voioasă,
Tu surîzi la desfătări;
A ta buză voluptoasă
Cată alte sărutări!

FECIOARA DIMINEȚII

Văzuiu fecioara, vis răpitor
De dimineață lingă-al ei mire;
Plină de viață, de fericire,
Dorințe d'aur, ecstaz, amor.

Și fie-cine zicea răpit:
Eată mireasa lingă-al ei mire!
Oh! bucurie! o fericire!
Natura toată dulce-a zîmbit.

Pe alba-î frunte purta cunună,
Și p'a sa față roze și crini,
De tinerețe, de viață plină.
Înginau dulce inima-î jună;

Dar seara vine, și pe pămînt
Văzuiu fecioara, cine va spune?
Făr' alte roze, și-alte cunune
De cit acelea după mormînt!

Purpura dulce și polcită
De dulci surîderi, se legăna
Pe mica-î gură precum ar sta
P'o roză-o rază, dulce-aurită.

Văzuiu mormîntul făcîndu-î cale,
Și cum se 'nchise pe sînu-î blînd,
Văzuiu uitarea vesel ștergînd
Din calea vieții urmele sale.

LA O NĂLUCIRE IUBITĂ

Dulce fantasmă, unde ești oare?
Luat-ai sborul lin către cer,
Ca fluturul, ce în eter,
Legănat sboară pe aripioare?
O, înger dulce al vieții mele!
Al tinereții vis fugător!

Ești pe pămîntul acest de dor,
Său arzi ferice sus între stele?
Dacă pămîntul ai părăsit,
Spune-mi, ferice și dulce nume,
Să las îndată viața și lume,
Să sbor la tine, ce am iubit!

LA ZIOA ANIVERSALĂ

Zi aniversală! zi de bucurie,
Ce-așteptam atîta într'a mea junie!
Ce-mi aduci tu oare pe acest pămînt?
Dulce fericire său al meu mormînt?
Cînd veneai o dată, zi de bucurie,
Cite dulci dorințe n'aduceai tu mie!
Cite minî iubite mină-mi nu strîngea!
Cupa unui frate: cupa mea lovea.
Ochii unei mume, plini de lăcrimioare
Mă cătau ca floarea pe un dulce soare!
Astăzi eu sunt singur, în străin pămînt!
Maica mea iubită doarme în mormînt:
Oaspeții în giuru-mi nu se mai adună;
Cupele, la masă-mi, vai! nu mai răsună!

Casa părintească la pământ;
 Earba verde crește pe coperământ;
 Pasărea de noapte geme fără seamă;
 Cînele în lanțuri cînd și cînd mă chiamă:
 Cînd se va întoarce tînăru-i stăpîn,
 Nu-l va mai cunoaște, căci va fi bătrîn.
 Inimii îi place să se amăgească...
 Tot sperînd că viața poate să-î zîmbească;
 D'ar p'această față roze de mai sunt.
 Ele-s flori d'acele triste de mormînt.

1816.

CRINUL ȘI ROZA

CRINUL

Regii m'aŭ ales pe mine
 Drept simbol de multeori.
 Sceptrul dar mi se cuvine
 Între celelalte flori.

Daŭ regalelor mantile
 Purpurul strălucitor,
 Și pe buze de copile
 Încadrez surîsul lor.

ROZA

— Eŭ sînt florilor regină,
 Toți poeții m'aŭ făcut.
 Știi antica 'mî origină?
 În Olimp eŭ m'am născut.

CRINUL

— Dacă degetu-Aurorii
 Tu ferice învelești
 Și l'apus cînd pasă norii
 Grațios îi împletești.

Și d'atunci aici în lume
 Încunun pe muritori,
 Cînd nectarul varsă spume
 În plăcute sărbători.

Nu știi tu că lîngă tine
 Pretutindenî eŭ lucesc?
 Cu-ale mele vii lumine
 Oamenilor te vestesc.

Degetele aurorii
 Eŭ ferice învelesc;
 La apus cu mine norii
 Grațios se 'mpodobesc.

Gura junelor fecioare
 Nu-î înconjorată 'n crin?
 Grațioasa mea ninsoare
 Nu plutește p'al lor sin?

ROZA

Dacă tu ești lîngă mine
 Ori pe unde sînt și eŭ,
 L'amîndoi ni se cuvine
 Sceptrul ce a fost al meu.

DIVERSE

PORTRETUL EI

Știți cum este-a mea frumoasă?
Să încep cu părul său:
Coama-i creață, undioasă,
Cade mai pe jos de briu;
Gura-i mică, surizîndă,
Este darul cel mai rar:
Crezi că a băut arzîndă
Din al zeilor nectar.
Ochii, raze'nflăcărare
Ce plutesc p'un lac d'azur;
Gene crețe, lungi, plecate,
Grațios îi înconjur'
Două arcuri său sprîncene
De la frunte nasc ușor,
Și sub valuri aurele
Către tîmple dulce mor.
Nasu-i este 'n armonie,
Cu frumoasa față-a sa,

Mai puțin, mai mult să fie
Cu o linie,-ar strica.
Sinu-i, cuib de vise blînde,
Seamănă un plaiu divin
Unde două roze-arzînde
Se înalță peste crin.
Talia-i suavă floare
Cu o mină pot s'o țiu;
Brațele-albe, rotunzioare,
Către mină se suptiu.
Gitu-i, fragedă ninsoare,
Perii ei îl învălesc,
Astfel razele de soare
Pe ninsoare strălucesc.
Apoi dacă vreî, iubite,
Într'o bae s'o privești,
Prin cosițele-aurite
Dulci mistere-ai să zărești.

SINGUR

Stelele misterioase
Scutur' discul lor tăcut;
Aurele grațioase
Florile voios sărut';
Pasărilor cîntătoare
Se îmbată de amor;

Orele ne-așteptătoare
Iaū plăcerile în sbor.
Eū pe patul meu de *chine*
Singur în tăcere sînt;
Ale candelēi lumine
Strălucesc ca p'un mormînt.

LA DUMNEZEU

Tu putere creatoare,
Ce dai viață și mișcări
Și la legi neschimbătoare
Pui sublimatele-ți lucrări;

Nu știm ce-i a ta natură,
Însă știm că tu trăești
Și a lumilor făptură
Cauza sublimă ești.

Tu ai cununat eterul
 Cu 'ntunerec și lumină;
 Ai incins ferice cerul
 Cu planeteii tăi divini.
 Zorilor în dimineață
 Dai frumoasele culori;
 Văilor le dai verdeață
 Roua o reversi pe flori.
 Zilelor le dai splendoare;
 Florilor parfum divin;
 Serilor le dai recoare;
 Aerului sborul lîn.
 Cu divina ta suflare,
 Tu țarina înviezi,
 Și la prima ei mișcare
 Cu cuvîntul o veghezi.

Nu-î iubire mai curată,
 Mai sublimă pe pămînt;
 Fericit cel ce se'mbată
 În extasul tău cel sint!
 Ideala ta iubire
 Orele n'o mărginesc,
 Nu aduce obosire,
 Florile-î nu veștejesc.
 Dacă viața are *chine*
 Lîngă-atîtea mulțumiri
 Relele fac mai senine
 Fragedele fericiri.
 Dar e viața dată nouă!
 Cea care ne-a creat,
 Nu era dator el nouă
 Zilele ce ni le-a dat.

MIHAIU ȘI CALĂUL

Cu Mihaiu se vede tînăra domniță
 Tremurînd de spaimă ca o porumbiță;
 Printre geana-î lungă, ai ei ochișori
 Ard ca două stele ce lucesc la nori.

«De ce plîngi? întrebă bravul cu mirare,
 Eû mor pentru țară și neatîrnare:
 De aceea, dragă, să te voioșești,
 Și cu flori cosița să-ți o împletești.
 Cel ce pentru lege, pentru țară, moare,
 Vede a sa moarte ca o sărbătoare!»

«Pleacă capul!» strigă palidul calău,
 Iar Mihaiu întoarce spre el capul său.
 Ferul se rădică... poporul șoptește;
 Vă uități!... calăul se împletește;
 Ferul său aruncă;... cade fermecat
 Sub căutătura mîndrului bărbat.

Fetele'ncunună părul lor cu flori.
 Tot Românul strigă de mai multe ori:
 «Cel ce pentru lege, pentru țară, moare,
 Vede a sa moarte ca o sărbătoare!»

H O Ţ I Î

Am cîntat destul onorul,
 Țara, și am fulgerat
 Pe tilhari! dar unde-î sporul
 Grijelor ce eū mi-am dat?
 Tot ce e tilhar în lume
 S'a sculat asupra mea,
 Să negrească al meu nume.
 Să răspundem prin a bea!
 Cînd cel ce ocupă cerul,
 Universul a creat,
 Și a cununat eterul
 Cu lumină minunat,
 El a deșteptat în noapte
 Pe insecte ce-aū dormit;

Dar nebunele lor șoapte
 Lucrul lui nu l'aū oprit.
 Varsă vin, a mea frumoasă,
 El mă va îmbărbăta:
 Vinul vechiu de tămioasă
 Mai bătrîn ca viața ta!
 Și în lupte ce-aū să fie,
 De s'o perde al tău sclav,
 Să ai fală și mîndrie
 C'ai iubit un june brav!
 Oaspeți, închinați cu mine!
 Pentru moarte un pahar!
 Pentru moarte'nchin mai bine!
 Moară dar orî ce tilhar!

ZIUĂ ONOMASTICĂ

Țilia, te fă frumoasă!
 Astăzi este ziua ta
 Fă-ți cosițe,
 Negre vițe
 Peste față-ți grațioasă
 Ca ur. nor a se crăpa.
 Peste păru-ți nici o floare,
 Și la gît nici un briliant!
 Ai pe gură
 O răsură,
 Și în ochi un dulce soare
 Ce'ntrec orî ce diamant.
 Pune rochia ta de *moare*
 O camelie pe sîn
 Cingătoare
 Rizătoare
 De o stofă de purpură
 Și cu funda de rubin.
 Lasă brațul, lasă sînul,
 Să se vază grațios
 Prin dantele
 De Bruxelles
 Unde roza și cu crinul
 Se îngîn misterios,

Și picioru-ți să străluce
 Alb și rumen prin călțuni
 Rar în fire
 Și suptire
 În condur sub pulpa'ți dulce,
 Unde dulci dorinți s'adun.
 Și pe urmă, o Țilie,
 Chiamă grațiile cerești
 A aduce
 Farmec dulce
 În mișcarea ta cea vie
 Și 'n zîmbiri ce răspîndești!
 Fii frumoasă și răpește!
 Pin' la anul, ce știu eū?
 Cîte plante
 Odorante,
 Cîte roze nu cosește
 Coasa timpului cel greu?
 Dacă locuri sînt la masă:
 Ale noastre neapărat,
 Știm noi care,
 Dragă, oare,
 Sub ursita ce ne-apasă
 O să. fie deșertat?

Poate locul tău să fie.
Poate încă, ce zic eu?
Să-l apuce
Altă dulce?
Și uitarea se prescrie
Până și numele tău?

Să intrăm în sărbătoare
Dindu-mi mie-un sărutat:
El ne spune
Că în lume
Viața noastră fugătoare
P'al său curs s'a măsurat.

V I A Ț A

Sînt în viață astă dată;
Deci pot încă a mai fi,
Dacă am venit odată
Pentru ce n'oiu mai veni?
Viața este-un riū ce cură,
Suflet dulce de iubit!
Omul este-o picătură,
Ce din sinu-î a eșit.

Astfel viața partiară
Despărțită ne'ncetat,
Ne'ncetat să 'nturnă iară
Către matca ce-a lăsat.
Miine tu aici sub soare
Altă formă vei avea.
Miine-î fi o dulce floare,
Poate, o frumoasa mea.

LA DREPTUL CELUI MAI TARE

Drept, născut cu esistența,
Mulți de mult mort te-au crezut,
Alții ți-au negat ființa,
Alții să te surpe-au vrut.
Însă tu ca înainte
Stai tot tînăr pe pămînt,
Și desfizi bătrîna minte
Și puternicul cuvînt!

Regii ca să te susție,
Cu dreptatea te-au mascat,
Și mai mult ți-au dat tărie
Și mai mult te-au ridicat!
O, justiție din lume!
Adevăr de toți gonit,
Invocînd al vostru nume,
Cel mai tare v'au lovit!

LA ISUS PE CRUCE

O Christ, cu păr de aur și cu cuvîntul dulce,
Din care se revarsă al mîngierii dar!
Tu însuși ai zis Christe, cînd te-a urcat pe cruce:
«Nu vei să faci, părinte, să treacă-acest pahar?»
Ce te gîndeaî tu oare vorbind așa, Isuse?
Gîndeaî că o să piară ce tu ai semănat?
Gîndeaî că Fariseii au să întoarcă miine
Poporul din credința ce azi ai insuflat?
Nu sînt acei puternici ce 'mpiedică-o doctrină
Cu toată stăruirea și influința lor?

Ea însăși, cînd nu are principiul de lumină
 De viață și dreptate, ucide al ei sbor.
 Doctrina ta e sfîntă și are viață 'n sine,
 D'aceea pretutindenî lăstari adînci a prins.
 Cu cît aflat-a piedici, și suferinți sublime,
 Cu-atîta, peste lume în noapte s'a întins.
 D'atunci de tiranie noi nu ne temem foarte
 Cînd se arată încă aice pe pămînt!
 O tiranie 'n sînu-î aduce a ei moarte,
 Și se arată 'n viață cum naște un mormînt.

PANDURUL BĂTRÎN

Tinerică rumeoară,
 Cu costiță gălbeoară,
 Cu albaștri ochișori,
 Florică trecătoare
 Ce-ai venit surizătoare
 Să culegi în lume flori!

Pasăre primăvăroasă
 Cu aripioară auroasă,
 Și cu tinere cîntări;
 Dalbă dulce copilă,
 Pe a căria guriță
 Ceru-adună sărutări,

Sui-te sus pe măgurică,
 Unde luna se ridică
 Ceața norilor spărgînd;
 Și te uită peste lume,
 De-î vedea pe cai în spume
 Cete de panduri trecînd.

Căci mi-e viața turburată
 Și mi-e inima 'ntristată
 De cînd țara s'a robit;
 Ș'a trecut destulă vreme
 Vai! de cînd românul geme
 În robie obosit.

Noaptea cade 'ntunecată
 Pe cîmpie și pe munte!
 Aduceți-mi calu 'ndată
 Calul meu cu stema 'n frunte.

Să sbor unde Jiul plînge,
 Să m'arunc prin cele cete,
 Și din lacrimi și din sînge
 Să astîmpăr a mea sete.

Căci e mult de cînd românul
 Varsă plîngerî infocate,
 Și e mult de cînd păginul
 Tae capete plecate.

COPILUL

Într'o seară colo 'n vale
 Singurel eū mă jucam,
 Și cu foî de portocale
 După fluturi alergam.
 Sub o salcie pletoasă
 Unde lin isvor curgea,

Clora, floare grațioasă,
 Flori în poală culegea.
 P'albu-î sin cădeau ușoare
 Bucle lungi de abanos,
 Astfel corbul pe ninsoare
 Lasă aripele 'n jos.

Și frumoasa copilă
 Flori din poala ei mi-a dat,
 Și cu dulcea ei guriță
 Dulce ea m'a sărutat.
 De atunci pe floricele
 Fluturii se joacă'n sbor,

Căci mai mult cu rămurele
 Nu mai turbur pacea lor!
 Însă pacea pentru mine
 De atunci s'a turburat;
 Peptu-mi saltă în suspine,
 Lacrimi vărs neîncetat.

CINTEC NAȚIONAL

Tu, ce-ai salbă gălbeoară,
 Tu, ce ești o garofiță,
 Frumușică bălăioară
 Cu inele în cosiță!
 Cum adun pe floriceică
 Fluturii miere nouă,
 Lasă, dulce frumușică,
 Pe guriță-ți s'adun rouă!

— De am salbă gălbeoară,
 Nu sunt floare garofiță,
 Iar de sunt eu bălăioară,
 Dar n'am roă pe guriță;
 Iar de vrei să-ți fiu soție
 Și de vrei să-ți fiu iubită,
 Mergi atunci la bălăie
 Căci e țara vai! robită!

C Î N T E C

Noaptea cade 'ntunecoasă,
 Oastea trece la bătae
 Iar pe stinca aburoasă
 Arde luna cea hălăe.
 Ai, băeți, p'acele maluri
 Unde armia s'adună,
 Unde Oltul geme 'n valuri
 Să ne batem împreună.

Mindra mea cu față albă
 Și cu buze rumenite
 Dete spre această salbă,
 Și paftale aurite;
 Dete salbă la domnie
 Și paftale și rochiță;
 Însă mie, însă mie
 Mi-a dat dulcea ei guriță.

P L O P U L

Eu aveam un plop de vale
 Verde ca un smărăndel;
 Trecătorii stînd în cale
 Înoptau cîtînd la el;

Dacă prințul ce domnește
 Ar fi vrut a mi-l schimba
 Pe coroana ce lucește
 Ca un soare 'n fruntea sa,

Însă toamna a venit,
 Plopul meu s'a veștejit!

Încă nu aș fi schimbat
 Plopul meu ce s'a uscat.

Virfu i peste stincă pletoase
De departe îl vedeam,
Și 'noptînd prin văi rîpoase
După el mă îndreptam;

Dacă tinăra domniță
Popul meu mi-ar fi cerut
Dîndu-mi dulcea ei guriță
Șapte ani ca s'o sărut,

Insă toamna a venit,
Popul meu s'a veștejit!

Nici atunci eu n'ași fi dat
Popul meu ce s'a uscat.

LA O DAMĂ ROMÎNĂ

Tu vrei să-ți spun, acumă de ce nu te iubesc?
Ei bine! mă ascultă și află ce gîndesc:
Ești jună și frumoasă ca rosa pe cîmpie
Și ochiul tău durerea o schimbă 'n bucurie.
Iar fruntea ta se pleacă sub gîndu-ți amoros
Ca crinul primăverei în vîntul călduros.
Pe buza-ți rumeoară, trecînd a ta suflare,
Intr'un parfum de rose își ia a sa schimbare;
Dar cînd tot spuî că neamul îți e strălucitor,
Amoru 'ntoarce capul și fuge rizător.

Să te iubesc, pe tine? dar inima ta-i veche
Și generositatea nu 'ncîntă-a ta ureche.
Văz sufletul tău, dragă! sub vălu-i grațios,
S'ascunde ca un verme prin crinul cel frumos.
Patriotism, virtute, frumoasă cugetare,
Sunt niște simțiminte ce inima-ți nu are.
O formă analogă ea, dragă, de-ar avea
Ar fi cu plete albe și dinții i-ar cădea.
Așa te vede insă al meu tinăr amor,
Și de aceea, dragă, el sboară rizător.

Arunc' a ta privire pe-o inimă uscată
Ce egoismu 'nchide și micșorarea 'mbată;
Pe-o inimă ce-i mută ca un mormînt fioros
La tot ce este nobil plăcut și generos;
Acea va 'nțelege cînd tu vorbești în lume
De aur, de cordele, de titluri și de nume.
Eu voiu o vale verde ca tinerețea mea,
Ș'o floare grațioasă să plec capul pe ea:
Ș'acolo la a mea țeară, visînd eu în tăcere,
S'adorm pe sinu-i dulce, cu fragedă plăcere.
Dar tu vrei aur, titluri; și tinăru-mi amor
La sunetul monetei, s'avîntă rizător.

De vrei să-mi fi iubită, vin' către țărml vteței,
 În care tot e dulce ca visul tineretei.
 Acolo, dragă dulce, atît te voiî iubi,
 Cit riul de plăcere în calea-î s'ar opri;
 Și stelele în spațiî s'ar sparge voluptoase,
 La ale gurei mele șoptiri armonioase.
 Dar vai! a ta gîndire pe cînd eî îți vorbesc,
 S'avîntă după titluri ce visele-ți răpesc,
 Ș'amorul meî, o dragă, tu vezi, s'avîntă, sboară
 Rizînd de bătrîneța ce inima-ți congioară.

LA OSTAȘII ROMÎNI DE ASTĂZÎ

Măi copii de Romînași,
 Măi băeți, frumoși ostași,
 Inimi calde, iubitoare,
 Dar cu arme 'nvingătoare
 Și de țeară apărătoare;
 Spaima vînzătorilor,
 Mîndru brațiî alî țărilor,
 Tării Romîniilor
 Cuib al vitejiilor !

N'auziți voi pe Maghiar
 Cum lovește de amar;
 Fratele nostru ce plînge,
 De un nume, de un sînge?
 Inima nu vi-se frînge?
 N'auziți voi că ei pun
 Steagul țarei, steag străbun,
 Steagul țarei Romînești,
 Între steaguri Ungurești?
 Și că Sînta noastră țeară
 O numesc acum Maghiară?
 Că această Romîniă
 Este vechea lor moșiă,
 Și că Domnilor Romîni
 Le scriău ei ca stăpîni,
 Ca să meargă spre 'nchinare
 La picioarele Maghiare?

Șitiți cînd astfel ei scriău
 Cum Romîniî răspundeău?
 Cînd pleca oștirea 'ngrab'
 Cu Doamna lui Basarab
 Și pe valea din Carpat,

Unde curge Oltul lat
 Murmurînd de miî de ani:
 Dați-mi, sînge de tirani!
 Cum mergeău spre închinare
 La picioarele Maghiare?
 Armele trăsneău sălbatic,
 Soarele lucea roșatic;
 Miî de trupuri Ungurești,
 Cai și arme vitejești,
 Steaguri, care, coifuri, zale,
 Pe această mare vale,
 Unde moartea încă plînge,
 Inotău în mări de sînge;
 Și Maghiarii, plîngînd soartea,
 Resufliău cu toțiî moartea!

Arătați, viteji ostași,
 Toți copii de Romînași,
 Voi, mîndria bărbătească,
 Voi, speranța romînească,
 Că sufletul de eroi
 Trečuți, astăzi este 'n voi!
 Ceî ce merg în bătăliă
 Pentru Sînta Romîniă,
 Și se luptă, și trăesc,
 Văd, se bucur', se măresc!
 Ceî ce mor în lupta sîntă,
 Al lor nume se avîntă
 Pe a veacurilor frunte
 Ca și stele mari, mărunte,
 Ce lumineă sus pe cer
 Și fac ziuă în eter!

SUVENIRE DESPRE CĂLĂTORIE

Într'o dimineață, zi de primăvară,
Eū umblam p'o vale în streină țeară.

Dintr'un nor de aur soarele eșea,
Ș'ale nopții lacrimi de pe flori ștergea.

Nu ștergea el însă lacrimile mele;
Anii mei atunci 'mă erau poveri grele.

În descurajare eū înaintam
Și scîrbit de toate în mormînt cătam.

De odată însă ochii mei văzură
Gotici monumente sus pe o măgură;

Mă urcaiū pe coastă. La poartă stătuiū,
Și o mînăstire în curte văzuiū.

Domnea într'aceste monumente sfinte
O tăcere-ădîncă ca cea de morminte.

Spre aceste locuri am înaintat,
Și într'o capelă apoi am intrat.

Auzii d'odată orga plîngătoare
Întonînd armonii dulci și rugătoare.

La aceste cînturi sufletu-mi săltă
Ș'o roă de lacrimi pe sinu-mi cură,

Pentru că un suflet sdrobot de întristare
Se deșteaptă încă d-o dulce cîntare.

O femeie jună, cu păr auros,
Lîngă o Madonă ruga călduros.

Ș'ale sale fețe albe, gălbioare,
Cura în tăcere doă lăcrimioare.

Ea era un înger tînăr, dulce, blînd,
Și intra în lume lacrimi vărsînd.

Pasurile mele nu le-auzi încă,
Atît rugăciunea fî era adîncă.

Ea compătimire mie 'mî-a 'nsuflat
Cît din rugăciune o am turburat.

Și c'o vorbă blindă căutînd la sine:
«Pentru ce verși lacrimi și adînci suspine?

«Cimpul vieții tale 'i semănat cu flori;
«Pentru tine viața are sărbători,

«Apele murmură, pasărea cîntare,
«Și amorul dulce, dulce sărutare!»

— «Anii mei sunt tineri, dar s'aũ întristat
«Ca acele roze care s'aũ uscat!

«Nu măi sunt în lume plăceri pentru mine,
«Și surisu-mî dulce s'a stîns în suspine.

«Astfel bucuria poate reveni;
«Însă al meu suflet nu-l va 'ntineri.

«Astfel pe o floare ce se vestejește
«Poate cădea roua, dar n'o 'nveselește.

«Steaua vieții mele pe nori a trecut;
«Familie, țeară, eũ tot am perdut!»

Măi în toată lumea am călătorit,
Dar cel inger dulce nu l'am re'ntilnit;

Însă ea adesea în somnu-mî apare
Cu acele vorbe pline de 'ntristare:

«Steaua vieții mele pe nori a trecut:
«Familie, țeară, eũ tot am perdut!»

EPOPEA DELA TIRGOVIȘTE

Kindia ce odată în turnul nalt suna
Azi tace, buha tristă își varsă vocea sa.
In curte nu e gardă, în sală nu e masă,
Tăcere de morminte ce sufletul apasă.

La masă nu sînt oaspeți, și cupele sînt seci
 Și sparte. Lira tace, gem vînturile reci.
 Și Doamnele romine cu coamele-auroase
 S'au dus ca niște raze cu nopțile frumoase.
 Așa trecu lumina și fala la romini
 Și cei ce se luptară cu armele în mîni
 Vin încă pe morminte, cînd nopțile domnesc
 Și cu ochii plini de lacrimi ruinele privesc.
 În murmura ce vîntul deșteaptă în ruine
 Ne cîntă-o epopee cu fapte mari, sublime.

(Din Poezii din tinerețe, ed. 1869).

CIND TU MĂ VEI IUBI

Desfătătoare roze sub pașii tăi în lume,
 O dulcea mea frumoasă, aici vor înflori.
 Va scînteia o ploae de glorie p'al tău nume,
 De fericiri pe viață, cînd tu mă vei iubi.
 Amoru-o să reverse cu mîna sa de rouă
 Pe fața ta surideri, și rozele cerești
 Plăcerile pe viață-ți ca razele ce plouă
 Din ceruri să 'ți amintă că tu din ceruri ești.
 Reginele geloase la dulcele tău nume
 Pe care universul cu-amor îl va șopti,
 Vor regreta că nu sînt ce tu vei fi în lume.
 Ferice și frumoasă, cînd tu mă vei iubi.

(Din Poezii din tinerețe, ed. 1769).

ȚARANI

Vine Brabobete, cap de primăvară
 Viață și căldură se revarsă în țară,
 Poartă raze de-aur și riuri de flori,
 Păsări călătoare trec prin mări de nori.
 Norii de pe ceruri fug în depărtare,
 Soarele mai dulce sărutarea are,
 Cîmpul, gîndul-rîde; tristul muncitor
 În muguri ghicește un an roditor.
 Toți la lucru! munca e viață, avere.
 În ea e mîndrie, în ea e putere.
 Cine-o lucra bine va face bunî anî,
 Fetele vor face zestrea lor în bani.
 Țară fericită, nesfîrșit tezaur
 Unde din tot lucru naște riî de aur.

La raza de soare, la vîntul cel cald
 La roua în care țăraniî se scald',
 Țara este bună, dar viața e grea —
 Căci nu e dreptate și legea e rea.
 Doamne dă-ne acele zile
 Cînd zilele străluceau
 Ca niște dalbe copile
 Ce la viață drag zîmbeaŭ,
 Fără a fi 'ntunecate
 De-aî durerilor norî,
 Ci ca răsuri parfumate
 Și ca mierea după florî.

(Din Poezii din tinerețe, ed. 1869).

ÎNȘIRĂ-TE MĂRGĂRITE

Mii de candelu luceșc
 La palatu 'mpărătesc
 Căci se face clacă mare
 Spre a 'nșira mărgăritare.
 Dintre cei-ce sînt veniți
 Alții nu-s mai străluciți.
 Mai frumoși, mai răpitori
 Ca doi tineri frățiori
 Părul lor în undă lină
 'Noată dulce sub lumină
 Ca părăul fugător
 Sub un soare lucitor.

Fie cin' istorisește
 Istoria se dorește,
 Iar cînd toți aŭ săvîrșit,
 Copilașii aŭ vorbit:
 «Două june surioare
 Dulci ca razele de soare,
 Pe sub lesele 'nflorite
 Torc mătăsuri aurite.
 'Șir'te mărgărite!

Iar pe drumul lăturat
 Trece fiul de 'mpărat.

— «Doamne, fă-mă-a ta mireasă
 Fă-mă a ta femeie-aleasă,
 Și-oiu aduce ție în dar
 Vase cu mărgăritar.

Ast-fel zice sora mare
 Cu trufie și 'ngîmfare.

— Fă-mă, Doamne, nevestică
 Zice sora cea mai mică,
 Și'ti voiŭ face doi feciori
 C'ale părului meu florî».
 — «Tu să fii a mea mireasă
 Dulce, mindră 'mpărăteasă!»

Nouă luni, de nouă ori
 Străluciră printre norî,
 Iar cînd fu de nouă ori,
 Doamna naște doi feciori
 Cu cosițele-aurite...
 'Șir'te mărgărite!»

Și cu-atita cit vorbeaŭ,
 Mărgărelul se 'nșira.

«...Iară soru-sa cea mare
 Cugetînd spre răsburare
 Aducînd doi arăpei
 I-au ascuns în patul ei.
 Iar p'acei frumoși feciori
 Drăgălași ca niște florî,
 Îi îngroapă în grădină
 Ling'o veștedă tulpină.

Din copiii bălăiorî
 Răsărit'au brădiorî,
 Dar cînd stelele voioase,
 Florî din aer auroase,
 Incunună coama serii
 Cînd sînt dulci și limpezi *cerii*,
 Ceî doi brădiorî ce cresc
 Intre dînșii-așa vorbesc:

Dormi tu, dulce frățior,
 Căci eî cerc un aspru dor
 De măicuța mult iubită
 Ce se plînge părăsită?
 — «Nu dorm, căci am auzit
 Viersul maicii mult dorit,
 Ea ne chiamă plîngătoare
 Colea'n umeda 'nchisoare!»

VIERSUL MAMEI

«Lanțurile greū mă 'ncing
 Ochiî lăcrămînd se sting;
 Dar să văz pe copilași
 Bălăiorî și drăgălași
 Stinge-s'ar a mea 'ntristare
 Intr'o dulce sărutare!

«Unde sînteți, dragii mei
 Plăpînțiorî și mititei?
 Spuneți, mîndre florioare,
 Cin' vă scaldă 'n lăcrimioare?
 Cin' vă leagănă 'n cîntări,
 Cin' v'adoarme 'n sărutări?

COPILAȘII

«Seara primăverii caldă
 Cu dulci lacrimi ne scaldă;

Austrul ne-adoarme lin
 In duiosul lui suspin;
 Iar a nopței stea tăcută
 Cu dulci raze ne sărută;

«Dar noi nu mai adormim
 De cînd plînsul ți-auzim.
 Maica noastră, nu mai plînge!
 Plînsu'ți inima ne frînge!

— Sora mare-era mireasă
 Dalbă, mîndră 'mpărăteasă.

Sora mare tot aude
 Și cu-aceste gînduri crude.
 «Împărate! — zise ea —
 «Dacă mine n'eî tăia
 Ceî doi brazi ce fruntea 'nchină
 Pe fereastra din grădină,
 Casa ta voiū părăsi
 Și'n deșerturi voiū fugi.

Doamna zice și pe loc
 Brădiorii cad în foc,
 Dar prin iarba cea 'nflorită
 Și de rouă poleită,
 P'un tapet de ghiocci
 Iată c'au sărit schinteî
 Și schinteile, picate
 Și de soare sărutate
 Se schimbară 'n doi feciori
 Drăgălași ca niște florî...
 Cu cosițele-aurite...
 'Șir'te, mărărite!»

(Din Poezii din tinerețe, ed. 1869).

TRAIANIDA

CÎNTUL I.

În templul Dochiei lumina pătrunde,
În umbră, și tradă larcinii d'amor,
Amanților tineri ce umbra ascunde,
Ce vin și aduc Zeiei ofrandele lor.
N'auzi de cât imnuri d'amor profumate,
Un freânăt de rochii, plăcute mișcări,
Și blinde complingeri, suspine-amorate,
Proteste și rîse, și dulci sărutări.
Un foc de dorințe pe fața juniei,
Purpură 'și face să ardă al ei sîn ;
Se varsă în aer parfumul ambrosiei,
Și simțul se 'mbată d'amorul divin.

Pe lirile de aur un imn melodios
Răsună 'n are dulce, divin și amoros.
«Permite a mea cîntare să se 'ndrepteze ție
«Soția lui Zamolxis, al lui spirit și-amor,
«Credință, viață, forță, eternă armonie,
«Din care toate 'n lume iaū existența lor ;
«Al tău sîn alb parfumă ca primăvara dulce
«Așa ca al Hydaspei mal verde, înflorit,
«Ca sînul aurorii prin umbre dulci și line,
«Așa fenicsul încă în cîmpu 'mbălsămit,
«Din florile suave ferice se parfumă
«Cînd merge ca să moară pe buherul iubit.
«Obiect de fericire ce viața îi consumă
«Spre-ași da o nouă viață și-a naște 'ntinerit ;
«Suavă ca murmura de vînt ce 'n nopți suspină,
«Plăcută ca zefirul în zilele de foc,
«Al tău spirit scînteie ca raze de lumină
«Ce 'n zilele de vară lucesc și 'n aer joc.
«Cum aurora varsă pe cîmpuri a sa rouă,
«Tu verși în inimă roua speranțelor ce-aduci,
«Langorile odihnei tu ni le aduci nouă,
«Cum varsă noaptea brună repausele dulci.
«E dalbă a ta coamă în două despărțită
«Și valurile-î d'aur resfață ea gentil.
«Cînd rochia ta din cingă de aur răspîndită
«Sărută cu amoare picioru-ți de copil.
«Al tău braț strălucește d'o fragedă lumină
«A grațiilor horă îți urmă pași-ușori ;
«In ochii tăi privirea prin geana ta blondină

«S'annunță ca un soare sub fragedele zori.
 «Al tău păr răspîndește pe fața ta frumoasă
 «Colorile de aur, torent voluptuos,
 «Cum peste mal revarsă un riū unda spumoasă.
 «Cum soarele poleie un nor vijelios.
 «Ori unde mergi, se face culoarea primăverei.
 «Ai crede luna plină ce-apare între nori
 «Și lasă-a sa zimbire pe negrul sin al serei
 «Pe lacul unde joacă zefirii răpitori».

Dar regele Decebal și nobilii s'adun
 N'aintea astui templu, urmînd un dat străbun.
 Un mesager trimite lui Zamolxis a'i supune.
 Că Cesar cu armate sosește a-i supune.
 Decebal ast-fel zice: «mori ca să duci la cer
 A noastră rugăciune, căci fiii țarei per».
 El zice. Mesagerul lăsat dintr'o înălțime
 Să cază, cade 'n suliți, o datine d'asprime!
 El cade, iar prin sinu-i trei sulițe pătrund;
 Și preoții și nobilii și poporul răspund.
 Dar sufletul lui sboară prin undele-azurate
 La cerul cel din urmă, la Zamolxis străbate,
 Pe carul Cosînzeanii cu fragede zimbiri.

Pe vîrfu-acestui munte s'arată străluciri,
 Sunt suflete umane, plutesc scinteitoare
 Cum iarna 'n aer luce scînteii de ger la soare.
 Pe Cocaion în vîrfu-i, în unde de lumină
 Eudochia-are templu și fragede grădină.
 Aici veni Zamolxis cu zei și cu zeițe,
 Cu roze și surîderi pe ale lor gurițe;
 Ei șed pe bănci și care de care mai frumos,
 Pe un parchet de aur ca cerul scînteios.
 Șed zeile de mină, țîindu-se împreună.
 Formează o suavă și rumenă cunună,
 Țesută de divine și june frumuseți;
 Colori strălucitoare de păr, d'ochi drăgăleți.
 Colo ședea Zamolxis, alături un balaur,
 Sta l'ale lui picioare cu aripe de aur.
 Acolo se arată poetica Dochie
 Ce răspîndea din păru-i parfum de ambrosie.
 Ea este Mitra; pare la dreapta ei Murgil.
 Ce ține sus o faclă, la stînga e Zoril;
 Ea dă ori-ce mișcare, pe bancă șade jos
 Alături de Dochia bălăiul Phosphoros.
 Nimic nu pere 'n lume, nici spirit nici țărînă,
 Ci totul se transformă d'a providenții mină.

Ori ce trăiește 'n lume, a fost, deci poate fi,
 Nimica din nimica nu poate răsări.
 Aceia ce trăiește a fost, deci o să fie.
 Dar sufletul ia forma sa nouă 'n vecinicie:
 «Voi știți aceste toate; aceia ce nu știți
 E că Cesar cu arme și căpitani vestiți
 Aicea o să vie. El a decis n'ainte
 Această bună țară s'o schimbe în morminte.
 Deci să-î zdrobim armata cu ori și ce mijloc!»
 Așa zicea Zamolxis, cu vorbele de foc.
 Iar Cosînzeana zice: «Dacia fie sclavă.
 Fecioara din Dacia e dulce și suavă
 Și are frăgezime ca tinerele zori,
 Parfum, colorii și grații, ca fragedele flori.
 Din însoțiri va naște alți populi ce vor face
 O nație română!»... Ea zice, apoi tace
 Și ochii săi înclină sub pleoape ce se pleacă
 Cu genele aurite ce lacrimi le 'neacă.
 Dar Zamolxis atuncea mult se posomorăște;
 El Dacia iubește și pe Cesar urăște.
 «O zee cu surisuri dulci ca dulcile zori;
 Dar cu vorbiri fluide ca roua după flori,
 Și mai ușoare încă de cât chiar o zimbire
 Pe buza omenească, ce nu are trăire
 Ce are 'n fruntea rozei un zephyr trecător
 Și fericire 'n viața ori-cărui muritor!»
 «— Să nu mă mustri, mare și generos părinte.»
 Ea zice răsucindu-și al său braț din vestminte.
 Ce strălucia ca ziua, și păru-î tremurînd
 Parfumul ambroziei în aer revărsînd.
 «Ce ești zic sub forme atîta de fragile,
 Ascunde-'nțelepciune ca timpul 'n sinu de zile!
 Amorul este viața, și ura e mormînt.
 Și tu, și zeii, viața, toți din iubire sint».
 Ea zice, și în ochi-î o lacrimă străluce.
 Și către ceruri 'naltă privirea sa cea dulce.
 Colo stînd izolată p'o bancă e Isis,
 Frumoasă; dar severă, și fără de suris.
 Ea este doamnă 'n iaduri: e răul, este moartea,
 E ură. Ea ajută ca să lovească soartea.
 Chiar zeii, chiar Zamolxis, se teme mult de ea.
 Formează trinitatea. Ea și Eudochia
 Cu marele Zamolxis, ea luptă 'n viitor
 Să 'nvingă elementul de viață și de-amor,
 Să ia puterea 'n mîna. Ea singură să fie
 Unica suverană — și cei doi să devie
 Supuși voinței sale ce este crudul rău,
 Ce este ura, moartea, să schimbe tot în rău.
 Imagine a lumii, o luptă între viață

Și moarte, amor și ură, lumină și 'ntre ceață,
 Morală și între viciu, ce omul pe pământ
 Urmează în ori-ce timpuri aproape de mormînt.
 Ea este tot în luptă. Dar candida Dochie
 Cu dulci zîmbiri pe buze, d'amor, de armonie,
 Simbol drag de speranțe, de bine e emblem.
 Pe brațele Izisei cad bucle de eben,
 Privirea e severă și fruntea-î mohorită
 Și fața sa sub păru-î părea posomorită.
 «O zee! Eudochie! tu bine te gîndești,
 Cînd în aceste locuri pe Cezar îl dorești.
 Schimbările dau viață: nu poți să ai ceva
 Cînd nu faci o mișcare — și nu riști viața ta.
 Din Daci prin încrîncire cu vițele latine
 Vor naște noui popoare — va fi un rău, un bine?
 Nu știu de va fi bine, voi face totul rău.
 De va fi rău, e însăși aceia ce voi eû».
 Ea zice; dar Zamolxis, ce urele încruntă,
 Cu aste crude vorbe pe Izis o înfruntă.
 «Puternică zeiță, *natulă*, și trist lut.
 Tu n'ai moralitate, chiar de la început.
 Tu n'ai nici o pudoare, cinică și fatală,
 Iluziile tale d'atîți secolî te 'nșeală.
 Materia se strică căci stricăciunea sa
 Găsește-un loc de unde ea poate ataca;
 Dar duhul e aer, neprins, nepipăit,
 Rezistă ast-fel duhul cel bun din cer venit,
 Va triumfa de duhul materiei brutale,
 Și binele de fapte ursite, imorale,
 Credințe și iluzii ale acestui lut,
 Ce numai este astă-zî ce-a fost în început.
 Ori-ce societate și lumea împreună
 Aû cîte o misiune, dumnezească, bună.
 Ca la perfecțiune să-ajungă și p'ast tron
 Ce duce universul, să fie speciul d'om.
 Prin națiune, darul ce de la cer primește,
 Tot ce la rațiune, aici se 'npoatrivește,
 E ca acele neguri de aburi trecători,
 La care muritorii dau numele de nori,
 Ce vin, trăsnesc și pasă goniți de vinturi, soare,
 Născute de o lege supremă 'ntietoare.
 Progresul este legea și ținerea în loc
 E amortîirea tristă, e moartea al soartei joc,
 E moarte, o mișcare se cere a produce:
 Un bine, unde este, îmi spune-ăst bine dulce?
 A Daciei cădere sub Cezarii Romani
 Va face? Ori-ce bine va fi pentru tyrani.
 De-aceea, fieti știrea, că eû mă voi sili
 Pe Cezar Traian August în cale a-l opri».

Cosînzeana s'arată: ea vine cu ochii 'n jos,
 Ca zorile pe cerul din răsărit ambros,
 Cu Zînele Daciei de apeși de munte
 Cu coame neguroase ce cad dup' a lor frunte
 Ca noaptea după măguri, ca negrele 'ntristări
 Pe cerul vieței dulce, și alb de desfătări.
 Al ei ochi viū străluce ca razele de soare
 Cînd soarele-ar fi negru. Veni strălucitoare.
 Zamolxis zice Zeii: «frumoasă Cosînzeană!
 A Eudochii fică, ce munții ai în seamă,
 A muzicii zeiță, și a dulcii poezii
 Ia carul, tău și sboară, prin nopți și vijelii,
 La peștera lui Istru în verdea Hercinie,
 Și spune-î că Cezarul cu oaste o să vie
 Spre a robi Dacia; că face peste riū
 Un pod să treacă armată, să nu mai afle frîu,
 Să spargă-ăst pod îndată, tu poți să-î duci daruri
 Pe două din frumoase cu buclele lor auri,
 Să-l fermece prin grații, prin inimă, cîntare.
 În peștera ce naște tăcere și 'ntristare!»
 Frumoasa Zee pleacă cu zînele p'un car
 Și aerul se umple d'o rouă de nectar.

Ursitele s'arată, iar una furca ține
 În briū. Ea e tăcută, privirile-î senine.
 A doua trage firul din aer din cînjeū.
 A treia înfășoară pe fusu-î firul său.
 Iar fusu se 'nvîrtește în aer și sfîrie.
 Zic palidele ursite un timp dalb o să vie
 Cînd Dacia măreață prin nații va luci.
 Dar asta o să vie cît liberă va fi.
 În silvele umbroase, prin măguri Hercinine,
 Perdute 'n aburi negri, o peșteră era.
 Acolo este Istrul cu murmurele line,
 Înpumătoare unde, cristalul său vîrsa;
 În grotă e locașul Danubiului cel mare
 În apă și în mină un sceptoru pare țîind
 Pe cap o cunună de papură el are
 Iar Cosînzeana vine la dînsul strălucind.

E dulce, frumoasă, e palidă, brună
 Precum strălucește o lună în nori,
 Pe fruntea-î suavă, ea poartă cunună
 De aur cu petre de multe colorî.
 Coșița sa neagră se varsă rîzîndă
 Ca dalcea plăcere pe albul ei sîn.
 Și cînga lucește pe mijloc arzîndă,
 Și vîntul resfață al ei braț de crin.

Iar Istrul în scorburi apare d'odată.
 El poartă pe capu-i cunună de flori,
 Iar zea de silve de cum se arată
 Inclină jos ochii săi scînteitorî.
 Cu buze de rose, ea zice: «o Istre!
 Dacia se perde, căci Cesar Traian
 Cu oaste măreată, s'arată s'atriste
 A Dacilor țară. El este-un tiran.
 O rege, te scoală, și sparge cu valuri
 Tu podul ce Cesar pe tine-a 'nălțat!
 Și pentru lucrare ți-aduc ție daruri
 Frumoase, dulci zîne, cu sînul curat.
 Alege tu două din astă junete
 Ce vine cu mine, le ia 'n casa ta.
 In zilele tale de dor, de tristețe
 Cu mina de roze te vor răsfața.»
 Ea zice și hora de zîne frumoase
 Se joacă cu grații pe malu 'nflorit
 La umbra pădurei, suave, voioase
 Și danță, — ai zice un hor aurit
 De vise ce sboară p'o tristă gîndire.
 O ploaie de raze, divine luciri
 Ce 'noată în umbre cum și 'n străluciri
 Ca hora arzătoare de dragi fericiri.
 El lasă privirea pe hora de zîne
 Cu mîna arată pe două mai vii
 Ca raze de soare, suave lumine
 Ce luce pe norul de mari vijelii.
 Danubiul răspunde: «să fii tu pe pace!
 O zee-a cîntării și dulce 'n zimbiri!
 Ce-mî ceri tu, o zee, îndată voi face!»
 Ea pleacă — și unda revarsă mugiri,
 Sub albe și roșii micuțe picioare.
 Dar zinele albe ca niște zimbiri
 Duc carul zeiții, el luce ca soare.
 Și caii revarsă din ochi străluciri.
 Peuca și Tera în unde d'odată
 Dispar, vai! și unda crăpată, spuma.
 Se 'nchide, le soarbe, și ochiuri s'arată.
 Dar Zea-a sa mîna pe frîu o lăsa.

Dar Roma dă tributul la Daci, o ce rușine!
 Ce crudă umilință, Domițian cu tine!
 Ai fost învins pe Istru, tu ce plăteai tribut.
 Aveai triumf la Roma, tu ce erai bătut.
 Te laudau pe tine atunci modulatorii.
 Dar îți formau cunune de spine rizătorii...

Traian ridică armate și vine 'n Moesia.
 Se turbură barbarii și tremură Dacia.
 Popoarele sălbateci, — Sarmații din Euxin
 Cu armele în mină, s'ajute Dacii vin.

Soarele riură raze pe Taurum
 Ce-are și numele de Alba Greacă.
 Toate castelele, toate cetățile
 Dup'ale Istrului ripe se seacă.
 Es legiunile Romei din porțile
 Castrelor, Istrul cură sub punți
 Unde molatecul Drava dă undele
 Riului Istrul, venind din munți.
 Trec cei cu acvile și cu imagine,
 Gravi cu privirile; blăni de lei crunte
 Coperă creștetul capului bravilor
 Și p'al lor umere cad după frunte.
 Unii port lăncile cărora vârfele
 Poartă cununile sau mici figuri
 Ale Cesarelui, zeilor; altele
 Cari represintă mindre sculpturi.
 Caii Cesarului, șelele, frînele,
 Velele 'n aure flori străluceau;
 Ei au imaginea vie a vîntului,
 Oamenii frînele lor ce țineau.
 Lusius Quintius la capul podului
 Ține petițele ce le primește.
 Dă la toți ordine; poartă o sabie,
 Poartă o mantie ce strălucește.
 Unii duc statua d'aur a 'nvingerei.
 Statua 'nchipue Vergura jună:
 Pe un glob aurit, șeade, de laure,
 Ține cu mîna sa verde cunună.
 Pasă Tibicini ce cînt din fluere,
 Ei dau semnalele. Vin lăncieri,
 Garda Cesarului, floarea Pretorului.
 Urmă ei șirile d'acviliari.
 Pasă stindardele. Pe al Cesarului
 Mărgăritarele 'n aur se 'mbină;
 Merge alătura cu imperatorul:
 Toate stindardele lui se închină.
 Unu-al prefectului, roșu ca purpura;
 Altu-al senatului, este d'argint;
 Altul al flotelor, plumbul îl poleie.
 Pasă oștirile rînduri venind.
 Iar cînd Cesarele trecu 'n Iasigia,
 Urcă cu cei mai mari pe o tribună.
 Vede armatele. Poartă vestmintele

Mari. Imprejurul său capii s'adună.
 Stînga Cesarelui face semn oștilor
 Să se apropie, — dreapta-i arată,
 Capilor armiei locuri pe scaune.
 Sura amicul lui cel bun s'arată,
 Șeade la dreapta sa: Lusius, Masiam
 Apoi pretorele de la Panonia,
 Sed ei pe scaune lingă Traian.
 Iar în consiliul mare-al Cesarelui,
 Gravi cu figurile, staū în picioare
 Ai legiunilor capi, opt cu numărul.
 Fețele-eroilor par gînditoare.
 Este o capiște unde Cesarele
 Vine, sacrifică marelui zeū:
 Preoții templului poartă vestmintele
 Ritului ce îi zice ritul galbin.
 Toate sunt galbene. Cîntă ei imnele.
 Gravul pontifice-apare 'ntr'un lin,
 Mantie galbenă, lungă ce filfie;
 Ține în mîna lui vasul în care
 Moaie cu mîna sa a pămătufului
 Frunte și roură pe adunare.
 Popa cu lauri încununîndu-se,
 Nud pîn' la mijlocu'i, poartă un lin
 Pentru sacrificiul vitelor. Cesarul
 Care sacrifică, varsă 'n vas vin,
 Cîntă el imnele zeilor cerului;
 Iar melancolicul lor sunător
 Joacă cu fluerul, cînd imperatorul
 Cesar sacrifică, 'nalt, gînditor.
 Imperatorul apare 'n vestmintele
 Albe ce riură pîn' la pămînt;
 Varsă cu minile lui peste flacăre
 Smirnă, parfumele dulci se avînt'.
 Varsă el fructele, florile, sîngele
 Care sacrifică, în potir d'aur.
 Popa cu minile ține strîns coarnele
 Vitei, cînd paloșul cade pe taur.
 Cînd sacrificiul face, stindardele
 Toate în juru-le s'aū inclinat.
 Tuba, și bucina, litia, sunete
 Fragede modulă neîncetat.
 Cînd sacrificele curmă, Cesarele
 Urcă cu preoți mari pe tribună,
 'Naltă el brațele, ochii lui scîntee
 Și la dorințele'i oastea s'adună.
 «Fii ai Romanilor! voi ce învinserați
 «Lumea cu armele! — zice Cesar. —
 «Poporul-Italiei, Rege al lumilor,
 «Regelui Daciei fu tributar.

«Astă condiție este-o supunere.
 «Faceți cu armele să nu mai fie!»
 Zise Cesarele; strigă cohortele,
 Tot are aerul de bucurie.
 Marele Cesare cercă-augurile,
 Apoi dă ordinea a face punți
 Cinci p'ale riului Tibiscul, repede
 Drum face-oștirilor pînă la munți.
 Naltă castelele — naltă stindardele
 Cale de trecere oștilor face.

În resfățatele case, a le Lazeei —
 Zilele, nopțile sboară ca oare —
 Orele rumene împletind rosele
 Cu sărutările, desfătătoare,
 Rîse și lacrimi, cu resfățările,
 Și cu delirile, răpiri cerești,
 Beaș fericirile, și-adun miresmele
 Și amintirile ce se-îngîn,
 Ce din plăcerile dulci a le omului
 De azi ce a trecut încă rămîn.
 Taie pădurile vechi ale Daciei
 Ca să desvăluie cursele Dace!

Sargeția stropește regala reședință
 A regelui Daciei. Ast rîu lua ființă
 Din muntenației vîrfuri, și apoi el unit
 Cu rîurile toate ce trec pe înflorit
 Cîmp care peste Hațeg în Mureș se strecoară.
 Cetatea este pusă pe munți între ripi mari,
 Priveliști grandioase, sălbatece, barbari.
 Traian împarte-armata în două corpuri: unul
 Trimite 'n valea Cernei, ca să ocupe drumul
 Pe Teisa 'n tot lungul; iar cel-alt corp Traian
 Pe lîngă Olt trimite sub un eroi roman.
 Ajung la Turnu-Roșu, și mai departe chiar
 Așa Traian închise pe regele barbar.
 În munți între rîu Oltul și Porțile-de-fer,
 Pe stînci vijelioase ce se perdeau în cer,
 De n'ar fi făcut astfel, ar fi avut greu val
 Traian. Dar să ne-'ntoarcem acum pe al Teisei mal!

În silve Dacii ospăt, și șed toți în tăcere,
 Ei nu mănîncă carne, ci azimă de grîu,
 Și ierburi, și fructe, și faguri dulci de miere.
 Mănîncă între silve pe un mal de pârîu.

Dar floarea armatei la rege se duce;
 Ei șed pe piei dalbe de heare, toți jos.
 Lazeea princesă, frumoasă și dulce
 Apare la masă cu părul frumos.
 Ea pare 'ntre nobili cum steaoa de seară
 Apare 'ntre neguri. Cum prin pomii stufoși,
 S'arată vederei un crin primăvara
 Pe albul ei umăr cad perii-amoroși.
 «Fii ai Misenilor! — zice ea Dacilor,
 «Regi ai popoarelor învecinate!
 «Nobila Dacie și libertățile
 «Sale de Cesar siut sfărimate.
 «Dacii cu armele, oastea Romanilor
 «În unda Istrului au înecat,
 «Și biruințele pe fruntea timpilor
 «Cu-armele Daciei au însemnat.
 «Astăzi chiar scîntee fruntea trecutului.
 «Știți umilințele lui Domițian?
 «Dar p'a Romanilor oaste puternică
 «Astăzi e Cesarul mare, Traian.
 «Iacă vin zilele cele de glorie,
 «Zilele luptelor cînd ast pămînt
 «Are să fulgere Roma cu armele,
 «Sau să le spulbere ea în mormînt.
 «Dacilor, armele vreți ca să fulgere?
 «Pentru o nobilă moarte, voi oare
 «Nu faceți cugetul? Cel ce sub armele'i
 «Pentru-a lui patrie cade, nu moare!»

Ceata zarabilor, și a pileaților,
 Preoții zeilor se bucura.
 Tinăra Lazeea, dulce cu coamele,
 În frunțele ei înota.
 Frageda vergură poartă pe creștetu'i
 Vălul: ca edera dulce 'i-e părul,
 Cad căpățiile d'eben pe umeri'i;
 Ochi'i în flacăre caută cerul.
 Viața, energia scîntee 'n fețele'i,
 Cu frumusețile sale se 'ngîină.
 Cetele Dacilor ș'ale Sarmaților
 Văd și se farmecă, 'nalță-a lor mină.
 Face consiliul, planul resbelului.
 Certe mari *murgură* între Pileați.
 Strigă mult Vesias, Oneu și Oretis,
 Mare cu spatele, cap de sarmați.

Creștetul cerului scînteie, umbrele
 Palide tremură. Cesar Traian

Chiamă pe Lusius Quintiu Maurul,
 Pe al pretorului comit Levian
 Și p'alți ce în luptele de la Germania
 Se încarcaseră de nemurire,
 Când imperatorul Nerva văzîndu-se
 Slab și prestigiul său în perire,
 Scrise eroului contra lui Elien:
 «Vin cu săgețile să mă resbuni!»
 Când se fac punțile, Cesar lui Leviar
 Zice să plece cu cei mai buni.

Burii Garpaților iacă trimiseră
 Prin soli Cesarului niște bureți,
 Scriind pe margine: «Burii, Cesarului
 «Zic să nu turbure pacea la Geți!»

Ese din porțile mari ale castrelor.
 Oastea Romanilor, trei legiuni.
 Pleacă cohortele. Tremură Dacia.
 Cruntă sprîncenile gravii tribuni.
 E infanteria cu cîte-o aripă
 De cavalerie ce a plecat.
 Colo la porțile castrelor gardele
 Pretorianilor aū înălțat
 Mina, Cesarului jură credințele;
 Astfel e datina lor în bătae.
 Trec legiunile punțile rîului.
 Soarele zilelor, dulce văpaie,
 Masiam Levian, Lusiū Quintiū
 Și alți cu numele mari aici sînt.
 Ducii cohortelor urmă o legie
 Ce e germanică, toți se avînt'.
 Dacii se turbură. Scînteiu labarele
 Și cu balauri asupra lor.
 Arme aū coifele, spade săgețile.
 Mantii ce filfie pe corp ușor.

Partea Romanilor cari rămaseră,
 Fuse cu numărul ei cea mai mare.
 Ținea rezervele, floarea Romanilor,
 Trupele bravilor zise Triare. —

Lazeea dulce vergură
 Și sora lui Decebal,
 Are ea pe mica-î gură
 Purpura, semn virginal.
 Merge cu a sa suită
 De daci, de besii și de buri

Să vîneze fericită,
 Heare, 'n negrele păduri.
 E călare și sirapul
 De odată-a tresărit.
 Ciulă urechi, 'nalță capul,
 Și trufaș el s'a sbîrlit.

El un zimbru crud văzuse,
 Zimbrul către el venea.
 Garda fuge; se perduse
 Lazeea și 'ngălbenea.
 Ochiî zimbrului scînteie:
 Gura 'n spume, apare 'n fum
 Părul sbirlit în minie;
 Către fată face drum.
 Vergura lanțu săgeata
 Dar săgeată s'a respins.
 Heara se păru turbată
 Viața Lazeei s'a stins.
 Cînd din silva 'ntunecată
 Pare-un cavaler roman

La heara crudă, turbată:
 E superbul Massiam.
 Lancea lui în aur luce,
 Heara 'n singe a căzut;
 Lazeea frumoasă dulce,
 Ochiî plecînd, a tăcut.
 «Ești tu zîină sau femeie?»
 Massiam zice cu-amor,
 «Ești mai dulce ca o zee!
 Vin cu mine! te ador!»
 Lazeea în scăpătoru-î
 Altă heară a aflat.
 Tremură, apoi ia sborul
 Pe calul neînfrînat.

Eudochia geme și lacrimi varsă,
 Ea zee iubește pe un muritor;
 Cînd zorile blonde pe cer se revarsă,
 Ea încă nu doarme, suspină d'amor.
 În pulbere d'aur se 'nvăluie Domnul
 Luminelor, lasă o ploaie de foc,
 De purpură dulce ce 'nconjură tronul
 Pe rîuri, pe cîmpuri, pe silve se joc.
 P'o vale de munte un rîu ca cristalul
 Se scură în spume, prin arbori în flori
 Asupra pădurii ce coronă malul
 Se 'nalță al lunei disc d'aur în nori,
 În undă se scaldă a dragostei zee
 Cu zînele sale ghirlandă de crini,
 Ca fața de apă e ori-ce femeie:
 La zori ele-s line și n'aū suspini.
 L'amiază arzîndă în flacăra-apare
 Și seara la lună, la stele, la vînt,
 Tăcută,-amoroasă, visînd desfătare
 Ca tinăra floare căzînd pe pămînt.
 Ea este frumoasă ca dulcea plăcere
 Ce nu ni se iartă de a sa vura.
 Și unda suavă al ei corp de miere
 Îl leagăna dulce spre a-l încînta.
 Pe brațele-î riur' azurul, isvorul
 Și purpur, se 'ngîină cu dulci frumuseți
 Cu grații ce varsă asupra-î amorul.
 Cu flori delicate de dulci tinereți.
 Lucește ca steaoa ce seara p'un munte
 Apare splendidă eșînd dintr'un nor.
 Pe gitu'i d'ivoriu pe unde termină
 Cosița de aur, murînd cu amor,
 O umbră resfrînge; o dulce lumină

Lucește pe undă precum curcubeul
 Străluce pe cerul umbros după ploii.
 Aude un cîntec. «Acesta-î Oneul
 Le zice zeîta sburați, zîne voi!
 Legați-l cu lanțuri, de crini, și de roze,
 Din brațele voastre mi-l dați sau e mor!»
 Și zinele zboară, fără să se repoze
 Îl prind și-l aduc pe brațele lor.
 Femeia frumoasă e cea-ce pare
 Frumoasă atuncea cînd n'are *paruri*.
 Așa Cosînzeana, frumoasă apare
 Ca roza rizîndă ce vezi în păduri,
 Ea ese din unde cu mîna umidă
 Și unda o strînge pe albu-î ei sîn.
 «Al cui ești, copile, cu fața rozată
 Mă fermeci! în ochi'ți e cerul divin.
 Ești tot ce în lume, în cer, vre-o dată
 Văzui mai ferice, văzui mai frumos.
 Vin și mă iubește! Vezi noapte se face
 Frumoasă — și cerul se 'nclină în jos,
 Cu stele s'asiste la nuntă. Îți place
 Mireasa ta zee, o mire sfios?»
 Oneu îi răspunde: «Ești dulce, frumoasă,
 Ca zorile albe ce 'n neguri lucesc.
 Tu ești vre-o zee, căci ești radioasă.
 Sburînd la o roză un flutur ceresc,
 Drept roza-a ta gură se ia, să-o sărute.
 O zee, se poate a se amăgi.»
 «Vin'» — zice zeîta, cu vorbe plăcute,
 Îl chiamă la dînsa în brațe-a veni.
 Îi cîntă, îl resfață, cu mîna de rouă.
 Îl strînge pe sînu'i, pe fruntea lui plouă
 Sărutări arzînde, ce dulce-l ardea.
 Oneu se arată ca stîncă cea rece.
 În dar ea-î da viață, și prin frumuseți
 Îl fermecă, — mîna în sînu-î o trece,
 Și dulce-ale gurii îi dă lui dulceți.
 El zice: «o zee, ești dulce, frumoasă.
 Dar p'o muritoare în lume ador!»
 «Pe Lazeea dulce, striga amoroasă.
 Nebună, perdută; ce-auz? dar e mor!
 De tine, ingrata o crudule, spune.
 Ești fiu de o hiară, foc fără scînteii!
 Pe brațu-Eudochii tu fruntea ta pune,
 Și bea și te 'mbată de farmecii ei!
 Ia gura de roze, și dulce-o sărută.
 Ce ai tu rușine? atunci, dragul meu,
 Pe ochii tăi lasă cea geană plăcută,
 Să nu vezi — și vin-o să te sărut eu.»

«Oh! lasă-mă, zise Oneu, o zeiță,
 Să plec — aura roșește pe cer?...»
 — «Nu este aurora, ci a mea guriță.
 De purpur ce luce prin bucle de păr».
 — «Simț aerul zilei ce varsă dulceața
 De flori ce se scaldă în rouă, 'n senin».
 — «Nu este aroma de flori dimineața,
 E sînu-mî ce-esală parfumul divin».
 — «Vai! ce o să zică frumoasa Lazee
 Afînd că o noapte d'amor am trecut.
 Cum ești de frumoasă, fi bună, o zee,
 De-ți sînt drag, mă lasă, căci vezi sînt pierdută!»
 Dar zeea pe brațe îl leagănă dulce,
 «Vin, zice ea beată de dulce delir,
 Tu cărui figura ca soare străluce,
 Bea gura mea dalbă, divin trandafir».
 Ea zice, nebună, perduta-i deschide
 Al ei sîn divoriu și flori de purpur,
 Dar zorile d'aur, suave, splendide,
 Se varsă roșinde în cerul d'azur.
 El fuge din brațe-i; iar ea furioasă,
 Cu nude picioare aleargă prin spină,
 Și ghimpîi o sîngeră. Ea cîntă-amoroasă,
 Și sîngele-i roșu fac rose din crini.
 El fuge. Ea jură pe zei să-și răzbune.
 Pe el și p'amanta ce el adora.
 Și-'n flacăra ce-arde în sufletu-i june,
 Ea plînge cum cerul în soare ploua.

Ea cîntă un cîntec în verdea pădure
 Și stelele albe în cale s'opresc,
 Și zefirii tremur, în umbrele oscure,
 Și dulci filomele, plăcut ciripesc.

EUDOCHIA CÎNTA

«Vin la zeea cea plăcută
 Care pentru a sa gură
 De la zori le împrumută,
 Perle, zimbete, purpură,
 De la soare focul dulce
 Ce în ochii scînteiază,
 Și coloarea ce străluce
 P'a sa coamă ce undează,
 Iașu grațiile perdute.
 Și parfumul de la boare

Rotunjirile-i plăcute
 La planete lucitoare.
 P'a mea viață și junie
 Care nu aș mărginire,
 Frumusețe, poezie,
 Grații, dulce strălucire,
 Fac ghirlanda amoroasă
 De azur, și de lumine.
 Nu e zee, măi frumoasă,
 Nici măritoare ca mine.
 Tu ai născut p'a mea față
 Roze dulci, suave *velé*.

Vin acum de le resfață.
Le culege,-s ale tele.
Vin căci ori-ce frumusețe
Ca rozele aurorii
Fuge; umbre de tristețe

Vin și fumeșă ca norii.
Sufletul meu în iubire,
Se scaldă desfătător,
Cu stelele în strălucire
Cînd zorile se cobor».

«Fiul meu Făt-Frumos, drag la femeii,
«Du-te la Lazeea nepăsătoare.
«Ca să se farmece sufletul ei
«Varsă-i în inimă para arzătoare,
«Ast-fel cînd fără el trece-va zilele,
«Aspru să negure suspiniî seii.
«Să vrea să sfărâme dorul în lacrimi,
«Și ochii ei lacrimi dulci să nu plîngă,
«Și în durerile mute, misterice,
«Focul durerilor sinu'i să strîngă.
«Iar cînd privirile pe el lăsa-se-vor,
«Fețele-i rumene s'arză în foc!
«Și 'n resfătările dulci ale-amorului,
«Ea să se torture, să n'aibă loc!
«Să uite cer, stelele, zeii și oamenii,
«Și nebunatică, inflăcărătă,
«Soarbă ea sufletul dulce-al Romanului.
«Moară și leșine, dulce 'mbătată».

Făt-Frumos rumenul sboară la Lazeea.
Cearcă săgețile toate, s'au dus
Toate în aere; mina lui Zamolxis
Toate le 'nlătură și trec în sus.
Ura în inimă'i arde și Făt-Frumos,
Arcul, săgețile le răspîndește.
Merge la maică-sa cu ochii 'n lacrimi:
«Zamolxis, zice el — se 'mpotrivește!»
«— Lasă săgețile ce rănesc inima». —
Zice Eudochia, ochii plecînd. —
«Spada și pavăza ia-le, o fiule!
«Singele Daciei varsă curînd.
«Fă ca sălbateca capră-a Carpaților,
«Sclavă lui Masiam mine să cază,
«Ca curtesanile, ca Mesalinetē
«În al Romanului pat ea să șează!
«Astă-zi cîmpiile aū să se singere.
«Sboară cu armele, bate pe Geți!
«Însu'mi eu merge-voiū și ochii Dacilor
«Vor găsi 'n razele'mi aspre săgeți».
Zice și ochii săi scinteie flacăre,
Pune în minele'i fața și plînge,

Smulge torențele d'aur din coamele'i,
 Fața își sfișie, sceptrul își frînge.
 Apoi cu genele pline de lacrimi,
 Merge la muntele dintre păduri,
 Unde e Zamolxis și unde zinele,
 Ce aū picioarele nude 'n conduri,
 Varsă în cupele de argint, zeilor.
 Pare Eudochia cu ochii plecați,
 Lacrime riură pe fața'i palidă,
 Sini'i de minele-i sunt sfișiați:
 Părul pe spatele'i cade în galbene
 Valuri și riură 'n jos de picioare,
 Ast-fel reginele lasă în urmă-le
 Roba să fluture mult plutitoare.
 «Zamolxis!» — barbara vergură a Daciei
 Zice Eudochia, a înfruntat
 «Zei și zeele, căci la voințele
 «Mele de farmece nu s'a plecat!
 «Cer la voințele zeilor Daciei,
 «Sufletul vergurei ca să se facă
 «Într'o sălbatică formă de viperă,
 «Pină cînd corpu-i să se transfacă».
 «— Fie molatică! — zice ei Zamolxis,
 «Cum intră 'n sufletu-ți dulce și blind
 «Ura sălbatică care te 'nflacăără?
 «Cum a lui dragoste urei dă rînd?
 «În interesele mari ale patriei,
 «Uită, Eudochio, că tu ești zee!
 «Apără Dacia și mult te bucură
 «Cînd tu ca Lazeea ești o femee».
 Zice. Cu minele slabe și palide,
 Dă răsfătările coamei de fir.
 Șterge ei lacrima și peste fața ei
 Face să mugure un trandafir.
 Geme balaurul, mișcă aripele:
 Zamolxis oastia sa, mînuiește.
 Monstrul se scutură tare și gemete
 Surde respînde, se îngrozește.

Peste-ale Daciei rînduri în tabără
 Luce balaurul cu-aripî de pește
 Infpt pe pîntece în vîrf de sulite;
 Capul și coada sa 'n aer plutește.

Valuri de cerești lumine
 Pe Dacia se vărsaū;
 Sclave dulci ca niște zîne
 Prin pădure se duceaū.

Ai fi zis hori înflorite
 Din zîne ce rătăcesc;
 Coame negre și-aurite
 Pe sînul lor alb plutesc.

Ele 'n mîna de ninsoare
 Țin un lanț, de lanț legat
 Un Roman dat lor s'omoare.
 Ele l'ar fi sărutat!
 Intră în silva umbroasă.
 «— Cum vrei să mori? să ne
 [spui!]
 Zice regina frumoasă,
 «— Cu păru'ți să mă sugrumi!»

Dar regina se roșește
 Ca boboc de trandafir.
 Ne-știind ce ea voește
 Desface păru'i de fir,
 Toată sclava ca ea face
 Ochiul reginei ardea,
 Pleacă capu 'n jos și tace
 Și părul îl împletea.

Cea d'întăiu legie intră 'n bătălie.
 Ea din Germania a fost venit,
 Dup'ale Rinului margini, din poporul
 Care Cesarele a biruit.
 Ea dă piept Dacilor. Furia Gheților
 Crește, săgețile fac pe ei ceață;
 Luptă cu furie, geme uciderea,
 Nimeni nu caută la a sa viață.
 Suflul mormîntului trece pe frunțile
 Bravilor. Inima bate, se strînge.
 Cerul înegură. Sboară săgețile,
 Cură pe miriște cel întăiu sînge,
 Tibiscul undele umflă roșatice,
 Gilgie sîngele. Pieptul roman
 Sprijină furia ghetă, teribilă.
 În poarta castrului pare Traian,
 Vede pericolul că se apropie
 Și legiunile în discordare.
 Chiamă pe Lusu Quintiu Maurul
 Căru'i dă vorbele cu apăsare:
 «Cu cavaleria Maură, fulgeră
 «Umbrele Daciei, sparge-al lor piept.
 «Ești în bătălie fulgerul cerului,
 «Ești pretutinderea brațul meu drept».

Cesar încalecă. Garda pretorului
 Urmă Cesarelui — mîndră ea vine.
 Pleacă, și acvile cum și imagine
 Scîntee 'n razele zilei senine.
 Scutură frinele, șelele aure;
 Bat cu picioarele, strîns ei ținuți.
 Popii cu spatele nud și cu paloșul
 Înjunghierilor trec, sunt tăcuți.
 Sboară cohortele, caii se leagănă,
 Lâncile scîntee, vijiu, străpung.
 Caii lor tropotă, apoi se'nfurie,
 Pintenul pîntecul crud îi împung.

Bubue, rapătă fața tărîmului,
 Vuvue aerul, geme pămîntul;
 Urlă deșertele cerului, muntelui.
 Coamele cailor leagănă vîntul.
 Pe un car Lazeea pare. Pe umere-î
 Filfie mantia. Dreapta-î lucind
 Ține o sabie, mîneca-î flutură,
 Stînga-î înfășură hățul plutind.
 Părul ei riură, Soarele 'l aură.
 Seamănă zeelor din Cocaion.
 Cînd ea Romanilor pare, săgețile
 Plouă pe pavăza-î, se face svon.
 Levian repede trece, pe Lazeea
 Vede, el tremură; ea rumenește,
 Lanță săgețile cari în pavază
 Zeii le 'nșipseră, Levian mugește.
 Zice el Lazeei: «O tu ce inima,
 «Ținără vergură, 'mi-ai amăgit,
 «Nu mă tem d'armele-ți cari vârs singele,
 «Ochi-ți sunt armele ce m'au rănit».
 Lazeea rumenă zice Romanului:
 «Tu ce'mi ieși patria, ia'mi viața mea!»
 Zice, cu ostia peptul eroului
 Vrea ca să sfarăme, se svîrcolea.
 Vine ca fulgerul marelui Zamolxis,
 Cînd el se'nvîrtejă din Cocaion,
 Cu vijeliile negre-ale Istrului,
 Coborîtoarele din Cotison.
 Colo cu paloșul spintecă inima
 Lui Curiu Apiul, cum o secure
 Taie a fagului inimă fragedă;
 Astfel și arborul cade'n pădure.
 Vede pe Feuru, fiu al Spaniei,
 Luptele galice 'l-au ilustrat.
 Venise'n Dacia să ceară armelor
 Laure: zilele-î s'au scuturat.
 Maniu, Devola, Criu, Apiciu,
 Cad sub lovirile-î ca pomi în florî.
 Cînd turma cînilor leul înconjură,
 Ațîțați repede de vînători,
 Leul privirile-î trece asupră-le
 Cu dispreț, caută omul cu arma,
 Apoi ca fulgerul drept la el năzue,
 Lasă potăile ce dau alarma.
 Astfel privirile Dacului caută
 Peste cohortele lor de soldați.
 Capii cohortelor, ș'astfel ca fulgerul
 Merge asupră-le. Sunt sfărîmați.
 Vede pe Masiam. Amîndoî, galbenă
 Ura îi turbură, ei au răcnit.

Alba Eudochie vede pericolul,
 Ese din aburul său aurit,
 Vine la Levian, șade la spatele'i,
 N'o vede nimenea. Braviî combat,
 Daū ei cu lăncile, ele se rupseră;
 Daū cu săgețile mari de departe,
 Daū cu securele; amîndoi scudele
 Văd în picioarele cailor sparte.
 Zeea înlătură toate lovirile
 Dacului, minele'i împedîcînd.
 Masiam Levian sfărîmă zalele
 Dacului, spintecă sînu'i plăpînd.
 Cade în brațele Dacilor! Strigăte!
 Zeea în aburul d'aur sbura
 Către a cerului margine; medită
 Dacii cu razele'i a'i săgeta,
 Dacii aū scările, chingile late,
 Nu cunosc frînele, — fără friu minue.
 Toți ei încalecă pe deșelate.
 Buri țin mijlocul oștilor Dacilor.
 Aū măciuci ce sdrobesc, sulii ce'npung.
 Pasă rezervele mari ale Burilor,
 Turme sălbatică cu părul lung.
 Oastea Romanilor mișcă ca frunzele
 Plopilor muntelui cînd o furtună
 Sufică pe stîncile cele sălbatică;
 Iată cum Decebal cu vocea tună:
 «Iacă, o Dacilor, ziua cînd patria
 «Cată-a fi liberă saū un mormînt!
 «Daci învinsera oastea Romanilor
 «Cînd cotropiseră al lor pămînt.
 «Gaiu cu oștile sparte din Dacia
 «Ese și Apiu capu'și repune.
 «Toată Iliria și Macedonia
 «Și Vindelică mi se supune.
 «Ceară lovirile Dacilor agere,
 «Roma se turbură, lumea tresare.
 «Rapis nu tremură cînd el cu oștile
 «Cade Romanilor, prins prin trădare.
 «Moare cu oștile! Singur el sfarămă
 «Viața cu orele din viitor,
 «Moare el victimă a datoriilor
 «Cum și a gloriei astui popor.
 «Merge-vom, vinge-vor, zeii și patria
 «Cer! Saū noi zilele nestătătoare
 «Da-vom cum arborii daū vijeliilor.
 «Frunzele palide și fugătoare!
 «Căci datoriile fiilor Daciei

«Sunt să se spulbere pentru-a lor țară.
 «Per libertățile țerei vitejilor,
 «Ceî ce poart armele cată să peară!»
 Astfel ostașilor zice Decebale;
 Soarele umbrele nopții a gonit.
 Strigă oștirile, muntele bubue,
 Calul se scutură, a sforăit.

Cai Numizilor iar bat picioarele,
 Mușcă zăbalele care îi țin;
 Astfel pe creștetul rîpei trec negure,
 Cînd vijeliile vin și suspin'.
 Astfel cum arburii cări se 'nhîrjje,
 Scapără, fulgeră, trăsnete; ploaie —
 Nasc din isbirile bravilor, armelor,
 Raze și gemete, sînge și roaie.
 Mîndre sunt cetele, cai Numizilor
 Sunt fii ai vîntului; calul pe cal
 Mușcă și nichează. Trec și vin altele,
 Astfel cum undulă val după val;
 Astfel durerile urmă durerile
 În viața omului, cînd o durere
 Vine și 'ntunecă soarele anilor,
 Unde se scutură ori-ce plăcere.
 Lusu Cînțiu urmă cohortele,
 Coiful său scîntee, ochi'i lucesc,
 Calul său spumegă, paloșu'i scînteie,
 Zalele peptului său strălucesc.
 Toți la vederile lui se cutremură.
 Paloșu 'n dreapta sa pe mulți abate,
 Sparge a Dacilor frunte și sîngele
 Gilgie, riură unde 'nchegate.
 Coheris, ducele Burilor mîntilor,
 Vine cu populiî ce 'i-se supun.
 Intre cohortele Romei întimpină
 P'Altiu; pletele'i albe ne spun
 Anii și luptele care el numeră.
 După el cavala doi fii ce are,
 Viața, energia, formă podoabele.
 Coheris, ducele lor, le apare.
 Ard să se măsure, chiamă pe Coheris:
 «Vin-o, barbarule, să ne lovim!»
 Lupt' cu securile. Coheris barbarul
 Scudul Romanului sparge, despică
 Coasta și Altium cade în sîngele'i
 Și își dă sufletul. Spaimă și frică
 Intră în cetele de luptători.
 Corpul lui Altium vin de înconjură.

Vor să'l ia Burilor cei doi feciori ;
 Dar cum sub secera cultivatorului
 Spicele fragede fruntea înclină,
 Și pe tărimele luncei zac veștede,
 Fără a zilelor viață, lumină, —
 Cînd sub lovirile crudului Coheris,
 Staū legiunile de il privesc
 Ca p'o sălbatică heară ce sfișie
 Turmele oilor ; nu îndrăsnesc
 Lupta cu barbarul. Coiful lui Masiam
 Scîntee 'n pulbere, vine îndată.
 «Vin-o tu, barbare, vin-o cu-armele,
 «Luptă și tartarul să te abată!»
 Dar crudul Coheris peptul și brațele
 Nude 'n loviturile lui le lăsa
 Să se descopere groase, gigantice :
 Virtejă răpede măciuca sa,
 Svîrle în creștetul tare-al tărîmului,
 Sare în pulbere, doă roți face,
 Apoi sălbaticul din sboru'i răpede
 O prinde 'n mînele-î ; peptul desface,
 Sumete mîneca, bîta teribilă
 'Naltă pe creștetul lui Levian.
 Levian tremură căci nu îl apără
 Slaba lui pavază ; mîndrul Roman,
 Rece cu singele, paloșu-î scîntee,
 Cade ca fulgerul pe sub măciucă.
 Coasta barbarului sparge și singele
 Cură și tremurul morții 'l-apucă.
 Dar cînd el singele vede, se scutură,
 Rupe cu mînele codrul petros,
 Răcnet din peptul lui scoate ca taurul,
 Stringe și svîrcolă brațul vînos.
 Ploaia săgeților cură pe Coheris.
 Dar ale Burilor cete se duc ;
 Numai a Dacilor oaste stă luptelor,
 Ține cu sufletul ; mor, dar nu fug.
 Cînd vede oștirile, tremură Cesarul.
 Zeilor cerului rugă trimite,
 Vorbe de glorie zice prefectilor,
 'Naltă gîndirile lor înumbrite.
 Zeea Eudochia 'n aur și purpură
 Luce și scînteie către apus.
 Ficsă armatele Daco-Ramanilor ;
 Fețele Dacilor il vād de sus.
 Zeea Romanilor le vede spatele :
 Fii romanilor, seara privesc.
 Dacii la razele soarelui. Razele
 Vii ca săgețile ochii isbesc.

Zeea 'n cugetu'i zice: «molatecul
Fiū al Eudochiū, cu blonde plete.
Astăzi dă inimă, oștilor Dacice —
Turna d'asupra le spade, săgete.

Deci el învingere are a da Dacilor.
Dar eū cu raze-le'mi voi să orbesc
Ochiū ne-amicilor, astfel învingerea
Plină Cezarelui să-ī oferesc.»
Zice cu minele-ī de nea și purpură
Zeea împrăștie umedul nor,
Și-n fața Dacilor scînteie-o flacără
Care le turbură vederea lor.
Nu mai daū cu-amele, ei perd vederile.
Cînd legiunile vād a se bate.
Daciū las armele, fug în pădurile
Munților, rîpelor ne-abordate?
Ast-fel învingerea perde Decebale.
Daciū las' armele, fug peste munte.
Ast-fel se scutură arborul inimei
Regele Daciū pleacă-a sa frunte.
Cerul se 'ntunecă, munții se 'nflacără,
Daciū cad repede peste cîmpii.
Las' Daciū 'n urmă-le castrele, armele,
Semnele, văile pline de sînge.
Moartea și flacără trec peste Dacia!
Geniul Daciei în noapte plînge!
Noaptea Cezarele ocupă castrele
Dacilor, castrele cade sub foc.

De la o dacică urbe d'alătura,
Vin soli la Cezare: pace ei vor,
Să nu dea armele, nici să desverige
Oastei Cezarelui porțile lor.
Cezare clatină manta de purpură.
Dreapta sa solilor ce se înclin',
Arat-o ramură verde de salcie,
Semn de bătălie, moarte și chin.
«Lupta! Cezarele zice prefectilor.
«Nu voi pe urmele-mi ca să mai fie
«Urbe, cu armele și cu macinele,
«Tot în puterile mele să vie!»

Cezar înconjură urba cu oștile,
Daciū se apără, urba s'abate.
Mor pentru patrie, drepturi, familie,
Mor și se 'mormîntă toți sub cetate.
Cezare augustul laudă faptele,
Cruță femeile, prunci. În foc

Ard locuințele. Dacii trec Tibiscul,
 Mulți per în undele-î într'acel loc.
 Doi dintre cei ce port pe lănci labarele,
 Scap cu balauri de ceea parte.
 Ei 'nalț balauri, duc rămășițele
 Oastei prin ripele negre, departe.
 În ajutoru-lor vin atunci cetele
 De cavalerie, cete sarmate.
 Poartă mari barbele, poartă lungi pletele.
 Părul și fața le aū roșcate.
 Cai și oameni poartă cuirasele,
 Ca sozi înconjoră tot corpul lor.
 Ei aū săgețele, scudele, lăncile,
 Ca niște viscole caii lor sbor.
 Cu-ale sarmaților cete ce-ajunseră,
 Cu rămășițele noastre d'armate,
 Cu-ale recruților cete noi merserăm
 Ca să asediem altă cetate
 Din reședințele regelui Daciei
 Este; o capiste are, palate,
 Pietele feerice, tunuri, columele
 Și amfiteatrul său unde combate
 Geți cu hearele cele sălbatic.
 Vine-a sarmaților grea cavalerie,
 Apoi încunjură murea cei tari
 Unde oștirile Romei intraseră;
 Trag ai sarmaților bunī săgetari,
 Daū cu mașinele, murea îi fărîmă;
 Geme berbecile cel de aramă,
 Geme sub poalele mari ale turnului
 Și ale murilor ce îi dăramă.
 Scări fac din oameni cari înconjură,
 Unii pe cei-alți urcă armați,
 Printre săgețele care îi fulgeră,
 Din virful murului cad fărîmați.
 Sub a mașinelor forță se fărîmă,
 Cale ostașilor li se ivește.
 Dulce învingere armelor Dacilor
 Printre uciderea lor le zîmbește.
 Înă Cesarele vine, provizie
 Mare ostașilor săi a adus.
 El, trecînd Isterul noaptea cu gardele
 Pretorianilor, vine. De sus
 Capii Romanilor merg de'î întîmpină,
 'Nalță făcliile peste cetate.
 Cesare laudă face ostașilor,
 Apoi dă ordine de a combate
 Și-a opri oștile daco-sarmatice
 Unele cu-altele a se uni.

Cesare August zice lui Lusiu
 Toate cetățile a părăsi.
 Insuși Cesarele vine cu trupele
 De cavalerie și pedestrime.
 Pe un cal răpede, fața-i amenință,
 Stînga lui augustă sabia ține,
 Dreapta o suliță, calul său sfirîie,
 Capătul frînului leagă de șea.
 Alți cai cu șelele urmă Cesarului,
 Frînele aure luna le-ardea.

Noaptea își scutură roba cu stelele,
 Roba să undoaie lină pe lume.
 În încrețirile-i palide, umede,
 Filfie orele fără de nume
 Ce port durerile său desmerdările
 P'ale lor aripe, slabului om,
 Al trebuințelor și al dorințelor,
 Fără de margine, miser atom!
 Lusiu Quintiu sboară cu cetele,
 Aerul spintecă, solul trăsnește,
 Bubuie, tremură, văile uruie,
 Și întunericul împărătește.
 Caii Numizilor 'nalță urechile,
 Fumul și flacăra ese pe nări,
 Sforăie, nechiază, corpul lor spumegă
 Și călăreții lor se 'nfig în scări.
 Varsă zăbalele, spuma și sîngele,
 Joacă copitele. Sună 'n trompetă,
 Caii se 'nbarbătă, țintă urechile.
 Strigăte, sgomote lung se repetă.
 Oastea sarmaților dă cu săgețile.
 Singile riură, mulți eroi per,
 Zac peste miriște; astfel zac spicele
 Sub ale omului coase de fer.
 Zeea Eudochia zice atunci Zorilor
 Orele lincede să 'ntreacă 'n sbor,
 Umbrele palide să le împrăștie
 Și să dea oștilor razele lor.
 Par între umbrele negre-ale munților,
 Deschizînd porțile nopței umbroase
 De la palatele lor azuratice
 Unde sunt zilele cele frumoase.

Lupta se regulă. Cetele maure
 Văd că pericolul fu trecător.
 Strigă: *Invingere!* Ceata Sarmaților
 Fuge; ei leapădă armele lor.

Dulcea-Eudochia-apare pe creștetul
 Oștilor, mâinele 'i țin un vâl fin
 D'aur și purpură în jurul capului.
 Luce ca soarele chipu'i divin,
 Marele Cesare pleacă privirile.
 Zeea din aburul ei aurit
 Zice: «Bătălia cursul să-și urmăre.»
 Oastea Romanilor a biruit!
 Ducii Romanilor pe locul luptelor,
 Zeii-Eudochiei templu ridic.
 Marele Cesare, după învingere,
 Își luă numele de sarmatic.
 Însă Cesarele n'a învins Dacia.
 Altă bătălie el preurzește
 Și în dorințele cari il farmecă,
 Inima-î turbure se oțelește.

Luptă cu bătele, Dacii lui Diege.
 Moartea ea singură se 'nfiorează.
 Dacii dau morțile, mor pentru patrie,
 Cad peste pavăza care'i armează:
 Nu e învingerea dorința Dacilor,
 Moartea cu glorie, e tot ce vor!
 Cetele Burilor vin în bătălie,
 Bravi, însă blastemă ursita lor.
 Marele Visias vede pe Masiam.
 Ură teribilă pentru el are.
 Prețul învingerei lui era Lazeea.
 Luptă cu lăncile, crudă turbare!
 Lăncile fulgeră iute pe paveze.
 Visias tremură și după cal
 Cade în pulbere, rîură sîngele-î.
 Rîde în ochii săi crudul rival!
 Acolo Visias mort prefăcîndu-se,
 Scapă cu zilele; șerbi-l luară,
 Cînd legiunile lasă cîmpiile,
 Mîndre de 'nvingerea ce cîștigară.

Masiam seceră floarea oștirilor,
 Dacii se apără, la rînd revin,
 După ce morțile dau cu săgețile
 Care au țepele lor cu venin.
 Lusu Maurul, chiamă cohortele
 Care la vorbele-î se îndemnară:
 Ele vin răpede și în bătălie
 Toate teribile se înșirară.
 Lusu seceră cetele Dacilor.
 Vede și fulgeră pe bravu-Arsase,

Al Roxolanilor cap ce în Scitia
 Nume de glorie își căpătase.
 Doi urși cu peile formă peptarele-î,
 Mare în mânele-î e toroipanul,
 Trunchiul stejjarului vechiū al Carpatului.
 Prețul învingerei lui Roxolanul,
 Puse pe Lazeea. Surpă cu furie
 Rinduri, la Lazeea merge turbat,
 Farămă armele ce se opuseră.
 Trîmbele Maure a despicat.
 Cum ochii lupului scînteie, buzele-î
 Spumegă, clănțăie dinții în gură,
 Prada dorințelor lui cînd îi fremetă;
 Astfel și ochii lui de cum văzură
 Capul pretorului, se ațintiseră
 Crunt peste Luciu. «Mîndru Roman!
 «Tu ce ești fulgerul Romei puternice,
 «Morî sub lovirele de Roxolan!»
 'Naltă pe Luciu bîta teribilă.
 Zeea-Eudochia vede și sboară,
 În nor de purpură pe lingă Lusiu.
 Norul de purpură îl înconjoară.
 Bîta teribilă spintecă aerul,
 Barbarul lunecă, cade pe plaiū.
 Zeea împrăștie norul și Lusiu
 Merge la barbarul, intră 'ntre cai,
 Spintecă inima-î, singele riură,
 Și în durerile omoritoare
 Care le suferă, geme cu furie,
 Mușcă copitele calului: moare!
 Cetele Burilor și Roxolanilor
 Și-ale Sarmaților, vād, apoi fug.
 Cetele maure înbărbătîndu-se,
 Cetele burilor crud le distrug.
 Însă ursitele nu hotărîseră
 Moartea-atunci regelui. Moartea fugia.
 Singur cu armele luptă Decebale,
 Marele Zamolxis îl protegea.
 Cad sub lovirile-î multe din viețele
 Scumpe Romanilor, mor mulți Romani,
 Mulți capi de armie dintre sălbatica
 Oaste a Rinului, populi germani.

Cesare Augustul urcă p' o măgură
 D' unde vederile lasă p' armate.
 Colo ostașii săi poartă Cesarelui
 Ale Sarmaților capuri tăiate.

Dar peste poalele muntelui Tabeei
 Tremurătoarele umbre mijesc
 Și, printre undele ce se posomoră,
 Nori de suflete d'oameni plutesc.
 Mulți zac pe văile unde dă sufletul
 Carnea lui miseră, moartea desleagă.
 Caii și oamenii zac cu grămezile.
 Singele riură cald și se 'nchiagă,
 Umbrele coperă fața cîmpiilor;
 Brațul și sufletul a obosit,
 Curmă lovirile, ridic cadavrele.
 Peste tot luptele-aū adormit.
 Moartea și doliul coperă Dacia.
 Gemătul omului naște 'n durere,
 Pare că gemătul mare-al pămîntului
 Ce și-ar da sufletul și-a lui putere.
 Scamele, cîrpele n'ajung să 'nfășure
 Rănile bravilor. Rupe Cesare
 Însă-și vestmintele-î, să lege ranele,
 Într'a sa inimă o întristare:
 Oștile Dacilor, Burilor, silvele
 Umplu. Cohortele fără de friu,
 Pradă cetățile, satele, holdele,
 Trec peste undele latului riū;
 Fugară cetele Dace, Sarmatice,
 Urmă uciderea. Stînd pe tribună,
 Cesare laudă pentru învingere.
 Iar prinșii Dacilor la el s'adună.

Colo femeile purtînd pe umere
 Pruncii cu sufletul în suferinți,
 Fug cu picioarele nude pe petrele
 Munților; caută p'ai lor părinți,
 Soți, fii, frați. Coamele riur' pe umere
 Cu căpățile maramei albe,
 Peste cămășile lor port tunicile
 Scurte și brînele de argint dalbe.
 Cu cavaleria auxiliarilor
 Vine-a Romanilor grea pedestrime,
 Luptă cu armele, Dacii retragere
 Fac. Soli la Cesare merg să se 'nchine.
 Pacea cer! Cesare urmă bătălia.
 Nuzii Germanilor cu toroipan
 Sînt pe la aripe, ei încep luptele,
 Lor le dă semnele luptei Traian.
 Noi avem lăncile, spadele Dacilor,
 Însă macinele încă ne-ajută.
 De sub o măgură oastea Sarmăților,
 Trîmbe, se turbură, ea vine mută.

Razele soarelui solzii lor aură.
 Fug și iar repede înapoi viu,
 De mai dau morțile; mare e sgomotul,
 Crude săgețile lor cu venin!
 Marele Cesare vine, oștirile
 Sale le 'mbărbătă ca să omoare
 Dacii; cohortele cele sarmatice,
 Dau cu săgețile lor către soare.
 Chiamă pe Eudochia în ajutoru-le,
 Chiamă cu strigăte ce înfior'.
 Însă la vocile crude-ale hordelor,
 Zeul lor seamănă nepăsător.

Fug în munți fetele, mumele tinere
 Pruncii în brațele lor drăgălași.
 Însă în urmă-le pleacă cu armele
 Maurii Africeii, barbari ostași!
 Astfel căprițele se urcă pe măgure,
 Haitele lupilor când le 'nconjoară.
 Sclave Romanilor nu vor, femeile;
 Vor a fi libere sau vor să moară.
 Ele la Cesare merg și 'nalt' minele,
 Ochii în lacrimi; Cesare tace;
 Însă prefectilor zice: «voiū liniște;
 «Pruncii, femeile să aibă pace!»

Marele Cesare trece iar Tibiscul
 Cu legiunile sale romane,
 Cu ajutoarele lui din Panonia
 Și cu popoarele sclave germane.
 Cesare Augustul cere berbecelē
 În ale Dacilor taberi să 'nfigă, —
 Semn de ucidere, pradă, devastare.
 Oastea Romanilor falnică strigă.
 Stînga din aripe are săgețile,
 Dreapta cu praștia; iar în mijloc
 Luciu cu Maurii. — Ceii cu ciomegile,
 Nuzi, încep luptele, armele joc'!
 Intră 'n bătălie o nouă aripă.
 Este Germanică și o compun
 Vițe sălbatice, fice-ale Rinului;
 Ele Cesarelui i se supun.
 Unii au fețele negre și armele
 Negre, în nopțile negre combat;
 Poartă lungi pletele ce de la naștere
 Nu le mai piaptănă pin' ce n'abat
 Capul neamicului. A Temiterilor
 Viță eroică, bunii la călare,

Și a Bructenilor ceată sălbatică,
 Și a Grivonilor bunî de prădare,
 Și a Camavililor, și a Heruscilor,
 Și a Nariscilor celor bărbați,
 A Hermondușilor vițe sălbatice
 Cari în bătălie sînt însemnați,
 A Marcomanilor cei din Germania
 Care Cesarelui azi se supune.
 Fiice-ale Rinului cum și-ale Istrului,
 Aū dat Cesarelui o legiune.
 Cesar sacrifică. Se pleacă stindardele.
 Apoi, prefectilor mîndru vorbește.
 «Marele Jupiter, zice el, armele
 «Romei și oștile le pîrtinește».
 El trecînd Tibiscul, taie pădurile.
 Dacii iaū poalele munților mari,
 Nu scapă de furia crudă a Romanilor
 Și-a desbrăcaților și cruzi barbari!
 Lupta e ageră din ambe părțile.
 Dacii cu furie cad pe barbari.

Dacilor umilă pace propuseră:
 Dacii se numără prin tributari.
 Greū surpi o nație unde credințele
 Dreptului patriei încă sînt tari.

«Arma Romanilor n'a supus Dacia!»
 Zice Cesarele către ai săi.
 «Încă o bătălie, fie ea ultima!»
 Apoi sacrifică marilor zei,
 Cît el sacrifică pleacă stindardele,
 Toate oștirile sunt pe picioare.
 Scroafa și taurul și cu berbecele
 Cad sub lovirile sîngerătoare.

Pe stîncă percută în munții Tabeii
 Lucește la lună în noapte-un castel.
 El nalță prin silve la razele zeii
 Selbatice turnuri, cu virf de oțel.
 O undă cristală castelul străbate
 Și cură cu murmur din stînci p'alte stînci,
 În apă se miră cu forme norate
 A pomilor umbră în văile adînci.
 A brazilor frunză în vînturi murmură
 Și 'ngină torentul, cu dulci armonii.
 Din ceruri se varsă un vâl de purpură
 Pe fruntea pădurii cu razele vii.
 Acolo Lazeea palatul ei are
 Acolo zi, noapte, ea trece plîngînd.

Căci inima'î varsă o dulce 'ntristare,
 Și 'n lacrimi se perde. Ea mestecă blind
 Cîntarea sa tristă cu dulce murmură
 De vînturi în frunze de ulmi și de brazi,
 Cu riul ce geme pe calea ce cură
 Ea lacrimi revarsă pe dulcii obraji.
 Căci zeea iubirii în sînu'î revarsă
 O dulce simțire, ce o arde d'amor.
 Și ori ce se trece, în sînu-î revarsă
 Dureri, suferințe, dorințe și dor.

În spațiu strălucește o pulbere de stele
 Și Masiam în noapte se scoală și schimbat
 Se duce plin de gînduri și suferințe grele:
 Pe fața lui se vede al său suflet norat.
 El merge la cetate, la Lazeea cea dulce
 Nu are nici o gardă — ce face, nu știa.
 Perdut el la cetate voiește să se urce,
 Se urcă, și o gardă o poartă deschidea.
 Murgil cu dulce roze apusul îl cunună,
 El chiamă atunci pe umbre, pe stele și pe nori;
 Iar luna se ridică, în umbra nopții brună,
 P'a Lazeei cosită revarsă foc de flori.
 Dar la a sa lumină ea vede-amantu'î june,
 Tresare și nu știe ce ar zice — cată 'n jos.
 Și minele distrate în buclele ei brune
 Ca stele 'n nori se perd și apar iar grațios.
 Ei șed muți pe o stîncă în razele de lună.
 Un vînt suav și dulce se joacă 'n părul lor.
 Lazeea pleacă ochii sub geana lor cea brună
 Și purpura îneacă al ei chip răpitor.
 «O Lazee frumoasă și dulce ca o zee!
 Tu ești o strălucire, un vis Dumnezeesc.
 Mai dulce de cît tine nu e nici o femeie.
 Mai dragă alta nu e în lume. Te iubesc!»
 Dar Lazeea cu voce suavă, tremurîndă,
 Abia putu să'î zică: «Ce este acest amor?
 Căci flacăra aceia ce te înflăcărează
 Tot astfel mă consumă și simț că aș vrea să mor.»
 «Știi ce'î amorul, îî zice cu voce amoroasă.
 Vin în această noapte în al naturei sîn
 Să vezi a sa ființă suavă grațioasă,
 Cu buzele de roă, cu sufletul divin.
 El naște și 'nflorește și dă colorii și viață
 Și grații și speranțe, la toate pe pămînt.
 O voce depărtată, un sunet ce resfață
 Misterios și dulce prin umbre și prin vînt,
 Al frunzelor lin fremet, a apelor murmură
 Esprimă tot amorul în brațul lui de crin.

În mica sa guriță de rouă și purpură
 Suride cu plăcere un farmec ce-î divin.
 În tinăra mișcare a brațului — scînteie
 O grație cerească, și a lumii armonie
 Într'o espresiune din cîntarea sa.
 Dar pentru amor luminează frumoasele-aurore,
 Deștept ori-ce ființă și dau la tot culoare
 Și nici odată roua ce buzele inund',
 Cu care el îmbată un suflet cald, nu are
 Mai mult și mai drag farmec, mai dulce desfătare,
 Ca 'n noapte cînd toți ochii invidioși s'ascund,
 Și luna se ridică și razele ei sumbre,
 Îngînă voluptatea ce 'noată printre umbre.
 Dar cel ce nici o dată în viață n'a iubit
 Nu poate să 'nțeleagă cît lumea e frumoasă.
 Nu a gustat simțire sublimă, radioasă:
 Acel ce nu iubește nu este fericit.
 Vin dar a mea frumoasă, căci omul se distruge.
 Să nu pierdem în umbre surîsul cel senin.
 Din buzele de rouă amorului ce fuge,
 Să bem 'naintea morței nectarul cel sublim.

Lazeea de plăcere suspină, rîde, plînge.
 Oh! zice ea, un cîntec din Dacia să-auzi!
 Eū l'am făcut, de tine plîngînd lacrimi de sînge.
 Ea zice cu o lyră. Ea cîntă lăcrimînd:
 «Din ale tale dulci frumuseți,
 Ce sunt resfățul inimei tale.
 Hora de grații dulci, tinerele
 Fac lor cununa de tinereți.
 Cum lîngă tine dorul meu tace!
 Totul îmi pare fermec divin.
 Și sub privire'ți ori-ce suspin,
 Ori-ce 'ntristare, roze se face.
 Ești tu departe? ceru'î umbrît.
 Viața ia vâlul de 'ntristare.
 Musica sunet dulce nu are.
 Somnul se duce — tot e uimit.
 O fericită închipuire!
 Tu vii cu buza ta de nectar,
 Dar mincinoasa ta strălucire,
 Dorul meu face mult mai amar?
 Prin aste unde dulci din eter
 Chipul tău tinăr vine la mine.
 Un nor de aur și de lumine,
 Te port prin aripă din al tău cer.
 Gura ta dulce ca trandafir

Ca primă-vara zilelor tale,
 Parcă sărută buzele mele,
 Te scaldă 'n unde păru'mi de fir.
 Toate sunt vise, toate s'avînt,
 Singurătatea 'mi-e credincioasă.
 Pe sîn mă ține tristă, umbroasă:
 Sint a ta dragă pîn' la mormînt!
 El mînele'i sărută și cere a sa lyră.
 Ascultă o romanță romană, zise el.
 Ea se adresă ție — amorul tău respiră.
 El cîntă și răsună a sa voce 'n castel:
 «Te iubesc ca viața; dar
 Ce-am zis eū? este 'n lume
 Vre-un lucru, vre-un nume
 Cu tine ca să compar?
 Marea, pămîntul și cerul
 N'aū lumini, parfum, colorī,
 De cît are raze părul
 Și sinu'ți parfum și florī?
 Voi junī ce 'ncîntă iubirea
 Și'n lume vreți a sbura,
 D'o vedeți, plecați privirea,
 De nu vreți a vă 'ntrista!
 Am privit a sa figură.
 Ochiū de plîns s'aū umflat.
 Și-a frăgezimei purpură
 Cu lacremile-aū căzut».

«Unde e Masiam? zice Cesarele.
 «Oare Sarmaților prins a căzut?
 «Între cadavre corpul eroului,
 «Mort dalb sub armele'i, nu s'a văzut?»
 Iată augurile cum îi răspunseră:
 «Masiam lincedă lingă o femeie,
 «Fără de Levian nu se ia Dacia.
 «Smulge'l din brațele sale de zee!»
 Aū zis augurile! «Plece cohorte!»
 Cesar adaoșe. «Îl veți răpi
 «Din slăbiciunile dulci ale anilor
 «Tineri, ca florile cele d'o zi!»
 Pleacă cohortele, castrul să spulbere.
 Însă Cesarele cere deplin
 Dalba învingere legiunariilor:
 «Dați'mi voi Dacia saū să perim!»
 Pun foc pădurilor, limpedă căile,
 Toate iscoadele Dace tăiară.
 Și căpăținele, puse în sulite,
 Peste-a oștirilor frunte 'nălțară.

Dacii, Balaurii urmează pe măgure,
 Surpă în urmă-le turnuri și punți.
 Armia Romanilor urmă p'a Dacilor,
 Podul și castrele 'nalță pe munți.

In noaptea aceasta pe verdea terață,
 La lună, la stele Lazeea via.
 Și vocea ce cerul cu grații resfață,
 Suavă și dulce așa întona:
 «Figura lui luce ca discul de lună
 Văzînd'o cu ochii simț niște plăceri,
 Ce simte pămîntul cînd roua 'ncunună
 Ghirlandele sale în dulci primăveri.
 O aure! suflă, în unde respiră
 Al lui sîn de rouă, parfumul divin,
 Seratelor sale la care aspiră
 Robitul meu suflet de tainicul chin.
 Sub pașii-î se perde o boare curată
 Ce înbălsămește parfumul ceresc
 Ce sînu'î respiră, ce viața 'mbată.
 O zee-l blestemă. Și eu îl iubesc.»

Preoții Daciei pasă la Lazeea.
 Ei auziseră — unui roman
 Că dase Lazeea mîna și inima.
 Însă la Lazeea nu era Masiam.
 «Vin-o! îi ziseră preoții Daciei.
 Zeii și patria este trădată.
 Știi tu că legile moartea dau celor
 Care ne-amicilor amici se arată?»

«Regele Daciei însuși să tremure
 «Și la sentințele noastre de fer,
 «Fruntea să'și umile el și oștirile,
 «Căci sînt voințele celor din cer.»
 Zise lor Lazeea cea cu luminele
 Ochilor lîncede. «Mîna n'am dat
 «Încă Cesarelui, tiranul patriei.
 «Preoții Daciei s'au închinat.
 «Certele cultelor zeii Eudochiei
 «Și-ale lui Zamolxis ne desbinară!
 «Voi dați străinilor cale 'n patrie.
 «Preoții capiștei țara trădară».
 Zice pontifele tinerei Lazeii.
 «Vrei să scapi capîstea, dulce mireasă,

«Vin-o la capiștea zei-Eudochiei,
 «Zeei Amorelui. Fii preoteasă.
 «Alba Simeria, a preoteselor
 «Doamnă, e lincedă. Locul său ia!
 «Ast-fel tu zilele scapi și plăcerile
 «Rumene orele vieții vor bea.
 «După Simeria nu are Dacia
 «Prin frumusețile'i alta ca tine.
 «Fii tu espresia zeei în capiște.
 «Vin-o în capiște când Cesar vine.
 «Prin frumusețele'i rari tu pe Cesare
 «Să răpești, Lazea, și dulci plăceri
 «Să îi dai. Dacia cere azi Lazeei
 «Ca să'i înlătore rele dureri!
 «Regii, nici Cesarii nu sînt puternicii
 «Lumei, ci preoții ce sacrifică.
 «Fii dar puternică. Domniî popoarelor
 «Pleacă genuchile nouă cu frică».
 «— Asta e misia ce'mi dați în capiște?»
 Zice lui Lazeea desprețuind,
 «— Sub a Eudochiei formă tu nopțile
 «Închinătorilor restrălucind.
 Zice pontifele. «Inițiatului
 «Cultului capiștea când îi deschide,
 «Atunci sub numele și sub vestmintele
 «Zeei, zici, vorbele dulci și perfide
 «Care îl tarmecă, după încercările
 «Lungî de credințele celui chemat;
 «Iar 'n misterele dulci ale nopților,
 «Cînd cupa leapădă vinul spumat,
 «Buzele rîură dulci sărutările,
 «Inima spumegă valul d'iubire, —
 «Zeea pontifului face din brațele'i
 «Leagănul viselor de fericire.
 «Mamă a zeilor, tartarul, umbrele,
 «Marea și haosul plin de tăcere
 «Urmă voințelor zei-Eudochiei.
 «Cîte sunt limbele lumei ce pere,
 «Tot atît formele, cultele, numele
 «Zeei puternice pe pămînt sunt.
 «Teme-te, vergură! Vin și sacrifică,
 «Scapă tu capiștea și ăst pămînt».
 Zice iar vergura: «— A perit Dacia,
 «Cultele zeilor încă să piară!»
 «— Oh! nu, nu Lazeea! Vin și sacrifică!
 «Poți să scapi Dacia încă de hiară.»
 Zice iar Lazeea: «Dar al Eudochiei
 «Cult, o pontifice, n'are morală.»
 «— Ce zici tu, vergură rece cu spiritul?
 «Care zeu spiritu'ți astă-zi înșeală?

«Zeea Eudochia e mama totului,
 «Toate prin voile ei s'aũ făcut.
 «A elementelor, vieții și timpului
 «Este ea geniul și început,
 «Vin-o, ia misia zeei în capiște!
 «Și cînd Cesarele o să te vază,
 «Parî lui sub numele zeiî-Eudochiei.
 «Varsă pe sufletu-î fragida rază
 «A frumuseților ce te înconjură.
 «Sinul și brațele tu să'î deschizi.
 «Cultul și Dacia cu libertățile'î,
 «Pîn frumusețile'î să reconcizi;
 «Căci în istoria lunei femeile
 «Ura tiranilor mult 'nbînziră
 «Și ce armatele, ce națiunile
 «Nu puteau, grațiile lor dobîndiră.»
 «— Preoții cultului zeiî-Eudochiei
 N'aũ de cît numele încă divin!»
 Zice lui Lazeea, undă de purpură
 Scaldă drag fețele sale de crin.
 «Dar ce fac preoții zeei cînd popoul
 «Merge cu armele ca să combată?
 «Cînd geme Dacia și varsă lacrimi?
 «Ei de plăcerile nopței se'nbată,
 «Strînși în orgiile mari ale templului,
 «Cununînd frunțile, cupele 'n flori,
 «Cu pretesele cele impudice,
 «De la apunere pînă la ziori.»
 «— Tu ești o vergură dulce ca florile,
 «Dar ca săgetele pătrunzătoare.
 «Tu imi arzî inima, tu 'mî răpești zilele,
 «Cu frumusețele'ti strălucitoare!
 «Ori-ce zi ce-a venit și s'a dus răpede
 «Spune ea lacrimi că viața'î zi.
 «Lăsa-vom orele să fure zilele
 «Și noi plăcerile nu vom sorbi?
 «Nu ești a zeilor fică?» — «Vaî! Făt-frumos
 «Umple de sufletu-î inima mea!
 «Mor d'a ei dragoste, ochi'mî vârs lacrimi,
 «Dorul crud sângele, viața'mî o bea.
 «Tu'mî faci durerile prin nepăsările'ti
 «Crude. Ai inimă fără pietate.
 «Vin-o la capiștea zeei Amоруlui! —
 Zice, cu mînele fruntea își bate. —
 «Precum miresmele dulci ale florilor,
 «Boarele vîntului le risipesc, —
 «Ale junetelor farmece fragede,
 «P'aripa orelor dulci se topesc.
 «Oh! amar celuiia care în inimă'î
 «N'a simțit flacăra dulce, cerească

«Ce îi zic dragostea, și a lăsat orele
«În cursul răpede să îl răpească!»

Zice lui Lazeea roșind ca purpura:
«Florile scutură parfumul lor
«Și tinerețile perd strălucirile.
«O dimineată e viața d'amor!
«Numai virtuțile renasc ca soarele
«In viitoarele veacuri în ceață;
«Și când tot seceră moartea teribilă,
«Numai virtuțile încă au viață».
Strigă pontifele ce 'și perdea mințile,
De frumusețile ei îmbătat:
«Inima omului, tânără Lazeea,
«Fără de dragoste, e riū uscat».

Filfii stindardele, bubuie văile,
Codri răsunetul lung îl repetă.
Gemete, strigăte turbură aerul.
Sună a luptelor crudă trompetă.
Sparge castelului porțile, oștile
Intră cu torțele, urba s'aprinde.
Ei ucig preoții Lazeei, hiarele
Sparge și Levian mână'i întinde.
Este când soarele pare pe Ulpus.
Cesar pe măgură capii consultă.
Zice cesarele vorbe de glorie
Și legiunele toate-l ascultă
Luciu Maurul pleacă cu Maurii,
Masiam Levian cu încoifații,
Urcă pe măgure unde dorm vulturii,
Unde au castelele Dacii, Sarmatiilor,
Lupta e crincenă, bubuie muntele;
Văile, stâncele riură sînge.
Ceata Romanilor află mari stavile,
Peptul vitejilor Daci îi înfrînge.
Arborii, petrele cad după măgure,
Sfarămă, macină crud pe Romani,
Centrul sunt Maurii și cu cohortele,
Iară aripele sunt de Germani.
Cete ilirice, vițe sălbatice
Veneau cu praștia, mulți tributari.
Toate armatele pleacă cu furie,
Cad p'ale Dacilor stavile tari.
Petrele riură, plouă săgețele,
Cade-a vitejilor floare sdrobotită.
Vine o aripă nouă a Romanilor,
Vine învingerea lor mult dorită,

X Mare e numărul conjurătorilor!
 Dacii cu inimă luptă și pier.
 P'a întăriturilor stavilă crîncenă,
 Intre măgurile perdute 'n cer,
 Pare al dacilor nuzi condamnatele
 Ține în minele-î mare măciucă.
 Undele oștilor vin, se apropie,
 Mîndri balauri acvile 'mbucă.
 Fulgeră razele coifului, zalele,
 Sabia scînteie de străluciri.
 Dacii nuzi după stînci scot ca hiarele,
 Răcnete, gemete, aspre mugiri.
 Merg ei spre Luciū. Ochiū lor sîngeră.
 Steaua eroului îngălbenește.
 Ceata Numizilor vine; eroului
 Scapă ea zilele, el le întărește
 Mîndru se apără cei doi cu bitele!
 Ei atrag către ei cete vrăjmașe.
 De trei ori patru-zeci capi ai Germanilor
 Cad sub măciucele lor uriașe.
 Dela păretele unde ei bătuie,
 Rîură sîngele, pare-un isvor.
 Inșă sub numărul care 'î înconjură,
 Ca doi munți se răstorn, gem, apoi mor.
 Dacii pe creștetul stîncilor, ripelor
 Urcă și minele lor le ridică:
 Cer ei protecția zeilor Cerului,
 Pentru armatele cari se strică.
 Aerul munților geme de răcnete,
 Trăsnetul norilor cade lucind,
 Zeii răspunseră, norul cu flacăra
 Varsă torentele sale mugind.
 Ceata Sarmatică fuge. La Cesare,
 Preoții Daciei pacea să ceară.
 Pacea Cesarelui, vai! pentru Dacia
 Și pentru Sciția fuse amară!
 Cere el Daciei ca să dea armele,
 Cum și mașinele; ori-ce cetate
 De la Iasigia pînă 'n Sarmatia,
 Ei să le spulbere, a le abate;
 Să dea Cesarelui prinșii Romanilor
 Sau aliaților, ce am luat;
 Să dăm tărimele ce ei cu armele
 Supra vecinilor a cîștigat;
 S'aibă amicie și inamicie
 Pentru popoarele cari senatul
 Va voi. Dacia să-și piarză dreptele
 Și libertățile sale cu Statul!
 Geme adînc Dacia. Dar poate regele,
 Dar poate Dacia a nu primi?

Dă pileaților știrea teribilă.
Ei primesc actele a le subscri.
Soarta lor blăstemă! Regele Daciei
Ingenunchi, minele către Cesare,
Care în mijlocul pretorianilor
Și al tribunilor dă ascultare!
Ceii întâi dintre Daci 'nalți cu căciulele
Pleacă la Cesare frunțile lor!
Semnele regelui cum și Balaurii
Se pleacă stindardului imperator,
Se pleacă la acvilă și la imagine,
Trec pe sub dînsele, — semn d'umilire
Și de supunere Romei, Cesarelui!
Semn de învingere și înjosire!
Sarmizaghetusa a deschis porțile
Marelui Cesare care intra.
Nu credea Cesare s'afle în Dacia
Civilizația care afla;
Vede palatele mari ca cetățile,
Impodobindu-se cu muri, portice,
Și cu statuele și cu columnele
Dalbe ca artele grece antice.
Riul palatului scaldă el poalele.
Dar peste porticul superior
Este imaginea regelui Daciei.
Poarta palatului strălucitor,
Ce peste undele Istrului domină,
Are trei statue, junii desbrăcați,
Ce au în mîna lor facile cu flacăre,
Semnele Parților cei depărtați,
Care făcliile, zilele, nopțile,
Fără 'nterupere le țin aprinse.
'Naltă Cesarele arcul triumfului
Peste tărîmele unde învinse,
Coruna arcele; la dreapta Hercule,
Nud pîn' la brațele-î, ține-o măciucă, —
Ast-fel cum populi Daciei, Sciției,
In bătăliile lor se apucă.
Statua 'nvingerei tinde aripele
Și cu picioarele sale atinge
Arme sarmatice. Dar cînd Cesarele
Care în Dacia lumea învinge,
Sarmisaghetuza merge să vizite,
Regele Daciei capul plecînd
Sta pe o măgură. Imunitățile
Cere Cesarelui, brațu 'ntinzînd.
Marele Cesare intră cu oștile
În Sarmisaghetuza plină de sînge,
Ce sub cununile care încunjură
Fruntea sa palidă, rîde și plînge.

E cind Eudochia zee ia formele
 Lumei cu pletele-î splendide, aurî,
 Şi în deşertele negre-ale spaţiului
 Trece cu carul său tras de doi tauri.
 Luce pe creştetul cerului stelele,
 Şi se reverberă pe Istrul lin.
 Cerul chiar celebră fala eroului,
 Calea Cesarelui dulce lumin'.
 Navele, vasele sboară ca umbrele
 Peste a Istrului faţă senină,
 Unde pe creţele ce face aura
 Scînteî fantastice formi de lumină.

Roma e 'n linişte. Solul Cesarelui
 Vine din Dacia, intră 'n senat,
 Strigă: «Victorie! apoi el şovăie,
 Cade şi viaţa lui a încetat.
 Senatul, consuliî fac sacrificiele
 Pentru ajungerea cea fericită.
 Cesare Augustul trece Iliria,
 Spre Adriatica cea liniştită;
 Atingînd ţermele mării, Cesarele
 Intră 'n corabia ce 'l aştepta.
 Navele-atinseră coasta Italiei.
 La gura Tibrului, el debarca.

CÎNTUL II.

Dar Dacia robită se ruşinează-'n heară;
 De cit o viaţă sclavă, preferă ca să peară.
 Cetăţile Romane din Dacia se strică,
 Tractatele se calcă, şi noi cetăţi rădică.
 Cesar Traian iar vine cu-oştirî la Taurum.
 Şi către ţara dacă deschide al său drum.
 Trei legiuni îl urmă, din care una-î spană,
 Ostaşi cu negre mantii, capelele cu pană,
 Legiunea Minervina din sîngele roman.
 Ea este comandată de junele-Adrian.
 E Sura, Massim, Luciū, de mândră renumire;
 Pretoriana gardă, numizi, călare-oştire,
 S'opreşte-'n Alba-greacă şi-acolo se prepar
 Să treacă Istrul unde Tibiscul e hotar
 Între Iasigi şi Daci. Pe poduri aşezate
 Pe vase, între ele şi punţi cu lanţ legate.
 Dar Daciî se rădică, trufaşul rege-al lor
 La regi vecinî trimite şi cere ajutor.

Toți tremură de frică de Cesar; toți refuză,
 Și toți d'ambitiune pe Decebal acuză.
 Dar regele Iasigii, solî către Decebal
 Trimite — El, Visura e crudul său rival,
 Prin aști solî el propune ca să-î trimită-armate
 De vrea să-î 'napoeze tărîmele prădate.
 Decebal hotărăște la Visur' a se duce.
 Cu ochii plini de lacrimi a sa regină dulce
 Se roagă să nu meargă. Iar el nu asculta,
 Și cu o mică gardă de cavaleri pleca.

Pe o vale colorată
 De miriade de flori.
 Eudochia se-arată
 Ca drăgălașele ziori,
 Și cu zioarele, o rouă
 De lacrimi în ochi lucea,
 Buclele-î suave plouă
 Aur pe sinu-î de nea.
 Printre florile plăpînde
 Vede-un resurar la vînt,
 Ea îi zice: o flori blînde,
 Ce-ați fost voi pe acest pămînt?
 Vouă căror zeul vieții
 Dete dulcile culori
 De rose-ale dimineții,
 Spuneți, drăgălașe flori?
 « — Noi am fost niște fecioare
 Și fecioare am murit.
 Pînă ce-a sinului floare
 Nimeni nu a desvelit.»
 Vede-o silvă în verdeață
 Cu măreț smarald pe foi,
 Ea întrebă cu dulceață;
 «Arbori 'nalți, ce ați fost voi?
 Căci pe fruntea voastră cîntă
 Paserile — grațios.
 Și aurele ce s'avîntă,
 Fac un suspin dureros?»
 «Noi, o zee-am fost în lume
 Niște străluciți eroi;
 Am murit lăsînd un nume,
 O patrie după noi.»
 Eudochia privește
 Cum din sinul unui mal
 Ce o salcie învelește
 Cură unde de cristal.

— «Ce ai fost tu, undă, spune?»
 — «Am fost fiică de-'mpărat.»
 Zice ea, jucînd în spume.
 «Regii toți m'au adorat.
 Dar eū n'am iubit pe nime,
 N'aveam d'ale dulci simțiri.
 Cerul cu umbre, lumine,
 Cîmpii cu flori, și luciri.
 Apele murmurătoare,
 Pasările cu dragi himni,
 Misterioasele boare
 Și a frunzilor suspini,
 Singure-mi erau iubite,
 Mă fermecau, mă răpeau,
 Și orele împletite
 Cu rose mă-'ncununau.
 Făt-frumos chiar se-'namoară
 De mine; zee, tu știi?
 Vrea să-l iubesc. Vine, sboară:
 Cînd rătăciam prin cîmpii
 El mă vede, mă urmează
 Cum vîntul urmează-un nor.
 Ochiul lui se 'nflăcărează,
 Eū pe brațele lui mor.
 Strig p'Eudochia frumoasă,
 Ajutor să'mi vie ea
 Iar tu zee, grațioasă,
 Vii și-aprinzi ardoarea mea.
 Lași pe mine albați mină
 De zăpadă de bujor
 Și mă schimbî într'o fîntină,
 Unde dulcele amor
 Vine-'n toată dimineața
 Să-mi bea undele ce joc
 Și își scaldă dulcea față
 Să stingă-al său val de foc.»

«Filomelă, tu în viață,
 Ce ai fost-printre cei vii?
 Vocea ta are dulceață
 Și-amoroase melodii?
 — «Eū am fost o jună fată
 În casa unui simplu om.
 Un fiū de împărat odată,
 Îmi dă mîna, al lui tron.
 El fermecat de dulceața
 Corpului cel de pămînt,
 Ce'nflorește dimineața
 Iar seara apune'n vînt;
 Îl iubeam, o dulce zee,
 Cum iubeam pe Dumnezeu.
 În secret, în nopți, femeie
 Slabă, eū la tatăl meu,
 În colibă, în pădure
 Mă duceam a-l mîngîia,
 Află regele Adice,
 Soțul meu ce mă iubea.
 E gelos; dar nu îmi zice.
 Ziua, noaptea el plîngea,

Încetase a fi ferice,
 În tăcere suferea.
 Vai! amara gelozie
 Ea omoară pe amor!
 Intr'o noapte urmă mie
 Cînd la tată-meū iaū sbor.
 Cînd părintele cu albe
 Plete și abia trăind
 Cu ochii'n lacrimi dalbe
 Mă strînge pe sin zimbînd;
 O săgeată mă pătrunde,
 Iar alta pe tată-meū.
 Căzu în sînge, în unde,
 Cad cu el, cu el mor eū.
 Tu Eudochie divină
 Pari cu caru-ți aurat,
 Și l'a ta dulce lumină,
 Adevărul s'a aflat.
 Geme soțul meu în viață,
 Însă Zamolxis pe el
 Îl schimbă'n plaiū de verdeață,
 Și pe mine'n filomel.»

Zamolxis supărat chiamă pe Phosphoros,
 Zice amorului: «Regele Decebal
 Oaspe lui Vezura prins în palatele'i,
 Du-te și scapă'l tu d'al său rival.
 Du-te! înflacăra inima Tilieș,
 Pân' ce de dragoste ea ar muri.
 Astfel ca zilele lui ea să le-apere.
 Mergi, dovedește-ne ce poți a fi!»
 Zire; cu mînil albe el undulă
 Buclele fiului, aur ce plouă,
 Și parfumaseră minele zinilor
 Cu a pădurilor fragedă rouă.

Alba Eudochie trece pe măgure.
 Carul său lunecă; caii săi sbor'.
 Spiintecă aerul, norii și purpura,
 Coama sa scînteie ca meteor,
 Mantia'i filfiie, tremură'n aure;
 Orele fragede varsă plăcere,
 Caii vederile zinei le farmecă;
 Muntele, văile riur' mistere.
 Umbrele palide ca suferințele,
 Cînd fericirile vin să ne'mbete,
 Intră în peștere. Dar în grădinele
 Tilieș, Făt-Frumos svîrle săgete

D'aur pe pajiște, apoi se'naripă.
 Rumena Tilia adună flori,
 Vede săgețile, le ia cu minile
 Și le desfășură. Se varsă ziori.
 Virful săgetelor cearcă cu degetul
 Rumen ca rosele. Ea se rănește,
 Tipă și sîngele cură: răsurrele
 Dalbe cu zimbetu-i le aurește!
 Simte o flacăără, corpul îi farmecă,
 Ochiu îi turbură, șeade pe loc.
 Flacăra-amorului intră în inimă'i,
 Inima'i tremură, arde în foc.

O masă se întinde; splendoare, marmur, aur
 Se îngînau cu-al artiî, delicios tesaur.
 Toți stau culcați pe paturi la masă în festin
 La care ei mîncă și pentru zeî închin'.
 Și Tilia ce arde d'o rară frumusețe,
 Al ei suflet se varsă pe dulcile ei fețe.
 Cum pe un nor resfrînge o stea lumina nouă,
 Cum rumena coloare a rosei arde'n rouă.
 Atunci o blondă sclavă p'o cytheră suna
 Și lăudînd pe zee, ea astfel îi cînta:

«Vezi tu zeea cea frumoasă!	Și sfoase, tremurînde,
Frumusețile'i se'ngîn,	Le privești plăcut roșînd.
Cu a sa inimă-amoroasă,	E picantă; dar e bună.
Cu dorințele'i din sîn.	D'al ei ghimpe teamă n'ai!
Astfel cum vezi o răsura	Înțepînd ea te parfumă
Ce pe crini s'a înălțat,	Ca o roză după plăi.
Vezi suava mică gură,	E frumoasă, pare un soare
Cu profumul delicat.	Cînd din caru'i se dă jos.
Crezi că's zorile rizînde	Și a sa coamă plutitoare
Ce pe noapte o surprînd,	Cade pe umăru'i frumos.»

Tilia rumenă — unii sclavi semnele
 Face din pleoapele'i o desfătare.
 Sclava ia cîtera și cu o arie
 Dulce ea murmură dulce cîntare:
 «O de ce nu pocî eū oare
 Să știu numai, numai eū.
 Să-ți spuî ce-am în peptul meu,
 Ce flacăără mă devoară.
 Să pocî spune-aceste flacări
 Ce-mî devor inima mea,

Inima-ți s'ar sparge 'n lacrimi,
 Și cu mine-ai suspina;
 Dar eū focul ce mă 'ncinge
 In sîn cată să-l ascund.
 Lacrimile nu'l pot stinge,
 Il aprind căci e profund.
 Dă-mi inima'ți și ia-mi viața,
 Să trăesc numai o zi.
 O zi are vai! dulceața,
 Ziua cînd putem iubi.»

Tilia regelui cupa sarmatică
 Trece și timidă, mîna 'i-a 'ntins
 Mineca brațele lasă vederilor
 Și brațul crinilor raza a stins.
 Beaū pentru Dacia, regii, și oaspeții,
 Bea cu ei Tilia alba regină,
 Pare ca fluturul ce bea din rozele
 Zilei parfumul ei, roua divină.
 Inima 'i tinăra arde, se 'nflacăra
 Ochiū și pleoapele lasă 'n jos.
 Sinu-il leagăna dulce suspinele,
 Cată la Decebal cu-ochiū amoroș.
 Ochilor Tiliū pare ca soarele
 Regele Daciū. Ea îi sorbea
 Vorba, privirile, ast-fel cum serele
 Razele stelor pare să bea.

E timp zicea regina cu buzele de roze
 Ca regele Daciū să meargă să repoze.
 Precum drumașul nopții, cînd luna este 'n nori,
 Și calea sa își perde, e fericit pe flori.
 Să lase dulce frunte. Ea zice și roșea
 Și ochiū în langoare pe Decebal ardea.»

Regele Visura merge cu Tilia,
 Ea e ca florile după cîmpii
 Ei se culc'—grijile vin și-'i turbura
 Somnul și lampele încă ard vii.
 Tilia palidă apare sub bucelele-i
 Blonde. Ea seamăna steoa în nori
 Tremurătoarele gaze ce vinele
 Par că țesuseră d'aur și zori.
 Apare Tilia ast-fel cum razele
 Soarelui coperă riū de cristal.

Dulce e zîmbetul buzelor fragede.
 Păru-î pe corpul ei pare un val.
 Și roua florile dulci și poetice,
 Brațele-Tilii încrucișîndu-se
 Par raza zilelor pe a serii nea;
 Genele-î umede seamăn' cetăților
 D'aur cînd zorile sînul deschid,
 Ast-fel lucirile dulci ale ochilor
 Lasă să scînteie focul splendid.

«O Rege! — Ce gîndire amară te oprește
 S'adormi? îmi spune mie ce gînd somnul gonește?»
 Dar Vesura răspunde: «Pociu fi eă liniștit
 Cînd Decebal în casă-mi aici e adormit?
 El mi-a răpit tărîme din mîndra noastră țară
 M'a umilit în viață, decî trebuie să peară
 Chiar în această noapte, în turnul după riū.»
 — «O Vesura, miniei îi pune încă frîu.
 E oaspe—lașitate să-omori pe cel ce'n casă
 Il chiami, și cu plăcere îi dai un pat și masă.
 Il chiamă într'o luptă! și îți răsună ție
 Și lupta-o să se facă. De ce ca un mișel,
 Ca cel ce n'are-onoare tu să-ți răsuni pe el?»
 —«Ce zici? strigă Vesura, ce, vrei să-l scapi de moarte?
 Femeie, astă vorbă te compromite foarte!
 Ce? il iubești tu oare? tresaltă! o mormînt!
 Cu moartea să dispară țărîna lui în vînt!»
 Dar Tilia în păru-î ascunde-a sa figură
 Pe care-un riū de lacrimi din crini pe roze cură.

Cloșca cu aurii pui în cîmpiile
 Cerului ciugulă raze perdate,
 Zeea Eudochia lasă 'n jos facla sa,
 Apele cîmpului murmur' plăcute.
 Noaptea se turbură, crivățul vuvuie,
 Și ale Istrului valuri spumate
 Mugesc la poalele negre-ale turnului,
 Unde Decebal închis, s'abate.
 Geme pe peile ce-î aruncaseră,
 În întunericul nopței adînci.
 Sgomotul hiarelor sale și gemetul
 Undelor riului sparte de stînci,
 Singure murmură, singure semnele
 Vieței împrăstie 'n aste morminte.
 Moartea teribilă și cu torturile,
 Regele Daciei 'și-le aminte,

Fără să tremure; dar pentru Dacia
 Și libertățile sale suspină:
 Lasă el patria pradă străinilor!
 Iacă gândirile care-l domină.
 Poarta se cletină, pare o fantasmă
 Ținând în mâinele ei o lumină;
 Candela aură, flacărea licură
 Lasă vederilor mîna divină.
 Lasă ea mantia să se rostogole
 Jos la picioarele-i, și apărea
 Dulce și splendidă; ast-fel în spațiul
 Cerului dintre nor pare o stea.
 Portul e-al fetelor de la Panonia,
 Pin' la picioarele sale—o tunică,
 Stofă de purpură, cade și rîură,
 Iar ea o sprigină cu mîna-i mică.
 D'a căprioarelor pele opincele,
 Coperă albele, nude picioare;
 Briul pe mijlocu'i luce ca stelele;
 Un vâl o coperă, ca nor pe soare
 P'umerii de ivor înrozat limpede,
 Undă coșitele sele de fir,
 Și pe picioarele'i cade cu undele,
 Rumenă; gura sa e trandafir.
 Genele'i aure, crețe pe margine,
 Cad pe privirile lincezitoare,
 Care în lacrimi scaldă blind undele
 D'aur, ca razele strălucitoare,
 Ceața de purpură pe neaua iernilor,
 Astfel dă umbrele ei rubinind.
 Zimbetul poleie buzele'i rumene,
 Precum căpșunele drag pănguind;
 Coama pe umerii Tiliei scînteie.
 Astfel pe traiu lin vezi fericiți.
 Ochii în flacăre și-umede lacrimi
 Per în luminele ce dă zimbiri.
 Astfel și soarele scînteie 'n ploile
 Verilor — gura sa sînge pe nea,
 Varsă parfumele cum revărs rozele;
 Ochii lui Decebal se rătăcea.
 Fața e perfidă; dă amintirile;
 Zimbetu-i coperă mari suferiri.
 Cum strălucirile coperă crimele
 Apăsătorilor în asupriri.
 Zice lui Tilia: «Tilia sînt.
 «Te iubesc! Flacărea arde în sufletu'mi.
 «Rege, în ochii tăi fă s'am cuvînt.
 «Cruță femeile slabe cu inima.
 «Cerul în inima lor arzătoare
 «Varsă a lui dragoste, cum dă parfumele

«In sînul florilor mult trecătoare.
 «Viū să-ți scap zilele. Colo în umbrele
 «Turnului peste rîu, este un vas.
 «Fugi! El în Dacia duce pe Decebal,
 • Vin'o cu Tilia, fă acest pas!
 «Unde e Decebal, sînt fericirile;
 «Fără de Decebal nici chiar în cer
 «Nu ar vrea Tilia s'aibă locașele.
 «Ca floarea lîngedă, pălesc și per.
 «Mori tu, și Dacia pere și Tilia
 «Moare. Decebale! ea te adoară!
 «Astfel ca soarele zilei! grăbește-te!
 «Vin să-ți ia zilele, ei te omoară!»
 Zice ei Decebal: Regele Daciei
 «D'a morței sabie nu a fugit!»
 « — Dar a ta patrie suferă hiarele,
 «Mori pentru Dacia ce s'a robit!»
 « — Al frumuseților fermec! o inimă
 «Pe care grațiile dulci înconjoară,
 «Dulce cu vorbele, dulce cu inima,
 «Regele Daciei, Doamnă, adoară.»
 « — Tacî, o Decebale, fala eroilor! —
 Zice lui Tilia ce-a lacrimat.
 «De ce spargî inima'mî, om făr' de inimă?
 «Sinul tigreselor viața'ți-a dat?»
 Cum plaiū în florile'i și'n frumusețele'i
 Ce îl înconjură la vijelie,
 Trist se posomoră, sufletul Tiliei
 Se umple de amar și de mînie.
 «Alta îți farmecă inima! — Tilia
 Urmă cu vorbele. «Rău imi fac mie
 «Vorbele'ți, sfășie inima'mî, Decebal.
 «Ce rău, amorul meu, 'ți-a făcut ție?
 «Cine e sufletul care te fermecă?
 «Este ea leagănul de frumuseți,
 «Zeea Carpaților, zîmbetul soarelui?
 «Are ea'n inimă dulci tinereți
 «Cum are Tilia? Nu'ți mai sparg hiarele.
 «In umbra turnului aici cu mine
 «Mori, nu pe brațele celei ce inima'i
 «Arde ca flacărea, vai! pentru tine!»

Iată că porțile tremură, Vesura
 Vine cu gardele de călărime.
 Moartea'n privirele'i crude amenință;
 Vede pe Tilia. «Moarte și crime! —
 Strigă cu furie: «Ce! aici Tilia?»
 «Crude vai! fierele morței m'adap'!»

Zice lui Tilia mândră și palidă :
 «El e amantul meu, vream ca să'l scap.»
 Colo pe luncile verzi ale Istrului
 Sună trompetele, Dacii se-adună,
 Scapă pe Decebal, luptă oștirile,
 Armele scînteie, luptă'n furtună.
 Ca doi nori furtunoși cari se hirjic,
 Scăpărînd fulgere peste pămînt,
 Regele Daciei cu al Iasigilor
 Luptă și pletele lor joacă'n vînt.
 Cal contra calului, pal contra palului
 Lănci contra lăncilor, săgete cer.
 Decebal regele cu ochi de acvilă,
 Cu-arma teribilă, cu braț de fer,
 Semănînd norului din fruntea cerului,
 Varsă săgețile cu crude șoapte,
 Sparge și fugără oastea Iasigilor.
 Regele Vesura scapă în noapte,
 Lupta se termină. Luna din creștetul
 Munților, riură raze d'argint,
 S'arată Dacilor calea prin undele
 Riului Tibiscul, încă mugînd.
 Ei trec cu regele Daciei undele.
 Ceata Iasigilor pare'n vedere,
 Și, p'între umbrele nopței și razele
 Lunei, pe Tilia duc în tăcere !

De ale timpului pedice, Decebal
 Regele Daciei se folosește.
 Pleacă'n Sarmația cu cavaleria,
 Și către Cesare doi daci pornește.
 El le-a dat misia ca să'i ia zilele,
 Pleacă la Taurum acei doi inși.
 Acolo gardelor pretorianilor
 Fii uciderii căzură prinși.
 Mîndrule Taurum ! Segetu, Istrul,
 Scaldă picioarele caselor tale !
 Colo Cesarele șeade cu oștile
 Păn' să se mintuie zilele rele.
 Toate persoanele ce însoțiseră
 La prima'nvingere pe suveran,
 Par în consiliul marelui Cesare.
 Vine cu Cesare și Adrian.
 Marcia Vergură dulce ca zorile,
 Nepoata augustă, în voluptate.

Pe murmurînde unde-ale riului,
 Cu drăgălașele sclave adunate,

Intră în undele'i ast-fel cum ziorile
 Intră în umbrele nopței ce-albesc,
 O ceață rumenă coperă brațele,
 Cum pe nori razele dulci rătăcesc :
 Bat cu picioarele undele riului.
 Lasă vederilor lor printre unde,
 Printre cămășile fine ca aerul,
 Sinul și brațele albe, rotunde.
 Altele'n luptele lor nebunatică,
 Lasă lungi coamele lor a pluti.
 Riul bind corpul lor pur ca și razele,
 Beat, stă cu undele a le privi.
 Astfel frumoasele sclave, alegere
 Din națiunile lumei întregi,
 Negre ca nopțile, albe ca zilele,
 Roșii ca purpura, fiice de regi,
 Conjur pe Marcia, nude ca zinele.
 Ele 'n cristalele riului saltă,
 Precum în undele vieței și zilele
 Par și nu seamănă una cu altă.
 Marcia turbură undele riului,
 C'o cupă aură ridică apă ;
 Dar nebunatică rîde cu sclavele,
 Cupa din mînele mici ea o scapă.
 Marcia tremură, căci cupa aură
 Este-a Cesareluî, iar nu a sea,
 Strigă la sclavele sale s'o caute :
 Marele Cesare mult o iubea.
 Pipăie sclavele nisipul riului,
 Dînd cu picioarele ; vasul isbit,
 Pare pe fețile apei, sub brațele
 Marciei ; aura cupă-a eșit.

Știre luîndu-se despre fapt, Cesare
 Vede — al augurilor semn ce'i vestește
 Că 'n bătălia nouă cu Dacia
 Dalbă învingere lui îi zimbește.
 'Naltă pe marginea malului riului
 Castru cu numele junei fecioare,
 Marcianopoli castru. Dar Cesare
 Are la Taurum o sărbătoare.
 Populi Mesiei și ai Iliriei,
 Și al Germaniei, vin și 'i se 'nchin'.
 Ei toți tributele aduc Cesareluî.
 Vesura regele vine, e plin
 De dureri sufletu'i pentru că-al Dacilor
 Rege scăpatu'i-a ; și-a lui soție
 Dulce ca razele soarelui, Tilia,
 A plecat : nimenea-unde, nu știe.

El cu Cesarele face tractatele,
 Recunoscîndu-se către Traian
 Rege-al Iasigilor și al Panoniei,
 Iar pe Cesarele de suzeran.

Capul pretorilor știre Cesarelui
 Dă că torturile s'au urmărit
 Contra fugarilor daci, că chiar Decebal,
 Ca să-î ia zilele, au mărturit.

«Pace acelora care cu armele, —
 Zice Cesarele — urmă ursitele;
 «Luptă și suferă soarta de'nvinși.
 «Însă teribila moarte să sfarâme
 «Astăzi, ostașii mei, pe acești prinși».

«Spuneți: curmatu-s'a șirul tiranilor?
 «Relele omului sunt împăcate?
 «Și ceî ce șgudue tronul tiranilor,
 «Nu au serviciile lor preparate?
 «Omul din naștere n'are a crimelor
 «Țintă. Din ori-ce om faci un țilhar,
 «Faci tot asemenea un om al binelui.
 «Totul e creșterea! — zice Cesar. —
 «Omul ursitelor ferului seamănă:
 «Lumea e faurul, ea îl combină,
 «Face uneltele care fac binele.
 «Face cuțitele ce asasină.
 «Noi ce popoarelor facem ursitele,
 «Noi suntem cauza de este-așa,
 «Causa relelor. Fie ca seculii
 «Viitori pe murinzi a îndrepta!»

Dacii prinși ziseră: «Cesare Auguste!
 «Ce-a făcut Dacia ca s'o robești?
 «Numai noi măi eram liberi, o Cesare,
 «Asupra globului. Tu ne sdrobești!
 «Voî loviți Dacia și aveți numele
 «De eroi, de cesari, de domnitori,
 «Noi am vrut a lovi, țeara-apărîndu-ne,
 «P'un om!... Tu ne numești ucigători.
 «Dacia'și apără drepturi și acția'i
 «Este o acție sîntă, iertată;
 «Roma'î impune lor jugul roboților,
 «Roma tiranilor însuși e dată.
 «Nu măi vrem zilele. Lumea, o Cesare,
 «Este al tiranilor dar moștenesc.

«Laudă-acei care se'mormintă
«Cu instrumentele ce'i lovesc!»

•Vedeți voi o umbră ce'n umbrele serii
Pe ripele negre plutește trecînd?
Cu coiful, cu arcul? ca duhul Vegherei?
Pe fruntea sa caldă cu mîna trecînd.
Privește prin umbre departe pe vale
Armata romană precum un vultur
Aținta din stîncă privirile sale
Pe puii de paseri ce zboară 'n azur;
Și somnul pe gene-i nu vrea a s'abate,
Căci inima 'n luptă e cu-al său cuvînt.
E gloria țării, a ei libertate,
E viața ce luptă cu crudul mormînt.
El roagă, și ochii la cer el rădică,
El cere la zeul protecția sa
Să scape a sa țeară ce Cesar o strică
Și ochiul său negru în lacrimi-ardea.

Ochii vărs lacrimi — 'nalță ea mînile,
Nalță privirile sale-arzătoare;
Dar în umbroasele coame-ale cerului
Pare o candelă strălucitoare,
Ce ca luceafărul, apoi ca soarele
Ca un car de lumină — cînd se arată,
Luce, cu grațiile și frumusețele
Cerului, Tubeta — înconjurată
D'aer ce scînteie, umbre și flacăre,
De roze fragede fața 'nvelea
Ca norul cerului, apuînd soarele.
Zeea lui Decebal ast-fel vorbea:
«Rege al Daciei, trist 'ți este sufletul!
Marele Zamolxis este atins.
Luptă cu-energie! mori pentru patrie,
Fii demn de 'nvingere chiar și învins.
Regii ce suferă jugul streinilor
Și lasă nația să se robească,
Merit' rău zilele cum și onorile:
Numai aū misie, sacră, cerească.
Luptă! cu sîngele nației, Decebal,
'Neacă armatele ăstuī Cesar!
Moartea 'i măi nobilă pentru-a sa patrie,
Viața ne-umilă cu jugu amar!
Veī tu, Decebale, să vezi regiunile
Unde popoarele, regii din lume
Nu-și cunosc misia, nu se sacrifică,

Pentru-a lor patrie, și al lor nume?
 Vino pe carul meu, ast-fel va Zamolxis.
 Regii cu armele în mină mor
 Pentru-a lor patrie, contra tiranilor...
 Vin să vezi. Decebal, ursita lor?
 Vin cu Cosinzena, zeea pădurilor,
 Zeului Zamolxis ascultătoare.
 Urcă alătura în car, Decebale!»
 Caii se 'naripă, la cer să sboare.

Într'o prăpastie este o scorbora.
 Acolo Decebal este condus.
 Zeea cu sceptrul său intră în peșteră,
 Chiamă pe Decebal ce s'a supus.
 Ea îl călăuză; riul de flacăre
 Clocotă, spumegă, pe negre stinci.
 Vuvuie aerul, ruguie, țiuie,
 Urlă șioaiele în văi adânci.
 Stâncele scorbării crăpîndu-și pîntecul
 Volvor' jăratece. Temere multă,
 Tipet de suflete care ard flacăre
 Sîngeră inima celor ce-ascultă.
 Turma idolilor cată la suflete,
 Ride cu hohote, idoli lovesc,
 Flueră idolii, fluer' balaurii,
 Și cu aripele lor tropăiesc.
 Colo a iadului gură vederilor
 Pare. — Eudochia cu părul pal
 Șade și judecă palide suflete,
 Șade pe scaunu-i, crunt tribunal.
 Un rău se judecă! Zice vulturilor
 Să-l ia cu crudele ghiare de fer.
 Vin alte suflete care aū faptele
 Bune. Ea singură le duce 'n cer.
 'Nainte-Eudochii vin pe rînd suflete,
 Un idol cînele cată să 'mpace,
 Se lasă liberă trecerea podului
 Și la genuchile zei el zace.
 Alba Cosânzeana zice lui Decebal;
 «Vezi aste suflete, daci trădători,
 Ce lăsînd armele mergeau la Cesare?
 Sunt în căințele lor plîngători.
 Ceî ce-arunc armele la o bătălie,
 Ei a lor patrie chiar o trădează
 Încă streinilor fără de inimă,
 Ceî care cultele lor profanează.»
 Cum văd pe Decebal, iute s'ascuseră,
 Și printre negrele umbre dispar.
 Trec în al doilea iad unde gem suflete
 Ce uitînd spiritul, darul cel rar,

Servă materiei și nu dau omului
 Misia nobilă, mare, divină.
 Vai! strigaū umbrele! oh! amar celora
 Care materiei brute se 'nchină!
 Trec în al treilea iad, zeea ce scînteie
 Zice acestea sunt soațe-adultere.
 Suferă chinele; turmă sburdalnică
 De femeî ochilor pare,-apoî pere.
 Prin fum, prin flacăre, unde cu coamele
 Late, amanții lor turmeî urmaū
 Și printre flacăre, înbrățișindu-se,
 Ca șerpîi cîmpilor se 'ncolăceză.
 Trec la al patrulea loc unde Decebal
 Vede puternicii domni ce robiră
 Popoliū, și pe cei ce se supuseră
 Și al tiranilor lanț suferiră.
 Vede-ale pruncilor suflete tinere
 Ce pe părinții lor n'aū iubit
 Și-ale părinților ce-a răpit dragostea,
 Fiii lor suferă chinul cumplit.
 Multe din suflete ce în riū suferă
 Strîngerea undelor învăpăiate,
 Es peste țermile riului. Idolii
 Le bat cu bicele înflăcărate.
 Strigă: Decebale, tu mergi la Zamolxis.
 Ești iubit zeilor, căci în ăst loc
 Vii tu cu forma ta, roagă Decebale,
 Ca să ne 'nlătore d'ăst riū de foc».
 Alba Cosînzeană zice lui Decebal:
 «Nu le da vorbele de bunătate!
 Aceste suflete nu capăt grația
 Zeilor — faptele lor sunt neertate».
 Trece 'n al cincelea, șeaselea, șaptelea
 ladurî, printr'insele riuri de foc
 Trec și umbrele negre rostogolă
 Razele-î palide ce triste joc.
 Crimele omului sboară ca trupele
 Corbilor printre fum, valuri de păr,
 Oase, cadavere zac pretutindinea,
 P'arbori seci, pasări de pradă sār,
 Buha și cucuva vārs' plîngătoarele
 Himnuri — ai șerpilor ochi ca de ghiățā
 Scînteie-n negură, vezi verziū gusterii
 Și șerpîi cu aripile ce par ca ceață.
 Decebal întilnind din cunoscutele
 Suflete, gemete surde s'aud,
 Ce sfișiu inima. Vin către Decebal.
 «Rege! zic umbrele, iadul e crud.
 Vin, îndulcește-ne chinele flacării.
 Moaie tu degetul în apă rece

Care măi dincolo cură, Decebale,
Și peste limbele noastre îl trece!

În iadu-al cincelea sunt cei ce vorbele
Și jurămintele nu îi împac.
Cei ce fur patria și pe aproapele,
Cei ce iaă camătă de la sărac,
Cei ce calomniă, ce strîng averile,
Și ascund în inimă urile lor.
Ard toți în flacăre, forma și sufletul;
Răcnete turbură cu urletul lor.
În cel d'al șaselea sunt dați torturilor
Cei ce joc la noroc ale lor stări.
Cei ce din misia înaltă a funcțiilor
Iși fac mijloacele de desfrînări.
Cei ce pe oamenii virtuoși disprețuie,
Și din a furiilor causă face
Causa dreptului și a suveranului,
Cei ce în moile plăceri ei zace.
Iar în al șaptelea sînt ai popoarelor
Regi ce le cuceresc și din pămînt,
Fără o misie mare și nobilă,
Fac națiunilor un trist mormînt.
Colo pe tronul său Oziris ochilor
Pare 'n al șaptelea iad pe o stîncă.
Splendida Tubeta zice-atunci regelui:
Despre ale iadului tu nu știi încă?
Colo părintele morții și-al raiului
Ș'al elementului întunecos,
Rege ai frigului și maladiilor,
Cătă balaurul disgrățios,
Care în jurul său licură limbele
Și 'n aer rîură ochiū fieros.
Dogmele doctrine sînt înălțările
Cele de suflete, în cerul umbros,
Două sunt porțile cerului:
Una prin care toți din fixul cer,
Se cobor' la pămînt cîți se lăsară
Dulci amăgirilor; femeii ce per,
Ca să îi fermece. Alta dă căile
Celor ce către cer sbor aripate
Dupe ce pe pămînt rabdă 'ncercările,
Metamorfoselor pentru păcate.
Cea d'întîiū dintre porți este a aurei
Lunī și a soarelui e și a doua.
Alba Evdochia șeade într'insele,
Și arată cerului fața de rouă.
Șade și 'n frunțile cele-areatice
Unde merg suflete încă curate.

De aici către cer sboară la 'ntoarcere
 După 'ncercările despre păcate.
 Trecerea tuturilor către locașele
 Cerului scară e cu șapte porți
 De metal; soarele are p'a șaptelea».

Regele Daciei vede 'ntre morți
 Din ai săi — rudele, și cunoștințele:
 Vede p'ai Dacilor regi ce robiră
 Populi ce cu-armele lor învinseseră.
 Și lui Decebal astfel vorbiră:
 «Rege al Daciei cum și al Moesiei,
 Ce apără Zamolxis din Cocaion,
 Singe din gloria Mysilor, Decebal,
 Moștenitorele lui Cotison;
 Spune lui Zamolxis, el văzînd cugetul
 Nostru, de glorie și de mărire,
 Ce sînt imagine dalbe-ale cerului,
 Să nu ne fulgere, căci în robire
 Am adus populi! să ne dea grația.
 Viața, energia și caracter,
 Faptelor regilor care conchiseră,
 Astfel puterile purced din cer.
 Zic. Iadul tremură, locuitoarele
 Fiice ale smîrcului se desmoresc,
 Furnică 'n negură, își joacă limbele,
 Sgîrii cu ghearele, și se sbîrcesc.
 Oziris trîmbiță, turbură turmele
 Nemuritoarele Stihii amare,
 Ce mușc' sculîndu-se, unele p'altale
 Luptă 'ntre dînsese, țip' cu turbare.
 Riul de flacăra crapă și volvură
 Populațiunile fără de nume,
 Forme fantastice, crude, teribile
 Fără cunoaștere încă în lume.
 Toate s'amestecă cu legiunile
 Și cu o furie crudă te 'ncaer
 Vin îmbucîndu-se, vin ca durerile
 Gurile, cozile le 'naltă în aer.
 Vin către Decebal, palida Tubeta
 Sceptrul său scutură strălucitor.
 Fug lighioanele astfel în aere,
 Nori mici strîngîndu-se formează un nor
 Astfel și grijele mici ale omului
 Ce 'n toate nopțile pe frunte-i sborară,
 Pier în durerile mari și teribile
 Care pe sufletu-i vin de-l doboară.
 Oziris dupe tron — șade, dă ordine
 Turmelor idolici să meargă 'n lume,
 Se propovăduie principii răului
 Doctrina Iadului și cruda moarte

Și întunericul, răul, și crimele;
 În contra binelui lupta să poarte.
 Tipă ființele iadului; hohotă
 Demonii, trag horele lor în vînt,
 Ei arunc' vorbele și imprecățiile
 Cum vijeliile gem pe pămînt.
 Tubeta splendidă zice-atunci regelui
 Ce șade între doi șerpî care dorm
 Și-un bulldog mîrie umbrele iadului.
 Unde e arborul ce-î zice Horm?
 El e imaginea luptelor cerului,
 Simbolul certelor morții și vieții
 Zice al iadului rege-arătîndu-le
 Un stejar ce 'nalță fruntea în ceață:
 Către mijlocul lui încunun' fructele
 Dulci și de purpură, flori ce lucesc,
 P'al lui vîrf stelele cerului filfie,
 Cu strălucirile lor tot răpesc.
 Ei admir' arborul, zice lor regele:
 «Sus este binele, viață, virtuți;
 «Dar rădăcinele-î sînt ale iadului:
 «Aicea sucii lor sînt toți căzuți».
 Regii popoarelor sînt cum e arborul:
 Virful lui farmecă încununat
 Splendid de stelele vii ale cerului,
 Dar rădăcinele i s'au uscat.
 Aicea arborul încinge mijlocul
 De toate iesmele ce-l omoară;
 Astfei picioarele tronului regilor
 Putreziciunile le înconjoară.
 Turma tilharilor, strălucind riură
 Pe a lor mantie ca o viperă.
 Știți voi puterile mele? ascultați-mă!
 Sub forma șarpelui prin atmosferă,
 Sbor și 'n cîmpiile dulci ale cerului
 Intru, cum cugetul desfrănător
 Intră în sufletul cel pur al Vergurii;
 Însă puternicul Zeu creator,
 Scînteind fulgerul, lăntînd balaurul,
 Zice Eudochiei să mă gonească.
 Zeea — mă urmăreă — vrea să mă sfarăme,
 Cînd cu săgețile-i vrea să lovească,
 Întărit șearpele; ranele șarpelui
 Pe zei chiar au virtuți d'a 'nvenina.
 Ș'arpele șueră crunt în cîmpiile
 Sferii. Eu apele fac a seca,
 Arbori dau florile palizi și fructele.
 Știți originea urii! ascultați!
 Omorînd taurul ce dase naștere
 Omului, vitelor, la cîmpi uscați,

Sufletul soarelui, dus în lăcașele
 Lunei și cerului, și fuse pus
 În sînul palidei luni ce dă naștere
 Tutor ființelor, iar cel de sus
 De trei ori se ruga la luna splendidă
 Plină și 'n ultima formă-o primea.
 Pace Decebale! vin a ne da
 Iadului sufletul, și 'n bătălia
 Ta cu Cesarele, ăstuî popor,
 Cu ajutorul meu și cu al smeilor,
 Veî eși nebătut și 'nvingător.
 Muma pădurilor tremură. Decebal!
 Zice lui Tubeta: «Vin-o 'nainte!»
 Ei es din smărcile negre-ale Iadului.
 Carul lor scînteie peste morminte.

CÎNTUL III

Sboară în aere printre o pulbere
 D'aur de suflete ce la cer sbor,
 Ca să le judece marele Zamolxis
 Pentru trecutele fapte-ale lor.
 Urcă pe scările șapte cu numărul.
 Poarta încunună cite un cer;
 Întră în cel d'întăiu cer al deliciilor,
 Unde durerile învinse per.
 Acolo soarele, luna nu scînteie;
 Hora de suflete, dulce străluce
 Aici sînt suflete de copii, vergure
 Dulci ca și razele, ghirlandă dulce.
 Trec în al doilea cer unde sînt preoții
 Ceî pioși, și vîrtoși, în străluciri,
 Unde se bucură de fericirile
 Gloriei, horele d'eroi martiri,
 Cariî căzuseră pentru a lor patrie,
 Pentru cult cu-armele dalbe în mină.
 Unde sînt preoții ce 'și-aū dat misia
 Și 'nalță sufletul peste țărînă.
 Trec 'n al treilea raiū unde vād suflete
 Ce practicaseră dreptu-omenesc,
 Respectul zeilor, facla dreptăților,
 Fala curagiului cel bărbătesc,
 Cari pietăților făceau cununele,
 Protegînd pe ceî slabi, de cel măi tare.
 Trec în al patrulea cer. Vād femeile
 Care virtuților 'nalțău altare;
 Ce numai soții lor le-aū cules rozele
 Și crinii sînului nesecerat,

Și-aū dat zilele, pure ca zorile
 Cind pe munți strălucind aū aurat.
 Trec în al cincelea cer, în al șaselea,
 Este o pulbere d'aur pe plaiū,
 Suflete 'n frunțile munților scînteie,
 Poleie vîrfele silvei din raiū.
 Tot țărml rîului, scînteii de suflete,
 Seamăn' cu brazdele cele 'nflorite.
 In ceru-al șaselea sînt generoasele
 Suflete omeneshi ce 'n viața lor
 La fericirile altor gîndindu-se,
 Aū fost ca soarele scînteitor.
 Trec în al șaptelea, și unde Tubeta
 Zice lui Decebal: vezi strălucire?
 Aici sînt bunii regi ce dau popoarelor
 Viața lor liberă, drepturi, mărire.
 Aste mari suflete, nu cunosc urile,
 Nici maladiile, nici bătrînețe,
 Nici întunerecul. Viața nu'i fragedă,
 Timpul nu scutură dulcea junețe.
 Orele timpului nimeni nu numără;
 Ele pe aripe nu iaū nimic
 Și trecînd repede, buchetul zilelor
 Și-al desfătărilor ele nu stric.
 Primăvăroasele zile cu aripa
 Coperă aerul p'aste locașe,
 Unde prin silvele verzii apar vergure
 Nude cu brațele lor drăgălașe,
 Ele aū vorbele pure, suflările
 Ca ale vîntului îmbălsămit;
 Sărutări, dragostea turburînd inima,
 Nu 'nșeală, n'are ea aici finit.
 Nu cunosc chinele și suferințele;
 Dragostea riură numai plăcere.
 In strălucirile ce dau virtuțile,
 Sufletul omului n'are-a mai cere.
 Viitor și trecut nu mai îl turbură.
 Imbălsămitel aurii respir',
 Unde calc suflete, recorii molatice,
 Orî-ce pas riură un trandafir.
 Dar vezi pe Lazeea, dulce cu zimbetul,
 Culegînd rozele, face cunune,
 Apoi cu minele albe ca soarele
 Lui Oneū, mirele pe frunte pune!
 Ei vād pe Decebal, lasă cununele,
 Vin și în brațele'i surizătoare
 Cad. Dar Decebal nu simțea corpul ei,
 Mai mult ca razele cele de soare.
 Urcă pe muntele mare ce creștetul
 Naltă, al zeului mare locaș.

Aci e fluviul care purifică
 Trei lumi; în apele lui drăgălaş
 Se scaldă suflete și lasă urmele
 Corpului omului ce la țărină
 S'a întors, aici toți uită ori-ce temere
 Uită durerile ce ne fărîmă.
 Pe un tron aurit apăru Zamolxis,
 Zeii și zeele, dulci prin zimbiri,
 Staū împrejurul său, nuzi cu picioarele,
 Pe lese fragede de trandafirî.
 La dreapta zeului lingă Evdochia,
 Nudă cu umerii sta Dragobete,
 A primăverilor zee, ea zeilor
 Oferă florile ei în buchete.
 Criniî și rosele albe ea rîură,
 Căci atunci rozele albe erau.
 Criniî și rozele sceptrul lui Zamolxis.
 Naintea zeilor îl disputaū.
 Dar zise Zamolxis: «criniî să merite
 Coroana florilor!» ast-fel zicînd,
 Crinul în pletele'i albe s'amestecă
 Și-i dă albețile lui de argint.
 Blonda Evdochie zice ea rozelor
 Cununa florilor ea le 'mpletește,
 Apoi cu minele rose sub buzele
 Rumene pune ea — roza roșește.
 Zeii le judecă, apoi dau rozelor,
 Sceptrul. «Vin Decebal, rege iubit,
 Prin a ta dragoste pentru-a ta patrie
 Prin vitejiile ce-ai uneltit,
 Meriți a zeilor grație. Plimbă-te,
 Vezi fericirile ce te așteaptă:
 Locul eroilor, care'și dau zilele
 Pentru a lor patrie, resplată dreaptă;
 Morî pentru binele tutulor, Decebal!
 Fă'ți datoriile ce zeii impun!»
 Regele Decebal tremură, razele
 Și strălucirile ochii supun.
 Un tablou grandios i se desfășură,
 Luna și soarele el nu le vede.
 Numai a spiritului lumină scînteie.
 Ochii văd și admir, ce poate crede?
 Arborii, florile varsă miresmele
 Neperitoarelor, pure virtuți,
 Orele care 'n sbor nu schimbă vîrstele,
 Nicî frumusețile, timpii plăcuți.
 Strălucesc suflete ce cu vederile
 Se salut' grațios. Frigul și norul
 Maladii, temere, și suferințele
 Nu cunosc. — Dragostea, aici ia sborul.

Arbori cu fructele d'aur se coperă,
 Munții pierd frunțile verzi în azur,
 Lacuri prin cele opt ceruri feerice,
 Riuri molatice cu lin murmur.
 Silvele 'mprăstie dulce parfumele,
 Florile, pulbere încolorată.
 Paseri cu cîntece dulci ca plăcerile,
 De extaz ne'nțeles sufletu'mbată.
 De plăceri scînteie cînd trec prin aure
 Suflete de femeî, dragi cugetări,
 Care te farmecă cu desmerdările,
 Revărsînd florile de desfătări.
 Lucind ca stelele de frumusețele
 Și tinerețele ce s'au oprit,
 Lipsind materia, nu cunosc patime,
 Nici dureri, nici desgust, nici un finit.
 Ele au dragostea proprie zeilor
 Ce muritorilor nu'i cunoscută.
 Trec pe cer stelele, scînteie'n aere,
 Ele sunt sufletè, ceață plăcută,
 Ce trec prin porțile d'aur cu numărul
 Șapte, privirile pe zei lăsa
 Și pe Evdochia, mediatorele
 Jude al cerului, o așteaptă,
 Ca să le judece, și să le ofere
 Prețul virtuților cu fericire
 Intră prin capricorn, poarta a șaptelea
 Forma o pulbere de strălucire
 Unde și popoliî Daci, închinîndu-se,
 Inturnă fețele, ingenuchiați
 Și de plăcerile dulci ale cerului
 Nu se mai satură extasiați.
 — Văzuși pe Lazeea, zice atunci Zamolxis,
 Care virtuțile locul în cer
 I-au făcut? preoții templului zilele
 Sale îi stinseră, preoții per.
 — Mare zeu! Decebal, zice lui Zamolxis:
 Dacă tu loc îmi dai aci 'ndată
 Să rămîi, eu aș vrea. «Nu! zise Zamolxis
 Veî veni tu atunci, pe altă dată
 Cînd în minî cu-amele moartea eroilor
 Pentru a ta patrie tu veî primi.
 Moartea-î învingerea celui drept — Decebal
 Du-te cu armele, cată-a muri!»
 Rumena Tubeta pleacă cu regele
 Și-astfel lui Decebal zice ea încă:
 «Rușna al șaptelea cer are numele.
 Ca să ai loc aici, fericite soartă,
 Decebal! caută să ai virtuțile
 Ce se cer omului prin astă poartă».

Zice: ei se cobor', prin cele șapte
 Ceruri, prin pulberea d'aur de suflete
 Intră în căile albe de lapte,
 Care îmbrățișă al Zodiacului
 Corp și în două părți pare-a-l desface;
 Cancer și Capricorn care tropicelor
 Împrumut numele. Prin Cancer face
 Tot omul trecerea; prin Capricorn
 Zeii; și ele sînt porțile Soarelui,
 Lunii în Dacia. Să te inform:
 Cu ecuinoxele primăveratece
 Anul în Dacia cursul începe,
 I se dă numele luna Evdochiei,
 Din mari reflecțiuni ăst gînd concepe.
 Cînd intră soarele, luna a șaptea
 Anului solar, în al său taur;
 Și își ea numele luna Evdochiei.
 Ei văd în aere carul de aur
 Este-al Evdochiei. Zeea gonind
 Pe imperatorul negru al Iadului,
 Are vestmintele galbene; scorpionii
 Și șerpilor înconjură gîtu-i și brațele.
 Șerpilor joc limbele lor de taoni.
 Mari sînt puterile zeului Zamolxis,
 Zice Decebale, -- mari, minunate.
 «Zamolxis presidă trei regiunile
 Ale-universului, subordonate
 Cerului ce-i zice fix, ele aū numele
 Cerul ce tremură, cer de planeti
 Alta a pămîntului, alta a iadului.
 Zice lui Tubeta cu gene creți.
 Luna în urmă-le pare și scînteie,
 Înotînd p'aria de cer senină;
 Cum o suridere p'a frumuseților
 Față-albă riură a sa lumină.
 Carul cu roatele d'aur pe mîrgine
 Stă. Mergi, plăcerile vieții să sorbi!»
 Zice lui Tubeta, ce luce 'n buclele-i
 Cum neaoa-i splendidă între doi corbi.
 Merge la tabăra Dacilor. Sufletu-i
 Arde de glorie, el vrea să moară.
 Doamna pămîntului, al universului
 Atom, pe tabere focu-i coboară.

Decebal treeră locuri sălbatece;
 Merge spre Tanais care desparte
 Vechia Sarmatie de țara schythilor.

Ochii pe lunci vede departe
 Cîmpuri sălbatece fără de margine,
 Fără de arbore tufă sau pir,
 Crezi că în sinul lor viața se mîntuie,
 Sufletul suferă; toate 'l deșir'.
 Ici colo ochilor par pe cai cetele
 Cele sălbaticе de sauromați.
 Ce port' cojoacele de piei sălbaticе,
 Și cu lungi sulite de fer armați.
 Poartă lungi barbele, poartă lungi pletele,
 Ei nu le piaptănă pînă nu abat
 Un vrășmaș cu-armele într'o bătălie
 Sau în escursele lor depărtate,
 Pînă ce sîngele nu îl amestecă
 Și din căvanul lor nu-l beau cu vin,
 Cînd jurămintele fac, își scot sîngele
 Il beau, pe Diana aici adoară.
 Ei pe cai trupul lor pleacă și sulita
 Toată 'naintele-i și înapoi sboară.
 Regelui Daciei pare o armie
 De cavalerie, de sauromați,
 Mare cu numărul, toți cu săgețile
 Și cu măciucele pasă armați.
 Luptă cu regele, vor să-i ia zilele.
 Cade Deceba'le prins; nu-l omoară,
 Prins la Taurida vor să-l sacrifice,
 Zeii în capiște, de o fecioară.
 Templul Tauridei este de marmură,
 Poporul țărmlui vine, se 'ndeasă,
 Datina locului este teribilă:
 Este în capiște, o preoteasă;
 Ea cu o sabie junghie inima
 Tutulor prinșilor de neam strein.
 Duce pe Decebal ca să-l înjunghie,
 Preoții templului cu dînsul vin.
 Lîngă o statuă vergura tînără,
 Șade cu sabia nudă în mină;
 Vâl îi acoperă capul, cosițele
 Blonde ca aurul căzînd, îngînă
 Neaua picioarelor nude pe marmură.
 Preotul templului vine cu victima.
 Decebal regele a 'nghenuchiat.
 Vergura sabia naltă, și poporul
 Strigă. Dar mîna ei a tremurat,
 Cade a sa sabie ce se rostogolă.
 Zice atunci vergura încîntătoare
 Ridicînd vecele care-o acoperă —
 Astfel din negură ese un soare —
 «Capul lui Decebal, regele Daciei
 Și al Sarmaților nu va să cază,

Zeii Tauridii, prinsul Sarmaților
 Este chiar Decebal, viața-i o rază,
 Vine Sarmaților să ceară-armatele
 Să spargă Daciei jugul d'oțel;
 Causa Dacii este a Sarmaților,
 Cunosc pe Decebal, jur că e el!
 Zice-atunci vergura dulce ca aurea,
 Apoi lui Decebal fața'și arată.
 Vede pe Tilia, ce scapă Dacia,
 Și a lui inimă crudă se 'mbată
 Dulce de farmecul recunoștințelor.
 Preoții templului, regele Eval,
 Tată al Tiliei albă-cu-brățele,
 Vine, dă minele lui Decebal.

Intră 'n palatele în care Tilia
 Regele oaspete, nobil priimesc,
 Ici colo Decebal văzu averile:
 In tronuri de aur, pe purpur lucesc
 Și arii plăcute, de himn și dulci cînturi
 Ce vocea umană unesc, indivină.
 Pe toate ard perle ca ploaia pe flori;
 Dar perle și aur, ebin și purpură,
 Erau eclipsate de junii frumuseți:
 Femei răpitoare cu rumenă gură,
 Arzînd sub ghirlande de dulci tinereți,
 In rochi de culoare, și stofii variate,
 Ce 'ngîină plăcute surisele lor,
 Sub dalbe ghirlande, de flori parfumate
 Formau o vedere, un vis răpitor.
 Al Taurii rege pe tron înalt pare,
 Alături de Tilia sa.

Arzînd de junețe, de grații ce are,
 Ai crede Venusa ce 'n tron repoza.
 Cum stelele 'nconjur a nopții regină,
 Femei grațioase pe ea împresoară.
 Vedeti pe regina Tilia splendidă
 Ca soare ce pare în dulci dimineți,
 Ființa înnoată în grații; umidă
 Privirea se lasă vărsînd frumuseți.
 Al ei tot e splendid, și păru-i străluce
 Ca ploaie de raze pe nea, p'un sîn dulce,
 Ca 'ntîia lumină ce pare 'n senin,
 Și varsă-un foc splendid, măreț și divin.
 Mai dincolo este o dulce regină;
 Toți ochii atrage privirea-i divină.
 Pe fruntea sa părul roșînd ca rubin,

Ai ei ochi vârs' flacări sub gene ce se 'nclin,
 Sub gene de aur pe pura albețe,
 Se scaldă ferice a sa frumusețe.

Ei întind mesele, cu demincările
 Din vînătorile din Euxin,
 Carnea vînatului cum și-a peștelui
 Apelor Schitieî, fructe și vin.
 Pe cînd ei oaspătă, cîntă fecioarele
 Vechii Tauride, roșii la plete.
 Cîntă himn zeilor, apoi eroilor,
 Cîntă resbelele ce Octav dete.
 Cînd tac citherele și ridic' mesele,
 Zice-al Tauridei rege, Eval:
 «Rege al Daciei și al Panoniei,
 Și al pămîntului ce-î zic Tribal,
 Rege al Iliriei și al Vindelicieî,
 Mare Decebale, fie-ți în știre:
 Toată Sarmația vine cu armele
 Ca să te apere cu fericire!
 Fața pămîntului este dōmeniul
 Romii Cesarelui-mare, Traian.
 Dacia sîngeră și cu Sarmația
 Încă nu suferă jugul roman.
 Toată Germania, toată Panonia,
 Văd trecînd zilele sub tiranie.
 Roma nu suferă pe fața globului
 Nație liberă ca să mai fie!
 Suflete nobile, dalbii martiri,
 Care'și dau zilele ca să deslănțuie
 Lumea de lungile ei suferiri.
 Iată cuvintele regelui Taurid:
 «Dacia liberă o voi păstra!
 Cauza Daciei este-a Sarmaților:
 Contra Cezarelui merg a lupta.
 Voiu s'ajut Dacia contra Romanilor,
 Regele Vesura voi să-l găsesc,
 El popii sarmaticî face să sufere:
 Voiu pentru faptele-î să'l pedepsesc!»
 Zice. Și ordonă regilor Schithiei
 Din vecinatele părți să sosească,
 Apoi în Dacia contra Cezarelui,
 Contra Isigilor se resboiască.
 Frageda Tilia, dulce ca zorile,
 Fiia bătrînului rege Eval
 Arde de flacăra dulce-a amorului,
 Arde de regele său Decebal.
 Nefericirile sale aprinseră
 Flacărea patimii, ast-fel o undă

Sub suflăturile aspre-ale vîntului,
 S'umflă, se 'ntărită, și tot inundă.
 Chiamă pe Decebal în locuințele
 Sale 'n palatele ei după mare,
 D'unde privirile luciî ca soarele
 Pontul îl aură îndepărtare.
 Este cînd soarele intră în umbrele
 Mării, cînd razele'i unde auresc,
 Lasă să tremure printre deșertele
 D'aer pe boarele care plutesc;
 Peste a undelor față azuratică
 Pare vederilor un poleiū d'aur,
 Unde sbor boarele, scînteie razele
 Ca strălucirile unui tesaur,
 Său ca dorințele dulci ce'n juniile
 Anilor oameni vād peste viață,
 Raze de glorie, umbre de farmece,
 Pin' ce durerile, această ceață
 D'aur n'o risipă și lasă inima
 Omului, viselor încă a îmbăta.
 Cu ochii în, lacrimi, dulce și lancedă
 Ea, privind undele, tristă visa,
 Și atunci soarele Mitra Persanilor,
 Aurul buclelor îi purpurează.
 Iată imaginea zilelor omului,
 Își zise Tilia. Dar Decebal
 Încă întîrzie. Zei ai Sarmaților!
 Zei! îndurați-vă d'a lui Eval
 Fie! căci regele, fala eroilor,
 De nu'i dă inimă, ea o să moară!
 Cînd el vederilor pare, mă farmecă,
 Cînd el vederilor scapă, mă-omoară.
 Sufer cînd nu 'l vād, geme-adînc sufletul,
 Frigul și flacăra corpu'mi aleargă.
 Plîng și suspinele'mi sînul meu valură,
 Nu mai știu ce vorbesc, nu mai știu unde merg.
 Mînele'mi bucelele strîng și desfășură:
 Florile rînduie p'a mea cunună,
 Și iar le seceră și le împrăstie,
 Și iar pe coamele'mi ele le-adună.
 Cînd îl vād tot așa suferă sufletu'mi,
 Inima'mi tremură și amuțesc,
 Voiū să zic, se'ngîn vorbele. Spiritul
 Perde chiar bunul simț — nu mai gîndesc.
 Plîng și cu mînile îmi ascund fețele
 Ce ard ca flacăra, tremur, mi e cald.
 Nu știu ce suferă inima, sufletul,
 Un șir de lacrimi ochii îmi scald'.

Regele Daciei vine, și Tilia
 Dulce-cu-zimbetul, pasă spre sine.
 Crezi că pe creștetul negru al serilor
 Luna întîmpină norul ce vine.
 El lingă Tilia șeade pe blanele
 Scumpe ale Schiției. Ea strălucea
 În strălucirile dulci ale grațiilor,
 Cum lingă-o negură luce o stea.
 Ea vede fața lui tristă ca frunțile
 Sereî cînd spațiul se înouează,
 În mincinoasele rîse-ale buzelor
 Umbrele grijilor se desemnează.
 Masa e splendidă, cupele aure
 Rozele cununînd, trec împrejur.
 Cîntă frumoasele sclave cu coamele
 Roșii ca purpura, cu ochii d'azur,
 Albe-cu-brațele, crinii și rosele.
 Dispută pelița lor ce lucește.
 Una dintr'insele resfățînd citera,
 Vocea sa tînără dulce mugește:

AMANTA

— Ce ai tu ce mă iubești,
 Ca să'mi dai să mă răpești?

AMANTUL

«Am o țeară,-un tron, un nume,
 Ori-ce comori sunt în lume».

AMANTA

Voiu o inimă curată
 Să reverse sînt amor,
 Cum zorile roze-arată,
 Cînd es din locașul lor.

Cîntă dar Rempesa, fiică a Greciei
 Neagră-cu-genele, vis de amor.
 Ochiî ei scinteie ast-fel ca soarele,
 Sub umbra norilor ce'l înconjor'.

Cîntă o arie greacă, molatecă.
 Dulce ca murmura-aurei 'n nori.
 Fraged ca rozele dulci ale zorilor
 Și ca miroasele albelor flori:

AMANTUL ȘI AMANTA

Deșteaptă-te din somnu'ți, frumoasa mea, și vin
 Căci zorile se varsă, vin ca să răspîndim
 Buchetele de roze sub ale lor picioare!
 Să salutăm aceste lumini strălucitoare,
 De aur ce scîntee pe rochia negrei noapte!
 Așa zicea amantei în ale nopței șoapte.
 Amantul tînăr, iar ea cu vorbe line:
 Nu este aurora, sunt rîsele'mî divine.
 Nu este a sa purpură, sunt rozele din raî,
 Și ploaia cea de stele e a părului bălai.
 O dulcea mea frumoasă ce inima'mî adoară!
 Sufierea ta de roze ce din sinu'ți coboară,
 Din domele-eterate e dulcele miros.
 Nimic nu e mai dulce, o suflet grațios!
 Ființă eterată, buchet de frumusețe,
 De grații, de virtute, de farmec, de junețe,
 Cu ochi ce-aū strălucirea suavului safir,
 Și'ngîna întunecate luciri sub pleopî de fir.

O altă sclavă cîntă, fecioară din Dacia,
 Cu ochi ce umbra nopții în flacără ardeau,
 Sub genele umbroase, avea melancolia
 Și cu grații în fața'i ce'n roze se'nvăleau.

«Neal strîngea pe sinu'i pe blonda Alina,
 Cerească frumusețe de care el ardea.
 O dulcea mea frumoasă! cu genele de aur
 Al inimei răpitate desfătător tesaur!
 Alina zice: dacă o oră sau o zi
 Sau toată a mea viață eū nu te voiū iubi,
 Această viață dulce ce-amorul o devoră,
 Să piară ca o rouă sau ca o auroră,
 Ca umbrele tăcute, ca stelele pe cer,
 Ca razele de aur ce'ți strălucesc pe pîr.
 Alina plecă capul cu dulce moleciune
 Pe sînul care arde al dulceluī eī june,
 Și cu a sa guriță muiată în purpur,
 Cu ochi plini de lacrimi, de flacări, de azur,
 Amanta dulce zice: Alina te adoră
 Și arde pentru tine ca blonda auroră.

DOR ȘI MARSĂ

Cînd ea vine, dulcea Marsă,
 Florile nasc pentru ea.

Primă-vara se revarsă,
 Și pe viață luce-o stea.
 Însă unde tu nu ești
 Tot e noapte și tăcere,
 Nu zăresc lumini cerești,
 Nici roze dulci de plăcere.

MARSA

Cînd tu vii la mine Doare,
 O ploaie de dulci zimbiri,
 Mă înecă ca un soare,
 Lacrimi se fac trandafiri.
 Dar tu cînd pleci de la mine,
 Suspin, plîng, și simt că mor.
 În griji, lacrimi și suspine,
 Ce naște al tău amor.

Tilia fragedă ca vîntul zorilor.
 Cîntă o melodie, toți se răpesc.
 Inima'i în cîntecu'i trece ca flacăra,
 Ochii de patimă îi strălucesc.

ADALIA

Perind pe toată ziua, Edena lăncezea,
 Ce dor avea în sînu'i, ea însuși nu știa.
 Ardea d'amoru acela ce nu vrea să repoze
 Pe vise grațioase, pe desfătări, pe roze,
 Ce fuge de obiectul ce-face a iubi,
 Preferă să nu-l vază și a plînge, a suferi.
 În musica divină ce face să resune,
 Melodioase arii, durerea sa ea spune.
 La dulcea auroră cînd pare printre nor,
 La seara cea discretă, ea spune al ei dor
 Într'un limbagiū ce numai de zei se înțelege;
 Iar zeii și la care ea spune al ei amor,
 Revarsă p'a sa rană nectar desfătător,
 Și sufletul ei dulce, ca valul cel de spumă,
 De aerul de noapte se'mbată, se parfumă.
 Incredințează nopții și cîntec și mister,
 Și vîntul le răpește ca să le poarte'n cer.
 Cînd ea termină cîntul, pe fețele ei două,
 Sa varsă calde lacrimi, a sufletului rouă.

Seara congedie oaspeții Tilia:
 Ea cu Decebale trece'ntr'o sală,

Unde cununele rozelor riură,
 Și al nectarului parfum ecsală.
 Rege! ierți Tiliei, fie a regilor
 Mare Decebale, a te întreba:
 Ce dor îți turbură viața'n Taurida?
 Umbra durerilor e'n fruntea ta!
 Dacia turbură ție gândirile?
 Cerul păstrează ei un viitor.
 Tu ai armatele bravei Tauride,
 Ele cu oștile ți le'npreună,
 Fala Cesarelui pot să o umile.
 Sufletu-aceleia care în Dacia,
 Dulce ca soarele tu o iubești,
 Este luceafărul cerului Daciei?
 Spune Decebale, de pătimești?
 Este ea palidă? coama ca aburul
 Ce pe cer riură în vijelie,
 Sau ca rășurile și aurul zorilor?
 Ca roua florilor după cîmpie?
 Este ea fragedă precum e aerul
 Serilor Daciei în primă-veri?
 Are lucirile vii ale soarelui
 Sau ale stelelor dulcilor seri?
 Are ea inima caldă ca flacăra,
 Și te iubește ea cum te iubesc?
 În cer cu Zamolxis, fără de Decebal,
 N'aș putea de acum ca să trăiesc!

Zice și regele dulce cu vorbele
 Și resfățărilor sale 'i-arată,
 Cum leul muntelui soața lui mîngîie
 Cînd simte 'n sînul ei cruda săgeată:
 Tilia, zice el. Eū am dat inima,
 Al geloziei lor foc, draga mea
 Să n'arză sufletu'ți! ceea ce inima'mi
 Are în Dacia, e numai ea!
 Tilia mînele pune în coamele'i
 Smulge ea dupe păr dalbă cunună,
 Riură coamele, ca ale cerului
 Cînd în nori scapăta splendida lună.
 Sînul ei palpită, ca val în spumele
 Mării. Iar ochii ei ca un nor plouă.
 Ast-fel zambilele și viorelele,
 Par printre undele nopții de rouă.
 Zice lui Tilia: Te duci, o crudule!
 Cu-ochii în lacrimi mă părăsești.
 Nu ai tu inimă! nu ai tu lacrimi?
 Pentru-a ta Tilie să respîndești?

Regele Daciei pleacă cu navele,
 Pleacă cu regele mare Eval.
 Trei sute nave întinzind velele,
 Mișcînd lopețile, sparg albul val.
 Coastele cerului coperă umbrele
 Ast-fel pe frageda frunte durerea,
 Riură umbrele ei melancolice.
 Tot se da somnului, și în tăcerea
 Noptii, pe undele mării e liniște.
 Stelele cerului urm' cursul lor.
 Marea cu undele'i doarme sub domele
 Cerului. Cerul chiar doarme în nor.
 Tot de la umbrele nopții repausul
 Care durerile lumii aromează,
 Toate ființele uită cit zilele
 Vietii sunt turbure și încetează.
 Tilia singură nu 'nchide genele,
 Plînge pe patul ei de trandafir,
 Șterge de lacrimi fețele palide
 Cu ale părului bucle de fir.

De la palatele Tiliei gardele
 Rînduri cu-amele merg p'Euxin,
 Pare ca Venusa de la palatele'i,
 Ast-fel ca florile care revin
 Ce după ploile verii rentineră
 Și ridic' frunțile îmbălsămate.
 Viața, energia, umplu acum sufletu'i,
 Ast-fel ca soarele cel luminos.
 Pleacă în Dacia, pleacă cu navele:
 Pare sub numele'i de Făt-Frumos.
 Zeea din capiște i-a dat consiliul;
 Ea lingă Decebal vrea ca să moară.
 Al amazoanelor sînge în vinele'i
 Cură, și luptele n'o înfioară.
 Ese ea splendidă din a palatului
 Poartă ce armele o încunună,
 Ast-fel din aburii albi ai eterului,
 Ese molateca, splendidă-lună.
 Merg pe nava sa, ce ca o pasere
 Lunecă 'n undele mării ușor.
 Velele flutură, sparg cu lopețile
 Cadentat undele, spre Ister sbor.
 Trec pe la palida insulă-a șerpilor,
 Munții, pădurile îi încunună.
 Marea pe margine are altă margine,
 Briu de ghirlandele sale de spună.

Tomi saū Pontica locul exilului,
Lui Ovid licurā în depārtare.
Colo e Peuca, deltā a Istrului
Unde Alesandru, eroul mare
Trece în Schithia dupe Tribalī,
Unde al Persiei rege s'avinturā,
Fārā sā spulbere schiții rivali.
Aceastā insulā fuse la porțile
De fer, în sīnul ei mīndrā domnea
Fiica lui Unehevel ce calitāțile
Toatā Panonia le pismuia.
Sub ale buclelor valuri molatece
Lucea ca muntele ce sub cununi
De ninsorī scīnteie și îi vezi creștetul
Palid la razele fragedei lunī.
Fluviul Isterul vede pe vergurā,
Beat de privirile sale plācute,
Vrea ca în peștera lui din Hercinia
Zina cu insula sā o transmute.
Marele Zamolxis nu se astimpārā,
Insula Peuca transmūtā 'n jos,
Unde cu-armele trece sā spulbere
Schyții al grecilor rege frumos.
Marele Zamolxis, nu se asigurā
Contra bātrīnului Ister ce o urmā.
Cu a lui flacārā, zice Evdochiei
Zeea cu vorbele dulci, mergi și urmā
Lupta cu Isterul! ia toate zinele,
Ceata morunilor s'o depārtezi
Ei sunt ai Istrului fii, n'ai încredere.
Nu, o Evdochie, sā nu te 'ncrezi!
Cīnd tu cu slavele albe ca florile,
Forme feerice va intra în riū,
Sā scalde 'n umbrele d'unde nasc rozele,
Pune bātrīnului Ister un friū!
Prinde pe vergurā, o rāpiți repede,
Fi legați brațele cu lanț de roze!
Numai în Cocaion, în fața zeilor
Sā-i fārami lanțele, sā se repoze!
Zice. Evdochia sboarā la Peuca,
Dupā cum Zamolxis îi ordona.
Cīnd între umbrele noptiī, molatece
Luna din bucelele noptiī vārsa
Riuri din razele-ī, vine Evdochia.
Stelele tremurā și scīnteiesc.
Zeii privirile țintā pe Eura,
De frumusețile ei se rāpesc.
Prin dulci gene zeele cautā pleopele
Și de indivie îngālbenesc.
Privirea Peuchii luce prin lacrime

Cum focul soarelui luce prin ploae.
 În sinu Evdochiei ascunzînd fețele
 Corpu-i ca edera p'arbor se 'ndoaie
 Printre frumoasele zee ale Daciei
 Zeii toți Peuchii vor a da loc.
 Zeele murmură, critică farmecii.
 Dulcele aure p'al lor păr joc.
 Lungi erau certele. Marele Zamolxis:
 «Iată pe Peuca albă ca soarele,
 Zeile Daciei n'o vor aice».
 Vine Evdochia, dulce-cu-zîmbetul,
 Pară cu carul său pe orizon.
 Tremură aerul, norii se 'mprăștie.
 Zea pe muntele lui Cocaion
 Pare în mijlocul zeilor splendide,
 Care acoperă cu brațele albe,
 Fețele rumene astfel cum crinii
 S'unesc cu rozele pe ale buchetelor
 Frunți, și splendida zee cu sinii.
 Corpul din creștetu-i de la picioarele-i
 Pare un nud zeelor pîn' la mijloc,
 Un brîu ce coperă riură colții lui
 Mai jos ca aurul lor și se joc,
 Cînd ale vîntului aripî îi tremură.
 Zice lui Zamolxis: «Zeū-trinitate!
 Zeū prea puternice, zeū-armonie,
 Zeū al ființelor ce din unirile
 Lor universului dau vietate;
 Lumea mă turbură, cei mulți la capîște'mi
 Numai sacrifică. Ei spun cu fală
 Că-a mea religie este o ficție.
 Că a mea religie e imorală!»
 Zice și lacrimi cură pe fețele-i,
 Unde se sfarămă și'n roze per.
 Luce'n pletele-i astfel ca soarele
 Luce în coamele albului cer.
 Zice ei Zamolxis: «Soția puternică,
 Nu ai tu temere de muritor
 Că o să deșerte cultul și capiștea.
 Tu ai imperiul în viitor.
 Tu ești materia. Dar o puternică
 Zee a atomelor, soție mult dulce
 Ia te acoperă cu vâl de purpură!»
 Oferă Zamolxis vâlul ce luce.
 Ast vâl o coperă, ast-fel e soarele,
 Ast-fel sunt stelele strălucitoare.
 Zice ei Zamolxis: poartă-l d'apururea.
 Ți-am dat al cerului vâl de pudoare

Colo fu peștera, unde închiseră
 Dacii din Dunăre multe comori.
 Unde-a titanilor ceată din luptele
 Cu zeii grecilor răsbunători,
 După învingere, și unde regele
 Spune cum Dacia popoliu 'nvinge
 Pentru ce nația nu avea vițile
 Luxul, plăcerile ce viața stinge.
 Vede a Prutului gură pe ripele-î :
 Opt sunt cetățile care albesc.
 Ea este 'n Dacia, 'nalță balaurii
 Ce despici' aerul și strălucesc.

Colo în verdele munte al Burilor,
 Printre mestecării nalți de argint,
 Unde al Oltului unde spumatice
 Peste sălbatece stînci cad mugind ;
 Tubeta splendidă, neagră-cu-genele
 Doarme pe florile cele 'nrouate.
 Zorile rumene despiciînd umbrele,
 Ast-fel ca rozele înpurpurate,
 Ce desfac foile ale bobocilor,
 Scînteie 'n spațiul întunecat,
 Poleie coamele Tubetei splendide
 Ce se desfășură pe al ei pat.
 Doarme molatecă, nudă-cu-brățele,
 Corpul ei seamănă un vâl de nea,
 Ce-are repaosul pe un pisc repede.
 Părul ei corpul ei îl învălea,
 Deschizînd genele, părul ei riură
 Valuri molatice, umbră cerească.
 Corpul ei coperă, chiamă frumoasele,
 Părul pe umeri-î să'l împletească.
 Una o peaptănă, patru țin vițele,
 Alta c'un d'aur vas, de rouă plin,
 Vine, și Tubeta, doamna frumoaselor,
 Răcoară minele sale de crin.
 Hora Frumoaselor, nouă-cu-numărul,
 Este. Și Tubeta e doamna lor.
 Ele cu dinsele, zilele, nopțile,
 Unde s'avîntură un cîntător,
 Merge 'naintea lui, sună cu fluierul,
 Cîntă și viersul lui dulce, suav.
 Cu vorbe tinere drag s'armonia.
 Nouă anî junele este al lor sclav.
 El un an uneia servă cu cîntecul,
 Uneia ori-ce an el este-amante,
 Nouă anî el urmînd ast-fel frumoasele
 Ce-î dau sărutele lor ordonate.

Nouă ani Orodul în a zi numără
 De cînd frumoasele el însoțea :
 Tutor fusese el un an amantele,
 Acum de dînsese se despărțea.
 Orodul flueră dulce și lacrimi
 Cură din genele'i pe a sa mină.
 Tubeta splendidă danță cu zinele,
 Neaoa și singele fața le 'ngină.
 Marele Zamolxis vine pe măgură.
 Carul său îl trăgea patru boi mari.
 Vine și Tubetei zice : «o Tubeta !
 Soață a moșului munților tari !
 Marele Cesare a trecut Isterul.
 Lupta teribilă are să fie.
 Cîntecul 'nflacă ră inima bravului :
 Orodul, Dacilor în bătălie,
 Poate să 'nflacăre inima nobilă,
 În intîlnirile astui popor
 Cu legiunile Romei puternice.
 Dați lui Decebale pe cîntător ?
 Cîntul poetului este ca flacăra
 Soarelui, zilelor varsă amorul,
 Nobilă inimă și o 'nflacă ră
 Și egală zeilor pe muritorul.
 La murmurările'i calde ca flacăra,
 Sufletul Dacilor se va 'ntări,
 Pentru a lor patrie, beți de ambrosia
 Vorbelor nobile, ei vor muri.»
 Zice ; iar Orodul pleacă la Decebal.
 Regele Daciei în adunare
 Cu ai Sarmaților capi și ai Dacilor,
 Spune Pileatilor de lupta mare.
 Colo e regele alb al Tauridei
 Ține cu minele sceptrul regal.
 Lîngă el Tilia albă cu umeru'i
 Urmă în Dacia pe Decebal.
 Ea avea armele ca fiii mărilor,
 Patru-ai Sarmaților capi se arată.
 Unul e Saula mare 'n bătălie ;
 Poartă l'al calului friu la trei sute
 Picî de cap d'inemici, care cu armele
 Vinse în luptele'i mult cunoscute.
 Poartă lungi plete ; barba ca singele.
 E căpetenie peste Scoloți.
 Al Roxolanilor cap stă alătura :
 Este din Tanais ; nalt patru coți.
 Nalt, uriașilor seamănă barbarul,
 Din amazonele vechi el coboară ;
 Coborînd d'Ercule, cei de la Tanais
 Pentru virtuțile sale 'l adoară.

Gherus e numele. Vine puternicul
 Rege al barbarilor, Ostumat.
 Doă hîrcî omeneşti bate cu baiere
 Late de cînepă spatele'î lat.
 Colo e Aricus, un divin, mînele'î
 Poartă de salcie rămuri pe spate.
 Riură pletele'î, barba sălbatecă,
 Tinde genuchele sale uscate.
 Precum meteorele 'ntunecă stelele
 Ast-fel frumoasele, albe Sarmate
 Varsă luminele dulci ale murelor,
 Prin frumuseţile lor delicate ;
 Ast-fel cum florile roua lor scutură
 Şi dulci colorile de tinereţe,
 Ele împrăştie graţii sălbatece,
 Farmece splendide de frumuseţe.
 Colo femeile capilor Sarmaticî
 Par cu cosiţele lor bălăioare ;
 Ele port armele, arcul, săgetele,
 Poartă cuirasele strălucitoare.
 Coifuri pe crestetul capului scînteie,
 Fruntea de aure bucle 'nconjoară,
 Toate în luptele Schitiei sălbatice
 Aū vărsat singele cu-armele lor.
 Ele în certele patriei Schitiei
 Soţii cu-armele lor îi urmează.
 Din amazoanele vechi ele-aū singele,
 Datine-omeneşti îmbărtează.
 Una e Pesimund, soţia lui Saula,
 Rege al Scoloţilor cu ochi ruptî din cer.
 Trei piei de cap d'om poartă pe pavaza,
 Ce o acoperă, lată de fer,
 Ce în bătălie le-a luat zilele
 Şi le-a scos pielea lor după cap.
 Semn de 'nvingere. Alta e Mamesa
 Ce 'n foc şi 'n lacrime ochii s'adap'.
 Vie, sălbatecă ; Gerus e soţul ei.
 Alta e Tibia, cu mîna albă,
 Naltă ca soţul ei, seamănă plopului.
 Alta e Subita, dulce şi dalbă,
 Soaţa lui Aricus, crinii şi rozele
 Faţa ei seamănă de fragezimi.
 Pare vederilor, cînd ea prin lacrime
 Şi prin surisele'î dulci şi divini,
 Precum crepusculul pare în umbrele
 Serii şi razelor ziliî murinde,
 Ochii ei scînteie ca strălucirile
 Cerului seile dulci şi arzînde.
 Alţi regi ai Schitiei şed rînd pe scaune.
 Zice Decebale către Sarmaţi :

«Regi mari ai Schitiei, ai Amazoanelor
 Fii, astăzi vorbele mele-ascultați!
 Astă bătălie este a Daciei
 Și a Sarmatiei viața sau moarte.
 Să jurăm regilor, perzînd bătălia,
 Nimenea zilele să nu mai poarte.
 Să murim! ca eroi! pentru că zilelor
 Ce libertățile perd pe pămînt,
 Viața și aerul, cerul și soarele
 Sînt mai teribile ca un mormînt!»
 Dacă noi perde-vom lupa cu Cesare,
 Strigă tot popoul, zic toți să piară!
 Să moară Dacia, toată Sarmatia,
 De cîș să sufere viața de heară!
 Peste tot murmură, toți: să murim!
 Arde apropiu, un vas eroilor,
 Cu vin el presintă, toți să jertfim!
 Strigă sălbatecii capi ai Sarmatiilor:
 Toți creștau brațele și în vas sînge,
 De la braț picură, naltă toți minele;
 Jură, săgețile la toți se string
 Și toate armele care ei au
 Și 'n vas le puseră. Apoi ei zeilor
 Roagă și sîngele din vas ei beau.
 D'acolo merseră toți într'o peșteră
 A lui Mars zeului, să sacrifice.
 Un umbrar pe țeruși, verde de ramure
 Ca să dea umbrele aici ridică.
 Pe pămînt ramure verzi așternuseră.
 Dar ei sacrifică oameni ce 'n luptele
 Lor și cu Cesare au fost robit.
 Căzură capete și stringînd sîngele
 În vas, în capiște l'au respîndit.

Sună Citerele dulci în palatele
 Regelui Decebal. Cîntă fecioare
 Luptele Daciei contra Romanilor...
 Fețele Dacilor sunt rizătoare.
 De femei scînteie palatul regelui,
 Cum fața cerului stelele 'ncunună.
 Stelele aure ce văd privirile
 Cazînd din aere, aici se-adună.
 Pare aici Tilia. Vine cu armele.
 Dulce ca zorile, dulce carmin
 Gura îi rumenă, ast-fel par rozele,
 Tot ast-fel rumenă un viu rubin.
 Plaiul se 'ntineră cînd luna palidă
 Pare, și 'nvoioasă de bucurie.

Decebal regele își umple sufletul
De fericirile ce îl învie.

FRUMOASĂ HORA CÎNTĂ

De ce ea 'i necredincioasă,
Ea ce-î dulce și frumoasă?
Ce sunt junele femei
Ce au fermecile ei?
Ca ea nu e alta 'n viață
Nici în cer prin serafimi,
Nici o stea mai dulce 'n ceață
Nici resure printre crini.
Chipul ei pe toți răpește,
Și privirea ei rănește,
Prin altele tinerele
Arde ca soare prin stele;
Sărutări, farmec, resfețe.
Lanț de foc ce m'a robit,
Toată a mea tinerețe,
Fui cu dînsa fericit,
De și-am plîns și-am suferit.
Dragostea gonește ura,
Azi nu-î mai zîmbește gura.
Nu îi mai arde vederea,
Vorba ei a pierdut mierea.
Cînd se vîrs' dulcile ziori
Și-adorm tristeții muritorî,
Eû plîng! cînd soarele luce
Și viața la toți e dulce,
Și paserea cîntă 'n crîng,
Eû singur suspin și plîng.
Inima'î în lacrimi cură,
Nu mai tace a mea gură;
De la umbră pîn la umbră,
De la soare pîn la soare,
Viața mea este tot sumbră
Și 'n rouă lacrimătoare.
Căci a mea dulce bădiță,
Nu'mi dă miere din guriță.
Din cosița ei cea brună,
Nu 'mi face ea o cunună!
Din sinu'î de iasomie,
Nu 'mi mai face patul mie!
P'altul capu'î se răsfrînge,
P'altul în brațe îl stringe,
P'altul ardé cu priviri,
Și 'l îmbată cu zimții,
Și îi zice: ce am eû.
Și țî-e drag, tot e al tău!

Dar eû nu-l voiû ferici,
Mai bine voiû a muri,
De cit a o mai iubi.
Dragostea ei ține-o zi.
Mine pe el ca pe mine
O să 'l lase lăcrimînd
Și cu sinul în suspine,
O va blestema plîngînd.

CÎNTĂ FRUMOASA IDA.

Cînd dorul lacrimi se face,
Suferința mea nu tace.
Eû plîng, și amarul dor
Nu s'alînă — cer să mor!
Inima mea singerează
Cald și frig simț, aiurează,
Mor de dor și ea e rece;
Lumenele ei sunt sece.
De lacrimi nepăsătoare!
De rana ce amar mă doare.
Și nu pocî să mă supui,
Dorul meu ca să îl spui
Soarele de dimineață,
Are raze și dulceață,
Și aduce la florî viață;
Dă recoare, dă verdeață.
Ea încă are în fețe
Ca soarele frumusețe,
Și cosița castanie,
Gurița sa purpurie
Nu 'mi aduce mîngîiere,
Ci venin, amară fiere.
Căci la focul ce mă 'ncinge
Ea e rece, mă rîspinge;
Și eû plîng, și lîngezesc,
Mor, și încă o iubesc.
Vezuî stelele, topaze
Ce se înecaû în raze,
Împrejurul luneî pline
Într'o mare de lumine,
Nu erau mai strălucite
Ca ochii dulceî iubite,
Și am zis: ea este luna,
Soarele, steaua, cununa,

Farmeculū cel ceresc
 Și 'n privire-î mă topesc!
 Stea drăguță, luminoasă,
 Că nu ești mărinimoasă!
 Tu ce ești așa frumoasă!
 Nu în viață, 'n soare, în fire,
 Este a mea fericire,
 Ci în dulcea ta zimbire,
 Și în calda ta iubire.

CÎNTĂ O ȘCLAVĂ

O cît ești de bobocic
 Din sînu-ți farmece pică.
 Cosițe pe sîn cobor,
 Negre, aurite-ușor.
 Cum luna poleie un nor,
 Gene negre și răsfrînte
 Ca umbra pe față frînte;
 Sprincenele neguroase
 Varsă raze drăgăstoase.
 Privirea ta mă rănește
 Ca un soare ce lucește.
 Două paseri poartă ea
 Ca doi bulgări mici de nea.
 În sînul ei cuib își fac,
 Aū în ciocuri cite-un frag,
 Ce-l dă la cel ce-mă mai drag,
 Nuriī dulci din ochi îi pică
 Cînd dragostele-î ridică
 Rochia cu mina lor mică,
 Cînd focul dragostiī dulce
 În ochiī ei negri luce.
 Ea se uită, ea se frînge
 Și pe sîn dulce mă strînge.
 Și se pierde, aiurează,
 Ride, cîntă, lăcrămează.
 Și pe brațele-î de spumă,
 Cosița de cît îți spune;
 Și brațele cu cunune.
 Cînd o strîngi la sîn cu dor,
 Și rupi vâlul alb al lor,
 Să nu-î săruți cei doi fragi,
 Fragezi, tineri, rumeni, dragi,
 Cu vorbe aspre respinge,
 Dar cu brațul ei te 'ncinge.
 Și pe sînul tău se stînge.

S-o vezi galbenă perdată
 Sub cosița ce-î sărută
 Trupul ei pîn la picioare,
 Ai da viață, cer și soare.

CÎNTĂ FRUMOASA DILI

Ochilor de lacrimi plini!
 Numai revărsați luminii!
 Căci a vieții rază vie
 A apus, să nu mai fie.
 Voi n'aveți să mai priviți
 Ochii de gene negre-umbriți,
 De lacrimi încununati
 Și în raze înecați.
 Sînul ei ce din zăpezi
 Două dealuri născînd vezi,
 Pe dealuri doi bujorei,
 Eșînd din crini aurei.
 Țărul ei cel castaniu
 Ce părea că este viu
 Și-unde dragostele dragi
 Zimbeaū cu gura de fragi.
 Gîtul a căruia nea,
 Păru-î castaniu năștea
 Ca o seară ce pe zi
 Naște spre-a se răspîndi,
 Te închide și tu gură,
 Ca mișcări să nu mai ai,
 Căci pe buza de resură
 Sărutări n'o să-mi mai dai.
 Nici pe negrul din cosiță,
 Nici pe macul din guriță,
 Nici pe bujoriī ce 'ngin'
 Zăpada după al ei sîn.
 Muriți brațe; piept, te frînge!
 Voi pe sîn nu veți mai strînge
 Corpul ei îmbălsămit,
 Ca bremenul răsărit.
 Altă gură îi bea miere,
 Alți ochi ard a ei vedere
 Din gură de trandafir.
 Altă mină îi resfață
 Boboceiī de maci din față
 Un alt braț acum o strînge
 Ca floarea pe el se frînge.

Trece o aure dulce în aer,
 Varsă parfumele delicioase;
 Regele Dacilor zice poezilor:
 «Nu voi eu himnele dulci, amoroase,
 Care molatică inima bravului,
 Care pe suflete slabe răpesc,
 Eu voi cântările vii și energice
 Ce dau puterile; și 'nviețuesc,
 Ce ridic' sufletul, nobilă inima,
 Și interesele țării măresc!»
 Vine Eleuta din a frumoaselor
 Horă cu Orodul, dalb cântător.
 Zină a himnelor celor resboinice,
 Care dau inimă unui popor.
 Tubeta splendidă, zice Eleuta,
 După dorințele zeului tată,
 A trimes pe Orodul să cînte imnele
 Care a ostașului inimă 'mbată.
 Cei ce cînt' aria moale și fragedă
 Care în festinele regilor are
 Farmece, grație cin desmerdările
 Dulci le beau orele cu desfătare,
 Care cînt' regilor ca să îi farmece
 Și să acopere crimele lor,
 Cu ale laudei roze mult fluide,
 Și cu parfumul lor amăgitor,
 Nu sunt discipolii care frumoaselor
 Zee trimeseră ca să'i învețe,
 Zice Eleuta albă ca spumele,
 Arde de grație și frumusețe.
 Roze pe buzele'i nasc și împrăstie
 Parfumul zeilor din Cocaion,
 Păru'i ca soarele peste zăpezele
 Ernilor, scînteie lung p'orizon.

ORODEL CÎNTĂ

Ori-ce om se naște 'n lume, are misiune-a-ice
 Pentru țara ce 'i dă viață, viața sa să sacrifice.
 E nefericita țara și ursita ei amară
 Unde cei ce nasc în sinu'i nu mor pentru a lor țară.
 Acolo tot ce măi mișcă fără virtuți și credință,
 În a vieții armonie nu măi sunt de trebuință.
 Ast-fel nu e țara noastră! Dacia e încă vie,
 Căci în sinul ei ea naște încă fii de vitejie.
 Ochiul se răpește dulce unde agerul balaur
 Singur scînteie în spațiu printre purpură și aur.
 Însă viața, și puterea încă sunt în ăst popor.
 Pe armatele Daciei sboară balaurii ușor.

Ca corăbiile cu vele pe o mare turburată.
 Arborii, luîndu'și formă omului ca să combată
 Tot se mișcă, are viață, tot desfidă-aicea soartea,
 Căci robia cea streină e mai crudă de cit moartea.
 Gloria e 'n atmosferă unde sufletul cel mare
 Sboară și respiră viața, cu a sa neatîrnare,
 Cu acvila cea măiastră care fuge de cîmpii
 Infruntînd în vijelie fulgerul de vijelii.
 Ast-fel Dacii 'n bătălie cată să respire viața,
 Dar spre Ister, o Decebal, iată se ridică ceața.

Printre ceață se zăresc

Acvile ce strălucesc.

Iar balaurii cu gura de flacără vor să treacă,
 Îi întîmpină, lovește, și în Ister îi îneacă.
 Peste vîrfurile nalte ale munților rîpoși
 Unde aū locașe dalbe zeii Daciei frumoși;
 Raze d'aur se arată, fac ghirlande de foc vie:
 Sint sufletele străbune ce privesc cu bucurie.

Ast-fel fu cîntecul. — Preoții templului
 Iliforî, ce trăiau în feciorie
 Și cu femeile dace, Sarmatice
 Albe și rumene dalbe lumine
 Ce formă podoabele ast-fel ca salbele
 D'aur ce 'nconjură petre rubine;
 Regii Sarmaților și cu reginele,
 Rumena Tilia toți o plăcură.
 Rumena Tilie, albă-cu-brățele,
 Și cu picioarele mici, mică gură,
 Junele Orod el pleacă genuchile
 Regelui Daciei, ce-l sărută.
 Pleacă cu oștile — sună cimpoaele,
 Cade pe măgure noaptea tăcută.
 Luna e palidă peste Sergentia
 Dulce ea varsă un brîu
 D'aur, oștirile de cavalerie,
 Ceata Sarmaților trec peste riū.
 Merg către Cesare care pe Tibiscu,
 Ține el tabăra mult numeroasă.
 Regele Daciei dă semn castelelor
 Să dea bătălia mult sîngeroasă.

TRAIAN ȘI EUDOCHIA.

Cesare Augustul merge 'n pădurile
 Verzi ale Daciei la vînaătoare.
 Vede în desele silve o timidă
 Turmă ce tremură, de căprioare,

Una cu coarnele d'aur ce scînteie,
 Fuge, în urma ei August Cesar.
 Capra sălbatecă pare și repede
 Piere în lesele mari de stejar.
 Astfel a nopților stea-muritorilor
 Pare din negură și-apoi apune;
 Astfel plăcerile omului fragede
 Scînteie, fermecă și se răpun.
 Capra stă repede lingă un șipote;
 El vede o vergură în al său loc.
 Pletele scînteie blonde ca soarele,
 Și p'al ei umăr perî d'aur joc.
 Zine-o 'nconjură; tremură vergura
 Și pleacă genele blonde de fir.
 Poartă pe umere tolba, săgețile,
 Arcul în mîna sa de trandafir.
 Cesare Augustul țintă privirile
 Sale pe vergura ce se arată
 Peste-a zinelor turmă molatecă,
 Și de vederile lor se 'mbată.
 Astfel în spațiul negru ce stelele,
 Luna nu scînteie, un negru nor
 Țintă privile sale la zorile
 Ce varsă razele pe calea lor.
 Iată cum Cesare ei îi da vorbele:
 •Zină cu zîmbetul dulce, cu fața
 •Dulce, cu vorbele dulci și profetice,
 •Ce anunți binele, ce anunți viața,
 •Zină mult timidă ce ca un arbore
 •Înflori ca spațiul cel înstelat,
 •Cu un gînd grațios în negre cugete
 •Pari tu privirilor, ce-ai încîntat,
 •Cine ești cu săgeți d'aur? cu coamile-ți
 •Seamănă mugurul d'aur din crin.
 •Zee ești? gloriî, grații, virtuților
 •Ești o resfrîngere, un vis divin?
 Eă sînt Eudochia, murmură vergura.
 Nu sînt contrarie Romii, Cesare!
 Vino cu armele! fă tu din Dacia
 Țara latinilor, demnă și tare.
 Din ambe gintele un popul nasce-va,
 Va purta numele dalb de romîni.
 Secoli mulți curge-vor, barbarii timpilor
 În capitoliu'ți vor fi stăpîni.
 Dar peste Dacia, dupe durerile
 Și suferința sa crud împlinită,
 Secoli de lacrime, chinuri teribile,
 Unde tyranilor va fi 'mpărțită,

Unde lovirile fiilor patriei
 Vor fi mai crîncene ca de străin,
 Unde tot sufletul omului nasce-va
 Ca să mai singere crudul ei chin,
 Soarta poporului în suferințele-i
 Va afla, Cesare, mare schimbare :
 Un om din neamul lor lucind ca fulgerul
 Ale străinilor horde barbare,
 Vinge-va și un stat dalb ca luceafărul .
 Pe dărîmările-i va răsări !
 Cesare augustul pasă spre vergură.
 «Zee cu zimbetul dulce, cu fața
 «Dulce, cu vorbele dulci și profetice
 «Tu 'n expediția primă, prin ceața
 «D'aur a razelor tale, victoria
 «Nouă romanilor ai oferit.
 «Căci tu cu razele ochii armatelor
 «Dace, Sarmatice ai cotropit.
 «Fii, o Eudochie, zee-a zimbirilor,
 «Dulci c'ale soarelui, fii protectoare
 «Și pe cînd Dacia va da supunere,
 «Veî avea capiște desfătătoare !
 «Eü voiü în Dacia să fac o nație
 «Ce Oriintele dalb va domni,
 «Care născîndu-se din două ramure
 «Ginte heroice, mare va fi.»
 Zice : cum stelele, luna în aere
 Se pălesc și se sting pe nesimțite
 Cînd grațioasele zori ridic coamele
 Noptei cu minele lor aurite,
 Ast-fel se stinseră zeea și zinele,
 Dulce imagine de străluciri.
 Cesare Augustul lasă pe urme-le
 Zeei miratele sale priviri.

Cesare Augustul duce cohortele
 La a Iasigilor mare cetate,
 Supra lui Tibiscul ce 'i udă poalele
 Intră ; cohortele ard d'a combate.
 Aripa de călări pusă în frunțile
 Oștii, labarele trei se avînt'.
 Și legiunile tot atît numără.
 În prima aripă armate sînt :
 Cinci, una Spanică, alta Ilirică,
 Alta a Panoniei, alta de Beși,
 Alta a Numizilor, fii deșertelor,
 Toți dupe meritul lor sunt aleși.
 Colo par Spanii dalbi, lungi-cu-pletele ;
 Este 'n Italia vorbă : mulți anî

«N'aș lua armele, d'aș avea 'ncredere,
 «Că inimiții mei vor fi Ispani.»
 Ei form' o aripă de cavalerie,
 De infanterie e urmărită.
 Este superiă tutor cohortelor
 Ușure cu-armele; bravii Rorari
 Vin, își au rîndele p'atreia linie
 Între Acensii bravi și dalbi Triari.
 Ei mergeau cei d'întiîu și fără regulă,
 Ei port loviriile cu frenesie.
 Numele lor au ei de Rores, ploile
 Sau picăturile din vijelie,
 Levis armatora ce-are în ramure
 Cei d'întiîu pe acești sprinteni Rorari,
 Are oștiri agere, pe ferentari.
 D'aproape nu combat. Ei nu au armele
 Lancea, nici sabie, dar au săgeți.
 Sunt puși în ordine și formă o aripă,
 Nimeni ca ei mai mult nu par semeți.
 Poartă stindardele, ese 'nainte-le
 Regele Vesura cu-a lui armată.
 Văd legiunile, văd edificile
 Urbii Iasigilor. Ea se arată
 Ca primă-verile. Regele Vesura
 Către Cesarele se îndrepta.
 Cere ajutorul seü contra Sarmaților
 Și contra Dacilor ce 'i apăsa.
 Vin cu femeile și cu fecioarele,
 Oferă armatelor hrană și masă.
 Cesare Augustul intra pe porțile
 Urbei Iasigilor; mîndru palat.
 El iar sacrifică. Nici o bătălie,
 Fără a da zeilor rugă, n'a dat.
 Vin la altarele sacre, femeile,
 Cum și fecioarele, albe ca crinul,
 Seamăn cîmpiilor ce călătorilor
 Par în deșertele unde Camsinul
 Sufă, cu florile lor și cu arborii
 Cu fructe aure; cu miî colorî.
 Sună citerele, himnuri de glorie,
 Phosphoros scutură pletele aure
 Peste a umbrelor mantă umidă.
 Zeea Eudochia, dulce-cu-zîmbetul,
 Pare pe Alpius, luce splendidă.
 Ride Cesarelui dupe o măgură;
 El vede-oștirile dace venind,
 Vede balaurii despiciînd aerul,
 P'a săgetarilor ceată plutind.
 Chiamă oștirile, apoi sacrifică
 Zeilor taurii; acvile-duce.

Armele, coifele, zalele-ostașilor
La ale soarelui raze străluce.

Regele Dacii s'afă cu armia
Într'o puternică, mare cetate,
Pe cînd Sarmatica ceată pădurile
Dace-ale munților mari le străbate.
Marele Cesare sparge întăririle
Dacilor din prejur, sprs munți privea :
Va să ia vîrfele unde Decebale
Întăriturile sale avea,
Ca între ambele corpuri de armie,
El pe Decebale va să îl închidă
În înălmimile cele sălbaticе
Și ast-fel să-l ferece ca p'o aspidă.

S'apără oștile Dace cu furie.
Ei aveaū spadele lor îndoite.
Datina Perșilor. Trei sunt columele
Oștii romanilor și răspîndite.
Două 'n bătălie intră, iar altele
Compun rezervele cele mai mari,
Bande germanice, bande barbarice
Cum și rezervele mari de Triari.
Cesare Augustul chiamă oștirile
Și le încurajă prin mari vorbiri.
Cesare încalecă, merge în frunțile
De cavalerie, ce el veghează ;
A lucrătorilor ceată cu sapele
Construe șanțele, ce garantează
Castrele, silvele cad sub securile
Romei teribile. Trec veterani,
Ei poartă zalele, coifuri și paveze.
Ei serv Cesarelui mîndri romani,
Steaguri cu acvile două, sunt semnele
De legiunile care combate.
Dacii la Cesare doi soli trimiseră
Pacea să ceară lui. «Mare împărate!»
Zic solii Dacilor și ai Sarmaților.
«Decebal, regele, cere ertare,
Pentru-a sa patrie, vârsîndu-și sîngele
Pentru religie și neatîrnare.»
Cesare Augustul, cruntă sprîncenele,
Zice el solilor acest cuvînt:
«Nu am încredere în cei ce sfarăămă,
În cei ce spulberă un jurămînt».
Soliu plec frunțile, es de la Cesare.
Soliu Sarmaților poartă mantale
Lungi și pe capete aū pălăriile ;

Zice Cesarele gardelor sale:
 «Sus peste o măgură toate trofeele
 «De la Daci și Sarmați, a le 'nălța!
 Restul armatelor ese prin porțile
 Pretorianilor; podul plutea
 Pe ale riului unde spumatrice. —
 Sus pe o măgură ce aurea,
 Urcă Cesarele, față acvilele
 Patru cu numărul, față stindarde.
 Zice prefectilor: «Fii ai Romanilor!
 Jurați pe soarele ce pe cer arde
 Să 'nvingeți Dacia! cât în tărîmele
 Riului Istralui, vor domni ei,
 Ține-vor armele, Roma puternică
 Fi-va batjocura sclavilor săi,
 Roma, lumilor doamnă, puternică,
 Nu va să sufere o mică țară,
 Să-i dea tributele
 Și să-o amenințe însuși cu heare!
 Ast-fel Cesarele zice, dă ordine
 Urbele Dacilor să 'nconjoare.
 Mare bătălie este sub coastele
 Urbei ce Decebal apără. Soare,
 Ziua în umbrele prăștii, săgeților,
 Petrilor, nu mai e noaptea parea.
 Iar a Romanilor floare se scutură;
 Însă din locul lor nu se 'ntorcea.
 Urcă cu scările bravii cu furie;
 Cad sub torențele lor de săgete.
 Făramă brațele, pepturi și capete,
 Singele omului cură din plete.
 Umbrele coperă fața pământului,
 Cerul în pulbere d'aur lumină.
 Luna cea searbădă lată, ca aria,
 Îneca stelele cum o regină
 'Neacă cu razele hora curtenelor,
 Văile scînteie sub strălucirile
 Ce face pulberea de licurici.
 Cerul se coperă de nori albi, semănă
 Turmelor oilor pe o cîmpie,
 Printre nori licură și trece palidă
 Luna cu fața sa cea argintie,
 Ast-fel cum pe un lac noată o lebădă.
 Norii lovindu-se, ca crapii în lac,
 Cînd și cînd fulgeră, bubuie, negură.
 Sus pe munți negure sînul desface,
 Hora Frumoaselor trece în acre
 Și cu ghirlandele ce le 'ncunună,
 Din frumusețile ce le 'nconjură;
 Aerul răcoros ele parfumă.

Merge cu dinsele Odorel, flueră
 Cum geme apele în vijelii,
 Apoi ca tunetul când luce fulgerul,
 Când cade trăsnetul peste câmpii.
 Luna și stelele luce prin negure,
 Undele râului saltă în spume.
 Florile frunțile 'nalță, și arborii
 Dresă 'n sus frunțile lor în cunune.
 Tremură aerul, viața, energia
 Nasc pretutindene pe răsărit,
 Zorile rumene înălțînd brațele.
 Dacii pe-al silvelor vîrf aurit,
 Nalță balaurii, caii lor nicheză,
 Bat cu picioarele, mușcă în friuri.
 Pleacă oștirile de cavalerie,
 Pleacă sălbatecii nuzi pîn' la briuri
 Și infanteria purtînd săgețile;
 Purtînd căciulele 'nalte pe cap,
 Urmă pe regele mare al Daciei,
 Care încalecă pe un sirap
 Iute ca fulgerul, ciulind urechile,
 Întrecînd aerul, rîde de friu,
 Fumegă nările, saltă, se svîrcolă
 Urmă oștirile sale spre riu.
 Ast-fel balaurii sboară și coadele
 Se întind, se restrîng și naaintează,
 Sau ca părăiele ce alergînd tremură,
 Saltă, și clocotă și se spumează.

CANTUL IV.

Colo în silvele cele sălbatice
 Ce semăn norilor cei grămădiți,
 Unde repaosă hearele munților,
 Pruncii cu mumele sunt adormiți.
 Stelele scutură pulbere aură
 Luna molatecă în spațiu luce,
 Ca o suridere dulce de Vergură.
 Suflă'n frunzele văii vînt dulce.
 Dorm sub un arbore două reginele
 Memasa, Pesimunt, de la Sarmați.
 Crinii și rozele, aurul stelelor,
 Ingînă perii lor, dulci, parfumați.
 Patul lor fragede brasde de florile
 Cîmpului, arborii ce se'nclin,
 Razele stelelor, lunei molatice,
 Coperă formele lor dulci de crin.

Vintul pădurilor, resfățind florile,
 Joacă'n bucelele lor răpitoare.
 Daū lor parfumele florilor munților,
 Iaū respirația lor arzătoare.
 Colo și dincolo strigă vedetele,
 Luna învăluie fruntea în nori.
 Aerul vuvuie tare în peștere,
 Calcă pădurile; Spanii ușori,
 Repezi femeile dulci și molatece,
 Ei din tapetele de flori răpiră!
 Strigăte, lacrimi, plingeri, se'mprăștie.
 Iată reginele dulci se treziră
 Din somn în brațele unor ostași,
 Și ca columbele în ghiara șoimului
 Tremură, murmură cu ochi drăgălași.
 Zorile rumene, par între umbrele
 Noptii molatece, razele lor
 Daū îndoiioasele flacări umbratice,
 Favor larcinele dulci de amor.
 Deliru-amanților sau răpitorilor,
 Noaptea'nvăluie pe jumătate,
 Și ascund flacăra ce-arde pe fețele
 Junelor frumuseți dulci, delicate.
 N'auzeai nicăiri de cît lamentele,
 Și protestările și suspinări.
 Cîntece tinere ale amanților,
 Cu dulcea murmură de sărutări.
 Plingeri și protestări, dulce parfumele
 Imbătaū sufletul. Buzele rubinii
 Daū sărutările printre lamentele,
 Printre suspinele triste și vii.
 Spanii în castrele lor duc captivele.
 Duoi Spani, reginele două robesc.
 Dacii și Sarmații vin ca să apere
 Soațele, fetele, ce le răpesc.
 Cei doi regi, tremură d'ură teribilă,
 Chiamă cohortele cu solzi d'oțel.
 Ei cer bătălie. Dacii, balaurul
 Naltă pe creștetul unui castel.

Ei merg pe ripele cele sălbatice,
 Vād înainte-le stinci coperite
 De stejari și de ulmi, frasinii cu frunțile
 Atingind cețile sus risipite.
 Lasă vederile peste văi fragede
 Plaiuri sălbatece, ochi de păduri
 D'unde fintinele varsă cristalele
 Cu grațioasele line murmuri;

Unde cresc florile, cele mai fragede
 Și filomele cînt de amor;
 Turmele-î se ridic spre-ale cerului
 Domî ca grămezile negre de nor.

Ambe armatele seamăn pe măgure
 Niște nori ce se'nalț și se mișc ne'ncetat.

Luciul Maurul un castel conjură:
 Acolo locuia un pileat.
 Ce are o vergură dulce ca soarele
 Luciū de vergură e amarat.

Iată plimbîndu-se în sînul silvelor
 Verzi cînd pe creștetul negru vezi luna
 Lucius Maurul n'ataca castelul,
 El cîntă în silvele unde-î fortuna.

«Cosinzeana mea cea dulce,
 Cu cosițele de fir,
 A ta gură mică, dulce
 Luce ca un trașdafir?
 Cînd ea trece printre flori,
 Vezi trecînd două surori;
 Una e dulcele zori,
 Cei-altă e a sa față,
 A cării dalbă dulceață,
 Pare ca raze pe nori.»

Dar vai! lui Lucius Maur nimica nu'î respunde,
 Și luna, disc de aur, în neguri se ascunde.
 În umbra ce se varsă, el de ai săi se pierde,
 Se duce printre umbră pin' la o silvă verde.
 Acolo e castelul ce el vede trufaș,
 În care e amanta cu chipul drăgălaș,
 Și în tăcerea nopții, în sînul de păduri,
 Așa el nalță viersul, și lăsă dulci murmurî:

«Oh! suspinul care trece,
 «Meargă la inima-î rece!
 «Să-î spuie cruđu-meū dor
 «Că mă usuc, gem și mor.

«Să 'mî strîngă cu-a sa mină
 «Lacrimile ce se 'ngîină.
 «Să mă 'nece în cosiță,
 «Să-î beaū miere din guriță,

«Unde crește o garofiță,
 «Cînd se revarsă de zori,
 «Cînd dorm triștii muritorî.
 «Pasărea cîntă 'n crîng;

- «Numai eū nu dorm, ci plîng.
 «Viața mea este amară
 «De la seară pîn la seară.
 «De la zi pînă la zi,
 «Plîng, fără a-mă liniști.
 «Oh! suspinul care trece
- «Meargă la inima-î rece!
 «Să-î spuie ei crudu'mî dor
 «Că mă topesc, plîng și mor.
 «Să-mă strîngă cu-a sa mînă,
 «Lacremile'mî ce se 'ngînă.»

S'aude o șoptire și cîntece suave,
 E chiar princessa dacă cu albele ei sclave.
 Pe fața ei scînteie o rouă de zîmbiri,
 Pe gură 'i luce un zîmbet de fragezi trandafiri.
 Cădeaū voluptoase rizînde de cosite,
 Pe brațele'i se 'ngînă boboci de garofițe.
 Un vâl de desfătare ce sinu'i învălea
 Și-o rară frăgezime lăsa a se vedea.
 O buclă ce resare și buclele'i umbroase
 Pe sinu-i de zăpadă s'aruncă amoroase;
 Lucind precum lucește un soare neguros,
 D'ar fi un soare negru! pe sinul ei frumos.
 Această frăgezime, și dulcele'i zîmbiri
 Formează drăgălașul buchet de străluciri.
 El o iubea ca viața. Ea nu vrea să'l auză.
 De și-l iubea, dar vorbe plăcute îi-le refuză.
 Aude că el vine cu-armate a-î lovi,
 Pe cînd el năinta cu arme. Ea eși
 Și merse înaintea lui Luciū să vorbească
 Și cu dulcii ei farmeci pe Luciū să răpească.
 Vrea a scăpa cetatea. — Scînteie plina lună
 Pe o pădure verde, lucește ca cunună
 Pe fruntea frumuseței, pe grațiosul păr,
 Aceste raze d'aur ce coboarăū din cer.
 În sinul de pădure la razele de stele,
 Lucește-o frumusețe în hora sa de iele.
 Al ei păr se revarsă pe umerii frumoși,
 În valuri neguroase, dulci, tineri, drăgăstoși,
 Lucind cum ar străluce un dulce, negru soare,
 În juru'i se revarsă, în noaptea trăcătoare.»

DOMNIȚA

Un foc dulce aprinde al tău suflet feros.
 Vin! și resuflă un dulce și drăgălaș miros!
 O strălucite Luciū! iubesc a ta zîmbire,
 Acea suavă dulce și fragedă lucire,
 Precum iubesc în noapte pe doma cea senină,
 Acele raze d'aur, acea dulce lumină.
 Vin dintr'un traiū de lacrimi și fă un traiū de flori.
 O noapte de amoruri și să mor pînă la zori!

LUCIUS MAURUS

Din gura ta ce are nectarî dulci și cerești,
 Vin, sărutări de rouă plăcut să răspîndești!
 Pe ale tale brațe tu drăgăstos mă strînge,
 Și ca o floare dulce pe sînul meu te frînge.

Domnița rătăcită în părul său de fir
 Repoază fericită p'un pat de trandafir.
 O față dăgălașă, o farmec! fericire,
 Ce văz răsfățătoare prin dulcea ta zîmbire!
 Ai tăi ochi dulci ca viață mă ard și mă topesc,
 Tu ești minunea dulce de care mă răpesc.
 Oh! vin' o lingă mine cu ochiul ce străluce.
 De flacări și de lacrimi, și de langoare dulce!
 Ca floarea ce se 'nclină în vîntul călduros,
 Și capul său pe frunte-i îl pleacă drăgăstos,
 O rouă de plăcere cerească-atunci se varsă,
 Pe dînsul îl îmbată și fericire varsă.
 Amorul îi deschide cu mîinile de crin
 Cu degete de roze, al ei drăgălaș sîn,
 Și mica ei guriță suride dulce, drag
 Revarsă o albă miere ca al munților frag.
 La ale luneî raze apare acea domnița
 Cu ochiî plini de lacrimi, și rîsul pe guriță.
 S'aude aceste vorbe: îmi jurî a mă urma,
 Ori-unde mă voiî duce, ca draga umbra mea?

DOMNIȚA

Te voiî urma ca umbra și cît sînt de frumoasă,
 Voiî fi pînă la moarte supusă, credincioasă.
 Îți dau brațul drept leagăn și sînul meu drept pat
 De crini și de resure! să fi al meu bărbat.
 Dar dă-mî cu sântitate, lealele cuvinte
 Că lași peste cetate domni al meu părinte?
 Cetatea se deschide și cînd dulcele zori
 Pe cer revarsă d'aur și de purpură flori,
 Ilustrul Luciū Maur la un altar se duce
 Și ține a lui mînă în mîna ei cea dulce.
 Această este 'n țară conchista cea d'intîiî.
 Cînd zorile s'arată, ei dorm p'un căpătîiî

In tabără superbul Cesar August Traian
 Seda avînd alături pe junele-Adrian.
 Opt capi de legiune, toți șed cu gravă față,
 Și vîntul sereî dulce a lor frunte răsfață.

Doi Spani junî, capi d'armată, staû singuri în picioare
 Cu fețele întristate, cu vorbe răpitoare.
 Cesar le zice astfel: «Voiû moarte meritați.
 Prin faptul ce făcurăți, nu mai sunteți soldați.
 Dar nu vă ridic viața, nu meritați nici moarte,
 În viața voastră tristă, vă fac o altă soarte.
 Să nu mai aveți dreptul sub stindarul mărit
 Să vă așezați sub arme, căci voi l'ați înjosit.»
 Legionarii fruntea înclină, și Cesare
 Cu mina poala mantei apucă; depărtare
 D'armatele lui cere acestor trădători.
 Și merge, sacrifică; iar timpul e la zori.
 Atunci apare Luciu în toga aurată:
 Am cîștigat cetatea în noapte 'nconjurată.

CANTUL V.

Dacii crezîndu-se tari, și învingerea
 Pentru ei de acum, es din cetate.
 Ast-fel torențele strînse de stavile
 Cînd se vârs', rîură întăritate,
 Rup ori-ce stavile, gem și se sfarămă
 Pe stînci sâlbatece ce îi opresc;
 Răcnetul omului, sunetul armelor
 Turbură aerul, nu mai pășesc,
 De cît pe leșele d'oameni — pe armele
 Celor ce zilele la ceruri sboară.
 Vin cei doi Sarmatici regi ce femeile
 Spanii răpiseră — caii lor sboară.
 Marcius, Erculus, Dura, Sarenticus
 Cad sub lovirile lor cu turbare.
 Ei aû fost gloria pretorianilor;
 Saula, regele mare a Scoloților,
 Cu Gerus, regele de Roxolani
 Vin în bătălie. Ei cer femeile
 Ce le răpiseră junii Ispani.
 Memesa, a regelui Gerus soție,
 Vine și Tibia albă-cu-brațele,
 Tibia soțului rege urma
 Pe cai ce spumegă și în cuirasele
 D'oțel s'acoperă. Caii sbura,
 Dar sub a Tibii spadă ce fulgeră
 Cade în pulbere un cap roman,
 Fala eroilor, Dilius, știrile
 Despre a sa perdere merg la Traian.
 Zice lui Lucius: «Du-te cu maurii,
 Nu mai e Delius! mergi să'l resbunî!»
 Lucius Maurul calul încalecă

Pasă cohortele lui de nebuni.
 Află pe Delius mort în picioarele
 Cailor. Singele încă curgea.
 Vede pe Saula, aspru îl suduie.
 Regele buzele lui le mușca.
 Ast-fel cum se lovesc doi șoimi în stîncile
 Cele sălbatece, ei se lovără,
 Luptă cu spadele, însă pe paveze,
 Fulgeră, lunecă și se sdrobiră
 Lâncile. Lucius gardelor ordonă
 Nimeni femeile a nu lovi,
 Căci nu e glorie să 'nvingă aerul.
 Stringe pe Saula care 'l zări.
 Calul lui Lucius în sînge alunecă.
 Pleacă genuchile. Saula vede,
 Iute descalecă, și ast-fel ca fulgerul
 Iute, la Lucius el se repede.
 Alba Eudochie vine din aere
 P'un nor de flacăre ea 'l învește.
 Un ispan Horeia, duce al cohortelor,
 Pare lui Saula și îi vorbește:
 N'a fugit Lucius, nesocotîntele
 Sale, de armele'ți, de fața ta,
 Îi fac să caute mări bravi să secere.
 Vino cu Horeia a te lupta!
 Zice. Dar Saula a văzut soarele
 Care 'n apunere încă lucește
 Și pe Daci razele varsă. Vii razele
 Luna pe creștetul munților searbădă.
 Pare. Oștirile lupt' furios.
 Urba e liberă, Cesar victoria
 Are și porțile lui s'au deschis.
 Pradă, ucidere, urmă învingerea,
 Vieții îi urmară crudul abis.

CÎNTUL VI.

În seara parfumată, în munți, cînd blonda lună
 Ca o sferă de aur lucea în noaptea brună,
 Reginele sarmate Mamesa, Pesimut
 Se disputa sub arbori pe Orodul plăcut.
 El e al meu. 'N'ainte de tine îl ador,
 Decî mie se cuvine, de dorul lui eū mor,
 N'ainte său în urmă, eū îl ador cu viața,
 Pe fața lui amorul a răspîndit dulceața.
 Pe mine mă adoară, mi-a zis de atîtea ori.
 Eū i-am făcut ghirlandă din brațul meu de flori,

Eū i-am dat să sārute în a mea cugetare
 De cîte orî pe seară și pînă despre zori
 Nu am făcut dintr'însul un dulce vis de flori.
 — Nu crez ce zici regină! pe mine el adoară,
 De cît el se mă trade, ar fi primit să moară.
 Dar văz că aceste vorbe nasc ceartă, deci propui,
 Să auzim ce zice el chiar el din gura lui,
 Pe cine el iubește din noi două, a zice,
 Pe cine o să desemne, va fi acea ferice.
 Așa vorbeau acele regine ce iubeau
 Pe Orodell; la dînsul în seară se duceau,
 La dînsul se urcară într'o pădure deasă.
 Cînta privigătorul chemînd a sa mireasă...
 Vin, Orodell ne spune pe cine ai ales?
 A zis una, coroana frumosului ei secs.
 Frumusețe dulce cu mîna îmi resfață
 A sa frunte arzindă, ca steoa pe o ceață;
 Pe tînăra ghirlandă de opt-spre-zeci veri,
 Străluce tineretea pe voluptoșii peri
 Așa precum lucește bălaia aurora
 Cînd primăvara vine, cînd văile coloră.
 D'amorurile toate ai săi ochi strălucesc,
 Parfumul fericirei ai ei sîni frăgezesc.
 Un puf subțire d'aur, pe brațele-î apare
 Ca raza cea de soare ce pe nea jocuri are.
 Al său păr plin de grații pe sin i se avintă,
 A căruî dulce formă vaderea o încintă.
 Ascultă, zice una cu vocea sa micreasă:
 Noi ardem pentru tine de dulci plăceri cerești.
 Pe cine tu din două găsești tu mai frumoasă
 Și care din noi două e ceia ce iubești?
 — Dar Orodell răspunde: și una și alta-mî place;
 Dar între zi și noapte, e alegere a face!
 Și una și alta are delicii și plăceri
 Ce farmecă ale noastre sburdalnice vederi.
 Eū iubesc o frumoasă din cele opt Lial,
 Amorul nostru este ceresc și ideal,
 El n'are certe, lacrimi, suspine, nici curmare:
 Etern el nu cunoaște durere, nici schimbare.
 Lial ce aude atuncea aceste vorbe, vine:
 Pe brațele ei albe, cunună de flori ține
 C'o mie de coloare, parfumî desfătorî
 Să facă lui Orodell un pat de dalbe flori.
 Pe gura ei surîsul lucește ca un soare
 Pe cer. Și ochii ard de tînără langoare.
 Pe sînu-î se revarsă în valuri al ei păr,
 Și gura ei respiră parfumul cel din cer.
 Reginele surprinse de frumusețea-î rară
 Pălesc și le coprinde o gelozie-amară.

Se duc cu ochii 'n lacrimi, ca nopțile ce sbor
Cînd zorile se scaldă în lacrimile lor.

În capul oștilor merge cu fluierul,
Orodel, urmărit de o frumoasă
Zină a himnilor ceî de bătălie.
Poartă pe umere tolbă-auroasă,
Poartă săgețile, arcul. — În vînt,
Vede pe Maniah, fala Germanilor,
Astfel ca fulgerul norii spărgînd,
Despicînd hordele dese-ale Dacilor;
Rînduri sub brațele-î agerî se 'nclină.
Melidia rumenă tinde a arcului
Coardă. A Tubetii mină divină
Poartă la inima fiului Rinului
Virful săgeței ei, cînd Orodel
Sub a lui sabie esala cîntece,
Cade al Rinului fiu în resbe!
Orodel himnele sale le murmură,
Ele înflacăra dacă oștire.
«Daci! pentru patrie, și libertatea ei,
Moartea oștașului e o mărire.
Scînteie armele! plană balaurii?
Rîure sîngele! noate ca în riû!
Unde copitele caii Carpaților,
Mirarea șoimilor, fără de friû.
Plaiul ce lîncedă cînd bea a norului
Ploaie, și viața lui mai vie pare.
Cer sînge luncile patriei Dacilor!
Din riul singelui viața resare!
Zice și oștile Dace se înflacăra:
Mor sau dau morțile neîncetat.

Decebal, regele, prinde în cursele-î
Pe Longin, un tribun prins el îl ține.
Regele Daciei scrie Cesarelui:
«Dacă el pace vrea, la pace vine,
Voi scăpa zilele celui ce 'n temniță
Geme.» Cesarele nu-l satisface.
Longin în temniță cere veninu lui
Moartea sa repede! moarte își face.

Evdochia hrănește în inima-î ură.
Ea vrea să răsbune a frontul ce Oneu
Făcuse zeiței. — Cînd dulcea purpură
Poleie-orizonul, lăsa patul său

De flori și de fructe, se scoală sub coame
 De ambru, ce riur' pe corpul de crin,
 Se scaldă în mustul de flori și de poame
 Ce varsă în noapte parfumul divin.
 Se 'nvestă cu rochia și părul împletește;
 O peaptână o zină și patru îi țin
 Cu minele coama'i, ce dulce aurește,
 Imbracă tunică de purpur, satin,
 Ce ei Cosînzeana presint îi făcuse,
 Cusută de mîna frumoaselor zîni.
 Pe frunte cu mîna de roze îi puse
 O zină coroana cu patru rubini.
 Pe corpu'i ce lăsa ea nud jumătate,
 Ea pune atuncea un vâl grațios
 Lucind ca o rază pe ape-azurate.
 Îi pune opince de Rinoceros.
 Se duce pe caru-i spre bolta cerească
 Și caii ca norii în aer suia.
 La Zamolxis mergea, pe zeu să răpească,
 Să lase Dacia Romanii să ia.
 Din car se coboară, la Zamolxis bate,
 Și intră 'n palatu'i de nori și d'azur,
 Cum în ale nopței umbroase palate
 Al lunei disc pare cu zîmbetul pur.
 — Ce este, o zee cu zîmbetul dulce?
 Îi zice Zamolxis: ea vine roșind
 Și gura de zîmbet divin îi străluce.
 — O zee prea crudă, vei tu ca se piară
 Un popul, tu numai să poți să-ți răsbuni!
 Dar zeea răspunde: din noile feară
 Vz naște Daciei de gloriei cununii.
 Din noapte dă zioa, din jug libertatea,
 Din moarte viața; un stat strălucit
 Va naște și lumii dînd, viața, dreptarea
 Trăi-va puternic și fără finit.
 Ursitele-au spus'o de față tot cerul,
 Deci, nu mai protege pe Dacii perfizi!
 Ea zice, și mîna'i de crin gonind părul
 Ce cade pe umeri, cu ochii umizi
 De lacrimi, și splendizi de dulce langoare,
 Aruncă asupra'i cochete priviri:
 «Tu zee, ești crudă, și nesimțitoare
 D'arzînde mele, și tineri simțiri.
 Mă țin cu speranțe, și faci ca să fie
 Răceală și ură în zeei din cer.
 Cînd misia-ți este de viață, armonie,
 Cînd dragostea este al tău caracter.
 Deschide tu mie, al tău sîn, permite
 Să savur parfumul de roze, de crini,
 Și voile tale vor fi 'mplinite».

Dar zeea în sinu'i înecă suspini.
 Vezi, zice ei zeul, frumoasă Eudochie,
 Pământul și cerul își dau sărutări.
 Tot este un farmec, d'amor, de junie,
 Tot varsă plăcere, parfum, desfătări,
 Vin lasă tu sinu'ți amorului dulce
 Cu mîna de roze să'i dea răsfătări,
 Și gura ta suavă ca roua ce luce
 Să soarbă amorul cerești sărutări.

Din ale tale dalbe, surise grațioase,
 Sincere jurăminte, ardinte răsfătări,
 Din dulcele-ți suspine și lacrimi amoroase,
 Din gura ce respiră parfum de sărutări,
 Și dulcea ta privire ca primă-vara dulce
 Ce'n fundu-umbros al iernii desfătător străluce,
 Și din bujorii ce 'nmugur pe sinul tău de nea,
 Eū am făcut un leagăn etern de răsfătări
 În orî-ce dimineață; dar cînd vai! seara pare,
 Ast leagăn de plăcere mai mult nu mai erea.
 Ah! crudă și trufașă! tu nu mă mai iubești!
 Pe un rival în brațu'ți de flori tu îl primești,
 Și lași pe sinu'ți vâlul la grațioși zefiri,
 Să-i sufle, să-i arate în iarnă trandafiri!

Ce zici tu, o mare zeu, soț și părinte,
 Aici chiar vei să savuri amorul ceresc?
 În fața naturei, dar adu-ți aminte
 Că zeii, cer și stele, pămînt ne privesc!
 Dar zeul în brațe soția sa strînge,
 O purpură arde obrazu'i de crin,
 Și capu'i ca crinul pe sinu'i să frînge
 Pe arborul vieței, pe peptul divin.
 Se splendidă cerul, pămîntul se 'nfloră
 Se 'nrouă, plutește, se scald', se scobor,
 Tot pînă cînd pare suava auroră
 Parfumă, murmură, se 'mbată d'amor.
 O ceață de aur invăluie patul
 De roze, delicii, plăceri și delir.
 Și razele zilei poleie palatul.
 Iar zeea se-ascunde în păru'i de fir.
 Mergî! zice Zamolxis, va trece Dacia
 Lui Cesar. Decebal veni-va în cer.
 Să 'ncete vărsarea de sînge! armonia
 Și pacea respingă-acest timp de fer!
 Dar voi ca Dacia cu-armele 'n mînă
 Să moară, mai bine de cit a se da.
 Să moară orî-ce țară cînd nu e stăpină,
 Cînd ea amenință d'a se înclina!»

CÎNTUL VII

Cesare Augustul după o măgură
 Vede bătălia ce încetează.
 Trecînd cu gardele pretorianilor
 Ochiî de acvilă pe văi cruntează.
 Cere să 'ncalice, caii sôsesc
 Cu cavaleria pleacă armatele,
 Noaptea cu armele ei strălucesc.
 Lăncile Dacilor fulgeră 'n paveze,
 Intră în zalele cele de fer.
 Ese prin spatele, coastele eroilor.
 Din ambe armatele ceî mai bravî pier.
 Capurî ce sabia taie staû palide,
 Seamăn' cu stelele triste, pâlite
 Ce par în noptile toamnei ceî searbăde
 De ale norilor unde 'nvelite.
 Cîmpii sub sîngele care îi coperă
 Par'că se satură sîngele a bea,
 Ei resping sîngele; versul învingerei
 Cu al durerilor la cer trecea.
 Cine 'și pierde-armele, luptă cu ghiarele,
 Dinții, și soarele pe cer roșește.
 Dacii fug și revin, mușcă genuchile
 Murului de ostași strînși ce-i oprește.
 Urlă pădurile, armele scînteie
 Ca licuririle negrului nor
 Ce se 'nflacă, mare confusie.
 Stîncile se ridic', Munții cobor.
 Silvele frunțile pleacă; săgețile
 Respira morțile; mindrul Cesar
 Svirle săgețile d'aur cu virfele
 Peste Daci și Sarmați. Dacii dispar
 Astfel ca umbrele care din rîpele
 Intră în peșteră de soare 'nvinse.
 Apele Tibisce curg murmuratece,
 Unde bătălie nu se 'ntinse.
 Peștii cu solzi de argint joacă. Din muntele
 Tabeiî Tibiscul ese spumînd.
 Zinele munților, iele, frumoasele,
 Lîngă riû hora lor dulce adună,
 Spală picioarele ce-a stropit sîngele,
 Joacă în ghirlandele cele de spumă.
 Ziua Romanilor spune învingerea.
 Însă învingerea e trecătoare.
 Dacii aû rîpele și cu cetățile:
 Sarmiseghetusa e în picioare.
 Pleacă Cesarele; duce armatele
 P'ale Istrului malurî în jos.

Unde sînt punțile, mai jos de porțile
 De fer, pe Istrul cel furtunos.
 Merge, sacrifică zeilor taurii.
 Staă fața armatelor trei legiuni,
 Și cu stindardele cele cu acvile;
 Toți aveau coifele la pept, cu miinele.
 Cesare ordonă către tribuni
 Să plece oștile contra neamicilor.
 Pleacă. La Cesare i se arată,
 Capî de ai vecinilor, care căzuseră.
 Jură cu armele ei să combată,
 Mîndri în rîndele imperatorului.
 Oastea Cesarelui conjură munți,
 Vede Colonia mîndră 'n palate,
 Unde se 'ndorie marmura 'n punți.
 Cesare 'ncalecă, chiamă oștirile
 Ce mai rămaseră într'o cetate,
 Unde pe porți merge în sus.
 Însă Decebale pacea Cesarelui
 Cere prin solii săi, pare supus.
 Pleacă cohortele nenumerbare,
 Precum sînt crimele celor tirani
 Și lașitățile celor ce hearele
 Rabdă și tremură de mii de ani.
 Conjur cetățile dace, dintr'insele
 Toți lupt cu-armele, tot este brav,
 Luptă cu-energie, luptă cu inimă,
 Vrea să se spulbere și a nu fi sclav.

Într'o cetate foamea se 'ntinde și devoară.
 Această foame crudă îi surpă, îi omoară.
 Nu pot nici să mai lupte, mai mulți sînt desperați.
 Eșiră din cetate, se lupt', și sînt scăpați
 Ceî mulți țin un consiliu, Zarabi și Ilifhori
 Și poporul cetății, femeî și luptători,
 De trebue să moară sau ca să viețuiască,
 Să treacă în sclavie, și jugul să primească.
 Un preot june însă se urcă pe un mur,
 Și arătînd cu mîna la ceî ce-l împrejur,
 Lăsă aceste vorbe mărețe să resune:
 «Frați! fără libertate, ce este-o națiune?
 Un popor ca și omul aicea pe pămînt,
 De e născut, el are să fie un cuvînt,
 El are dreptu 'n viață să nu aibă tiran,
 Căci numai cel din ceruri e mare suveran.
 Popoarele ce sufer a lor viață 'n sclavie,
 Nu sînt de viață demne, mai bine nu mai fie!

Noi să nu facem astfel, mai bine să murim,
 Decît sub lanțul Romii sclavi să ne umilim.
 Acela ce de moarte se teme, ca să fie
 Aici în lume liber, e demn a fi 'n sclavie.
 O frați, bătrîn și june, popor toți să murim!
 Propui să se aducă un mare vas cu vin,
 Într'insul să s'arunce veninul ce ucide:
 Să bem toți pîn' la unul din crudele lichide!
 Să mă urmați pe mine. Eū cel d'întîiu voiū bea;
 Vedeți, că bătrînețea nu 'ncinge coama mea,
 Și pentru mine viața avea speranțe încă
 De glorie, de bine, nu sînt încă pe stîncă,
 De unde cruda moarte răpește-un muritor.
 Aveam în lume încă, plăceri dulci de amor.
 Dar fără libertate, o viață nimic n'are
 Mai tristă ca mormîntul, ca moartea sinu'i are.»
 El zice. Se aduce un vas, se varsă vin,
 S'aduce o cupă încă; se pune în vas veniu,
 Și preotul cel june, întîiu ea cupa plină.
 O bea, și se-abate și fruntea'i se înclină.
 Atunci începe o scenă teribilă 'n popor.
 Femeile sărută pe micii fi lor,
 Toți se îmbrățișează și mor cu bucurie,
 Și ei suferă moarte, să nu fie 'n sclavie,
 Spre-a nu fi sclavi. Omumă cu pruncul ei la sîn
 Bea, pruncului rîzîndu-i, îi da să bea venin.
 Colo copilul plînge, și tînăra fecioară,
 Logodnicul sărută nainte ca să moară.
 Mai dincolo mulți cîntă cu voce de dureri
 Și zic etern adio la viață, la plăceri.
 Cum bea din cupă merge pe piață și s'abate.
 Și în dureri ei mor, dar ei au libertate.
 Cînd toți adorm de moarte, Romanii au intrat
 Și văd tabloul morții, mult toți au admirat
 Virtutea unui popul, ce vrea să nu mai fie
 De cît să viețuiască sub jug și în sclavie.

Ezis a lui Decebal lucește maiestoașă
 De o albețe rară sub coama neguroasă,
 Strălucitoare umbre ce pe al nopței sîn
 Cu razele de stele pierdute se îngin'.
 E dulce, e frumoasă, dar rumena sa gură
 Desvoltă a sa suavă și fragedă purpură.
 Ca roza cînd se umple de rouă delicat,
 De lacrimi dulci ochii se umplu ne'ncetat,
 Și fruntea ei ca crinul ce în pălețe piere
 Se pleacă p'a sa mină, ea cade în tăcere.
 Decebal se arată, cu coiful fluturînd,
 Cu o cuirasă d'aur, el intră surîzînd;

Și merge către dînsa, precum un meteor
 Lucind înaintează în contra unui nor:
 «Tu plîngi, soție dragă, tu plîngi ca trandafirul
 Cînd roua aurorei revarsă 'n cer porfirul.
 Plîngi tu, frumoasă soată, ursita ce-a luat.
 Fortuna ce ne lasă, cînd ea m'a favorat?»
 Nu — zice lui regina, — la rău cum și la bine
 Eū sunt a ta femeie, și te iubesc pe tine.
 Romanii să învingă și tot facă mormînt,
 Și glorie și viață, și tronul piară 'n vînt.
 Tu să rămîi în viață, nimic nu măi doresc,
 Eu te-am iubit pe tine. Decebal, te iubesc!
 Te duci să-ți espui viața, de voiū avea putere
 Să 'nving această crudă și turbure durere,
 Să măi trăiesc, sau poate rău viața s'o ridic!
 Dar spune, o Decebal, o dragul meu amic!
 O suflete prea dulce al sufletului meu,
 Tilia n'are parte, de loc în sînul tău?
 Decebal îi răspunde: o dulcea mea femeie,
 O frumuseți divine ce formă o dulce zee!
 O suflet plin d'amoare, ce 'n viață stălucește
 Ca aurora dulce, în care înflorește,
 Speranță, strălucire, dorinți și pur amor,
 De am iubit pe alta vr'o dată, voi să mor.
 Ai însă o rivală; dar nu este Tilia
 E țeara ta frumoasă ca tine, e Dacia.
 Și astăzi pentru dînsa, permite'mi a muri!
 De ești geloasă, dragă, de dînsa poți a fi! —
 Ea trece a sa mină pe fruntea lui umbroasă
 Ai crede o stea că trece pe doma 'ntunecoasă,
 O rază de speranță p'o viață de dureri,
 Sau p'o gîndire tristă un vis drag de plăceri.
 Și ale sale buze sărută dalba mină
 Și lacrămile sale cu sărutări se 'ngîină.
 El pleacă și îi zice: Eū dacă voi peri,
 De cît să cazî tu sclavă... nu sclavă... vei muri!
 Îi zice ea: sunt fiică din regiū dealtădată
 Și nu voiū viața altfel de cît neatirnată.

Cetatea cea măi tare s'asedie îndată
 Cimpiele le 'neacă Cesariana-armată.
 La Cesar se plec' uniū, și alții se omor',
 Iar alții stau în luptă și cu curagiū ei mor.
 Romanii împreună cu toți auxiliarii,
 Panoni, Germani, Iliri, Dalmați, poloni barbari
 Escaladă cetatea cea mare și în munți
 Castelele nălțate de Daci pe sterpe frunți.
 Îi bat; dar perd Romanii mulți oameni în lovire.
 Săgeți ca ploaia iute se varsă pe oștire.

Romanii urc' pe mureii cetății, iar Cesar
 la știre că inimicii învingători se par.
 Trimete ajutoare și el însuși aleargă
 Cu toată a sa armată rușinea lor să șteargă.
 Pretoriana gardă, bătrînii veterani
 Vin toți; romanii mîndri, iaū moartea ca romanî.
 Traian ajunge atuncea cu Maurii călări.
 Ostașii lui se urcă pe murei c'un fel de scări.
 Un dac de o putere teribilă ridică
 O piatră, el abate Romanii și îi strică.
 Plec' Dacii 'n alte castre, un steag dac mai plutește
 Bălaur, el atrage la el tot ce găsește.
 O altă bătălie începe mai amară
 Ostașii pasă riul cu dibăcie rară.

Frumoasele pasă cu gura microasă
 Tot horul lor danță cu dragi modulări
 De taliî suave, snave mișcări
 Aî lor ochi cînd geana o lasă, se 'nchid
 Puțin, brațe în langor liquid
 Cînd ei iar aruncă arzînde săgete
 De flacări pe spate undează lungi plete.
 Pe frunte diademi și formele lor
 Ce-ale mișcărilor grații color,
 Le dară de viața lumine pe fețe
 Și nici un vâl corpul cu dulce albețe
 Nu coperă alta, de cît un vâl fin
 Ce cînd se desface de vînt p'al lor sîn,
 Cînd iar se lipește și forme frumoase
 Desemnă, boboci de rose amoroase,
 Și criniî din care vezi roze născînd.

La Sarmiseghetuza trece Cesarele;
 Acolo Decebal toată armată
 Strînge. E finele vieței și patriei.
 Geme în inima sa întristată.
 Cine pe calul său pare ca negură
 Ce 'n vijeliile negre umbrește
 Cerul și văile, fulgeră armatele
 Romei magnifice și le sdrobește?
 Luce prin pulbere, ast-fel ca flacăra
 Care în fumul ei luce măreț;
 Vede pe Cesare, ochii se 'nflacăra,
 Cură asupra lui, mindru, semet.
 Zeea Evdochia, albă-cu-brațele,
 Vede în pericolul său pe Cesar.
 Sboară; pe Cesare, lasă să fluture

Coama ce rîură dulce nectar.
 Vintul se 'nfurie, ploaia cu spumele
 Cade și fulgere șerpuie foc.
 Licură trăsnete, repezî sparg aerul
 Și p'ale stîncilor creștete joc.
 Arborii fișie și 'nclin frunțile
 Ca secerișele, ambele-oștiri
 Se opresc, gemete, strigăte, țipete
 Spun deșirările printre martiri.
 Trece al Daciei rege cu oștile
 De cavalerie. El e călare
 Scînteie sabia 'n mîna bravului
 Și ca Mart ochilor Dacilor pare.
 Intră prin porțile Sarmiseghetuzei,
 Căci infanteria sa s'a sdrobot,
 După rampartele țarei el scăpară,
 Însă puterile-î l-au părăsit.
 Intră Cesarele, pe cînd Decebale
 Intră în palatele-î și se abăte,
 Tilia splendidă de frumusețele-î
 Vine cu restele cele Sarmate.

Tu gemi, o mare rege, îi zice ea frumoasă
 Ca dulcea auroră pîrînd în noapte-umbroasă.
 Pe umeri-î se varsă cosițele de fir.
 Vin', zice ea, căci sîniî ambrozia respir.
 Vin', Decebal, o dulce și pură sărutare
 Să mergem unde viața, dureri și patimî n'are.
 Să omori pe mine și tu încă să mori,
 Să-ți puie pe mormîntu-ți ghirlandele de flori.
 Veî străluci o rege, în neagra-eternitate,
 Vin'! moartea e un bine cînd ea dă libertate!
 Ea zice, și îl strînge cu mînele de crin
 Pe sînu-î, și îl sărută cu buze de rubin.
 De lacrimile sale îi scaldă a lui față,
 Ca roua pe o floare în alba dimineată;
 Complîngerî amoroase, suspine, răsfățări.
 Murmură dulce 'n sînu-î, se sparg în sărutări.
 Ea trage a lui spadă și sînul își pătrunde
 Și cade la picioare-î. Decebal îi răspunde:
 Plîntînd în sînu-î pala, murînd triumfător,
 Frumosele la ceruri duc sufletele lor.

Regina dacă cere copilul său bălai,
 Ce vine cu surise pe buze ca un plai

Purtînd pe frunte roze ; în brațul ei se 'nclină
 Lăsînd să strălucească al lui păr de lumină.
 O ! zice muma tristă, de cînd ai înflorit
 În viață nici odată atît nu te-am iubit.
 Ai frică tu de moarte ? — Nu, mamă adorată !
 Sunt fiul lui Decebal, și al tău ! Oh ! nici odată !
 Dar Viciles anunță că domnul cu mîndrie,
 A preferat să moară de cît a fi 'n robie.
 Ea bea veninul morții și pe copilul său
 Strîngînd la sîn îi zice : bea, ești copilul meu !
 Și sărutîndu-î gura suavă, dulce pară,
 Cu flacără împarte veninul ce-î omoară.
 Și vocea sa răsună un cînt consolător,
 Vestînd o nouă viață mai dulce 'n viitor :

« Dormi, copile dormi, dormi pe al mumiî sîn
 Somnu-ți va avea dulce deșteptare
 Vom merge la cer unde viața n'are
 Patimi, nici dureri, nici sclav, nici stăpîn.
 Dormi, copile dormi, să renaști în cer
 Unde nu e chin, nu este trădare,
 Unde omu-î drept și o față are
 Unde tot e numai aur, Dumnezeu.
 Tot e sănătate, tot e fericire
 Lacrimele nu sunt, totul e zîmbire
 Interesul este gonit ca un rău ».

Cînd Cesar ia de știre că Daciî se supun
 Adună marii preoți, tot ce-î prefect, tribun,
 Pe Adrian îl chiamă, și ast-fel îi vorbește :
 « Ești demn de-orî-ce onoare ! o Adrian ! primește
 « Ast diamant ce Nerva ca dar mie mi-a dat,
 « Cînd de moștenitoru-î am fost eû proclamat ».
 Toți frunțile înclină. Eroul fericesc,
 Și un Cesar într'însul în viitor privesc.
 Termină adunarea și sacrificiî aduce
 La zei, în capitală dolesc a se duce,
 Căci Daciî pretutindenî acum erau sdrobiți,
 Sau morți, Sarmații, Buriî uciși sau fugăriți.
 Dar Vicilis s'aduce cu mînile legate.
 « Tu vei muri, îi zice Cesar, om de păcate !
 « Tu ai făcut tot răul, prin intrigî, îndemnări,
 « La arme pe Decebal, infame resculări !
 « Cer grație îi zice, l'a ta mărinimie.
 « Eû n'am trădat pe Cesar. Sunt Dac, și datorie
 « Eû am făcut, o Cesar, în ast-fel următor ».
 Cesar ridică capul și pare gînditor.

«Să-l lase să trăiască!» — și liber el vorbește :
 «O Doamne! mari tezauri în riû sunt îngropați
 «De Decebal. Dați ordin îndată să-i luați!
 «Căci nimeni nu cunoaște ei unde locuiesc».

Iar zeea e frumoasă, pe umeri de ninsoare
 Se varsă a sa costiță în valuri gălbioare.
 În partea unde părul, se lasă riurînd,
 Îl vezi pe nesimțite în criniî albî murînd,
 Al ei braț are-albește, și-o dulce rotunjire
 Ca brațul unei-amfore de jasp în strălucire,
 Pe gura sa lumină ca roua p'un bujor
 Și sinul de zăpadă prin vălu-i lucitor.
 La capîștea lui Isis Traian e învitat
 De preoți. El se duce d'ai săi tribunî urmat.
 E plin de lume templul, acolo Iliforii
 Ce sînt preoți, venînd zeii ca rugătoriî,
 Traian avea pe frunte coroană de stejar.
 Poporul atunci ese din templu, și Cesar
 Rămîne cu tribunî. Și preoții ilifori,
 Aduc p'ale lor brațe ghirlandele de flori,
 Statua Zeei pare, pe un disc solar șezînd
 Pus între două coarne de vacă, un tron parînd.
 Un sunet se aude, un freamet în altare,
 O ușe se deschide și preoteasa pare.
 Și toți genuchiî pleacă, afară de Cesar.
 Pontiful ia în mîna, un aurit pahar,
 Serviciul se începe cu o libațiune;
 S'aude o cîntare, un imn, o rugăciune.
 O horă de fecioare cîntau cu vocea lor
 Și Izis se arată ca luna dintr'un nor.
 Traian sacrifică flori p'ale ei altare,
 Iar Izis ține 'n mîna o cheie de intrare
 În lumea ceal'altă, în Iad și Paradis.
 Cesar s'inițiază la cultul zeei Izis.
 Ea are forme dalbe, ce doi măceși cunună,
 Ca valul el palpită, albește și parfumat.
 Piciorul de copilă în grațioși conduri,
 De purpură și d'aur, revarsă un riû de nuri.
 Și mîna albă, mică ce are ca o floare,
 O dulce frăgezime, și roze răpitoare;
 Toți zeea o onoară sub nume diferite,
 Sub felurite forme, serbări deosebite,
 Cu Zamolxis, Dochia, ea face-o trinitate
 La Daci. Și cultu 'i este cult de moralitate.
 Ea zice și înclină ai săi ochi dulci în jos,
 Și răspîndește 'n templu parfum delicios.
 Cesar privea pe zee și părea abătut,
 Și zice aceste vorbe cu viersul lui plăcut :

Dar spuneți mic, preoți, îi întreabă Cesar
 Secretul ce-are cultul? Iar preotul primar
 Răspunde: mare Cesar, nici o formalitate,
 Pe voi nu vă supune, o mare împărate!
 De vrei să știi cum facem cu alți din muritori?
 Îi duc întâiu la baie, și 'ncununați de flori
 Îi duc iar către templul, dar dupe ce le spune
 Doctrinile secrete și iaă abluțiune.
 La templu se închină și jură către cer
 Să facă zece zile și nopti un post sever.
 Atunci ei vin la templu, la care lume multă
 Pe cei ce întâiază la cultul zeei ascultă.
 Cesare lasă templul, tribunii la banchet
 Se duc și aici festine splendide îi aștept'.
 Ca zeele, frumoase, dulci și desfătătoare,
 Formează o ghirlandă în astă sărbătoare.
 Un dulce vin spumează în cupele în flori,
 Invită la plăcere streinii 'nvingători.
 Acolo ei la mese pîn zorile înflor
 În noapte se îmbată de imnuri de-amor
 Și orele dulci sboară și se întoarnă 'n ceriū,
 Revarsă peste inimi o rouă de plăceri.

Cesar consultă oracolu de viitoru său
 Oracolu îi zice: «Cesar pe tronul tău
 Tu vei muri atuncea cînd vei lăsa în lume
 O glorie splendidă și partic ți-or da nume!»
 Un om cărui tu bine vei face pe pămînt,
 Gelos d'a ta mărire, va risipi în vînt,
 Tot ce-ai făcut tu mare și demn și glorios,
 Căci omul fiū al morții se naște 'nvidios.

F I N E

NOTE¹⁾

LEGENDE ISTORICE

Cea din urmă noapte a lui Mihaiu.

Pictorul Aman, a făcut un tablou din această legendă. Ea este scrisă în 1846 la Paris.

Mihaiu-Viteazul este eroul pe care Bolintineanu îl cîntă mai cu simpatie. Cînd poetul deveni ministru al cultelor, ceru de la adunare un credit ca să se aducă capul lui Mihaiu-Viteazul de la mînăstirea Dealului la București, unde să i se facă un monument.

Muma lui Ștefan.

Acest episod din viața lui Ștefan-cel-bun e povestit de un cronicar moldovan (Neculce). Din toate legendele istorice aceasta este aceea ce a putut să se coboare mai mult în popor. Pusă în muzică, muzica singură a avut privilegiul să o introducă în coliba țaranului și să o tipărească în memoria sa, ceea ce nu putea face tiparul încă.

Fata de la Cozia.

Scrisă în Samos. Subiectul e tras dintr'o cronică Bizantină.

Doamna lui Neagu (Doamna Kiajna).

Este doamna lui Neagu (Neagoe Basarab) care a zidit mînăstirea Curtea de Argeș.

Este o legendă a meșterului Manole apropiată la acest monument. Dar această legendă se povestește și în Serbia apropiată la o biserică de acolo și la Unguri despre clădirea cetății Deva. Se mai sună și în alte locuri ale Rumeliei.

---

¹⁾ După edițiunea din 1865, de G. Sion, revăzute.

Cupa lui Ștefan.

Lăsat-a Ștefan Vodă cel bun, la minăstirea Putna, după moartea lui, arcul și un pahar ce vorbeau călugării că este de Iaspis, ce era în chipul marmorei albe și a farfuriilor, ca să fie întru pomenire la sinta minăstire, și arcul l-a fost trăgind cu vîrtej. La vremea lui Constantin Cantemir Vodă, fiind răscoală, au venit niște cazaci cu leși și moldovenii Joimiri vrînd să jecuească minăstirea. Deci atuncea au jefuit tot ce a fost a boierii și a neguțătorii, iar a minăstirii nu a luat nimica, fără numai arcul lui Ștefan Vodă; iar paharul au fost pînă la al treilea domnie a lui Mihaiu Racovița, și scoțindu-l din turn un călugăr pre anume Misail Chisăliță, și vrînd să se fălească, a băut la masă cu acest pahar a lui Ștefan Vodă cu niște zlătași, și bînd mult cu acest pahar, au stricat un lucru scump de minune ca acela. *Ion Neculce.*

Sora Ana.

Este un fapt menționat în cronicile țării.

Daniel Sihastru.

Ștefan Vodă mergînd de la cetatea Neamțului în sus spre Moldova, a mers spre Voroneț, unde trăia un părinte sihastru anume Daniel, și bătînd Ștefan Vodă în ușa sihastrului să-l descuie, a răspuns sihastrul: să aștepte Ștefan Vodă afară pînă va isprăvi ruga, și după ce și-a isprăvit sihastru ruga, l'au chemat în chilie pe Ștefan Vodă și s'au ispovedit Ștefan Vodă la dînsul, și a întrebat Ștefan Vodă pe sihastru ce va mai face că nu poate să se mai bată cu turcii. Închina-va țara la turci au ba? iar sihastru a zis să nu o închine, că războiul este al lui; numai după ce va isbîndi, să facă o minăstire acolo în numele sîntului George... Deci a și purces Ștefan Vodă în sus pe la Cernăuț și pre la Hotin și au strîns oaste fel de fel de oameni și au purces în jos. Iar turcii, înțelegînd că va să vie Ștefan Vodă cu oaste în jos, au lăsat și cetatea Neamțului d'a o mai bate și au început a fugi spre Dunăre, iar Ștefan a început a-i goni pînă îi trecu Dunărea.

Ion Neculce.

Fiastrii.

Fiastrii, fii vitregi; expresiune veche.

Înturnarea lui Mihaiu.

Această legendă este un fapt istoric povestit în cronica lui Șinkai la viața lui Mihaiu.

Miron Costin.

La veleatul 7200, în luna Decembrie, Cantemir Vodă tăiat-a pre Miron Costin ce a fost logofăt mare și pe frate-său Velicico ce au fost vornic mare, dîndu-le vină că s'au ridicat pre domnie asupra lui; însă Miron Logofătul nefiind în lași în acea dată, ci la țară la un sat al

lui, ce s'a fost timplat de i-au murit jupîneasa, ce vrînd să o astruce, iată a sosit și la el de la Cantemir Vodă armașul al doilea Racoviță, cu un steag de lefegii ca să-l ducă la Iași, ci el se ruga să aibă păsuială pînă și-o îngropa jupîneasa, și să porceadă; și fiind așa iată de sîrg a sosit Macri cu poruncă în ce loc îl va afla, acolo să-i taie capul, și după poruncă așa într'același ceas i-a tăiat capul și l'a astrucat împreună cu jupîneasa lui.

Ion Neculcea.

Monastirea Putna.

Vasile Vodă aproape de mazilie a greșit lui Dumnezeu că i s'a întunecat mintea spre lăcomie de a stricat monastirea Putna, gîndind că va găsi bani, și n'au găsit. Și s'a apucat să o facă din nou iarăși precum a fost; dar i-a luat Dumnezeu domnia și n'a isbutit.

Ion Neculcea.

Bogdan în Polonia.

După multe solii ce trimesese Bogdan Vodă la Craiul leșesc pentru sora-sa Elisafra, pe care o aŭ cerșut, și văzînd că nu va să i-o dea, a socotit că are vreme să-și răscumpere rușinea sa despre Craiul leșesc cu sînge nevinovat și a început a strînge oaste. Bogdan Vodă a pîripit cu oaste și a trecut apa Nistrului Vineri, Iunie 29, și a intrat la ruși în Podolia; Simbătă a sosit la Cameniță și de acolo a slobozit oastea să prade țara... Decî arzînd și prădînd țara, a tras la Liov și a bătut tirgul și puțin de nu l'a dobîndit, și spun că singur Bogdan Vodă a lovit cu sulița în poarta Liovlui, care semn se cunoaște și astăzi și nici leșii nu-l tăgăduesc...

Cronica lui Ureche.

Birlad.

În anul 6983, Sultanul Mehmet, înarmînd oaste 120.000 de oameni, și oaste tătărăscă, și muntenească, a trimis asupra lui Ștefan Vodă; iar Ștefan avînd gata 40 de mii moldoveni; 2.000 leși și unguri, le aŭ esit înainte din sus de Vaslui, le Podul Înalt, pe care i-a biruit Ștefan Vodă... așa i-au coprins pe turci o negură, cît nu se vedea unul cu altul, și Ștefan tocmise puținii oameni despre lunca Birladului, ca să-i amăgească cu buciume și cu trîmbițe. Dînd semn de răsboi, atunci oaste turcească, întorcîndu-se la glasul buciumelor și împedînd-o și apa și lunca și acoperînd-o și negura, tăia și sfărăma ca să treacă, la glasul buciumelor; iar din dos i-au lovit Ștefan Vodă cu oaste tocmită, în zece zile ale lui Genarie.. Ce așa turcii, în desime tîindu-se, mulți aŭ perit, și mulți prinsăra vii pedestrima, ci și pe aceia pe toți i-au tăiat, unde pe urmă, moștile de cei morți aŭ strîns și mulți pași și sangiaci aŭ perit... Și steaguri mai mult de o sută aŭ luat...

Mai scrie Ion Stricovschi, cart. 20... «La o sută de mii de trupuri să fi căzut într'acel răsboi... că a văzut cu ochii lui grămezile de oase, unde a fost acel răsboi, viind din țara turcească în anul de la Christ, 1575 etc.»

Cron. Ureche.

Codru Cosminului.

Cunoscînd sfetnicii lui Crai, mai ales episcopul gîndul lui, că va să facă oaste asupra lui Ștefan Vodă... îi zicea să nu facă oaste asupra dreptății... Iară Craiul zicea lor: vouă vă este lucrul biserica să păziți,

iar nu de război să grijiți, că gândul meu voi na-l știți, ci numai eu singur; că de aş pricepe că haina mea ştie gândul meu, în foc aş băga-o...» A eşit zicătoarea la leşi: *«In zilele lui Olbreht zleahta (oastea) a perit»*.

Şi de aci a trecut Nistru pe la Mihălceni cu toată oastea sa şi a venit la Coţmani. Acolo şi-a descoperit violenţia ascunsă; că a prins pe Tăutul logofăţul şi pe Isac, de-i băgă în obezi. Iar Ştefan Vodă dacă a înţeles că Craiul l'a violenit şi vine asupra-î şi a trecut de Nistru cu opt-zeci mii de oameni, fără adunătura cealaltă, de sirg a trimis în toate părţile să strângă oşti la Roman... I-a venit ajutor de la unguri şi de la ţara muntenească... iar Craiul leşese a bătut Suceava trei săptămîni şi nimica n'a folosit... Birtos, voevodul Ardealului, ce venise cu ajutorul unguresc, a trimis solii la Olbreht Crai să-i spue că va veni singur pentru pace şi pe Stefan cu multe cuvinte l'a rugat să facă pace cu Craiul leşesc, şi aşa au intrat la mijloc... şi s'au împăcat... Ci Craiul n'a mers pe calea pe unde venise, ci pe altă cale pe unde era ţara întreagă, spre codru Cosminului. Simţind Stefan Vodă că leşii nu merg pe unde venise... a trimis după Craiul de l'au rostit să nu ia spre codru, ci pe urma pe unde a venit... ci Craiul... n'a băgat seamă, ci şi-a păzit calea spre codru Cosminului... Deci Stefan... a trimis oastea sa să apuce calea la codru Cosminului, să taie pădurea, să o întineze ca să o poată porni să cază asupra oştii, dacă vor intra leşii în pădure... Iară singur Stefan Vodă cu toată oastea a tras după dinşii... şi a patra zi i-a ajuns intrînd în pădure, Joi 26 Oct. şi luînd ajutor de la Dumnezeu, i-au lovit din toate părţile, şi năruind copacii cei înţinaţi asupra lor, multă oaste leasă au perit, unii de oşteni, alţii de ţărani ce le coprinsese calea... şi alţii de copaci înţinaţi. Aşa pierzînd puştile şi lăsînd steagurile, carele toate le-au adunat Stefan Vodă: iară leşii cine încotro au putut, aşa s'au risipit prin pădure unde puţini au mai scăpat afară, şi singur Craiul cu puţini ce rămăsesse, stringîndu-se, s'au adunat într'un ocol la sat la Cosmin şi de acolo bulucîndu-se, au eşit la Cernăuţi. Iar oastea lui Ştefan, cu dinşii de asemenea merge bătîndu-se şi tăindu-se, cît nici acei puţini leşi ce eşise din codru, nu vor fi scăpat, de nu s'ar fi încurcat ai noştri la carele crăeşti... Acolo a venit veste lui Ştefan Vodă că vine şi altă oaste leşească în ajutor lui Craiul... a trimis pe Boldur vornicul în potriua acei oşti şi a zis să le dea războiul... Şi îndată i-a risipit şi pe aceia, cu ajutorul lui Dumnezeu... Trecînd Craiul Prutul la Cernăuţi, l-a lovit o seamă de oaste a lui Ştefan Vodă de i-au risipit, şi i-au tăiat, cît abie a scăpat Craiul cu puţină oaste a sa. Aflatu-s'au la acel războiu periţi oameni de frunte de la leşi doi fraţi Tineschi şi Nicolae, Voevodul Buschi şi Gabriel în Maravit şi Herbor; aşjderea doi fraţi Gratof; Humischi şi Murdelio şi alţii mulţi, cine-i poate scrii cu amaruntul pe toţi!.. alţii au căzut la robie: Tucischi; Svigner; Potgomot de Crenau; Brohoschi: Gargovischi şi alţii... pe unii i-au fost spînzurat ai noştri cîte doi de păr...»

Cron. Ureche.

Maria Putoianca

Era o tinăra Romîncă foarte vitează ce se bătuse contra turcilor. Istoricul N. Bălcescu vorbeşte de acest fapt în istoria lui Mihaiul.

FLORILE BOSFORULUI

Cei vechi pretind că numele de Bosfor vine de la grecescul Βοῦς bou și Πόρος, trecere, numit astfel pentru că trecuse prin unda lui vaca numită Io. Astfel zice fabula. Mai este un bosfor: bosforul cimerian, care este astăzi strîmtoarea de Caffa. Turcii numesc Bosforul: *Bogaz bogassi*. Prin acest canal Marea Neagră comunică cu Propontida sau marea de Marmara. Lungimea lui este aproape 30 kilometre, și lărgimea lui se schimbă de la patru la unul. Malurile acestui canal sunt celebre prin frumusețea lor pitorească, prin grădinile delicioase ce acoperă malurile și dealurile vecine și fac loc între ele și mare, unor case, kioskiuri, saraiuri cu formă orientală.

Nu este nimic mai frumos în lume, ca priveliște, de cit această strîmtoare. Natura aici are o calitate particulară, aceea de a nu obosi nici odată ochii ce o privesc. Varietatea infinită a tablourilor, produce acest fenomen. Astfel fie ce minut aduce ceva nou, sau în desemn sau în colorile acestui tablou magic. Cerul, sub înrîurirea curenților de aer ce-și comunică cele două mări, precum și malurile atit de variate în formele lor; grădinele, stîncile, văile, contribuie la această luptă eternă între umbre și între raze, contribuie la nașterea marii varietăți.

Autorul acestor poezii, expulzat din țara sa în anul 1848, compromis în mișcarea politică de atunci, se duse în Transilvania, apoi la Constantinopol, de unde înaintă la Paris spre a-și urma studiile începute acolo în 1846, și întrerapte de revoluțiunea din Februarie. După o ședere de doi ani în Paris, se înturnă în Constantinopole.

Mișcarea politică din 1848 în Valachia nu fusese ostilă Porții otomane; ea restrîngea vechile legături între Romîni și Poartă. Cea mai mare parte de emigrații romîni, găsiră în Turcia o primire grațioasă din partea guvernului ottoman.

Autorul acestor opere, locui acea țară până în 1859. În această epocă, fericitul succes al armatelor aliate la Sebastopol îi deschise porțile natale. El trecuse mai mulți ani în Turcia spre a vizita locurile cele mai pitorești, Asia mică, Siria, Palestina, Egiptul, insulele Archipelului, Rumelia. În timpul șederei sale pe Bosfor, scrise aceste poezii intitulate *Florile Bosforului*, poezii ce lasă pretutindenți în urma sa la unii din amicii săi compatrioți, pe care le adună mai tîrziu și pe care le tipări în București, prin îngrijirea poetului G. Sion.

Esme.

Ghiul. Nume ce Turcii dau rozei sau trandafirului.

Nihor. Unul din cele mai frumoase sate pe malul Bosforului, partea Europei. Turcește *Enikei*, *Sat-noi*.

Ghiawî. Nume ce musulmanii dau creștinilor în genere, este luat cînd în accepiunea inofensivă ce desemnă un *necredincios*, adică pe cel ce nu este de religiunea lui Mahomet, și cînd iară ca un epitet injurios.

Frençî. Nume ce dau europenilor în genere, și mai ales celor de viță latină. Grecii și armenii se servă de o potrivă cu acest cuvînt ca să desemne pe europeni.

Iaşmak. Vălul cu care se acopăr' femeile turce.

Şam. Bagdad.

Fica lui Osman. Spre a se desemna o turcă, Osman fiind fondatorul acestui imperiu.

Feredjeaua. Mantila saŭ un fel de domino, de diferite stufe și colori pe care femeile turce o pun pe d'asupra celorlalte vestminte cînd ies la preumblare. Această mantilă, deși de multe ori este purtată cu puțin grație, damelor elegante ce știu să o poarte le vine foarte bine.

Kiahiul. Toată partea vestmîntului ce coperă bustul femeii musulmane, saŭ pieptul.

Cerkez. Un fel de tunică scurtă ce femeia turcă poartă pe d'asupra unei alte tunici numită Dalgali-Eleg. Este o tunică de preț mare și de formă circasiană pe care o pune în zile de sărbători.

Dalga. Alfel de tunică ce înlocuește de multe ori Cerkezul, este o tunică de stofă de orient, cu ciucuri saŭ colți de fir saŭ de mătase.

Selemie. O stofă de mătase din Orient.

Geanfesz. Stofă de mătase de Orient foarte scumpă din care se fac cei mai eleganți șalvari de femei.

Sirmali-Elek. Iară o tunică scurtă cu șirmă.

Femeile turce taie o parte din părul lor la tîmple și îl lasă de cade în bucle scurte. Cel-lalt păr, îl împletesc în mai multe coșite, în lungime naturală, și cînd sunt în casele lor, femeile turce îl lasă de cade pe spate astfel împletit; cînd es la preumblare, ele rădică toate acele codițe pe creștetul capului unde le agață cu ace de diamant făcute înadins saŭ de alte pietre mai puțin prețioase, după averea și gustul lor.

Rabie.

Acesta este un subiect istoric.

Kasseki-Rabié, Ghiulnus, ceea ce va să zică *băutură de rouă a primăverii*, este numele Sultanii ce figurează în capul acestei poeme. Era sultana favorită a lui Mohamet al IV-lea care, fermecat de frumusețea și inteligența ei superioară, îi lăsase în voie guvernul imperiului. Vezi istoria Turciei de Hammer, viața lui Mahomet al IV-lea.

Această poezie fuse scrisă pe malul Bosforului la Babek, în casa unuia din amicii autorului, Ion Ghica asemenea expatriat, și care îi dase ospitalitate pentru cîva timp în locuința sa pe mare. Autorul o citi d-nei Sașii Ion Ghica, femei cu educațiune și inteligență superioară. Această damă fuse încîntată și angajă pe poet a exploata frumusețile Bosforului, scriind o serie de poezii sub titlu de *Florile Bosforului*.

Lial. Noaptea.

Iscudar. Scutari, o parte de oraș din Constantinopol situată pe malul Asiei.

Ilbahar. Primăvara.

Marmara. Marea de Marmara saŭ vechia Propontide.

Hadin. Eunuc. Negri însărcinați cu garda haremului turcesc.

Câslar-Aga. Șeful hadinilor saŭ eunucilor. Această funcțiune este foarte considerabilă în Turcia.

Candili. Un sat cu o pozițiune desfătătoare pe malul Bosforului în Asia.

Almea. Nume ce se dă dăntuitoarelor.

Odalisce. Femei din haremul sultanului. În ierarchia lor, ele sunt asupra halaicelor și în urma sultanelor.

Hanimă. Damă turcă de considerație.

Biulbiuli. Biulbiul, privighietoarea.

Kiparişu. Un arbor frumos și verde ce se află în toate cimitirile turcești și care formează păduri, el începe a se arăta de la Varna înainte
Handjar. Cuțit ce turcii purtau mai înainte la briu.

Leili.

Cronicele turce vorbesc de această tragedie. După aceste cronici, Hammer însuși rapoartă faptul cu ocaziunea lui Kiupriuli și Mustafa II; istoria lui Joinicin și Jul-Van-Gaver, pag. 315, încă îl însemnează. Cu diferență că el zic numai că Ali-bei sau Kiupriuli-zadé, nepot al vestitului vizir Kiupriuli, fusese condamnat la moarte de Mustafa II și executat, cu toate că unchiul său fusese atunci atit de puternic. Crima lui a fost numai că a privit dulce la o sultană.

Iurivara. Huria. Spirit ideal, femece ce locuește în Eden, d'o albețe strălucitoare, menită a desfăta pe cei drepti cu un amor ideal după moarte.

Halaica. Selavă a hanimelor.

Namazul. Rugăciunea către Dumnezeu pe care musulmanii trebuie a o face de cincî ori pe zi.

Suspînul Bosforului.

Ai. Luna.

Pescariu în caice. În toate serile, pe unele părți ale canalului se înșiră multime de caice de pescari și se pun la pindă.

Ca crinul din Tabor. Crinul din muntele Taborului.

Cafasul. Un fel de jaluzie sau persiană de speteze de lemn, transparentă, zugrăvită cu fețe, care astupă ferestrele de la haremurii, și prin care, din casă se vede afară, iar de afară nu se vede înăintu.

Mehrube.

La sărbătoarea Bairamului după ceremonia de la Giamia, sultanii primeau de la sultana validé, mumă, o fecioară jună și frumoasă, și sgomotul tunurilor vesteau toată noaptea, capitalei, că sultanul se desmeardă cu prada sa. Această datină barbară și rușinoasă nu mai există. În timpul cînd se petrece subiectul poeziei acestia, sultana validé oferise fiului său o fecioară romină, răpită de la Dunăre.

Legiver. Azur.

Latif Iel. Zefirul.

O noapte de vară.

Recarsă icî și colo torente de fosfor.

Cine a plutit noaptea pe mare știe că sub lovirile lopetiî, printre spumă, se văd scînteî ca scînteile focului: sunt scînteile fosforului ce există în apele mării.

Kiz-Kulessi.

Kiz-Kulessi sau Turnul fetei. Acest turn se află în apropiere de malul de la Scutari la intrarea în Bosfor din marea de Marmara, pe o mică stîncă în fața apei. Turnul e zidit de bizantini. O tradițiune otomană spune că acest turn fu ridicat de un sultan ca să închiză acolo pe fiica sa, și să o scape de mușcătura unui șarpe care trebuia să o muște neapărat la 15 ani ai vieții ei.

Ghiun-agarmassi. Zorile.

Sînta Sofia.

Această poemă are un subiect istoric. Fu scrisă la Ghemlek în anul 1852.

Sclavele în vînzare.

Copta de Missir. În Egipt este un popor creștin care se chiamă Coptès. Se crede că acest popor ar fi coborînd din adevărații egipteni; dar aceasta nu este destul de dovedit.

Şair. Poet.

Iemen. O parte a Arabiei.

Ispahan. Oraș în Persia.

Beghir. Cal.

Guegua. Femeie dintr'o seminție albanesă.

Madjari. Nume ce turcii dau galbenilor austriaci.

Askeri. Ostași.

Palicari. Voinici.

Fakiol. Legătura capului a femeii creștine în Orient.

Anadol. Asia mică.

Ghiulfar.

Această poemă cuprinde un subiect tras din istorie. Hammer vorbește în istoria Turciei. Sultan Selim fiind detronat de partida clerului și de ianiciari și aruncat în închisoare, căci voise a regenera patria sa, Baraictar-pașa ce se afla la Rușciuk, amic devotat al lui Selim, luă hotărîrea de a restabili pe tron pe Selim. Puindu-se în capul unei mari armate, merse asupra Constantinopolului și bătă pe rebeli; dar acești din urmă sugrumară pe Selim în închisoare. Tot această soartă avu și Mustafa. După acest eveniment, Mahmud se urcă pe tron prin voința lui Baraictar-pașa. În recunoștința acestui serviciu, sultanul îl numi satrazan al său. Cît va timp în urmă acest mare vizir uită datoriile către patria sa și se lasă să cază cu totul într'o rușinoasă viață de moliciune. Nu se mai ocupă de trebile statului. Zilele și nopțile el le trecea lîngă o roabă frumoasă. Ianicierii se revoltară din nou, vizirul văzînd că nu poate a-î învinge, se hotări să moară cu roaba sa frumoasă pe care nu voia să o vază căzînd în mina rebelilor. Puse el în-suși focul la kioskul în care se afla cu roaba frumoasă și arse împreună cu ea.

Sandalul.

Sandal. Nume ce turcii dau la un fel de barcă.

Fatme.

Această tristă istorie este foarte cunoscută la Constantinopol. Se zice că una din surorile sultanului Abdul Medjid, măritată după un pașă, născuse un prunc și găsisse pruncul sugrumat în leagăn, că această pierdere fu cauza morții tinerei mume și că înainte de a muri chiamă pe sultanul și îl rugă a desființa barbara datină de a se ucide copiii de parte bărbătească ce nasc în familia imperială; că sultanul promise a o face și își ținu promisiunea.

Dorința.

Talice. O trăsură elegantă de lemn a femeilor turce.

Keat-hané. Loc de preumblare numit și Apele-dulci din Europa. Acolo sultanul are un castel și o frumoasă grădină. Aici merge, în timpul primăverii, toată capitala, vinerea, în preumblare. Vara nu mai merge nimeni în acest loc, din cauza miasmelor friguroase. Vara se duc la Apele-dulci din Asia pe Bosfor.

Deniz. Marea.

Djarurî. Șaluri.

Șah-zade. Fiul de sultan.

La Luisa.

O damă polonă de o distincțiune superioară ce locuia în Constantinopol: d-na Luisa Gropler.

H i a l.

Turcii prin această vorbă înțeleg o fantasmă.

Idealul. Aceste versuri sînt scrise în anul 1852, la Bebek.

D i l r u b a m.

Această dramă este adevărată. Toată Brusa cunoaște trista moarte a acestei femei. Acela care a ucis-o cu propria sa mină, este un mare demnitar.

Seik-Islam. Capul religiunii.

Carazî. Agenții executori ai poliției.

N a i d e.

Imamul ce cîntă sus pe minarea de cinci ori pe zi zice versetele în limba arabă, cu care începe această poemă.

B A S M E

Basmele sînt niște fabule ce ne povestesc în copilărie doicile. Ele nu sînt cîntate ca cîntecele de dor și cîntecele de haiduci ci sînt spuse. Aceste basme se perd în toate zilele.

Domnul de rouă.

Acest basmu se cîntă în județul Romanați, sub altă formă. Domnul de rouă este numit *Lero Doamne*. Se crede că este o legendă încă din timpul coloniilor romani.

Domnul Tighinei.

Înainte de fundatiunii principatului Moldovei, acest stat se presupune de unii că era despărțit în mai multe republici cu duci în capul lor. Birlad, Galați, Tighina erau din numărul acestor republici, și, negreșit este vorba aici de unul din acești duci totdeauna în luptă cu tătarii.

Peștera Muștelor.

Nu departe de Ciineni, în Carpați, în Valachia, este o peșteră care în timpul verii, la unele epoci, varsă valuri de muște. Pișcătura acestei muște este veninoasă și produce moarte asupra vitelor. Guvernul are totdeauna grije de a astupa cu zid de piatră intrarea peșterii ca să oprească musca de a eși. Către acestea cînd epoca revărsării lor ajunge, musca sparge zidul și ese. Poporul a inventat acest basmu.

Umbra răsbunătoare.

Această poezie pare a se raporta mai mult la un imperator de la Bysanț, de cit la un domn romin.

Mureș și Aluta.

Basmu este cunoscut în Transilvania. Cele două riuri, Mureșul și Aluta, sau Oltul, aleargă peste un tărîm lung nu departe unul de altul și nu se pot împreuna.

MACEDONELE

Autorul, — însuși Macedonean de origine — a vizitat Macedonia pe timpul cînd fusese exilat și pe Romîni care locuiesc în Macedonia, Epir, Tesalia și chiar o parte a Greciei libere. Înainte de a visita cu autorul pe acești romîni în diversele țări ce locuiesc, să vedem de unde sînt veniți.

Istoria ne zice că sînt veniți din Dacia lui Traian, sub Aurelian. Sînt scriitori ce au diferite opinii și cred că ei au venit aici direct din Italia. Limba lor are atîtea raporturi cu limba romînilor din principatele dunărene, cît este cu neputință a nu admite cea d'intîiu opiniune. Autorul ne dă în călătoria sa, numărul total al acestor romîni ce se urcă la un milion de suflete. Ne dă numele mai tutulor orașelor și satelor locuite de acești romîni. El îi împarte în șapte semînții: 1. *Gramuscenii* care sînt locuitorii înalților munți, păstori. Numele lor le vine de la un oraș din Macedonia; 2. *Niculcenii*, care sînt negușitori și artizanî, care și-au luat numele de la un sat Niculița; 3. *Lintopenii*,

neguțitorii și artizanii, cari au numele unui vechiu oraș Lintop; 4. *Moscopolenii* sau *Moscopolenii*, seminția cea mai inteligentă și mai cultă; 5. *Frașiaroșii*, care sînt toți Romîni din Albania și din Grecia; 6. *Aspropotamiții*, Romîni din Tesalia; *Căpitanii* sau *Armatoliții*, Romîni, oameni de arme, un fel de nobleță ce s'a distins prin resboi, singura lor profesiune.

Romîni macedoni locuiesc generalemente vîrfurile munților Macedoniei, Epirului, Tesaliei și chiar ale Greciei. O mare parte din oamenii care au jucat un rol strălucit în revoluțiunea greacă din 1821, erau romîni. Spre exemplu:

Coletti, născut în satul Săracu; Hadji Petro, de la Veternița (în Tesalia); general Cionga, păstor din Epir; Odiseia Andruțu, de la Vlaho-Livada; frații Baciari, din Suli; frații Farmaki, de la San-Marina; Caciandon, păstor romîn; Eftimie Vlahava, din Tesalia; Buncovala; Olimpie Iordake, din Vlaho-Livada; Leacu, din Tesalia; Lazaro, Cataravia, Basdeki. Dintre cei mai străluciți din acești romîni în diverse profesiuni sînt: Sina, Șaguna, etc.

Acest popor este foarte inteligent, blind și simplu în datinele sale. Cu toate persecuțiunile agenților Greci, al căror fanatic patriotism este mai periculos patriei de cît chiar animositățile inamicilor Greciei, și care caută a stinge în acești Romîni origina lor latină; cu tot ritul lor oriental, ei au rămas ceea ce au fost în timpul venirii lor în Macedonia. Vița latină nu se perde nici odată. Astfel silințele prodigioase ale Grecilor spre a-i greci prin puternicul mijloc al religiei, nu a parvenit de cît a face ciți-va *copăciarî*, cum zic Romîni Macedoni, adică *renegați*. Femeile, ele care avură particularmente garda *penaților*, păstrează cu religiozitate limba romînă, datinele și au o ură însemnată contra coreligionarilor lor greci. Negustorii romîni vorbesc în public grecește; dar în familiile lor sînt nevoiți a vorbi limba lor originară. Femeile nu vor să învețe limba greacă, nu vor să o vorbească.

Poarta otomană, fără a căuta vre-odată să spargă germenul acestei vițe latine, a avut, după opiniunea noastră, greșeala că a lăsat pe acest popor romîn în voia celor-lalte naționalități grece, bulgare, albane și a confundat-o cu vița greacă. Austria, din contra, a căutat tot-d'auna să proteagă vițele apăsate de alte vițe din marele său imperiu. Această politică inteligentă a făcut puterea Austriei, raliindu-i simpatiile popoarelor celor mai slabe, a făcut un mare bine în dezvoltarea morală și intelectuală a populațiunilor sale, precum și în ajungerea zilei cînd egalitatea drepturilor fuse proclamată pentru toate poporațiunile. Ea făcu astfel în cît nu se mai vede în Austria *tiranii* și *sclavii*.

Poarta n'are a se teme de nimic în urma dezvoltării acestei vițe latine. Numărul populațiunii sale este prea mic ca această viță să poată vre-odată să lovească în interesele imperiului. Apoi interesele ei proprii cer neapărat ca ea să se lipească la cauza Porții, în care ea nu poate vedea decît scăparea ei.

Autorul, în călătoria sa în Macedonia, zice că dacă Poarta va ști a-și atrage la dînsa pe Albanii și pe Romîni, ea va face o nouă cucerire a orientului.

Romînele din Cavaia.

Romînele macedone din partea Albaniei, incalcă ca bărbații, fac cavalcade lungi, singure, fără bărbați, în constumul lor pitoresc și armate. Autorul acestor versuri a văzut o cavalcadă de femei romine, trecînd ca săgeata pe lîngă dînsul.

Păstorul murind.

Tandreța păstorilor romîni macedoni pentru oile lor este proverbială. Ei iubesc oile ca pe copiii lor. Cînd oile le mor, ei sunt tot așa de nenorociți ca și cînd le-ar fi murit copiii. Cînd oile sau mieii sunt lincezi, ei le îndreptează vorbe resfățatoare și tinere. De unde se și vede în cîntecele lor oile vorbind cu stăpînii lor.

Edessa.

Vechea capitală a regatului lui Filip. Nu se mai vede aici decît urme de ruine. Locurile aŭ o frumusețe rară. În timpul lui *Carasus* se numea *Egé*. Sub următorii acestuia se numi Edessa, și astăzi are numele de Vodena, sau apasă, vorbă slavonă. Iată cum Pouqueville descrie aceste locuri:

«...Cînd soarele strălucește, cascadele amestecă culoarea diafană a apelor lor cu verdeța arborilor ce a lor răcoare hrănește coasta mai perpendiculară a stîncei pe care înflorea altă dată capitala primitivă a Macedoniei. Închipuiți-vă o luncă de 15 leghe în toate sensurile, ce are orizontul său pe mare; acoperită de păduri, de sate, de riuri pe ale căror maluri se văd arbori înșirați, lacul de la Ienigé ce formează centrul, și veți avea o idee despre acest loc măreț. Pe fața culmii stîncei se varsă douăzeci de cascade ce se unesc în vale. Spre orient, din înălțimea unei coaste vecine, cade o mare coloană de apă care, fără să atingă de stîncă din care se aruncă, se afundă într'un abis ce ea și-a făcut».

San-Marina.

Este un oraș locuit de romîni. În această piesă se află tablouri reale ale vieții păstorilor romîni.

Balzat.

Nume ce romîni din Macedonia dau unor adunări de seara între dinșii, ceea ce în România noi chemăm *clacă*. Ei se adună în scopul de a lucra în comun pentru vre-un nefericit; de multe ori pentru a face trusoul unei fete sărace ce are să se mărite. În aceste adunări, ei danță, cîntă sau spun basme, cineză.

REVERII

O fată tînără pe patul morții.

Această piesă prin care poetul a debutat, fuse tipărită în *Curierul de ambe sexe* al d-lui Ioan Heliade, însoțită de o caldă recomandățiune în acești termeni: «Cîți pe lîngă versurile poetului mai așteaptă și o

limbă de la poet, pot saluta pe d. Bolintineanu și a aștepta de la dînsul opere demne de un veac mai ferice»...

Poezia avu un mare resunet în toată Romînia, chîemînd atențiunea asupra poetului atunci foarte tînăr care primi felicități din Transilvania, Bucovina, Moldova. Poetul era atunci copist la ministerul din afară, ceru un concediū să meargă la băi și Domnul Bibescu, confirmînd concediul cerut, dete resoluțiunea cu mîna sa: «*Văzînd speranțele mari ce dă acest june, etc.*».

A. G. Golescu și Ștefan Golescu făcură atunci o contribuțiune pentru trimiterea autorului «Fetei tinere pe patul morții», la Paris spre a-și continua studiile sale începute în colegiul st. Sava, cu condițiune ca autorul să nu știe nici odată cine aū fost suscriptorii. *Fata tînără* se traduse în mai multe limbi, D. Theo o traduse în limba francesă

TABLA DE MATERII

	<u>Pag.</u>		<u>Pag.</u>
LEGENDE ISTORICE			
Cea de pe urmă noapte a lui Mihaiu cel Mare	1	Maria Putoianca	35
Preda Buzescu	2	Dragomir sau cetatea lui Radu-Negru	36
Muma lui Ștefan cel Mare	2	Muma lui Mihaiu	37
Ferentarul	4	Popa Stoica	37
Fata de la Cozia	4	Doamna lui Ieremia Movila	38
Un ostaș Român închis peste Dunăre	5	Mihnea și Boerii	38
Mircea la bătae	6	Copilul din casă	39
Mihaiu scăpînd stindardul	6	Radu de la Afumați	40
Mircea cel Mare și Solii	7	Corvin și Ștefan	41
Căpitanul de vînători	9	Banchetul lui Tepeș	42
Mărioara	9	Doamna Ieremieii la bătaie	42
Doamna lui Neagoe	10	Radu Șerban	43
Cupa lui Ștefan	11	Rațu	44
Sora-Ana	12	Doamna țarei	45
Daniel Sihastru	13	Puterea cîntecului	46
Fiaștrii	13	Mînia lui Ștefan	48
Intoarcerea lui Mihaiu	15	Aprodul Purice	49
Miron Costin	15	Copilul din casă la Mănăstirea Putna	50
Mănăstirea Putna	16	Petru Rareș	50
Ghinea Grecul	17	Barnoscki Domnul	51
Ștefăniță Dommul	17	Mihaiu și ucigătorul	52
Mihaiu la Pădurarul	18	Moartea lui Mihaiu Viteazul	53
Cozia	19	Visul lui Ștefan cel Mare	54
Ogogenii	20	Radu Domnul și fata din casă	56
Bogdan în Polonia	21	Tepeș și Solii	57
Năvala lui Tepeș	23	Mihaiu și Călăul	58
Apa Birsei	24	Andreiș sau luarea Nicopolei de Romîni	58
Grozea Vornicul	25	Sorin sau tăerea boerilor la Tîrgoviște (Prolog)	75
Mihaiu revenind de la Dunăre	26		
Domnul Mavrogheni	26	FLORILE BOSFORULUI	
Han-Tătar	27	Esme	99
Rosandra	28	Ghiaura	100
Bărlad	29	Răbie	100
Baia	31	Almelaieur	103
Codrul Cosminului	32	Sărutarea	104
Ștefan la moarte	33	Leili	105
Dumbrava Roșie	34		

	Pag.		Pag.
Armele noastre.	211	Cintec	250
Amorul.	211	Muma tinăra.	250
La o viorică.	212	Invocație	251
Cine sunt.	212	Cîntece și sărutări	251
La o femeie sintă.	212	La o rîndunică.	252
Femeea.	213	Ziua bună la țară.	252
Să ne bucurăm.	213	Timpul.	253
Grija.	213	La Ștefan Golescu	254
La Ziuța	214	La Constantin Negri.	254
Tilia.	214	Mieasa mormintului.	255
Înțelepții nebuni	215	La un orb.	256
La o grămusteană	215	La un amic sărac.	257
La primăvară	215	La un martir.	257
Insecta.	215	La un schelet	258
Dac' aveam putere	216	La flori.	258
La Tilia	216	La uitare	259
La aceeași	217	La Romîni	259
Cît va viețui.	217	La piramide.	260
Tilia, dulce nume	217	La țară.	263
Fata din turn	218	La România	264
Blestemul păstorului.	218	La pismă	265
Sficiunea	219	La un avut	266
Marina	219	La unire	267
Edessa	220	La un poet	267
Zioara	222	La avere	268
		La Cilia	268
		Clavecînul.	269
		La băile Cleopatrei	271
		Oda	273
		O umbră	273
		Un regres.	274
		La...	274
		La...	274
		Fecioara dimineții	275
		La o nălucire iubită	275
		La ziua aniversală	275
		Crinul și Roza	276

REVERII

O față tinăra pe patul morții	230
Visiunile	231
Călătorul și sufletul	231
Cintec din egzil	232
Scopul omului	234
La lampa mea	235
Ingeri la rugăciune	236
Umbrei soru-meî Caterina.	237
Palatul domnilor	238
Egzilatul	238
La patrie	238
Nu mai voi consultațiune	240
Plingerile poetului romîn	241
Fericirea	241
Moartea	242
Un tinăr romîn murind în străinătate.	243
Proscrisul.	244
Elegie	245
Elegie la o tinăra fată.	246
Deșertul	246
Morții	247
Fecioara	248
O cugetare	249
O patimă	249

DIVERSE

Portretul ei	277
Singur	277
La Dumnezeu	277
Mihaiu și calăul	278
Hoții.	279
Ziua onomastică	279
Viața	280
La dreptul celui mai tare.	280
La Isus pe cruce	280
Pandurul bătrîn	281
Copilul	281
Cintec național.	282
Cintec	282

	<u>Pag.</u>		<u>Pag.</u>
Plopul	282	Cind tu mă vei iubi.	287
La o damă romină	283	Țăranii	287
La ostașii Romîni de astăzi.	284	Înșiră-te mărgărite	288
Suvenire despre călătorie.	285	Traianida	290
Epopea dela Tîrgoviște.	286	Note.	394

VERIFICAT
2017

VERIFICAT
2007

Au apărut în editura Institutului
de arte grafice „MINERVA”,
București. — 6, Strada Regală, 6.

BIBLIOTECA POPULARĂ

„MINERVA”

15 BANI NUMARUL

- No. 1, 2 și 3. — Istoria populară a Românilor.
» 4. — Cântarea României.
» 5. — Istoria populară a Literat. Române.
» 6. — Revoluția lui Tudor Vladimirescu.
» 7. — Pierderea Basarabiei.
» 8. — Unirea Princip. și Domnia lui Cuza.
» 9. — Mihail Kogălniceanu.
» 10. — Vasile Alexandri.
» 11. — Ștefan cel Mare.
» 12—13. — Mihail Viteazul, de N. Iorga.
» 14. — Revoluția lui Horia.
» 15. — Răpirea Bucovinei.
» 16. — Cum să ne creștem copiii.
» 17. — Păstrarea sănătății.
» 18. — Ce să cetim.
» 19. — 10 Maii.
» 20—22. — Războiul pentru neatîrnare.
» 23. — Viața și faptele Mitropolitului Mol-
dovei Veniamin Costachi de N. Iorga
» 24. — Aritmetică.

BIBLIOTECA SCRITORILOR
ROMÂNI

V. Alexandri.	<i>Poesii</i>	Lei 1.50
—	<i>Teatru I</i>	» 1.50
—	<i>Teatru II.</i>	» 1.50
—	<i>Teatru III</i>	» 1.50
—	<i>Prosă</i>	» 1.50
M. Eminescu.	<i>Literatură populară</i>	» 1.50
—	<i>Scrieri politice și literare</i>	» 1.50
—	<i>Poesii Postume</i>	» 1.—
—	<i>Geniu Pustiu</i>	» 2.—
N. Bălcescu.	<i>Istoria Românilor sub Mihai-Vodă-Viteazul</i>	» 1.50
Gr. Alexandrescu.	<i>Versuri și Prosă</i>	» 1.25
N. Filimon.	<i>Ciocolii vechi și noi</i>	» 1.50
P. Ispirescu.	<i>Legendele sau Basmele Românilor</i>	» 1.50
Ion Creangă.	<i>Opere complete</i>	» 1.50
Anton Pann.	<i>Opere complete</i>	» 1.50
D. Bolintineanu.	<i>Poesii</i>	» 1.50

Toate aceste scrieri — exceptînd *Poesii Postume* și *Geniu Pustiu* de M. Eminescu, — se găsesc în ediție de lux à . . . LEI 3.— vol.